АПОКРЫФЫ

1st Esdras

Першая Эздра

РАЗДЗЕЛ 1

1. І справіў Ёсія свята Пасхі ў Ерусаліме Госпаду свайму і ахвяраваў пасху ў чатырнаццаты дзень першага месяца;
2 Разьмясьціўшы сьвятароў паводле штодзённага парадку іхняга, апрануўшыся ў доўгія вопраткі, у храме Госпаднім.
3 І сказаў ён лявітам, сьвятым слугам Ізраілевым, каб яны прысьвяцілі сябе Госпаду, каб паставіць сьвяты каўчэг Госпадні ў доме, які пабудаваў цар Саламон, сын Давідаў.
4 І сказаў: ня будзеце болей насіць каўчэг на плячах вашых; цяпер жа служыце Госпаду Богу вашаму і служыце народу Яго Ізраілю, і падрыхтуйце сабе роды вашыя і роды вашыя,
5 Як прадпісаў Давід, цар Ізраільскі, і паводле вялікасьці Саламона, сына ягонага, і стаяць у сьвятыні паводле асобных годнасьцяў родаў вашых, лявітаў, якія служаць перад братамі вашымі, сынамі Ізраілевымі. ,
6 Учыніце пасху ў парадку і прыгатуйце ахвяры братам вашым, і ўчыніце пасху паводле загаду Госпадняга, дадзенага Майсею.
7. І народу, які там знайшоўся, даў Ёсія трыццаць тысяч ягнят і казьлянят і тры тысячы цялят; гэтыя рэчы былі дадзены з карысьці цара, як ён абяцаў, народу, сьвятарам і лявітам.
8 І Хэлкія, Захарыя і Сіэл, начальнікі храма, далі сьвятарам на пасху дзьве тысячы шэсьцьсот авечак і трыста цялят.
9 І Ехонія, і Самая, і Натанаіл, брат ягоны, і Асавія, і Ахііл, і Ёрам, тысячнікі, далі лявітам на Пасху пяць тысяч авечак і семсот цялят.
10 Калі гэта было зроблена, сьвятары і лявіты, маючы праснакі, сталі ў вельмі прыгожым парадку паводле родаў,
11. і паводле сану бацькоў перад народам, каб ахвяраваць Госпаду, як напісана ў кнізе Майсея, і так зрабілі раніцай.
12 І пяклі пасху на агні, як належыць; ахвяры гатавалі ў медных гаршках і патэльнях у добрай духмянасьці,
13. І паставілі іх перад усім народам, а пасьля падрыхтавалі сабе і сьвятарам, братам сваім, сынам Ааронавым.
14 Бо сьвятары прыносілі тлушч да ночы; і лявіты гатавалі сабе і сьвятары, браты іхнія, сыны Ааронавыя.
15. І сьвятыя сьпевакі, сыны Асафавыя, былі ў парадку сваім, паводле назначэньня Давіда, а менавіта: Асаф, Захарыя і Ідытун, які быў з дружыны цара.
16 Да таго ж брамнікі былі каля кожнай брамы; нікому не дазвалялася адыходзіць ад звычайнай службы ягонай: для братоў сваіх лявіты рыхтавалі ім.
17. Так было зроблена ў той дзень ахвярапрынашэньне Госпаду, каб учыніць Пасху,
18 і прыносьце ахвяры на ахвярніку Госпаднім, паводле загаду цара Ёсіі.
19 І рабілі сыны Ізраілевыя, якія там былі, Пасху ў той час і сьвята салодкіх хлебаў сем дзён.
20 І такая пасха не спраўлялася ў Ізраілі з часоў прарока Самуіла.
21 Так, усе цары Ізраільскія не спраўлялі такой Пасхі, як Ёсія, і сьвятары, і лявіты, і Юдэі, учыненыя з усім Ізраілем, які апынуўся жылі ў Ерусаліме.
22 На васемнаццатым годзе валадараньня Ёсіі была ўчынена гэтая Пасха.
23 І справы або Ёсія былі вернымі перад сваім Панам з сэрцам, поўным пабожнасці.
24. А тое, што здарылася ў ягоны час, было напісана ў былыя часы пра тых, што зграшылі і чынілі зло супроць Госпада больш за ўсіх народаў і каралеўстваў, і як яны вельмі засмуцілі Яго, так што словы Гасподзь паўстаў супраць Ізраіля.
25. Пасьля ўсіх гэтых учынкаў Ёсіі прыйшоў фараон, цар Егіпецкі, каб распачаць вайну ў Кархамісе над Еўфратам, і Ёсія выйшаў супроць яго.
26 Але цар Егіпецкі паслаў да яго сказаць: што мне і табе, цар Юдэйскі?
27 Не ад Госпада Бога пасланы я супраць цябе; бо вайна мая на Еўфраце; і цяпер Гасподзь са мною, і Гасподзь са мною, падштурхоўваючы мяне; адступіся ад мяне і ня будзь супраць Госпада.
28 Але Ёсія не адвярнуў ад яго калясьніцы сваёй, але ваяваў зь ім, ня зважаючы на словы прарока Ераміі, сказаныя вуснамі Госпаднімі:
29 Але ўступіў зь ім у бітву на раўніне Магіда, і князі выступілі супраць караля Ёсіі.
30 І сказаў цар слугам сваім: выведзіце мяне з бітвы; бо я вельмі слабы. І адразу слугі яго вывелі яго з бою.
31 Потым сеў ён на другую калясьніцу сваю; і, вярнуўшыся ў Ерусалім, памёр і быў пахаваны ў магіле бацькі свайго.
32 І ва ўсёй Юдэі аплаквалі Ёсію, так, Ерамія прарок аплакваў Ёсію, і начальнікі з жанчынамі аплаквалі яго да сёньняшняга дня; Ізраіля.
33 Гэта напісана ў гісторыі цароў Юдэйскіх, і ўсё, што зрабіў Ёсія, і слава яго, і разуменне яго ў законе Госпаднім, і тое, што ён рабіў раней, і тое, што цяпер чытаецца, апісана ў кнізе цароў Ізраіля і Юдэі.
34. І ўзяў народ Ёахаза, сына Ёсіінага, і паставіў яго царом замест бацькі ягонага Ёсіі, калі яму было дваццаць тры гады.
35 І валадарыў ён у Юдэі і ў Ерусаліме тры месяцы; і тады цар Егіпецкі скінуў яго з царства ў Ерусаліме.
36 І ўстанавіў ён падатак на зямлю ў сто талантаў срэбра і адзін талант золата.
37. І паставіў цар Егіпта цара Ёакіма, брата ягонага, царом Юдэі і Ерусаліма.
38 І зьвязаў Ёакіма і вяльможаў, а Зарака, брата ягонага, схапіў і вывеў зь Егіпта.
39. Дваццаць пяць гадоў было Ёакіму, калі ён стаў царом у зямлі Юдэйскай і Ерусалімскай; і рабіў благое перад Госпадам.
40 Таму супроць яго выступіў Навуходанасор, цар Вавілонскі, і скаваў яго меднымі ланцугамі, і адвёз яго ў Вавілон.
41. Навуходаносар таксама ўзяў частку сьвятога посуду Госпадняга, вынес яго і паставіў у сваім храме ў Вавілоне.
42 Але тое, што напісана пра яго і пра яго нячыстасьць і бязбожнасьць, напісана ў летапісах цароў.
43 І зацараваў Ёакім, сын ягоны, замест яго;
44 і валадарыў толькі тры месяцы і дзесяць дзён у Ерусаліме; і рабіў зло перад Госпадам.
45. Праз год Навуходаносар паслаў і загадаў прывесьці яго ў Вавілон са сьвятымі пасудзінамі Госпаднімі;
46 і зрабіў Сэдэкію царом Юдэі і Ерусаліма, калі яму было дваццаць адзін год; і валадарыў ён адзінаццаць гадоў:
47 І рабіў ён благое ў вачах Госпада, і не зьвяртаў увагі на словы, сказаныя яму праз прарока Ерамію з вуснаў Госпадніх.
48 І пасьля таго, як цар Навуходаносар прымусіў яго прысягнуць імем Госпаднім, ён прысягнуў і паўстаў; і, зрабіўшы цьвёрдай шыю сваю, сэрца сваё, ён пераступіў законы Госпада Бога Ізраілевага.

49 Начальнікі народу і сьвятароў шмат чынілі супраць законаў, і прапускалі ўсе паганьні ўсіх народаў, і апаганьвалі храм Гасподні, асьвечаны ў Ерусаліме.
50 Аднак Бог бацькоў іхніх паслаў пасланца свайго адклікаць іх, бо пашкадаваў іх і жытло сваё.
51 Але пасьмяяліся з пасланцаў Ягоных; і вось, калі Гасподзь гаварыў зь імі, яны зьдзекаваліся з прарокаў Ягоных.
52 Настолькі далёка, што ён, разгневаўшыся на свой народ за яго вялікую бязбожнасьць, загадаў царам Халдэйскім выступіць супраць іх;
53 Якія забілі сваіх юнакоў мячом, так, нават у межах свайго святога храма, і не пашкадавалі сярод іх ні юнака, ні дзяўчыны, ні старога, ні дзіцяці; бо Ён аддаў усё ў іх рукі.
54. І ўзялі ўвесь сьвяты посуд Гасподні, вялікі і малы, і посуд каўчэга Божага, і скарбы царскія, і перанесьлі ў Вавілон.
55 Дом Гасподні спалілі, і муры Ерусаліма разбурылі, і вежы яго запалілі агнём;
56. А славуты яе ніколі не спыняліся, пакуль ня вынішчылі і не зьвялі на нішто, і людзей, што не былі забітыя мячом, ён завёў у Вавілон
57 Якія сталіся слугамі яму і сынам ягоным, пакуль не зацаравалі Пэрсы, каб споўнілася слова Госпадняе, сказанае вуснамі Ярэмія:
58. Пакуль зямля не нацешыцца суботамі сваімі, увесь час спусташэньня свайго яна будзе спачываць да поўнага тэрміну ў семдзесят гадоў.

РАЗДЗЕЛ 2

1. У першы год Кіра, цара Персідскага, каб споўнілася слова Госпадняе, якое Ён абяцаў вуснамі Ерамія,
2 Гасподзь падняў дух Кіра, цара Персідскага, і ён абвясціў па ўсім царстве сваім, а таксама пісьмова:
3 кажучы: так кажа Кір, цар пэрсыдзкі; Гасподзь Ізраілеў, Усявышні, паставіў мяне каралём над усім сьветам,
4 І загадаў мне пабудаваць яму дом у Ерусаліме ў Юдэі.
5 Дык вось, калі ёсьць хто з вас з народу Ягонага, няхай Гасподзь, Госпад ягоны, будзе зь ім, і няхай пойдзе ў Ерусалім, што ў Юдэі, і пабудуе дом Госпаду Ізраілеваму, бо Ён ёсць Гасподзь, які жыве ў Ерусаліме.
6 Дык кожны, хто жыве ў ваколіцах, няхай дапамагае яму, я кажу, што суседзі ягоныя, золатам і срэбрам,
7 з дарамі, з коньмі, і з быдлам, і з іншымі рэчамі, якія былі вызначаныя зарокам, для храма Госпадняга ў Ерусаліме.
8 Тады ўсталі правадыры плямёнаў Юдэйскіх і племя Веньямінавага; таксама сьвятароў і лявітаў і ўсіх тых, чые думкі Гасподзь схіліў пайсьці і пабудаваць дом Госпаду ў Ерусаліме,
9 І тыя, што жылі вакол іх, і дапамагалі ім ва ўсім срэбрам і золатам, коньмі і быдлам і вельмі многімі бясплатнымі дарамі вялікай колькасці, чые розумы былі да гэтага ўзбуджаны.
10 Цар Кір таксама вынес святы посуд, які Навухаданосар вывез з Ерусаліма і паставіў у сваім храме ідалаў.
11 Калі Кір, цар пэрсыдскі, вывеў іх, ён аддаў іх свайму скарбніку Мітрыдату:
12 І яны былі перададзеныя ім Санабасару, начальніку Юдэі.
13 І вось лік іх; Тысяча залатых кубкаў і тысяча срэбраных, кадзільніцы срэбраныя дваццаць дзевяць, залатыя чашы трыццаць і срэбраныя дзьве тысячы чатырыста дзесяць і тысяча іншых насудаў.
14 Дык усяго залатога і сярэбранага посуду, вынесенага, было пяць тысяч чатырыста семдзесят дзевяць.
15 Іх вярнуў Санабасар разам з палоннымі з Вавілона ў Ерусалім.
16 Але ў часы Артэксэркса, караля пэрсыдзкага Бэлэм, і Мітрыдат, і Табэлій, і Ратум, і Бэльтэтмус, і Сэмэліюс сакратар, зь іншымі, якія былі зь імі, якія жылі ў Самарыі і іншых месцах, пісалі яму супраць тыя, што жылі ў Юдэі і Ерусаліме гэтыя лісты наступныя;
17 Каралю Артэксерксу, гаспадару нашаму, слугам Тваім, Ратуму, апавядальніку, і Семелію, пісцу, і астатнім членам іх рады, і суддзям, якія ў Келасірыі і Фінікіі.
18 Няхай будзе цяпер вядома гаспадару каралю, што Юдэі, якія падняліся ад вас да нас, прыйшоўшы ў Ерусалім, горад гэты мяцежны і бязбожны, будуюць рынкі і папраўляюць сьцены яго і закладваюць падмурак храм.
19 Цяпер, калі гэты горад і сьцены яго будуць адноўлены, яны ня толькі адмовяцца даваць даніну, але і паўстануць супраць цароў.
20 І паколькі рэчы, якія адносяцца да храма, цяпер у руках, мы лічым правільным не грэбаваць гэтай справай,
21 але каб пагаварыць з гаспадаром нашым каралём, каб, калі заўгодна, гэта можна было б пашукаць у кнігах бацькоў тваіх:
22 І ты знойдзеш у летапісах, што напісана пра гэта, і зразумееш, што горад той быў мяцежны, непакоіць і цароў, і гарады:
23 І што Юдэі былі непакорлівымі і заўсёды ўздымалі ў іх войны; дзеля чаго і горад гэты быў спустошаны.
24 Таму цяпер мы абвяшчаем табе, о спадар кароль, што калі гэты горад будзе пабудаваны зноў і сцены яго ўзведзены нанова, з гэтага часу ты не будзеш мець праходу ў Келасірыю і Фінікію.
25 Тады кароль зноў напісаў Ратуму апавядальніку, Бэльтэтму, Сэмэліюсу пісцу і астатнім, якія былі ў даручэньні, і жыхарам Самарыі і Сырыі і Фінікіі такім чынам;
26 Я прачытаў ліст, які вы даслалі мне; таму я загадаў старанна даследаваць, і выявілася, што горад той ад пачатку выступаў супраць каралёў;
27 І людзі ў ім былі адданыя бунту і вайне; і што моцныя і лютыя каралі былі ў Ерусаліме, якія валадарылі і спаганялі даніну ў Келасірыі і Фінікіі.
28 Цяпер я загадаў перашкодзіць гэтым людзям будаваць горад і сачыць за тым, каб больш нічога не рабілася ў ім;
29 І каб гэтыя злыя працаўнікі больш не раздражнялі каралёў,
30 Тады цар Артэксэркс, калі прачытаў лісты ягоныя, Ратум і Сэмэліюс пісец, і астатнія, што былі зь імі, пасьпешна рушылі да Ерусаліму з войскам вершнікаў і мноствам людзей у баявым парадку, пачалі перашкаджаць будаўнікам ; і будаўніцтва храма ў Ерусаліме спынілася да другога года валадарання Дарыя, цара персідскага.

РАЗДЗЕЛ 3

1 Калі зацараваў Дарый, ён зладзіў вялікае сьвята для ўсіх сваіх падданых і для ўсяго свайго дома і для ўсіх князёў Мідыі і Пэрсіі,
2 І ўсім губернатарам, і капітанам, і лейтэнантам, якія былі ў яго, ад Індыі да Эфіопіі, у ста дваццаці сямі правінцыях.
3 І калі яны паелі і выпілі і, насыціўшыся, пайшлі дадому, тады цар Дарый увайшоў у сваю пакой і заснуў, і неўзабаве прачнуўся.

4 Тады трое маладых людзей, якія былі з варты, якая ахоўвала цела цара, гаварылі адзін з адным;
5 Няхай кожны з нас скажа прысуд: таму, хто пераможа і чый прысуд будзе здавацца мудрэйшым за іншых, таму кароль Дарый дасць вялікія падарункі і вялікія рэчы ў знак перамогі:
6 Як апранацца ў пурпуру, піць золата і спаць на золаце, і калясьніца з залатымі вуздэчкамі, і повязь зь вісону, і ланцуг на шыі ягонай.
7 І сядзе ён побач з Дарыям дзеля мудрасьці ягонай, і будзе называцца Дарыем, стрыечным братам ягоным.
8 І тады кожны напісаў свой прысуд, запячатаў яго і паклаў пад падушку цара Дарыя;
9 І сказаў, што, калі кароль уваскрэсне, некаторыя дадуць яму пісанні; і з чыйго боку кароль і тры князі Персіі палічаць, што яго прысуд найбольш мудры, таму будзе дадзена перамога, як было прызначана.
10 Першы пісаў: Віно мацнейшае.
11 Другі пісаў: Кароль мацнейшы.
12 Трэці напісаў: «Жанчыны мацнейшыя, але перш за ўсё праўда прыносіць перамогу».
13 Калі цар падняўся, яны ўзялі свае пісьмы і аддалі яму, і ён прачытаў іх.
14 І паслаўшы, ён паклікаў усіх князёў Персіі і Мідыі, і губернатараў, і капітанаў, і лейтэнантаў, і галоўных афіцэраў;
15 і пасадзіў яго на судовым пасадзе; і пісанні чыталіся перад імі.
16 І сказаў: паклічце юнакоў, і яны абвяшчаць свае прысуды. Дык іх паклікалі, і яны ўвайшлі.
17 І сказаў ім: раскажы нам, што думаеш пра пісаньні. Затым пачаў першы, які казаў пра сілу віна;
18 І сказаў ён так: о, людзі, якое дужа моцнае віно! ён уводзіць у зман усіх людзей, якія п'юць яго:
19 Гэта робіць розум караля і сіраты адным; раба і вольнага, беднага і багатага:
20 І ўсякую думку ператварае ў весялосьць і весялосьць, каб чалавек ня памятаў ні смутку, ні доўгу;
21 І гэта ўзбагачае кожнае сэрца, так што чалавек не памятае ні караля, ні правіцеля; і гэта прымушае гаварыць усё талентамі:
22 І, апынуўшыся ў чарах сваіх, яны забываюць сваю любоў і да сяброў, і да братоў, і крыху пасля выцягваюць мячы:
23 Але калі яны ад віна, яны не памятаюць, што яны зрабілі.
24 О, людзі, хіба віно не самае моцнае, што прымушае рабіць гэта? І, сказаўшы гэта, ён маўчаў.

РАЗДЗЕЛ 4

1 Тады другі, які гаварыў пра моц караля, пачаў гаварыць:
2 О вы, людзі, хіба не моцныя людзі, якія пануюць над морам і зямлёю і ўсім, што ў іх?
3 Але кароль больш магутны, бо ён уладар над усім гэтым і валадарыць над імі; і ўсё, што Ён загадае ім, яны робяць.
4 Калі ён загадае ім ваяваць адзін супраць аднаго, яны робяць гэта; калі ён пашле іх супраць ворагаў, яны ідуць і разбураюць горы, муры і вежы.
5 Яны забіваюць і забіваюць, і не парушаюць загаду караля: калі яны пераможуць, яны нясуць усё цару, і здабычу, і ўсё астатняе.
6 Падобна і для тых, хто не з'яўляецца салдатам і не мае справы да войнаў, але займаецца жывёлагадоўляй, калі яны зноў пажалі тое, што пасеялі, яны прыносяць гэта цару і прымушаюць адзін аднаго плаціць даніну цару.
7 Але ён толькі адзін чалавек: калі ён загадвае забіць, забіваюць; калі загадае пашкадаваць, пашкадуюць;
8 Калі ён загадае біць, яны б'юць; калі Ён загадае спустошыць, спустошаць; калі загадае будаваць, будуюць;
9 Калі ён загадае сячы, сякуць; калі ён загадае пасадзіць, яны пасадзяць.
10 І слухаўся яго ўвесь народ ягоны і войска ягонае; і ён кладзецца, есьць і п'е і адпачывае;
11 І гэтыя пільнуюць Яго, каб ніхто не адступаў і не займаўся сваімі справамі, і ні ў чым не праступалі Яму.
12 О вы, людзі, як не быць каралю наймагутнейшым, калі ў такім выглядзе яму падпарадкоўваюцца? І ён прытрымаў язык.
13 Тады пачаў гаварыць трэці, які казаў пра жанчын і пра праўду (гэта быў Зарававэль).
14 О вы, людзі, не вялікі кароль, і не мноства людзей, і не віно лепшае; хто ж тады кіруе імі ці ўладарыць над імі? яны не жанчыны?
15 Жанчыны нарадзілі цара і ўвесь народ, што правіць на моры і на сушы.
16 Нават зь іх выйшлі, і выгадавалі тых, што насадзілі вінаграднікі, зь якіх паходзіць віно.
17 Яны таксама робяць вопратку для людзей; яны прыносяць славу людзям; а без жанчын не можа быць мужчын.
18 Так, і калі людзі сабралі разам золата і срэбра, або якую-небудзь іншую рэч, ці не любяць яны жанчыну прыгожай з выгляду і прыгажосці?
19 І, адпусьціўшы ўсё гэта, яны не разьзявіліся і нават з адкрытым ротам не глядзелі на яе; і хіба ўсе людзі не жадаюць яе больш, чым срэбра, або золата, або якой-небудзь даброты?
20 Пакіне чалавек бацьку свайго, які выхаваў яго, і бацькаўшчыну сваю і прылепіцца да жонкі сваёй.
21 Ён трымаецца не праводзіць сваё жыццё са сваёй жонкай. і не памятае ні бацькі, ні маці, ні краіны.
22 Па гэтым таксама вы павінны ведаць, што жанчыны валодаюць вамі: ці ж вы не працуеце і не працуеце, і ўсё даеце і прыносіце жанчыне?
23 Так, бярэ чалавек меч свой і ідзе рабаваць і красьці, плыць па моры і па рэках;
24 І бачыць льва, і ідзе ў цемры; і калі ён скраў, абрабаваў і абрабаваў, ён прыносіць гэта сваёй любові.
25 Таму чалавек любіць сваю жонку больш, чым бацьку або маці.
26 Так, многія з іх страцілі розум дзеля жанчын і сталі слугамі дзеля іх.
27 Многія таксама загінулі, памыліліся і зграшылі дзеля жанчын.
28 А цяпер ня верыце мне? хіба кароль не вялікі ў сіле сваёй? ці не ўсе рэгіёны баяцца дакранацца да яго?
29 Але я бачыў яго і Апаму, наложніцу караля, дачку цудоўнага Бартака, якія сядзелі па правую руку ад караля,
30 і ўзяла карону з галавы цара і ўсклала на сваю галаву; яна таксама ўдарыла цара леваю рукою.
31 І ўсё ж пры ўсім гэтым кароль разяўляў вочы і глядзеў на яе з адкрытым ротам: калі яна сьмяялася зь яго, сьмяяўся і ён; але калі яна выяўляла яму што-небудзь незадаволенасць, кароль хацеў ліслівіць, каб яна магла прымірыцца з ім зноў.
32 О вы, мужчыны, як гэта можа быць, калі жанчыны не павінны быць моцнымі, калі яны так робяць?
33 Тады кароль і князі паглядзелі адзін на аднаго, і ён пачаў гаварыць праўду.
34 О вы, мужчыны, хіба жанчыны не моцныя? вялікая зямля, высокае неба, хуткае сонца ў плыні сваёй, бо яно

ахінае нябёсы навокал і вяртае дарогу сваю ў месца сваё ў адзін дзень.
35 Хіба ня вялікі той, хто робіць гэта? таму праўда вялікая і мацнейшая за ўсё.
36 Уся зямля кліча да праўды, і неба дабраслаўляе яе;
37 Віно ліхое, кароль ліхі, жанчыны ліхі, усе сыны чалавечыя ліхі, і такія ўсе іх ліхія справы; і няма ў іх праўды; у няпраўдзе сваёй таксама загінуць.
38 Што тычыцца праўды, то яна трывае і заўсёды моцная; яно жыве і перамагае вечна.
39. З ёю няма ні твару, ні ўзнагароды; але яна робіць тое, што справядліва, і ўстрымліваецца ад усяго несправядлівага і ліхога; і ўсе людзі добра робяць, як творы яе.
40 Ні ў судзе яе няма няпраўды; і яна - сіла, царства, улада і веліч усіх вякоў. Дабраславёны Бог праўды.
41 І на гэта ён змоўк. І тады ўвесь народ закрычаў і сказаў: «Вялікая Праўда і магутная над усім».
42. І сказаў яму кароль: прасі, чаго хочаш, болей, чым напісана ў пісьме, і дамо табе, бо ты прызнаны наймудрэйшым; а ты сядзеш побач са мной і будзеш называцца маім стрыечным братам.
43. І сказаў ён цару: успомні зарок твой, які ты абяцаў пабудаваць Ерусалім у той дзень, калі ты прыйшоў у царства сваё,
44 І адправіць увесь посуд, які быў вывезены з Ерусаліма, які Кір аддзяліў, калі пакляўся знішчыць Вавілон, і зноў адправіць іх туды.
45 Ты таксама прысягнуў пабудаваць храм, які Ідумэяне спалілі, калі Юдэю спустошылі Халдэі.
46 І вось, спадар кароль, вось чаго я патрабую і чаго жадаю ад цябе, і гэта княжацкая шчодрасьць, якая зыходзіць ад цябе самога: таму я хачу, каб ты выканаў абяцаньне, выконваючы яго сваімі вуснамі Ты прысягнуў Цару нябеснаму.
47 Тады цар Дарый устаў і пацалаваў яго, і напісаў за яго лісты да ўсіх скарбнікаў, і лейтэнантаў, і капітанаў, і ваяводаў, каб яны шчасна праводзілі і яго, і ўсіх, хто пойдзе зь ім будаваць Ерусалім .
48 Ён таксама напісаў лісты да лейтэнантаў, якія былі ў Келасірыі і Фінікіі, і да іх у Ліване, каб яны прывезлі кедравае дрэва з Лівана ў Ерусалім і каб яны пабудавалі з ім горад.
49 Акрамя таго, ён напісаў для ўсіх габрэяў, якія выйшлі з яго царства ў габрэйства, адносна іх свабоды, каб ніякі афіцэр, ні кіраўнік, ні лейтэнант, ні скарбнік не ўваходзілі гвалтам у іх дзверы;
50 І каб уся краіна, якой яны валодаюць, была свабоднай без даніны; і каб Ідумэяне аддалі вёскі Юдэйскія, якімі яны тады валодалі,
51 Так, каб кожны год давалася дваццаць талентаў на пабудову храма, аж да часу яго пабудовы;
52 і іншыя дзесяць талантаў на год, каб утрымліваць цэласпаленьні на ахвярніку кожны дзень, як было загадана прыносіць сямнаццаць;
53 І каб усе тыя, што пайшлі з Вавілона будаваць горад, мелі вольную свабоду, як і яны, і іх нашчадкі, і ўсе сьвятары, якія пайшлі.
54 Ён таксама напісаў адносна. зборы і ўбранне святароў, у якіх яны служаць;
55 Гэтак жа і ў справах лявітаў, якія будуць дадзены ім да таго дня, калі будзе скончаны дом і адбудаваны Ерусалім.
56 І загадаў даваць усім, хто трымае горад, пэнсіі і заробкі.
57 Ён таксама адаслаў з Вавілона ўвесь посуд, які аддзяліў Кір; і ўсё, што Кір даў загадам, тое самае ён загадаў выканаць і паслаў у Ерусалім.
58. Калі гэты юнак выйшаў, ён падняў твар свой да неба ў бок Ерусаліма і славіў Цара Нябеснага,
59 І сказаў: ад Цябе перамога, ад Цябе мудрасьць, і Твая слава, і я Твой слуга.
60 Дабраславёны Ты, што даў мне мудрасьць, бо дзякую Табе, Госпадзе бацькоў нашых.
61 І таму ён узяў лісты, і выйшаў, і прыйшоў у Вавілон, і расказаў гэта ўсім сваім братам.
62 І славілі яны Бога бацькоў сваіх, што Ён даў ім волю і свабоду
63 Каб пайсьці і пабудаваць Ерусалім і храм, названы імем Ягоным;

РАЗДЗЕЛ 5

1. Пасьля гэтага былі галоўныя мужчыны сем'яў, выбраныя паводле плямёнаў іхніх, каб ісьці з жонкамі сваімі, сынамі і дочкамі сваімі, з рабамі сваімі і з рабынямі, і з быдлам сваім.
2 І Дарый паслаў з імі тысячу коннікаў, пакуль яны не вярнулі іх у Ерусалім у бяспецы, і з музычнымі інструментамі табрэтамі і флейтамі.
3 І гулялі ўсе іх браты, і ён прымусіў іх пайсці разам з імі.
4 І вось імёны людзей, якія пайшлі, паводле сем'яў іхніх у плямёнах іхніх, паводле кіраўнікоў іхніх.
5 Сьвятары, сыны Фінээса, сына Аарона: Ісус, сын Ёсэдэка, сына Сарыі, і Ёакім, сын Зарававэля, сына Салатыіла, з роду Давіда, з роду Фарэса, з калена Юдава;
6 Які казаў мудрыя словы перад Дарыем, царом Персідскім, у другі год яго валадарання, у месяцы нісане, які ёсць першым месяцам.
7 І гэта тыя з Юдэяў, якія прыйшлі з палону, дзе жылі як прыхадні, якіх Навухаданосар, цар Вавілонскі, забраў у Вавілон.
8 І яны вярнуліся ў Ерусалім і ў іншыя часткі Юдэі, кожны ў свой горад, якія прыйшлі з Зарававэлем, з Езусам, Нээміяй, і Захарыяй, і Рэсаяй, Эніем, Мардахеем. Белсар, Асфарас, Рээлій, Роімус і Баана, іх правадыры.
9 Колькасьць іх у народзе і кіраўнікоў іхніх, сыноў Фараса, дзьве тысячы сто семдзесят два; сыноў Сафата чатыруста семдзесят два;
10 Сыноў Арэса сямсот пяцьдзясят шэсьць:
11 Сыноў Фаат-Маава дзьве тысячы васямсот дванаццаць;
12 Сыноў Элама тысяча дзьвесьце пяцьдзясят чатыры, сыноў Затула дзевяцьсот сорак пяць, сыноў Корбэя сямсот пяць, сыноў Банія шасьцьсот сорак восем,
13 Сыноў Бэвая шасьцьсот дваццаць тры; сыноў Садаса тры тысячы дзьвесьце дваццаць два;
14 Сыноў Аданікама шэсьцьсот шэсьцьдзясят сем, сыноў Багоя дзьве тысячы шэсьцьдзясят шэсьць, сыноў Адына чатыруста пяцьдзясят чатыры,
15 Сыноў Атэрэзіі дзевяноста два; сыноў Кеілана і Азэты шэсьцьдзесят сем; сыноў Азурана чатыруста трыццаць два;
16 Сыноў Ананіі сто адзін; сыноў Арома трыццаць два; сыноў Васы трыста дваццаць тры; сыноў Азэфурыта сто два;
17 Сыноў Мэтэра тры тысячы пяць; сыноў Бэтламона сто дваццаць тры;
18 жыхароў Нэтафы пяцьдзясят пяць; жыхароў Анатоту сто пяцьдзясят восем; жыхароў Бэтсама сорак два;
19 з Кірыятыярыя дваццаць пяць; з Кафіры і Берота сямсот сорак тры; з Піры сямсот;
20. Хадыяса і Амідоя чатыруста дваццаць два; Кірамы і Габдэса шасьцьсот дваццаць адзін;

21 з Макалона сто дваццаць два; з Бетолія пяцьдзесят два; з сыноў Нефіса сто пяцьдзесят шэсць;
22 Сыноў Каламолала і Онуса сямсот дваццаць пяць; сыноў Ерэха дзьвесьце сорак пяць;
23 Сыноў Анны тры тысячы трыста трыццаць.
24 Сьвятары: сыны Еддуя, сына Ісусавага, з сыноў Санасіба дзевяцьсот семдзесят два; сыноў Мэрута тысяча пяцьдзясят два;
25 Сыноў Фасарона тысяча сорак сем; сыноў Кармэя тысяча сямнаццаць.
26 Лявітаў: сыноў Ессуэя, і Кадмііла, і Бануа, і Судыя, семдзесят чатыры.
27 Сьвятых сьпевакоў: сыноў Асафавых сто дваццаць восем.
28 Брамнікі: сыны Салума, сыны Ятала, сыны Талмона, сыны Дакобі, сыны Тэты, сыны Самі, усяго сто трыццаць дзевяць.
29 Слугі храма: сыны Ісава, сыны Асіфы, сыны Табаота, сыны Кераса, сыны Суда, сыны Фалея, сыны Лабаны, сыны Гравы,
30 Сыны Акуа, сыны Уты, сыны Кетаба, сыны Агабы, сыны Субая, сыны Анана, сыны Катуа, сыны Гедура,
31 Сыны Аіруса, сыны Дайсана, сыны Ноэбы, сыны Хасевы, сыны Газеры, сыны Азіі, сыны Фінээса, сыны Азары, сыны Бастая, сыны Асаны сыны Мэані, сыны Нафісі, сыны Акуба, сыны Акіфы, сыны Асура, сыны Фаракіма, сыны Базалота,
32 Сыны Мэды, сыны Куты, сыны Харэі, сыны Харкуса, сыны Асэрыра, сыны Томаі, сыны Насіта, сыны Атыфы.
33 Сыны слуг Саламонавых: сыны Азафіёна, сыны Фарыры, сыны Еэлі, сыны Лазона, сыны Ізраіля, сыны Сафета,
34 Сыны Хагіі, сыны Фаракарэта, сыны Сабі, сыны Сароці, сыны Масіяса, сыны Гара, сыны Адуса, сыны Субы, сыны Аферы, сыны Бародыса , сыны Сабата, сыны Алома.
35. Усіх служыцеляў храма і сыноў слуг Саламонавых трыста семдзесят два.
36 Яны падняліся з Тэрмелета і Тэлерсаса, на чале іх Хараталар і Аалар;
37 І ня здолелі яны паказаць родаў сваіх і паходжаньня свайго, як яны з Ізраіля: сыноў Ладана, сына Бана, сыноў Нэкодана шасьцьсот пяцьдзясят два.
38 І са святароў, якія захапілі пасаду святарства і не былі знойдзены: сыны Абдыя, сыны Акказа, сыны Адуса, які ажаніўся з Аўгіяй, адной з дачок Барцэла, і быў названы сваім імем.
39 І калі апісанне роду гэтых людзей шукалі ў рэестры, але не знайшлі, яны былі адхілены ад выканання сану святарства:
40 Бо Нээмія і Атарыя сказалі ім, што яны не павінны быць удзельнікамі святых рэчаў, пакуль не паўстане першасвятар, апрануты ў навуку і праўду.
41 І ў Ізраіля, ад дванаццаці гадоў і вышэй, усіх было сорак тысяч, акрамя рабоў і рабынь дзьве тысячы трыста шэсьцьдзясят.
42. Рабоў і служанак іхніх сем тысяч трыста сорак сем: сьпевакоў і сьпявачак дзьвесьце сорак пяць;
43. Чатырыста трыццаць пяць вярблюдаў, сем тысяч трыццаць шэсьць коней, дзьвесьце сорак пяць мулаў, пяць тысяч пяцьсот дваццаць пяць быдла, прызвычаенага да ярма.
44 І некаторыя з узначальцаў сем'яў сваіх, прыйшоўшы ў храм Божы ў Ерусаліме, паабяцалі аднавіць дом на сваім месцы паводле сваіх магчымасьцяў,
45 І даць у сьвятую скарбніцу твораў тысячу фунтаў золата, пяць тысяч срэбра і сто сьвятарскіх вопратак.
46. І жылі сьвятары і лявіты і народ у Ерусаліме і ў краіне, таксама сьпевакі і брамнікі; і ўвесь Ізраіль у селішчах сваіх.
47 Але калі набліжаўся сёмы месяц, і калі сыны Ізраілевыя былі кожны на сваім месцы, яны ўсе разам прыйшлі аднадушна да адкрытага месца першай брамы, якая на ўсходзе.
48 Тады ўстаў Ісус, сын Ёсэдэкаў, і браты ягоныя сьвятары, і Зараваўэль, сын Салафііла, і браты ягоныя, і падрыхтавалі ахвярнік Богу Ізраілеваму,
49 каб прынесьці на ім цэласпаленьні, як загадана ў кнізе Майсея, чалавека Божага.
50 І сабраліся да іх зь іншых народаў зямлі, і паставілі ахвярнік на сваім месцы, таму што ўсе народы зямлі варажылі зь імі і прыгняталі іх; і прыносілі ахвяры па часе і цэласпаленьні Госпаду раніцай і ўвечары.
51 І спраўлялі сьвята кучак, як загадана ў законе, і штодня прыносілі ахвяры, як належала.
52 А пасьля гэтага няспынныя прынашэньні, і ахвяры ў суботы, і ў маладзікі, і ва ўсе сьвяты.
53 І ўсе, што далі зарок Богу, пачалі прыносіць ахвяры Богу з першага дня сёмага месяца, хоць храм Господні яшчэ не быў пабудаваны.
54 І давалі яны мулярам і цеслям грошы, ежу і пітво з радасцю.
55 Таксама Сідонцам і Тыранам яны далі машыны, каб яны прывезлі кедровыя дрэвы з Лівана, якія павінны былі прывезці на плытах у гавань Ёппіі, як загадаў ім Кір, цар персідскі.
56. І на другім годзе і другім месяцы пасьля прыходу ягонага ў храм Божы ў Ерусаліме пачаліся Зараваўэль, сын Салатыіла, і Ісус, сын Ясэдэка, і браты іхнія, і сьвятары, і лявіты, і ўсе, што былі прыйшоў у Ерусалім з палону:
57. І паклалі падмурак дому Божаму ў першы дзень другога месяца, на другі год пасьля таго, як яны прыбылі ў Юдэю і ў Ерусалім.
58 І паставілі лявітаў ад дваццаці гадоў над справамі Госпаднімі. Тады ўстаў Ісус і сыны ягоныя і браты ягоныя, і брат ягоны Кадмііл, і сыны Мадыявуна, і сыны Ёды, сына Эліядуна, і сыны іхнія і браты іхнія, усе лявіты, аднадушна выступаючыя за справу, працуючы над развіццём спраў у доме Божым. Так працаўнікі пабудавалі храм Господні.
59 А сьвятары стаялі апранутыя ў свае шаты з музычнымі інструмэнтамі і трубамі; і ў лявітаў, сыноў Асафавых, былі кімвалы,
60. Сьпяваючы хвалебныя песьні і славячы Госпада, як загадаў Давід, цар Ізраільскі.
61 І сьпявалі гучнымі галасамі песьні на хвалу Госпаду, бо міласьць Ягоная і слава навечна ва ўсім Ізраілі.
62 І ўвесь народ трубіў у трубы і крычаў моцным голасам, сьпяваючы хвалебныя песьні Госпаду за пабудову дома Госпадняга.
63 Таксама са сьвятароў і лявітаў і з правадыроў сем'яў іхніх старэйшыны, якія бачылі ранейшы дом, прыйшлі да будоўлі гэтага з плачам і лямантам вялікім.
64 Але многія з трубамі і радасьцю крычалі моцным голасам,
65 Каб не было чуваць трубаў ад плачу народу;
66 Таму, калі ворагі племя Юды і Веньяміна пачулі гэта, яны даведаліся, што павінен азначаць гэты гук труб.
67 І заўважылі яны, што палонныя пабудавалі храм Госпаду Богу Ізраілеваму.

68 І пайшлі яны да Зараваўэля і Ісуса і да правадыроў родаў і сказалі ім: мы будзем будаваць разам з вамі.
69 Бо мы таксама, як і вы, слухаемся вашага Госпада і прыносім Яму ахвяры з дзён Азбазарэта, цара Асірыйскага, які прывёў нас сюды.
70. Тады Зараваўэль і Ісус і правадыры пакаленьняў Ізраілевых сказалі ім: ня нам і вам разам будаваць дом Госпаду Богу нашаму.
71 Мы самі будзем будаваць Госпаду Ізраілеваму, як загадаў нам Кір, цар Персідскі.
72 Але язычнікі зямлі, якія ціснулі на жыхароў Юдэі і стрымлівалі іх, перашкаджалі будаваць іх;
73 І сваімі таемнымі змовамі, і народнымі перакананьнямі, і хваляваньнямі яны перашкаджалі закончэньню будоўлі ўвесь час, пакуль жыў цар Кір: так што ім перашкаджалі будаваць на працягу двух гадоў, аж да цараваньня Дарыя.

РАЗДЗЕЛ 6

1 У другі год валадараньня Дарыя Агея і Захарыі, сына Адовага, пракокі, прарочылі Юдэям у Юдэі і Ерусаліме ў імя Госпада Бога Ізраілевага, які быў на іх.
2 Тады ўсталі Зараваўэль, сын Салатыіла, і Ісус, сын Ёсэдэка, і пачалі будаваць дом Гасподні ў Ерусаліме, і пракокі Гасподнія былі зь імі і дапамагалі ім.
3 У той самы час прыйшоў да іх Сісін, кіраўнік Сірыі і Фінікіі, з Сатравузанам і яго таварышамі, і сказаў ім:
4 Па чыім загадзе вы будуеце гэты дом і гэты дах і выконваеце ўсё астатняе? і хто такія рабочыя, што робяць гэта?
5 Але старэйшыны Юдэйскія атрымалі ласку, бо Госпадзь наведаў палон;
6 І не перашкаджалі ім будаваць да таго часу, пакуль Дарыю не было дадзена абвяшчэньне пра іх і не атрыманы адказ.
7 Копія лістоў, якія Сісін, правіцель Сірыі і Фінікіі, і Сатрабузан са сваімі таварышамі, кіраўнікамі Сірыі і Фінікіі, напісалі і паслалі да Дарыя; Да караля Дарыя, прывітанне:
8 Няхай будзе вядома гаспадару нашаму каралю ўсё, што, увайшоўшы ў краіну Юдэйскую і ўвайшоўшы ў горад Ерусалім, мы знайшлі ў горадзе Ерусаліме старэйшынаў Юдэйскіх, якія былі ў палоне
9 Будуючы дом Госпаду, вялікі і новы, з часаных і дарагіх камянёў і з дрэва, ужо ўкладзенага ў сьцены.
10 І гэтыя справы выконваюцца зь вялікай хуткасьцю, і праца ідзе пасьпяхова ў іхніх руках, і з усёй славай і стараннасьцю яна робіцца.
11 Тады мы спыталіся ў гэтых старцаў, кажучы: па чым загадзе вы будуеце гэты дом і закладваеце падмурак гэтых спраў?
12 Такім чынам, каб мы маглі даць табе веды пісьмова, мы запатрабавалі ад іх, хто быў галоўным выканаўцам, і мы запатрабавалі ад іх пісьмова імёны іх галоўных людзей.
13 І адказалі нам так: мы слугі Госпада, Які стварыў неба і зямлю.
14 А дом гэты быў пабудаваны шмат гадоў таму вялікім і моцным царом Ізраільскім і скончаны.
15 Але калі айцы нашыя разгневалі Бога і зграшылі супраць Госпада Ізраіля, які ў нябёсах, Ён аддаў іх ва ўладу Навуханадора, цара Вавілонскага, Халдэйскага;
16 Ён разбурыў дом і спаліў яго, і вывеў людзей у палон у Вавілон.
17 Але ў першы год валадараньня цара Кіра над краінай Вавілонскай напісаў цар Кір пабудаваць гэты дом.
18 І сьвяты залаты і срэбны посуд, які Навухананосар вынес з дома ў Ерусаліме і паставіў у сваім храме, цар Кір вынес ізноў з храму ў Вавілоне, і яны былі перададзеныя Зарабавэлю і Санабасару, кіраўніку,
19 З загадам, каб ён вынес той самы посуд і паставіў яго ў храме Ерусалімскім; і каб на яго месцы пабудавалі храм Гасподні.
20 Тады той самы Санавасар, прыйшоўшы сюды, заклаў падмурак дома Гасподняга ў Ерусаліме; і з таго часу, будучы яшчэ будынкам, ён яшчэ не цалкам скончаны.
21 Дык вось, калі цару заўгодна, няхай пашукаюць у летапісах цара Кіра:
22 І калі высьветліцца, што пабудова дому Гасподняга ў Ерусаліме была зроблена са згоды цара Кіра, і калі наш гаспадар кароль так захоча, няхай паведаміць нам пра гэта.
23 Тады загадаў цару Дарыю пашукаць сярод запісаў у Вавілоне; і так у палацы Экбатане, што ў краіне Мідыі, быў знойдзены скрутак, у якім было запісана гэта.
24. У першы год валадараньня Кіра, цар Кір, загадаў зноў пабудаваць дом Гасподні ў Ерусаліме, дзе прыносяць ахвяры бесперапынным агнём,
25 вышыня яго шэсьцьдзесят локцяў і шырыня шэсьцьдзесят локцяў, з трыма радамі часаных камянёў і адным радам новага дрэва той краіны; і выдаткі на гэта будуць выдадзены з дому цара Кіра:
26 І каб сьвяты посуд дома Гасподняга, залаты і срэбны, які Навухананосар узяў з дома ў Ерусаліме і прынёс у Вавілон, быў адноўлены ў дом у Ерусаліме і пастаўлены на месцы, дзе яны былі раней.
27 І таксама загадаў, каб Сісін, правіцель Сірыі і Фінікіі, і Сатрабузан, і іх таварышы, і тыя, хто быў прызначаны кіраўнікамі ў Сірыі і Фінікіі, былі асцярожныя, каб не ўмешвацца ў гэтае месца, але цярпець Зараваўэля, слугу Госпада і правіцеля Юдэі і старэйшын Юдэйскіх, каб пабудаваць дом Гасподні на тым месцы.
28 Я таксама загадаў адбудаваць яго; і каб яны старанна дапамагалі палонным Юдэям, пакуль ня будзе завершаны дом Гасподні.
29 І з даніны Кэласірыі і Фінікіі долю старанна аддаць гэтым людзям за ахвяры Госпаду, гэта значыць Зараваўэлю, ваяводу, за цялят, бараноў і ягнят;
30 А таксама збожжа, соль, віно і алей, і гэта заўсёды кожны год без лішняга пытання, згодна з тым, як святары, якія ў Ерусаліме, абазначаць штодзённае расходаванне:
31 каб прыносіліся ахвяры Богу Усявышняму за цара і за сыноў ягоных, і каб яны маліліся за душы свае.
32 І ён загадаў, каб кожны, хто будзе парушаць, так, або прыніжаць што-небудзь з вышэй сказанага або напісанага, з яго ўласнага дома павінна быць узята дрэва, і ён будзе на ім павешаны, і ўсе яго маёмасць канфіскаваныя для караля.
33 Дык Госпадзь, імя Якога там заклікана, хай зьнішчыць кожнага цара і народ, які працягне руку сваю, каб перашкодзіць або пашкодзіць дому Гасподняму ў Ерусаліме.
34 Я, цар Дарый, загадаў, каб гэта рабілася старанна.

РАЗДЗЕЛ 7

1 Потым Сісін, правіцель Келасірыі і Фінікіі, і Сатравузан з таварышамі сваімі, выконваючы загады цара Дарыя,
2 Вельмі ўважліва сачыў за святымі справамі, дапамагаючы юдэйскім старэйшынам і начальнікам храма.
3 І так пасьпявалі сьвятыя справы, калі прарокі Агей і Захарыя прарочылі.

4 І скончылі яны гэтыя справы паводле загаду Госпада Бога Ізраілевага і са згоды Кіра, Дарыя і Артэксэркса, цароў Персідскіх.
5 І так быў скончаны сьвяты дом у дваццаць трэці дзень месяца Адара, у шосты год Дарыя, цара Пэрсідскага
6. І зрабілі сыны Ізраілевыя, сьвятары і лявіты і іншыя перасяленцы, што да іх прыбавіліся, як напісана ў кнізе Майсеевай.
7. І на асьвячэньне храма Гасподняга ахвяравалі сто цялят, дзьвесьце бараноў, чатырыста ягнят;
8 і дванаццаць казлоў за грэх усяго Ізраіля, паводле ліку ўзначальцаў плямёнаў Ізраілевых.
9. Сьвятары і лявіты стаялі ў вопратцы сваёй, паводле родаў сваіх, на службе Госпаду Богу Ізраілеваму, паводле кнігі Майсея, і брамнікі каля кожнай брамы.
10 І ўчынілі сыны Ізраілевыя, якія былі з палону, Пасху ў чатырнаццаты дзень першага месяца, пасьля асьвячэньня сьвятароў і лявітаў.
11 Ня ўсе з палону былі асьвечаныя разам, а лявіты ўсе разам асьвечаныя.
12 І ўчынілі пасху за ўсіх палонных і за братоў сваіх сьвятароў і за сябе.
13 І елі сыны Ізраілевыя, якія выйшлі з палону, усе тыя, што аддзяліліся ад гідотаў народу зямлі і шукалі Госпада.
14 І сьвяткавалі сьвята праснакоў сем дзён, весяліліся перад Госпадам,
15 Бо ён зьвярнуў да іх параду цара Асірыйскага, каб умацаваць рукі іхнія ў справах Госпада Бога Ізраілевага.

РАЗДЗЕЛ 8

1 Пасьля гэтага, калі зацараваў Артэксэркс, цар пэрсыдскі, прыйшоў Эздра, сын Сараі, сын Эзарыі, сын Хэлхіі, сын Салума,
2 Сын Садука, сын Ахітоба, сын Амарыі, сын Эзіаса, сын Мэрэмота, сын Зараіі, сын Савіяса, сын Бокаса, сын Абісума, сын Фінээса , сын Элеазара, сын Аарона, першасьвятара.
3 Гэты Эздра выйшаў з Вавілона як кніжнік, будучы вельмі падрыхтаваным да закону Майсея, дадзенага Богам Ізраілевым.
4 І аказаў яму кароль гонар, бо ён знайшоў ласку ў вачах ягоных ва ўсіх просьбах ягоных.
5 І пайшлі зь ім некаторыя з сыноў Ізраілевых, са сьвятароў лявітаў, са сьвятых сьпевакоў, брамнікаў і служыцеляў храма ў Ерусалім,
6 На сёмым годзе цараваньня Артэксэркса, на пятым месяцы, гэта быў сёмы год цараваньня; бо яны выйшлі з Вавілона ў першы дзень першага месяца і прыбылі ў Ерусалім паводле шчаслівага шляху, які даў ім Гасподзь.
7 Бо Эздра меў вельмі вялікае майстэрства, так што ён нічога не прапускаў з закону і запаведзяў Гасподніх, але навучаў усяго Ізраіля пастановам і судам.
8 А копія даручэння, напісаная ад цара Артэксэркса і прыйшла да Ездры, святара і чытача закона Гасподняга, вось што ідзе далей;
9 Вітае цар Артэксэркс сьвятару Эздры і чытальніку закону Гасподняга:
10 Вырашыўшы абысьціся міласьціва, я загадаў, каб тыя з народу Юдэйскага, і са сьвятароў і лявітаў, якія знаходзяцца ў нашым царстве, хто жадае і жадае, ішлі з табою ў Ерусалім.
11 Дык хто хоча, няхай пойдзе з табою, як заўгодна мне і сямі сябрам маім дарадцам;
12 каб яны глядзелі на справы Юдэі і Ерусаліма згодна з тым, што ў законе Гасподнім;
13 і нясі дары Госпаду Ізраілеваму ў Ерусалім, якія я і сябры мае абяцалі, і ўсё золата і срэбра, якое можна знайсьці ў краіне Вавілонскай, Госпаду ў Ерусалім,
14 з тым, што дадзена ад народу для храма Госпада Бога іхняга ў Ерусаліме, і каб срэбра і золата збіралася на цялят, бараноў і ягнят і ўсё, што да іх належыць;
15 каб яны прыносілі ахвяры Госпаду на ахвярніку Госпада Бога свайго, які ў Ерусаліме.
16 І ўсё, што ты і браты твае захочаце зрабіць з срэбрам і золатам, рабіце паводле волі Бога твайго.
17 І сьвяшчэнны посуд Гасподні, які дадзены табе на ўжытак у храме Бога твайго, які ў Ерусаліме, пакладзі перад Богам тваім у Ерусаліме.
18 І ўсё, што яшчэ ўспомніш для патрэбы ў храме Бога твайго, аддай з царскай скарбонкі.
19 І я, цар Артэксэркс, таксама загадаў захавальнікам скарбаў у Сырыі і Фінікіі, каб усё, што пашле сьвятар Эздра і чытач закону Бога Ўсявышняга, яны аддалі яму хутка,
20 да ста талантаў срэбра, гэтак жа і пшаніцы да ста кораў, і да ста фішак віна і ўсяго іншага ў вялікай колькасьці.
21 Няхай усё выконваецца паводле закону Божага старанна да Бога Усявышняга, каб не прыйшоў гнеў на каралеўства караля і сыноў ягоных.
22 Я таксама загадваю вам, каб вы не патрабавалі ніякіх падаткаў, ані якіх-небудзь іншых абавязаньняў ні са сьвятароў, ні з лявітаў, ні з сьпевакоў, ні з брамнікаў, ні з служыцеляў храма, ні з усіх, хто мае справы ў храме гэтым, і каб ніхто не меў улады што-небудзь навязваць ім.
23 А ты, Эздра, паводле мудрасьці Божай прызначы судзьдзяў і судзьдзяў, каб яны маглі судзіць ва ўсёй Сірыі і Фінікіі ўсіх, хто ведае закон Бога твайго; а тых, што ня ведаюць, навучай.
24 І кожны, хто парушыць закон Бога твайго і караля, будзе пакараны строга, ці то сьмерцю, ці то іншай карай, ці грашыма, ці турмой.
25 Тады кніжнік Эздра сказаў: дабраславёны адзіны Гасподзь Бог бацькоў маіх, Які ўклаў гэта ў сэрца цара, каб праславіць дом ягоны, што ў Ерусаліме!
26 І ўшанаваў мяне ў вачах караля і дарадцаў яго, і ўсіх сяброў яго і вяльможаў.
27 Таму я падбадзёрыўся дапамогаю Госпада Бога майго і сабраў ізраільцянаў, каб ісьці са мною.
28 І вось галоўныя паводле родаў іхніх і па розных пасадах, якія прыйшлі са мною з Вавілона ў валадараньне цара Артэксэркса:
29. з сыноў Фінээса Гэрсан; з сыноў Ітамара Гамаэль; з сыноў Давіда Летус, сын Сэчэніі;
30. з сыноў Фарэса Захарыя; і зь ім палічылі сто пяцьдзясят чалавек;
31. з сыноў Пахат-Маава Эліаонія, сын Зараі, і зь ім дзьвесьце чалавек;
32. з сыноў Затоя Сэчэнія, сын Езэля, і зь ім трыста чалавек; з сыноў Адына Авэт, сын Ёнатана, і зь ім дзьвесьце пяцьдзясят чалавек;
33. з сыноў Элама Ёсія, сын Гатоліі, і зь ім семдзесят чалавек;
34. з сыноў Сафатыі Зарая, сын Міхаіла, і зь ім семдзесят чалавек;
35. з сыноў Ёава Абадыя, сын Езэля, і зь ім дзьвесьце дванаццаць чалавек;
36. з сыноў Баніда Асалімот, сын Ёсафіі, і зь ім сто шэсьцьдзясят чалавек;
37. з сыноў Бабія Захарыя, сын Бэвая, і зь ім дваццаць восем чалавек;

38. з сыноў Астата Ёган, сын Акатана, і зь ім сто дзесяць чалавек;
39. з сыноў Аданікама апошні, і вось імёны іхнія: Эліфалет, Джуэль і Самая, і зь імі семдзесят чалавек;
40. З сыноў Баго Уці, сын Істалкура, і зь ім семдзесят чалавек.
41 I сабраў я іх да ракі, званай Тэрас, дзе мы паставілі намёты тры дні, і тады я агледзеў іх.
42 Але калі я не знайшоў там нікога са сьвятароў і лявітаў,
43 Тады я паслаў да Элеазара, і Ідуіла, і Масмана,
44 I Алнатан, і Мамай, і Ёрыба, і Натан, Эўнатан, Захарыя і Масаламон, людзі галоўныя і вучоныя.
45 I я загадаў ім пайсьці да Саддэя, начальніка, які быў на месцы скарбніцы;
46 I загадаў ім, каб яны сказалі Дадэю, і ягоным братам, і скарбнікам у тым месцы, каб прыслалі да нас такіх людзей, якія маглі б выконваць сьвятарства ў доме Гасподнім.
47 I магутнаю рукою нашага Госпада яны прывялі да нас умелых людзей з сыноў Молі, сына Левія, сына Ізраілевага, Асэбэвія, і яго сыноў, і яго братоў, якіх было васемнаццаць.
48 I Асэвія, і Ан, і Асая, брат ягоны, з сыноў Ханунэя, і сыны іхнія, дваццаць чалавек.
49. I са слуг храма, якіх паставіў Давід, і галоўных людзей для службы ў лявітаў, а менавіта, слуг храма дзьвесьце дваццаць, сьпіс імёнаў якіх паказаны.
50 I там я паабяцаў пост маладым людзям перад нашым Госпадам, каб пажадаць ад яго шчаслівага падарожжа як для нас, так і для тых, хто быў з намі, для нашых дзяцей і для быдла:
51 Бо мне было сорамна прасіць у караля пешых і вершнікаў і паводзінаў для абароны ад праціўнікаў нашых.
52 Бо мы казалі цару, што сіла Госпада Бога нашага будзе з тымі, хто шукае Яго, каб падтрымліваць іх усімі спосабамі.
53 I зноў мы прасілі нашага Госпада адносна гэтых рэчаў, і знайшлі Яго прыхільным да нас.
54 Тады я аддзяліў дванаццаць начальнікаў сьвятароў Эсэбрыя і Асанію і дзесяць чалавек з братоў іхніх зь імі;
55 I ўзважыў я ім золата і срэбра і сьвяшчэнны посуд дома Госпада нашага, які даў кароль і рада яго, і князі і ўвесь Ізраіль.
56 I калі я ўзважыў гэта, я аддаў ім шэсьцьсот пяцьдзясят талантаў срэбра, і срэбны посуд у сто талантаў і сто талантаў золата,
57. I дваццаць залатых сасудаў і дванаццаць медных сасудаў, з чыстай медзі, бліскучых, як золата.
58 I сказаў я ім: і вы - сьвятыня Госпаду, і посуд сьвятыня, і золата і срэбра - зарок Госпаду, Госпаду бацькоў нашых.
59 Пільнуйцеся і захоўвайце іх, пакуль не аддасце іх начальнікам сьвятароў і лявітаў і правадырам пакаленьняў Ізраілевых у Ерусаліме, у пакоі дома Бога нашага.
60 I сьвятары і лявіты, якія ўзялі срэбра і золата і посуд, прынесьлі іх у Ерусалім, у храм Гасподні.
61. I ад ракі Тэрас мы выйшлі ў дванаццаты дзень першага месяца і прыйшлі ў Ерусалім магутнаю рукою Госпада нашага, які быў з намі; і з самага пачатку нашага шляху Гасподзь вызваліў нас ад усіх ворагаў, і мы прыйшлі ў Ерусалім.
62 I калі мы прабылі там тры дні, узважанае золата і срэбра было аддадзена ў дом Госпада нашага на чацьвёрты дзень сьвятару Мармоту, сыну Іры.
63. I зь ім Элеазар, сын Фінеэса, і зь імі Ёсавад, сын Ісуса, і Моэт, сын Сабана, лявіты; усе яны выданыя лікам і вагай.
64 I ўся вага іх была запісана ў тую ж гадзіну.
65 I тыя, што выйшлі з палону, прынесьлі ў ахвяру Госпаду Богу Ізраілеваму дванаццаць цялят за ўвесь Ізраіль, бараноў восемдзесят шаснаццаць,
66 ягнят семдзесят і казлоў у мірную ахвяру дванаццаць; усе яны ў ахвяру Госпаду.
67 I яны перадалі каралеўскія загады эканомам каралеўскім і кіраўнікам Келасірыі і Фінікіі; і ўшаноўвалі народ і храм Божы.
68 Калі гэта было зроблена, начальнікі прыйшлі да мяне і сказалі:
69 Народ Ізраілеў, князі, сьвятары і лявіты, не адкінулі ад сябе чужаземнага народу зямлі, ні паганстваў язычнікаў, Хананэяў, Хэтэяў, Фэрэсэяў, Евусэяў і Маавіцянаў, Егіпцяне і ідумейцы.
70 Бо і яны, і сыны іхнія пажаніліся з дочкамі сваімі, і сьвятое семя зьмяшалася з чужым народам зямлі; і з самага пачатку гэтай справы кіраўнікі і вялікія мужы былі саўдзельнікамі гэтага беззаконня.
71 I як толькі я пачуў гэтыя рэчы, я разарваў вопратку маю і сьвятую вопратку, і выдраў валасы з галавы і барады маёй, і пасадзіў мяне сумны і вельмі цяжкі.
72. I сабраліся да мяне ўсе, якія тады ўзрушыліся словам Госпада Бога Ізраілевага, а я аплакваў сваю беззаконьне; але я сядзеў у суме да вечаровай ахвяры.
73 Тады, устаўшы з посту ў разарванай вопратцы і сьвятой вопратцы, схіліўшы калені і выцягнуўшы рукі мае да Госпада,
74 Я сказаў: Госпадзе, я пасаромлены і пасаромлены перад абліччам Тваім;
75 Бо грахі нашы памножыліся вышэй за нашыя галовы, і няведаньні нашыя аж да нябёсаў.
76 Бо з часоў бацькоў нашых мы былі і знаходзімся ў вялікім граху аж да гэтага дня.
77 I за грахі нашыя і бацькоў нашых мы з братамі нашымі і царамі нашымі і сьвятарамі нашымі былі аддадзеныя царам зямным, пад меч і ў палон, і на здабычу з ганьбай, аж да сёньня.
78 I цяпер у пэўнай ступені міласэрнасць была да нас ад Цябе, Госпадзе, што застаўся нам корань і імя на месцы сьвятыні Тваёй;
79 і каб адкрыць нам сьвятло ў доме Госпада Бога нашага і даць нам ежу ў часе няволі нашай.
80 Так, калі мы былі ў няволі, мы не былі пакінуты нашым Госпадам; але ён зрабіў нас літасцівымі перад царамі Персідскімі, так што яны далі нам ежу;
81 Так, і ўшанавалі храм Госпада нашага, і ўзьнялі спустошаны Сіён, каб яны далі нам надзейнае прабываньне ў Юдэі і Ерусаліме.
82 I цяпер, о Госпадзе, што мы скажам, маючы гэта? бо мы пераступілі запаведзі Твае, якія Ты даў праз рабоў Тваіх прарокаў, кажучы:
83. Што зямля, у якую вы ўваходзіце, каб валодаць у спадчыну, ёсьць зямля, апаганеная брудам чужынцаў зямлі, і яны напоўнілі яе сваёй нячыстасьцю.
84 Дык вось, не далучайце дачок вашых да сыноў іхніх і дачок іхніх да сыноў вашых не бярыце.
85 Акрамя таго, вы ніколі не павінны шукаць міру з імі, каб вы былі моцныя і елі даброты зямлі, і каб вы маглі пакінуць у спадчыну зямлю дзецям вашым назаўсёды.
86 I ўсё, што выпала нам, зроблена з-за нашых злых учынкаў і вялікіх грахоў; бо Ты, Госпадзе, асвятліў грахі нашы,
87 I Ты даў нам такі корань, але мы зноў павярнуліся, каб пераступіць закон Твой і зьмяшацца з нячыстасьцю народаў зямлі.

88 Ці не можаш ты загневацца на нас, каб знішчыць нас, пакуль не пакінуў нам ні кораня, ні насеньня, ні імя?
89 Ты праўдзівы, Госпадзе Ізраілеў, бо сёньня ад нас застаўся корань.
90 Вось, цяпер мы перад Табою ў нашых беззаконнях, таму што мы не можам больш стаяць з прычыны гэтага перад Табою.
91 І калі Эздра ў сваёй малітве спавядаўся, плачучы і лежачы на зямлі перад храмам, да яго сабралася з Ерусаліма вельмі вялікае мноства мужчын, жанчын і дзяцей: таму што быў вялікі плач сярод натоўпу.
92 Тады Іехонія, сын Еіла, адзін з сыноў Ізраілевых, паклікаў і сказаў: О, Эздра, мы зграшылі перад Госпадам Богам, мы ажаніліся з чужаземнымі жанчынамі з народаў зямлі, і цяпер увесь Ізраіль на вышыні .
93. Прысягнем Госпаду, што адпусьцім усіх жонак нашых, якіх мы ўзялі з народаў, і дзяцей іхніх,
94 Як ты пастанавіў, і тыя, хто выконвае закон Гасподні.
95 Устань і карай, бо табе належыць гэтая справа, і мы будзем з табою: дзейнічай мужна.
96. І ўстаў Эздра і прысягнуў начальнікам сьвятароў і лявітаў усяго Ізраіля рабіць пасьля гэтага; і так кляліся.

РАЗДЗЕЛ 9

1 Тады Эздра, устаўшы з двара храма, пайшоў у пакой Ёанана, сына Эльясібавага,
2 І застаўся там, ня еў мяса і ня піў вады, аплакваючы вялікія беззаконьні народу.
3 І была абвестка па ўсёй Юдэі і ў Ерусаліме да ўсіх палонных, каб яны сабраліся ў Ерусаліме,
4 І што ў кожнага, хто не сустрэнецца там на працягу двух або трох дзён, згодна з прызначэннем старшых, быдла іхняе будзе канфіскавана для выкарыстання ў храме, а сам выгнаны з тых, хто быў у палоне.
5 Праз тры дні сабраліся ўсе з калена Юдавага і Веньямінавага ў Ерусаліме, у дваццаты дзень дзевятага месяца.
6 І ўвесь народ сядзеў, дрыжучы, на шырокім двары храма з-за цяперашняй непагадзі.
7 І ўстаў Эздра і сказаў ім: вы парушылі закон, ажаніўшыся з чужаземнымі жонкамі, каб павялічыць тым самым грахі Ізраіля.
8 І цяпер, спавядаючыся, аддайце славу Госпаду Богу бацькоў нашых,
9 І выконвайце волю Ягоную, і аддзяліцеся ад народаў зямлі і ад чужых жанчын.
10 Тады ўвесь народ закрычаў і сказаў моцным голасам: як ты сказаў, так і зробім.
11 Але паколькі народу шмат і надвор'е непагаднае, так што мы не можам стаяць без, і гэта праца не на дзень і не на два, грэх наш у гэтым пашыраны далёка.
12 Дык хай правадыры грамады застануцца, і ўсе жыхары нашых, якія маюць чужаземных жонак, няхай прыйдуць у прызначаны час,
13 І зь імі начальнікаў і судзьдзяў усялякага месца, пакуль мы не адвернем ад нас гневу Гасподняга за гэтую справу.
14 Тады Ёнатан, сын Азаіла, і Эзэкія, сын Тэакана, адпаведна ўзялі на сябе гэтую справу; і Масолам, і Левіс, і Сабатэй дапамагалі ім.
15 І тыя, што былі ў палоне, зрабілі ўсё так.
16 І сьвятар Эздра выбраў сабе галоўных мужоў сваіх сем'яў, усіх пайменна, і ў першы дзень дзясятага месяца яны сабраліся разам, каб разгледзець справу.
17 І закончылася справа іхняя, якая мела чужых жонак, у першы дзень першага месяца.
18 І са сьвятароў, якія сабраліся і мелі жонак чужаземных, знайшліся:
19 з сыноў Ісуса, сына Ёсэдэкавага, і братоў ягоных; Матэлас і Элеазар, і Ёрыб і Ёадан.
20 І паклалі рукі свае, каб адпусьціць жонак сваіх і прынесьці бараноў у ахвяру дзеля прымірэньня за правіны свае.
21. з сыноў Эмэра: Ананія, і Заўдэй, і Эанэс, і Самей, і Гірэіл, і Азарыя.
22 і з сыноў Файсура; Эліён, Масія Ізраіль, Натанаэль, Ацыдэл і Талсас.
23 з лявітаў: Ёзавад, і Сэміс, і Колій, якога звалі Каліта, і Патэй, і Юда, і Ёна.
24 Са сьвятых сьпевакоў; Элеазур, Бахур.
25 з насільшчыкаў; Салюм і Талбан.
26 З іх Ізраіля, з сыноў Фараса; Іермас, і Эдыя, і Мелхія, і Мэйл, і Элеазар, і Асібій, і Вааній.
27 з сыноў Элы: Матанія, Захарыя, і Гіерыл, і Іерамот, і Эдыя.
28 з сыноў Замота: Эліяд, Элісім, Атанія, Ярымот, Сабат і Сардэй.
29 з сыноў Бабая: Ёган, і Ананія, і Ёсавад, і Аматэіс.
30 з сыноў Мані; Оламус, Мамух, Іедэй, Ясуб, Язаэль і Іерамот.
31 з сыноў Ады: Наат, і Мусія, Лакун, і Найдус, і Матанія, і Сэстэль, Балнуй і Манасія.
32 і з сыноў Анны: Эліён і Асія, і Мелхія, і Сабвей, і Сымон Хасамей.
33 з сыноў Асома: Алтаней, і Мацей, і Ваная, і Эліфалет, і Манасія, і Семей.
34 з сыноў Маані: Ерамія, Момдзіс, Амаэр, Юіл, Мабдай, і Пелій, і Анос, Карабазіён, і Энасіб, і Мамнітанаім, Эліясіс, Банус, Эліяль, Саміс, Селемія, Натанія і з сыноў Азоры; Сэсіс, Эсрыл, Азаэль, Самат, Замбіс, Іосіф.
35 і з сыноў Этмы: Мазіцыя, Забадая, Эдэс, Юэль, Баная.
36 Усе яны ўзялі чужаземных жонак і пакінулі іх з дзецьмі сваімі.
37. Сьвятары і лявіты і Ізраільцяне жылі ў Ерусаліме і ў гэтай краіне ў першы дзень сёмага месяца; і былі сыны Ізраілевыя ў селішчах сваіх.
38 І сабралася ўся грамада аднадушна на пляц сьвятога бабінца на ўсход.
39 І сказалі Эздры сьвятару і чытачу, каб ён прынёс закон Майсееў, дадзены Госпадам Богам Ізраілевым.
40 І прынёс першасьвятар Эздра закон усяму народу, ад мужчыны да жанчыны, і ўсім сьвятарам, каб слухалі закон у першы дзень сёмага месяца.
41 І чытаў ён на шырокім двары перад бабінцам ад раніцы да поўдня перад мужчынамі і жанчынамі; і грамада паслухалася закону.
42 І ўстаў Эздра сьвятар і чытальнік закону на драўлянай амбоне, зробленай для таго.
43 І ўсталі каля яго Матафія, Самм, Ананія, Азарыя, Урыя, Эзэкія, Валасам, справа.
44 Злева ад яго стаялі Фалдэй, Місаэль, Мелхія, Лотазуб і Набарый.
45 Тады Эздра ўзяў кнігу закону перад натоўпам, бо ён сядзеў пачэсна на першым месцы перад вачыма ўсіх.
46 І калі ён адчыніў закон, усе ўсталі. І дабраславіў Эздра Госпада Бога Ўсявышняга, Бога Саваофа, Усемагутнага.
47 І адказваў увесь народ: амін; і, падняўшы рукі свае, упалі на зямлю і пакланіліся Госпаду.
48 Таксама Ісус, Анус, Саравій, Адын, Якуб, Сабатэй, Аўтэй, Маяней, і Каліта, Асрыя, і Ёазабд, і Ананія, Біата, лявіты, вучылі закону Госпадняму, даючы ім зразумець яго.

49 Тады сказаў Атарат першасьвятару Эздры. і чытачу, і лявітам, якія навучалі натоўп, усім, кажучы:
50 Дзень гэты сьвяты Госпаду; (бо ўсе яны плакалі, калі пачулі закон :)
51 Дык ідзі, еш тлустае і пі салодкае, і пашлі частку тым, хто нічога ня мае;
52. Бо дзень гэты сьвяты ў Госпада; і не сумуй; бо Гасподзь уславіць цябе.
53. І абвясьцілі лявіты народу ўсё, кажучы: дзень гэты сьвяты Госпаду; не смуткуйце.
54 І пайшлі кожны сваёй дарогай, каб есьці і піць і весяліцца, і раздаваць долю тым, хто ня меў нічога, і весяліцца;
55 Бо яны зразумелі словы, у якіх былі настаўлены, і дзеля чаго сабраліся.

2nd Esdras

Другая Эздра

РАЗДЗЕЛ 1

1 Другая кніга прарока Эздры, сына Сараі, сына Азарыі, сына Хэлхіі, сына Садаміі, сына Садока, сына Ахітова,
2 Сын Ахіі, сын Фінээса, сын Хэлія, сын Амарыі, сын Азіі, сын Марымота, сын Арны, сын Азіі, сын Барыта, сын Абісея , сын Фінээса, сын Элеазара,
3 Сын Аарона, з калена Левія; які быў у палоне ў зямлі Мідыі, у валадаранне Артэксэркса, цара персаў.
4 І было мне слова Гасподняе:
5 Ідзі і пакажы народу Майму грэшныя ўчынкі ягоныя і дзецям ягоным - іхняе ліхадзейства, якое яны зрабілі супроць Мяне; каб яны сказалі дзецям сваіх дзяцей:
6 Бо памножыліся ў іх грахі бацькоў іхніх, бо яны забылі Мяне і ахвяравалі чужым багам.
7 Ці ня я той, што вывеў іх зь зямлі Егіпецкай, з дому няволі? але яны выклікалі Мяне ў гнеў і пагарджалі парадамі Маімі.
8 Дык вырві валасы з галавы тваёй і накінь на іх усялякае зло, бо яны не паслухаліся закону Майму, але гэта народ непакорлівы.
9 Дакуль я буду цярпець тых, якім я зрабіў столькі дабра?
10 Многіх каралёў Я зьнішчыў дзеля іх; Фараона з слугамі ягонымі і ўсю ўладу ягоную я зьнішчыў.
11 Усе народы Я зьнішчыў перад імі, і на ўсходзе Я расьсеяў народ дзьвюх абласьцей, Тыра і Сідона, і забіў усіх ворагаў іхніх.
12 Дык скажы ім: так кажа Гасподзь:
13 Я правёў вас праз мора і напачатку даў вам шырокі і бяспечны шлях; Я даў табе Майсея за правадыра, а Аарона за сьвятара.
14 Я асьвятліў вас у слупе вогненным і ўчыніў сярод вас вялікія цуды; але вы забылі Мяне, кажа Гасподзь.
15 Так кажа Гасподзь Усемагутны: перапёлкі былі вам знакам; Я даў вам намёты для аховы, але вы там наракалі,
16 І не перамаглі імем Маім дзеля зьнішчэньня ворагаў вашых, але наракаеце дагэтуль.
17 Дзе дабрадзейства, якое Я зрабіў для вас? калі вы галадалі і прагнулі ў пустыні, ці не клікалі вы да Мяне?
18 кажучы: навошта ты прывёў нас у гэтую пустыню, каб забіць нас? лепш было б нам служыць Егіпцянам, чым памерці ў гэтай пустыні.
19 Тады Я злітаваўся над плачамі вашымі і даў вам есьці манны; так што вы елі анёльскі хлеб.
20 Калі вы прагнулі, ці не раскалоў Я камень, і вада пацякла да вас? для цяпла я пакрываў вас лісцем дрэў.
21. Я падзяліў паміж вамі зямлю пладаносную, Я прагнаў ад вас Хананэяў, Фэрэзэяў і Філістымлянаў; што мне яшчэ зрабіць для вас? кажа Гасподзь.
22 Так кажа Гасподзь Усемагутны: калі вы былі ў пустыні, у рацэ Амарэйскай, прагнучы і зьневажаючы імя Маё,
23 Я не даў табе агню за блюзнерства твае, але кінуў дрэва ў ваду і зрабіў раку салодкай.
24 Што мне зрабіць табе, Якаве? ты, Юда, не паслухаўся Мяне: да іншых народаў Я вярнуся і дам ім імя Маё, каб яны захоўвалі пастановы Мае.
25 Калі вы пакінулі Мяне, пакіну і Я вас; калі вы жадаеце, каб я быў літасцівы да вас, я не буду мець літасці да вас.
26 Калі б вы ні клікалі Мяне, Я не пачую вас, бо вы апаганілі рукі вашыя крывёю, і ногі вашыя хуткія, каб учыніць забойства.
27 Не Мяне вы пакінулі, але саміх сябе, кажа Гасподзь.
28 Так кажа Гасподзь Усемагутны: хіба Я не маліў цябе, як бацька сыноў сваіх, як маці сваіх дачок і як карміцелька сваіх дзетак,
29 каб вы былі Маім народам, а Я быў вашым Богам; каб вы былі маімі дзецьмі, а я вашым бацькам?
30 Я сабраў вас, як курыца куранят сваіх пад крылы; а цяпер што мне рабіць вам? Я праганю цябе ад майго твару.
31 Калі вы ахвяруеце Мне, Я адвярну твар Мой ад вас, бо Я пакінуў вашыя сьвяты, вашыя маладзікі і вашыя абразаньні.
32 Я пасылаў да вас рабоў Маіх, прарокаў, якіх вы схапілі і забілі, і целы іхнія разарвалі, крыві якіх спатрабую з рук вашых, кажа Гасподзь.
33 Так кажа Гасподзь Усемагутны: дом твой спустошаны; выкіну цябе прэч, як вецер іржышча.
34 І дзеці вашыя ня будуць пладавітыя; бо яны пагардзілі запаведзямі Маімі і зрабілі зло перада Мною.
35 Дамы вашыя аддам народу, які прыйдзе; якія, не чуўшы пра мяне, паверацъ мне; якім Я не паказваў знакаў, але яны будуць рабіць тое, што Я загадаў ім.
36 Яны ня бачылі прарокаў, але ўспомняць грахі свае і прызнаюць іх.
37 Я бяру за сьведку ласку будучага народу, чые малыя цешацца радасьцю; і хоць яны ня бачылі мяне вачыма цела, але духам вераць у тое, што я кажу.
38 А цяпер, браце, вось якая слава; і паглядзіце на народ, які ідзе з усходу:
39 Я дам яму правадырамі Абрагама, Ісаака і Якуба, Асію, Амоса і Міхея, Ёіля, Авдыя і Ёну,
40 Навум і Абакук, Сафонія, Агей, Захар і Малахія, якія таксама называецца анёлам Гасподнім.

РАЗДЗЕЛ 2

1 Так кажа Гасподзь: Я вывеў народ гэты з няволі і даў ім запаведзі Мае праз рабоў пракарокаў; якога не хацелі слухаць, але пагарджалі парадамі маімі.
2 Маці, якая нарадзіла іх, кажа ім: ідзіце, дзеці; бо я ўдава і пакінутая.
3 Я выхавала цябе ў радасьці; але з горам і скрухай я страціў вас, бо вы зграшылі перад Госпадам, Богам вашым, і зрабілі благое перад Ім.
4 Але што мне цяпер рабіць табе? Я ўдава і пакінутая: ідзіце, дзеці мае, і прасіце міласэрнасці ў Госпада.
5 А я, ойча, клічу цябе ў сьведку над маці гэтых дзяцей, якая не захацела захаваць запавету Майго,

6 каб Ты прывёў іх у замяшаньне і маці іхнюю на рабунак, каб ня было патомства іхняга.
7 Няхай расьсеюцца яны сярод народаў, хай зьнікнуць імёны іх зь зямлі, бо яны пагардзілі запаветам Маім.
8 Гора табе, Асур, што хаваеш у сабе няпраўду! О, ліхі людзі, успомніце, што Я зрабіў Садоме і Гаморы;
9 чыя зямля ляжыць у камяках смалы і ў кучах попелу: гэтак і Я зраблю з тымі, што ня слухаюць Мяне, кажа Гасподзь Усемагутны.
10 Так кажа Гасподзь Эздры: скажы народу Майму, што Я дам ім каралеўства Ерусалімскае, якое Я хацеў бы аддаць Ізраілю.
11 І славу іхнюю вазьму да сябе і дам ім вечныя намёты, якія Я падрыхтаваў для іх.
12 Дрэва жыцьця будзе ім як міра духмянае; яны не будуць ні працаваць, ні стамляцца.
13 Ідзіце, і вы атрымаеце; малюся вам некалькі дзён, каб яны былі скарочаныя: царства ўжо падрыхтавана для вас: чувайце.
14 Вазьміце ў сьведкі неба і зямлю; бо Я разьбіў зло і стварыў дабро, бо Я жыву, кажа Гасподзь.
15 Маці, абдымі дзяцей тваіх і выхоўвай іх у радасьці, зрабі ногі іх моцнымі, як слуп, бо Я выбраў цябе, кажа Гасподзь.
16 Мёртвых уваскрэслю зь месцаў іхніх і выведу іх з магілаў, бо Я спазнаў імя Маё ў Ізраілі.
17 Ня бойся, маці дзяцей, бо Я выбраў цябе, кажа Гасподзь.
18 На дапамогу табе я пашлю слуг маіх Эсая і Ерамі, паводле парады якіх я асвяціў і падрыхтаваў для цябе дванаццаць дрэў, усыпаных рознымі пладамі,
19 І столькі ж крыніц, што цякуць малаком і мёдам, і сем магутных гор, на якіх растуць ружы і лілеі, праз якія Я напаўню дзяцей тваіх радасьцю.
20 Рабі права ўдаве, судзі сірату, дай бедным, абараняй сірату, апранай голага,
21 Вылечвай пабітых і слабых, не смейся з кульгавага, абарані калекаў, і хай сляпы ўвойдзе ў вочы маёй яснасці.
22 Трымай старых і маладых у тваіх сценах.
23 Дзе ні знойдзеш мёртвых, вазьмі іх і пахавай, і Я дам табе першае месца ва ўваскрэсеньні Маім.
24 Застанься, народ мой, і супакойся, бо яшчэ прыйдзе спакой твой.
25 Кармі дзяцей тваіх, добрая карміцелька; умацаваць ногі.
26 Што тычыцца рабоў, якіх Я даў табе, то ніхто зь іх не загіне; бо спатрабую іх з твайго ліку.
27 Не знясільвайся, бо калі прыйдзе дзень смутку і смутку, іншыя будуць плакаць і сумаваць, а ты будзеш весяліцца і мець дастатак.
28 Народы будуць зайздросціць табе, але нічога не змогуць зрабіць супраць цябе, кажа Гасподзь.
29 Мае рукі накрыюць цябе, каб дзеці твае не ўбачылі пекла.
30 Радуйся, маці, з дзецьмі сваімі; бо Я выбаўлю цябе, кажа Гасподзь.
31 Успомні сыноў тваіх, якія сьпяць, бо Я выведу іх з краёў зямлі і ўчыню ім міласьць, бо Я міласэрны, кажа Гасподзь Усемагутны.
32 Абдымі дзяцей тваіх, пакуль не прыйду і не ўчыню ім міласэрнасць, бо крыніцы Мае перапаўняюцца, і ласка Мая не паменшыцца.
33 Я, Эздра, атрымаў наказ ад Госпада на гары Арыў, каб я ішоў да Ізраіля; але калі я прыйшоў да іх, яны пагардзілі мяне і пагардзілі запаведзямі Госпаднімі.
34 І таму Я кажу вам, о вы, язычнікі, якія слухаюць і разумеюць, шукайце свайго Пастыра, Ён дасць вам вечны супакой; бо блізкі той, што прыйдзе ў канцы сьвету.
35 Будзьце гатовыя да ўзнагароды каралеўства, бо святло вечнае будзе свяціць вам навекі.
36 Уцякай ад ценю сьвету гэтага, прыймі радасьць славы тваёй: я сьведчу аб маім Збаўцы адкрыта.
37 Прыміце дар, які вам дадзены, і радуйцеся, дзякуючы таму, хто прывёў вас да царства нябеснага.
38 Устань і стань, паглядзі на лік пазначаных у сьвята Пана;
39 Якія адышлі ад ценю сьвету, і прынялі слаўнае адзеньне Госпада.
40 Вазьмі лік свой, Сіёне, і зачыні тых, што апранутыя ў белае, што выконваюць закон Госпадні.
41 Дасягнула колькасьць дзяцей тваіх, якіх ты жадаў: прасі моцы Госпада, каб асьвяціўся народ твой, пакліканы ад пачатку.
42 Я, Эздра, убачыў на гары Сіён вялікі народ, якога я ня мог палічыць, і ўсе яны славілі Госпада песьнямі.
43 І сярод іх быў юнак высокага росту, вышэйшы за ўсіх астатніх, і на кожную з іхніх галоваў ён усклаў вянкі, і быў больш узвышаны; што я вельмі здзівіўся.
44 І я спытаўся ў анёла і сказаў: што гэта, спадару?
45 Ён сказаў мне ў адказ: гэта тыя, што зьнялі сьмяротнае адзеньне і апрануліся ў несмяротнае і вызналі імя Божае; цяпер яны каранаваныя і атрымалі пальмы.
46 Тады я сказаў анёлу: што гэта за малады чалавек, які вянчае іх і дае ім пальмы ў рукі?
47 Ён жа, адказваючы, сказаў мне: гэта Сын Божы, Якога вызналі ў сьвеце. Тады я пачаў вельмі хваліць тых, што так цьвёрда стаялі за імя Госпада.
48 І сказаў мне анёл: ідзі і раскажы народу майму, якія рэчы і якія вялікія цуды Госпада Бога твайго ты бачыў.

РАЗДЗЕЛ 3

1 На трыццатым годзе пасьля разбурэньня горада я быў у Вавілоне і ляжаў у смутку на пасьцелі маім, і думкі мае ахоплівалі сэрца маё:
2 Бо я бачыў спусташэнне Сіёна і багацце тых, што жывуць у Вавілоне.
3 І ўзрушыўся дух мой, так што я пачаў гаварыць словы страху да Ўсявышняга і сказаў:
4 Госпадзе, які ўладарыш, Ты сказаў напачатку, калі садзіў зямлю, і гэта адзін, і наказаў людзям,

5 I даў Адаму цела без душы, якое было творам рук Тваіх, і ўдыхнуў у яго дыханьне жыцьця, і ён ажыў перад Табою.
6 I Ты вядзеш яго ў рай, які насадзіла правіца Твая, перш чым зямля паўстала.
7 I Ты даў яму запаведзь любіць шлях Твой, які ён пераступіў, і адразу прызначыў сьмерць у ім і ў пакаленьнях ягоных, зь якіх пайшлі народы, плямёны, народы і племені без ліку.
8 I кожны народ хадзіў паводле сваёй волі, і чыніў цуды перад Табою, і пагарджаў запаведзямі Тваімі.
9 I зноў праз час Ты навёў патоп на тых, што жывуць у сьвеце, і зьнішчыў іх.
10 I сталася ў кожным з іх, што як смерць для Адама, так і патоп для іх.
11 Аднак аднаго зь іх ты пакінуў, менавіта Ноя з сям'ёй ягонай, зь якой пайшлі ўсе праведнікі.
12 I сталася, што, калі тыя, што жылі на зямлі, пачалі размнажацца і нарадзілі шмат дзяцей і былі вялікім народам, яны зноў пачалі быць больш бязбожнымі, чым першыя.
13. Калі ж яны так бязбожна жылі перад табою, ты выбраў сабе сярод іх чалавека, імя якога Абрагам.
14 Яго ты палюбіў і Яму аднаму адкрыў волю Тваю.
15 I заключыў зь ім вечны запавет, абяцаючы яму, што ніколі не пакінеш нашчадкаў ягоных.
16 Яму ты даў Ісаака, а Ісааку ты даў Якуба і Ісава. Што да Якуба, то ты выбраў яго сабе і паставіў праз Ісава, і стаўся Якаў вялікім мноствам.
17 I сталася, калі Ты вывеў нашчадкаў ягоных зь Егіпта, Ты прывёў іх на гару Сінай.
18 I схіліўшы нябёсы, Ты ўмацаваў зямлю, зварухнуў увесь сьвет і прымусіў здрыгануцца бездані, і збянтэжыў людзей таго веку.
19 I слава Твая прайшла праз чатыры брамы: агню, і землятрусу, і ветру, і холаду; каб Ты даў закон семеню Якава і стараннасць роду Ізраілеваму.
20 Але Ты не адняў ад іх ліхога сэрца, каб закон Твой прынёс у іх плён.
21 Бо першы Адам, маючы злое сэрца, адступіўся і быў пераможаны; так і ўсе народжаныя ад Яго.
22 Такім чынам, немач сталася пастаяннай; і закон (таксама) у сэрцы людзей са злосцю кораня; так што дабро адышло, а зло засталося.
23 I мінулі часы, і гады скончыліся; тады Ты паставіў сабе раба, якога звалі Давід;
24. Яму Ты загадаў пабудаваць горад імя Твайму і прыносіць Табе ў ім дымленьне і ахвяры.
25 Калі гэта было зроблена праз шмат гадоў, тады жыхары горада пакінулі цябе,
26 I ва ўсім рабілі так, як рабілі Адам і ўсе пакаленьні ягоныя, бо ў іх таксама было злое сэрца:
27 I так ты аддаў горад твой у рукі ворагаў тваіх.
28 Дык ці лепшыя ўчынкі іхнія, што жывуць у Вавілоне, каб яны панавалі над Сіёнам?
29 Бо калі я прыйшоў туды і ўбачыў без ліку бязбожнасці, тады душа мая ўбачыла шмат злачынцаў у гэтым трыццатым годзе вуха, так што ў мяне не вытрымала сэрца.
30 Бо я бачыў, як ты даў ім грахі і пашкадаваў бязбожнікаў, і зьнішчыў народ твой, і захаваў ворагаў тваіх, і не абвясьціў гэтага.
31 Не памятаю, як можна пакінуць гэты шлях: няўжо вавілоняне лепшыя за сіёнскія?
32 ці ёсьць яшчэ каторы народ, які ведае цябе, акрамя Ізраіля? ці які род так паверыў запаветам Тваім, як Якаў?
33 Але ўзнагарода іхняя ня зьяўляецца, і праца іхняя ня мае плёну; бо я хадзіў сюды-туды праз народы і бачу, што яны цякуць у багацьці і не думаюць пра запаведзі Твае.
34 Дык вось, узважы цяпер на вагах бязбожнасьць нашу і тых, што жывуць у сьвеце; і ня знойдзецца імя тваё нідзе, акрамя Ізраіля.
35 Або калі не грашылі перад Табою тыя, што жывуць на зямлі? ці якія людзі так захавалі запаведзі Твае?
36 Ты ўбачыш, што Ізраіль па імені захаваў наказы Твае; але не язычнікі.

РАЗДЗЕЛ 4

1 I пасланы да мяне анёл, імя якога Урыіл, даў мне адказ:
2 I сказаў: сэрца тваё зайшло далёка ў гэтым сьвеце, і ты думаеш спасьцігнуць шлях Усявышняга?
3 Тады я сказаў: так, спадару мой. I ён сказаў мне ў адказ: Я пасланы паказаць табе тры шляхі і паказаць табе тры падабенствы.
4 З чаго, калі ты можаш прызнаць мяне адным, я пакажу табе таксама шлях, які ты жадаеш бачыць, і пакажу табе, адкуль выходзіць злое сэрца.
5 I я сказаў: скажы, спадару мой. Тады ён сказаў мне: ідзі, узваж мяне вагай агню, або вымерай мне павеву ветру, або пакліч мяне зноў дзень мінулы.
6 Тады я адказаў і сказаў: хто можа гэта зрабіць, каб ты прасіў у мяне такога?
7 I сказаў ён мне: "Калі б я спытаўся ў цябе, колькі вялікіх селішчаў пасярод мора, ці колькі крыніц у пачатку бездані, ці колькі крыніц над цьвердзю, ці якія вытокі рай:
8 Можа, ты скажаш мне: я ніколі не спускаўся ні ў бездань, ні ў пекла, і ніколі не падымаўся на неба.
9 Тым не менш, цяпер я спытаўся ў цябе толькі пра агонь і вецер, і пра дзень, праз які ты прайшоў, і пра рэчы, ад якіх ты не можаш разлучыцца, і ўсё ж ты не можаш даць мне адказу на іх.
10 Яшчэ сказаў мне: ня можаш ведаць свайго і таго, што вырасла з табою;
11 Як тады магла б твая пасудзіна спасцігнуць шлях Найвышэйшага, і свет цяпер вонкава сапсаваны зразумець разбэшчанасць, відавочную ў маіх вачах?
12 Тады я сказаў яму: лепш было б, каб нас не было, чым жыць у зле і пакутаваць, і ня ведаць чаго.

13 Ён адказаў мне і сказаў: я хадзіў у лес на раўніну, і дрэвы раіліся,
14 і сказаў: хадзем, пойдзем і ўступім у вайну з морам, каб яно адступіла перад намі, і каб мы зрабілі сабе больш лясоў.
15 Падобным чынам раіліся і марскія патокі і сказалі: хадзем, пойдзем і завалодаем лясамі раўніны, каб і там зрабіць сабе іншую краіну.
16 Дарэмная была думка пра дровы, бо прыйшоў агонь і зжэр іх.
17 Думка пра патокі марскія таксама аказалася марнай, бо пясок устаў і спыніў іх.
18 Калі б ты цяпер быў судзьдзёй паміж гэтымі двума, каго б ты пачаў апраўдваць? ці каго асуджаеш?
19 Я адказаў і сказаў: Сапраўды, гэта дурная думка, якую яны абодва задумалі, бо зямля аддадзена лесу, і мора таксама мае сваё месца, каб несці свае паводкі.
20 Тады ён сказаў мне ў адказ: Ты справядліва судзіў, але чаму не судзіш і самога сябе?
21 Бо, як зямля дадзена лесу і мора - патокам ягоным, так і тыя, што жывуць на зямлі, могуць зразумець толькі тое, што на зямлі; і той, хто жыве над небам, можа зразумець толькі рэчы што вышэй за вышыню нябёсаў.
22 Тады я адказаў і сказаў: прашу Цябе, Госпадзе, дай мне розуму.
23 Бо ня было ў мяне на думцы цікавіцца высокімі рэчамі, але тымі, што праходзяць міма нас штодзённа, а менавіта, чаму Ізраіль выдаецца на ганьбу язычнікам і дзеля чаго аддаецца народ, якога Ты палюбіў над бязбожнымі народамі, і чаму закон нашых продкаў зведзены на нішто, і пісьмовыя запаветы страчваюць сілу,
24 І мы сыходзім са сьвету, як саранкі, і жыцьцё нашае - жах і страх, і мы нявартыя памілаваньня.
25 Што ж Ён зробіць з імем сваім, якім мы называемся? аб гэтых рэчах я спытаў.
26 Тады ён сказаў мне ў адказ: чым больш будзеш шукаць, тым больш будзеш дзівіцца; бо свет хутка міне,
27 І не могуць спасьцігнуць таго, што абяцана праведнікам у будучым часе, бо сьвет гэты поўны няпраўды і немачаў.
28 Але што тычыцца ты аб чым спытаешся ў мяне, я скажу табе; бо зло сеецца, але пагібель яго яшчэ не прыйшла.
29 Дык вось, калі пасеянае не перавернецца і калі месца, дзе пасеяна зло, не міне, дык не можа прыйсці пасеянае дабром.
30 Бо зерне злога насення было пасеяна ў сэрцы Адама ад пачатку, і колькі бязбожнасці яно прынесла да гэтага часу? і колькі яно яшчэ ўродзіць, пакуль не прыйдзе час малацьбы?
31 Паразважай цяпер сам, які вялікі плён зла прынесла зерне благога насення.
32 І калі будуць адсечаны каласы, каторым няма ліку, колькі дна напоўняць яны?
33 Тады я адказаў і сказаў: як і калі гэта станецца? чаму нашы гады малыя і ліхія?
34 І сказаў мне ў адказ: не сьпяшайся вышэй за Ўсявышняга, бо дарэмна сьпяшаешся быць вышэй за Яго, бо ты моцна перавысіў.
35 Ці не пыталіся аб гэтым і душы праведных у сваіх пакоях, кажучы: ці доўга я буду спадзявацца на гэта? калі прыйдзе плод узнагароды нашай?
36 І на гэтыя рэчы Урыіл архангел даў ім адказ і сказаў: нават калі лік насення напоўніцца ў вас, бо ён узважыў свет на вагах.
37 Мерай Ён адмерыў часы; і лікам ён палічыў часы; і ён не рухаецца і не варушыць іх, пакуль не будзе выканана названая мера.
38 Тады я адказаў і сказаў: Госпадзе, які кіруеш, усе мы поўныя бязбожнасьці.
39 І дзеля нас можа быць, што паверхі праведнікаў не запоўненыя з-за грахоў тых, што жывуць на зямлі.
40 Ён жа адказаў мне і сказаў: ідзі да цяжарнай жанчыны і спытай у яе, калі споўніцца дзевяць месяцаў, ці можа ўлоньне яе яшчэ трымаць у сабе нараджэньне.
41 Тады я сказаў: не, Госпадзе, яна не можа. І ён сказаў мне: у магіле пакоі душ падобныя на ўлонне жанчыны:
42 Бо, як жанчына, якая нараджае, сьпяшаецца ўцячы ад патрэбы родаў, так і гэтыя месцы сьпяшаюцца даставіць тое, што ім даручана.
43 Ад пачатку глядзі, што хочаш убачыць, тое будзе табе паказана.
44 Тады я сказаў у адказ: калі я знайшоў ласку ў вачах Тваіх, і калі гэта магчыма, і калі б я быў на карысць,
45 Дык пакажы мне, ці будзе яшчэ больш, чым было, ці больш мінулага, чым мае быць.
46 Тое, што было, я ведаю, а тое, што будзе, не ведаю.
47 І сказаў мне: стань з правага боку, і я растлумачу табе падабенства.
48. Стаў я і ўбачыў, і вось, распаленая печ праходзіла перада мною; і сталася, што, калі полымя зьнікла, я ўбачыў, і вось, дым стаіць.
49 Пасьля гэтага прайшла перада мною вадзяністая хмара і паслала моцны дождж з бурай; і калі ліўневы дождж скончыўся, кроплі заставаліся нерухомымі.
50 Тады Ён сказаў мне: падумай сам; як дождж большы за кроплі, і як агонь большы за дым; але кроплі і дым застаюцца ззаду: таму колькасць, якая мінула, больш перавышала.
51 Тады я маліўся і сказаў: «Ці мне здаецца, ці магу я дажыць да таго часу?» ці што будзе ў тыя дні?
52 Ён сказаў мне ў адказ: пра знакі, пра якія ты пытаешся ў мяне, я магу сказаць табе часткова; бо я гэтага не ведаю.

РАЗДЗЕЛ 5

1 Тым не менш, як прыходзяць знакі, вось, прыйдуць дні, калі тыя, хто жыве на зямлі, будуць захоплены ў вялікай колькасці, і шлях праўды будзе схаваны, і зямля будзе бясплоднай веры.

2 Але беззаконьне павялічыцца над тым, што ты цяпер бачыш або што ты чуў даўно.
3 І ўбачыш, што зямля, якую ты цяпер бачыш укаранёнай, раптоўна спустошана.
4 Калі ж Усявышні дасьць табе жыць, дык пасьля трэцяй трубы ўбачыш, што сонца зноў зазьзяе ўначы і месяц тройчы ўдзень;
5 І пацячэ кроў з дрэва, і камень падасць голас свой, і народ здрыганецца.
6 І будзе панаваць той, каго не чакаюць, што жывуць на зямлі, і птушкі разам разляцяцца;
7 І Садамскае мора выкіне рыбу і ўчыніць шум уначы, якога многія ня ведалі, але ўсе пачуюць голас ягоны.
8 Таксама будзе замяшаньне ў многіх месцах, і агонь будзе зноў разгарацца, і дзікія зьвяры зьменяць свае месцы, і менструальныя жанчыны будуць нараджаць пачвараў:
9 І салёная вада апынецца ў салодкай, і ўсе сябры зьнішчаць адзін аднаго; тады розум схаваецца, і розум схаваецца ў сваю таемную пакой,
10 І будуць шукаць многія, і ня знойдуць; тады памножацца на зямлі няпраўда і нястрыманасьць.
11 І спытаецца адна зямля ў другой і скажа: хіба знікла праўда, якая робіць чалавека справядлівым? праз цябе? І скажа: не.
12 У той жа час людзі будуць спадзявацца, але нічога ня будзе; яны будуць працаваць, але шляхі іхнія ня будуць мець посьпеху.
13 Я маю дазвол паказаць табе такія знакі; і калі зноў будзеш маліцца і плакаць, як цяпер, і пасьціцца нават днямі, пачуеш яшчэ большае.
14 Тады я прачнуўся, і вялікі страх прайшоў па ўсім маім целе, і розум мой быў збянтэжаны, так што ён страціў прытомнасць.
15 І анёл, які прыйшоў пагаварыць са мною, падтрымаў мяне, суцешыў і паставіў на ногі мае.
16. У другую ноч прыйшоў да мяне Салатыіл, начальнік народу, і сказаў: дзе ты быў? і чаму твар твой такі цяжкі?
17 Ці ня ведаеш, што Ізраіль аддадзены табе ў зямлі палону свайго?
18 Дык падымайся і еш хлеб, і не пакідай нас, як пастух, які пакідае статак свой у рукі лютых ваўкоў.
19 Тады я сказаў яму: ідзі ад мяне і не набліжайся да мяне. І ён пачуў, што я сказаў, і адышоў ад мяне.
20. І пасьціўся я сем дзён, смуткуючы і плачучы, як загадаў мне анёл Урыіл.
21. Празь сем дзён думкі сэрца майго зноў былі вельмі цяжкія для мяне,
22 І аднавіўся дух розуму ў душы маёй, і зноў пачаў я размаўляць з Усявышнім,
23 І сказаў: Госпадзе, валадары, з усіх лясоў зямлі і з усіх дрэў яе Ты выбраў сабе адну адзіную лазу;
24 І з усіх земляў усяго сьвету ты выбраў сабе адну яму, і з усіх кветак яе адну лілею;
25 І з усіх марскіх глыбіняў Ты напоўніў сабе адну раку, і з усіх збудаваных гарадоў Ты асьвяціў Сабе Сыён;
26. І з усіх створаных птушак Ты назваў сабе аднаго голуба, і з усяго быдла, што створана, Ты даў сабе адну авечку;
27 І сярод усяго мноства народаў Ты набыў сабе адзін народ, і народу гэтаму, які Ты палюбіў, Ты даў закон, які ўхваляюць усе.
28 І цяпер, Госпадзе, чаму Ты аддаў гэты адзін народ многім? і на адным корані ты падрыхтаваў іншыя, і навошта расьсеяў адзіны твой народ сярод многіх?
29 І тыя, што супярэчылі абяцанням Тваім і не верылі запаветам Тваім, патапталі іх.
30 Калі ты так ненавідзеў народ твой, дык ты павінен быў пакараць яго рукамі сваімі.
31 Калі я прамовіў гэтыя словы, анёл, які прыходзіў да мяне мінулай ноччу, быў пасланы да мяне,
32 І сказаў мне: паслухай мяне, і я настаўлю цябе; паслухайся таго, што я кажу, і я скажу табе болей.
33 І я сказаў: кажы, Госпадзе мой. І сказаў ён мне: моцна трывожышся за Ізраіля; ці любіш ты гэты народ больш за таго, хто стварыў яго?
34 І я сказаў: не, Госпадзе, але я гаварыў з вялікай смутку, бо штогадзіны пакутуюць ад мяне, пакуль я працую, каб спасьцігнуць шлях Усявышняга і адшукаць частку суда Ягонага.
35 Ён жа сказаў мне: ня можаш. І я сказаў: чаму, Госпадзе? дзе я тады нарадзіўся? ці чаму ўлоньне маці маёй не было магілай маёй, каб я ня бачыў мук Якуба і цяжкай працы племені Ізраілевага?
36 І сказаў ён мне: палічы мне тое, што яшчэ не адбылося, зьбяры мне шлакі, што расьсеяны, зрабі мяне зноў зялёнымі кветкамі, якія завялыя,
37 Адчыні мне месцы замкнёныя, і выведзі мне вятры, што ў іх замкнёныя, пакажы мне вобраз голасу, і тады я абвяшчу табе тое, што ты стараешся спазнаць.
38 І я сказаў: Госпадзе, які кіруеш, хто можа ведаць гэта, акрамя таго, хто не жыве з людзьмі?
39 Што да мяне, то я неразумны: як жа я магу гаварыць пра тое, пра што ты пытаешся ў мяне?
40 Тады ён сказаў мне: як ты не можаш зрабіць нічога з гэтага, пра што я казаў, так ты не можаш спасцігнуць майго суда або, у рэшце рэшт, любові, якую я абяцаў свайму народу.
41 І я сказаў: вось, Госпадзе, усё ж Ты блізкі да тых, што захаваны да канца: і што будуць рабіць тыя, што былі да мяне, або мы, якія ёсць цяпер, або тыя, якія прыйдуць пасля нас?
42 І сказаў мне: суд мой прыраўняю да пярсцёнка: як няма марудлівасці апошніх, так няма імклівасці першых.
43 Дык я адказваў і сказаў: ці ня можаш ты зрабіць тое, што было зроблена і ёсьць цяпер, і тое, што прыйдзе, адначасова; каб ты мог хутчэй выказаць свой суд?

44 Тады ён сказаў мне ў адказ: ня можа стварэньне сьпяшацца вышэй за Творца; і свет не можа ўтрымаць іх адразу, што будзе створана ў ім.
45 І я сказаў: як ты казаў слузе свайму, што ты, які даеш жыццё ўсім, адразу даў жыццё стварэнні, якое ты стварыў, і стварэнне нарадзіла яго; цяпер прысутнічайце адразу.
46 І сказаў мне: спытай улоньне жанчыны і скажы ёй: калі ты нараджаеш дзяцей, чаму не разам, а адно за адным? дык малі яе, каб нарадзіла дзесяць дзяцей п адразу.
47 І я сказаў: яна не можа, але павінна зрабіць гэта праз адлегласць часу.
48 Тады сказаў мне: так Я аддаў улонне зямлі тым, што пасеяны на ёй у свой час.
49 Бо як малое дзіця не можа нарадзіць таго, што належыць старым, так і я распарадзіўся светам, які стварыў.
50 І я спытаўся і сказаў: калі ты даў мне дарогу, я буду гаварыць перад табою, бо маці наша, пра якую ты казаў мне, што яна маладая, набліжаецца да веку.
51 Ён сказаў мне ў адказ: спытайся ў жанчыны, якая нараджае, і яна скажа табе.
52 Скажы ёй: навошта тыя, якіх ты цяпер нарадзіла, падобныя да тых, што былі раней, але меншага росту?
53 І яна адкажа табе: Тыя, што нарадзіліся ў сіле маладосьці, аднолькавыя, а тыя, што нарадзіліся ў часе веку, калі ўлоньне не жыве, іначай.
54 Дык падумай і ты, што вы меншыя за тых, што былі перад вамі.
55 І тыя, што прыйдуць за вамі, меншыя за вас, як істоты, якія цяпер пачынаюць старэць і страцілі сілу маладосці.
56 Тады я сказаў: Госпадзе, прашу Цябе, калі я знайшоў ласку ў вачах Тваіх, пакажы рабу Твайму, праз каго Ты наведваеш стварэньне Тваё.

РАЗДЗЕЛ 6

1 І сказаў ён мне: на пачатку, калі была створана зямля, перш чым стаялі межы сьвету і не дзьмулі вятры,
2 Перш чым загрымела і заяснела, і не былі закладзены асновы раю,
3 Перш чым былі ўбачаныя прыгожыя кветкі, або калі-небудзь былі створаны рухомыя сілы, перш чым незлічонае мноства анёлаў сабралася разам,
4 Ці калі-небудзь падымаліся вышыні неба, перш чым былі названыя меры небасхілу, ці калі-небудзь былі гарачыя коміны ў Сіёне,
5 І перш, чым былі адшуканыя цяперашнія гады, і калі-небудзь выдумкі тых, што цяпер грашаць, былі перавернуты, перш чым былі запячатаны тыя, што сабралі веру ў скарб:
6 Тады я падумаў пра гэта, і ўсё гэта было створана праз мяне аднаго і ні праз каго іншага;
7 Тады я адказаў і сказаў: што будзе разьдзяленьне часоў? ці калі канец першаму і пачатак наступнаму?
8 І сказаў ён мне: ад Абрагама да Ісаака, калі ад яго нарадзіліся Якаў і Ісаў, рука Якава трымала спачатку пяту Ісава.
9 Бо Ісаў - канец свету, а Якаў - пачатак таго, што ідзе за ім.
10 Рука чалавечая паміж пятай і рукою; іншага пытаньня, Эздра, не задавай ты.
11 Тады я адказаў і сказаў: Госпадзе, валадар!
12 Прашу цябе, пакажы рабу твайму канец знакаў тваіх, частку якіх ты даў мне ў мінулую ноч.
13 Ён жа, адказваючы, сказаў мне: устань на ногі твае і пачуй моцны голас.
14 І гэта будзе як бы вялікі рух; але месца, дзе ты стаіш, не пахіснецца.
15 Дык вось, калі яно скажа, ня бойся, бо слова гэта канца, і аснова зямлі зразумелая.
16 А чаму? таму што гаворка пра гэтыя рэчы дрыжыць і хвалюецца, бо ведае, што канец гэтых рэчаў павінен змяніцца.
17 І сталася, калі я пачуў гэта, я ўстаў на ногі мае і прыслухаўся, і вось, быў голас, які гаварыў, і шум яго быў як шум водаў многіх.
18 І сказана: вось, настаюць дні, калі Я пачну набліжацца і наведваць тых, што жывуць на зямлі,
19 І пачне распытваць іх, хто яны несправядліва пакрыўдзілі сваёй няпраўдай, і калі споўніцца пакута Сіёна;
20 І калі сьвет, які пачне зьнікаць, будзе скончаны, тады Я пакажу гэтыя знакі: кнігі адчыняцца перад цьвердзю, і яны ўбачаць усе разам:
21 І дзеці аднаго года будуць гаварыць голасам сваім, і цяжарныя жанчыны будуць нараджаць дзяцей трох-чатырох месяцаў, і будуць жыць і падымацца.
22 І раптоўна акажуцца пасеяныя незасеянымі, поўныя клады раптоўна апынуцца пустымі;
23 І труба выдасьць гук, і кожны чалавек, пачуўшы яго, раптам спалохаецца.
24 У той час сябры будуць змагацца адзін з адным, як ворагі, і зямля ўстане ў страху з тымі, хто жыве на ёй, крыніцы крыніц спыняцца і праз тры гадзіны не пацякуць.
25 Кожны, хто застанецца ад усяго гэтага, пра што я сказаў табе, уратуецца і ўбачыць маё выратаванне і канец свету вашага.
26 І ўбачаць гэта людзі, якія прынятыя, якія не спазналі сьмерці ад нараджэньня свайго: і сэрцы насельнікаў зьменяцца і ператворацца ў іншы сэнс.
27 Бо зло будзе вынішчана, і падман будзе патушаны.
28 Што тычыцца веры, яна будзе квітнець, разбэшчанасць будзе пераможана, і праўда, якая так доўга была без плёну, будзе абвешчана.
29 І калі ён гаварыў са мною, вось, я пакрысе глядзеў на таго, перад кім стаяў.
30 І гэтыя словы сказаў ён мне; Я прыйшоў паказаць табе наступны час ночы.
31 Калі будзеш яшчэ больш маліцца і зноў пасціць сем дзён, скажу табе ўдзень больш, чым чуў.

32 Бо голас твой чутны перад Усявышнім, бо ўбачыў Моцны праўду тваю, убачыў і цнатлівасьць тваю, якую ты мела ад маладосьці тваёй.
33 І таму ён паслаў мяне паказаць табе ўсё гэта і сказаць табе: супакойся і ня бойся
34 І не сьпяшайся з мінулымі часамі, каб думаць марнае, каб не сьпяшацца з апошніх часоў.
35 І сталася пасьля гэтага, што я зноў заплакаў і пасьціў сем дзён такім жа чынам, каб выканаць тры тыдні, якія Ён сказаў мне.
36 А восьмай ночы зноў затрывожылася сэрца маё ўва мне, і я пачаў гаварыць перад Усявышнім.
37 Бо моцна запалаў дух мой, і душа мая была ў тузе.
38 І я сказаў: Госпадзе, Ты казаў ад пачатку стварэньня, нават у першы дзень, і сказаў так; Хай будуць створаны неба і зямля; і слова Тваё было дзействам дасканалым.
39 І тады быў дух, і цемра і цішыня былі з усіх бакоў; яшчэ не сфармаваўся гук мужчынскага голасу.
40 Тады ты загадаў сьветламу сьвятлу выйсьці са скарбаў тваіх, каб зьявілася праца твая.
41 На другі дзень Ты стварыў дух цьвердзі і загадаў яму разьдзяліцца і падзяліць воды, каб адна частка паднялася ўверх, а другая засталася ўнізе.
42 На трэці дзень Ты загадаў сабраць ваду на сёмую частку зямлі: шэсьць частак Ты высушыў і захаваў іх, каб некаторыя з іх, пасаджаныя Богам і апрацаваныя, служылі Табе.
43 Бо як толькі выйшла слова Тваё, праца была зроблена.
44 Бо адразу з'явіліся вялікія і незлічоныя плады, і шматлікія і разнастайныя смакавыя асалоды, і кветкі нязменнага колеру, і пахі цудоўнага паху; і гэта сталася на трэці дзень.
45 На чацьвёрты дзень Ты загадаў, каб сонца сьвяціла, і месяц сьвяціў, і зоркі былі ў парадку.
46 І даў ім загад служыць чалавеку, які павінен быў быць выкананы.
47 На пяты дзень Ты сказаў сёмай частцы, дзе сабралася вада, каб яна вывела жывых істотаў, птушак і рыб, і так сталася.
48 Бо вада нямая і бяздушная нарадзіла жывыя істоты на загад Божы, каб усе людзі славілі цуды Твае.
49 Тады ты прызначыў дзьве жывыя істоты, адну ты назваў Энохам, а другую Левіяфанам;
50 І аддзяліў адно ад другога, бо сёмая частка, дзе сабралася вада, магла не ўтрымаць абодвух.
51 Ты даў Эноху адну частку, якая высахла на трэці дзень, каб ён жыў у той самай частцы, дзе тысяча пагоркаў:
52 Але Левіяфану ты даў сёмую частку, гэта значыць вільгаць; і захаваў яго на з'яданне, каго хочаш і калі.
53 На шосты дзень даў Ты загад зямлі, каб яна нарадзіла перад Табою зьвяроў, быдла і паўзуноў;
54 А пасля гэтага і Адам, якога Ты зрабіў уладаром над усімі Тваімі стварэннямі: з яго паходзім усе мы, а таксама людзі, якіх Ты выбраў.
55 Усё гэта я сказаў перад Табою, Госпадзе, бо Ты стварыў сьвет дзеля нас
56 Што да іншых людзей, якія таксама паходзяць ад Адама, ты сказаў, што яны нішто, а падобныя да сьліны, і параўнаў іх багацьце з кропляй, якая падае з посуду.
57 І цяпер, Госпадзе, вось, гэтыя язычнікі, якія заўсёды лічыліся нічым, пачалі панаваць над намі і пажыраць нас.
58 Але мы, народ Твой, якога ты назваў першародным, адзінародным і каханым, адданы ў рукі іхнія.
59. Калі цяпер сьвет дзеля нас створаны, чаму б нам ня мець спадчыны са сьветам? колькі гэта будзе трываць?

РАЗДЗЕЛ 7

1 І калі я скончыў гаварыць гэтыя словы, быў пасланы да мяне анёл, які быў пасланы да мяне начамі раней:
2 І ён сказаў мне: устань, Эздра, і паслухай словы, якія я прыйшоў сказаць табе.
3 І я сказаў: кажы, Божа мой! Тады ён сказаў мне: мора на шырокім месцы, каб быць глыбокім і вялікім.
4 Але паставіў корпус, уваход быў вузкі і падобны да ракі;
5 Дык хто ж можа ўвайсці ў мора, паглядзець на яго і кіраваць ім? калі ён не прайшоў праз цеснае, як мог ён увайсці ў шырокае?
6 Ёсць яшчэ адна рэч; Горад пабудаваны, і пастаўлены на шырокім полі, і поўны ўсякага дабра:
7 Уваход у яго вузкі і ў небясьпечным месцы для падзеньня, як калі б справа агонь, а зьлева глыбокая вада.
8 І адна-адзіная сцяжынка паміж імі абодвума, нават паміж агнём і вадою, такая маленькая, што не магла быць толькі не чалавек ісці туды адразу.
9 Калі б гэты горад цяпер быў дадзены чалавеку ў спадчыну, калі ён ніколі не пройдзе небяспекі, якая перад ім, як ён атрымае гэтую спадчыну?
10 І я сказаў: так, Госпадзе! І сказаў мне: такая і доля Ізраіля.
11 Бо дзеля іх Я стварыў сьвет; і калі Адам пераступіў пастановы Мае, тады было пастаноўлена, што цяпер зроблена.
12 У той час уваходы ў гэты свет зрабіліся вузкімі, поўнымі смутку і пакут: іх мала, яны злыя, поўныя небяспек і вельмі пакутлівыя.
13 Бо ўваходы ў старэйшы свет былі шырокія і надзейныя і прыносілі несмяротны плён.
14 Дык калі тыя, хто жыве, стараюцца не ўвайсці ў гэтыя пустыя і марныя рэчы, дык ніколі не змогуць прыняць таго, што ім схавана.
15 Дык чаго ж ты цяпер турбуешся, бачачы, што ты чалавек сапсаваны? і чаму ты варушыўся, калі ты ўсяго толькі смяротны?
16 Чаму ты не падумаў пра тое, што мае быць, а не пра тое, што цяпер?

17 Тады я адказаў і сказаў: Госпадзе, Уладару, Ты пастанавіў у законе Тваім, каб праведнікі атрымалі гэта ў спадчыну, а бязбожныя загінулі.
18 Але праведнік церпіць цяжкае і спадзяецца на шырокае;
19 І ён сказаў мне. Няма судзьдзі над Богам і няма разумнага вышэй за Ўсявышняга.
20 Бо шмат гінуць у гэтым жыцьці, бо пагарджаюць законам Божым, які ім пастаўлены.
21 Бо Бог даў строгі загад тым, хто прыйшоў, што ім рабіць, каб жыць, як яны прыйшлі, і што яны павінны захоўваць, каб пазбегнуць пакарання.
22 Але яны не былі яму паслухмяныя; але казалі супраць яго і выдумлялі марныя рэчы;
23 І падманвалі сябе ліхімі ўчынкамі; і сказаў пра Усявышняга, што яго няма; і ня ведаў шляхоў сваіх:
24 Але Законам Яго пагарджалі і запаветамі Ягонымі адмаўляліся; пастановам Ягоным ня былі верныя і дзеяў Ягоных ня выконвалі.
25 І таму, Эздра, бо пустое - пустое, а поўнае - поўнае.
26 Вось, прыйдзе час, што гэтыя знакі, якія Я сказаў табе, збудуцца, і нявеста зьявіцца, і яна, якая выходзіць, будзе ўбачаная, што цяпер адрынута ад зямлі.
27 І кожны, хто выратуецца ад вышэйзгаданых бед, убачыць цуды мае.
28 Бо мой сын Ісус адкрыецца тым, хто з ім, і тыя, што застануцца, будуць радавацца на працягу чатырохсот гадоў.
29 Праз гэтыя гады памрэ сын мой Хрыстос і ўсе людзі, якія маюць жыцьцё.
30 І абернецца сьвет у даўнюю цішыню на сем дзён, як у былыя суды, так што нікога не застанецца.
31 І празь сем дзён сьвет, які яшчэ не прачынаецца, уваскрэсьне, і памрэ сапсаваны
32 І зямля адновіць тых, што спалі ў ёй, і гэтак жа пыл адновіць тых, што жывуць у цішыні, і таемныя месцы выратуюць тыя душы, якія былі ім адданыя.
33 І з'явіцца Усявышні на пасадзе суда, і міне пакута, і скончыцца доўгая пакута.
34 Але толькі суд застанецца, праўда застанецца, і вера ўмацуецца;
35 І за працай пойдзе, і ўзнагарода будзе паказаная, і добрыя ўчынкі будуць моцнымі, а злыя не будуць мець панавання.
36 Тады я сказаў: Абрагам маліўся найперш за садамцаў, а Майсей за бацькоў, якія зграшылі ў пустыні;
37. І за ім Ісус за Ізраіля ў часы Ахана:
38 і Самуіла і Давіда на пагібель, і Саламона на тых, што прыходзяць да сьвятыні;
39 І Гэлія для тых, што атрымалі дождж; і за мёртвага, каб ён жыў.
40 І Эзэкія за народ у часы Сэнахерыма: і многія за многіх.
41 Так і цяпер, бачачы, што разбэшчанасьць вырасла, і бязбожнасьць павялічылася, і праведнікі моляцца за бязбожнікаў: чаму б і цяпер ня так?
42 Ён адказаў мне і сказаў: цяперашняе жыцьцё ня канец, дзе шмат славы; таму яны маліліся за слабых.
43 Але дзень пагібелі будзе канцом гэтага часу і пачаткам неўміручасці будучай, у якой тленне мінула,
44 Нястрыманасць скончылася, нявернасць знішчана, праведнасць узрасла, ісціна вырасла.
45 Тады ніхто ня зможа ні выратаваць таго, хто загінуў, ні прыгнятаць таго, хто атрымаў перамогу.
46 Я адказаў тады і сказаў: гэта першае і апошняе слова маё, што лепей было б не даваць зямлі Адаму, або, калі яна была дадзена яму, каб утрымаць яго ад граху.
47 Бо якая карысць людзям цяпер, у гэты час, жыць у цяжкасці і пасля смерці чакаць пакарання?
48 О ты, Адам, што ты зрабіў? бо хоць ты і зграшыў, але не ты адзін упаў, але ўсе мы, што ад цябе паходзяць.
49 Якая ж нам карысць, калі абяцаны нам бессмяротны час? мы здзейснілі справы, якія нясуць смерць?
50 І што абяцана нам вечная надзея, а мы, будучы самымі ліхімі, робімся марнымі?
51 І што для нас захаваны сялібы здароўя і бяспекі, а мы жылі бязбожна?
52 І што слава Найвышэйшага захоўваецца, каб абараніць тых, хто вёў асцярожны лад жыцця, у той час як мы хадзілі самымі злымі шляхамі з усіх?
53 І каб быў паказаны рай, плён якога трывае вечна, у якім бяспека і лекі, бо мы не ўвойдзем у яго?
54 (Бо мы хадзілі ў нязручных месцах.)
55 І што твары тых, хто ўжываў устрыманьне, будуць зьзяць вышэй за зоркі, а нашыя твары будуць чарнейшыя за цемру?
56. Бо пакуль мы жылі і чынілі беззаконьне, мы ня думалі, што па сьмерці пачнем пакутаваць за гэта.
57 Тады ён адказаў мне і сказаў: гэта ўмова бітвы, у якой будзе змагацца чалавек, народжаны на зямлі;
58 Што, калі ён будзе пераможаны, ён будзе пакутаваць, як ты сказаў; але калі ён атрымае перамогу, ён атрымае тое, што я кажу.
59 Бо вось жыцьцё, пра якое Майсей гаварыў народу пры жыцьці сваім, кажучы: выберы сабе жыцьцё, каб ты жыў.
60 Але не паверылі ні яму, ні прарокам пасьля яго, ні мне, які гаварыў зь імі,
61 Каб не было такога цяжару ў пагібелі іхняй, як радасьць над тымі, што ўхіліліся да збаўленьня.
62 Адказаў я тады і сказаў: ведаю, Госпадзе, што Усявышні завецца міласэрным у тым, што мілуе тых, што яшчэ не прыйшлі ў сьвет,
63 І на тых, што зьвяртаюцца да закону Ягонага;
64 І што ён цярплівы і доўга церпіць тых, хто зграшыў, як свае стварэньні;
65 І што ён шчодры, бо гатовы даць, куды трэба;
66 І што ён мае вялікую міласэрнасць, бо памнажае ўсё больш і больш міласэрнасці да цяперашніх і мінулых, а таксама да будучых.
67 Бо калі Ён не памножыць міласэрнасьці Сваёй, дык сьвет не захаваўся б з тымі, што ўспадкуюць яго.

68 І Ён дарує; бо, калі б ён не зрабіў так па сваёй дабрыні, каб тыя, хто ўчыніў беззаконні, маглі быць палегчаны ад іх, дзесяцітысячная частка людзей не засталася б у жывых.
69 І будучы судзьдзёй, калі не даруе ацаленым словам Ягоным і не пагасіць мноства спрэчак,
70. Магчыма, у незлічоным мноствам павінна застацца вельмі мала прыгод.

РАЗДЗЕЛ 8

1 І Ён адказаў мне, кажучы: Усявышні стварыў гэты сьвет для многіх, але будучы сьвет для нямногіх.
2 Я скажу табе падабенства, Эздра; Як калі ты спытаешся ў зямлі, яна скажа табе, што яна дае шмат цвілі, з якой робяць гліняныя пасудзіны, але мала пылу, з якога атрымліваецца золата: так і ў цяперашнім свеце.
3 Шмат створана, але нямногія будуць збаўлены.
4 І адказаў я і сказаў: праглыні, душа мая, розум і праглыні мудрасьць.
5 Бо Ты згадзіўся слухаць і хочаш прарочыць, бо ня маеш месца толькі жыць.
6 Госпадзе, калі Ты не дасі рабу Твайму, каб мы маліліся перад Табою, і Ты дасі нам насеньне ў сэрца нашае і культуру ў наш розум, каб быў плён; як будзе жыць кожны сапсаваны чалавек, які стаіць на месцы чалавека?
7 Бо Ты адзін, і ўсе мы адно твор рук Тваіх, як Ты сказаў.
8 Бо, калі цяпер цела фармуецца ва ўлоньні маці, і ты даеш яму часткі, тварэньне тваё захоўваецца ў агні і вадзе, і дзевяць месяцаў стварэньне тваё трывае стварэньне тваё, створанае ў ёй.
9 Але тое, што захоўвае і захоўваецца, будзе захавана;
10 Бо Ты загадаў даваць з частак цела, гэта значыць з грудзей, малако, якое ёсьць плод грудзей,
11 каб тое, што зроблена, магло карміцца некаторы час, пакуль не аддасі яго міласці Тваёй.
12 Ты выгадаваў яго праўдаю Тваёю, і законам Тваім выхаваў, і судом Тваім змяніў яго.
13 І ты зьнішчыш яго, як тварэньне сваё, і ажывіш яго, як працу сваю.
14 Дык вось, калі Ты зьнішчыш таго, што з такой вялікай працай зроблена, то гэта лёгка зрабіць паводле загаду Твайго, каб захавалася зробленае.
15 Дык цяпер я буду гаварыць, Госпадзе; дакранаючыся чалавека наогул, ты ведаеш лепш за ўсіх; але дакранаючыся народу Твайго, дзеля якога мне шкада;
16 і за спадчыну Тваю, па якой я аплакваю; і за Ізраіля, для якога я цяжкі; і за Якуба, за якога я трывожуся;
17 Таму я пачну маліцца перад Табою за сябе і за іх, бо я бачу падзенне нашых, якія жывуць на зямлі.
18 Але я чуў хуткасьць судзьдзі, які мае прыйсьці.
19 Таму пачуй голас мой і зразумей словы мае, і я буду гаварыць перад табою. Гэта пачатак слоў Ездры, перш чым ён быў узняты: і я с дапамога,
20 Госпадзе, Ты, што жывеш у вечнасці, які назіраеш з вышыні на нябёсах і ў паветры;
21 Якога трон неацэнны; чыя слава не можа быць спасцігнута; перад якім з трымценнем стаіць мноства анёлаў,
22 Чыя служба ведае вецер і агонь; чыё слова праўдзівае, і словы нязменныя; чый запаведзь цвёрды, і пастанова страшная;
23 Яго позірк высушвае бездані, і гнеў растае ў горы; пра што сьведчыць праўда:
24 Пачуй малітву слугі Твайго і прыслухайся да просьбы стварэньня Твайго.
25 Бо пакуль жыву, буду гаварыць, і пакуль маю розум, буду адказваць.
26 Не глядзі на грахі народу Твайго; а на тых, што служаць табе ў праўдзе.
27 Не зважай на ліхія выдумкі паганаў, але на жаданьні тых, што захоўваюць сьведчаньні Твае ў пакутах.
28 Не думай пра тых, што хадзілі прытворна перад табою, але памятай тых, што па волі тваёй спазналі страх перад табою.
29 Няхай ня будзе тваёй волі зьнішчыць тых, што жывуць як зьвяры; але глядзець на тых, што ясна вучаць закону Твайму.
30 Не гневайся на тых, што горшыя за зьвяроў; але любі тых, што заўсёды спадзяюцца на праўду і славу Тваю.
31 Бо мы і бацькі нашыя хварэем на такія хваробы, але дзеля нас, грэшнікаў, Ты назавешся міласэрным.
32 Бо калі Ты хочаш зьмілавацца над намі, дык міласэрным назавешся да нас, што ня маем учынкаў праўды.
33 Бо справядлівыя, якія маюць шмат добрых учынкаў у Табе, атрымаюць узнагароду з учынкаў сваіх.
34 Бо што такое чалавек, каб гневацца на яго? ці што такое пакаленне тленнае, што ты так гневаешся на яго?
35 Бо сапраўды няма чалавека сярод тых, што нарадзіліся, але ён учыніў блага; і сярод верных няма нікога, хто б не зрабіў зла.
36 Бо ў гэтым, Госпадзе, выявіцца Твая справядлівасьць і Твая дабрыня, калі Ты будзеш міласэрны да тых, што ня маюць надзеі на добрыя справы.
37 Тады ён, адказваючы мне, сказаў: штосьці ты сказаў добра, і будзе так, як ты мовіш.
38. Бо ня буду думаць пра тое, што зграшылі перад сьмерцю, перад судом, перад пагібеллю:
39 Але я буду цешыцца з нораву праведнікаў, і ўспомню таксама пра іхні паломніцтва, і збаўленьне, і ўзнагароду, якую яны атрымаюць.
40 Як Я сказаў цяпер, так і будзе.
41 Бо як земляроб сее шмат насення на зямлю і саджае шмат дрэў, але пасеянае добрае не ўзыдзе ў свой час, так і ўсё пасаджанае не ўкараняецца: так бывае і з пасеяным у свеце; ня ўсе яны выратуюцца.
42 Я тады адказаў і сказаў: калі я знайшоў ласку, дазволь мне гаварыць.

43 Як гіне насеньне земляроба, калі не ўзыдзе і не прыме дажджу Твайго ў свой час; або калі пойдзе занадта шмат дажджу, і сапсуй яго:
44 Так гіне і чалавек, створаны рукамі Тваімі і названы вобразам Тваім, бо Ты падобны да таго, дзеля якога Ты стварыў усё і прыпадобніў яго да семені земляроба.
45 Ня гневайся на нас, але пашкадуй людзей Тваіх і зьмілуйся над спадчынай Тваёй, бо Ты міласэрны да стварэньня Твайго.
46 Тады ён сказаў мне ў адказ: цяперашняе - для цяперашняга, а будучае - для будучага.
47 Бо табе не хапае, каб ты мог любіць маё стварэньне больш, чым мяне; але я часта набліжаўся да цябе і да яго, але ніколі да няправеднага.
48 І гэтым ты дзівосны перад Усявышнім:
49 У тым, што ты прынізіў сябе, як належыць табе, і не палічыў сябе вартым быць вельмі праслаўленым сярод праведнікаў.
50 Бо шмат вялікіх няшчасцяў будзе зроблена тым, што ў апошні час будуць жыць у свеце, таму што яны хадзілі ў вялікай ганарлівасці.
51 Але ты зразумей сам і шукай славы для такіх, як ты.
52 Для вас адчынены рай, пасаджана дрэва жыцця, падрыхтаваны будучы час, падрыхтавана багацце, пабудаваны горад і дазволены адпачынак, так, дасканалая дабрыня і мудрасць.
53 Корань зла зачынены ад цябе, немач і моль схаваны ад цябе, і тленнасьць уцякла ў пекла на забыцьцё.
54 Смуткі мінуюцца, і напрыканцы паказваецца скарб несмяротнасці.
55 І таму не задавай больш пытаньняў пра мноства тых, што гінуць.
56 Бо, атрымаўшы волю, пагарджалі Усявышнім, пагарджалі законам Ягоным і пакінулі шляхі Ягоныя.
57 І патапталі праведніка Ягонага,
58 І казалі ў сэрцы сваім, што няма Бога; так, і гэта ведаючы, што яны павінны памерці.
59 Бо як вас прымуць гэтыя рэчы, так і смага і боль падрыхтаваныя для іх;
60 Але створаныя маюць апаганілі імя таго, хто іх стварыў, і былі няўдзячныя таму, хто падрыхтаваў ім жыццё.
61 І таму мой суд цяпер пад рукой.
62 Гэта я паказаў не ўсім, а толькі табе і некаторым падобным да цябе. Тады я адказаў і сказаў:
63 Вось, Госпадзе, цяпер Ты паказаў мне мноства цудаў, якія пачнеш чыніць у апошнія часы; але ў які час, Ты не паказаў мне.

РАЗДЗЕЛ 9

1 Тады Ён адказаў мне і сказаў: вымярай час старанна ў сабе; і калі ўбачыш частку мінулых знакаў, пра якія Я сказаў табе раней
2 Тады ты зразумееш, што гэта той самы час, у які Найвышэйшы пачне наведваць свет, які ён стварыў.
3 Таму, калі ўбачаць землятрусы і хваляваньні людзей у сьвеце:
4 Тады ты добра зразумееш, што Усявышні казаў пра гэта ад дзён, якія былі перад табою, ад пачатку.
5 Бо як усё, што створана ў сьвеце, мае пачатак і канец, і канец відавочны:
6 Так і часы Найвышэйшага маюць ясныя пачаткі ў дзівосах і магутных учынках і канчаткі ў наступствах і знаках.
7 І кожны, хто будзе збаўлены і зможа выратавацца ўчынкамі сваімі і вераю, у якую вы паверылі,
8 Буду захаваны ад названых небясьпекаў і ўбачу збаўленьне маё ў зямлі маёй і ў межах маіх, бо Я асьвяціў іх для сябе ад пачатку.
9 Тады апынуцца ў няшчасьце тыя, што цяпер ганьбілі дарогі мае, а тыя, што адкінулі іх, будуць жыць у муках.
10 Бо тыя, што ў жыцьці сваім атрымалі даброты, а Мяне не пазналі;
11 І тыя, што пагардзілі законам маім, калі яшчэ мелі свабоду, і калі ім яшчэ было адкрытае месца пакаяньня, не зразумелі, але пагарджалі ім;
12 Тое самае павінна спазнаць гэта пасля смерці ад болю.
13 І таму ня будзь цікаўны, як і калі будзе пакараны бязбожны, але пытайся, як уратуецца праведнік, чый сьвет і дзеля каго сьвет створаны.
14 Тады я адказаў і сказаў:
15 Я казаў раней, і цяпер кажу, і буду гаварыць і пасьля, што тых, што загінуць, значна болей, чым тых, што будуць выратаваныя;
16 Як хваля большая за кроплю.
17 І адказваў ён мне, кажучы: Якое поле, такое і насенне; якія кветкі, такія і колеры; які працаўнік, такая і праца; і які сам земляроб, такая і гаспадарка ягоная, бо гэта быў час сьвету.
18 І цяпер, калі Я падрыхтаваў сьвет, які яшчэ ня быў створаны, каб жыць у ім, што цяпер жыве, ніхто не гаварыў супраць Мяне.
19 Бо тады ўсе слухаліся, а цяпер норавы іх, створаныя ў гэтым створаным сьвеце, сапсаваныя вечным насеньнем і законам недасьледным пазбаўляюць сябе.
20 І я паглядзеў на сьвет, і вось, там была небясьпека з-за выдумаў, якія ўвайшлі ў яго.
21 І я ўбачыў, і вельмі пашкадаваў, і захаваў сабе вінаград з гронкі і саджанне вялікага народу.
22 Няхай загіне тады мноства, якое нарадзілася дарэмна; і хай захаваецца вінаград мой і саджанне маё; бо з вялікай працай я зрабіў гэта дасканалым.
23 Але калі ты спынішся яшчэ сем дзён (але не пасьцішся ў іх),
24 Але ідзі ў поле кветак, дзе не пабудаваны дом, і еж толькі кветкі палявыя; не смакуйце мяса, не піце віна, а ешце толькі кветкі;)
25 І маліцеся Усявышняму пастаянна, тады я прыйду і пагавару з табою.

26. І пайшоў я ў поле, якое завецца Ардат, як ён загадаў мне; і сядзеў я там сярод кветак і еў палявыя травы, і мяса з іх насыціла мяне.
27 Празь сем дзён я сядзеў на траве, і сэрца маё журылася ўва мне, як і раней:
28 І адкрыў я вусны мае і пачаў гаварыць перад Усявышнім і сказаў:
29 Госпадзе, Ты, што зьявіўся нам, зьявіўся бацькам нашым у пустыні, у месцы, дзе ніхто не ступае, у месцы неўрадлівым, калі яны выходзілі зь Егіпта.
30 І ты казаў: «Паслухай мяне, Ізраіле! і запомні словы мае, семя Якава.
31 Бо вось, Я сею закон Мой у вас, і ён прынясе ў вас плён, і вы будзеце ўшаноўвацца ў ім навекі.
32 Але айцы нашыя, якія прынялі закон, не захоўвалі яго і пастановаў Тваіх не захоўвалі;
33 А тыя, што прынялі, загінулі, бо не захавалі пасеянага ў іх.
34 І вось, ёсьць звычай, калі зямля прымае насеньне, або мора - карабель, або які-небудзь посуд - мяса ці напой, што, калі яно было пасеяна або ўкінута, гіне,
35 І тое, што было пасеяна, або кінута, або атрымана, гіне і не застаецца ў нас, а ў нас не так было.
36 Бо мы, якія прынялі закон, гінем праз грэх, і сэрца нашае, якое прыняло яго
37 Але закон не гіне, але застаецца яго сіла.
38 І калі я гаварыў гэта ў сэрцы маім, я азірнуўся вачыма маімі і ўбачыў з правага боку жанчыну, і вось, яна плакала і плакала моцным голасам, і была моцна засмучаная ў сэрцы, і яе вопратка была падраная, і попел на галаве яе.
39 Тады адпусціў я свае думкі, у якіх я быў, і звярнуў мяне да яе,
40 І сказаў ёй: чаго ты плачаш? чаму ты так засмучаны ў душы сваёй?
41 І сказала яна мне: Пане, пакінь мяне, каб я магла паплакаць сябе і павялічыць свой смутак, бо я моцна ўсхваляваная і прыгнечаная.
42 І я сказаў ёй: што з табою? скажы мне.
43 Яна сказала мне: я, раба твая, была няплодная і не мела дзіцяці, хоць і была замужам трыццаць гадоў,
44 І гэтыя трыццаць гадоў я нічога іншага не рабіў дзень і ноч, і кожную гадзіну, акрамя таго, што ўзношу сваю малітву да Усявышняга.
45 Праз трыццаць гадоў Бог пачуў мяне, рабу Тваю, зірнуў на нядолю маю, заўважыў бяду маю і даў мне сына; і я вельмі ўзрадавалася яму, і муж мой, і ўсе суседзі мае; Усемагутны.
46 І карміў я яго з вялікай працай.
47. Калі ён вырас і надышоў час мець жонку, я зладзіў гасьціну.

РАЗДЗЕЛ 10

1 І сталася так, што, калі сын мой увайшоў у вясельны пакой, ён упаў і памёр.
2 Тады мы ўсе патушылі агні, і ўсе мае суседзі ўсталі, каб суцешыць мяне, і я адпачываў да другога дня ночы.
3 І сталася, калі ўсе яны пайшлі суцяшаць мяне, каб я мог супакоіцца; тады я ўстаў уначы і ўцёк, і прыйшоў сюды, у гэтае поле, як ты бачыш.
4 І цяпер я маю намер не вяртацца ў горад, але застацца тут і не есці і не піць, але ўвесь час плакаць і пасціцца, пакуль не памру.
5 Тады я пакінуў разважаньні, у якіх быў, і сказаў ёй у гневе, кажучы:
6 Ты, неразумная жанчына больш за ўсіх, ці не бачыш ты нашай жалобы, і што з намі?
7. Як Сыён, маці наша, усялякай тугой і моцнай пpыніжанасцю аплаквае вялікую?
8 І цяпер, бачачы, як мы ўсе смуткуем і смуткуем, бо ўсе мы ў тузе, ты смуткуеш па адным сыне?
9 Бо спытайся ў зямлі, і яна скажа табе, што гэта яна павінна аплакваць падзенне многіх, што растуць на ёй.
10 Бо з яе ўсё выйшла спачатку, і з яе выйдуць усе іншыя, і, вось, яны амаль усе ідуць у пагібель, і мноства іх зусім выкаранена.
11 Дык хто ж будзе больш плакаць, чым тая, якая страціла столькі народу? а не ты, што шкадуеш, акрамя аднаго?
12 Але калі Ты скажаш мне: плач мой ня падобны да плачу зямлі, бо я страціў плод улоньня майго, які я нарадзіла з пакутамі і нарадзіла са скрухай;
13 Але ня так зямля: бо мноства, якое прысутнічае на ёй паводле ходу зямлі, знікла, як і было;
14 Тады кажу табе: як ты нарадзіла з працаю; так і зямля дала плод свой, гэта значыць чалавека, ад пачатку таму, хто стварыў яе.
15 Дык цяпер пакінь у сабе смутак свой і з мужнасьцю перанясі тое, што спасьцігла цябе.
16 Бо калі ты прызнаеш Божае рашэньне быць справядлівым, то і сына твайго атрымаеш своечасова, і сярод жанчын будзеш адзначаны.
17 Дык ідзі ў горад да мужа твайго.
18 І сказала яна мне: не зраблю гэтага: не пайду ў горад, але тут памру.
19 Так што я працягваў размаўляць з ёй і сказаў:
20 Не рабі так, але парайся. мною: колькі нягод Сіёна? суцешыцеся смуткам Ерусаліма.
21 Бо ты бачыш, што сьвятыня наша спустошана, ахвярнік наш разбураны, храм наш разбураны;
22 Гусьлі нашыя пакладзены на зямлю, песьня наша заціхла, радасьці нашай скончылася, сьвятло сьвечніка нашага патухла, каўчэг запавету нашага разбураны, сьвятыні нашыя апаганеныя, і імя, якое заклікана да нас, амаль апаганены: нашы дзеці пасаромлены, нашы святары спалены, нашы лявіты пайшлі ў палон, нашы панны апаганены, а нашы жонкі знявечаны; нашы праведнікі выведзеныя, нашы малыя зьнішчаны, нашы юнакі ўзятыя ў няволю, а нашы моцныя аслабелі;
23 І, што найвялікшае з усіх, пячатка Сіёна цяпер страціла свой гонар; бо яна аддадзена ў рукі ненавісьнікаў нас.

24 І таму скінь з сябе вялікі цяжар і адкінь мноства смуткаў, каб Магутны зноў быў міласэрны да цябе, і Усявышні даў табе супакой і палёгку ад працы тваёй.
25 І сталася, калі я размаўляў зь ёю, вось, твар яе раптам вельмі зазьзяў, і твар яе заблішчэў, так што я спалохаўся яе і разважаў, што гэта можа быць.
26 І вось, раптам яна моцна і страшна закрычала, так што зямля затрэслася ад голасу жанчыны.
27 І я ўбачыў, і вось, жанчына больш не зьявілася мне, але быў пабудаваны горад і вялікае месца адкрылася ад падмуркаў; тады я спалохаўся і закрычаў моцным голасам і сказаў:
28 Дзе анёл Урыіл, які першы прыйшоў да мяне? бо ён увёў мяне ў многія трансы, і канец мой абярнуўся ў тленьне, і малітва мая ў выкрываньне.
29 І калі я гаварыў гэтыя словы, вось, ён падышоў да мяне і паглядзеў на мяне.
30 І вось, я ляжу, як мёртвы, і розум мой адняўся ад мяне; і Ён, узяўшы мяне за правую руку, суцешыў мяне, і паставіў мяне на ногі мае, і сказаў мне:
31 Што з табой? і чаму ты так хвалюешся? і чаму трывожыцца розум твой і думкі сэрца твайго?
32 І я сказаў: таму што ты пакінуў мяне, але я зрабіў паводле слоў тваіх, і пайшоў у поле, і вось, я бачыў і ўсё ж бачу, што не магу выказаць.
33 І сказаў ён мне: устань мужна, і я параю табе.
34 Тады я сказаў: кажы, спадару, ува мне; толькі не пакідай мяне, каб я не памёр, страціўшы надзею маю.
35 Бо я бачыў, што ня ведаў, і чуў, што ня ведаю.
36 Ці розум мой ашуканы, ці душа мая ў сне?
37 Дык вось, прашу цябе, раскажы слузе свайму гэтае бачаньне.
38 Ён тады адказаў мне і сказаў: паслухай мяне, і я абвяшчу цябе і скажу, чаго ты баішся: бо Усявышні адкрые табе шмат таямніц.
39 Ён бачыў, што шлях твой слушны, бо ты ўвесь час смуткуеш па народзе тваім і аплакваеш Сіён.
40 Дык вось сэнс візіі, якую ты нядаўна бачыў:
41 Ты ўбачыў жанчыну, якая плакала, і пачаў суцяшаць яе;
42 Але цяпер ты ня бачыш ужо падабенства жанчыны, але зьявіўся табе горад пабудаваны.
43 І калі яна сказала табе пра смерць свайго сына, вось разгадка:
44 Гэтая жанчына, якую ты бачыў, ёсьць Сыён; і яна сказала табе, што тая, якую ты бачыш, як горад пабудаваны,
45 Я ж кажу, што яна казала табе, што яна трыццаць гадоў была няплоднай; гэта трыццаць гадоў, у якія ў ёй не было ахвяры.
46 Але праз трыццаць гадоў Саламон пабудаваў горад і прынёс ахвяры, і тады нарадзіла няплодная сына.
47 І калі яна казала табе, што карміла яго працаю, гэта было жытло ў Ерусаліме.
48 Але калі яна сказала табе, што сын мой, увайшоўшы ў вясельны пакой, сарваўся і памёр: гэта было разбурэнне, якое прыйшло на Ерусалім.
49 І вось, ты ўбачыў яе падабенства, і таму што яна аплаквала сына свайго, ты пачаў суцяшаць яе;
50 Бо цяпер Усявышні бачыць, што ты непрытворна смуткуеш і ўсім сэрцам пакутуеш па ёй, таму Ён паказаў табе бляск яе славы і прыгажосць яе прыгажосці.
51 І таму я загадаў табе застацца ў полі, дзе не пабудаваны дом:
52 Бо я ведаў, што Найвышэйшы адкрые гэта табе.
53. Таму Я загадаў табе ісьці ў поле, дзе ня было падмурку ніякага будынку.
54 Бо ў тым месцы, дзе Найвышэйшы пачынае паказваць горад Свой, ніякі чалавечы будынак ня можа ўстаяць.
55 І таму ня бойся, няхай не палохаецца сэрца тваё, але ўвайдзі і паглядзі на прыгажосьць і веліч будынку, наколькі могуць бачыць твае вочы:
56 І тады ты пачуеш столькі, колькі могуць зразумець твае вушы.
57 Бо ты бласлаўёны над многімі іншымі і пакліканы Найвышэйшым; і так мала.
58 Але заўтра ўначы ты застанешся тут;
59 І так Усявышні адкрые табе ўявы высокіх рэчаў, якія Усявышні ўчыніць тым, што жывуць на зямлі ў апошнія дні. Так я спаў гэтую ноч і другую, як ён загадаў мне.

РАЗДЗЕЛ 11

1 І ўбачыў я сон, і вось, выйшаў з мора арол, які меў дванаццаць крылаў з пёрамі і тры галавы.
2 І ўбачыў я, і вось, яна раскінула крылы свае па ўсёй зямлі, і ўсе вятры нябесныя дзьмуць на яе, і зьбяруцца разам.
3 І я ўбачыў, і зь пёраў яе вырасьлі іншыя пёры насупраць; і яны сталі маленькімі пёркамі і маленькімі.
4 Але галовы яе спачывалі: галава пасярэдзіне была большая за другую, але ляжала на ёй астатак.
5 І ўбачыў я, і вось, арол ляцеў з пер'ем сваім і валадарыў над зямлёю і над тымі, што жывуць на ёй.
6 І я ўбачыў, што ўсё пад небам падпарадкавана ёй, і ніводзін чалавек не гаварыў супраць яе, ні адна істота на зямлі.
7 І ўбачыў я, і вось, арол падняўся на кіпцюрах сваіх і гаварыў пёрам сваім, кажучы:
8 Не чувайце ўсе адначасова: спаце кожны на сваім месцы і пільнуйце па чарзе.
9 Але хай захаваюцца галовы нарэшце.
10 І я ўбачыў, і вось, голас не выйшаў з галоваў яе, але з сярэдзіны цела яе.
11. Я палічыў пёры яе насупраць, і вось, было іх восем.
12 І зірнуў я, і вось, з правага боку ўзышло адно пяро і царуе d па ўсёй зямлі;
13 І так сталася, што, калі яно запанавала, прыйшоў канец яму, і месца яго больш не з'явілася; так паўстаў наступны. і валадарыў, і бавіў час;

14 І сталася, што калі яно запанавала, прыйшоў і яму канец, як і раней, так што яно больш не зьявілася.
15 Тады пачуўся да яго голас і сказаў:
16 Слухай ты, што так доўга панаваў над зямлёю: гэта кажу табе, перш чым ты больш не пачнеш зьяўляцца,
17 Пасля цябе ніхто не дасягне часу твайго, ані палавіны яго.
18 Потым паўстаў трэці і валадарыў, як і другі раней, і больш таксама не зьяўляўся.
19 Так ішло гэта з усімі астатнімі адзін за адным, як кожны валадарыў, а потым больш не зьяўляўся.
20 Тады я ўбачыў, і вось, праз некаторы час пёры, якія ішлі за ім, падняліся з правага боку, каб таксама кіраваць; і некаторыя з іх кіравалі, але праз некаторы час больш не з'яўляліся:
21 Бо некаторыя з іх былі пастаўлены, але не кіравалі.
22 Пасьля гэтага я зірнуў, і вось, дванаццаць пёраў ужо не паказаліся, ні двух пёраў;
23 І не было больш на целе арла, а толькі тры галавы, якія спачывалі, і шэсць маленькіх крылаў.
24 Тады я таксама ўбачыў, што два пёркі аддзяліліся ад шасці і засталіся пад галавой, якая была на правым баку, бо чатыры засталіся на сваім месцы.
25 І я ўбачыў, і вось, пёры пад крыламі надумалі ўсталявацца і ўладарыць.
26 І я ўбачыў, і вось, адзін быў пастаўлены, але неўзабаве ён больш не паказваўся.
27 І другі адышоў хутчэй за першы.
28 І ўбачыў я, і вось двое, што засталіся, таксама думалі ў сабе царавацы;
29 І калі яны так падумалі, вось, адна з галоў, што спачывалі, прачнулася, а менавіта тая, што была пасярэдзіне; бо тая была большая за дзьве другія галовы.
30 І тады я ўбачыў, што дзве іншыя галавы былі злучаныя з ім.
31 І вось, галава павярнулася разам з тымі, што былі з ёю, і з'ела два пёры пад крылом, якія хацелі валадарыць.
32 Але гэты галава ўвёў у страх усю зямлю і панаваў на ёй над усімі, што жылі на зямлі з вялікім прыгнётам; і яно мела кіраваньне сьветам больш, чым усе крылы, якія былі.
33 І пасьля гэтага я ўбачыў, і вось, галава, якая была пасярэдзіне, раптам больш не зьявілася, як крылы.
34 Але засталіся дзьве галавы, якія гэтак жа панавалі над зямлёю і над тымі, што жывуць на ёй.
35 І ўбачыў я, і вось, галава з правага боку з'ела тую, што з левага боку.
36 Тады я ўзначальваю голас, які сказаў мне: паглядзі перад сабою і паглядзі на тое, што ты бачыш.
37 І ўбачыў я, і вось, як бы рыкаючы леў, выгнаны з лесу; і я ўбачыў, што ён паслаў чалавечы голас да арла і сказаў:
38 Слухай, Я буду гаварыць з табою, і Усявышні скажа табе:
39 Ці ня ты той, хто застаўся з чатырох зьвяроў, якіх я зрабіў валадарыць у сьвеце маім, каб праз іх прыйшоў канец часоў іхніх?
40 І прыйшоў чацьвёрты, і перамог усіх зьвяроў, якія былі ў мінулым, і меў уладу над сьветам з вялікім жахам і над усёй зямлёй з вялікім прыгнечаньнем ліхім; і так доўга жыў ён на зямлі з падманам.
41 Бо не па праўдзе Ты судзіў зямлю.
42 Бо Ты крыўдзіў пакорлівых, Ты крыўдзіў міралюбівых, Ты любіў хлусаў, і разбурыў жытлішча тых, што прыносілі плён, і разбурыў сьцены тых, што не прычынілі табе зла.
43 Таму ліхадзейства твае даходзіць да Найвышэйшага, і гонар твой да Магутнага.
44 Усявышні таксама зірнуў на ганарыстыя часы, і вось, яны скончыліся, і мярзоты Яго споўніліся.
45 І таму не зьяўляйся болей, арол, ні жудасныя крылы твае, ні злыя пёры твае, ні злосныя галовы твае, ні шкодныя кіпцюры твае, ні ўсё марнае цела твaё;
46 Каб уся зямля асьвяжылася і вярнулася, вызваленая ад гвалту Твайго, і каб спадзявалася на суд і міласьць Таго, Хто стварыў яе.

РАЗДЗЕЛ 12

1 І сталася, калі леў гаварыў гэтыя словы арлу, я ўбачыў,
2 І вось, галава, якая засталася, і чатыры крылы больш не з'явіліся, і двое пайшлі да гэтага і паставілі сябе валадарыць, і іх каралеўства было малым і поўным шуму.
3 І ўбачыў я, і вось, яны больш не зьяўляліся, і ўсё цела арла было спаленае, так што зямля была ў вялікім страху; тады я прачнуўся ад турботы і трансу майго розуму, і ад вялікага страху, і сказаў майму духу:
4 Вось, гэта ты зрабіў са мною, шукаючы шляхоў Усявышняга.
5 Вось, я яшчэ змучаны розумам маім і вельмі слабы духам маім; і мала сілы ўва мне ад вялікага страху, якім я быў ахоплены гэтай ноччу.
6 Таму цяпер буду маліць Усявышняга, каб суцешыў мяне да канца.
7 І я сказаў: Госпадзе, які правіць мядзведзя, калі я знайшоў ласку перад t і калі я апраўдаюся перад табою перад многімі іншымі, і калі малітва мая сапраўды ўзышла перад абліччам тваім;
8 Дык суцеш мяне і пакажы мне, слузе Твайму, тлумачэньне і ясную розьніцу гэтага страшнага бачаньня, каб ты мог цалкам суцешыць маю душу.
9 Бо Ты палічыў мяне годным паказаць мне апошнія часы.
10 І сказаў ён мне: вось тлумачэньне ўявы:
11 Арол, якога ты бачыў, што ўзышоў з мора, - гэта царства, якое бачылася ва ўяве брата твайго Даніiла.
12 Але гэта не было растлумачана яму, таму цяпер я абвяшчаю гэта табе.

13 Вось, прыйдуць дні, калі паўстане царства на зямлі, і яно будзе страшней за ўсе каралеўствы, якія былі да яго.
14 У ім будуць валадарыць адзін за адным дванаццаць каралёў:
15 З чаго пачне валадарыць другі і будзе мець больш часу, чым любы з дванаццаці.
16 І гэта азначаюць дванаццаць крылаў, якія ты бачыў.
17 А голас, які ты чуў, што гаворыць, і які ты бачыў, што не выходзіць з галоваў, а з сярэдзіны цела яго, вось тлумачэньне:
18 Што пасьля часу таго каралеўства ўзьнікнуць вялікія змаганьні, і яно будзе стаяць пад пагрозай няўдачы: аднак яно тады не ўпадзе, а будзе адноўлена да свайго пачатку.
19 І калі ты бачыў восем маленькіх пёраў, якія прыліплі да крылаў яе, вось тлумачэньне:
20 што ў ім паўстануць восем каралёў, час якіх будзе кароткі, а гады хуткія.
21 І двое з іх загінуць, калі набліжаецца сярэдні час: чатыры будуць захаваны, пакуль не пачне набліжацца канец іхні, а два будуць захаваны да канца.
22 І калі ты бачыў тры галавы, якія спачывалі, вось тлумачэньне:
23 У апошнія дні Свае Ўсявышні ўзвядзе тры каралеўствы і абновіць у іх многае, і яны будуць валодаць зямлёю,
24 І з тых, што жывуць у ім, з вялікім прыгнётам, больш за ўсіх, што былі перад імі: таму яны і называюцца галовамі арла.
25 Бо гэта тыя, хто зьдзейсьніць бязбожнасьць ягоную і скончыць канец ягоны.
26 І паколькі ты бачыў, што вялікая галава больш не з'яўлялася, гэта азначае, што адзін з іх памрэ на сваім ложку, і яшчэ з болем.
27 Бо двое, што застануцца, будуць забітыя мячом.
28 Бо меч аднаго зжарэ другога, але ўрэшце сам упадзе ад меча.
29 І калі ты ўбачыў два пяры пад крыламі, якія праходзілі над галавой, што з правага боку;
30 Гэта азначае, што гэта тыя, каго Найвышэйшы захаваў да канца: гэта маленькае каралеўства і поўнае бед, як ты бачыў.
31 і леў, якога ты бачыў, які ўздымаўся з лесу і рыкаў, і гаварыў з арлом, і дакараў яго за няпраўду яе ўсімі словамі, якія ты чуў;
32 Гэта ёсьць памазанец, якога Ўсявышні захаваў для іх і за ліхадзейства іхняе да канца: Ён будзе дакараць іх і дакараць іх за жорсткасьць іхнюю.
33 Бо Ён паставіць іх перад сабою жывымі на суд, і дакарае іх, і пакарае іх.
34 Бо рэшту народу Майго Ён выбавіць зь міласэрнасьцю, тых, што прыціснутыя да межаў Маіх, і будзе радаваць іх да прыходу дня суду, пра які Я казаў табе ад пачатку.
35 Вось сон, які ты бачыў, і вось яго тлумачэньне.
36 Ты толькі быў сустрэты, каб ведаць гэтую таямніцу Найвышэйшага.
37 Дык запішы ўсё гэта, што ты бачыў, у кнігу і схавай гэта:
38 І навучы іх мудрым з людзей, чые сэрцы ты ведаеш, можаш зразумець і захоўваць гэтыя таямніцы.
39 Але ты сам пачакай тут яшчэ сем дзён, каб было паказана табе ўсё, што пажадае Найвышэйшы аб'явіць табе. І з гэтым ён пайшоў сваёй дарогай.
40 І сталася, калі ўвесь народ убачыў, што мінулі сем дзён, а я не прыходжу зноў у горад, сабралі ўсіх, ад малога да вялікага, і прыйшлі да мяне, і сказалі:
41 Чым мы цябе пакрыўдзілі? і якое зло мы зрабілі табе, што ты пакінуў нас і сядзіш тут, на гэтым месцы?
42 Бо з усіх прарокаў толькі ты застаўся ад нас, як вінаградная гронка, і як сьвечка ў цёмным месцы, і як прытулак або карабель, захаваны ад буры.
43 Хіба не дастаткова зла, якое спасцігла нас?
44 Калі ты пакінеш нас, наколькі лепей было б для нас, калі б і нас спалілі пасярод Сіёна?
45 Бо мы не лепшыя за тых, што памерлі там. І яны плакалі моцным голасам. Тады я адказаў ім і сказаў:
46 Суцяшайся, Ізраіле; і не будзьце цяжкімі, дом Якава!
47 Бо Ўсявышні памятае цябе, і Магутны не забывае цябе ў спакусе.
48 Што да мяне, то я не пакінуў цябе і не адышоў ад цябе, але прыйшоў у гэтае месца, каб памаліцца за спустошэньне Сіёна і прасіць міласьці для нізкага стану твайго ваша сьвятыня.
49 А цяпер ідзіце кожны дамоў, а праз гэтыя дні я прыйду да вас.
50 І пайшоў народ у горад, як я загадаў ім:
51 Але я прабыў у полі сем дзён, як загадаў мне анёл; і еў толькі ў тыя дні палявыя кветкі і еў зёлкі.

РАЗДЗЕЛ 13

1 Празь сем дзён сьніўся мне ўначы сон:
2 І вось, падняўся вецер ад мора, і ўзрушыў усе хвалі яго.
3 І я ўбачыў, і вось, той чалавек узмацніўся разам з тысячамі нябёсаў; і калі ён павярнуў твар свой, каб паглядзець, усё задрыжала, што было відаць пад ім.
4 І кожны раз, калі голас выходзіў з вуснаў Ягоных, усе, хто чуў голас Ягоны, палалі, як зямля руйнуецца ад агню.
5 Пасьля гэтага я ўбачыў, і вось, сабралася мноства людзей без ліку ад чатырох вятроў нябесных, каб утаймаваць чалавека, які выйшаў з мора
6 Але я ўбачыў, і вось, ён высечыў сабе вялікую гару і ўзляцеў на яе.
7 Але я хацеў бы ўбачыць вобласць або месца, дзе быў выразаны пагорак, але я не мог.
8 І пасьля гэтага я ўбачыў, і вось, усе тыя, што сабраліся разам, каб утаймаваць яго, былі вельмі напалоханыя і ўсё ж адважыліся змагацца.

9 І вось, убачыўшы гвалт натоўпу, які прыйшоў, ён не падняў рукі сваёй і не трымаў ні меча, ні якой-небудзь вайсковай прылады;
10 Але толькі я бачыў, што ён выпусціў з вуснаў сваіх нібы выбух агню, і з вуснаў сваіх палымянае дыханне, і з языка свайго ён выкінуў іскры і буры.
11 І зьмяшаліся ўсе разам; выбух агню, палымянае дыханне і вялікая бура; і з гвалтам абрынуўся на натоўп, які быў гатовы да бітвы, і спаліў іх кожнага, так што ад раптоўнага незлічонага мноства нічога не было заўважана, а толькі пыл і пах дыму: калі я ўбачыў гэта, я спалохаўся .
12 Пасьля я ўбачыў таго самага чалавека, які спускаўся з гары і клікаў да сябе іншую мірную грамаду.
13 І прыйшло да яго мноства людзей, з якіх адны радаваліся, адны шкадавалі, а адны былі зьвязаныя, а іншыя прыносілі з ахвяраў;
14 Ты явіў слузе Твайму гэтыя цуды ад пачатку і палічыў мяне годным прыняць малітву маю.
15 Пакажы мне яшчэ разгадку сну гэтага.
16 Бо, як я разумею ў маім разуменні, гора тым, хто застанецца ў тыя дні, і яшчэ больш гора тым, хто не пакінуты!
17 Бо тыя, што не засталіся, былі ў цяжкасці.
18 Цяпер я разумею тое, што захавана ў апошнія дні, што адбудзецца з імі і з тымі, хто застаўся.
19 Таму яны падвяргаюцца вялікай небясьпецы і шматлікім патрэбам, як абвяшчаюць гэтыя сны.
20 Але лягчэй таму, хто знаходзіцца ў небясьпецы, увайсьці ў гэта, чым прайсьці, як воблака, са сьвету, і ня бачыць таго, што робіцца ў апошнія дні. І ён адказаў мне і сказаў:
21 Я пакажу табе тлумачэньне ўявы і адкрыю табе тое, чаго ты прасіў.
22 Ты сказаў пра пакінутых, вось тлумачэньне:
23 Той, хто вытрываў небясьпеку ў той час, захаваў сябе; тыя, што ўпалі ў небясьпеку, гэта тыя, што маюць справы і веру ва Ўсемагутнага.
24 Дык вось, ведайце, што пакінутыя больш шчасьлівыя за памерлых.
25 Вось сэнс уявы: ты бачыў чалавека, які выходзіў зь сярэдзіны мора;
26 Гэта той, каму Бог Найвышэйшы захаваў вялікі час, які сам вызваліць стварэнне сваё, і загадае тым, што засталіся.
27 І калі ты бачыў, што з вуснаў ягоных выходзіў як бы павеў ветру, агонь і бура;
28 І што ў яго не было ані мяча, ані якой-небудзь ваеннай прылады, але што ўварваньне яго зьнішчыла ўвесь натоўп, які прыйшоў скарыць яго; гэта інтэрпрэтацыя:
29 Вось прыходзяць дні, калі Ўсявышні пачне выбаўляць тых, што на зямлі.
30 І прыйдзе на зьдзіўленьне тых, што жывуць на зямлі.
31 І адзін возьмецца ваяваць супраць другога, адзін горад супраць другога, адно месца супраць другога, адзін народ супраць другога, і адно царства супраць другога.
32 І будзе час, калі гэта збудзецца, і стануцца знакі, якія Я паказаў табе раней, і тады аб'явіцца Сын Мой, Якога ты бачыў як чалавека, які ўзыходзіць.
33 І калі ўвесь народ пачуе голас ягоны, кожны ў сваёй зямлі пакіне бітву, якую вядзе адзін з адным.
34 І зьбярэцца незлічонае мноства, як ты бачыў іх, жадаючых прыйсьці і перамагчы яго змаганьнем.
35 Але ён будзе стаяць на вяршыні гары Сіён.
36 І прыйдзе Сыён, і будзе паказаны ўсім людзям, падрыхтаваны і пабудаваны, як ты бачыў пагорак, выразаны без рук.
37 І гэты мой Сын будзе дакараць злыя выдумкі тых народаў, якія за сваё бязбожнае жыццё ўпалі ў буру;
38 І пакладзе перад імі іх злыя думкі і пакуты, якімі яны пачнуць мучыцца, якія падобныя да полымя; і ён зьнішчыць іх без працы законам, падобным да мяне.
39 І калі ты бачыў, што ён сабраў да сябе іншы мірны натоўп;
40 Гэта дзесяць плямёнаў, якія былі вывезены ў палон зь зямлі сваёй у часы цара Асіі, якіх Салманасар, цар Асірыйскі, вывеў у палон, і перавёў іх праз ваду, і так яны прыйшлі ў іншую зямлю .
41 Але яны нарадзіліся паміж сабою, што пакінуць мноства паганаў і пойдуць у дальнюю краіну, дзе ніколі не жылі людзі,
42 Каб яны там захоўвалі свае пастановы, якіх ніколі не выконвалі ў сваёй зямлі.
43 І ўвайшлі ў Еўфрат цеснатамі ракі.
44 Бо Усявышні паказаў ім знакі і спыніў патоп, пакуль не перайшлі іх.
45 Бо праз тую краіну быў шлях вялікі, гэта значыць, паўтара года, і тая самая вобласць называецца Арсарэт.
46 І жылі яны там да апошняга часу; і цяпер, калі яны пачнуць прыходзіць,
47 Усявышні зноў спыніць крыніцы патоку, каб яны прайшлі: таму Ты бачыў мноства з мірам.
48 Але тыя, што засталіся ад народу Твайго, знаходзяцца ў межах маіх.
49 Цяпер, калі ён зьнішчыць мноства народаў, якія сабраліся разам, ён будзе абараняць свой народ, што застаўся.
50 І тады Ён пакажа ім вялікія цуды.
51 Тады я сказаў: Госпадзе, валадар мядзведзяў, пакажы мне гэта: навошта я бачу чалавека, які выходзіў з сярэдзіны мора?
52 І сказаў мне: як ты не можаш ні шукаць, ні ведаць таго, што ў марской глыбіні, так і ніхто на зямлі не можа ўбачыць Сына Майго і тых, што з Ім, акрамя дня .
53 Вось тлумачэньне сну, які ты бачыў, і ад якога ты толькі тут асьвятлены.
54 Бо ты пакінуў дарогу тваю і прыклаў руплівасьць тваю да закону майго і шукаў яго.
55 Жыцьцё сваё Ты ўпарадкаваў у мудрасьці, і розум назваў маці сваёй.

56 І таму я паказаў табе скарбы Найвышэйшага: праз іншыя тры дні я скажу табе іншыя рэчы і абвяшчу табе магутныя і дзівосныя рэчы.
57 Тады я выйшаў у поле, аддаючы хвалу і вялікую падзяку Усявышняму за цуды Ягоныя, якія Ён учыніў у свой час;
58 І таму, што ён кіруе тымі ж, і такімі, якія прыпадаюць на свой час, і я сядзеў там тры дні.

РАЗДЗЕЛ 14

1 І сталася на трэці дзень: сядзеў я пад дубам, і вось, пачуўся голас з куста насупраць мяне і сказаў: Эздра, Эздра!
2 І я сказаў: вось я, Госпадзе, і ўстаў на ногі мае.
3 Тады ён сказаў мне: у кусце я адкрыў сябе Майсею і размаўляў зь ім, калі народ мой служыў у Егіпце;
4 І Я паслаў яго, і вывеў народ Мой зь Егіпта, і прывёў яго на гару, дзе Я трымаў яго пры Сабе доўгі час,
5 І сказаў яму шмат дзівосных рэчаў, і паказаў яму таямніцы часоў і канца; і загадаў яму, кажучы:
6 Гэтыя словы абвяшчай, а гэтыя хавай.
7 І цяпер Я кажу табе,
8 Каб ты захаваў у сэрцы тваім знакі, якія Я паказаў, і сны, якія ты бачыў, і тлумачэнні, якія ты чуў:
9 Бо ты будзеш забраны ад усіх і з гэтага часу застанешся з Маім Сынам і з такімі, як ты, пакуль не скончацца часы.
10 Бо свет страціў маладосць сваю, і часы пачынаюць старэць.
11 Бо сьвет падзелены на дванаццаць частак, і дзесяць частак яго ўжо няма, і палова дзесятай часткі:
12 І застаецца тое, што пасля палавіны дзесятай часткі.
13 Дык цяпер навядзі парадак у доме тваім і выкрывай народ твой, суцяшай тых, хто ў бядзе, і цяпер адрачыся ад тленьня,
14 Адкінь ад сябе сьмяротныя думкі, адкінь цяжар чалавечы, адкінь слабую натуру,
15 І адкінь цяжкія для цябе думкі, і пасьпяшайся ўцячы ад гэтых часоў.
16 Бо яшчэ большыя ліхі, чым тыя, якія ты бачыў, што адбыліся, будуць учыненыя пасьля.
17 Бо паглядзіце, наколькі сьвет слабее празь веку, тым болей узрастае зло на тых, хто жыве ў ім.
18 Бо час далёка ўцёк, і арэнда цяжкая, бо цяпер сьпяшаецца візія, якую ты бачыў.
19 Тады я адказваў перад табою і сказаў:
20 Вось, Госпадзе, я пайду, як Ты загадаў мне, і дакараю народ, які прысутнічае; а тых, хто народзіцца пасьля, хто навучыць іх? такім чынам, свет знаходзіцца ў цемры, і тыя, што жывуць у ім, без святла.
21 Бо закон Твой згарэў ніхто не ведае, што зроблена табою, і дзела, якое пачнецца.
22 Але калі я знайшоў ласку перад Табою, пашлі ў мяне Духа Сьвятога, і я напішу ўсё, што было зроблена ў сьвеце ад пачатку, што напісана ў законе Тваім, каб людзі знайшлі шлях Твой і каб які будзе жыць у апошнія дні можа жыць.
23 І адказаў ён мне, кажучы: ідзі, зьбяры народ і скажы ім, каб яны не шукалі цябе сорак дзён.
24 Але глядзі, ты падрыхтуй сабе шмат самшытавых дрэў і вазьмі з сабою Сарэю, Дабрыю, Сэлемію, Экана і Асіэля, гэтыя пяць, якія гатовыя хутка пісаць;
25 І прыйдзі сюды, і Я запалю сьвечку разуменьня ў сэрцы тваім, якая ня згасне, пакуль ня зьдзейсьніцца тое, што ты пачнеш пісаць.
26 І калі зробіш, штосьці абнародуеш, а штосьці пакажы таемна мудрым; заўтра ў гэтую гадзіну пачнеш пісаць.
27 Тады я выйшаў, як ён загадаў, і сабраў увесь народ і сказаў:
28 Паслухай гэтыя словы, Ізраіле!
29 Айцы нашыя спачатку былі прыхаднямі ў Егіпце, адкуль яны выбавіліся;
30 і атрымалі закон жыцьця, якога яны не захавалі, які і вы парушылі пасьля іх.
31 Тады зямля, зямля Сіёна, была падзелена паміж вамі жэрабем, але бацькі вашыя і вы самі чынілі няпраўду і не трымаліся шляхоў, якія наказаў вам Усявышні.
32. І паколькі Ён суддзя справядлівы, дык своечасова забраў у цябе тое, што даў табе.
33 І цяпер вы тут і браты вашыя сярод вас.
34 Дык вось, калі вы падпарадкуеце свой уласны розум і выправіце вашыя сэрцы, вы застанецеся ў жывых і пасьля сьмерці атрымаеце міласьць.
35 Бо пасьля сьмерці прыйдзе суд, калі мы зноў ажывём, і тады стануць яўнымі імёны праведных, і абвешчаны будуць справы бязбожных.
36 Дык хай цяпер ніхто не прыходзіць да мяне і ня шукае мяне гэтыя сорак дзён.
37 І ўзяў я тых пяць чалавек, як ён загадаў мне, і пайшлі мы ў поле, і засталіся там.
38 А на другі дзень, вось, голас паклікаў мяне, кажучы: Эздра, адкрый вусны твае і пі, што Я напаю цябе.
39 Тады я адкрыў вусны мае, і вось, Ён паднёс мне поўную чашу, напоўненую як бы вадой, але колерам яна была, як агонь.
40 І я ўзяў і выпіў; і калі я выпіў, сэрца маё вымавіла розум, і мудрасьць вырасла ў грудзях маіх, бо дух мой умацаваў памяць маю.
41 І адчыніліся вусны мае і больш не замыкаліся.
42 Найвышэйшы даў разуменне пяці мужчынам, і яны напісалі цудоўныя ўявы ночы, якія былі расказаны, якіх яны не ведалі: і сядзелі яны сорак дзён, і пісалі ўдзень, а ўначы елі хлеб.
43 Што тычыцца мяне. Я гаварыў удзень, а ўначы не стрымліваў языка майго.
44 За сорак дзён яны напісалі дзьвесьце чатыры кнігі.
45 І сталася, калі напоўніліся сорак дзён, сказаў Усявышні, кажучы: першае, што ты напісаў, абнародуй адкрыта, каб годныя і нягодныя маглі прачытаць:
46 а семдзесят захавай апошнімі, каб аддаць іх толькі разумным сярод людзей;

47 Бо ў іх крыніца разуменя, крыніца мудрасці і струмень ведаў.
48 І я зрабіў так.

РАЗДЗЕЛ 15

1 Вось, скажы ў вушы народу Майму словы прароцтва, якія Я ўкладу ў вусны твае, кажа Гасподзь:
2 І напішы іх на паперы, бо яны верныя і праўдзівыя.
3 Ня бойся выдумаў супроць сябе, хай не трывожыць цябе нявернасьць тых, што гавораць супраць цябе.
4 Бо ўсе няверныя памруць у сваёй нявернасьці.
5 Вось, кажа Гасподзь, Я навяду пошасьці на сьвет; меч, голад, смерць і разбурэнне.
6 Бо бязбожнасьць моцна апаганіла ўсю зямлю, і шкодныя справы іх споўніліся.
7 Таму кажа Гасподзь,
8 Я больш не буду трымаць язык за зубамі, каб дакрануцца да іх зладзейства, якое яны пачварна чыняць, і не буду цярпець іх у тым, у чым яны бязбожна дзейнічаюць: вось, нявінная і праведная кроў кліча да мяне, і душы проста скардзяцца пастаянна.
9 І таму, кажа Гасподзь, Я абавязкова адпомшчу ім і прыму да сябе ўсю нявінную кроў з іх асяроддзя.
10 Вось, народ Мой вядзецца, як статак, на закол; Я не дазволю яму жыць цяпер у зямлі Егіпецкай;
11 Але Я прывяду іх рукою моцнаю і выцягнутай рукою, і паражу Егіпет пошасьцямі, як раней, і вынішчу ўсю зямлю яго.
12 Егіпет будзе плакаць, і асновы яго будуць паражаны пошасцю і пакараннем, якое Бог навядзе на яго.
13 Тыя, што апрацоўваюць зямлю, заплачуць, бо насенне іх загіне ад ветру і граду і ад страшнага сузор'я.
14 Гора сьвету і тым, што жывуць у ім!
15 Бо набліжаецца меч і пагібель іх, і адзін народ паўстане і будзе змагаццат другі, і мячы ў іхніх руках.
16 Бо будзе мяцеж паміж людзьмі і напады адзін на аднаго; яны ня будуць зважаць на сваіх цароў і князёў, і дзеяньні іхнія будуць залежаць ад іх улады.
17 Чалавек захоча ісьці ў горад і ня зможа.
18 Бо з-за іхняй пыхі гарады будуць узрушаны, дамы будуць разбураны, і людзі будуць баяцца.
19 Чалавек не будзе літаваць да бліжняга свайго, але разбурыць дамы яго мечам і разграбіць маёмасць яго з-за нястачы хлеба і з-за вялікай бяды.
20 Вось, кажа Бог, Я паклічу ўсіх цароў зямлі, каб пакланіліся Мне, якія ад усходу сонца, ад поўдня, ад усходу і Лівана; каб зьвярнуцца адзін супраць аднаго і заплаціць за тое, што зрабілі ім.
21 Як яны сёньня робяць выбраным Маім, так і Я зраблю і адплачу на ўлоньні іхнім. Так кажа Гасподзь Бог;
22 Правіца Мая не пашкадуе грэшнікаў, і меч Мой не спыніцца над тымі, хто пралівае кроў нявінную на зямлю.
23 Агонь выйшаў ад гневу Ягонага і пажэр асновы зямлі і грэшнікаў, як распаленую салому.
24 Гора тым, што грашаць і не захоўваюць запаведзяў Маіх! кажа Гасподзь.
25 Я не пашкадую іх: ідзіце, дзеці, ад улады, не апаганьвайце сьвятыню Маю.
26 Бо Гасподзь ведае ўсіх, хто грашыць супроць Яго, і таму аддае іх на сьмерць і пагібель.
27 Бо цяпер пошасьці прыйшлі на ўсю зямлю, і вы застанецеся ў іх; бо Бог не ўратуе вас, бо вы зграшылі перад Ім.
28 Вось жахлівая ўява і выгляд яе з усходу:
29 Дзе народы цмокаў Аравіі выйдуць з мноствам калясьніц, і мноства іх будзе несціся, як вецер па зямлі, каб усе, хто пачуе іх, спалохаліся і задрыжалі.
30 Таксама карманцы, раз'юшаныя ў гневе, выйдуць, як лясныя вепрукі, і прыйдуць яны з вялікай сілай і ўступяць у бой з імі, і спустошаць частку зямлі асірыйскай.
31 І тады цмокі будуць мець верх, памятаючы пра сваю прыроду; і калі яны павернуцца, змовіўшыся ў вялікай сіле, каб пераследваць іх,
32 Тады яны будуць устрывожаныя, абяскроўленыя, і змоўкнуць праз сілу сваю, і ўцякуць.
33 І зь зямлі Асірыйскай вораг абложыць іх і зьнішчыць некаторых зь іх, і ў войску іхнім будзе страх і жах, і сварка паміж царамі іхнімі.
34 Вось воблакі ад усходу і ад поўначы да поўдня, і вельмі жудасныя на выгляд, поўныя гневу і буры.
35 Яны будуць біць адзін аб аднаго, і яны зьнішчаць вялікае мноства зорак на зямлі, нават сваю ўласную зорку; і кроў будзе ад мяча да жывата,
36 і гной чалавечы ў вярблюджае нутро.
37 І будзе вялікі страх і трымценьне на зямлі, і тыя, што бачаць гнеў, спалохаюцца, і дрыгва ахопіць іх.
38 І тады прыйдуць вялікія буры з поўдня, і з поўначы, і частка з захаду.
39 І падымуцца моцныя вятры з усходу і разадраюць яго; і воблака, якое Ён падняў у гневе, і зорка, якая ўскалыхнулася, каб навесці страх на ўсходні і заходні вецер, будуць знішчаны.
40 Вялікія і моцныя хмары надзьмуцца гневам і зорка, каб напалохаць усю зямлю і тых, што жывуць на ёй; і яны пральюць над кожным высокім і выбітным месцам жахлівую зорку,
41 Агонь і град, і лятучыя мячы, і мноства вод, каб напоўніліся ўсе палі і ўсе рэкі мноствам вялікіх водаў.
42 І разбураць гарады і муры, горы і пагоркі, лясныя дрэвы і траву на лугах і збожжа іхняе.
43 І пойдуць яны да Вавілона і напалохаюць яго.
44 Прыйдуць да яе і абложаць яе, зорку і ўвесь гнеў выльюць на яе; тады пыл і дым падымецца да неба, і ўсе, што вакол яе, будуць плакаць па ёй.
45 І тыя, што застаюцца пад ёю, будуць служыць тым, што напалохалі яе.
46 І ты, Асія, супольніца надзеі Вавілона і слава асобы яго;
47 Гора табе, няшчасны, што ты зрабіў сябе падобным да яе; і ўпрыгожыў дачок тваіх блудадзействам, каб

яны падабаліся і хваліліся палюбоўнікамі тваімі, якія заўсёды жадалі распусьнічаць з табою.
48 Ты пайшоў за ненавіснай ва ўсіх яе справах і вынаходствах; таму кажа Бог:
49 Я пашлю на цябе кары; удоўства, галеча, голад, меч і пошасьць, каб спустошыць дамы твае разбурэньнем і сьмерцю.
50 І засохне, як кветка, слава моцы Тваёй, узыдзе цяпло, пасланае на цябе.
51 Ты будзеш аслабленая, як бедная жанчына з ударамі і як караная ранамі, так што моцныя і каханыя не змогуць атрымаць я цябе.
52 Калі б Я з зайздрасьцю так паступіў супраць цябе, кажа Гасподзь,
53 Калі б ты заўсёды не забіваў абраных маіх, узвышаючы ўдар рук тваіх і кажучы над памерлымі іхнімі, калі ты быў п'яны,
54 Выказваеш красу аблічча Твайго?
55 Нагарода за блудадзейства тваё будзе ў грудзях тваіх, таму атрымаеш адплату.
56 Як ты зрабіў з абраным Маім, кажа Гасподзь, так зробіць з табою Бог і аддасьць цябе ў бяду
57 Дзеці твае памруць з голаду, і ты загінеш ад меча;
58 Тыя, што ў гарах, памруць з голаду і будуць есьці сваё цела і піць сваю ўласную кроў, ад жадання хлеба і смагі вады.
59 Ты, як няшчасны, пойдзеш праз мора і зноў атрымаеш пошасці.
60 І ў пераходзе яны кінуцца на бяздзейны горад, і зьнішчаць частку зямлі тваёй, і зьнішчаць частку славы тваёй, і вернуцца ў Вавілон, які быў разбураны.
61 І ты будзеш скінуты імі, як салома, і яны будуць табе, як агонь;
62 І знішчыць цябе і гарады твае, зямлю тваю і горы твае; усе лясы твае і пладаносныя дрэвы твае спаляць агнём.
63 Дзяцей тваіх возьмуць у палон, і паглядзі, што маеш, яны разграбяць і сапсуюць красу твару твайго.

РАЗДЗЕЛ 16

1 Гора табе, Вавілон і Азія! гора вам, Егіпет і Сірыя!
2 Аперажыцеся мяшкамі і валасамі, аплаквайце дзяцей вашых і шкадуйце; бо пагібель ваша блізкая.
3 Меч пасланы на цябе, і хто адвярне яго?
4 Агонь пасланы на вас, і хто патушыць яго?
5 Пошасьці пасланыя на вас, і хто можа прагнаць іх?
6 Ці можа хто прагнаць галоднага льва ў лесе? ці можа хто патушыць агонь у саломе, калі яна загарэлася?
7 Ці можна перавярнуць стралу, якую пусьціў моцны лучнік?
8 Магутны Гасподзь пасылае пошасці, і хто той, хто можа іх прагнаць?
9 Ад гневу Яго выйдзе агонь, і хто патушыць яго?
10 Ён будзе кідаць маланкі, і хто не будзе баяцца? ён загрыміць, і хто не спалохаецца?
11 Гасподзь будзе пагражаць, і хто ня будзе дашчэнту зьбіты перад Ім?
12 Зямля дрыжыць і асновы яе; мора хвалямі падымаецца з бездані, і хвалі яго, і рыбы яго хвалююцца перад Госпадам і перад славаю сілы Ягонай.
13 Бо моцная правіца Ягоная, што напінае лук, стрэлы Ягоныя, што Ён пускае, вострыя і не прамахнуцца, калі пачнуць іх пускаць на канец сьвету.
14 Вось, пошасьці пасылаюцца і ня вернуцца, пакуль ня прыйдуць на зямлю.
15 Агонь загарэўся і не патухне, пакуль не з'есць асновы зямлі.
16 Як страла, выпушчаная з моцнага лучніка, не вяртаецца назад, так і пошасці, пасланыя на зямлю, не вернуцца зноў.
17 Гора мне! гора мне! хто выбавіць мяне ў тыя дні?
18 Пачатак смутку і вялікай жалобы; пачатак голаду і вялікай смерці; пачатак войнаў, і сілы будуць стаяць у страху; пачатак зла! што мне рабіць, калі прыйдуць гэтыя ліхі?
19 Вось, голад і пошасьць, пакуты і туга пасылаюцца як бічы на выпраўленьне.
20 Але пры ўсім гэтым яны не адвернуцца ад ліхадзейства свайго і не будуць заўсёды памятаць пра бічы.
21 Вось, харчы будуць настолькі танныя на зямлі, што яны будуць думаць, што яны ў добрым выпадку, і нават тады зло будзе расці на зямлі, меч, голад і вялікае замяшанне.
22 Бо многія з тых, што жывуць на зямлі, загінуць ад голаду; а тых, што пазбегнуць голаду, знішчыць меч.
23 І мёртвыя будуць выкінутыя, як гной, і ня будзе чалавека, які б суцешыў іх, бо зямля будзе спустошана, і гарады будуць разбураныя.
24 Не застанецца чалавека, які б апрацоўваў зямлю і сеяў яе
25 Дрэвы будуць даваць плод, і хто будзе іх зьбіраць?
26 Вінаград саспее, і хто яго таптаць? бо ўсе месцы будуць спустошаны людзьмі:
27 Так што адзін чалавек пажадае бачыць другога і чуць голас ягоны.
28 Бо дзесяць застанецца ад горада і двое з поля, якія схаваюцца ў густых гаях і ў расколінах скал.
29 Як у алiўным садзе, на кожным дрэве застаецца па тры ці чатыры алівы;
30 Або як калі зьбіраюць вінаграднік, застаюцца гронкі тых, што старанна шукаюць па вінаградніку:
31 Так і ў тыя дні застанецца трое ці чацьвёра тых, што абшукваюць дамы свае зь мячом.
32 І зямля будзе спустошана, і палі яе састарэюць, і дарогі яе і ўсе сьцежкі яе пакрыюцца цернямі, бо ніхто ня пройдзе па ёй.
33 Дзяўчыны будуць галасіць, ня маючы жаніхоў; жанчыны будуць плакаць, не маючы мужоў; іх будуць плакаць дочкі, ня маючы памочнікаў.

34 У войнах жаніхі іхнія загінуць, і мужы іхнія загінуць з голаду.
35 Слухайце гэтыя рэчы і разумейце, слугі Гасподнія.
36 Вось, прыміце слова Гасподняе: ня верце багам, пра якіх гаварыў Гасподзь.
37 Вось, пошасьці набліжаюцца і не слабеюць.
38 Як калі цяжарная жанчына на дзевятым месяцы нараджае сына свайго, дык празь дзьве ці тры гадзіны пасьля нараджэньня яе вялікія болі ахопліваюць улоньне яе, болі гэтыя, калі дзіця нараджаецца, не сьціхаюць ні на хвіліну;
39 Так і пошасьці не аслабнуць прыйсьці на зямлю, і сьвет будзе плакаць, і пакуты прыйдуць на яго з усіх бакоў.
40 Народ мой, паслухай слова майго: падрыхтуйся да бітвы тваёй, і ў тых бедах будзь, як паломнікі на зямлі.
41. Хто прадае, няхай будзе як той, хто ўцякае, а хто купляе, як той, хто губляе;
42 Той, хто займаецца гандлем, як той, хто не мае ад яго карысці, і хто будуе, як той, хто не будзе жыць у ім;
43 Хто сее, быццам не мае жаць; хто саджае вінаграднік, як той, хто не збірае вінаграду;
44 Тыя, што жэняцца, як тыя, што ня маюць дзяцей; а тыя, што не жэняцца, як удаўцы.
45 І таму тыя, што працуюць, марна працуюць:
46 Бо чужынцы будуць пажынаць плады іхнія і рабаваць іхнія даброты, разбураць іхнія дамы і браць у палон дзяцей іхніх, бо ў няволі і голадзе яны будуць нараджаць дзяцей.
47 А тыя, што займаюцца гандлем сваім рабаўніцтвам, тым больш упрыгожваюць гарады свае, дамы свае, маёмасьць сваю і асобаў сваіх,
48 Тым больш буду гневацца на іх за грэх іхні, кажа Гасподзь.
49 Падобна таму, як блудніца зайздросціць праўдзівай, сумленнай і дабрадзейнай жанчыне:
50 Так і праўда зьненавідзіць беззаконьне, калі яно ўпрыгожвае сябе, і абвінаваціць яго ў вочы, калі прыйдзе той, хто абароніць таго, хто старанна шукае кожны грэх на зямлі.
51 І таму ня будзьце падобныя ні да яго, ні да ўчынкаў яго.
52 Бо яшчэ крыху, і беззаконьне будзе зьнята зь зямлі, і праўда запануе ў вас.
53 Няхай не кажа грэшнік, што ён не зграшыў, бо Бог распаліць вуголле на галаве яго, які кажа перад Госпадам Богам і славай Ягонай: я не зграшыў.
54 Вось, Гасподзь ведае ўсе ўчынкі чалавечыя, іхнія ўяўленьні, іхнія думкі і іхнія сэрцы:
55 Які прамовіў толькі слова: хай станецца зямля; і сталася: няхай станецца неба; і ён быў створаны.
56 Словам Ягоным паўсталі зоркі, і Ён ведае лік ім.
57 Ён дасьледуе бездань і скарбы яе; ён вымераў мора і тое, што ў ім.
58 Ён замкнуў мора сярод водаў і словам Сваім павесіў зямлю на водах.
59 Ён раскінуў нябёсы, як скляпенне; на водах ён заснаваў яго.
60 У пустыні Ён стварыў крыніцы вады і сажалкі на вяршынях гор, каб патокі ліліся з высокіх скалаў, каб напаіць зямлю.
61 Ён стварыў чалавека і ўклаў сэрца яго ў сярэдзіну цела, і даў яму дыханне, жыццё і розум.
62 Ды і Дух Бога ўсемагутнага, які стварыў усё і вышуквае ўсё схаванае ў таямніцах зямлі,
63 Ён ведае выдумкі вашыя і тое, што вы думаеце ў сэрцах вашых, нават тых, што грашаць і жадаюць схаваць грэх свой.
64 Таму Гасподзь дакладна даследаваў усе справы вашыя і ўсіх вас пасароміць.
65 І калі будуць выяўленыя грахі вашыя, вы будзеце пасароменыя перад людзьмі, і грахі вашыя будуць абвінаваўцамі вашымі ў той дзень.
66 Што вы будзеце рабіць? ці як схаваеце грахі вашы перад Богам і анёламі Ягонымі?
67 Вось, сам Бог - суддзя, бойцеся Яго: пакіньце грахі вашыя і забудзьцеся пра беззаконні вашыя, каб не ўмешвацца ў іх навекі: так вывядзе вас Бог і выбавіць ад усялякай бяды.
68 Бо вось, палаючы гнеў вялікага мноства загарэўся на вас, і яны забяруць некаторых з вас і будуць карміць вас, бяздзейных, ахвярамі ідалам.
69 І тыя, што згаджаюцца на іх, будуць пасьмеяны і паганеныя, і патаптаныя.
70 Бо ў кожным месцы і ў бліжэйшых гарадах будзе вялікі бунт на тых, што баяцца Госпада.
71 Яны будуць, як шалёныя, не шкадуючы нікога, але ўсё роўна рабуюць і губяць тых, што баяцца Госпада.
72 Бо яны спустошаць і забяруць іхнія даброты, і выганяць іх з дамоў сваіх.
73 Тады будуць пазнаныя тыя, хто выбраныя мае; і яны будуць выпрабаваны, як золата ў агні.
74 Слухайце, каханыя Мае, кажа Гасподзь: вось, набліжаюцца дні скрухі, але Я выбаўлю вас ад іх.
75 Не бойцеся і не сумнявайцеся; бо Бог твой праваднік,
76. І правадыр тых, хто захоўвае запаведзі Мае і запаведзі Мае, кажа Гасподзь Бог: хай не абцяжарваюць вас грахі вашыя і няхай не ўзвышаюцца беззаконьні вашыя.
77 Гора тым, хто скаваны сваімі грахамі і пакрыты сваімі іні як поле пакрыта кустамі, і сцежка яго пакрыта цернямі, так што ніхто не можа прайсці!
78 Яго пакідаюць распранутым і кідаюць у агонь, каб згарэць ім.

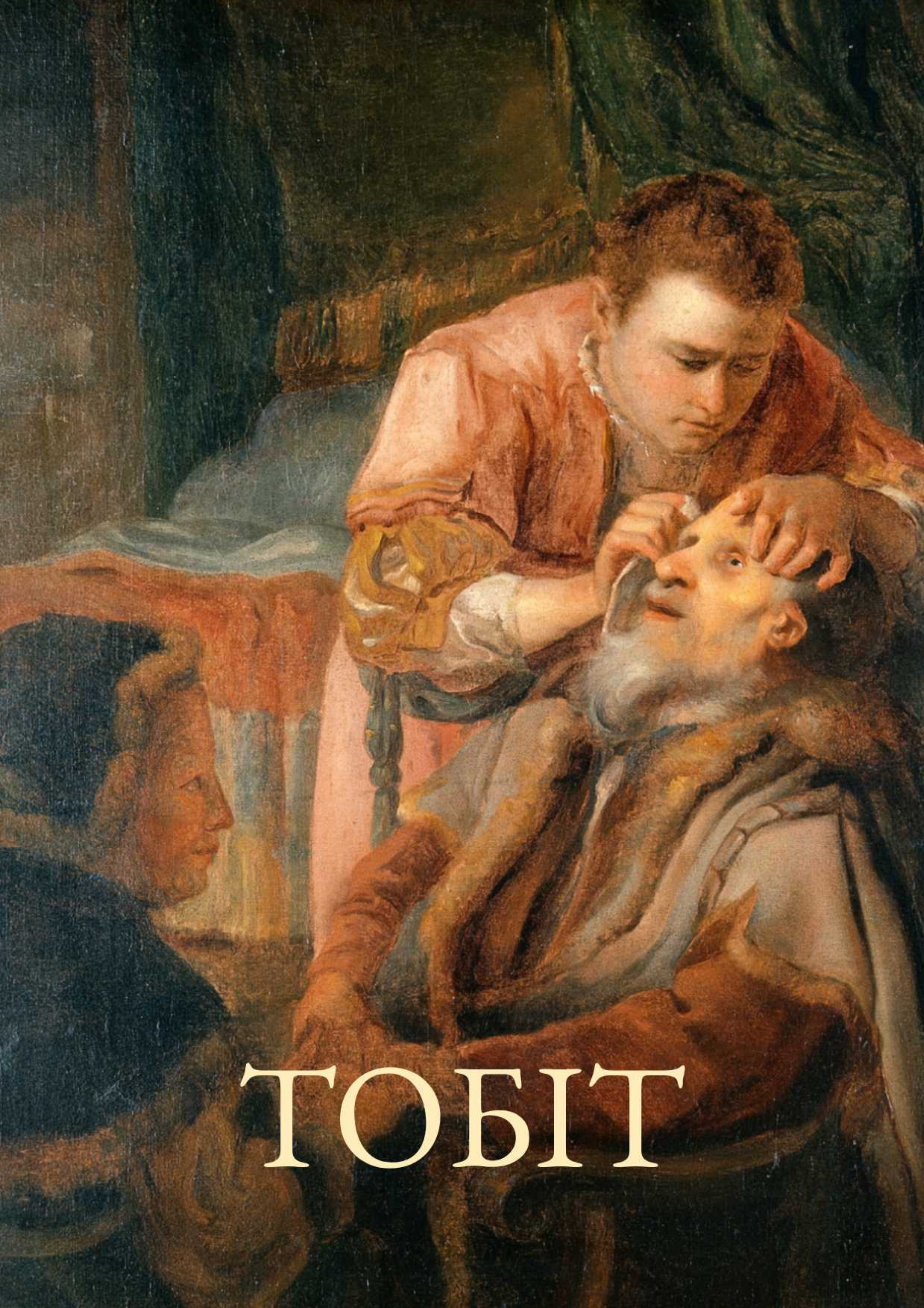

ТОБІТ

РАЗДЗЕЛ 1

1 Кніга словаў Товіта, сына Тавіэля, сына Ананіїла, сына Адуіла, сына Гаваіла, з роду Асаіла, з калена Нэфталімавага;
2 Які ў часы Энэмэсара, цара Асірыйскага, быў выведзены ў палон з Фіўбы, што праваруч таго гораду, які належным чынам называецца Нэфталі ў Галілеі над Асірам.
3 Я, Товіт, усе дні жыцьця майго хадзіў шляхамі праўды і справядлівасьці, і рабіў шмат міласьціны братам маім і народу майму, якія прыйшлі са мною ў Нінэвію, у зямлю Асірыйскую.
4 І калі я быў у сваёй краіне, у зямлі Ізраілевай, будучы яшчэ маладым, усё племя Нэфталіма, бацькі майго, выпала з дому Ерусаліма, які быў абраны з усіх плямёнаў Ізраілевых, каб усе плямёны прыносілі ахвяры там, дзе храм жытла Усявышняга быў асьвечаны і пабудаваны на ўсе вякі.
5 Цяпер усе плямёны, якія разам паўсталі, і дом бацькі майго Нефталіма прынеслі ахвяру цялушцы Ваалу.
6 Але я адзін хадзіў часта ў Ерусалім на сьвяты, як было прадугледжана ўсяму народу Ізраільскаму вечным указам, мець першыя плады і дзесятыя долі прыросту з тым, што было стрыжана першым; і аддаў я іх на ахвярнік сьвятарам, сынам Ааронавым.
7. Першую дзясятую частку з усяго здабытку я даў сынам Ааронавым, якія служылі ў Ерусаліме; іншую дзясятую частку я прадаў, і пайшоў, і штогод траціў у Ерусаліме;
8 А трэцяе я аддаў тым, каму належала, як загадала мне Дэбора, маці бацькі майго, бо я застаўся сіратою ад бацькі майго.
9 Акрамя таго, калі я дасягнуў мужчынскага ўзросту, я ажаніўся з Ганнай з маёй сям'і і спарадзіў ад яе Тобія.
10 І калі нас загналі ў Нінэвію, усе браты мае і сваякі мае елі хлеб язычнікаў.
11 Але я не еў;
12 Бо я ўспомніў Бога ўсім сэрцам маім.
13 І Усявышні даў мне ласку і ласку перад Энэмесарам, так што я быў яго пастаўшчыком.
14 І пайшоў я ў Мідыю і пакінуў Гаваэлю, брату Габрыяса, у Рагесе, горадзе Мідыі, дзесяць талантаў срэбра.
15. Калі Энэмэсар памёр, сын яго Сэнахерыб зацараваў замест яго; чый маёнтак быў парушаны, так што я не мог пайсці ў Мідыю.
16 І ў часы Энэмесара я даў многа міласціны братам маім і раздаў хлеб свой галодным,
17 І адзеньне маё голаму; і калі я бачыў каго-небудзь з народу майго мёртвым або кінутым каля муроў Нінэвіі, я хаваў яго.
18 І калі кароль Сэнахерым забіў каго, калі ён прыйшоў і ўцёк з Юдэі, я пахаваў іх тайна; бо ў гневе сваім ён многіх забіў; але целаў не знайшлі, калі іх шукалі ў цара.
19 І калі адзін зь Нінівіцянаў пайшоў і скардзіўся на мяне цару, што я пахаваў іх, а сам схаваўся, разумеючы, што мяне шукаюць на сьмерць, я адступіўся ад страху.
20 Тады забралі ўсю маёмасьць маю, і нічога не засталося ў мяне, акрамя жонкі маёй Ганны і сына майго Товія.
21 І не прайшло пяцідзесяці дзён, як двое з сыноў ягоных забілі яго і ўцяклі ў горы Арарат; і зацараваў Сархедон, сын ягоны, замест яго; які прызначыў над рахункамі бацькі свайго і над усімі ягонымі справамі Ахіахара, сына брата майго Анаэля.
22 І Ахіахар, які маліўся за мяне, вярнуўся ў Ніневію. Цяпер Ахіахар быў чашнікам, і захавальнікам пячатак, і распарадчыкам, і наглядчыкам рахункаў; і Сархедон прызначыў яго побач з сабой; і ён быў сынам майго брата.

РАЗДЗЕЛ 2

1 Цяпер, калі я вярнуўся дадому, і жонка мая Ганна вярнулася да мяне з сынам маім Тобіем, у свята Пяцідзесятніцы, якое з'яўляецца святым святам сямі тыдняў, быў прыгатаваны мне добры абед, у які Я сеў есці.
2 І калі я ўбачыў шмат ежы, я сказаў сыну майму: ідзі і прынясі таго беднага, якога знойдзеш у братоў нашых, хто памятае Госпада; і вось, я чакаю цябе.
3 Але Ён зноў прыйшоў і сказаў: Ойча, адзін з нашага народу задушаны і выкінуты на рынак.
4. І яшчэ не пакаштаваўшы мяса, я ўстаў і завёў яго ў пакой, пакуль не зайшло сонца.
5 І вярнуўся я, і памыўся, і еў ежу сваю ў цяжкасьці,
6 Памятаючы прароцтва Амоса, як ён сказаў: сьвяты вашы абернуцца ў плач, і ўся весялосьць вашая ў плач.
7 Таму я заплакаў, а калі зайшло сонца, я пайшоў, зрабіў магілу і пахаваў яго.
8 Але суседзі мае кпілі зь мяне і казалі: гэты чалавек яшчэ ня баіцца сьмерці за гэта; і ўсё ж, вось, ён зноў хавае мёртвых.
9 У тую ж ноч вярнуўся я ад пахаваньня і спаў каля сьцяны двара майго, апаганены і твар мой быў адкрыты.
10 І ня ведаў я, што вераб'і ў сьцяне, і вочы мае адкрытыя, вераб'і заглушылі цёплы гной у вочы мае, і ў вачах маіх пабялела; і хадзіў я да лекараў, але яны не дапамаглі мне; Ахіахар карміў мяне, пакуль я не пайшоў у Элімаіду.
11 А жонка мая Ганна ўзялася рабіць жаночыя работы.
12 І калі яна адправіла іх дадому да гаспадароў, яны заплацілі ёй заробак і далі ёй таксама казьляня.
13 Калі яна была ў маім доме і заплакала, я сказаў ёй: адкуль гэтае дзіця? ці не скрадзены? перадаць уладальнікам; бо нельга есьці крадзенае.
14 Але яна адказала мне: дадзена больш за ўзнагароду. Аднак я не паверыў ёй, а загадаў аддаць гаспадарам: і я збянтэжыўся ад яе. Але яна сказала мне ў адказ: дзе твая міласціна і твае праведныя ўчынкі? вось, ты і ўсе справы твае вядомыя.

РАЗДЗЕЛ 3

1 Тады я, засмучаны, заплакаў і ў смутку маім маліўся, кажучы:
2 Ты, Госпадзе, справядлівы, і ўсе справы Твае і ўсе шляхі Твае - міласэрнасьць і праўда, і Ты судзіш праўдзіва і справядліва навекі.
3 Успомні мяне і паглядзі на мяне, не карай мяне за грахі мае і за няведаньне і за грахі бацькоў маіх, якія зграшылі перад Табою;

4 Бо яны не паслухаліся запаведзяў Тваіх, таму Ты аддаў нас на рабунак і ў палон і на сьмерць і на ганьбу ўсім народам, сярод якіх мы расьсеяны.
5 І цяпер суды Твае шматлікія і праўдзівыя; учыні са мною паводле грахоў маіх і бацькоў маіх, бо мы не захавалі запаведзяў Тваіх і не хадзілі перад Табою ў праўдзе.
6 Дык вось, паступі са мною так, як табе заўгодна, і загадай адабраць ад мяне дух мой, каб я разьліўся і стаўся зямлёю; бо лепш мне памерці, чым жыць, бо я чуў няпраўду ганьбіць і мець шмат смутку; дык загадай, каб я цяпер мог вызваліцца ад гэтай бяды і пайсьці ў месца вечнае; не адварочвай аблічча Твайго ад мяне.
7 І сталася ў той самы дзень, што ў горадзе Экбатане, у Мідыі, Сара, дачка Рагуэля, таксама была ганена служанкамі бацькі свайго;
8 Бо яна была замужам за сямю мужамі, якіх забіў злы дух Асмодэй, перш чым яны спалі з ёю. Хіба ты не ведаеш, казалі яны, што ты задушыла сваіх мужоў? у цябе было ўжо сем мужоў, і ты не была названа імем ніводнага з іх.
9 Навошта ты б'еш нас за іх? калі яны памерлі, ідзі за імі, няхай мы ніколі не ўбачым ад цябе ні сына, ні дачкі.
10. Пачуўшы гэта, яна вельмі засмуцілася, так што думала, што задушылася; і сказала яна: я адзіная дачка ў бацькі майго, і калі я зраблю гэта, гэта будзе для яго ганьбай, і я звяду яго старасць з смуткам у магілу.
11. І памаліўшыся да акна, сказала: дабраславёны Ты, Госпадзе Божа мой, і бласлаўёнае і слаўнае імя Тваё і слаўнае імя Тваё навекі;
12 І цяпер, Госпадзе, я зьвярнуў вочы мае і твар мой да Цябе,
13 І скажы: выбяры мяне зь зямлі, каб я больш ня чуў ганьбы.
14 Ты ведаеш, Госпадзе, што я чысты ад усякага граху ў чалавека,
15 і каб я ніколі не зьняважаў імя майго і імя бацькі майго ў зямлі палону майго; я адзіная дачка ў бацькі майго, і няма ў яго спадкаемца, ні сваяка, ні сына з яго жывых, яму я магу пакінуць сябе за жонку: сем мужоў маіх ужо памерлі; а навошта мне жыць? але калі табе не заўгодна, каб я паміраў, загадай паважаць мяне і пашкадаваць мяне, каб я больш не чуў папрокаў.
16 Так малітвы іх абодвух былі пачутыя перад веліччу вялікага Бога.
17 І быў пасланы Рафаіл, каб вылечыць іх абодвух, гэта значыць, каб згладзіць беласць з вачэй Товіта і аддаць Сару, дачку Рагуіла, за жонку Тобію, сыну Товіта; і звязаць злога духа Асмодэя; таму што яна належала Тобію па праву спадчыны. У той самы час прыйшоў Товіт дадому і ўвайшоў у дом свой, і Сарра, дачка Рагуіла, сышла са сваёй пакоя.

РАЗДЗЕЛ 4

1 У той дзень успомніў Тавіт пра срэбра, якое ён даручыў Гаваілу ў лютасьці Мідыі,
2 І сказаў сам сабе: я жадаў сьмерці; чаму я не выклікаю свайго сына Тобіяса, каб я мог расказаць яму пра грошы перад смерцю?
3 І, паклікаўшы яго, ён сказаў: сыне мой, калі я памру, пахавай мяне; і не пагарджай маці тваёю, але шануй яе ва ўсе дні жыцьця твайго, і рабі тое, што ёй падабаецца, і не засмучай яе.
4 Памятай, сыне мой, што яна бачыла шмат небяспек для цябе, калі ты быў ва ўлонні яе; і калі яна памрэ, пахавай яе каля мяне ў адной магіле.
5 Памятай, сыне мой, Госпада Бога нашага ва ўсе дні твае, і няхай ня будзе твая воля да граху і да пераступу запаведзяў Ягоных; рабі справядліва ўсё жыцьцё тваё і не ідзі шляхамі няпраўды.
6 Бо, калі будзеш чыніць праўду, пойдуць справы твае табе і ўсім, хто жыве справядліва.
7 Дай міласціну з маёмасці твайго; і калі ты даеш міласціну, хай не зайздросціць вока тваё, і не адварочвай твару твайго ад убогіх, і аблічча Божае не адвярнецца ад цябе.
8 Калі маеш шмат, дай міласціну адпаведна; калі маеш няшмат, не бойся даць з таго мала;
9 Бо ты зьбіраеш сабе добры скарб на патрэбу.
10 Бо тая міласьціна ратуе ад сьмерці і не дае ўвайсьці ў цемру.
11 Бо міласціна - добры дар для ўсіх, хто дае яе ў вачах Усявышняга.
12 Сьцеражыся ўсякага распусты, сыне мой, і найперш бяры сабе жонку з семені бацькоў тваіх, і не бяры за жонку чужой жанчыны, якая не з роду бацькі твайго, бо мы сыны пракрокаў, Ноя, Абрагама , Ісаак і Якуб: памятай, сыне мой, што бацькі нашы з самага пачатку, нават што ўсе яны жаніліся жонкамі са свайго роду, і былі бласлаўёныя ў сваіх дзецях, і іх семя атрымае ў спадчыну зямлю.
13 Дык вось, сыне мой, любі братоў тваіх і не пагарджай у сэрцы тваім братамі тваімі, сынамі і дочкамі народу твайго, каб не браць зь іх жонак; і вялікая нястача, бо распуста - маці голаду.
14 Няхай не марудзіць з табою плата нікому, што даў табе справу, але аддавай яе з рук, бо калі будзеш служыць Богу, дык і Ён аддасьць табе; будзь асьцярожны, сыне мой, ва ўсім, што робіш, і будзь мудры ва ўсіх размовах тваіх.
15 Не рабі гэтага ні з адным чалавекам, якога ненавідзіш: ня пі віна, каб ап'яніцца;
16 Ад хлеба твайго дай галодным і ад вопраткі тваёй голым; і хай не зайздросціць вока тваё, калі даеш міласціну.
17 Хлеб твой вылівай на магілу праведных, а бязбожным нічога не давай.
18 Пытайцеся парады ва ўсіх мудрых і не пагарджайце парадай карыснай.
19 Дабраслаўляй Госпада, Бога твайго, ва ўсе дні і прасі ў Яго, каб былі праўдзівымі дарогі твае і каб усе сьцежкі твае і задумы былі посьпехавыя; але Гасподзь сам дае ўсе даброты і, каго хоча, прыніжае, як хоча; дык вось, сыне мой, памятай запаведзі мае, каб яны не выкідаліся з розуму твайго.
20 І цяпер я сведчу ім, што дзесяць талантаў я даручыў Гаваілу, сыну Габрыяса, у Раге ў Мідыі.
21 І ня бойся, сыне мой, што мы зьбяднеем; бо ў цябе шмат багацьця, калі будзеш баяцца Бога і ўхіляцца ад усякага граху і рабіць тое, што заўгодна Яму.

РАЗДЗЕЛ 5

1 Тады Товія сказаў у адказ: Ойча, я зраблю ўсё, што ты загадаў мне.

2 Але як я магу атрымаць грошы, калі я яго ня ведаю?

3 І даў яму почырк і сказаў яму: знайдзі сабе чалавека, які пайшоў бы з табою, пакуль я яшчэ жывы, і я дам яму плату; ідзі і вазьмі грошы.

4 Таму, калі ён пайшоў шукаць чалавека, ён знайшоў Рафаіла, які быў анёлам.

5 Але ён ня ведаў; і ён сказаў яму: Ці можаш ты пайсці са мной у Лютасць? а ты добра ведаеш тыя месцы?

6 Анёл сказаў яму: я пайду з табою, і я добра ведаю дарогу, бо я начаваў у брата нашага Гаваіла.

7 Тады Товія сказаў яму: пачакай мяне, пакуль я не скажу бацьку свайму.

8 Тады сказаў яму: ідзі і не марудзь. І ён увайшоў і сказаў бацьку свайму: вось, я знайшоў аднаго, які пойдзе са мною. Тады ён сказаў: пакліч яго да мяне, каб я даведаўся, з якога ён племені і ці надзейны ён, каб пайсці з табою.

9 І паклікаў яго, і ён увайшоў, і яны прывіталі адзін аднаго.

10 Тады Товіт сказаў яму: брат, пакажы мне, з якога ты роду і роду?

11. І сказаў яму: ці шукаеш ты племя, або сям'і, або найміта, каб пайсці з сынам тваім? Тады Товіт сказаў яму: Я хацеў бы ведаць, браце, твой род і імя.

12 Тады ён сказаў: я Азарыя, сын Ананіі Вялікага і з братоў тваіх.

13 Тады Товіт сказаў: вітай цябе, браце; не гневайся цяпер на мяне, таму што я запытаўся, каб ведаць тваё племя і тваю сям'ю; бо ты брат мой, з добрага роду: бо я ведаю Ананію і Ёнату, сыноў таго вялікага Самаі, калі мы разам хадзілі ў Ерусалім на пакланенне і прыносілі ў ахвяру першынца і дзесятую частку пладоў; і яны не былі спакушаны памылкай нашых братоў: брат мой, ты з добрага роду.

14 Але скажы мне, якую ўзнагароду даць табе? хочаш драхму ў дзень і ўсё неабходнае, як майму ўласнаму сыну?

15 Так, калі вы вернецеся здаровыя, я дадам што-небудзь да заробку вашага.

16 І яны былі задаволеныя. Тады сказаў Тобію: Рыхтуйся ў дарогу, і Бог пашле табе добрую дарогу. І калі сын ягоны падрыхтаваў усё да дарогі, бацька ягоны сказаў: ідзі ты з гэтым чалавекам, і Бог, які жыве на нябёсах, няхай спрыяе дарозе тваёй, і анёл Божы суправаджае цябе. І выйшлі яны абодва, і сабака маладога чалавека з імі.

17 А Ганна, маці ягоная, плакала і казала Товіту: чаму ты адпусьціў сына нашага? хіба Ён ня кій рукі нашай, якая ўваходзіць і выходзіць перад намі?

18 Не будзьце сквапнымі, каб дадаць грошы да грошай, але няхай гэта будзе як смецце для дзіцяці нашага.

19 Бо дастаткова нам таго, што Гасподзь даў нам жыць.

20. І сказаў ёй Товіт: ня сьцеражыся, сястра мая; ён вернецца ў бяспецы, і вочы твае ўбачаць яго.

21 Бо добры анёл будзе суправаджаць яго, і яго падарожжа будзе паспяховым, і ён вернецца ў бяспецы.

22 Тады яна перастала плакаць.

РАЗДЗЕЛ 6

1 І калі яны выправіліся ў дарогу, яны прыйшлі вечарам да ракі Тыгр і начавалі там.

2 І калі юнак спусціўся памыцца, рыба выскачыла з ракі і хацела яго з'есці.

3 Тады анёл сказаў яму: вазьмі рыбу. І юнак схапіў рыбу і выцягнуў яе на зямлю.

4 Анёл сказаў яму: адкрый рыбу і вазьмі сэрца, і печань, і жоўць, і захавай іх.

5 І зрабіў юнак, як загадаў яму анёл; і калі яны засмажылі рыбу, яны з'елі яе; тады яны абодва пайшлі ў дарогу, пакуль не набліжаліся да Экбатана.

6 Тады юнак сказаў анёлу: Брат Азарыя, якая карысць ад сэрца, пячонкі і рыбы?

7 І ён сказаў яму: Дакрануўшыся да сэрца і печані, калі д'ябал або злы дух непакоіць каго-небудзь, мы павінны выкурыць іх перад мужчынам або жанчынай, і група больш не будзе пакутаваць.

8 Што тычыцца жоўці, то добра памазаць чалавека, які мае белыя вочы, і ён будзе здаровы.

9 І калі яны наблізіліся да Рагеса,

10 Анёл сказаў юнаку: брат, сёньня мы будзем начаваць у Рагуіла, які зьяўляецца тваім стрыечным братам; у яго таксама адна адзіная дачка, па імені Сара; Я буду гаварыць за яе, каб яна была дадзена табе за жонку.

11 Бо да цябе належыць права яе, бо ты адзіны яе род.

12 А служанка прыгожая і мудрая; дык вось, паслухай мяне, і я пагавару з бацькам яе; і калі мы вернемся з Rages, мы будзем святкаваць шлюб: бо я ведаю, што Рагуэль не можа выдаць яе замуж за іншага паводле закону Майсея, але ён будзе вінаваты ў смерці, таму што права спадчыны належыць хутчэй табе, чым каму-небудзь іншае.

13 Тады юнак адказаў анёлу: Я чуў, брат Азарыя, што гэтая служанка была аддадзена сямі мужчынам, якія ўсе памерлі ў шлюбным пакоі.

14 І цяпер я адзіны сын у бацькі майго і баюся, каб, калі ўвайду да яе, не памерці, як і ўсе раней; яе; таму і я баюся, каб не памерці і не звесці з-за сябе ў магілу са скрухай жыццё бацькі майго і маці маёй, бо няма ў іх іншага сына, каб пахаваць іх.

15. І сказаў яму анёл: хіба ты ня памятаеш наказаў, якія даў табе бацька твой, каб ты ажаніўся з жонкаю свайго роду? таму выслухай мяне, брат мой; бо яна будзе аддадзена табе за жонку; і не лічыся са злым духам; бо ў тую ж ноч яна будзе выдадзена табе замуж.

16 І калі ўвойдзеш у вясельны пакой, вазьмі попел духмянасьцяў і пакладзі на іх сэрца і пячонкі рыбы і закуры іх;

17 І д'ябал адчуе гэты пах і ўцячэ, і больш ніколі не прыйдзе; а калі вы прыйдзеце да яе, устаньце абодва і памаліцеся Богу міласэрнаму, які зьмілуецца над вамі і выратуе ты: ня бойся, бо яна прызначана табе ад пачатку; і ты захаваеш яе, і яна пойдзе з табою. Акрамя таго, я мяркую, што яна народзіць табе дзяцей. Цяпер, калі Тобіас пачуў гэта, ён пакахаў яе, і сэрца ягонае было з ёю ў поўнай меры.

РАЗДЗЕЛ 7

1 І калі яны прыбылі ў Экбатан, яны прыйшлі да дому Рагуэля, і Сара сустрэла іх; і пасьля таго, як яны прывіталі адзін аднаго, яна ўвяла іх у дом.
2. І сказаў Рагуіл Эдне, жонцы сваёй: як гэты малады чалавек падобны да Тобіта, майго стрыечнага брата!
3 І спытаўся ў іх Рагуіл: адкуль вы, браты? Яны сказалі ім: мы з сыноў Нэфталіма, якія палонныя ў Ніневіі.
4 І сказаў ім: ці ведаеце вы Тобіта, сваяка нашага? А яны сказалі: ведаем яго. Тады ён сказаў: ці здаровы ён?
5 Яны сказалі: ён жывы і здаровы; і Товія сказаў: ён мой бацька.
6 Рагуіл ускочыў, пацалаваў яго і заплакаў,
7 І дабраславіў яго, і сказаў яму: ты сын чалавека сумленнага і добрага. Але калі ён пачуў, што Товіт аслеп, засмуціўся і заплакаў.
8 Таксама плакалі Эдна, жонка ягоная, і Сара, дачка ягоная. Акрамя таго, яны весела забаўлялі іх; і пасьля таго, як забілі барана са статку, паставілі на стол мяса. Тады Тобія сказаў Рафалу, брат Азарыя, раскажы пра тое, пра што ты гаварыў у дарозе, і няхай гэтая справа будзе адпраўлена.
9. І абвясьціў ён пра гэта Рагуілу, і Рагуіл сказаў Тобію: еш і пі і весяліся.
10 Бо добра, каб ты ажаніўся з маёй дачкой; аднак я абвяшчу табе праўду.
11 Я аддаў дачку маю замуж за семярых мужоў, якія памерлі ў тую ноч, калі ўвайшлі да яе; аднак пакуль весяліся. Але Тобіас сказаў: я нічога не буду тут есці, пакуль мы не дамовімся і не прысягнем адзін аднаму.
12. Рагуэль сказаў: дык вазьмі яе адгэтуль паводле парадку, бо ты ёй стрыечны брат, а яна твая, і міласэрны Бог дай табе поспех ва ўсім.
13 Тады ён паклікаў сваю дачку Сарру, і яна прыйшла да бацькі свайго, і ён узяў яе за руку і даў яе за жонку Тобію, кажучы: вось, вазьмі яе паводле закону Майсея і завядзі яе да сябе бацька. І дабраславіў іх;
14 І паклікаў Эдну, жонку сваю, і ўзяў паперу, і напісаў дакумент запаветаў, і запячатаў яго.
15 Тады яны пачалі есьці.
16 Пасьля Рагуіл паклікаў сваю жонку Эдну і сказаў ёй: сястра, падрыхтуй іншую пакой і ўвядзі яе туды.
17 Калі яна зрабіла, як ён загадаў ёй, прывяла яе туды і плакала, і прымала сьлёзы дачкі сваёй, і сказала ёй:
18 Суцешайся, дачка мая; Гасподзь неба і зямлі дасьць табе радасьць у гэтым горы тваім; суцяшайся, дачка мая.

РАЗДЗЕЛ 8

1 І калі павячэралі, прывялі да яе Тобія.
2 І калі ён ішоў, ён успомніў словы Рафаэля, і ўзяў попел духмянасцяў, і паклаў на яго сэрца і печань рыбы, і зрабіў з гэтага дым.
3 Пах, калі адчуў злы дух, уцёк у край Егіпта, і анёл звязаў яго.
4 І пасьля таго, як яны абодва былі замкнёныя разам, Товія ўстаў з ложка і сказаў: сястра, устань і памолімся, каб Бог зьлітаваўся над намі.
5 Тады Тобія пачаў гаварыць: дабраславёны Ты, Божа бацькоў нашых, і дабраславёнае сьвятое і слаўнае імя Тваё навекі; хай нябёсы дабраславяць цябе і ўсе твае стварэнні.
6 Ты стварыў Адама і даў яму Еву, жонку ягоную, у памочніцу і апора; зь іх пайшлі людзі; зробім яму такую ж дапамогу, як ён сам.
7 І цяпер, Госпадзе, я прымаю гэтую сястру маю не дзеля пажадлівасьці, але справядліва;
8 І сказала яму: амін.
9 І спалі яны абодва ў тую ноч. І ўстаў Рагуіл, пайшоў і зрабіў магілу,
10 кажучы: баюся, каб і ён не памёр.
11 Калі Рагуіл увайшоў у дом свой,
12 Ён сказаў Эдне, жонцы сваёй. Пашлі адну са служанак, каб яна паглядзела, ці жывы ён; а калі яго няма, то пахаваем яго, і ніхто не даведаецца.
13 Служанка адчыніла дзьверы і, увайшоўшы, знайшла іх абодвух сьпячых,
14 І, выйшаўшы, абвясьціў ім, што жывы.
15 Тады Рагуіл праславіў Бога і сказаў: Божа! таму хай славяць Цябе сьвятыя Твае з усімі стварэньнямі Тваімі; і хай славяць Цябе ўсе анёлы Твае і выбраныя Твае навекі.
16 Дастойны хвалы Табе, бо Ты ўзрадаваў мяне; і гэта не прыйшло да мяне, што я падазраваў; але Ты абышоўся з намі паводле вялікай міласьці Тваёй.
17 Праслаўлены Ты, бо Ты памілаваў двух адзінародных сыноў бацькоў сваіх: дай ім міласьць, Госпадзе, і скончы жыцьцё іхняе ў здароўі ў радасьці і міласьці.
18 Тады Рагуіл загадаў сваім слугам насыпаць магілу.
19 І справіў вясельле чатырнаццаць дзён.
20 Бо перад тым, як скончыліся дні шлюбу, Рагуэль сказаў яму праз клятву, каб ён не адыходзіў, пакуль не скончацца чатырнаццаць дзён шлюбу;
21 І тады ён павінен узяць палову маёмасьці сваёй і пайсьці ў бясьпецы да бацькі свайго; а астатняе павінна быць, калі я і мая жонка памёрм.

РАЗДЗЕЛ 9

1 Тады Товія паклікаў Рафаіла і сказаў яму:
2. Брат Азарыя, вазьмі з сабою слугу і двух вярблюдаў і ідзі ў Мідыйскія гневы да Гаваэля, і прынясі мне грошы, і прывядзі яго на вяселле.
3 Бо Рагуіл пакляўся, што я не адступлю.
4 А бацька мой лічыць дні; і калі я доўга затрымаюся, ён вельмі пашкадуе.
5 Рафаіл выйшаў і начаваў у Гаваіла і даў яму почырк; той вынес запячатаныя мяшкі і даў яму.
6 І рана раніцай яны абодва разам выйшлі і прыйшлі на вясельле, і Товія дабраславіў жонку сваю.

РАЗДЗЕЛ 10

1 Товіт, бацька ягоны, лічыў кожны дзень, і калі мінулі дні дарогі, а яны не прыйшлі,
2. Товіт сказаў: яны затрыманыя? ці Гаваіл памёр, і няма чалавека, які б даў яму грошы?
3 таму ён вельмі шкадаваў.
4. І сказала яму жонка ягоная: сын мой памёр, бо ён доўга сядзіць; і яна пачала галасіць па ім і сказала:
5 Цяпер я ні пра што не клапачуся, сыне мой, як я адпусьціў цябе, сьвятло вачэй маіх.

6 Товіт сказаў яму: маўчы, не турбуйся, бо ён у бясьпецы.
7 Але яна сказала: маўчы і не падманвай мяне; мой сын памёр. І яна кожны дзень выходзіла ў дарогу, якой яны ішлі, і не ела мяса ўдзень, і цэлыя ночы не пераставала аплакваць свайго сына Тобія, пакуль не скончыліся чатырнаццаць дзён вяселля, якія Рагуіл пакляўся, што павінен правесці там. Тады Товія сказаў Рагуілу: адпусці мяне, бо бацька мой і маці мая больш не шукаюць мяне.
8 Але цесьць ягоны сказаў яму: застанься са мною, і я пашлю да бацькі твайго, і яны раскажуць яму, што з табою.
9 Але Товія сказаў: не; але дазвольце мне пайсьці да бацькі майго.
10. І ўстаў Рагуіл і аддаў яму Сару, жонку сваю, і палову маёмасьці сваёй, слуг, быдла і грошы;
11 І дабраславіў іх, і адпусьціў іх, кажучы: Бог нябесны дасьць вам шчасьлівага шляху, дзеці мае!
12 І сказаў дачцэ сваёй: шануй цесьця твайго і сьвякрову тваю, якія цяпер з'яўляюцца бацькамі тваімі, каб я пачуў пра цябе добрыя весткі. І ён пацалаваў яе. Эдна таксама сказала Тобіясу: «Няхай нябесны верне цябе, мой дарагі брат, і дасць мне магчымасць убачыць тваіх дзяцей ад маёй дачкі Сары, перш чым я памру, каб я мог радавацца перад Госпадам: вось, я аддаю табе маю дачку асаблівы давер; дзе не прасі яе зла.

РАЗДЗЕЛ 11

1 Пасьля гэтага Товія пайшоў сваёй дарогай, усхваляючы Бога за тое, што Ён даў яму пасьпяховы шлях, і дабраславіў Рагуіла і Эдну, яго жонку, і працягваў сваю дарогу, пакуль яны не наблізіліся да Нінэвы.
2. І сказаў Рафаіл Тобію: ты ведаеш, браце, як ты пакінуў бацьку твайго;
3 Паспяшаемся перад жонкай тваёю і падрыхтуем дом.
4 і вазьмі жоўць рыбы ў руку тваю. Так яны пайшлі сваёй дарогай, а сабака пайшоў за імі.
5 А Ганна сядзела, гледзячы на дарогу сыну свайму.
6 І ўбачыўшы, што ён ідзе, яна сказала бацьку яго: вось, ідзе сын твой і чалавек, які быў зь ім.
7 Тады Рафал сказаў: Я ведаю, Тобіас, што бацька твой адкрые вочы.
8 Дык памаж яму жоўцю вочы, і, укалоўшыся ёю, ён патрэ, і адпадзе бялізна, і ён убачыць цябе.
9 Ганна, выбегшы, упала на шыю сыну свайму і сказала яму: я бачыла цябе, сыне мой, з гэтага часу я задаволена памерці. І заплакалі абодва.
10 Тобіт таксама выйшаў да дзьвярэй і спатыкнуўся, але сын ягоны падбег да яго,
11 І схапіў бацьку свайго і паклаў жоўцю на вочы бацькам сваім, кажучы: Май надзею, бацька мой!
12 І калі вочы ягоныя забалелі, ён пацёр іх;
13 І сышла бялізна з куткоў вачэй ягоных, і, убачыўшы сына свайго, ён упаў яму на шыю.
14 І ён, заплакаўшы, сказаў: дабраславёны Ты, Божа, і дабраславёнае імя Тваё навекі; і дабраславёныя ўсе сьвятыя анёлы Твае!
15 Бо Ты бічаваў і зьлітаваўся нада мною, бо вось я бачу сына майго Товію. І сын яго ўвайшоў, радуючыся, і расказаў бацьку свайму пра вялікія падзеі, якія здарыліся з ім у Мідыі.
16 Тады Товіт выйшаў насустрач нявестцы сваёй да брамы Нінэвіі, радуючыся і славячы Бога; і тыя, што бачылі яго ідучага, дзівіліся, што ён стаў бачыць.
17 Але Товія падзякаваў перад імі, бо Бог памілаваў яго. І калі ён падышоў да Сары, нявесткі сваёй, дабраславіў яе, кажучы: «Вядома, дачка! Хай будзе дабраславёны Бог, які прывёў цябе да нас, і бацька твой і маці твая». І была радасьць сярод усіх братоў ягоных, якія былі ў Нінэвіі.
18 І прыйшоў Ахіахар і Насбас, сын брата ягонага,
19 І вясельле Товія адбывалася сем дзён у вялікай радасьці.

РАЗДЗЕЛ 12

1 Тады Товіт паклікаў свайго сына Тобія і сказаў яму: сыне мой, паглядзі, каб чалавек атрымаў сваю плату, якая пайшла з табою, і ты павінен даць яму больш.
2 І Товія сказаў яму: о ойча, мне не шкодна даць яму палову таго, што я прынёс;
3 Бо ён вярнуў мяне да цябе ў бяспецы, і аздаравіў жонку маю, і прынёс мне грошы, і таксама ацаліў цябе.
4 Тады стары сказаў: належыць яму.
5 І паклікаў ён анёла, і той сказаў яму: вазьмі палову з усяго, што ты прынёс, і ідзі ў бяспецы.
6 І разьвёў іх абодвух і сказаў ім: дабраслаўце Бога, слаўце Яго і ўзьвялічвайце Яго, і слаўце Яго за тое, што Ён зрабіў вам перад вачыма ўсіх жывых. Добра хваліць Бога і ўзьвялічваць імя Ягонае, і з гонарам абвяшчаць справы Божыя; таму не марудзьце хваліць Яго.
7 Добра захоўваць таямніцу караля, але ганарова адкрываць справы Божыя. Рабі дабро, і ніякае зло не кране цябе.
8 Малітва добрая з постам, міласцінай і праведнасцю. Лепей трохі з праўдай, чым шмат з няпраўдай. Лепей міласціну даваць, чым золата збіраць:
9 Бо міласціна вызваляе ад смерці і ачышчае ўсякі грэх. Тыя, хто чыніць міласціну і праведнасць, будуць напоўнены жыццём:
10 А тыя, што грашаць, ворагі жыцьця свайго.
11 Я нічога не буду хаваць ад цябе. Бо я сказаў: добра захоўваць таямніцу караля, але ганарова адкрываць справы Божыя.
12 Дык цяпер, калі ты малілася і Сарра, нявестка твая, Я прынёс памяць малітваў тваіх перад Сьвятым; і калі ты хаваў памерлага, таксама Я быў з табою.
13 І калі ты не марудзіў устаць і пакінуць вячэру тваю, каб пайсьці пакрыць мёртвага, ня быў схаваны ад мяне твой добры ўчынак, але я быў з табою.
14 І цяпер Бог паслаў мяне ацаліць цябе і Сару, нявестку тваю.
15 Я Рафаэль, адзін зь сямі сьвятых анёлаў, якія прыносяць малітвы сьвятых і ўваходзяць і выходзяць перад славаю Сьвятога.
16 І спалохаліся абое, і ўпалі на аблічча свае, бо спалохаліся.
17 Але Ён сказаў ім: ня бойцеся, бо добра вам будзе; таму хвала Богу.
18 Бо не з маёй ласкі, але з волі Бога нашага я прыйшоў; таму слаўце Яго навекі.

19 Усе гэтыя дні Я зьяўляўся табе; але я ня еў і ня піў, але вы бачылі ўяву.
20 Дык цяпер падзякуйце Богу, бо я ўзыходжу да Таго, Хто паслаў мяне; але запішыце ўсё, што робіцца, у кнігу.
21 І ўстаўшы, больш ня бачылі Яго.
22 Тады яны вызнавалі вялікія і цудоўныя справы Божыя і тое, як зьявіўся ім анёл Гасподні.

РАЗДЗЕЛ 13

1 Тады Товіт напісаў малітву радасьці і сказаў: дабраславёны Бог, які жыве вечна, і дабраславёнае валадарства Ягонае!
2 Бо Ён бічае і міласэрны, апускае ў пекла і ўздымае;
3 Вызнавайце Яго перад народамі, сыны Ізраілевыя, бо Ён расьсеяў нас сярод іх.
4 Абвяшчайце веліч Ягоную і праслаўляйце Яго перад усімі жывымі, бо Ён наш Пан і Бог наш Айцец навекі.
5 І будзе бічаваць нас за беззаконьні нашы, і зноў зьмілуецца, і зьбярэ нас з усіх народаў, сярод якіх расьсеяў нас.
6 Калі вы зьвернецеся да Яго ўсім сэрцам тваім і ўсім розумам тваім і будзеш чыніць перад Ім справядліва, дык Ён зьвернецца да цябе і не схавае ад цябе аблічча Свайго. Дык вось, паглядзі, што ён зробіць з табою, і вызнавай яго ўсімі вуснамі, і хвалі Госпада сілы, і ўзьвялічвай Цара вечнага. У зямлі палону майго я слаўлю яго і абвяшчаю моц і веліч яго грэшнаму народу. О, грэшнікі, зьвярніцеся і ўчыніце справядлівасьць перад Ім: хто ведае, ці прыме Ён вас і зьмілуецца над вамі?
7 Узьвялічу Бога майго, і будзе хваліць душа мая Цара нябеснага і ўзрадавацца велічы Ягонай.
8 Няхай усе гавораць і ўсе хай усхваляюць Яго за праведнасьць Ягоную.
9 Ерусаліме, горад сьвяты! Ён будзе біць цябе за ўчынкі дзяцей тваіх і зноў зьмілуецца над сынамі праведных.
10 Хваліце Госпада, бо Ён добры, і слаўце Цара вечнага, каб зноў адбудаваўся ў табе жытло Ягонае з радасьцю, і хай весяліць у табе вязьняў і вечна любіць у табе тых, якія няшчасныя.
11 Многія народы прыйдуць здалёк да імя Госпада Бога з дарамі ў руках, з дарамі Цару нябеснаму; усе пакаленні будуць славіць Цябе з вялікай радасцю.
12 Праклятыя ўсе, хто ненавідзіць цябе, і блаславёныя ўсе, хто любіць цябе навекі.
13 Радуйцеся і цешцеся за сыноў праведных, бо яны зьбяруцца разам і дабраслаўляць Госпада праведных.
14 Дабрашчасныя тыя, што любяць цябе, бо яны радуюцца спакоем тваім; бо яны, убачыўшы ўсю славу тваю, будуць радавацца за цябе і весяліцца вечна.
15 Хай дабраслаўляе душа мая Бога, вялікага Цара.
16 Бо Ерусалім будзе пабудаваны сапфірамі і смарагдамі і каштоўнымі камянямі; сьцены твае і вежы і зубцы твае з чыстага золата.
17 І вуліцы Ерусаліма будуць выбрукаваны берылам і карбункулам і камянямі афірскімі.
18 І ўсе вуліцы яго скажуць: Алілуя! і будуць славіць Яго, кажучы: дабраславёны Бог, які праславіў гэта навекі!

РАЗДЗЕЛ 14

1 І скончыў Товіт славіць Бога.
2. І было яму пяцьдзесят восем гадоў, калі ён страціў зрок, які вярнуўся да яго праз восем гадоў; і ён даў міласьціну, і павялічыўся ў страху Госпада Бога, і славіў Яго.
3 І калі ён быў вельмі стары, ён паклікаў сына свайго і сыноў сына свайго і сказаў яму: сыне мой! вазьмі дзяцей тваіх; бо, вось, я пастарэў і гатовы сысці з гэтага жыцця.
4 Ідзі ў Мідыю, сыне мой, бо я веру ў тое, што Ёна прарок сказаў пра Нінэвію, што яна будзе зьнішчана; і што на некаторы час у Мідыі лепш будзе мір; і што браты нашыя будуць ляжаць расьсеяныя па зямлі з гэтай добрай зямлі; і Ерусалім будзе спустошаны, і дом Божы ў ім будзе спалены, і будзе спустошаны на час;
5 І што Бог ізноў зьлітуецца над імі і верне іх назад у зямлю, дзе яны пабудуюць храм, але не такі, як ранейшы, пакуль ня скончыцца час таго веку; а пасля яны вернуцца з усіх месцаў свайго палону і збудуюць Ерусалім слаўна, і дом Божы будзе пабудаваны ў ім навекі слаўным будынкам, як абвяшчалі пра яго прарокі.
6 І навернуцца ўсе народы і будуць баяцца Госпада Бога праўдзіва, і пахаваюць ідалаў сваіх.
7 Так будуць славіць Госпада ўсе народы, і народ Ягоны будзе вызнаваць Бога, і Гасподзь узвысіць народ Свой; і ўсе, што любяць Пана Бога ў праўдзе і справядлівасьці, будуць радавацца, чынячы міласэрнасьць братам нашым.
8 І цяпер, сыне мой, выйдзі з Нінэвіі, таму што тое, што сказаў прарок Ёна, абавязкова збудзецца.
9 Але ты захоўвай закон і запаведзі, і будзь міласэрным і справядлівым, каб добра было табе.
10 і пахавай мяне годна і маці тваю са мною; але больш не затрымлівацца ў Нінэве. Памятай, сын мой, як Аман абыходзіўся з Ахіахарам, які яго выхаваў, як са святла ён вывеў яго ў цемру і як зноў узнагародзіў яго: аднак Ахіахарус быў выратаваны, але другі атрымаў сваю ўзнагароду: ён сышоў у цемру. Манасія даў міласціну і пазбег пастак смерці, якія яны расставілі для яго; а Аман трапіў у пастку і загінуў.
11 Дык вось, сыне мой, паглядзі, што робіць міласьціна і як ратуе праведнасьць. Сказаўшы гэта, ён сканаў на ложку, маючы сто пяцьдзясят гадоў; і пахавалі яго з гонарам.
12 Калі памерла маці ягоная Ганна, ён пахаваў яе з бацькам сваім. Товія ж пайшоў з жонкай і дзецьмі ў Экбатан да цесця свайго Рагуіла,
13 Дзе ён састарэў у пашане, і пахаваў з пашанаю цесьця свайго і цешчу свайго, і атрымаў у спадчыну маёмасьць іхнюю і Тавіта, бацькі свайго.
14 І памёр ён у Экбатане ў Мідыі, маючы сто дваццаць сем гадоў.
15 Але перад сьмерцю ён пачуў пра разбурэньне Нінэвіі, якую захапілі Навуходаносар і Асэр, і перад сьмерцю радаваўся Нінэвіі.

ЮДЗІТ

РАЗДЗЕЛ 1

1 На дванаццатым годзе валадараньня Навуханосара, які валадарыў у Нінэвіі, горадзе вялікім; у дні Арфаксада, які валадарыў над Мідыянамі ў Экбатане,
2 І пабудаваў вакол Экбатана сьцены з вычасаных камянёў у тры локці шырынёю і шэсьць локцяў у даўжыню, і зрабіў вышыню сьцяны ў семдзесят локцяў, а шырыню яе ў пяцьдзесят локцяў;
3 І паставіў вежы яго на брамах яго ў сто локцяў вышынёй, а шырыня яго ў падмурку шэсьцьдзесят локцяў;
4 І зрабіў ён брамы яго, брамы, паднятыя ў вышыню ў семдзесят локцяў, і ў шырыню іх у сорак локцяў, для выхаду моцнага войска ягонага і для расстаноўкі пяхоты ягонай;
5 У тыя дні цар Навуханосар ваяваў з царом Арфаксадам на вялікай раўніне, гэта раўніна ў межах Рагава.
6 І прыйшлі да яго ўсе тыя, што жылі ў горнай краіне, і ўсе, што жылі каля Еўфрата, і Тыгра, і Гідаспу, і раўніны Арыёха, цара Элімэйскага, і вельмі многія народы з сыноў Хелода, сабраліся да бітвы.
7 Тады Навуханосар, цар Асірыйскі, паслаў да ўсіх, хто жыў у Пэрсіі, і да ўсіх, што жылі на захадзе, і да тых, што жылі ў Кілікіі, і ў Дамаску, і ў Ліване, і ў Антылібане, і да ўсіх, што жылі на марскім узбярэжжы,
8 І тым сярод народаў, якія былі ў Карміле, і Галаадзе, і вышэйшай Галілеі, і вялікай раўніне Эсдрэлом,
9 І ўсім, хто быў у Самарыі і гарадах яе, і за Ярданам да Ерусаліма, і Бэтаны, і Хелуса, і Кадэса, і ракі Егіпецкай, і Тафнеса, і Рамэса, і ўсёй зямлі Гесэм,
10 Пакуль не прыйдзеце за Таніс і Мэмфіс і да ўсіх жыхароў Егіпта, пакуль не прыйдзеце да межаў Эфіопіі.
11 Але ўсе жыхары зямлі зняважылі загад Навуханосара, цара Асірыйскага, і не пайшлі з ім на бітву; бо яны не баяліся яго: так, ён быў перад імі як адзін чалавек, і яны адаслалі ад сябе яго паслоў безвынікова і з ганьбай.
12 Таму Навуханосар вельмі раззлаваўся на ўсю гэтую краіну і прысягнуў сваім тронам і каралеўствам, што абавязкова адпомсьціць усім гэтым узбярэжжам Кілікіі, і Дамаска, і Сірыі, і што ён заб'е мячом усіх жыхароў зямлю Маава, і сыноў Амонавых, і ўсю Юдэю, і ўсё, што было ў Егіпце, пакуль не дойдзеце да межаў двух мораў.
13 І пайшоў ён у баявым парадку з сілай сваёй супроць цара Арфаксада ў сямнаццатым годзе, і той перамог у бітве ягонай, бо ён зьнішчыў усю моц Арфаксада, і ўсіх коньнікаў ягоных, і ўсе калясьніцы ягоныя,
14 І стаў уладаром сваіх гарадоў, і прыйшоў у Экбатан, і ўзяў вежы, і спустошыў вуліцы іх, і прыгажосць іх ператварыў у ганьбу.
15 І ўзяў Арфаксада ў гарах Рагау, і прабіў яго стрэламі сваімі, і ў той дзень вынішчыў яго.
16 Такім чынам, ён вярнуўся пасля ў Ніневію, як ён, так і ўся ягоная дружына з розных народаў, якая складалася з вельмі вялікага мноства ваенных людзей, і там ён адпачываў і банкетаваў, як ён, так і яго войска, сто дваццаць дзён.

РАЗДЗЕЛ 2

1 І ў васямнаццатым годзе, у дваццаць другі дзень першага месяца, была размова ў доме Навуханора, цара Асірыйскага, каб ён, як ён казаў, адпомсьціў за сябе ўсёй зямлі.
2 Такім чынам, ён паклікаў да сябе ўсіх сваіх афіцэраў і ўсіх сваіх вяльможаў, і абвясціў ім сваю таемную параду, і заключыў з яго ўласных вуснаў пакуту ўсёй зямлі.
3 Тады яны пастанавілі зьнішчыць усякую плоць, якая не паслухалася загаду вуснаў Ягоных.
4 І калі ён скончыў сваю раду, Навуханасор, цар Асірыйскі, паклікаў Галафэрна, галоўнакамандуючага сваім войскам, які быў побач зь ім, і сказаў яму:
5 Так кажа вялікі кароль, уладар усёй зямлі: вось, ты выйдзеш ад аблічча майго і возьмеш з сабою людзей, якія спадзяюцца на ўласную сілу, з пешых сто дваццаць тысяч; а коней і вершнікаў дванаццаць тысяч.
6 І ты пойдзеш супраць усёй заходняй краіны, бо яны не паслухаліся майго загаду.
7 І абвясьці, што яны падрыхтавалі Мне зямлю і ваду, бо Я выйду ў гневе Маім на іх і пакрыю ўвесь твар зямлі нагамі войска Майго, і аддам іх на здабычу іх:
8 Так што забітыя іхнія напоўняць даліны свае і ручаі, і рака будзе напоўнена іхнімі мёртвымі, пакуль не разьліецца;
9 І павяду іх у палон да самых краёў усёй зямлі.
10 Дык вось, ты выйдзеш. і вазьмі загадзя для мяне ўсе межы іхнія; і калі яны паддадуцца табе, ты захаваеш іх для мяне да дня іх пакараньня.
11 Але хай не пашкадуе вока Тваё бунтоўных; але забівай іх і рабуй іх усюды, дзе ні прыйдзеш.
12 Бо жыву я і моцаю каралеўства майго: усё, што я сказаў, зраблю рукою маёю.
13 І сьцеражыся, каб ты не парушыў ніводнай з запаведзяў гаспадара твайго, але выконвай іх цалкам, як я загадаў табе, і не марудзь выконваць іх.
14 Тады Галафэрн выйшаў ад прысутнасьці свайго гаспадара і паклікаў усіх намесьнікаў і камандзіраў, і камандзіраў войска Асурскага;
15 І сабраў ён выбраных людзей для бітвы, як загадаў яму гаспадар ягоны, да ста дваццаці тысяч дванаццаці тысяч лучнікаў конных;
16 І расставіў іх, як вялікае войска на вайну.
17. І ўзяў ён вярблюдаў і аслоў у павозкі іх вельмі шмат; і авечак, і валоў, і коз без ліку для іх харчавання:
18. І шмат ежы для кожнага з войска, і вельмі шмат золата і срэбра з царскага дому.
19 Потым ён выйшаў з усёй сваёй сілай, каб ісьці перад каралём Навуханосарам у падарожжы і пакрыць увесь аблічча зямлі на захад іх калясьніцамі, вершнікамі і адборнымі пешымі.
20 І вялікае мноства розных краін прыйшло з імі, як саранча і як пясок зямны, бо мноства было без ліку.
21 І выйшлі яны зь Нінэвіі трохдзённай дарогі да раўніны Бэктылет і разьмясьціліся табарам ад Бэктылету каля гары, што зь левага боку верхняй Кілікіі.
22. І ўзяў ён усё войска сваё, і пешых, і вершнікаў, і калясьніцы, і пайшоў адтуль у горную мясцовасьць;

23 І зьнішчыў Фуд і Луд, і абрабаваў усіх сыноў Раса і сыноў Ізраілевых, якія былі ў пустыні на поўдні зямлі Хеліяў.
24 Потым перайшоў Еўфрат і прайшоў Месапатамію, і разбурыў усе высокія гарады, якія былі на рацэ Арбонай, аж да выхаду да мора.
25 І ён узяў межы Кілікіі і забіў усіх, хто супраціўляўся яму, і прыйшоў да межаў Яфэта, якія былі на поўдні, насупраць Аравіі.
26 Ён таксама акружыў усіх сыноў Мадыяна, і спаліў намёты іхнія, і разрабаваў хлявы іхнія.
27 Потым ён спусціўся на раўніну Дамаск у час жніва пшаніцы, і спаліў усе палі іхнія, і знішчыў авечкі і статкі іхнія, таксама ён разрабаваў гарады іхнія, і ўшчэнт спустошыў краіны іхнія, і ўсіх юнакоў іхніх забіў каралём лязо мяча.
28. Таму страх і жах перад ім напалі на ўсіх жыхароў марскіх узбярэжжаў, якія былі ў Сідоне і Тыры, і на тых, што жылі ў Сур і Акіне, і на ўсіх, што жылі ў Емнаане; і тыя, што жылі ў Азоце і Аскалоне, вельмі баяліся яго.

РАЗДЗЕЛ 3

1 І паслалі да яго паслоў заключыць мір, кажучы:
2 Вось, мы, слугі Навухаданосара, вялікага цара, ляжым перад табою; карыстайся намі, як будзе добра ў вачах Тваіх.
3 Вось, дамы нашыя і ўсе мясціны нашыя, і ўсе палі нашы пшаніцы, і авечкі, і быдла, і ўсе домікі нашых намётаў ляжаць перад абліччам Тваім; карыстайся імі, як табе заўгодна.
4 Вось, нават нашы гарады і жыхары іх рабы твае; прыйдзі і паступі з імі так, як табе заўгодна.
5 Такім чынам, гэтыя людзі прыйшлі да Алаферна і расказалі яму вось што.
6 Затым ён спусціўся да ўзбярэжжа мора, як ён, так і яго войска, і паставіў гарнізоны ў высокіх гарадах, і ўзяў з іх выбраных людзей на дапамогу.
7 І яны і ўся навакольная краіна сустракалі іх з вянкамі, танцамі і бубнамі.
8 Тым не менш, ён знішчыў іх межы і высек іх гаі, бо ён пастанавіў знішчыць усіх багоў зямлі, каб усе народы пакланіліся толькі Навухаданосару, і каб усе мовы і плямёны заклікалі яго як бога.
9 І прыйшоў ён насупраць Эздраэлона каля Юдэі, насупраць вялікай пратокі Юдэйскай.
10 І ён разьмясьціўся табарам паміж Гебай і Скіфапалісам, і прабыў там цэлы месяц, каб сабраць разам усе экіпажы свайго войска.

РАЗДЗЕЛ 4

1 Сыны Ізраілевыя, якія жылі ў Юдэі, пачулі ўсё, што ўчыніў Галафэрн, тысячаначальнік Навухаданосара, цара Асірыйскага, зь народамі, і якім чынам ён спустошыў усе іхнія храмы і зьвёў іх на нішто.
2. Таму яны вельмі баяліся яго і трывожыліся за Ерусалім і за храм Госпада Бога свайго.
3 Бо яны толькі што вярнуліся з палону, і ўвесь народ Юдэі нядаўна быў сабраны разам, і посуд, і ахвярнік, і дом былі асьвечаныя пасьля апаганьваньня.
4 Таму яны паслалі ва ўсе межы Самарыі і ў сёлы і ў Бэтарон, і Бэлмэн, і Ерыхон, і ў Хову, і ў Эсору, і ў даліну Салім,
5 І загадзя завалодалі ўсімі вяршынямі высокіх гор, і ўмацавалі вёскі, якія былі ў іх, і запасілі запасы ежы для забеспячэння вайны, таму што палі іхнія былі позна зжатыя.
6 І Ёакім, першасьвятар, які быў у тыя дні ў Ерусаліме, пісаў тым, што жылі ў Вэтыліі і Бэтамэстаме, што насупраць Эздраэлона, насупраць поля, каля Датаіма,
7 загадаў ім ахоўваць праходы ў горнай мясцовасьці, бо праз іх быў уваход у Юдэю, і лёгка было спыніць іх, якія падыходзілі, бо праход быў прамы, найбольш для двух чалавек.
8 І зрабілі сыны Ізраілевыя, як загадаў ім першасьвятар Ёакім, са старэйшынамі ўсіх сыноў Ізраілевых, якія жылі ў Ерусаліме.
9 Тады ўсе ізраільцяне ўсклікнулі да Бога з вялікім запалам, і з вялікім запалам упакорылі душы свае:
10 І яны, і жонкі іхнія, і дзеці іхнія, і быдла іхняе, і кожны прыхадзень і найміт, і слугі іхнія, купленыя за срэбра, усклалі вярэту на сьцёгны свае.
11. І ўпалі ўсе мужчыны і жанчыны, і дзеці, і жыхары Ерусаліма перад храмам, і пасыпалі попелам галовы свае, і раскінулі вярэту сваю перад абліччам Гасподнім; таксама паклалі вярэту на ахвярнік,
12 І ўсклікалі ўсе аднадушна да Бога Ізраілевага, каб Ён не аддаў дзяцей іхніх на здабычу, і жонак іхніх на рабунак, і гарадоў спадчыны іхняй на зьнішчэньне, і сьвятыні на ганьбу і ганьбу, і каб радавацца народам.
13 І пачуў Бог малітвы іхнія і паглядзеў на пакуты іхнія, бо людзі пасьціліся шмат дзён ва ўсёй Юдэі і Ерусаліме перад сьвятыняй Госпада Усемагутнага.
14 І Ёакім першасьвятар і ўсе сьвятары, якія стаялі перад Госпадам, і тыя, што служылі Госпаду, аперазалі сьцёгны свае вярэтаю і прыносілі штодзённыя цэласпаленьні з абяцаньнямі і дарамі народу,
15 І пасыпалі попелам свае мітры, і ўсклікнулі да Госпада з усёй сваёй моцай, каб Ён міласціва паглядзеў на ўвесь дом Ізраілеў.

РАЗДЗЕЛ 5

1 Тады было абвешчана Галаферну, галоўнакамандуючаму войска Асура, што сыны Ізраіля падрыхтаваліся да вайны і перакрылі праходы ў горнай краіне, умацавалі ўсе вяршыні высокіх пагоркаў і стварыў перашкоды ў краінах Шампань:
2 Гэтым ён моцна разгневаўся і паклікаў усіх князёў Маавіцкіх і начальнікаў Амонавых і ўсіх кіраўнікоў марскога ўзбярэжжа,
3 І сказаў ён ім: «Скажыце мне цяпер, сыны Ханаанскія, хто гэты народ, што жыве ў горнай краіне, і якія гарады яны жывуць, і якое мноства іх войска, і дзе іх моц і моц, і які кароль пастаўлены над імі, ці камандзір іхняга войска;
4 І чаму яны вырашылі не прыходзіць і не сустракаць мяне больш за ўсіх жыхароў захаду?
5 І сказаў Ахіёр, правадыр усіх сыноў Амонавых: няхай гаспадар мой выслухае слова з вуснаў раба твайго, і я абвяшчу табе праўду пра народ гэты, які жыве побач з табою і насяляе ў гарах : і ня выйдзе хлусьня з вуснаў раба Твайго.

6 Гэты народ паходзіць ад Халдэяў:
7 І яны дагэтуль жылі ў Месапатаміі, бо не хацелі ісьці за багамі бацькоў сваіх, якія былі ў зямлі Халдэйскай.
8 Бо яны пакінулі дарогу сваіх продкаў і пакланіліся Богу нябёсаў, Богу, Якога яны ведалі, і адкінулі іх ад аблічча багоў сваіх, і яны ўцяклі ў Месапатамію, і прабылі там шмат дзён.
9 Тады Бог іхні загадаў ім пакінуць месца, дзе яны жылі, і пайсьці ў зямлю Ханаан, дзе яны жылі і памножыліся золатам і срэбрам і вельмі многім быдлам.
10 Але калі голад ахапіў усю зямлю Ханаанскую, яны сышлі ў Егіпет і жылі там, пакуль карміліся, і зрабіліся там вялікім мноствам, так што нельга было палічыць народу іхняга.
11. І паўстаў на іх цар Егіпецкі, і ўчыніў зь імі хітрасьць, і прынізіў іх працаю над цэглай, і зрабіў іх рабамі.
12 І заклікалі яны да Бога свайго, і Ён пакараў усю зямлю Егіпецкую невылечнымі пошасцямі; і Егіпцяне прагналі іх з вачэй сваіх.
13 І высушыў Бог Чырвонае мора перад імі,
14 І прывёў іх да гары Сінай і Кадэс-Барн, і выгнаў усіх, хто жыў у пустыні.
15. І пасяліліся яны ў зямлі Амарэйскай, і вынішчылі сілаю сваёй усіх Эсэвонаў, і, перайшоўшы Ярдан, завалодалі ўсёй гарой.
16 І выгналі яны ад сябе Хананэяў, Фэрэзэяў, Евусэяў, Сыхемэяў і ўсіх Гергесэяў, і жылі ў той краіне шмат дзён.
17 І калі яны не грашылі перад Богам сваім, яны мелі посьпех, таму што Бог, які ненавідзіць беззаконьне, быў зь імі.
18 Але калі яны адышлі ад дарогі, якую ён назначыў ім, яны былі зьнішчаны ў многіх бітвах вельмі цяжкіх, і былі адведзены ў палон у зямлю, якая не належала ім, і храм Бога іхняга быў скінуты на зямлю, і гарады іхнія былі разбураны. захоплены ворагамі.
19 Але цяпер яны вярнуліся да Бога свайго і падняліся зь месцаў, дзе былі расьсеяны, і завалодалі Ерусалімам, дзе сьвятыня іхняя, і сядзяць на гары; бо было спустошана.
20 Дык вось, гаспадару мой і ваявода, калі будзе якая памылка супроць гэтага народу, і ён зграшыць супроць Бога свайго, дык падумаем, што гэта іхняя пагібель, і пойдзем, і пераможам іх.
21 Але калі ў народзе іхнім няма беззаконьня, няхай гаспадар мой пройдзе міма, каб Гасподзь іхні не абараніў іх і Бог іхні ня быў за іх, і каб мы не сталіся ганьбай перад усім сьветам.
22 І калі Ахіор скончыў гэтыя словы, увесь народ, які стаяў вакол намёта, наракаў, і правадыры Алаферна і ўсе, што жылі на беразе мора і ў Мааве, казалі, каб ён забіў яго.
23 Бо, кажуць яны, мы ня будзем баяцца сыноў Ізраілевых;
24 Дык вось, уладар Алаферн, мы пойдзем, і яны стануць здабычай, якую з'есць усё тваё войска.

РАЗДЗЕЛ 6

1 І калі мітусня людзей, якія былі вакол рады, спынілася, Галаферн, галоўнакамандуючы асурскім войскам, сказаў Ахіёру і ўсім Маавіцянам перад усёй грамадой іншых народаў:
2. А хто ты, Ахіёр, і найміты Яфрэмавыя, што ты прарочыў супраць нас сёньня і сказаў, каб мы не ваявалі з сынамі Ізраілевымі, бо Бог іхні абароніць іх? і хто ёсць Бог, як не Навухаданосар?
3 Ён пашле сілу Сваю і знішчыць іх з твару зямлі, і Бог іхні не ўратуе іх; а мы, слугі Ягоныя, знішчым іх, як аднаго чалавека; бо яны не ў стане вытрымаць моц нашых коней.
4 Бо зь імі мы будзем таптаць іх, і горы іхнія будуць напоены іхняй крывёю, і палі іхнія напоўняцца іх трупамі, і сьляды іхнія ня выстаяць перад намі, бо яны зусім загінуць, кажа цар Навухаданосар, уладар усёй зямлі, бо ён сказаў: ніводнае слова маё не будзе марным.
5 І ты, Ахіёр, найміт Амонаў, які прамовіў гэтыя словы ў дзень беззаконьня твайго, ня ўбачыш больш аблічча майго з гэтага дня, пакуль я не адпомшчу гэтаму народу, які выйшаў зь Егіпта.
6 І тады меч майго войска і мноства тых, што служаць мне, пройдзе праз бакі твае, і ты ўпадзеш сярод іх забітых, калі я вярнуся.
7. І цяпер слугі мае прывядуць цябе назад у горную мясцовасьць і паставяць цябе ў адным з гарадоў на пераходах;
8 І ты не загінеш, пакуль не будзеш знішчаны разам з імі.
9 І калі ты ўпэўніваеш сябе ў сэрцы тваім, што яны будуць узяты, няхай не паные твар твой: Я сказаў гэта, і ніводнае са словаў Маіх не будзе марным.
10 Тады Алаферн загадаў сваім слугам, якія чакалі ў яго намёце, узяць Ахіёра і прывесці яго ў Вэтылію, і аддаць яго ў рукі сыноў Ізраілевых.
11 І ўзялі яго слугі ягоныя і вывелі яго з табара на раўніну, і пайшлі яны з сярэдзіны раўніны ў горную мясцовасць і прыйшлі да крыніц, якія былі пад Вэтыліяй.
12 І калі жыхары горада ўбачылі іх, яны ўзялі сваю зброю і выйшлі за горад на вяршыню пагорка; і кожны, хто меў прашчы, не даваў ім падняцца, кідаючы ў іх камяні.
13 Тым не менш, патаемна прабраўшыся пад гару, яны звязалі Ахіора і скінулі яго, і пакінулі яго ля падножжа гары, і вярнуліся да свайго гаспадара.
14 Але Ізраільцяне сышлі з горада свайго і прыйшлі да яго, і адвязалі яго, і прывялі ў Вэтылію, і аддалі яго начальнікам горада.
15 Гэта былі ў тыя дні Азія, сын Міхі, з калена Сімяона, і Хабрыс, сын Гатаніiла, і Харміс, сын Мелхіiла.
16 І склікалі яны ўсіх старэйшынаў горада, і сабралася ўся іхняя моладзь і жанчыны іхнія на сход, і паставілі Ахіёра сярод усяго народу свайго. Тады Азія спытаўся ў яго аб тым, што сталася.
17 І ён адказаў і аб'явіў ім словы рады Алаферна і ўсе словы, якія ён казаў сярод князёў Асурскіх, і ўсё, што Галаферн казаў з гонарам супраць дому Ізраіля.
18 Тады народ упаў і пакланіўся Богу, і закрычаў Богу. кажучы,
19 Паглядзі, Госпадзе Божа нябёсаў, на іх пыху і пашкадуй нізкага стану народу нашага, і паглядзі на аблічча тых, што сёньня прысьвечаныя Табе.
20 Тады яны суцешылі Ахіёра і вельмі пахвалілі яго.

21 І забраў яго Азія з сходу ў свой дом і зладзіў пачастунак для старэйшын; і клікалі яны Бога Ізраілевага ўсю тую ноч на дапамогу.

РАЗДЗЕЛ 7

1 На наступны дзень Алаферн загадаў усяму свайму войску і ўсяму свайму народу, які прыбыў прыняць удзел у яго, каб яны знялі свой лагер супраць Вэтыліі, каб загадзя заняць уздымы горнай краіны і весці вайну супраць сыноў Ізраілевых .
2 І моцныя людзі іхнія разьнялі табары свае ў той дзень, і войска ваенных складала сто семдзесят тысяч пешых і дванаццаць тысяч коньнікаў, апрача паклажы, і іншых людзей, якія ішлі сярод іх, вельмі вялікае мноства .
3 І разьмясьціліся табарам у даліне каля Вэтыліі, каля крыніцы, і распаўсюдзіліся ў шырыню над Дотаімам аж да Вэлмаіма, і ў даўжыню ад Вэтыліі да Кінамона, што насупраць Эздраэлона.
4 Сыны Ізраілевыя, убачыўшы мноства іх, моцна занепакоіліся і казалі кожны аднаму свайму: цяпер гэтыя людзі аблізваюць улоньне зямлі; бо ні высокія горы, ні даліны, ні ўзгоркі не могуць вытрымаць іх цяжару.
5 Тады кожны ўзяў сваю баявую зброю, і калі яны распалілі вогнішчы на сваіх вежах, яны засталіся і назіралі ўсю тую ноч.
6 Але на другі дзень Алаферн вывеў усіх сваіх коннікаў на вачах у сыноў Ізраілевых, якія былі ў Вітуліі,
7 І агледзеў праходы да горада, і прыйшоў да крыніц іх водаў, і ўзяў іх, і паставіў над імі гарнізоны ваенных людзей, а сам рушыў да свайго народу.
8. І прыйшлі да яго ўсе правадыры сыноў Ісава, і ўсе правадыры сыноў Маавіцкіх, і правадыры марскога ўзбярэжжа і сказалі:
9 Няхай гаспадар наш пачуе слова, каб не было разгрому ў войску тваім.
10 Бо гэты народ сыноў Ізраілевых спадзяецца не на дзіды свае, але на вышыню гор, на якіх ён жыве, бо нялёгка падняцца на вяршыні гор іхніх.
11 Дык вось, спадару мой, не ваюй супраць іх у баявым парадку, і не загіне ніводзін чалавек з твайго народу.
12 Заставайся ў табары тваім і ахоўвай усё войска тваё, і хай слугі твае возьмуць у свае рукі крыніцу вады, якая выцякае з падножжа гары.
13 Бо ўсе жыхары Бэтуліі атрымліваюць ваду адтуль; так смага заб'е іх, і яны пакінуць горад свой, а мы і народ наш падымемся на вяршыні бліжэйшых гор і размесцім лагер на іх, каб не выйсці з горада.
14 І яны, і жонкі іхнія, і дзеці іхнія будуць спалены агнём, і перш чым меч прыйдзе на іх, яны будуць павалены на вуліцах, дзе жывуць.
15 Так аддасі ім ліхую ўзнагароду; таму што яны паўсталі і не сустрэлі цябе мірна.
16 І спадабаліся гэтыя словы Алаферну і ўсім яго слугам, і ён загадаў зрабіць так, як яны казалі.
17. І пайшоў табар Аманіцянаў, і зь імі пяць тысяч Асірыйцаў, і разьмясьціліся табарам у даліне, і захапілі ваду і крыніцы водаў сыноў Ізраілевых.
18. І пайшлі сыны Ісава з сынамі Аманіта і разьмясьціліся табарам на гары насупраць Датаіма, і паслалі зь іх на поўдзень і на ўсход, насупраць Экрэвэла, што недалёка ад Хусі, гэта значыць, на ручаі Мочмур; а астатняе войска Асірыйскае размясцілася табарам на раўніне і пакрыла аблічча ўсёй зямлі; і намёты і павозкі іхнія былі раскінуты перад вельмі вялікім мноствам.
19. І заенчылі сыны Ізраілевыя да Госпада Бога свайго, таму што сэрца іхняе зьнясілела, бо ўсе ворагі іхнія акружылі іх, і ня было выхаду ад іх.
20. І заставалася ўсё войска Асура каля іх, і пешыя, і калясьніцы, і коньнікі, трыццаць чатыры дні, так што ўвесь посуд іхні з вадою вычарпаў усіх жыхароў Бэтуліі.
21. І апусцелі ямы, і не было ў іх вады, каб напіцца ўдосталь адзін дзень; бо паілі іх мерай.
22. Дзеці іхнія былі шалёныя, і жанчыны іхнія і юнакі іхнія губіліся ад смагі, і падалі на вуліцах горада і каля брамаў, і ня было ў іх сілы.
23 Тады ўвесь народ сабраўся да Азіі і да начальніка горада, і юнакі, і жанчыны, і дзеці, і закрычалі моцным голасам, і сказалі перад усімі старэйшынамі:
24 Бог хай будзе судзьдзёю паміж намі і вамі, бо вы зрабілі нам вялікую крыўду, не патрабаваўшы міру ад сыноў Асурскіх.
25 Бо цяпер няма ў нас памочніка, але Бог аддаў нас у іх рукі, каб мы былі пакінуты перад імі ад смагі і вялікай пагібелі.
26 Дык вось, пакліч іх да сябе і аддай увесь горад на здабычу народу Алаферна і ўсяму яго войску.
27 Бо лепей нам быць у іх на здабычу, чым памерці ад смагі; нашы дзеці паміраюць.
28 Сьведчым супроць вас неба і зямлю, і Бога нашага, і Госпада бацькоў нашых, Які карае нас за грахі нашыя і за грахі бацькоў нашых, каб Ён не зрабіў так, як мы казалі сёньня.
29. І быў аднадушны плач вялікі пасярод сходу; і ўсклікнулі яны да Пана Бога моцным голасам.
30 Тады Азія сказаў ім: Браты, будзьце мужнымі, вытрымаем яшчэ пяць дзён, у якія Гасподзь Бог наш зьверне да нас сваю міласьць; бо Ён не пакіне нас зусім.
31 І калі гэтыя дні пройдуць і ня прыйдзе нам дапамогі, я зраблю паводле твайго слова.
32 І разагнаў ён народ, кожнага на свой адрас; і яны пайшлі да муроў і вежаў свайго горада, і адправілі жанчын і дзяцей у іхнія дамы; і яны былі вельмі прыгнечаны ў горадзе.

РАЗДЗЕЛ 8

1 У той час пачула пра гэта Юдыф, якая была дачкой Мэрары, сына Окса, сына Язэпа, сына Азэла, сына Элсіі, сына Ананіі, сына Гедэона, сына Рафаіма , сын Ацыто, сын Эліу, сын Эліяба, сын Натанаіла, сын Самаэля, сын Саласадала, сын Ізраіля.
2 І Манасія, муж яе, з племені яе і роду яе, памёр падчас жніва ячменю.
3 Бо калі ён стаяў і наглядаў за тымі, што зьвязвалі снапы ў полі, гарачыня ахапіла галаву ягоную, і ён упаў на ложак свой, і памёр у горадзе Вэтыліі; і пахавалі яго з бацькамі ягонымі ў полі паміж Дотаімам і Баламам .
4 І аўдавела Юдыф у доме сваім тры гады і чатыры месяцы.

5 І зрабіла яна сабе намёт на даху дома свайго, і апранула вярэту на сьцёгны свае, і апранула вопратку ўдовы сваёй.
6 І пасьцілася яна ва ўсе дні ўдоўства свайго, апрача пярэдаднеў суботаў і суботаў, і напярэдадні маладзікоў, і маладзікоў, і сьвятаў і ўрачыстых дзён дому Ізраілевага.
7 Яна таксама была прыгожая з выгляду і вельмі прыгожая на выгляд; і Манасія, муж яе, пакінуў ёй золата і срэбра, і рабоў і рабынь, і быдла, і землі; і яна засталася на іх.
8. І ня было нікога, хто абмовіў бы яе; бо яна вельмі баялася Бога.
9 Калі яна пачула злыя словы народу супраць правіцеля, што яны аслаблі ад нястачы вады, бо Юдзіф чула ўсе словы, якія казаў ім Азія, і што ён пакляўся перадаць горад асірыйцам праз пяць дзён;
10 Тады яна паслала сваю чакайніцу, якая кіравала ўсім, што мела, паклікаць Азія, Хабрыса і Харміса, старажылаў горада.
11 І яны прыйшлі да яе, і яна сказала ім: «Паслухайце мяне, кіраўнікі жыхароў Вэтыліі, бо словы вашыя, якія вы сёньня прамовілі перад народам, няправільныя ў прысязе, якую вы далі і вымавілі паміж Богам і вамі, і абяцаў аддаць горад нашым ворагам, калі ў гэтыя дні Гасподзь не звернецца вам на дапамогу.
12 А цяпер хто вы, што спакушаеце Бога сёньня і стаіце замест Бога сярод сыноў чалавечых?
13 А цяпер выпрабуйце Госпада Усемагутнага, але ніколі нічога не даведаецеся.
14 Бо вы ня можаце знайсьці глыбіні сэрца чалавечага, ані спасьцігнуць таго, што ён думае; як жа вы дасьледваеце Бога, Які стварыў усё гэта, і спазнаеце розум Ягоны, ці спасьцігнеце намер Ягоны? Не, браты мае, не раздражняйце Госпада Бога нашага.
15 Бо калі ён не дапаможа нам на працягу гэтых пяці дзён, ён мае ўладу абараняць нас, калі захоча, нават кожны дзень, або зьнішчаць нас перад ворагамі нашымі.
16. Не звязвайце радаў Госпада Бога нашага, бо Бог не такі, як чалавек, каб Яму пагражаць; і ён не як сын чалавечы, каб хістацца.
17 Таму будзем чакаць ад Яго збаўленьня і заклікаць Яго на дапамогу нам, і Ён пачуе голас наш, калі Яму заўгодна.
18 Бо не паўстала ў нашым веку і няма цяпер у гэтыя дні ні племя, ні сям'і, ні народу, ні горада сярод нас, якія б пакланяліся рукатворным багам, як гэта было раней.
19 Дзеля гэтага бацькі нашыя былі аддадзены мечу і на рабунак і пацярпелі вялікую паразу ад ворагаў нашых.
20 Але мы не ведаем іншага бога, таму мы спадзяемся, што ён не пагарджае ні намі, ні любым з нашага народу.
21 Бо калі мы будзем так схоплены, то ўся Юдэя будзе спустошана, і сьвятыня наша будзе разрабавана; і ён запатрабуе апаганьваньня яго з нашых вуснаў.
22 І забойства братоў нашых, і палон краіны, і спусташэнне спадчыны нашай абярне Ён на нашыя галовы сярод язычнікаў, дзе б мы ні былі ў няволі; і мы будзем спакусай і ганьбай для ўсіх, хто валодае намі.
23. Бо ня ў ласку рабства нашае, але Гасподзь Бог наш аберне яго ў ганьбу.
24 Дык вось, браты, пакажам прыклад братам нашым, бо сэрцы іхнія залежаць ад нас, і сьвятыня, і дом, і ахвярнік спачываюць на нас.
25 Да таго ж, будзем дзякаваць Госпаду Богу нашаму, Які выпрабоўвае нас, як і айцоў нашых.
26 Узгадай, што зрабіў ён Абрагаму, і як судзіў Ісаака, і што сталася зь Якавам у Месапатаміі Сірыйскай, калі ён пасвіў авечкі Лавана, брата маці сваёй.
27 Бо Ён не выпрабоўваў нас у агні, як іх, дзеля выпрабаваньня сэрцаў іхніх, і не адпомсьціў нам, але Госпад бічэе тых, што набліжающца да Яго, каб навучыць іх.
28 Тады Азія сказаў ёй: усё, што ты казала, ты казала з добрым сэрцам, і няма нікога, хто б пярэчыў словам тваім.
29 Бо гэта ня першы дзень, калі твая мудрасьць зьяўляецца; але ад пачатку дзён тваіх усе людзі ведаюць розум твой, бо добры настрой сэрца твайго.
30 Але народ моцна прагнуў і прымусіў нас зрабіць зь імі тое, што мы сказалі, і прысягнуць на сябе, якой мы не парушым.
31 Дык цяпер ты маліся за нас, бо ты жанчына пабожная, і Гасподзь пашле нам дождж, каб напоўніць вадаёмы нашыя, і мы больш ня будзем губляць сіл.
32 Тады Юдзіф сказала ім: паслухайце мяне, і я зраблю тое, што пойдзе ва ўсе пакаленні для дзяцей нашага народу.
33. Вы застанецеся ў гэтую ноч каля брамы, а я выйду са служанкаю маёю; і ў дні, якія вы абяцалі аддаць горад ворагам нашым, Гасподзь наведае Ізраіля рукою маёю.
34 Але не пытайцеся аб дзеях маіх, бо я не адкрыю вам, пакуль не скончыцца тое, што я раблю.
35 Тады Азія і князі сказалі ёй: ідзі з мірам, і Пан Бог будзе перад табою, каб адпомсціць ворагам нашым.
36 І вярнуліся яны з палаткі і пайшлі да сваіх палатаў.

РАЗДЗЕЛ 9

1. Юдыф упала на твар свой і пасыпала галаву сваю попелам, і скінула з сябе зрэбнік, у які была апранутая; і прыкладна ў той час, калі кадзіла таго вечара ў Ерусаліме ў доме Госпада, Юдзіф усклікнула моцным голасам і сказала:
2 Госпадзе, Божа бацькі майго Сімяона, якому Ты даў меч, каб адпомсьціць прыхадням, якія разьвязалі пояс служанкі, каб апаганіць яе, і адкрылі сьцягно ёй на сорам, і апаганілі дзявоцтва яе на ганьбу; бо Ты сказаў: ня будзе так; і ўсё ж яны так і зрабілі:
3 Дзеля гэтага Ты аддаў на сьмерць кіраўнікоў іхніх, каб яны, падмануўшыся, пафарбавалі ложак свой у кроў і пабілі слуг разам з уладарамі сваімі і ўладароў на тронах іхніх;
4 І аддаў жонак іхніх на здабычу, і дачок іхніх у палон, і ўсю здабычу іхнюю падзяліў паміж любімымі дзецьмі тваімі; якія былі ўзбуджаны руплівасьцю Тваёю і брыдзіліся забруджваньня сваёй крыві і заклікалі Цябе на дапамогу: Божа, Божа мой, пачуй і мяне, удаву.
5 Бо ты зрабіў ня толькі тое, але і тое, што было раней і што сталася пасьля; ты думаў пра тое, што цяпер і што будзе.

6 Так, тое, што ты вызначыў, было гатова і сказаў: вось, мы тут, бо ўсе шляхі твае падрыхтаваны, і суды твае прадугледжаны.
7 Бо вось, Асірыйцы памножыліся ў сіле сваёй; яны ўзвышаюцца з канём і чалавекам; яны хваляцца сілаю сваіх пешых; яны спадзяюцца на шчыт, і дзіду, і лук, і прашчу; і не ведаю, што Ты - Гасподзь, які разбураеш бітвы: Гасподзь - імя тваё.
8 Зьнішчы моц іхнюю сілаю Тваёю і зьнішчы моц іхнюю гневам Тваім, бо яны задумалі апаганіць сьвятыню Тваю і апаганіць скінію, дзе спачывае імя Тваёй славы, і паваліць мячом рог ахвярніка Твайго.
9 Паглядзі на іх пыху і пашлі гнеў Твой на іхнія галовы; аддай у руку маю, удаву, уладу, якую я зачала.
10 Падманам вуснаў маіх пабі слугу з князем, і князя з слугою; рукою жанчыны зруйнуй велічыню іхнюю.
11 Бо ня ў мностве сіла Твая, і ня ў моцных сіла Твая, бо Ты Бог прыгнечаных, памочнік прыгнечаных, апора слабых, абаронца пакінутых, выратавальнік тых, што бяз надзеі. .
12 Прашу Цябе, прашу Цябе, Божа бацькі майго і Божа спадчыны Ізраілевай, Госпадзе неба і зямлі, Творца водаў, Цару ўсякага стварэньня, пачуй малітву маю!
13 І зрабі слова і ашуку маю ранай і паразай для тых, што замышлялі жорсткія справы супроць запавету Твайго, і сьвятога дому Твайго, і супроць вяршыні Сіёна, і супроць дому валоданьня сыноў Тваіх.
14 І зрабі так, каб кожны народ і племя прызналі, што Ты ёсьць Бог усякай моцы і моцы, і што няма нікога, хто абараняе народ Ізраілеў, акрамя Цябе.

РАЗДЗЕЛ 10

1 Пасьля гэтага яна перастала клікаць Бога Ізраілевага і скончыла ўсе словы гэтыя.
2 Яна паднялася там, дзе ўпала, і паклікала служанку сваю, і ўвайшла ў дом, у якім жыла ў суботы і ў сьвяты свае,
3 І зьняла з сябе вярэту, якая была на ёй, і зьняла зь сябе ўдоўскую вопратку, і абмыла ўсё цела сваё вадою, і памазала сябе каштоўным мірам, і запляла валасы на галаве сваёй у косы, і надзела покрыўку на і апранула яе ў вопратку радасьці, у якую была апранута пры жыцьці Манасіі, мужа свайго.
4 І ўзяла яна сандалі на ногі свае, і надзела на сябе бранзалеты свае, і ланцужкі свае, і пярсцёнкі свае, і завушніцы свае, і ўсе ўпрыгажэнні свае, і мужна апранулася, каб прыцягваць вочы ўсіх людзей, якія ўбачаць яе.
5. І дала яна служанцы сваёй мях віна і збанок алею, і напоўніла мяшок смажаным збожжам, і кавалкамі смокваў, і выдатным хлебам; і яна склала ўсе гэтыя рэчы разам і паклала на сябе.
6 Такім чынам, яны выйшлі да брамы горада Бэтуліі і знайшлі стаяць там Азію і старажылаў горада Хабрыса і Харміса.
7 І калі яны ўбачылі яе, што зьмяніўся выгляд яе і адзеньне яе зьмянілася, яны вельмі зьдзівіліся прыгажосьці яе і сказалі ёй.
8 Бог, Бог бацькоў нашых, няхай дасьць табе ласку і зьдзейсьніць задумы твае на славу сыноў Ізраілевых і на ўзьвялічэньне Ерусаліма. Затым яны пакланяліся Богу.
9 І сказала яна ім: загадайце адчыніць мне брамы гораду, каб я магла выйсьці выканаць тое, пра што вы казалі са мною. І загадалі маладым людзям адчыніць ёй, як яна казала.
10 Калі яны зрабілі гэта, Юдзіф выйшла, яна і служанка яе зь ёю; і жыхары горада сачылі за ёй, пакуль яна не спусцілася з гары і пакуль не мінула даліну і больш не магла бачыць яе.
11 І пайшлі яны наўпрост у даліну, і сустрэла яе першая варта Асірыйцаў,
12 І, узяўшы яе, спытаўся ў яе: зь якога ты народу? а ты адкуль? і куды ты ідзеш? А яна сказала: я жанчына з Габрэяў і ўцякла ад іх, бо яны будуць аддадзены табе на зьнішчэньне.
13 І я прыйду перад Галафернам, начальнікам войска вашага, каб абвясціць словы праўды; і я пакажу яму шлях, па якім ён пойдзе і заваюе ўсю горную краіну, не страціўшы ні цела, ні жыцця ніводнага са сваіх людзей.
14 Мужчыны, пачуўшы словы яе і ўбачыўшы аблічча яе, вельмі зьдзівіліся прыгажосьці яе і сказалі ёй:
15 Ты выратаваў сваё жыцьцё тым, што пасьпяшаўся спусціцца да гаспадара нашага; дык вось, ідзі ў намёт яго, і некаторыя з нас правядуць цябе, пакуль не аддадуць цябе ў яго рукі.
16 І калі станеш перад ім, ня бойся ў сэрцы тваім, але адкажы яму паводле слова твайго; і ён будзе да цябе добра ставіцца.
17. І выбралі зь іх сто чалавек, каб суправаджаць яе і яе служанку; і прывялі яе ў намёт Алаферна.
18 Тады была згуртаванасьць ва ўсім табары: бо пра яе прыход пачулі шум сярод намётаў, і абышлі яе, калі яна стаяла па-за намётам Аляфэрна, пакуль не сказалі яму пра яе.
19 І зьдзіўляліся яны прыгажосьці яе, і захапляліся зь яе сыны Ізраілевыя, і кожны казаў аднаму свайму: хто б пагарджаў гэтым народам, што мае сярод сябе такія жанчыны? праўда, нядобра, каб з іх застаўся адзін чалавек, які, адпушчаны, можа ўвесці ў зман усю зямлю.
20 І тыя, што ляжалі каля Алаферна, выйшлі і ўсе яго слугі і ўвялі яе ў намёт.
21 Алаферн спачываў на сваім ложку пад балдахінам, які быў вытканы пурпурам, золатам, смарагдамі і каштоўнымі камянямі.
22. І паказалі яму пра яе; і ён выйшаў перад намётам сваім, а перад ім ішлі срэбраныя лямпы.
23 І калі Юдзіф прыйшла перад ім і ягонымі слугамі, усе зьдзівіліся прыгажосьці яе аблічча; і ўпала яна на твар свой і пакланілася яму, і слугі ягоныя паднялі яе.

РАЗДЗЕЛ 11

1 Тады Алаферн сказаў ёй: жанчына, супакойся, не бойся ў сэрцы тваім, бо я ніколі не пакрыўдзіў нікога, хто хацеў служыць Навухаданосару, цару ўсёй зямлі.
2 Дык вось, калі б народ твой, які жыве ў гарах, не асьвяціў празь мяне, я не падняў бы на іх дзіды маёй; але яны самі сабе зрабілі гэта.
3 Але цяпер скажы мне, чаму ты ўцёк ад іх і прыйшоў да нас: бо ты прыйшоў дзеля аховы; супакойся, ты будзеш жыць гэтай ноччу і пасля:

4 Бо ніхто не пакрыўдзіць цябе, але будуць маліць цябе добра, як робяць слугі цара Навуходаносара, гаспадара майго.
5 Тады Юдзіф сказала яму: прымі словы слугі твайго і дазволь служанцы тваёй гаварыць перад табою, і я не абвяшчу хлусні гаспадару свайму гэтай ноччу.
6 І калі ты будзеш выконваць словы служанкі тваёй, дык Бог споўніць гэта праз цябе; і мой гаспадар не парушыць сваіх намераў.
7 Жывы Навуходаносар, цар усёй зямлі, і жывая ўлада ягоная, каторая паслала цябе на абарону ўсяго жывога, бо ня толькі людзі будуць служыць яму праз цябе, але і зьвяры палявыя, і быдла, і птушкі нябесныя будуць жыць дзякуючы сіле Тваёй пад Навуходаносарам і ўсім домам ягоным.
8 Бо мы чулі пра тваю мудрасьць і тваю палітыку, і абвяшчаюць па ўсёй зямлі, што ты адзіны выдатны ва ўсім каралеўстве, і моцны ў ведах, і выдатны ў ваенных подзьвігах.
9 Што тычыцца пытаньня, якое казаў Ахіёр на радзе тваім, мы пачулі яго словы; бо жыхары Бэтуліі выратавалі яго, і ён абвясьціў ім усё, што казаў табе.
10 Дык вось, уладар і правіцель, не шануй слова яго; але пакладзі гэта ў сэрцы тваім, бо гэта праўда: бо народ наш не будзе пакараны, і меч не адолее іх, калі яны не зграшаць супраць Бога свайго.
11 І цяпер, каб гаспадар мой не быў пераможаны і не сарваў свайго намеру, нават сьмерць цяпер напала на іх, і іхні грэх ахапіў іх, якім яны будуць выклікаць гнеў свайго Бога кожны раз, калі будуць рабіць тое, што не належыць быць зроблена:
12 Бо ў іх не хапае ежы, і вады ў іх мала, і яны вырашылі накласьці руку на свой быдла і задумалі спажыць усё тое, што Бог забараніў ім есьці законамі Сваімі:
13 і пастанавілі патраціць першыя плады дзясятых частак віна і алею, якія яны асьвяцілі і захавалі для сьвятароў, што служаць у Ерусаліме перад абліччам Бога нашага; якія рэчы нельга нікому з людзей нават дакранацца рукамі.
14 Бо яны паслалі некаторых у Ерусалім, таму што і тыя, што жывуць там, зрабілі падобнае, каб прынесьці ім дазвол ад сенату.
15 Цяпер, калі яны паведамяць ім, яны неадкладна зробяць гэта, і ў той жа дзень будуць адданы табе на зьнішчэньне.
16 Таму я, служанка Твая, ведаючы ўсё гэта, уцякла ад аблічча іхняга; і Бог паслаў мяне, каб зрабіць з табою справы, ад якіх уся зямля здзівіцца, і кожны, хто пачуе гэта.
17 Бо раб твой пабожны і служыць Богу нябеснаму дзень і ноч; дык вось, спадару мой, я застануся ў цябе, а раб твой выйдзе ўначы ў даліну, і я буду маліцца Богу, і ён скажуць мне, калі яны здзейснілі свае грахі:
18 Я прыйду і абвяшчу табе, і ты выйдзеш з усім войскам тваім, і ня будзе ніводнага зь іх, хто супраціўляўся б табе.
19 І правяду цябе празь Юдэю, пакуль ня дойдзеш да Ерусаліма; і пастаўлю трон твой пасярод яго; і ты будзеш гнаць іх, як авечак, у якіх няма пастыра, і сабака нават рота свайго не разявіць на цябе, бо гэтыя рэчы былі сказаны мне паводле майго прадбачання, і яны былі аб'яўлены мне, і я пасланы сказаць цябе.
20 Тады словы яе спадабаліся Алаферну і ўсім яго слугам; і дзівіліся мудрасці яе і казалі:
21. Няма такой жанчыны ад канца зямлі да краю, і па прыгажосці твару, і па мудрасці слоў.
22 Падобна і сказаў ёй Алаферн. Бог зрабіў добра, што паслаў цябе перад людзьмі, каб сіла была ў нашых руках і пагібель для тых, хто легкадумна ставіцца да гаспадара майго.
23 І цяпер ты і прыгожы ў тваім абліччы, і дасціпны ў тваіх словах: сапраўды, калі ты будзеш рабіць так, як ты сказаў, твой Бог будзе маім Богам, і ты будзеш жыць у доме цара Навуходаносара, і будзеш славіцца ва ўсім зямля.

РАЗДЗЕЛ 12

1 Тады ён загадаў увесці яе туды, дзе стаяла яго талерка; і загадаў, каб яны гатавалі для яе з яго ўласнай ежы, і каб яна піла з яго ўласнага віна.
2. І сказала Джудзіф: я не буду есці гэтага, каб не было крыўды;
3 Тады Алаферн сказаў ёй: "Калі твой запас не будзе, як мы можам даць табе падобнае?" бо няма з намі нікога з народу твайго.
4. І сказала яму Юдзіф, хай жыве душа твая, спадару, няхай раба твая не патраціць маёй маёмасці, пакуль Гасподзь не здзейсніць маёю рукою тое, што Ён пастанавіў.
5 Тады слугі Алаферна завялі яе ў намёт, і яна спала да поўначы, і ўстала, калі была ранішняя варта,
6 І паслаў да Алаферна, сказаўшы: няхай гаспадар мой загадае, каб раба твая магла выйсці на малітву.
7 Тады Алаферн загадаў сваёй ахове, каб яны не затрымлівалі яе: так яна прабыла ў лагеры тры дні, а ўначы выйшла ў даліну Вэтыліі і абмылася ў крыніцы вады каля лагера.
8. І калі яна выйшла, прасіла Госпада Бога Ізраілевага, каб Ён накіраваў шлях яе на ўзьнясеньне сыноў народу свайго.
9 І ўвайшла яна чыстая і засталася ў намёце, пакуль не ела мяса сваё ўвечары.
10 А на чацьвёрты дзень Аляфэрн зладзіў пачастунак толькі для сваіх слуг і не паклікаў на банкет нікога з афіцэраў.
11 Тады ён сказаў Багою еўнуху, які адказваў за ўсё, што ў яго было: ідзі цяпер і ўгавары гэтую Габрэйку, якая з табою, каб яна прыйшла да нас і ела і піла з намі.
12 Бо вось, ганьба будзе для нас, калі мы адпусьцім такую жанчыну, ня маючы зь ёю; бо калі мы не прыцягнем яе да сябе, яна будзе смяяцца з нас.
13 Тады Багоа адышоў ад Алаферна і падышоў да яе, і сказаў: «Няхай гэтая прыгожая дзяўчына не баіцца прыйсці да майго гаспадара і атрымаць пашану ў яго прысутнасці, і піць віно, і весяліцца з намі, і быць зрабіла гэты дзень як адна з дачок асірыйцаў, якія служылі ў доме Навуходаносара.
14 Тады Юдыф сказала яму: хто я цяпер, каб пярэчыць гаспадару майму? усё, што яму заўгодна, я хутка зраблю, і гэта будзе маёй радасьцю да дня сьмерці маёй.
15 І яна ўстала, і апранула сваё адзенне і ўсё сваё жаночае ўбранне, а яе служанка пайшла і паслала ёй на зямлю насупраць Алаферна мяккія скуры, якія яна

атрымала ад Багоя для штодзённага карыстання, каб яна магла сядзець і есці на іх.
16 Цяпер, калі Юдзіф увайшла і села, сэрца Алаферна было захоплена ёю, і яго розум быў узрушаны, і ён вельмі жадаў яе таварыства; бо ён чакаў часу, каб падмануць яе, з таго дня, як убачыў яе.
17 Тады сказаў ёй Алаферн: выпі і весяліся з намі.
18 І сказала Юдыф: цяпер я буду піць, спадару, таму што жыццё маё павялічылася ўва мне сёння больш, чым за ўсе дні з дня майго нараджэння.
19. І ўзяла, і ела, і піла перад ім тое, што прыгатавала служанка яе.
20. І Алаферн вельмі захапіўся ёю і выпіў больш віна, чым выпіў за адзін дзень з моманту свайго нараджэння.

РАЗДЗЕЛ 13

1 Цяпер, калі настаў вечар, яго слугі паспяшаліся сысці, і Багоас зачыніў свой намёт на вуліцы і адпусціў афіцыянтаў ад прысутнасці свайго гаспадара; і ляглі яны ў ложкі свае, бо ўсе былі стомленыя, бо гасьціна зацягнулася.
2 І засталася Юдзіф адна ў намёце, а Алаферн ляжаў адзін на сваім ложку, бо ён быў напоены віном.
3 Юдыф загадала сваёй служанцы стаяць без спальні і чакаць яе. выходзіць, як яна рабіла штодня: бо яна сказала, што пойдзе на свае малітвы, і яна гаварыла з Багоасам у адпаведнасці з той жа мэтай.
4 І выйшлі ўсе, і нікога не засталося ў спальні, ні малога, ні вялікага. Тады Юдзіф, стоячы каля ягонага ложка, сказала ў сэрцы сваім: Пане, Божа ўсялякай сілы, паглядзі на гэты падарунак на творы рук маіх для ўзвышэння Ерусаліма.
5 Бо цяпер час дапамагчы спадчыне Тваёй і выканаць задумы Твае на зьнішчэньне ворагаў, якія паўсталі на нас.
6 Тады яна падышла да слупа ложка, які быў каля галавы Алаферна, і зняла адтуль яго ўбранне,
7 І падышоў да ложка ягонага, і схапіў валасы на галаве ягонай, і сказаў: умацуй мяне, Госпадзе Божа Ізраілеў, сёньня!
8 І ўдарыла яна два разы па шыі з усяе сілы, і адняла ў яго галаву.
9 І скінуў цела ягонае з ложка, і зьняў покрыва са слупоў; і адразу пасля таго, як яна выйшла і аддала Галаферну галаву яго сваёй служанцы;
10 І яна паклала гэта ў свой мяшок зь мясам; так яны двое пайшлі разам паводле свайго звычаю на малітву; і калі яны мінулі табар, яны абышлі даліну, і падняліся на гару Бэтулія, і прыйшлі да брамы яе.
11 І сказала Юдыф здалёк вартаўнікам каля брамы: адчыніце, адчыніце браму; Бог, Бог наш, з намі, каб паказаць моц Сваю ў Ерусаліме і войска Сваё супроць ворага, як і Ён зроблена ў гэты дзень.
12. Калі жыхары горада яе пачулі голас яе, яны паспяшаліся спусціцца да брамы горада свайго і паклікалі старэйшын горада.
13 І тады яны пабеглі ўсе разам, і малыя і вялікія, таму што было ім дзіўна, што яна прыйшла; таму яны адчынілі браму і прынялі іх, і расклалі агонь для святла, і сталі вакол іх.
14 І сказала яна ім моцным голасам: слава, слава Богу, слава Богу, я кажу, што Ён не адняў міласэрнасьці сваёй ад дому Ізраілевага, але зьнішчыў ворагаў нашых рукамі маімі гэтай ноччу.
15 Такім чынам, яна дастала галаву з мяшка, і паказала яе, і сказала ім: вось галава Алаферна, галоўнакамандуючага арміяй Асура, і вось балдахін, у якім ён ляжаў п'яны; і пабіў яго Гасподзь рукою жанчыны.
16 Жывы Гасподзь, Які захаваў мяне на дарозе маёй, якой я ішоў, аблічча маё ўвяло Яго ў зман на пагібель, але Ён не ўчыніў са мною грэху, каб апаганіць і пасароміць мяне.
17 Тады ўвесь народ быў вельмі зьдзіўлены, і пакланіліся Богу, і аднадушна сказалі: дабраслаўлёны Ты, Божа наш, што сёньня зьнішчыў ворагаў народу Твайго.
18 Тады Азія сказаў ёй: О, дачка, дабраслаўлёная ты Богам Усявышнім над усімі жанчынамі на зямлі; і бласлаўлёны Гасподзь Бог, які стварыў неба і зямлю, які накіраваў цябе на адсячэнне галавы галоўных ворагаў нашых.
19 Бо гэта давер твой не адыдзе ад сэрцаў людзей, якія вечна памятаюць сілу Божую.
20 І вярне Бог табе гэта на вечную хвалу, каб наведаць цябе дабром, бо ты не пашкадаваў душы сваёй за пакуты народу нашага, але адпомсьціў за пагібель нашу, ідучы прамаю дарогаю перад Богам нашым. І ўвесь народ сказаў: Няхай так і будзе.

РАЗДЗЕЛ 14

1 Тады Юдзіф сказала ім: «Паслухайце мяне, браты мае, і вазьміце гэтую галаву і павесьце яе на самым высокім месцы вашых сцен».
2 І як толькі настане раніца, і сонца ўзыдзе над зямлёю, вазьміце кожны сваю зброю і выйдзіце ўсе адважныя людзі з горада, і пастаўце над імі начальніка, як быццам хочаце сыдзі ў поле да варты Асірыйцаў; але не спускайся.
3 Тады яны возьмуць сваю зброю і пойдуць у свой лагер, і падымуць камандзіраў войска Асурскага, і пабягуць да намёта Алаферна, але не знойдуць яго; тады нападзе на іх страх, і яны уцячэ перад абліччам тваім.
4 Дык вы і ўсе, хто жыве на ўзбярэжжы Ізраіля, будзеце гнацца за імі і збіваць іх на хаду.
5 Але перш чым зрабіць гэта, паклічце мяне Ахіора Аманіцяніна, каб ён убачыў і спазнаў таго, хто пагарджаў домам Ізраілевым і паслаў яго да нас як бы на сьмерць.
6 Тады паклікалі Ахіёра з дому Азіі; і калі ён прыйшоў і ўбачыў галаву Алаферна ў руцэ чалавека ў сходзе народа, ён упаў на твар свой, і дух яго страціў дух.
7 Але калі яго забралі, ён упаў да ног Юдзіфы, пакланіўся ёй і сказаў: дабраслаўлёная ты ва ўсіх жытлах Юды і ва ўсіх народах, якія, пачуўшы імя Тваё, здзівяцца.
8 Дык цяпер раскажы мне ўсё, што ты зрабіў у гэтыя дні. Тады Юдзіф расказала яму сярод людзей усё, што яна зрабіла з таго дня, як выйшла, да той гадзіны, калі яна гаварыла з імі.
9 І калі яна перастала гаварыць, народ закрычаў моцным голасам і зашумеў у горадзе сваім.

10 І калі Ахіёр убачыў усё, што зрабіў Бог Ізраілеў, ён вельмі ўвераваў у Бога і абрэзаў крайнюю плоць сваю, і быў далучаны да дому Ізраілевага да сёньня.
11 І як толькі настала раніца, яны павесілі галаву Алаферна на сцяне, і кожны ўзяў сваю зброю, і яны пайшлі атрадамі да пратокі гары.
12 Але Асірыйцы, убачыўшы іх, паслалі да правадыроў сваіх, якія прыйшлі да начальнікаў сваіх і трыбунаў і да ўсіх кіраўнікоў сваіх.
13 Такім чынам, яны прыйшлі да палаткі Алаферна і сказалі таму, хто адказваў за ўсе яго рэчы: разбудзі цяпер нашага гаспадара, бо рабы адважыліся выступіць супраць нас на бітву, каб яны былі цалкам знішчаны.
14 Тады ўвайшоў Багоас і пастукаў у дзьверы намёта; бо ён думаў, што спаў з Юдзіф.
15 Але паколькі ніхто не адказаў, ён адчыніў і ўвайшоў у спальні, і знайшоў яго пакінутым на падлозе мёртвым, і галаву яго аднялі.
16 Таму ён закрычаў моцным голасам, з плачам і ўздыханнем і моцным крыкам, і разарваў вопратку сваю.
17 Пасьля таго, як ён увайшоў у намёт, дзе начавала Юдзіф, і, не знайшоўшы яе, выскачыў да народу і закрычаў:
18 Гэтыя нявольнікі здрадзілі; адна жанчына з Габрэяў пасараміла дом цара Навуханоcара: бо вось, Алаферн ляжыць на зямлі без галавы.
19 Калі начальнікі войска Асірыйскага пачулі гэтыя словы, яны разадралі вопраткі свае, і моцна ўстрывожыліся ў іх, і быў крык і вялікі шум па ўсім табары.

РАЗДЗЕЛ 15

1 Тыя, што былі ў намётах, пачуўшы, зьдзівіліся з таго, што сталася.
2 І ахапіў іх страх і трымценьне, так што не было чалавека, які б адважыўся застацца на вачах у суседа свайго; але, кінуўшыся ўсе разам, яны ўцякалі ва ўсе дарогі раўніны і гары.
3 Уцяклі таксама і тыя, што стаялі табарам у гарах вакол Бэтуліі. І кінуліся на іх сыны Ізраілевыя, кожны з іх воін.
4 Тады паслаў Азію ў Бэтамастэм, і ў Бебай, і ў Хобай, і ў Колу, і ва ўсе межы Ізраіля, каб расказаць пра тое, што адбылося, і каб усе кінуліся на сваіх ворагаў, каб знішчыць іх.
5 Калі сыны Ізраілевыя пачулі гэта, усе аднадушна напалі на іх і забілі іх да Ховая; таксама і тых, што прыйшлі з Ерусаліма і з усёй горнай краіны, бо людзі расказалі ім, што адбылося у лагеры ворагаў іхніх), і тыя, што былі ў Галаадзе і ў Галілеі, гналі іх з вялікай бойняй, пакуль яны не мінулі Дамаск і межы яго.
6 А рэшта, якая жыла ў Бэтуліі, напала на табар Асура і разрабавала іх, і вельмі ўзбагацілася.
7 І засталося тое, што засталося ў сыноў Ізраілевых, якія вярнуліся пасьля забойства; і сёлы і гарады, што ў гарах і на раўнінах, здабылі шмат здабычы, бо мноства было вельмі вялікае.
8 І прыйшоў Ёакім першасьвятар і старэйшыны сыноў Ізраілевых, якія жылі ў Ерусаліме, каб убачыць даброты, якія Бог паказаў Ізраілю, і пабачыць Юдыф, і прывітаць яе.
9 І калі яны прыйшлі да яе, яны аднадушна дабраславілі яе і сказалі ёй: Ты - узвышша Ерусаліма, ты - вялікая слава Ізраіля, ты - вялікая хвала народу нашага.
10 Усё гэта Ты ўчыніў рукою Тваёю: шмат дабра ўчыніў Ты Ізраілю, і Бог упадабаў гэта; дабраславёны ты ў Госпада Усемагутнага навекі. І ўвесь народ сказаў: няхай будзе так.
11 І людзі разрабавалі табар на працягу трыццаці дзён; і аддалі Юдыф Галаферна намёт яго, і ўсю яго талерку, і лыжкі, і посуд, і ўсё яго рэчы; і яна ўзяла гэта і паклала на свайго мула; і падрыхтавала свае калёсы і паклала іх на іх.
12. І зьбегліся ўсе ізраільцяне, каб убачыць яе, і дабраславілі яе, і ладзілі для яе карагоды; і яна ўзяла галінкі ў руку сваю і дала таксама жанчынам, якія былі зь ёю.
13 І ўсклалі аліўкавы вянок на яе і на служанку яе, якая была зь ёю, і яна пайшла ў танцы перад усім народам, ведучы ўсіх жанчын; і ўсе Ізраільцяне ішлі за ёй у дасьпехах сваіх зь вяночкамі і песьнямі у іх вусны.

РАЗДЗЕЛ 16

1. І Юдыф пачала сьпяваць гэтую падзяку ва ўсім Ізраілі, і ўвесь народ сьпяваў за ёю гэтую песьню хвалы.
2 І сказала Юдзіф: Пачніце Богу майму з тымпанамі, сьпявайце Госпаду майму з цымбаламі; наладзьце Яму новы псальм; узьвялічвайце Яго і заклікайце імя Ягонае.
3 Бо Бог разбурае бітвы, бо сярод табараў сярод народаў Ён вызваліў мяне з рук тых, што гналі мяне.
4 Асур выйшаў з гор з поўначы, ён прыйшоў з дзесяцьцю тысячамі свайго войска, мноства якога спыніла патокі, а іх коннікі пакрылі пагоркі.
5 Ён хваліўся, што спаліць межы мае, і заб'е юнакоў маіх мячом, і разаб'е аб зямлю грудных дзяцей, і зробіць немаўлят маіх здабычай, і нявінніц маіх - здабычай.
6 Але Ўсемагутны Гасподзь збянтэжыў іх рукою жанчыны.
7 Бо моцны не ўпаў ад юнакоў, і сыны тытанаў не пабілі яго, і высокія волаты не накінуліся на яго: але Юдзіф, дачка Мэрары, аслабіла яго прыгажосьцю свайго аблічча.
8 Бо яна зьняла вопратку ўдоўства свайго дзеля ўзьвялічваньня прыгнечаных у Ізраілі, і памазала твар свой мірам, і валасы свае скруціла ў пучок, і ўзяла ільняную вопратку, каб ашукаць Яго.
9 Яе сандалі захаплялі яго вочы, яе прыгажосць узяла ў палон яго розум, і фаушон прайшоў праз яго шыю.
10 Персы здрыгануліся ад яе смеласці, а мідзяне былі напалоханы яе цвёрдасцю.
11 Тады закрычалі пакутныя мае ад радасьці, і закрычалі слабыя мае; але яны былі зьдзіўленыя: яны паднялі свой голас, але былі павалены.
12 Сыны дзяўчат праткнулі іх і паранілі, як дзяцей уцекачоў: яны загінулі ў бітве Гасподняй.
13 Запяю Госпаду песьню новую: Ты, Госпадзе, вялікі і слаўны, дзівосны ў сіле і непераможны.
14 Няхай усе стварэньні служаць Табе: бо Ты сказаў, і яны былі створаныя, Ты паслаў дух Твой, і ён стварыў

іх, і няма нікога, хто б мог супрацьстаяць голасу Твайму.
15 Бо горы зварухнуцца ад падмуркаў сваіх разам з водамі, скалы растануць, як воск, ад Твайго аблічча; але Ты міласэрны да тых, што баяцца Цябе.
16 Бо ўсякая ахвяра малая для прыемнай духмянасьці табе, і ўсякага тлушчу ня хопіць на цэласпаленьне твае; а хто баіцца Госпада, вялікі заўсёды.
17 Гора народам, якія паўстаюць супраць майго роду! Гасподзь Усемагутны адпомсьціць ім у дзень судны, уклаўшы агонь і чарвякоў у плоць іхнюю; і яны будуць адчуваць іх і плакаць вечна.
18 Як толькі яны ўвайшлі ў Ерусалім, яны пакланіліся Госпаду; і як толькі народ ачысьціўся, прынесьлі свае цэласпаленьні, і даровыя ахвяры, і дары свае.
19 Юдзіф таксама прысвяціла ўсе рэчы Алаферна, якія даў ёй народ, і аддала балдахін, які яна ўзяла з яго спальні, у дар Госпаду.
20. Народ баляваў у Ерусаліме перад сьвятыняй тры месяцы, а Юдыф заставалася зь імі.
21 Пасьля гэтага часу кожны вярнуўся да сваёй спадчыны, а Юдыф пайшла ў Бэтулію і засталася ў сваёй уласнасьці, і ў свой час была паважана ва ўсёй краіне.
22. І многія жадалі яе, але ніхто не спазнаў яе ва ўсе дні жыцьця яе, пасьля таго, як памёр Манасія, муж яе, і быў прыкладзены да народу свайго.
23 Але яна ўсё больш і больш расла ў пашане, і састарылася ў доме мужа свайго, маючы сто пяць гадоў, і вызваліла служанку сваю; і памерла яна ў Вітуліі, і пахавалі яе ў пячоры Манасіі, мужа яе.
24 І аплакваў яе дом Ізраілеў сем дзён, і перад сьмерцю яна раздала маёмасьць сваю ўсім родным Манасіі, мужу свайму, і родным сваім.
25 І не было нікога, хто б болей палохаў сыноў Ізраілевых ні ў дні Юдзіф, ні праз доўгі час пасля яе смерці.

Дапаўненні да Эстэр

РАЗДЗЕЛ 10

4 Тады Мардахей сказаў: Бог учыніў гэта.
5 Бо я памятаю сон, які я бачыў пра гэтыя справы, і нічога з яго не спраўдзілася.
6 Маленькая крыніца ператварылася ў раку, і было сьвятло, і сонца, і многа вады; гэтая рака ёсьць Эстэр, якую кароль ажаніў і зрабіў каралевай.
7 І два драконы - гэта я і Аман.
8 І сабраліся народы, каб зьнішчыць імя Юдэяў:
9 І мой народ ёсьць гэты Ізраіль, які ўсклікнуў да Бога і быў выратаваны; бо Гасподзь выратаваў народ Свой, і Гасподзь вызваліў нас ад усіх гэтых бедаў, і Бог учыніў знакі і вялікія цуды, якіх ня было сярод язычнікаў.
10 Таму ён зрабіў два жэрабя, адзін для народу Божага, а другі для ўсіх язычнікаў.
11 І выпалі гэтыя два жэрабя ў гадзіну і час і дзень суда перад Богам сярод усіх народаў.
12. І ўспомніў Бог народ Свой і апраўдаў спадчыну Сваю.
13 Таму будуць у іх тыя дні ў месяцы Адары, чатырнаццаты і пятнаццаты дзень таго ж месяца, са сходам і радасьцю і весялосьцю перад Богам, паводле родаў навечна ў народзе Ягоным.

РАЗДЗЕЛ 11

1 На чацвёртым годзе праўлення Пталамея і Клеапатры Дасіфей, які называў сябе святаром і левітам, і Пталамей, яго сын, прынеслі гэтае пасланне Фурыма, якое, па іх словах, было тое самае, і што Лісімах, сын Пталамея, які быў у Ерусаліме, вытлумачыў яго.
2 На другім годзе валадараньня Артэксэркса вялікага, у першы дзень месяца нісана, убачыў сон Мардахей, сын Яіра, сына Сэмэя, сына Кісая, з калена Веньямінавага;
3 Ён быў Юдэем і жыў у горадзе Сузы, вялікім чалавекам, будучы слугою ў каралеўскім двары.
4 Ён таксама быў адным з палонных, якіх Навуходаносар, цар Вавілонскі, вывеў з Ерусаліма з Ехоніяй, царом Юдэйскім; і гэта была яго мара:
5 Вось шум мітусьні з громам і землятрусам і хваляваньнем на зямлі;
6 І вось, выйшлі два вялікія цмокі, гатовыя біцца, і крык іхні быў моцны.
7 І на крык іхні ўсе народы падрыхтаваліся да бітвы, каб ваяваць супраць людзей справядлівых.
8 І вось дзень цемры і змроку, смутку і тугі, смутку і вялікага бунту на зямлі.
9 І ўвесь праведны народ быў збянтэжаны, баючыся свайго ўласнага зла, і гатовы быў загінуць.
10 Тады яны ўсклікнулі да Бога, і на іхні крык, нібы з маленькай крыніцы, вылілася вялікая паводка, вялікая вада.
11 Сьвятло і сонца ўзышлі, і пакорлівыя ўзвышаліся і паглынулі слаўных.
12 Калі Мардахей, які бачыў гэты сон і тое, што Бог пастанавіў зрабіць, прачнуўся, ён успомніў гэты сон і да самай ночы жадаў даведацца пра яго.

РАЗДЗЕЛ 12

1 І Мардахей адпачыў у двары з Габатай і Тарай, двума еўнухамі караля і захавальнікамі палаца.
2 І пачуў ён іх планы, і вывучыў іхнія намеры, і даведаўся, што яны збіраліся накласці руку на цара Артэксеркса; і так ён прызнаў караля іх.
3 Тады кароль дапытаў двух еўнухаў, і пасьля таго, як яны прызналіся, былі задушаны.
4 І кароль запісаў гэтыя рэчы, і Мардахей таксама напісаў пра гэта.
5 І загадаў кароль Мардахею служыць пры двары, і за гэта ўзнагародзіў яго.
6 Але Аман, сын Амадата Агагіцяніна, які быў у вялікай пашане ў караля, шукаў прыгнёту да Мардахея і народу ягонага з-за двух царскіх еўнухаў.

РАЗДЗЕЛ 13

1 Копія лістоў была такая: вялікі цар Артэксэркс піша гэта князям і намесьнікам, якія знаходзяцца пад яго кіраўніцтвам, ад Індыі да Эфіопіі ў ста дваццаці сямі правінцыях.

2 Пасьля гэтага я стаў уладаром над многімі народамі і панаваў над усім сьветам, не выхваляючыся дзёрзкасьцю маёй улады, але паводзячы сябе заўсёды справядліва і лагодна, я меў намер увесь час сяліць сваіх падданых у ціхім жыцьці, і зрабіўшы мой Каралеўства мірнае і адкрытае для праходу да крайніх берагоў, каб аднавіць мір, жаданы ўсім людзям.
3 Цяпер, калі я спытаўся ў маіх дарадцаў, як гэта можа здзейсніцца, Аман, які вылучаўся мудрасцю сярод нас і быў прызнаны сваёй нязменнай добрай воляй і непахіснай вернасцю і меў гонар другога месца ў каралеўстве,
4 Абвясціў нам, што ва ўсіх народах па ўсім свеце быў рассеяны пэўны злы народ, які меў законы, супярэчныя ўсім народам, і ўвесь час пагарджаў запаведзямі каралёў, так што аб'яднанне нашых каралеўстваў, пачэсна задуманае намі, не можа адбыцца наперад.
5 Бачачы тады, мы разумеем, што толькі гэты народ увесь час супрацьстаіць усім людзям, адрозьніваючыся дзіўнымі спосабамі сваіх законаў і шкодзяць нашай дзяржаве, чынячы ўсё, што могуць, каб нашае каралеўства не магло ўмацавацца:
6 Таму мы загадалі, каб усе тыя, хто пісьмова азначаны вам Аманам, які прызначаны над справамі і які знаходзіцца побач з намі, усе разам з іхнімі жонкамі і дзецьмі былі цалкам зьнішчаны мячом сваіх ворагаў , без усялякай літасці і жалю, у чатырнаццаты дзень дванаццатага месяца адара гэтага года:
7 Каб тыя, хто з даўніх часоў, а цяпер таксама злосныя, маглі ў адзін дзень з гвалтам сысці ў магілу, і так назаўсёды ў далейшым зрабіць так, каб нашы справы былі добра ўладжаны і без праблем.
8 Тады Мардахей разважаў пра ўсе справы Госпада і маліўся да Яго,
9 Кажучы: Госпадзе, Госпадзе, Цар Усемагутны, бо ўвесь сьвет у Тваёй уладзе, і калі Ты пастанавіў выратаваць Ізраіля, няма чалавека, які мог бы супярэчыць Табе.
10 Бо Ты стварыў неба і зямлю і ўсе цуды пад небам.
11 Ты - Гасподзь усяго, і няма чалавека, які мог бы супрацьстаяць Табе, які ёсьць Гасподзь.
12 Ты ведаеш усё, і ты ведаеш, Госпадзе, што ні з пагарды, ні з гонару, ні з жаданьня славы я не пакланіўся ганарліваму Аману.
13 Бо я мог бы задаволіцца добрай воляю дзеля выратаваньня Ізраіля, каб пацалаваць ступні ног ягоных.
14 Але я зрабіў гэта, каб славу чалавечую не ставіць вышэй за славу Божую; і ня буду пакланяцца нікому, апрача Цябе, Божа, і ня буду рабіць гэтага ў гонару.
15 І цяпер, Госпадзе Божа і Цару, пашкадуй народ Твой, бо вочы іхнія на нас, каб зьнішчыць нас; так, яны жадаюць зьнішчыць спадчыну, якая належала табе ад пачатку.
16 Не пагарджай доляй, якую ты аддаў сабе зь Егіпта.
17 Пачуй малітву маю і зьмілуйся да спадчыны Тваёй: зьвярні смутак наш у радасьць, каб мы жылі, Госпадзе, і славілі імя Тваё, і не губі вуснаў тых, што славяць Цябе, Госпадзе.
18. І ўвесь Ізраіль так моцна клікаў да Госпада, бо сьмерць іхняя была перад вачыма іхнімі.

РАЗДЗЕЛ 14

1. І царыца Эстэр, баючыся сьмерці, зьвярнулася да Госпада:
2 І зьняла пышнае адзеньне сваё, і апранулася ў вопратку пакуты і жалобы, і замест каштоўных мазяў пакрыла галаву сваю попелам і гноем, і моцна ўпакорыла цела сваё, і ўсе месцы радасьці сваёй напоўніла яе ірваныя валасы.
3 І малілася яна Госпаду Богу Ізраілеваму, кажучы: Госпадзе мой, Ты адзіны Цар наш!
4 Бо мая небяспека ў маіх руках.
5 З юнацтва майго я чуў у калені роду майго, што Ты, Госпадзе, узяў Ізраіля з усіх народаў і бацькоў нашых з усіх папярэднікаў іхніх у спадчыну вечную, і Ты выканаў усё, што Ты абяцаў ім.
6 І цяпер мы зграшылі перад Табою; таму Ты аддаў нас у рукі ворагаў нашых,
7 Бо мы пакланяліся іхнім багам: Госпадзе, Ты справядлівы.

8 Але не задавальняе іх, што мы ў горкай няволі;
9 каб яны зьнішчылі тое, што ты наказаў вуснамі тваімі, і зьнішчылі спадчыну тваю, і закрылі вусны тым, што славяць цябе, і патушылі славу дому твайго і ахвярніка твайго,
10 І адчыніце вусны паганаў, каб усхваляць хвалу ідалам і ўзьвялічваць вечна караля плоці.
11 Госпадзе, не давай скіпетра Твайго тым, хто нішто, і няхай яны не смяюцца з нашага падзення; але зьвярні іхнія замыслы на іх саміх і пастаў у прыклад таго, хто пачаў гэта супраць нас.
12 Успомні, Госпадзе, аб'яві сябе ў час нашай скрухі і дай мне адвагі, Цар народаў і Ўладар усякай сілы.
13 Дай мне красамоўнае слова ў вусны мае перад ільвом; навярні сэрца ягонае да нянавісьці да таго, хто змагаецца з намі, каб быў канец яму і ўсім, хто думае зь ім.
14 Але выбаў нас рукою Тваёю і дапамажы мне, пакінутаму і якому няма іншай дапамогі, акрамя Цябе.
15 Ты ведаеш усё, Госпадзе; ты ведаеш, што я ненавіджу славу няправедных і брыджу ложак неабрэзаных і ўсіх паганаў.
16 Ты ведаеш патрэбу маю, бо я ненавіджу знак майго высокага стану, які на галаве маёй у дні, калі я зьяўляюся, і што я ненавіджу яго, як анучу менструацыі, і што я не нашу яго, калі я прыватны сябе.
17 і што раба твая ня ела за сталом Амана, і што я ня надта шанаваў гасьціну ў цара і ня піў віна зь выліваньняў.
18. І раба Твая ня мела ніякай радасьці з таго дня, як я была прыведзена сюды, аж дагэтуль, апрача Цябе, Госпадзе, Божа Абрагамаў!
19 Ты, наймагутнейшы Божа, пачуй голас пакінутых і вызвалі нас з рук ліхадзейных, і вызвалі мяне ад страху майго.

РАЗДЗЕЛ 15

1 І на трэці дзень, калі яна скончыла свае малітвы, яна скінула сваю жалобную вопратку і апранула сваю слаўную вопратку.
2 І, упрыгожыўшыся ў пышнасці, яна, паклікаўшы Бога, які ёсць Сузіральнікам і Збаўцам усяго, узяла з сабою дзвюх служанак:
3 І на аднаго яна абаперлася, як вытанчана трымаючыся;
4 А другая ішла за ёй, несучы свой цягнік.
5 І была яна румяная ад дасканаласьці сваёй прыгажосьці, і твар яе быў вясёлы і вельмі мілы, але сэрца яе было тугою ад страху.
6 Потым, прайшоўшы праз усе дзьверы, яна стала перад каралём, які сядзеў на сваім каралеўскім троне і быў апрануты ва ўсе шаты сваёй велічы, усе зіхатлівыя золатам і каштоўнымі камянямі; і ён быў вельмі страшны.
7 Затым падняўшы свой твар, які ззяў велічнасцю, ён вельмі люта паглядзеў на яе; і каралева ўпала, і збялела, і страціла прытомнасць, і схілілася да галавы служанкі, якая ішла перад ёю.
8 Тады Бог змяніў дух караля на лагоднасць, і ён у страху ўскочыў з трона свайго і ўзяў яе на рукі, пакуль яна не прыйшла ў сябе і суцешыла яе ласкавымі словамі і сказала ёй:
9 Эстэр, што здарылася? Я твой брат, будзь добры:
10 Ты не памрэш, хоць наша запаведзь агульная: набліжайся.
11 І таму ён падняў свой залаты скіпетр і паклаў яго ёй на шыю,
12 І абняў яе і сказаў: гавары са мною.
13 Тады яна сказала яму: я бачыла цябе, спадару, як анёла Божага, і затрывожылася сэрца маё ад страху перад веліччу тваёю.
14 Бо цудоўны Ты, Госпадзе, і твар Твой поўны ласкі.
15 І калі яна гаварыла, упала знямогі.
16. І занепакоіўся цар, і суцяшалі яе ўсе слугі ягоныя.

РАЗДЗЕЛ 16

1 Вялікі цар Артэксеркс князям і кіраўнікам ста дваццаці сямі правінцый ад Індыі да Эфіопіі і ўсім нашым верным падданым, прывітанне.
2 Многія, чым часьцей ушаноўваюцца вялікай шчодрасьцю сваіх літасьцівых князёў, тым больш ганарацца яны,
3 І старайцеся прычыніць шкоду не толькі нашым падданым, але, не маючы сілы цярпець багацця, вазьміце ў рукі таксама

практыкавацца супраць тых, хто робіць ім дабро:
4 І адняць ня толькі падзяку сярод людзей, але і ўзвышаныя славнымі словамі распусты, якія ніколі не былі добрымі, яны думаюць уцячы ад справядлівасьці Бога, які ўсё бачыць і ненавідзіць зло.
5 Часта таксама сумленныя словы тых, каму даверана кіраваць справамі сваіх сяброў, прычыняліся да таго, што многія з уладаў сталі саўдзельнікамі нявіннай крыві і агортвалі іх непапраўнымі бедствамі:
6 Падманваючы хлусьнёй і падманам свайго распуснага характару, нявіннасьць і дабрыня князёў.
7 Цяпер вы можаце ўбачыць гэта, як мы заявілі, не столькі са старажытных гісторый, колькі вы можаце, калі вы даследуеце, што бязбожна было зроблена ў апошні час праз шкодныя паводзіны тых, хто недастойна пастаўлены ва ўладу.
8 І мы павінны клапаціцца пра будучы час, каб царства наша было ціхім і мірным для ўсіх людзей,
9 Як змяняючы нашы мэты, так і заўсёды ацэньваючы рэчы відавочныя больш роўна.
10 Бо Аман, Македонец, сын Амадаты, быўшы сапраўды прыхаднем ад персідскай крыві і далёкі ад нашай дабрыні, і як прыхадзень, прыняты намі,
11 Дагэтуль атрымаў ласку, якую мы аказваем кожнаму народу, як тое, што яго называлі нашым бацькам і заўсёды шанавалі ўсіх наступных асобаў пасьля караля.
12 Але ён, ня маючы сваёй вялікай годнасьці, хацеў пазбавіць нас каралеўства і жыцьця:
13 Шматлікімі і хітрымі падманамі дамагаліся ад нас пагібелі, як і Мардахея, які выратаваў нам жыцьцё і няспынна здабываў нам дабро, як і беззаганнай Эстэры, удзельніка нашага каралеўства, з усім іхнім народам.
14 Бо гэтымі сродкамі ён думаў, знайшоўшы, што мы пазбаўленыя сяброў, перадаць царства Пэрсаў Македонцам.
15 Але мы бачым, што Юдэі, якіх гэты ліхі нягоднік аддаў на поўнае знішчэнне, не з'яўляюцца злачынцамі, а жывуць паводле самых справядлівых законаў:
16 І каб яны былі сынамі найвышэйшага і наймагутнейшага, жывога Бога, які ўсталяваў каралеўства як нам, так і нашым прабацькам самым цудоўным чынам.
17 Такім чынам, вы павінны рабіць добра, каб не выконваць лісты, якія даслаў вам Аман, сын Амадаты.
18 Бо той, хто зрабіў гэта, павешаны ля брамы Сузы з усім родам сваім: Бог, які кіруе ўсім, хутка адпомсьціць яму паводле заслугаў ягоных.
19 Таму вы павінны апублікаваць копію гэтага ліста ва ўсіх месцах, каб Юдэі маглі свабодна жыць паводле сваіх законаў.
20 І дапамажыце ім, каб у той самы дзень, трынаццаты дзень дванаццатага месяца адара, яны адпомсьцілі ім, якія накідаюць на іх у час няшчасьця свайго.
21 Бо Усемагутны Бог зьвярнуў ім на радасьць дзень, у які павінен быў загінуць выбраны народ.
22 Дык сярод сьвятаў вашых сьвяткуйце вялікі дзень з усімі сьвятамі;
23 Каб як цяпер, так і ў далейшым была бясьпека для нас і пацярпелых пэрсаў; а тым, што змаўляюцца супроць нас, памяць пагібелі.
24 Таму кожны горад і краіна, якія не зробяць паводле гэтага, будуць знішчаны без літасці агнём і мячом, і будуць зроблены не толькі непраходнымі для людзей, але і найбольш ненавіснымі для дзікіх звяроў і птушак назаўжды.

THE Wisdom OF Solomon

Мудрасць Саламона

РАЗДЗЕЛ 1

1 Любіце праўду, судзьдзі зямлі: думайце пра Госпада добрым (сэрцам) і ў прастаце сэрца шукайце Яго.
2 Бо знойдзецца тымі, што не спакушаюць Яго; і паказвае сябе перад тымі, хто не давярае яму.
3 Бо падступныя думкі адлучаюць ад Бога, і сіла Ягоная, калі выпрабоўваецца, выкрывае неразумных.
4 Бо ў злосную душу мудрасьць ня ўвойдзе; і не жывіце ў целе грахоўным.
5 Бо сьвяты дух пакараньня ўцячэ ад падману і адхіліць ад думак неразумных, і ня вытрымае, калі ўвойдзе няпраўда.
6 Бо мудрасьць - дух любячы; і не апраўдае блюзнера словам ягоным, бо Бог - сведка нутра яго, і праўдзівы сузіральнік сэрца ягонага, і слухач языка ягонага.
7 Бо Дух Гасподні напаўняе сьвет, і тое, што зьмяшчае ўсё, ведае голас.
8 Таму не можа схавацца той, хто гаворыць несправядлівае, і помста, караючы, не абміне яго.
9 Бо дасьледаваньне будзе зроблена ў намерах бязбожных, і дойдзе да Госпада голас слоў ягоных на выяўленьне ліхіх учынкаў ягоных.
10 Бо вуха зайздрасьці чуе ўсё, і шум нараканьня не хаваецца.
11 Дык сьцеражыцеся нараканьня, якое нявыгадна; і ўстрымлівай язык свой ад брыдкаслоўя, бо няма такога таемнага слова, якое засталося б марным, і вусны, якія вераць, забіваюць душу.
12 Не шукайце сьмерці ў памылцы жыцьця вашага і не цягніце на сябе пагібелі справамі рук вашых.
13 Бо ня стварыў Бог сьмерці і не жадае Яму зьнішчэньня жывых.
14 Бо Ён стварыў усё, каб існавала: і роды сьвету былі здаровыя; і няма ў іх атруты зьнішчэньня, ані царства сьмерці на зямлі.
15 (Бо праўда бессмяротная:)
16 Але бязбожныя людзі сваімі ўчынкамі і словамі выклікалі гэта да сябе: бо, калі яны думалі мець яго сваім сябрам, яны марнавалі і заключылі з ім запавет, бо яны вартыя ўдзелу ў ім.

РАЗДЗЕЛ 2

1 Бо бязбожнікі казалі, разважаючы самі з сабою, але няпраўда: Кароткае і нуднае жыцьцё нашае, і ў сьмерці чалавека няма паратунку; і не было вядома, што чалавек вярнуўся з магілы.
2 Бо мы нарадзіліся ва ўсякай прыгоды, і будзем у далейшым, як быццам нас ніколі не было, бо дыханне ў ноздрах нашых - як дым, і малая іскра ў руху сэрца нашага.
3 Якое згасне, цела наша ператворыцца ў попел, і дух наш зьнікне, як мяккае паветра,
4 І імя нашае будзе забыта ў часе, і ніхто ня будзе мець памяці пра справы нашыя, і жыцьцё нашае зьнікне, як сьлед воблака, і рассеецца, як туман, што разганяецца промнямі сонца, і адолец яго цяплом.
5 Бо наш час - цень, які праходзіць; і пасля нашага канца няма вяртання, бо гэта запячатана, каб ніхто не вярнуўся.
6 Дык давайце ж, будзем цешыцца дабротамі, якія існуюць, і будзем хутка карыстацца стварэньнямі, як у маладосьці.
7 Напоімся дарагім віном і масьцямі, і няхай вясновая кветка не абміне нас.
8 Давайце ўвянчаем сябе бутонамі ружаў, перш чым яны завядуць:
9 Няхай ніхто з нас не пакіне сваю долю сваёй сладастрасьці; пакінем на кожным месцы знакі радасьці нашай, бо гэта наша доля, і наша доля такая.
10 Давайце прыгнятаць беднага праведніка, не будзем шкадаваць удаву і не будзем шанаваць сівізну старых.
11 Няхай наша сіла будзе законам справядлівасці, бо слабае аказваецца нічога не вартым.
12 Таму будзем падпільноўваць праведнікаў; таму што ён не ў нашай чарзе, і ён чысты супраць нашых учынкаў: ён дакарае нас за тое, што мы парушаем закон, і пярэчыць нашай ганьбе за парушэнні нашай адукацыі.
13 Ён заяўляе, што ведае Бога, і называе сябе сынам Гасподнім.
14 Ён створаны, каб дакараць нашыя думкі.
15 Непрыемны для нас Ён, бо жыцьцё Ягонае ня такое, як у іншых людзей, шляхі Ягоныя іншыя.
16 Ён лічыць нас падробкамі; Ён ухіляецца ад дарог нашых, як ад бруду; Ён абвяшчае канец праведнага благаславёным і хваліцца, што Бог - бацька ягоны.
17 Паглядзім, ці праўдзівыя словы ягоныя, і дакажам, што будзе ў канцы яго.
18 Бо калі праведнік сын Божы, Ён дапаможа яму і выбавіць яго з рук ворагаў ягоных.
19 Выпрабуем Яго з пагардай і катаваннем, каб спазнаць лагоднасць Яго і выпрабаваць цярплівасць Яго.
20 Асудзім яго на ганебную сьмерць, бо праз слова сваё ён будзе паважаны.
21 Такое яны ўяўлялі сабе і былі ашуканы, бо іхняя ўласная злосьць асляпіла іх.
22 Што тычыцца таямніц Божых, то яны не спазналі іх: і не спадзяваліся на ўзнагароду за праведнасьць, і не меркавалі ўзнагароды для беззаганных душ.
23 Бо стварыў Бог чалавека несмяротным і зрабіў яго вобразам сваёй вечнасці.
24 Аднак праз зайздрасць д'ябла прыйшла ў свет смерць, і тыя, што трымаюцца яго, знаходзяць яе.

РАЗДЗЕЛ 3

1 А душы праведнікаў у руцэ Божай, і ніякая пакута не кране іх.
2 У вачах неразумных яны здаваліся паміраючымі, і іхні адыход лічыцца пакутай,
3 І яны адыходзяць ад нас на пагібель, але яны ў міры.
4 Бо хоць яны і пакараныя ў вачах людзей, але надзея іх поўная неўміручасці.
5 І, крыху пакараныя, яны атрымаюць вялікую ўзнагароду, бо Бог выпрабаваў іх і знайшоў іх годнымі для сябе.
6 Ён выпрабаваў іх, як золата ў печы, і прыняў іх на цэласпаленьне.
7 І ў час наведваньня іхняга яны будуць зьзяць і бегаць туды-сюды, як іскры сярод іржышча.

8 Яны будуць судзіць народы і валодаць народамі, і Гасподзь іхні будзе валадарыць вечна.
9 Тыя, што спадзяюцца на Яго, зразумеюць праўду, і верныя ў любові застануцца зь Ім, бо ласка і міласэрнасьць сьвятым Ягоным, і Ён клапоціцца аб выбраных Сваіх.
10 А бязбожнікі будуць пакараныя паводле сваіх уяўленьняў, якія занядбалі праведніка і пакінулі Госпада.
11 Бо хто пагарджае мудрасьцю і выхаваньнем, той няшчасны, і надзея іхняя марная, праца іхняя - бясплодная, і справы іхнія - марныя;
12 Жонкі іхнія неразумныя, а дзеці іхнія ліхія;
13 Нашчадкі іхнія праклятыя. Дык шчаслівая няплодная беззаганная, якая не спазнала грэшнага ложа: яна будзе мець плён у наведванні душ.
14 І шчасьлівы еўнух, які сваімі рукамі не ўчыніў беззаконьня і не задумаў ліхога супраць Бога, бо яму будзе дадзены асаблівы дар веры і спадчына ў храме Гасподнім, больш прыемная розуму ягонаму.
15 Бо слаўны плён добрай працы, і корань мудрасьці ніколі не адпадзе.
16 А сыны пералюбнікаў не дойдуць да дасканаласьці сваёй, і насеньне няправеднага ложка будзе выкаранена.
17 Бо, хоць бы яны доўга і пражылі, яны ня будуць уважаныя, і апошні век іхні будзе без гонару.
18 Або, калі хутка паміраюць, ня маюць ні надзеі, ні суцяшэньня ў дзень выпрабаваньня.
19 Бо жахлівы канец роду няправеднага.

РАЗДЗЕЛ 4

1 Лепей ня мець дзяцей і мець цноту, бо памяць пра яе вечная, бо гэта вядома Богу і людзям.
2 Калі ён ёсць, людзі бяруць з яго прыклад; і калі яго няма, яны жадаюць яго: ён носіць карону і трыумфуе вечна, атрымаўшы перамогу, імкнучыся да незаплямленых узнагарод.
3 Але расплод бязбожных, які размнажаецца, ня будзе цьвісьці і не пускаць глыбокіх каранёў з памылак сволачы, і ня закладзе трывалага падмурку.
4 Бо хоць яны час расцвітаюць на галінах; але не апошнія, яны будуць пахісаны ветрам, і сілай вятроў яны будуць выкаранены.
5 Недасканалыя галіны будуць адламаныя, плады іхнія непрыдатныя, нясьпелыя для ўжываньня ў ежу, і дарэмныя.
6 Бо дзеці, народжаныя з недазволеных ложкаў, з'яўляюцца сведкамі ліха супроць бацькоў сваіх у судзе іх.
7 Але калі б праведнік быў папярэджаны сьмерцю, усё ж ён будзе ў спакоі.
8 Бо пачэсны ўзрост - гэта не тое, што стаіць у даўжыні часу, і не тое, што вымяраецца колькасцю гадоў.
9 Але мудрасьць - гэта сівізна для людзей, а незаплямленае жыцьцё - гэта старасьць.
10 Ён спадабаўся Богу і быў улюбёны ў Яго, так што, жывучы сярод грэшнікаў, быў перанесены.
11 Так, хутка ён быў узяты, каб тая злосьць не зьмяніла ягонага разуменьня і каб падман не ашукаў ягонай душы.
12 Бо чарадзейства нягоднасьці засланяе праўду; і блуканне пажадлівасці падрывае просты розум.
13 Ён, зрабіўшыся дасканалым у кароткі час, выканаў доўгі час:
14. Бо душа ягоная была даспадобы Госпаду, таму Ён пасьпяшаўся вывесьці яго з ліку бязбожнікаў.
15 Народ гэта бачыў і не зразумеў, і не заклаў сабе ў галаву, што ласка і міласьць Ягоная са сьвятымі Ягонымі і што Ён шануе выбраных Сваіх.
16 Так памёршы праведнік асуджае бязбожных жывых; і маладосць, якая неўзабаве завяршае шмат гадоў і старасць няправедных.
17 Бо яны ўбачаць канец мудрага і не зразумеюць, што наказаў яму Бог у радзе Сваёй і да якой мэты Гасподзь паставіў яго ў бяспецы.
18 Убачаць яго і пагарджаюць ім; але Бог будзе сьмяяцца зь іх, і будуць яны пасьля гэтага гнюсным трупам і ганьбай сярод мёртвых навекі.
19 Бо ён разарве іх і кіне ўніз, так што яны анямеюць; і ён пахісне іх ад асновы; і яны будуць цалкам спустошаны і будуць у смутку; і памяць пра іх загіне.
20 І калі яны раскажуць аб грахах сваіх, яны прыйдуць са страхам, і беззаконьні іхнія пакажуць ім у вочы.

РАЗДЗЕЛ 5

1 Тады праведнік будзе стаяць у вялікай адвазе перад абліччам тых, што прыгняталі яго і не далі рахунку працы ягонай.
2 Калі яны ўбачаць гэта, яны будуць збянтэжаныя жудасным страхам, і будуць здзіўлены дзіўнасцю яго збаўлення, так далёка за ўсё, што яны чакалі.
3 І тыя, каючыся і стогнучы ад душэўнага болю, скажуць у сабе: гэта быў той, з якога мы часам сьмяяліся і ганьбілі прыказку:
4 Мы, неразумныя, палічылі жыцьцё ягонае вар'яцтвам, а канец ягоны - беспачэсным.
5 Як ён залічаны да сыноў Божых, і доля ягоная да сьвятых!
6 Таму мы зьбіліся з дарогі праўды, і сьвятло праўды не зазьзяла нам, і сонца праўды не ўзышло над намі.
7. Мы стаміліся на дарозе бязбожнасьці і пагібелі, і мы прайшлі праз пустыні, куды няма дарогі, а дарогі Гасподняй мы ня ведалі.
8 Чым прынесла нам пыха? ці якую карысць прынесла нам багацце з нашай хвалой?
9 Усё гэта мінула, як цень, і як слуп, што праляцеў;
10 І як карабель, які плыве па хвалях водных, і калі ён праходзіць міма, нельга знайсьці сьледу яго, ні шляху кіля ў хвалях;
11 Або, як калі птушка ляцела па паветры, няма знака яе шляху, але лёгкае паветра, ударанае ўзмахам яе крылаў і раздзяляемае моцным шумам і рухам іх, праходзіць праз, і пасля гэтага ніякага знака, куды яна пайшла, не знайсці;
12 Або, як калі страла пушчана ў метку, яна разьдзяляе паветра, якое зараз жа зьбіраецца зноў, так што чалавек ня можа ведаць, куды яна прайшла:
13 Так і мы, як толькі нарадзіліся, пачалі блізіцца да канца, і не мелі ніякай прыкметы цноты, каб паказаць; але былі знішчаны ў нашай уласнай бязбожнасці.
14 Бо надзея бязбожнікаў падобная да пылу, разьнятага ветрам; як тонкая пена, якую разганяе бура; нібы дым, які разьвіваецца тут і там з бурай і зьнікае, як успамін пра госьця, які затрымліваецца толькі на дзень.

15 А праведнік жыве вечна; і ўзнагарода іхняя - у Госпада, і клопат пра іх - у Усявышняга.
16 Таму яны атрымаюць слаўнае царства і прыгожы вянок з рукі Госпада, бо правіцаю Сваёй Ён пакрые іх і мышцаю Сваёю абароніць іх.
17 Ён возьме сваю рэўнасьць за поўную зброю і зробіць істоту сваёй зброяй для помсты сваім ворагам.
18 Ён апранецца ў праўду, як у панцыр, і ў праўдзівы суд замест шлема.
19 Ён возьме сьвятасьць за непераможны шчыт.
20 Свой жорсткі гнеў Ён навострыць пад меч, і свет будзе змагацца з ім супраць неразумных.
21 Тады паляцяць навальніцы правільныя; і з аблокаў, як з добра нацягнутага лука, паляцяць да мэты.
22 І град, поўны гневу, будзе сыпацца, як з каменнага лука, і бушуе на іх вада марская, і патокі жорстка патопяць іх.
23 І падымецца на іх моцны вецер і, як бура, развее іх: так беззаконьне спустошыць усю зямлю, і злачынствы перавернуць троны моцных.

РАЗДЗЕЛ 6

1 Дык паслухайце, цары, і зразумейце; вучыцеся, судзьдзі краёў зямлі.
2 Прыхіліце вуха, валадары народаў, і славу ў мностве народаў.
3 Бо ўлада дадзена вам ад Госпада і валадарства ад Найвышэйшага, які выпрабуе ўчынкі твае і высьветліць намеры твае.
4 Таму што, будучы слугамі Царства Ягонага, вы не судзілі справядліва і не трымаліся закону, і не паступалі паводле волі Божай;
5 Жудасна і хутка прыйдзе ён на цябе, бо строгі суд над тымі, што на вышынях.
6 Бо міласэрнасьць неўзабаве прабачыць найзлыднейшых, але дужыя моцна будуць пакутаваць.
7 Бо Той, хто ёсьць Пан над усімі, ня будзе баяцца нікога і ня будзе баяцца велічы нікога, бо Ён стварыў малога і вялікага і клапоціцца пра ўсіх аднолькава.
8 Але цяжкае выпрабаваньне прыйдзе на моцных.
9 Дык вось, вам, цары, кажу, каб вы навучыліся мудрасьці і не адступіліся.
10 Бо тыя, што сьвятасьць захоўваюць, будуць асуджаныя сьвятымі, а тыя, што навучыліся гэтаму, знойдуць, што адказаць.
11 Дык вось, палюбіць словы мае; пажадайце іх, і будзеце настаўлены.
12 Мудрасьць слаўная і ніколі не зьнікае: і тыя, што любяць яе, бачаць яе і знаходзяць яе тыя, што шукаюць яе.
13 Яна перашкаджае жадаючым адкрыцца перад імі першымі.
14 Хто шукае яе рана, той ня мае вялікай працы, бо знойдзе яе, сядзячую каля дзьвярэй сваіх.
15 Дык думаць пра яе ёсьць дасканаласьць мудрасьці, і хто пільнуе яе, хутка застанецца без клопату.
16 Бо яна ходзіць, шукаючы вартых яе, добразычліва ставіцца да іх на дарогах і сустракае іх у кожнай думцы.
17 Бо праўдзівы пачатак яе - жаданьне дысцыпліны; а клопат пра дысцыпліну - любоў;
18 А любоў - захаванне законаў яе; і ўвага да яе законаў з'яўляецца гарантыяй нятленнасці;
19 І нятленнасьць робіць нас блізкімі да Бога;
20 Таму жаданьне мудрасьці вядзе да каралеўства.
21 Калі вашае задавальненьне ў тронах і скіпетрах, о, цары народаў, шануйце мудрасьць, каб вы маглі валадарыць вечна.
22 Што ж да мудрасьці, што яна ёсьць і як яна з'явілася, я скажу табе і не ўтою ад цябе таямніц, але буду шукаць яе ад пачатку нараджэньня яе і выяўляць веданьне яе, і не пройдзе міма праўды.
23 І не пайду з паглынальнай зайздрасцю; бо такі чалавек не будзе мець зносін з мудрасцю.
24 Але мноства мудрых - дабрабыт свету, і мудры кароль - апора для людзей.
25 Дык вось, прымі настаўленьне словамі маімі, і будзе табе на карысьць.

РАЗДЗЕЛ 7

1 Я таксама чалавек сьмяротны, як і ўсе, і патомства таго, хто быў першапачаткова створаны на зямлі,
2 І ва ўлонні маёй маці было зроблена цела на працягу дзесяці месяцаў, ушчыльненае ў крыві, з семені чалавека і задавальнення, якое прыйшло са сном.
3 І калі я нарадзіўся, я ўдыхнуў звычайнае паветра і ўпаў на зямлю, якая падобная да прыроды, і першы голас, які я выдаў, быў плач, як і ўсе іншыя.
4 Мяне няньчылі ў пялёнках, і гэта з клопатам.
5 Бо няма цара, які меў бы іншы пачатак.
6 Бо ва ўсіх людзей адзін уваход у жыцьцё і аднолькавы выхад.
7 Дзеля гэтага я маліўся, і дадзены быў мне розум; я заклікаў Бога, і прыйшоў да мяне дух мудрасьці.
8 Я аддаваў перавагу ёй перад скіпетрам і тронам, і шаноўнае багацце ні ў чым параўнанне з ёю.
9 І я не параўнаў з ёю ніякага каштоўнага каменя, таму што ўсё золата ў яе, як дробны пясок, і срэбра будзе палічана перад ёю, як гліна.
10 Я палюбіў яе больш за здароўе і прыгажосьць, і выбраў яе замест сьвятла, бо сьвятло, якое зыходзіць ад яе, не згасае.
11 Усе даброты разам прыйшлі да мяне зь ёю, і незлічоныя багацьці ў руках яе.
12 І цешыўся я з іх усіх, бо мудрасьць ідзе перад імі, і ня ведаў, што яна маці іх.
13 Я старанна вучыўся і гаварыў зь ёю шчодра: я не хаваю багацьцяў яе.
14 Бо яна - скарб для людзей, які ніколі не вычэрпваецца: тыя, хто карыстаецца ім, становяцца сябрамі Божымі, атрымліваючы пахвалу за дары, якія паходзяць ад навукі.
15 Бог даў мне гаварыць, як хачу, і разумець, як належыць для таго, што дадзена мне, бо Ён вядзе да мудрасьці і кіруе мудрымі.
16 Бо ў руцэ Ягонай і мы, і словы нашыя; таксама ўсякая мудрасьць і веданьне майстэрства.
17 Бо ён даў мне пэўныя веды аб рэчах, а менавіта, каб ведаць, як быў створаны свет і дзеянне элементаў:
18 Пачатак, канец і сярэдзіна часоў: перамены павароту сонца і перамена пораў года.
19 Кругі гадоў і становішча зорак:
20 Прырода жывых істотаў і лютасьць дзікіх зьвяроў: лютасьць вятроў і развагі людзей: разнастайнасьць расьлінаў і вартасьці каранёў:

21 І ўсё тое, што таемнае, альбо яўнае, я ведаю.
22 Бо мудрасьць, якая ўсё чыніць, навучыла мяне: бо ў ёй дух разумны, сьвяты, адзіны, разнастайны, тонкі, жывы, ясны, незаплямлены, просты, некрыўдны, які любіць добрае хуткі, які нельга дазволіць, гатовы зрабіць дабро,
23 Да чалавека добры, непахісны, упэўнены, вольны ад апекі, усялякая ўлада, над усім назіраючы і праз усялякае разуменьне, чыстыя і найвытанчанейшыя духі.
24 Бо мудрасьць рухае больш за любы рух: яна мінае і праходзіць праз усё дзеля сваёй чысьціні.
25 Бо яна ёсьць подых моцы Божай і чыстае ўздзеянне, якое выцякае з славы Усемагутнага: таму ня можа ўпасьці ў яе нішто апаганенае.
26 Бо яна - бляск вечнага святла, незаплямленае люстэрка моцы Божай і вобраз дабрыні Ягонай.
27 І, будучы адна, можа ўсё: і, застаючыся ў сабе, усё абнаўляе, і ва ўсе вякі, уваходзячы ў сьвятыя душы, робіць іх сябрамі Божымі і прарокамі.
28 Бо ня любіць Бог нікога, акрамя таго, хто жыве ў мудрасьці.
29 Бо яна прыгажэйшая за сонца і за ўвесь парадак зорак: у параўнаньні са сьвятлом яна стаіць перад ім.
30 Бо пасьля гэтага прыйдзе ноч, але загана не пераможа мудрасьці.

РАЗДЗЕЛ 8

1 Мудрасьць моцна сягае ад аднаго краю да другога, і яна салодка ўпарадкоўвае ўсё.
2 Я кахаў яе і шукаў яе з юнацтва майго, жадаў зрабіць яе сабе замуж і любіў прыгажосьць яе.
3 У тым, што яна размаўляе з Богам, яна ўзвялічвае сваю высакароднасць: так, сам Гасподзь усяго палюбіў яе.
4 Бо яна дасьведчаная ў таямніцах пазнаньня Бога і любіць справы Ягоныя.
5 Калі багацце будзе жаданай маёмасцю ў гэтым жыцці; што багацейшае за мудрасьць, якая робіць усё?
6 І калі разважнасьць спрацуе; хто з усіх хітрэйшы за яе?
7 І калі чалавек любіць праведнасьць, то яе працы - гэта цноты: бо яна вучыць умеранасьці і разважлівасьці, справядлівасьці і цьвёрдасьці, якія ёсьць такімі рэчамі, што людзі ня могуць мець нічога больш карыснага ў сваім жыцьці.
8 Калі чалавек жадае шмат вопыту, яна ведае рэчы даўнія і дакладна прадказвае тое, што будзе: яна ведае тонкасць прамоў і можа выкласці змрочныя фразы: яна прадбачыць знакі і цуды, і падзеі пораў і часоў.
9 Таму я вырашыў узяць яе да сябе, каб яна жыла са мною, ведаючы, што яна будзе дарадцаю ў добрых справах і суцяшэньнем у клопатах і горы.
10 Дзеля яе буду мець пашану ў натоўпе і пашану ў старэйшых, хоць я і малады.
11 На судзе мяне адшукаюць ганарлівым, і ў вачах вялікіх людзей я буду захапляцца.
12 Калі я стрымаю язык мой, яны будуць адпачываць, і калі я буду гаварыць, яны будуць слухаць мяне;
13 Акрамя таго, праз яе я здабуду неўміручасць і пакіну пасля сябе вечную памяць тым, што прыйдуць пасля мяне.
14 Я прывяду ў парадак народы, і народы будуць падпарадкоўвацца Мне.
15 Жудасныя тыраны спалохаюцца, калі толькі пачуюць пра мяне; Я буду знойдзены добрым сярод натоўпу і адважным на вайне.
16 Калі я ўвойду ў дом мой, спачу зь ёю, бо ў размове яе няма горычы; і жыць з ёю няма смутку, але весялосць і радасць.
17 Цяпер, калі я разглядаў гэтыя рэчы ў сабе і разважаў пра гэта ў маім сэрцы, як тое, што злучана з мудрасцю, ёсць неўміручасць;
18 І вялікае задавальненне мець яе сяброўства; і ў справах рук яе бязмежнае багацце; і ў правядзенні сустрэчы з ёю, разважлівасць; і ў размове з ёю - добрая справаздача; Хадзіў я, шукаючы, як яе да сябе ўзяць.
19 Бо я быў дасьціпны дзіця і меў добры дух.
20 Бо я, будучы добрым, увайшоў у цела беззаганнае.
21 Аднак, калі я зразумеў, што я не магу атрымаць яе інакш, як толькі Бог даў мне яе; і гэта таксама было мудрасцю ведаць, чый яна дар; Я маліўся Госпаду і прасіў Яго, і ад усяго сэрца майго я сказаў:

РАЗДЗЕЛ 9

1 Божа бацькоў маіх і Госпадзе міласэрнасці, Ты ўсё стварыў словам Тваім,
2 І паставіў чалавека мудрасьцю Тваёю, каб ён панаваў над стварэньнямі, якія Ты стварыў,
3 І ўпарадкуй сьвет паводле справядлівасьці і праўды, і чыніць суд з прастым сэрцам,
4 Дай мне мудрасьць, якая сядзіць каля трона Твайго; і не адкідай мяне сярод дзяцей тваіх;
5 Бо я, слуга твой і сын служанкі тваёй, чалавек слабы і малажывы, і занадта малады, каб зразумець суд і законы.
6 Бо хоць чалавек ніколі ня будзе такім дасканалым сярод сыноў чалавечых, але калі мудрасьць твая ня будзе зь ім, ён ня будзе лічыцца нічым.
7 Ты выбраў мяне каралём народу Твайго і судзьдзёю сыноў Тваіх і дачок Тваіх;
8 Ты загадаў мне пабудаваць храм на сьвятой гары Тваёй і ахвярнік у горадзе, у якім жывеш, падабенства сьвятой скініі, якую Ты падрыхтаваў ад пачатку.
9 І была з табою мудрасьць, якая ведае ўчынкі твае, і была прысутная, калі ты стварыў сьвет, і ведала, што прыемна перад вачыма Тваімі і справядлівае ў запаведзях Тваіх.
10 Пашлі яе са сьвятых нябёсаў Тваіх і з трона славы Тваёй, каб яна, прысутнічаючы, працавала са мною, каб я ведаў, што табе падабаецца.
11 Бо яна ведае і разумее ўсё, і яна будзе цьвяроза весьці мяне ў справах маіх, і захавае мяне ва ўладзе сваёй.
12. І ўчынкі мае будуць даспадобы, і тады я буду судзіць народ Твой справядліва і буду вартым сесці на пасад бацькі майго.
13 Бо хто з людзей можа ведаць волю Божую? ці хто можа думаць, якая воля Госпада?
14 Бо думкі сьмяротных няшчасныя, а нашыя задумы няпэўныя.
15 Бо тленнае цела прыціскае душу, і жытло зямное абцяжарвае розум, які думае пра многае.

16 І наўрад ці здагадаемся мы пра тое, што на зямлі, і з працай знаходзім тое, што перад намі; а тое, што на небе, хто даследаваў?
17 І хто спазнаў параду Тваю, калі толькі Ты не дасі мудрасьці і не пашлеш зь вышыні Твайго Сьвятога Духа?
18 Бо так зьмяніліся шляхі тых, што жылі на зямлі, і людзі навучаны рэчам, якія падабаюцца Табе, і збаўлены праз мудрасьць.

РАЗДЗЕЛ 10

1 Яна захавала першага сфарміраванага бацьку свету, які быў створаны адзін, і вывела яго з яго падзення,
2 І даў яму ўладу кіраваць усім.
3 Але калі няправеднік адышоў ад яе ў гневе сваім, дык і ён загінуў у лютасьці, у якой забіў брата свайго.
4 Дзеля якога зямля была патопленая патопам, мудрасьць зноў захавала яе і накіравала шлях праведніка ў кавалку малакаштоўнага дрэва.
5 Акрамя таго, калі народы былі збянтэжаныя ў сваёй бязбожнай змове, яна знайшла праведніка і захавала яго беззаганным перад Богам, і захавала яго моцным супраць яго пяшчотнай спагады да сына ягонага.
6 Калі гінуў бязбожнік, яна выратавала праведніка, які ўцёк ад агню, які абрынуўся на пяць гарадоў.
7 Сьведчаньнем бязбожнасьці Яго дагэтуль пустыня, што дыміцца, і расьліны, якія прыносяць плён, якія ніколі ня сьпеюць, і слуп солі, які стаіць, - помнік няверуючай душы.
8 Бо ня маючы мудрасьці, яны атрымалі ня толькі гэтую шкоду, што ня ведалі добрага; але таксама пакінулі пасля сябе свету памяць аб іх неразумнасьці: так што ў рэчах, чым яны пакрыўдзілі, яны не маглі нават схавацца.
9 Але мудрасьць вызваляла ад болю тых, што служылі ёй.
10 Калі праведнік уцёк ад гневу брата свайго, яна накіравала яго на правільныя сьцежкі, паказала яму Царства Божае і дала яму веды пра сьвятыя рэчы, узбагаціла яго ў падарожжах і памножыла плён працы ягонай.
11 У сквапнасьці тых, што прыгняталі яго, яна падступілася да яго і ўзбагаціла яго.
12 Яна абараніла яго ад ворагаў яго і захавала яго ад тых, хто падпільноўваў, і ў цяжкім змаганні дала яму перамогу; каб ведаў, што дабрыня мацнейшая за ўсё.
13 Калі праведнік быў прададзены, яна не пакінула яго, але вызваліла яго ад граху: яна сышла з ім у магілу,
14 І не пакінула яго ў кайданах, пакуль не прынесла яму скіпетр каралеўства і моц над тымі, што прыгняталі яго; а тых, што вінавацілі яго, выказала хлусамі і дала яму вечную славу.
15 Яна вызваліла людзей праведных і беззаганнае семя ад народу, які прыгнятаў іх.
16 Яна ўвайшла ў душу слугі Гасподняга і супрацьстаяла страшным царам у цудах і азнаках;
17 Удзяляў праведнікам узнагароду за працу іхнюю, вёў іх дзіўным шляхам і быў для іх покрывам удзень і сьвятлом зорак у начны час;
18 перавёў іх праз Чырвонае мора і правёў праз вялікую ваду;
19 Але яна патапіла іхніх ворагаў і выкінула іх з дна бездані.
20 Таму праведнікі рабавалі бязбожнікаў і славілі сьвятое імя Тваё, Госпадзе, і аднадушна ўзьвялічвалі руку Тваю, якая змагалася за іх.
21 Бо мудрасьць адчыніла вусны нямым і зрабіла языкі тых, што ня ўмеюць гаварыць, красамоўнымі.

РАЗДЗЕЛ 11

1 Яна ўмацавала справы іхнія ў руцэ святога прарока.
2. І прайшлі праз пустыню, якая не была заселена, і паставілі намёты ў месцах, куды не было дарогі.
3 Яны выстаялі супраць сваіх ворагаў і адпомсьцілі сваім праціўнікам.
4 Калі яны цярпелі смагу, яны клікалі Цябе, і вада была ім дадзена з цвёрдай скалы, і смагу спатолілі з цвёрдага каменя.
5 Бо чым былі пакараныя ворагі іхнія, тым і яны атрымалі карысьць у патрэбе сваёй.
6 Бо замест вечна цякучай ракі, узбуранай нячыстай крывёй,
7 Дзеля яўнага папроку той запаведзі, паводле якой былі забітыя немаўляты, ты даў ім шмат вады спосабам, на які яны не спадзяваліся;
8 Абвяшчаючы той прагаю, як ты пакараў праціўнікаў іхніх.
9 Бо калі яны былі выпрабаваныя, але міласэрна пакараныя, яны ведалі, як бязбожнікі былі асуджаныя ў гневе і мучаліся, прагнучы іншым чынам, чым справядлівыя.
10 Бо гэтых ты настаўляў і выпрабоўваў, як бацька, а другіх, як суровы цар, асудзіў і пакараў.
11 Ці былі яны ў адсутнасьці, ці ў прысутнасьці, яны аднолькава гневаліся.
12 Бо двайны смутак ахапіў іх і стогн пры ўспаміне аб мінулым.
13 Бо, калі яны пачулі, што сваімі карамі карыстаюцца другія, адчулі нейкае пачуццё Госпада.
14 За Каго яны паважалі з пагардай, калі ён быў задоўга да таго, як быў выкінуты пры выгнанні немаўлят, ім у рэшце рэшт, калі яны ўбачылі, што сталася, яны захапляліся.
15 Але за дурныя задумы іхняга ліхалецця, якімі, падмануўшыся, пакланяліся неразумным змеям і мярзотным звярам, ты паслаў на іх мноства неразумных звяроў для помсты;
16 каб яны ведалі, што чым чалавек зграшыць, тым і будзе пакараны.
17 Бо ўсемагутная рука твая, якая стварыла свет матэрыі без формы, не хацела паслаць сярод іх мноства мядзведзяў або лютых ільвоў,
18 Або невядомыя дзікія зьвяры, поўныя лютасьці, толькі што створаныя, дыхнуць ці то вогненнай парай, ці то бруднымі водарамі расьсеянага дыму, ці то страшэнна блішчаць з вачэй сваіх:
19 Ад чаго не толькі шкода магла б іх адразу пагнаць, але і жудаснае відовішча цалкам знішчыць іх.
20 Так, і без гэтай моцы яны ўпалі б адным выбухам, перасьледуемыя з помсты і расьсеяныя ад подыху моцы Тваёй: але Ты ўпарадкаваў усё ў меры, колькасьці і вазе.

21 Бо Ты можаш паказаць сваю вялікую сілу ў любы час, калі захочаш; і хто можа супрацьстаяць моцы рукі Тваёй?
22 Бо ўвесь сьвет перад табою, як дробнае зерне на вазе, як кропля ранішняй расы, што падае на зямлю.
23 Але Ты памілуеш усіх; бо ты можаш усё і падміргваеш грахам чалавечым, бо яны павінны выправіцца.
24 Бо ты любіш усё, што ёсць, і не брыдзішся нічым, што стварыў; бо ты ніколі не стварыў бы нічога, калі б ненавідзеў гэта.
25 І як бы што-небудзь утрывала, калі б не была воля Твая? ці быў захаваны, калі не закліканы табою?
26 Але Ты ўсіх пашкадуй, бо яны Твае, Госпадзе, душалюбча.

РАЗДЗЕЛ 12

1 Бо нятленны Дух Твой ва ўсім.
2 Таму Ты пакрысе караеш тых, што крыўдзяць, і перасьцерагаеш іх, нагадваючы ім, чым яны скрыўдзіліся, каб яны, пакінуўшы сваю злосьць, уверавалі ў Цябе, Госпадзе.
3 Бо Твая была воля зьнішчыць рукамі бацькоў нашых абодвух старых жыхароў Тваёй сьвятой зямлі,
4 Якога ты ненавідзеў за тое, што ён рабіў самыя агідныя ўчынкі чараўніцтва і бязбожныя ахвяры;
5 А таксама тыя бязьлітасныя забойцы дзяцей і пажыральнікі чалавечага цела і сьвяты крыві,
6 Са сваімі жрацамі з асяродзьдзя іхняй ідалапаклонніцкай каманды і з бацькамі, якія сваімі рукамі забівалі душы, пазбаўленыя дапамогі:
7 Каб зямля, якую ты шанаваў вышэй за ўсё, атрымала годную калёнію дзяцей Божых.
8 Аднак і тых, якіх ты пашкадаваў, як людзей, і паслаў восаў, папярэднікаў войска твайго, каб зьнішчаць іх патроху.
9 Ня тое, што ты ня здолеў узяць бязбожнікаў пад руку праведнікаў у бітве, або зьнішчыць іх адразу жорсткімі зьвярамі, або адным грубым словам;
10 Але выконваючы суды Твае над імі патроху, Ты даў ім месца пакаяньня, ня ведаючы, што яны былі нядобразычлівым пакаленьнем, і што іхняя злосьць вырадзілася ў іх, і што іх думкі ніколі ня зьменяцца.
11 Бо гэта было праклятае насенне ад пачатку; і ты, баючыся нікога, не даваў ім прабачэння за тое, чым яны зграшылі.
12 Бо хто скажа: што ты зрабіў? ці хто ўстоіць перад судом Тваім? ці хто абвінаваціць цябе за народы, якія гінуць, якія ты стварыў? ці хто прыйдзе супраць цябе, каб адпомсьціць за людзей няправедных?
13 Бо няма Бога, акрамя Цябе, які клапоцішся пра ўсіх, якому Ты можаш паказаць, што суд твой няправільны.
14 Ні кароль, ні тыран ня змогуць зьвярнуць твару супраць цябе за таго, каго ты пакараў.
15 Бо як ты сам справядлівы, усё ўпарадкоўваеш справядліва, лічачы нязгодным уладзе тваёй асуджаць таго, хто не заслугоўвае пакараньня.
16 Бо сіла Твая - пачатак праўды, і таму што Ты - Пан усіх, гэта робіць Цябе міласэрным да ўсіх.
17 Бо калі людзі ня вераць, што Ты маеш поўную моц, Ты выяўляеш сілу тваю, і сярод тых, што ведаюць гэта, ты выяўляеш іх адвагу.
18 Але Ты, валодаючы ўладай Тваёю, судзіш па справядлівасьці і кіруеш намі зь вялікай ласкай;
19 Але такімі ўчынкамі Ты навучыў народ Твой, што праведнік павінен быць міласэрным, і даў дзецям Тваім добрую надзею, што Ты даеш пакаяньне ў грахах.
20 Бо калі б Ты караў ворагаў дзяцей Тваіх і асуджаных на сьмерць з такой разважлівасьцю, даючы ім час і месца, каб яны маглі вызваліцца ад злосьці сваёй,
21 Зь якой асьцярожнасьцю ты судзіў сыноў тваіх, бацькам якіх ты прысягнуў і заключыў запаветы добрых абяцаньняў?
22 Таму, калі Ты караеш нас, Ты бічуеш ворагаў нашых у тысячу разоў больш, каб, калі мы судзім, мы ўважліва думалі аб Тваёй дабрыні, а калі мы самі будзем судзімыя, мы павінны шукаць міласэрнасці.
23 Таму, калі людзі жылі распусна і несправядліва, Ты мучыў іх уласнымі мярзотамі.
24 Бо яны заблудзіліся вельмі далёка на шляхах памылак і лічылі іх за багоў, якімі нават сярод зьвяроў іх ворагі пагарджалі, будучы падманутымі, як дзеці неразумныя.
25 Таму на іх, як на дзяцей без розуму, Ты паслаў суд на зьдзек зь іх.
26 А тыя, што не захочуць паправіцца тым выпраўленнем, у якім ён з імі забаўляўся, адчуюць суд годны Божы.
27 Бо паглядзіце, на што яны шкадавалі, калі былі пакараныя, гэта значыць на тых, каго лічылі багамі; цяпер, будучы пакаранымі ў іх, яны, убачыўшы гэта, прызналі Яго сапраўдным Богам, Якога раней адмаўляліся ведаць; і таму на іх найшло найвялікшае асуджэнне.

РАЗДЗЕЛ 13

1 Безумоўна, марныя ўсе людзі па сваёй прыродзе, якія не ведаюць Бога і не маглі з добрых рэчаў, якія бачаць, пазнаць Яго, які ёсць;
2 Але багамі, якія кіруюць светам, лічацца або агонь, або вецер, або імклівае паветра, або круг зорак, або бурная вада, або сьвяцілы нябесныя.
3 Прыгажосцю якой, калі яны былі ў захапленні, лічылі іх багамі; няхай яны ведаюць, наколькі лепш іх Гасподзь: бо першы аўтар прыгажосці стварыў іх.
4 Але калі яны былі здзіўлены іх магутнасцю і цнотай, няхай яны зразумеюць праз іх, наколькі мацней той, хто стварыў іх.
5 Бо праз веліч і прыгажосьць стварэньняў суразмерна відаць Творцу іх.
6 Але за гэта іх менш вінавацяць, бо яны выпадкова памыляюцца, шукаючы Бога і жадаючы знайсьці Яго.
7 Бо дасведчаныя ў справах Ягоных, яны пільна даследуюць Яго і вераць бачанню свайму, бо прыгожае тое, што бачна.
8 Але і яны не павінны быць дараваныя.
9 Бо калі б яны маглі ведаць столькі, каб яны маглі цэліцца ў сьвет; як яны раней не спазналі Госпада гэтага?
10 Але няшчасныя яны, і ў мёртвых рэчах іх надзея, якія называюць іх багамі, якія ёсьць творамі рук чалавечых, золатам і срэбрам, каб паказаць у іх

мастацтва, і падабенства зьвяроў, або камень, дарэмны, твор старажытнай рукі.
11 Цяпер цясьляр, які валіць драўніну, пасьля таго, як ён спілаваў дрэва, адпаведнае гэтай мэце, і зьняў усю кару навокал, і прыгожа апрацаваў яе, і зрабіў зь яе посуд, прыдатны для служэньня жыцьцю чалавека;
12 І патраціўшы рэшткі працы сваёй на прыгатаваньне ежы сваёй, насыціўся;
13 І ўзяўшы самае смецце сярод тых, што не служылі ні да чаго, будучы скрыўленым кавалкам дрэва і поўным сучкоў, старанна выразаў яго, калі яму не было чаго іншага рабіць, і сфармаваў гэта ўмеласцю свайго разумення, і вылепіў яго на вобраз чалавека;
14 Або зрабіў яго падобным да нейкага мярзотнага зьвера, пакрыўшы яго чырвонай фарбаю і пафарбаваўшы ў чырвоны колер, і пакрыўшы кожную пляму на ім;
15 І зрабіў яму зручны пакой, умацаваў яго ў сьцяне і замацаваў жалезам;
16 Бо Ён прадугледзеў, каб яно не ўпала, ведаючы, што яно ня можа дапамагчы сабе; бо гэта вобраз і патрабуе дапамогі:
17 Тады ён моліцца за маёмасьць сваю, за жонку і дзяцей, і не саромеецца гаварыць з тым, што ня мае жыцьця.
18 За здароўем кліча нямоглага, бо жыцьцё моліцца мёртваму; бо дапамогі пакорна просіць той, хто мае найменшыя сродкі, і аб добрай дарозе ён просіць таго, хто не можа ступіць наперад.
19 І для прыбытку, і для атрыманьня, і для добрага посьпеху рук ягоных патрабуе здольнасьці рабіць ад таго, што вельмі няздольны рабіць што-небудзь.

РАЗДЗЕЛ 14

1 Зноў той, хто рыхтуецца да плавання і збіраецца прайсці праз шалёныя хвалі, заклікае кавалак дрэва, больш гнілое, чым судна, якое яго нясе.
2 Бо сапраўды жаданне выгады прыдумала гэта, і працаўнік пабудаваў гэта сваім майстэрствам.
3 Але провід Твой, Ойча, кіруе гэтым, бо Ты праклаў дарогу ў моры і бяспечную сцежку ў хвалях;
4 Паказваючы, што ты можаш выратаваць ад усякай небяспекі: так, хоць чалавек пайшоў у мора без мастацтва.
5 Тым не менш, ты не жадаеш, каб справы тваёй мудрасці былі марнымі, і таму людзі аддаюць сваё жыццё маленькаму кавалачку дрэва і, пераплываючы бурлівае мора ў слабым сасудзе, ратуюць.
6 Бо і ў даўнія часы, калі гінулі гордыя волаты, надзея свету, кіраванага рукою Тваёй, уцякла ў слабым сасудзе і пакінула на ўсе стагоддзі семя пакалення.
7 Бо блаславёны лес, праз які прыходзіць праўда.
8 Але тое, што зроблена рукамі, праклятае, як і той, хто зрабіў гэта: ён, таму што ён зрабіў гэта; і гэта таму, што, будучы тленным, названа богам.
9 Бо бязбожнік і яго бязбожнасьць аднолькава ненавісныя Богу.
10 Бо тое, што зроблена, будзе пакарана разам з тым, хто гэта зрабіў.
11 Таму і ідалы язычнікаў будуць пакараныя, бо ў стварэньні Божым яны сталіся мярзотаю і спакусаю для душ чалавечых і пасткай для ног неразумных.
12 Бо стварэнне ідалаў было пачаткам духоўнага распусты, а вынаходніцтва іх - пагібеллю жыцця.
13 Бо не было іх ад пачатку і не будзе іх вечна.
14 Бо праз марную славу чалавечую яны ўвайшлі ў сьвет, і таму ім неўзабаве прыйдзе канец.
15 Бо бацька, які заўчасна аплакваў, зрабіўшы выяву свайго дзіцяці неўзабаве забранай, ушаноўваў яго як бога, які тады быў мёртвым чалавекам, і перадаваў тым, што былі пад яго кіраўніцтвам, цырымоніі і ахвяры.
16 Такім чынам, з цягам часу бязбожны звычай, які ўзмацніўся, захоўваўся як закон, і балваны пакланяліся паводле загадаў цароў.
17 Каго людзі не маглі ўшаноўваць у прысутнасьці, таму што яны жылі далёка, яны ўзялі падробку ягонага аблічча здалёку і зрабілі выразны вобраз караля, якога яны ўшаноўвалі, каб гэтай сваёй настойлівасьцю ліслівіць яму, што адсутнічаў, нібы прысутнічаў.
18 Таксама асаблівая стараннасць майстра дапамагла схіліць недасведчаных да большага забабону.
19 Бо ён, магчыма, жадаючы дагадзіць таму, хто мае ўладу, прыклаў усё сваё майстэрства, каб зрабіць падабенства лепшай моды.
20 І таму натоўп, спакушаны мілатаю справы, прыняў яго цяпер за бога, якога крыху раней толькі шанавалі.
21 І гэта была нагода падмануць сьвет: бо людзі, служачы ці то бедствам, ці то тыраніі, сапраўды прыпісвалі камяням і калёдам неперанoснае імя.
22 І гэтага было ім мала, што яны памыліліся ў пазнаньні Бога; але ў той час як яны жылі ў вялікай вайне невуцтва, гэтыя вялікія чумы назвалі іх мірам.
23 Бо ў той час як яны забівалі сваіх дзяцей у ахвярапрынашэннях, або выкарыстоўвалі таемныя цырымоніі, або рабілі разгулы дзіўных абрадаў;
24 Ні жыцця, ні шлюбу яны больш не захоўвалі чыстымі: або адзін забіваў другога здрадай, або засмучваў яго пералюбам.
25 Так што ва ўсіх без выключэння людзей панавала кроў, забойства, крадзеж і прытворства, разбэшчанасць, нявернасць, смута, ілжэсведчанне,
26 Неспакой добрых людзей, забыццё добрых учынкаў, апаганенне душ, змяненне роду, бязладзіца ў шлюбе, пералюб і бессаромная нячыстасць.
27 Бо пакланеньне ідалам, якое нельга назваць, ёсьць пачатак, прычына і канец усякага зла.
28 Бо яны альбо шалеюць, калі вясёлыя, альбо прарочаць хлусьню, альбо жывуць несправядліва, альбо лёгка адмаўляюцца.
29 Бо яны спадзяюцца на ідалаў, якія ня маюць жыцьця; хоць яны ілжыва клянуцца, але глядзяць, каб не пацярпець.
30 Аднак па абедзьвюх прычынах яны будуць справядліва пакараныя: і таму, што яны нядобра думалі пра Бога, аддаючыся ідалам, і таксама несправядліва кляліся ў падмане, пагарджаючы сьвятасьцю.
31 Бо не іх сіла, кім яны прысягаюць, але справядлівая помста грэшнікаў, якая заўсёды карае за крыўду бязбожных.

РАЗДЗЕЛ 15

1 Але Ты, Божа, літасьцівы і праўдзівы, доўгацярплівы і міласэрны, што кіруеш усім,

2 Бо калі мы грашым, мы Твае, ведаючы моц Тваю; але не будзем грашыць, ведаючы, што належым Тваім.
3 Бо ведаць Цябе - гэта дасканалая праведнасьць; так, ведаць сілу Тваю - гэта корань неўмiручасьці.
4 Бо ні гарэзная выдумка людзей не ўвяла нас у зман, ні выява, запэцканая рознымі колерамі, марная праца мастака;
5 Выгляд якога спакушае дурняў пажадаць яго, і таму яны жадаюць выгляду мёртвага ідала, які ня мае дыханьня.
6 І тыя, што робяць іх, і тыя, што жадаюць іх, і тыя, што пакланяюцца ім, любяць зло і вартыя спадзявацца на такія рэчы.
7 Бо ганчар, які гартуе мяккую зямлю, з вялікай працай робіць кожны посуд для нашай службы: так, з той самай гліны ён робіць як посуд, які служыць для чыстага ўжывання, так і ўсе, што служыць супрацьлегламу; выкарыстанне любога гатунку, суддзя сам ганчар.
8 І непрыстойна ўжываючы сваю працу, ён робіць марнага бога з той жа гліны, нават таго, які крыху раней быў зроблены з зямлі, і праз некаторы час вяртаецца да таго ж, калі яго жыццё, пазычанае яму, будзе патрабаваў.
9 Нягледзячы на клопат ягоны, ня тое, што ён будзе мець шмат працы, і не тое, што жыцьцё ягонае кароткае, але ён імкнецца пераўзыйсьці залатых і сярэбраных спраў і стараецца рабіць, як тыя, хто апрацоўваюць медзь, і лічыць сваёй славай рабіць падробныя рэчы.
10 Сэрца ягонае - попел, надзея ягоная мярзотнейшая за зямлю, і жыцьцё ягонае меншае за гліну.
11 Бо ня ведаў ён Творцы свайго і таго, хто ўдыхнуў у яго дзейную душу і ўдыхнуў дух жывы.
12 Але яны лічылі нашае жыцьцё забаўкай, а наш час тут — гандлем, бо, кажуць яны, мы павінны здабываць усялякімі спосабамі, хоць і злымі спосабамі.
13 Бо гэты чалавек, які з зямной матэрыі робіць ломкія пасудзіны і балваны, ведае сябе больш за ўсіх горшым.
14 І ўсе ворагі народу Твайго, што падпарадкоўваюць яго, самыя неразумныя і горшыя за немаўлятаў.
15 Бо яны лічылі багамі ўсіх ідалаў язычнікаў, якія ня маюць ні вачэй, каб бачыць, ні носу, каб дыхаць, ні вушэй, каб чуць, ні пальцаў на руках, каб трымацца; а ногі іхнія марудныя.
16 Бо чалавек стварыў іх, і той, хто пазычыў свой дух, стварыў іх; але ніхто ня можа зрабіць бога, падобнага да сябе.
17 Бо будучы сьмяротным, ён творыць мёртвае рукамі ліхімі, бо сам ён лепшы за рэчы, якім пакланяецца;
18 Так, яны пакланяліся і тым зьвярам, якія найбольш ненавісныя: бо ў параўнаньні разам адны горшыя за іншых.
19 Яны таксама не такія прыгожыя, каб быць жаданымі ў адносінах да зьвяроў; але яны засталіся без хвалы Божай і дабраславеньня Ягонага.

РАЗДЗЕЛ 16

1 Таму падобнымі яны былі годна пакараны, а мноствам звяроў мучаны.
2 Замест гэтага пакараньня, міласьціва ставіўшыся да народу Твайго, ты прыгатаваў ім мяса дзіўнага смаку, нават перапёлак, каб распаліць апэтыт іхні,
3 Каб яны, жадаючы ежы, з-за пачварнага віду пасланых сярод іх зьвяроў пагардзілі нават тым, чаго яны павінны жадаць; але яны, церпячы нястачу на працягу кароткага часу, могуць быць зроблены ўдзельнікамі дзіўнага густу.
4 Бо неабходна было, каб на іх, якія чынілі тыранію, спасцігла нястача, якой яны не маглі пазбегнуць; але ім трэба было толькі паказаць, як пакутавалі іх ворагі.
5 Бо калі на іх напала жудасная лютасьць зьвяроў, і яны загінулі ад укусаў крывых зьмей, не вечна трываў гнеў Твой;
6 Але яны трывожыліся на кароткі час, каб навучыць іх, маючы знак збаўленьня, нагадаць ім запаведзь закону Твайго.
7 Бо той, хто зьвярнуўся да гэтага, быў выратаваны не тым, што ўбачыў, але Табою, Які ёсьць Збаўца ўсіх.
8 І гэтым ты прымусіў ворагаў тваіх прызнаць, што ты збаўляеш ад усякага зла;
9 Для іх гінулі ўкусы конікаў і мух, і не было знойдзена леку для жыцьця іхняга: бо яны былі вартыя пакараньня такімі.
10 Але сыноў тваіх не адолелі зубы атрутных цмокаў, бо міласьць Твая заўсёды была зь імі і ацаляла іх.
11 Бо яны былі ўкалоты, каб памятаць словы Твае; і хутка былі выратаваны, каб, не ўпадаючы ў глыбокае забыццё, пастаянна памятаць аб дабрыні Тваёй.
12 Бо не зёлка і ня мякчэе вярнулі ім здароўе, а слова Тваё, Госпадзе, якое ацаляе ўсё.
13 Бо Ты маеш уладу над жыцьцём і сьмерцю: Ты вядзеш да брамы пекла і зноў падымаеш.
14 Сапраўды, чалавек забівае са злосьці сваёй, і дух, калі выходзіць, не вяртаецца; і душа, узнятая, не вяртаецца.
15 Але нельга ўцячы ад рукі Тваёй.
16 Бо бязбожнікі, якія адмаўляліся ведаць Цябе, былі бічаваныя сілай рукі Тваёй: дзіўнымі дажджамі, градам і ліўнямі гналіся, што не маглі пазбегнуць, і агнём зьнішчаны.
17 Бо, што самае дзіўнае, агонь меў большую сілу ў вадзе, якая тушыць усё: бо сьвет ваюе за праведнікаў.
18 Бо калісьці полымя сціхла, каб не спаліць звяроў, пасланых на бязбожнікаў; але самі маглі бачыць і разумець, што яны былі перасьледаваныя судом Божым.
19 А ў іншы час яно гарыць нават сярод вады больш моцы агню, каб зьнішчыць плады несправядлівай зямлі.
20 Замест гэтага Ты карміў свой народ ежай анёльскай і паслаў ім з неба хлеб, прыгатаваны без працы іхняй, які можа задаволіць уцеху кожнага чалавека і які адпавядае кожнаму густу.
21 Бо ежа твая абвяшчала салодкасьць тваю дзецям тваім і, служачы да спадобы едака, змякчалася да спадобы кожнага чалавека.
22 Але сьнег і лёд вытрымалі агонь і не расталі, каб яны ведалі, што агонь, палаючы ў градзе і бліщчачы ў дажджы, зьнішчаў плады ворагаў.
23 Але і гэты забыўся нават пра сілу сваю, каб накарміць праведнікаў.
24 Бо стварэньне, якое служыць табе, якое ёсьць Творца, узмацняе сваю сілу супраць няправедных

дзеля іх пакараньня і зьмяншае сваю сілу дзеля карысьці тых, хто спадзяецца на цябе.
25 Таму ўжо тады ён быў перароблены ва ўсялякі лад і быў паслухмяны Тваёй мілаце, якая жывіць усё, паводле жаданьня тых, што мелі патрэбу;
26 Каб ведалі дзеці Твае, Госпадзе, якіх Ты любіш, што не вырошчваньне пладоў корміць чалавека, але слова Тваё ахоўвае тых, хто спадзяецца на Цябе.
27 Бо тое, што не было знішчана агнём, было сагрэта невялікім промнем сонца, хутка растала:
28 Каб было вядома, што мы павінны папярэдзіць сонца, каб дзякаваць Табе, і на ўсходзе маліцца Табе.
29 Бо надзея няўдзячных растане, як зімовы іней, і ўцячэ, як бескарысная вада.

РАЗДЗЕЛ 17

1 Бо вялікія суды Твае і невыказныя; таму і памыляюцца нявыхаваныя душы.
2 Бо калі няправедныя людзі думалі прыгнятаць сьвяты народ; яны, зачыненыя ў сваіх дамах, вязні цемры, і скаваныя путамі доўгай ночы, ляжалі там, выгнаныя з вечнага провіду.
3 Бо ў той час як яны павінны былі ляжаць схаваныя ў сваіх таемных грахах, яны былі раскіданыя пад цёмным покрывам забыцця, быўшы жудасна здзіўленыя, і занепакоеныя дзіўнымі прывідамі.
4 Бо і кут, які трымаў іх, не мог утрымаць іх ад страху: але шумы, нібы вада, якая падае, гучалі вакол іх, і сумныя ўявы зьяўляліся ім з цяжкімі тварамі.
5 Ніякая сіла агню не магла асвятліць іх; і яркае полымя зорак не магло выстаяць, каб асвятліць тую жудасную ноч.
6 Толькі зьявіўся ім агонь, які запаліўся сам па сабе, вельмі страшны; бо, моцна напалоханыя, яны палічылі тое, што бачылі, горшым за тое відовішча, якога ня бачылі.
7 Што тычыцца ілюзій мастацкай магіі, яны былі знішчаны, і іх хвалебства ў мудрасці было пакарана з ганьбай.
8 Бо тыя, што абяцалі прагнаць жахі і беды ад хворай душы, самі былі хворыя на страх, варты сьмеху.
9 Бо хоць нічога страшнага не баялася іх; але палохаючыся зьвяроў, якія праходзяць міма, і сьвістаньня зьмеяў,
10 Яны памерлі ад страху, адмаўляючы, што яны бачылі паветра, якога нельга было пазбегнуць.
11 Бо бязбожнасьць, асуджаная ўласнымі сьведкамі, вельмі баязлівая і, прыгнечаная сумленьнем, заўсёды прадказвае ліхія рэчы.
12 Бо страх ёсьць не што іншае, як здрада дапамогі, якую прапануе розум.
13 І чаканне знутры, будучы меншым, больш важыць няведанне, чым прычыну, якая прыносіць муку.
14 Але ў тую ноч яны спалі тым самым сном, які сапраўды быў невыносны і які напаткаў іх з глыбіні непазбежнага пекла,
15 Часткова былі прыгневаныя жахлівымі зданямі, а часткова страцілі прытомнасьць, бо сэрца іхняе страціла іх, бо раптоўны страх, якога не чакалі, агарнуў іх.
16 Дык кожны, хто там упаў, быў строга трыманы, зачынены ў вязніцы без жалезных кратаў,
17 Бо ці быў ён земляробам, ці пастухом, ці працаўнікам у полі, ён быў спасцігнуты і вытрымаў тую неабходнасць, якой нельга было пазбегнуць: бо ўсе яны былі звязаны адным ланцугом цемры.
18 Ці гэта быў сьвіст ветру, ці меладычны шум птушак сярод разгалістых галінаў, ці прыемны спад вады, якая бяжыць бурна,
19 Ці жудасны гук кінутых камянёў, ці нябачны бег скачучых зьвяроў, ці рыклівы голас самых дзікіх зьвяроў, ці рэха, якое адскоквае ад пустых гор; гэтыя рэчы прымушалі іх губляць прытомнасць ад страху.
20 Бо ўвесь сьвет зазьзяў ясным сьвятлом, і ніхто ня быў перашкоджаны ў сваёй працы.
21 Над імі толькі распаўсюдзілася цяжкая ноч, вобраз той цемры, якая павінна была прыняць іх пасьля: але ўсё ж яны самі сабе былі больш цяжкімі за цемру.

РАЗДЗЕЛ 18

1 Аднак сьвятыя Твае мелі вельмі вялікае сьвятло, голас якога яны чулі і, ня бачачы іхняга аблічча, бо і яны не пацярпелі таго самага, лічылі іх шчасьлівымі.
2 Але за тое, што цяпер яны не пакрыўдзілі тых, над якімі раней крыўдзілі, яны дзякавалі ім і прасілі ў іх прабачэння за тое, што яны былі ворагамі.
3 Замест гэтага ты даў ім палаючы вогненны слуп, каб быць праваднікам у невядомым шляху, і бяскрыўднае сонца, каб пачэсна забаўляць іх.
4 Бо яны былі вартыя быць пазбаўленымі сьвятла і зьняволенымі ў цемры, якія трымалі ў замку тваіх сыноў, празь якіх чыстае сьвятло закону павінна было быць дадзена сьвету.
5 І калі яны вырашылі забіць немаўлят сьвятых, адно дзіця было выкінута і выратавана, каб пакараць іх, ты забраў мноства дзяцей іхніх і зьнішчыў іх у вялікай вадзе.
6 Аб той ночы былі пасьведчаны нашы бацькі раней, каб дакладна ведаючы, якім прысягам яны паверылі, каб потым мець добры настрой.
7 Так было даспадобы народу Твайму і збаўленьне праведнікаў, і пагібель ворагаў.
8 Бо чым Ты пакараў праціўнікаў нашых, тым праславіў Ты нас, якіх паклікаў.
9 Бо праведныя дзеці добрых людзей таемна прыносілі ахвяры і аднадушна ўстанавілі святы закон, каб святыя былі падобнымі да ўдзельнікаў таго ж дабра і зла, бацькі цяпер сьпяваюць хвалебныя песні.
10 Але з другога боку пачуўся ліхі крык ворагаў, і разнесся жаласны шум па аплакваючых дзецях.
11. Гаспадар і слуга былі пакараныя аднолькава; і як цар, так і просты чалавек пакутаваў.
12 Дык усе яны разам мелі незьлічоную колькасьць памерлых адной сьмерцю; таксама не хапіла жывых, каб пахаваць іх: бо ў адно імгненне было знішчана самае высакароднае іх патомства.
13 Бо яны ні ў што не паверылі з прычыны чараў; пасля знішчэння першынцаў яны прызналі гэты народ сынамі Божымі.
14 Бо пакуль усё было ў ціхай цішыні, і тая ноч была ў самым разгары імклівага ходу,
15 Слова ўсемагутнасці Твайго сышло з нябёсаў, з трона Твайго царскага, як воін, у сярэдзіну зямлі пагібелі,

16 І прынёс непрытворную запаведзь Тваю, як востры меч, і, устаўшы, напоўніў усё сьмерцю; і ён дакрануўся да неба, але ён стаяў на зямлі.
17 І раптам уявы жудасных сноў моцна ўстрывожылі іх, і напалі на іх нечаканыя жахі.
18 І адзін кінуты сюды, а другі там, напалову мёртвы, паказаў прычыну сьмерці сваёй.
19 Бо сны, якія трывожылі іх, прадказвалі гэта, каб яны не загінулі і не даведаліся, за што пакутуюць.
20 Так, смак сьмерці закрануў і праведнікаў, і была пагібель натоўпу ў пустыні, але гнеў трываў нядоўга.
21 Бо тады беззаганны паспяшаўся і стаў на абарону іх; і прынёсшы шчыт свайго належнага служэння, нават малітву і ўміласціўленне ладанам, супрацьстаяў гневу і такім чынам спыніў бедства, абвясціўшы, што ён твой слуга.
22 Дык ён перамог зьнішчальніка не сілаю цела і не сілаю зброі, але словам скарыў таго, хто караў, сьцьвярджаючы клятвы і запаветы, складзеныя з бацькамі.
23 Бо калі мёртвыя падалі грудамі адзін на аднаго, стоячы паміж, Ён спыніў гнеў і аддзяліў дарогу жывым.
24 Бо ў доўгай вопратцы быў увесь свет, і ў чатырох радах камянёў была высечана слава бацькоў, і Твая вялікасць на дыядэме яго галавы.
25 Гэтым губіцель даў месца і спалохаўся іх, бо дастаткова было ім таго, што яны толькі спазналі гнеў.

РАЗДЗЕЛ 19

1 Што да бязбожнікаў, то гнеў прыйшоў на іх без літасці да канца;
2 Як тое, дазволіўшы ім адысьці і пасьпешліва адправіўшы іх прэч, пакаяліся і пагналіся за імі.
3 Бо калі яны яшчэ плакалі і плакалі на магілах памерлых, яны дадалі яшчэ адну дурную задуму і пагналіся за імі, як за ўцекачамі, якіх прасілі сысці.
4 Бо лёс, якога яны былі вартыя, прыцягнуў іх да гэтай мэты і прымусіў іх забыць тое, што ўжо адбылося, каб яны выканалі пакараньне, якога не хапае на іх мукі:
5 І каб народ Твой прайшоў цудоўным шляхам, але мог знайсці чужую сьмерць.
6 Бо ўсё стварэньне ў сваім належным выглядзе было адноўлена зноўку, служачы асаблівым запаведзям, якія былі ім дадзены, каб твае дзеці маглі быць захаваныя бяз шкоды:
7 А менавіта воблака, якое засланяе табар; і дзе раней стаяла вада, з'явілася суша; і з Чырвонага мора шлях бесперашкодны; і з бурнага патоку зялёнае поле:
8 Куды праходзіў увесь народ, абаронены рукою Тваёю, бачачы дзівосныя дзіўныя цуды Твае.
9 Бо яны разыходзіліся, як коні, і скакалі, як ягняты, славячы Цябе, Госпадзе, які выратаваў іх.
10 Бо яны яшчэ памяталі пра тое, што было зроблена, пакуль яны жылі ў чужой зямлі, як зямля нарадзіла мух замест быдла і як рака выкінула мноства жаб замест рыбы.
11 Але пасьля яны ўбачылі новае пакаленьне птушак, калі, апанаваныя сваім апэтытам, прасілі далікатэснага мяса.
12 Бо перапёлкі прыляцелі да іх з мора дзеля задавальнення.
13 І пакараньні прыходзілі на грэшнікаў не без ранейшых знакаў сілаю грымотаў: бо яны справядліва цярпелі паводле ўласнага злачынства, настолькі, што больш жорстка і ненавісна паводзілі сябе да чужынцаў.
14 Бо садаміцяне не прымалі тых, каго не ведалі, калі яны прыйшлі, але яны рабілі сяброў, якія заслужылі іх.
15 І не толькі гэта, але, магчыма, і пашана да іх, таму што яны абыходзіліся з чужынцамі непрыязна:
16 Але гэтыя вельмі моцна прыгнечылі тых, якіх яны прынялі з гасьцінамі і ўжо сталі ўдзельнікамі тых жа законаў, што зь імі.
17 Таму яны былі ўражаныя нават сьлепатою, як тыя, што былі каля дзьвярэй праведніка: калі, будучы акружанымі жудаснай вялікай цемрай, кожны шукаў праходу праз свае ўласныя дзьверы.
18 Бо элементы былі зменены ў сабе нейкай гармоніяй, падобна таму, як у гуслях ноты змяняюць назву мелодыі, і ўсё ж заўсёды гучаць; якія цалкам можна заўважыць, гледзячы на тое, што было зроблена.
19 Бо зямное ператварылася ў вадзяное, а тое, што раней плавала ў вадзе, цяпер пайшло на зямлю.
20 Агонь меў уладу ў вадзе, забыўшыся пра ўласную цноту, і вада забылася пра сваю тушэньне.
21 З іншага боку, полымя не знішчыла цела тленных жывых істот, хоць яны хадзілі ў ім; яны таксама не растапілі ледзяное райскае мяса, якое ад прыроды было схільна растапіць.
22 Бо ва ўсім, Госпадзе, Ты ўзвялічваў народ Твой і праслаўляў яго, і не пагарджаў ім, але дапамагаў ім у кожным часе і месцы.

ЭКЛЕЗІЯСТЫК

Прамудрасць Езуса, Сына Сірахава

РАЗДЗЕЛ 1

1 Пралог Прамудрасці Ісуса, Сына Сірахава. У той час як многія і вялікія рэчы былі перададзены нам законам і пракокамі, і іншымі, якія пайшлі па іх слядах, за што Ізраіль павінен быць хвалены за навуку і мудрасць; і ў гэтым не толькі чытачы павінны самі стаць спрытнымі, але і тыя, хто жадае вучыцца, могуць карыстацца тымі, хто знаходзіцца па-за ім, як размовай, так і пісьмом: мой дзед Езус, калі шмат аддаваўся чытанню Закона , і пракокаў, і іншыя кнігі нашых бацькоў, і атрымаўшы ў іх добрае меркаванне, таксама быў прыцягнуты да сябе, каб напісаць што-небудзь, што адносіцца да навукі і мудрасці; з намерам, каб тыя, хто жадае вучыцца і залежныя ад гэтага, маглі значна больш атрымаць карысць, жывучы паводле закону. Таму дазвольце мне прасіць вас прачытаць яго з прыхільнасцю і ўвагай і прабачыць нас за тое, што нам можа здацца, што нам не хапае некаторых слоў, якія мы з цяжкасцю вытлумачылі. Бо тое самае, сказанае на іўрыце і перакладзенае на іншую мову, ня мае ў сабе аднолькавай сілы: і ня толькі гэтыя рэчы, але і сам закон, і пракокі, і астатнія кнігі маюць немалую розьніцу, калі яны размаўляюць на сваёй мове. Бо на трыццатым восьмым годзе, калі Егіпет быў каралём, і прабыўшы там некаторы час, я знайшоў кнігу немалой навукі: таму я палічыў, што мне вельмі неабходна прыкласці трохі стараннасці і працы, каб вытлумачыць яе; выкарыстоўваючы вялікую пільнасць і майстэрства ў гэтай прасторы, каб давесці кнігу да канца і выкласці яе таксама для тых, хто ў чужой краіне гатовы вучыцца, падрыхтаваны раней у манерах жыць па законе. Усякая мудрасць ад Госпада і з Ім навекі.
2 Хто можа палічыць пясок марскі, і кроплі дажджу, і дні вечныя?
3 Хто спазнае вышыню неба, і шырыню зямлі, і бездань, і мудрасьць?
4 Мудрасьць створана раней за ўсё, і розум - спрадвеку.
5 Слова Бога Ўсявышняга - крыніца мудрасьці; і шляхі яе - запаведзі вечныя.
6 Каму адкрыўся корань мудрасьці? ці хто спазнаў яе мудрыя парады?
7 Каму адкрылася веданьне мудрасьці? і хто зразумеў яе вялікі вопыт?
8 Адзін мудры і страшны, Гасподзь, які сядзіць на троне сваім.
9 Ён стварыў яе, і ўбачыў яе, і палічыў яе, і выліў яе на ўсе тcreateворы Свае.
10 Яна з усякай плоцьцю паводле дару Ягонага, і Ён аддаў яе тым, што любяць Яго.
11 Страх Гасподні - гонар, і слава, і весялосьць, і вянок хвалы.
12 Страх Гасподні весяліць сэрца і дае радасьць і весялосьць і доўгі век.
13 Хто баіцца Госпада, таму ўрэшце добра будзе, і ён знойдзе ласку ў дзень сьмерці сваёй.
14 Баяцца Госпада - пачатак мудрасьці, і яна створаная з вернымі ва ўлоньні маці.
15 Яна пабудавала вечную аснову з людзьмі, і яна будзе працягвацца з семем іхнім.
16 Страх Гасподні ёсьць поўня мудрасьці, і напаўняе людзей сваімі пладамі.
17 Яна напаўняе дабротамі ўвесь дом іхні, і жытні памнажаюцца ёю.
18 Страх Гасподні ёсьць вянец мудрасьці, які дае мір і дасканалае здароўе; і тое, і другое ёсьць дарам Божым, і тым, што любяць Яго, павялічваецца радасьць.
19 Мудрасьць дажджом дае ўменьне і веды разуменьня, і ўзвышае іх да славы, што трымаюць яе.
20 Корань мудрасьці - страх Госпада, а галіны яе - доўгае жыцьцё.
21 Страх Гасподні адганяе грахі, а дзе ён ёсьць, адхіляе гнеў.
22 Раз'юшаны чалавек не можа быць апраўданы; бо лютасьць ягоная пагібель яму.
23 Чалавек цярплівы час будзе плакаць, а пасля радасьць прыйдзе ў яго.
24 Ён схавае на час словы свае, і вусны многіх абвяшчаць мудрасьць ягоную.
25 Прыповесьці пазнаньня ў скарбніцы мудрасьці, а пабожнасьць агідная для грэшніка.
26 Калі жадаеш мудрасьці, захоўвай запаведзі, і Гасподзь дасьць яе табе.
27 Бо страх Гасподні - гэта мудрасьць і настаўленьне, а вера і лагоднасьць - упадабаньне Яму.
28 Не давярай страху Гасподняму, калі ты бедны, і не прыходзь да Яго з падвоеным сэрцам.
29 Не будзь крывадушнікам у вачах людзей і ўважай, што гаворыш.
30 Не ўзвышай сябе, каб не ўпасці і не зганьбіць душу тваю, і каб Бог адкрыў таямніцы твае і кінуў цябе сярод грамады, бо ты не ў праўдзе прыйшоў да страху Гасподняга, але да сэрца твайго поўны падману.

РАЗДЗЕЛ 2

1 Сын мой, калі прыходзіш служыць Госпаду, падрыхтуй душу тваю да спакусы.
2 Выпраўляй сэрца тваё і цярпі ўвесь час, і не сьпяшайся ў час бяды.
3 Прыляпіся да Яго і не адыходзь, каб памножыць цябе ў апошнім канцы тваім.
4 Усё, што на цябе спасьцігае, прымай з радасьцю і будзь цярплівы, калі зьменішся на нізкі стан.
5 Бо золата выпрабоўваецца ў агні, і ўгодныя людзі ў горні нягоды.
6 Вер у Яго, і Ён дапаможа табе; упарадкуй шлях свой і спадзявайся на Яго.
7 Хто баіцца Госпада, чакайце міласьці Ягонай; і не адыходзьце, каб не ўпасці.
8 Хто баіцца Госпада, верце Яму; і ўзнагарода твая не праміне.
9 Вы, што баіцеся Госпада, спадзяйцеся на дабро і на вечную радасьць і міласьць.

10 Паглядзіце на роды даўнія і паглядзіце; калі-небудзь спадзяваўся на Госпада і быў пасаромлены? ці хто застаўся ў страху Ягоным і быў пакінуты? ці кім ён пагарджаў, што заклікалі яго?
11 Бо спагадлівы і міласэрны Гасподзь, доўгацярплівы і міласэрны, даруе грахі і ратуе ў час скрухі.
12 Гора палахлівым сэрцам і аслабленым рукам і грэшніку, які блукае!
13 Гора маладушнаму! бо ён ня верыць; таму ён не будзе абараняцца.
14 Гора вам, страціўшым цярпенне! і што вы будзеце рабіць, калі Гасподзь наведае вас?
15 Тыя, што баяцца Госпада, не паслухаюцца Слова Ягонага; і тыя, што любяць Яго, будуць трымацца шляхоў Ягоных.
16 Тыя, што баяцца Госпада, будуць шукаць добрага, даспадобы Яму; і тыя, што любяць Яго, напоўняцца законам.
17 Тыя, што баяцца Госпада, падрыхтуюць сэрцы свае і ўпакораць душы свае перад вачыма Ягонымі,
18 кажучы: мы ўпадзем у рукі Госпада, а не ў рукі людзей, бо якая веліч Ягоная, такая і міласьць Ягоная.

РАЗДЗЕЛ 3

1 Слухайце Мяне, бацькі вашага, дзеці, і рабіце гэта, каб вы былі ў бяспецы.
2 Бо Гасподзь даў гонар бацьку над дзецьмі і ўмацаваў уладу маці над сынамі.
3 Хто шануе бацьку свайго, той ачышчае грахі свае;
4 А хто шануе маці сваю, той, што зьбірае скарбы.
5 Хто шануе бацьку свайго, той будзе радавацца сваім дзецям; і калі ён будзе маліцца, ён будзе пачуты.
6 Хто бацьку шануе, той будзе жыць доўга; і той, хто паслухмяны Госпаду, будзе суцяшэннем для сваёй маці.
7 Хто баіцца Госпада, будзе шанаваць бацьку свайго і будзе служыць бацькам сваім, як гаспадарам сваім.
8 Шануй бацьку твайго і маці словам і справай, каб ад іх дабраславеньне сышло на цябе.
9 Бо дабраславеньне бацькі ўмацоўвае дамы дзяцей; але праклён маці вынішчае асновы.
10 Не хваліся ганьбай бацькі твайго; бо ганьба бацькі твайго не слава табе.
11 Бо слава чалавека ад гонару бацькі ягонага; а ганьбаваная маці - ганьба дзецям.
12. Сыне мой, дапамагай бацьку свайму ў веку ягоным і не засмучай яго, пакуль ён жывы.
13 А калі розум ягоны аслабне, то май да яго цярплівасьць; і не пагарджай ім, калі ты ў поўнай сіле.
14 Бо дапамога бацьку твайму не забудзецца, і замест грахоў дадасца для ўмацаваньня цябе.
15 У дзень смутку твайго гэта ўспомніцца; і грахі твае растануць, як лёд у цёплае надвор'е.
16 Хто адмаўляецца ад бацькі свайго, той як блюзнер; і хто гневае маці сваю, той пракляты: Божа.
17 Сыне мой, працягвай сваю справу ў лагоднасьці; так ты будзеш каханы ўважаным.
18 Чым большы ты, тым больш пакорны, і знойдзеш ласку перад Госпадам.
19 Многія з іх высокія і славутыя, але таямніцы адкрываюцца лагодным.
20 Бо вялікая моц Госпада, і пашана ў пакорлівых.
21 Не шукай таго, што надта цяжка для цябе, і не шукай таго, што вышэй сілы тваёй.
22 Але тое, што загадана табе, падумай з пашанай, бо ня трэба табе бачыць вачыма тваімі таемнае.
23 Не цікавіся непатрэбнымі справамі: бо табе паказана больш, чым людзі разумеюць.
24 Бо многіх уводзіць у зман сваімі марнымі меркаваннямі; і ліхая падазронасць перакрэсліла іх суд.
25 Без вачэй ты захочаш сьвятла: не вызнавай ведаў, якіх ня маеш.
26 Сэрца ўпартае ўрэшце пацерпіць зло; і той, хто любіць небяспеку, загіне ў ёй.
27 Упартае сэрца будзе абцяжаранае смуткам; а бязбожнік будзе навальваць грэх на грэх.
28 У пакараньні ганарыстых няма леку; бо расьліна бязбожнасьці ўкаранілася ў ім.
29 Сэрца разумнага зразумее прытчу; і ўважлівае вуха - жаданне мудрага чалавека.
30 Вада патушыць палаючы агонь; і міласціна ачышчае грахі.
31 І той, хто адплачвае дабром, памятае пра тое, што можа наступіць; і калі ён упадзе, ён знойдзе прыстанак.

РАЗДЗЕЛ 4

1. Сыне мой, не пазбаўляй бедных і не прымушай доўга чакаць бедных.
2 Не засмучай галодную душу; і не раздражняйце чалавека ў бядзе ягонай.
3 Не дадавайце болей бяды засмучанаму сэрцу; і не марудзьце, каб даць таму, хто мае патрэбу.
4 Не адкідай маленьня засмучаных; і не адварочвай твару твайго ад беднага.
5 Не адварочвай вока твайго ад убогага і не давай яму нагоды праклінаць цябе.
6 Бо калі ён праклінае цябе ў горычы душы сваёй, малітва ягоная будзе пачутая Творцам яго.
7 Здабудзь любоў сходу і схілі галаву перад вялікім чалавекам.
8 Няхай не засмучае цябе, калі схіляе вуха сваё да беднага і адказвае яму лагодна.
9 Вызвалі крыўднага ад рукі прыгнятальніка; і не будзь маладушным, калі сядзіш на судзе.
10 Будзь як бацька для сіраты і як муж для маці іхняй: так будзеш ты як сын Усявышняга, і Ён будзе любіць цябе больш, чым маці тваю.
11 Мудрасьць узвышае дзяцей сваіх і трымае тых, што шукаюць яе.
12 Хто любіць яе, той любіць жыцьцё; і тыя, хто шукае яе рана, напоўняцца радасцю.

13 Хто трымаецца яе, той славу ўспадкуе; і куды б яна ні ўвайшла, дабраславіць Госпад.
14 Тыя, што служаць ёй, будуць служыць Сьвятому, і тых, што любяць яе, любіць Гасподзь.
15 Хто слухае яе, будзе судзіць народы, і хто яе слухае, будзе жыць бясьпечна.
16 Калі чалавек даруецца ёй, ён атрымае яе ў спадчыну; і род ягоны будзе валодаць ёю.
17 Бо спачатку яна будзе хадзіць з ім крывымі шляхамі і наводзіць на яго страх і жах і мучыць яго сваім пакараннем, пакуль не даверыцца душы ягонай і не выпрабуе яго законамі сваімі.
18 Тады яна вернецца да яго наўпрост, і суцешыць яго, і адкрые яму свае сакрэты.
19 Але калі ён памыліцца, яна пакіне яго і аддасьць яго на пагібель.
20 Зважай на нагоду і сьцеражыся зла; і не саромся, калі гэта датычыцца душы тваёй.
21 Бо ёсьць ганьба, якая прыносіць грэх; і ёсць ганьба, якая ёсць слава і ласка.
22 Нікога не прымай супраць душы тваёй, і пашана да каго-небудзь няхай цябе не пагоршыць.
23 І не стрымайся гаварыць, калі ёсць нагода зрабіць дабро, і не хавай мудрасці тваёй у прыгажосці яе.
24 Бо ў слове мудрасьць пазнаецца, і навука ў слове языка.
25 Ні ў якім разе не гавары супраць праўды; але саромейся памылкі твайго невуцтва.
26 Не саромся прызнавацца ў грахах тваіх; і не фарсіраваць рэчышча ракі.
27 Не рабіся падначаленым чалавеку неразумнаму; і не прымаюць асобу моцнага.
28 Змагайся за праўду да смерці, і Гасподзь будзе змагацца за цябе.
29 Ня будзь пасьпешлівым на языку тваім, і ў справах тваіх - нехлямяжы і неабачлівы.
30 Ня будзь, як леў у доме тваім, і ня будзьце шалёным сярод слуг тваіх.
31 Няхай рука твая ня будзе выцягнута, каб браць, і хай не замкнецца, калі табе трэба аддаць.

РАЗДЗЕЛ 5

1 Не зважай на маёмасць тваю; і не кажы, мне хопіць на жыццё.
2 Не хадзі за розумам тваім і за сілай тваёю, каб хадзіць шляхамі сэрца твайго:
3 І не кажы: хто будзе судзіць мяне за справы мае? бо Гасподзь адпомсьціць табе за пыху.
4 Не кажы: я зграшыў, і якая шкода мне сталася? бо доўгацярплівы Госпад, не адпусьціць цябе.
5 Што тычыцца ўміласціўлення, не байцеся дадаваць грэх да граху:
6 І не кажы, што міласэрнасьць Яго вялікая; ён супакоіцца за мноства грахоў маіх, бо ад Яго міласьць і гнеў, і гнеў Ягоны спачывае на грэшніках.
7 Не марудзь зьвярнуцца да Госпада і не адкладай дня на дзень, бо раптоўна прыйдзе гнеў Гасподні, і ў бяспецы сваёй ты будзеш зьнішчаны і загінеш у дзень помсты.
8 Не прыхіляйся да дабротаў, здабытых несправядліва, бо яны не прынясуць табе карысьці ў дзень ліха.
9 Не веяй усякім ветрам і не хадзі на ўсе дарогі, бо так робіць грэшнік, у якога двайсты язык.
10 Будзь цвёрды ў розуме тваім; і няхай будзе слова Тваё.
11 Будзь хуткі, каб пачуць; і няхай жыццё тваё будзе шчырым; і з цярпеннем даць адказ.
12 Калі ты маеш розум, адкажы бліжняму свайму; калі ж не, дык пакладзі руку на вусны свае.
13 Гонар і ганьба - у размовах, і язык чалавека - яго падзенне.
14 Не называйся шаптуном і не падпільнуй языка твайго, бо ганьба на злодзея і злое асуджэньне на двайсты язык.
15 Ні ў вялікім, ні ў малым не заставайся без увагі.

РАЗДЗЕЛ 6

1 Замест сябра стань не ворагам; бо праз гэта ты атрымаеш у спадчыну паганае імя, ганьбу і ганьбу; гэтак жа атрымае грэшнік, які мае двайсты язык.
2 Не хвалі сябе ў намерах сэрца твайго; каб душа твая не была разарваная, як бык адзінокі.
3 Лісце сваё з'ясі, і плод твой загубіш, і сябе, як сухое дрэва, пакінеш.
4 Бязбожная душа зьнішчыць таго, хто яе мае, і зробіць яго на сьмех ворагам ягоным.
5 Ласкавая мова памнажае сяброў, а шчырая мова памнажае добрыя вітаньні.
6 Будзь у міры з многімі; аднак май толькі аднаго дарадцу з тысячы.
7 Калі жадаеш набыць сябра, спачатку дакажы яго і не сьпяшайся даваць яму належнае.
8 Бо нехта сябруе на свой выпадак і ня вытрымае ў дзень бяды твайго.
9 І ёсьць сябар, які, зьвярнуўшыся да варожасьці і сваркі, спазнае ганьбу тваю.
10 Зноў жа, хто-небудзь з сяброў - таварыш за сталом, і не ўтрымаецца ў дзень скрухі твайго.
11 Але ў дастатку тваім ён будзе, як ты, і будзе адважвацца над рабамі тваімі.
12 Калі ты будзеш прыніжаны, ён будзе супроць цябе і схаваецца ад твару твайго.
13 Аддзяліся ад ворагаў тваіх і сьцеражыся сяброў тваіх.
14 Верны сябар - моцная абарона, і хто знайшоў такога, той знайшоў скарб.
15 Нішто не можа супрацьстаяць вернаму сябру, і вялікасць яго неацэнная.
16 Верны сябар - лекі жыцця; і тыя, што баяцца Госпада, знойдуць яго.
17 Хто баіцца Госпада, хай накіруе сяброўства сваё, бо якім ён, такім будзе і сусед ягоны.
18 Сыне мой, зьбірай настаўленьне з маладосьці тваёй, і здабудзеш мудрасьць да старасьці тваёй.
19 Прыйдзі да яе, як той, хто арэ і сее, і чакай добрых пладоў яе, бо не будзеш шмат працаваць над ёю, але хутка паясі з пладоў яе.

20 Недасведчаным яна вельмі непрыемная: неразумны не застанецца з ёю.
21 Яна ляжа на ім, як моцны камень выпрабаваньня; і неўзабаве ён кіне яе ад сябе.
22 Бо мудрасьць паводле імя яе, і многім яна не яўная.
23 Слухай, сыне мой, прыймі параду маю і не адмаўляйся ад парады маёй,
24 І ўкні ногі твае ў кайданы яе і шыю тваю ў ланцугі яе.
25 Схілі плячо тваё і нясі яе, і не сумуй у путах яе.
26 Прыйдзі да яе ўсім сэрцам тваім і ахоўвай шляхі яе з усёй сілы тваёй.
27 Шукайце і шукайце, і яна адкрыецца вам;
28 Бо нарэшце ты знойдзеш яе супакой, і гэта абярнецца тваёй радасьцю.
29 Тады путы яе будуць табе моцнаю абаронаю, і ланцугі яе - вопраткай славы.
30 Бо на ёй залатыя ўпрыгажэнні, і павязкі яе - пурпурныя карункі.
31 Апранеш яе, як вопратку пачэсную, і апранеш яе, як вянок радасьці.
32 Сыне мой, калі захочаш, будзеш навучаны, і калі будзеш старацца, будзь разважлівы.
33 Калі ты любіш слухаць, то атрымаеш розум; і калі ты нахіліш вуха тваё, ты будзеш мудры,
34 Стань сярод старэйшын; і прыляпіцеся да мудрага.
35 Будзьце ахвотныя слухаць кожную набожную прамову; і хай не абмінуць цябе прытчы разумення.
36 І калі ўбачыш чалавека разумнага, ідзі да яго раней, і няхай нага твая ступае на прыступкі ягоных дзьвярэй.
37 Няхай думае твой пра пастановы Гасподнія і разважае няспынна аб запаведзях Ягоных: Ён умацуе сэрца тваё і дасьць табе мудрасьць па жаданні тваім.

РАЗДЗЕЛ 7

1 Не рабі зла, і ня будзе табе зла.
2 Адступіся ад няправедных, і беззаконьне адвернецца ад цябе.
3 Сыне мой, не сей па баразнах няпраўды, і не пажнеш іх сямікратна.
4 Не шукайце першынства ў Госпада, ні ў цара пачэснага месца.
5 Не апраўдвайся перад Госпадам; і не хваліся сваёй мудрасьцю перад каралём.
6 Не шукайце быць судзьдзёй, ня маючы сілы забраць беззаконьне; каб ты не баяўся асобы моцнага, каменя спатыкненьня на шляху справядлівасьці тваёй.
7 Не крыўдзі супроць гарадскога мноства, і тады не апусцішся сярод людзей.
8 Не зьвязвайце аднаго граху на другі; бо ў адным не застанешся беспакараным.
9 Не кажы: Бог паглядзіць на мноства ахвяраў маіх, і калі я ахвярую Богу Усявышняму, Ён прыме гэта.
10 Ня будзь маладушным, калі молішся, і не грэбуй міласьцінай.
11 Не сьмяйцеся з горычы ў душы сваёй, бо ёсьць Той, Хто прыніжае і ўзвышае.
12 Не задумвай хлусьні на брата твайго; і не рабі падобнага сябру свайму.
13 Не кажы ніякай хлусьні, бо звычай гэта нядобры.
14 У мностве старэйшын не кажы шмат слоў і не балбатні, калі молішся.
15 Не ненавідзь ні працы, ні земляробства, што Усявышні пастанавіў.
16 Не лічы сябе сярод мноства грэшнікаў, але памятай, што гнеў не затрымаецца.
17 Упакорыся вельмі, бо помста бязбожным - агонь і чарвякі.
18 Ні ў якім разе не мяняйце сябра на дабро; ні верны брат за афірскае золата.
19 Не адмаўляйся ад мудрай і добрай жанчыны, бо мілата яе вышэй за золата.
20 Калі раб твой працуе праўдзіва, не прасі зла ні да яго, ні да найміта, які аддае сябе табе.
21 Няхай любіць душа твая добрага слугу і не пазбаўляй яго волі.
22 Ці ёсьць у цябе быдла? сачы за імі, і калі яны табе на карысць, трымай іх пры сабе.
23 Ці ёсць у цябе дзеці? настаўляй іх і схіляй шыю іхнюю з маладосьці іхняй.
24 Ці ёсьць у цябе дочкі? клапаціся пра іх цела, і не паказвай сябе вясёлым да іх.
25 Ажаніся з дачкою тваёю, і зробіш цяжкую справу; але аддай яе чалавеку разумнаму.
26 Ці маеш жонку па душы? не пакідай яе, але не аддавайся лёгкай жанчыне.
27 Шануй бацьку твайго ўсім сэрцам тваім і не забывай смутку маці тваёй.
28 Памятай, што ты быў народжаны імі; і як ты можаш адплаціць ім за тое, што яны зрабілі для цябе?
29 Бойся Госпада ад усёй душы тваёй і шануй сьвятароў Ягоных.
30 Любі Таго, Хто стварыў цябе, усёю сілаю тваёю, і не пакідай слугаў Ягоных.
31 Бойцеся Госпада і шануйце сьвятара; і дай яму долю ягоную, як загадана табе; першыя плады, і ахвяру віны, і наплечнікі, і ахвяру асьвячэньня, і першыя плады сьвятых рэчаў.
32 І працягні руку Тваю да ўбогіх, каб дабраславеньне Тваё было дасканалым.
33 Дар мае ласку ў вачах кожнага жывога; і дзеля мёртвых не затрымлівайце яго.
34 Не застанься з тымі, што плачуць, і плач з тымі, што плачуць.
35 Не марудзь наведаць хворага: гэта зробіць цябе любімым.
36 За што б ты ні ўзяўся, памятай канец, і ніколі не зробіш зла.

РАЗДЗЕЛ 8

1 Не сварыся з дужым, каб не трапіць табе ў рукі ягоныя.

2 Ня сварыся з багатым чалавекам, каб ён не пераважыў цябе, бо золата пагубіла многіх і скруціла сэрцы каралёў.
3 Не спрачайся з чалавекам, які сыты языкамі, і не складай дроў у вогнішча яму.
4 Не жартуй з грубым чалавекам, каб продкі твае не зняславіліся.
5 Не дакарайце чалавека, які адвярнуўся ад граху, але памятайце, што ўсе мы вартыя пакарання.
6 Не ганьбі чалавека ў старасьці ягонай, бо некаторыя з нас састарэюць.
7 Не радуйся таму, што самы вялікі вораг твой памёр, але памятай, што мы ўсе паміраем.
8 Не пагарджай словамі мудрых, але пазнаёмся з іх прыказкамі, бо ад іх ты навучышся настаўленьню і лёгкаму служэньню вялікім людзям.
9 Не прапускай прамоваў старэйшых, бо і яны вучыліся ад бацькоў сваіх, і ты навучышся ад іх разуменьню і адказу, як патрэбна.
10 Не распаль вугольле грэшніка, каб табе не спаліць полымя агню ягонага.
11 Не гневайся перад крыўдным, каб ён не падпільнаваў цябе на словах тваіх
12 Не пазычай мацнейшаму за сябе; бо, калі пазычаеш яму, лічы, што страчана.
13 Не даруйся болей за сілу тваю, бо калі ты паручыцеся, то паклапаціцеся пра гэта.
14 Не судзіцца з суддзёй; бо яны будуць судзіць за яго паводле гонару ягонага.
15 Не хадзі ў дарогу са сьмелым хлопцам, каб ён не стаў табе крыўдным: бо ён зробіць паводле сваёй волі, і ты загінеш зь ім праз дурноту ягоную.
16 Не сварыся з угневаным чалавекам і не хадзі з ім у пустэльню, бо кроў нішто ў вачах ягоных, і дзе няма дапамогі, ён цябе зваліць.
17 Не райцеся з дурнем; бо ён ня можа трымаць рады.
18 Не рабі таемнага перад чужым; бо ня ведаеш, што ён прынясе.
19 Не адкрывай сэрца твайго кожнаму чалавеку, каб ён не адплаціў табе хітрасцю.

РАЗДЗЕЛ 9

1 Не раўнуй жонку за пазухай тваю і не давай ёй ліхіх урокаў супраць сябе.
2 Не аддавай душы сваёй жанчыне, каб яна ступіла на маёмасьць тваю.
3 Не сустракайся з блудніцай, каб не трапіць табе ў пасткі яе.
4 Не карыстайцеся шмат кампаніяй жанчыны, якая з'яўляецца спявачкай, каб не быць захопленым яе спробамі.
5 Не глядзі на служанку, каб не ўпасьці табе ў тое, што каштоўнае ў ёй.
6 Не аддавай душы тваёй блудніцам, каб не згубіць спадчыны тваёй.
7 Не азірайся на вуліцах горада і не блукай па пустынным месцы яго.
8 Адвядзі вока сваё ад прыгожай жанчыны і не глядзі на прыгажосьць чужой; бо многія былі ашуканы прыгажосцю жаночай; бо ад гэтага любоў распальваецца, як агонь.
9 Не сядай з чужою жонкаю, і не сядай зь ёю на руках, і не марнуй зь ёю срэбра твайго на віно; каб сэрца твае не схілілася да яе, і каб праз жаданне тваё не ўпаў у пагібель.
10 Не пакідай старога сябра; бо новае не параўнальна з ім: новы сябар - як маладое віно; калі яно састарэе, ты будзеш піць яго з задавальненнем.
11 Не зайздросьці славе грэшніка, бо ня ведаеш, які будзе яго канец.
12 Не радуйся тым, што любяць бязбожнікі; але памятайце, што яны не застануцца беспакаранымі ў магілу.
13 Трымай сябе далей ад чалавека, які мае ўладу забіваць; таму ты не будзеш сумнявацца ў страху смерці; і калі ты прыйдзеш да яго, не вінавацiся, каб ён не пазбавіў цябе жыцця зараз жа: памятай, што ты ідзеш сярод сетак і што ты ходзіш па вежах горада.
14 Як мага бліжэй, адгадай блізкага твайго і парайся з мудрымі.
15 Няхай гутарка твая будзе з мудрымі, і ўсякая гаворка твая - у законе Усявышняга.
16 І хай ядуць і п'юць з табою праведнікі; і хай хвала твая будзе ў страху Гасподнім.
17 Праца рука майстра хваліцца, і мудры правадыр народу - за слова ягонае.
18 Чалавек з кепскім языком небяспечны ў сваім горадзе; і неабдуманы будзе ненавідзець.

РАЗДЗЕЛ 10

1 Мудры суддзя навучыць народ свой; і ўрад разумнага чалавека добра ўпарадкаваны.
2 Як судзьдзя народу, так і наглядчыкі яго; і які чалавек уладара горада, такія і ўсе, што жывуць у ім.
3 Неразумны цар губіць народ свой; але дзякуючы разважлівасьці тых, хто мае ўладу, горад будзе населены.
4 Сіла зямлі ў руцэ Госпада, і ў свой час Ён паставіць над ёю выгаднага.
5 У руцэ Божай посьпех чалавеку, і на асобе пісца Ён пакладзе пашану сваю.
6 Не май нянавісці да бліжняга твайго за кожную крыўду; і наогул нічога не рабіць шкоднымі практыкамі.
7 Пыха ненавісная Богу і людзям, і абодвума чыніць беззаконьне.
8 З прычыны несправядлівасьці, крыўдаў і багацьцяў, здабытых падманам, каралеўства пераходзіць ад аднаго народу да іншага.
9 Чаму зямля і попел ганарыцца? Няма нічога больш ліхога, чым сквапны чалавек, бо такі прадае душу сваю; таму што, пакуль жыве, выкідвае нутро сваё.
10 Лекар адсякае доўгую хваробу; і той, хто будзе сёння царом, заўтра памрэ.
11 Бо калі чалавек памрэ, ён атрымае ў спадчыну паўзуноў, зьвяроў і чарвякоў.

12 Пачатак ганарлівасці - гэта калі хто адступае ад Бога, і сэрца яго адварочваецца ад Творцы яго.
13 Бо пыха - пачатак граху, і той, хто мае яе, выльe агіду; і таму Гасподзь навёў на іх дзіўныя бедствы і знішчыў іх.
14 Гасподзь скінуў троны гордых князёў і паставіў пакорлівых замест іх.
15 Гасподзь вырваў карані гордых народаў і пасадзіў пакорлівых на месцы іх.
16 Гасподзь разбурыў краіны паганаў і зьнішчыў іх да падставы зямлі.
17 Некаторых зь іх забраў і зьнішчыў, і памяць пра іх зьнішчыў зь зямлі.
18 Не для людзей гонар і люты гнеў для народжаных жанчынаю.
19 Тыя, што баяцца Госпада, - трывалае семя, і тыя, што любяць Яго, - пачэснае расліна; тыя, што парушаюць запаведзі, - семя падманнае.
20 Паміж братамі першы паважаны; так і тыя, што баяцца Госпада ў вачах Ягоных.
21 Страх Гасподні папярэднічае здабыцьцю ўлады, а грубасьць і пыха - страта яе.
22 Ці ён багаты, ці знатны, ці бедны, слава іх - страх Гасподні.
23 Непрыстойна пагарджаць бедным чалавекам, які мае розум; таксама нязручна ўзьвялічваць грэшнага чалавека.
24 Вялікія людзі, і судзьдзі, і ўладары будуць у пашане; але няма большага з іх, чым той, хто баіцца Госпада.
25 Вольныя будуць служыць слузе разумнаму, і той, хто мае веды, не будзе крыўдзіцца, калі будзе настаўлены.
26 Не мудруй у справе сваёй; і не хваліся ў час бяды твайго.
27 Лепшы той, хто працуе і багаты на ўсё, чым той, хто хваліцца і мае нястачу хлеба.
28 Сыне мой, праслаў душу тваю ў лагоднасьці і аддай ёй пашану паводле годнасьці яе.
29 Хто апраўдае таго, хто грэшыць супроць сваёй душы? і хто будзе шанаваць таго, хто ганьбіць сваё жыццё?
30 Беднага шануюць за майстэрства ягонае, а багатага шануюць за багацьце ягонае.
31 Хто шануецца ў беднасьці, тым больш у багацьці? і хто нячэсны ў багацьці, тым больш у беднасьці?

РАЗДЗЕЛ 11

1 Мудрасьць падымае галаву нізкаму і ставіць яго сярод вялікіх людзей.
2 Не хвалі чалавека за прыгажосьць яго; і не грэбуйце чалавекам за зьнешні выгляд ягоны.
3 Пчала малая сярод мухі; але салодкае яе - найперш салодкае.
4 Не хваліся вопраткай і вопраткай тваёй і не ўзвышай сябе ў дзень пашаны, бо дзівосныя справы Госпада, і справы Ягоныя сярод людзей схаваныя.
5 Шмат каралёў села на зямлю; і той, пра каго ніколі не думалі, насіў карону.
6 Шмат дужых моцна паганьбілі; і паважаных аддаваў у чужыя рукі.
7 Не вінаваці, пакуль не выпрабуеш праўды: спачатку зразумей, а потым дакарай.
8 Не адказвай, перш чым выслухаеш справу, і не перапыняй людзей у размове іхняй.
9 Не сварыся ў справе, якая цябе не тычыцца; і не сядзі на судзе з грэшнікамі.
10 Сыне мой, не ўмешвайся ў шмат чаго: бо калі будзеш шмат умешвацца, не застанешся без віны; і калі будзеш гнацца за ім, не дасягнеш і не ўратуешся ўцёкамі.
11 Ёсьць той, хто мучыцца, і пакутуе, і сьпяшаецца, і яшчэ больш адстае.
12 Зноў жа, ёсць іншы марудлівы, які патрабуе дапамогі, бедны і поўны беднасці; але вока Гасподняе глядзела на яго назаўсёды і падняло яго з яго нізкага стану,
13 І падняў галаву ад пакут; так што многія, хто бачыў гэта, дзівіліся з яго.
14 Дастатак і нягоды, жыццё і смерць, галеча і багацце ад Госпада.
15 Мудрасьць, і веданьне, і разуменьне закону ад Госпада; ад Яго любоў і шлях добрых учынкаў.
16 Памылка і цемра пачаліся разам з грэшнікамі, і зло састарэе разам з тымі, хто хваліцца ім.
17 Дар Гасподні застаецца з пабожнымі, і ласка Ягоная дае дабрабыт навекі.
18 Бывае, што ўзбагачаецца сваёй асьцярожнасьцю і прыцісканьнем, і гэта ягоная частка ўзнагароды:
19 А ён кажа: я знайшоў супакой і цяпер буду ўвесь час есьці маёмасьць сваю; і ўсё ж ён не ведае, які час надыдзе на яго, і што ён павінен пакінуць гэта іншым і памерці.
20 Будзь цвёрды ў запавеце Тваім і будзь згодны ў ім, і састарэй у справе тваёй.
21 Не дзівуйся справам грэшных; але спадзявайся на Госпада і трывай у працы сваёй, бо лёгка ў вачах Госпада раптоўна ўзбагаціць беднага чалавека.
22 Дабраславеньне Гасподняе ў узнагародзе пабожным, і Ён раптоўна расквітае дабраславеньне Сваё.
23 Не кажы: якая карысць ад службы маёй? і што добрага я буду мець пасля?
24 Не кажы яшчэ: у мяне дастаткова і шмат у мяне, і якое зло мне будзе ў далейшым?
25 У дзень дабрабыту забываюцца скрухі, і ў дзень скрухі няма ўжо памяці пра дабрабыт.
26 Бо лёгка Госпаду ў дзень сьмерці аддаць чалавеку паводле шляхоў ягоных.
27 Часовая пакута прымушае чалавека забываць радасьць, і ў канцы яго ўчынкі выяўляюцца.
28 Нікога не судзі бласлаўёным перад сьмерцю ягонай, бо чалавек пазнаецца ў дзецях сваіх.
29 Не ўводзь усіх у дом твой, бо ў хітрага чалавека шмат сядзенняў.
30 Як курапатка, якую трымаюць у клетцы, так сэрца ганарыстых; і, як шпіён, сочыць за тваім падзеннем:

31 Бо ён падпільноўвае і ператварае дабро ў зло, і ў рэчах, вартых хвалы, будзе вінаваціць цябе.
32 Ад іскры агню запальваецца куча вуголля, і грэшны чалавек чакае крыві.
33 Сьцеражыся ліхадзея, бо ён робіць ліха; каб ён не навёў на цябе вечнай плямы.
34 Прымі чужынца ў дом свой, і ён патрывожыць цябе і выгоніць цябе з твайго.

РАЗДЗЕЛ 12

1 Калі хочаш рабіць дабро, ведай, каму робіш; так будзеш дзякаваць табе за даброты твае.
2 Рабі дабро пабожнаму чалавеку, і знойдзеш адплату; а калі не ад Яго, то ад Усявышняга.
3 Не можа быць дабро ні таму, хто заўсёды заняты злом, ні таму, хто не дае міласціны.
4 Набожнаму дай, а грэшніку не дапамагай.
5 Убогаму рабі добра, а бязбожнаму не давай: стрымай хлеба твайго і не давай яму, каб ён не апанаваў цябе гэтым; зроблена з ім.
6 Бо Ўсявышні ненавідзіць грэшнікаў, і адпомсьціць бязбожным, і сьцеражэ іх да магутнага дня пакараньня іхняга.
7 Дай добраму і не дапамагай грэшніку.
8 Сябра не пазнаюць у дабрабыце, і ворага нельга схаваць у бядзе.
9 У дастатку чалавеку ворагі засмучаюцца, а ў бядзе яго адступіць і сябар.
10 Ніколі не давярай ворагу твайму, бо як жалеза іржавее, так і ягонае ліхадзейства.
11 Хоць ён упакорыцца і пойдзе на кукішкі, але сьцеражыся і сьцеражыся яго, і ты будзеш перад ім, як быццам ты выцер люстэрка, і ты ўведаеш, што іржа ягоная ня зусім сцёртая.
12 Не стаў яго побач з сабою, каб ён, зваліўшы цябе, не стаў замест цябе; і не дазваляй яму сядзець праваруч ад цябе, каб ён не спрабаваў заняць тваё месца, і ты ўрэшце ўспомніш мае словы і не ўкалоўся імі.
13 Хто пашкадуе заклінальніка, укушанага зьмеем, або зьвяроў, што набліжаюцца?
14 Дык хто пашкадуе таго, хто ідзе да грэшніка і апаганьваецца зь ім у грахах сваіх?
15 Некаторы час ён будзе заставацца з табою, але калі ты пачнеш падаць, ён не затрымаецца.
16 Вораг міла гаворыць вуснамі сваімі, а ў сэрцы сваім думае, як кінуць цябе ў яму: ён будзе плакаць вачыма сваімі, але калі знойдзе магчымасць, не насыціцца крывёю.
17 Калі напаткае цябе бяда, там найперш знойдзеш яго; і хоць ён прыкідваецца, што дапамагае табе, усё ж ён падрывае цябе.
18 Ён будзе круціць галавой, і пляскаць у далоні, і шмат шаптаць, і мяняць твар.

РАЗДЗЕЛ 13

1 Хто дакранецца да смалы, апаганіцца ёю; і той, хто мае зносіны з ганарыстым, будзе падобны да яго.
2 Не абцяжарвай сябе звыш сілы, пакуль жывеш; і ня май зносіны з тым, хто мацнейшы і багацейшы за сябе: бо як сумяшчаюцца чайнік і гліняны гаршчок? бо калі адзін ударыцца аб другога, ён разаб'ецца.
3 Багаты зрабіў крыўду, але яшчэ пагражае;
4 Калі ты яму на карысць, ён будзе выкарыстоўваць цябе, а калі ў цябе няма нічога, ён пакіне цябе.
5 Калі што будзе ў цябе, ён будзе жыць з табою, і аголіць цябе, і не пашкадуе.
6 Калі ты яму будзеш патрэбны, ён ашукае цябе і ўсьміхаецца табе, і дасьць табе надзею; ён будзе гаварыць з табою шчыра і скажа: чаго табе трэба?
7 І ён будзе ганьбіць цябе сваёй ежай, пакуль двойчы ці тройчы не высушыць цябе, і нарэшце будзе смяяцца з цябе пасля, убачыўшы цябе, пакіне цябе і пахітае на цябе галавой.
8 Сцеражыся, каб цябе не ашукалі і не панізілі ў весялосці тваёй.
9 Калі ты запрошаны моцным чалавекам, адыдзі, і тым больш ён будзе запрашаць цябе.
10 Не націскай на яго, каб не адступіцца; стань недалёка, каб цябе не забылі.
11 Не старайся зраўняцца з ім у размове, і не вер шматлікім словам ягоным;
12 Але ён жорстка схавае словы твае і не пашкадуе, каб зрабіць табе зло і пасадзіць цябе ў цямніцу.
13 Глядзі і сьцеражыся, бо ты ходзіш у небясьпецы зьнішчэньня твайго;
14 Любі Госпада ўсё жыцьцё сваё і прызывай Яго дзеля свайго выратаваньня.
15 Кожны зьвер любіць сабе падобных, і кожны чалавек любіць бліжняга свайго.
16 Кожная плоць злучаецца паводле роду, і чалавек прыліпае да падобнага сабе.
17 Якая супольнасьць ваўку зь ягнём? так грэшнік з пабожным.
18 Якая згода існуе паміж гіенай і сабакам? і які мір паміж багатымі і беднымі?
19 Як дзікі асёл - здабыча льва ў пустыні, так багаты паядае беднага.
20 Як ганарлівы ненавідзіць пакору, так багаты грэбуе бедным.
21 Багатага, які пачынае падаць, утрымліваюць яго сябры, а беднага, які падае, адштурхоўваюць сябры яго.
22 Калі багаты чалавек падае, у яго шмат памочнікаў: ён гаворыць невымоўнае, і людзі апраўдваюць яго; ён казаў мудра, і не мог мець месца.
23 Калі багаты чалавек гаворыць, усе стрымліваюць язык свой, і, бач, тое, што ён кажа, узносяць да аблокаў; а калі гаворыць бедны, кажуць: хто гэта? і калі ён спатыкнецца, яны дапамогуць зрынуць яго.
24 Багацьце добра для таго, хто ня мае граху, а беднасьць - зло ў вуснах бязбожных.
25 Сэрца чалавека мяняе аблічча ягонае, ці то на дабро, ці то на зло, а вясёлае сэрца робіць аблічча вясёлым.
26 Вясёлы твар - знак дабрабыту сэрца; і адшуканьне прыпавесьцяў ёсьць цяжкая праца розуму.

РАЗДЗЕЛ 14

1 Шчасьлівы чалавек, які не хіліўся вуснамі сваімі і не быў паранены мноствам грахоў.
2 Шчасьлівы той, каго сумленьне не асудзіла і хто не адпаў ад надзеі на Госпада.
3 Скупому багацце непрыстойнае, а што рабіць з грашыма зайздросніку?
4 Хто збірае душу сваю, той збірае для іншых, хто марнуе свае даброты.
5 Хто сам сабе ліхі, каму будзе добрым? ён не будзе цешыцца сваімі дабротамі.
6 Няма горшага за таго, хто сам сабе зайздросьціць; і гэта расплата за яго бязбожнасць.
7 А калі і робіць дабро, то робіць неахвотна; і ў рэшце рэшт ён аб'явіць сваю бязбожнасць.
8 У зайздросніка ліхае вока; ён адварочвае аблічча сваё і пагарджае людзьмі.
9 Вока хцівага не насыціцца доляй сваёй; і беззаконьне бязбожнага высушвае душу ягоную.
10 Ліхое вока зайздросьціць хлебу ягонаму, і ён нікчэмнік за сталом сваім.
11. Сыне мой, па сілах тваіх рабі сабе дабро і аддай належнае Госпаду.
12 Памятай, што сьмерць не прымусіць сябе доўга чакаць, і што запавет магілы ня яўлены табе.
13 Зрабі дабро сябру твайму перад сьмерцю і працягні руку тваю, наколькі можаш, і дай яму.
14 Не пазбаўляй сябе добрага дня, і хай не абміне цябе частка добрага жадання.
15 Няўжо не пакінеш іншаму клопаты свае? і праца твая жэрабем падзяліць?
16 Дай і бяры і асьвяці душу тваю; бо ў магіле ласункаў не шукаюць.
17 Усякая плоць састарэла, як вопратка, бо запавет ад пачатку: ты памрэш сьмерцю.
18 Як зь зялёнага лісьця на густым дрэве, адно ападае, а другое расьце; так і род з плоці і крыві: адно заканчваецца, а другое нараджаецца.
19 Усякая праца гніе і зьнішчаецца, і той, хто яе робіць, пойдзе зь ёй.
20 Шчасьлівы чалавек, які разважае пра добрае ў мудрасьці і разважае пра сьвятое розумам сваім.
21 Хто разглядае шляхі яе ў сэрцы сваім, той зразумее таямніцы яе.
22 Ідзі за ёю, як той, хто сьледуе, і падпільнуй шляхі яе.
23 Хто ўваходзіць у вокны яе, той слухае і ў дзьвярах яе.
24 Хто начуе каля дому яе, той умацуе шпільку ў сьцены яе.
25 Ён паставіць каля яе намёт свой і начуе ў добрым доме.
26 Ён пакладзе дзяцей сваіх пад сховішча яе і начуе пад галінамі яе.
27 Ёю ён укрыецца ад спёкі і ў славе яе будзе жыць.

РАЗДЗЕЛ 15

1 Хто баіцца Госпада, той робіць дабро, і той, хто ведае закон, атрымае яго.
2 І сустрэне яго, як маці, і прыме яго як жонку ад нявінніцы.
3 Хлебам розуму накорміць яго і напоіць вадою мудрасьці.
4 Ён спыніцца на ёй і не пахіснецца; і будзе спадзявацца на яе, і не будзе пасаромлены.
5 Яна ўзвысіць яго над суседзямі ягонымі і пасярод супольства адкрые вусны ягоныя.
6 Ён знойдзе радасьць і вянок радасьці, і яна дасьць яму ў спадчыну імя вечнае.
7 Але неразумныя не дасягнуць яе, і грэшнікі не ўбачаць яе.
8 Бо яна далёкая ад пыхі, і людзі хлусы ня могуць успомніць яе.
9 Хвала не прыстойная ў вуснах грэшніка, бо яна не ад Госпада паслана яму.
10 Бо хвала будзе прамаўляцца ў мудрасьці, і Гасподзь дасьць ёй посьпех.
11 Не кажы: ад Госпада я адступіўся, бо ня трэба рабіць таго, што Ён ненавідзіць.
12 Не кажы: Ён увёў мяне ў зман, бо Яму не патрэбны чалавек грэшны.
13 Гасподзь ненавідзіць усякую мярзоту; а тыя, што баяцца Бога, не любяць гэтага.
14 Ён стварыў чалавека ад пачатку і пакінуў яго ў руцэ дарадцы сваёй;
15 Калі хочаш, каб захоўваў запаведзі і выконваў прымальную вернасць.
16 Ён запаліў перад табою агонь і ваду: працягні руку тваю, хто хочаш.
17 Перад чалавекам жыццё і смерць; і каму спадабаецца, дадзена будзе яму.
18 Бо мудрасьць Госпада вялікая, і Ён магутны ў сіле, і бачыць усё:
19 І вочы Ягоныя скіраваныя на тых, што баяцца Яго, і Ён ведае ўсе дзеі чалавечыя.
20 Ён нікому не загадаў рабіць ліха і не даў нікому права грашыць.

РАЗДЗЕЛ 16

1 Не жадай мноства нікчэмных дзяцей і не цешыся бязбожнымі сынамі.
2 Калі б яны памнажаліся, ня цешся зь іх, хіба што страх Гасподні ня будзе зь імі.
3 Не спадзявайся на жыцьцё іхняе і не паважай іх мноства, бо адзін справядлівы лепшы за тысячу; і лепш памерці без дзяцей, чым мець бязбожнікаў.
4 Бо ад разумнага папоўніцца горад, а род бязбожных хутка спустошыцца.
5 Многа такіх рэчаў бачыў я вачыма маімі, і большае за гэта чула вуха маё.
6 У сходзе бязбожных запаліцца агонь; і ў народзе мяцежным запальваецца гнеў.
7 Ён не супакоіўся да старых волатаў, якія адпалі ў сіле свайго глупства.

8 Не пашкадаваў ён і месца, дзе жыў Лот, і брыдзеў імі за іхнюю пыху.
9 Ён не пашкадаваў людзей пагібелі, якія былі ўзятыя ў грахах сваіх:
10 Ні шэсьцьсот тысяч пешых, якія сабраліся разам у жорсткасьці сэрцаў сваіх.
11 І калі сярод людзей знойдзецца цвёрдахрыбетны, дык дзіва, калі ён застанецца беспакараным, бо зь ім літасьць і гнеў; ён магутны, каб дараваць і выліць крыўду.
12 Як вялікая міласэрнасьць Ягоная, так і настаўленьне Ягонае: Ён судзіць чалавека паводле ўчынкаў ягоных
13 Грэшнік не ўцячэ ад здабычы сваёй, і цярпеньне пабожных не парушыцца.
14 Дайце дарогу кожнаму дзею міласэрнасьці, бо кожны знойдзе паводле ўчынкаў сваіх.
15 Гасподзь зрабіў жорсткім фараона, каб ён ня ведаў яго, каб былі вядомы сьвету сілы ягоныя.
16 Міласэрнасьць Ягоная ўсякаму стварэньню; і ён аддзяліў святло сваё ад цемры адамантам.
17 Не кажы: я схаваюся ад Госпада; ці ўспомніць хто мяне зь вышыні? Мяне не ўспомняць сярод такой колькасці людзей: бо што такое мая душа сярод такой бясконцай колькасці стварэнняў?
18 Вось, неба і неба нябёсаў, бездань і зямля, і ўсё, што на ёй, зрушыцца, калі Ён наведае.
19 І горы і асновы зямлі задрыжаць, калі Гасподзь паглядзіць на іх.
20 Ніякае сэрца ня можа думаць пра гэта годна; і хто можа спазнаць шляхі ягоныя?
21 Гэта бура, якой ніхто ня бачыць: бо большасьць ягоных твораў схаваная.
22 Хто можа абвяшчаць дзеі справядлівасьці Ягонай? ці хто можа іх вытрымаць? бо запавет Ягоны далёкі, і выпрабаваньне ўсяго ў канцы.
23 Хто не мае розуму, той думае пра марнае, а дурны чалавек, які памыляецца, намышляе глупства.
24 Сыне мой, паслухай мяне і навучыся веды, і запомні словы мае сэрцам тваім.
25 Я абвяшчу навуку ў вазе і дакладна абвяшчу веды Ягоныя.
26 Дзеі Гасподнія чыняцца на судзе ад пачатку, і з таго часу, як Ён стварыў іх, Ён распарадзіўся часткамі іх.
27 Ён упрыгожыў дзеі Свае навекі, і ў руцэ Ягонай галоўныя зь іх у роды родаў;
28 Ніхто з іх не перашкаджае іншаму, і яны ніколі не будуць пярэчыць слову ягонаму.
29 Пасьля гэтага Гасподзь зірнуў на зямлю і напоўніў яе дабраславеньнямі Сваімі.
30 Усім жывым істотам Ён закрыў аблічча яго; і яны вернуцца ў яго зноў.

РАЗДЗЕЛ 17

1 Гасподзь стварыў чалавека з зямлі і зноў ператварыў яго ў яе.
2 Ён даў ім некалькі дзён і кароткі час і ўладу над тым, што ў ім.
3 Ён надзяліў іх сілаю ад іх саміх і стварыў іх паводле вобразу Свайго,
4 І навёў страх чалавека на ўсякае цела, і даў яму панаваць над зьвярамі і птушкамі.
5 Яны карысталіся пяццю дзеяннямі Госпада, і ў шостым месцы ён даў ім разуменне, а ў сёмай прамове - тлумачальнік разважанняў.
6 Раду і язык, і вочы, і вушы, і сэрца даў ім разумець.
7 І напоўніў іх веданнем розуму і паказаў ім дабро і зло.
8 Ён зьвярнуў вока Сваё на сэрцы іхнія, каб паказаць ім веліч учынкаў Сваіх.
9 Ён даў ім славу сваімі цудамі навекі, каб яны з разуменнем абвяшчалі справы Ягоныя.
10 І абраныя будуць славіць сьвятое імя Ягонае.
11 Акрамя таго, ён даў ім веды і закон жыцця ў спадчыну.
12 Ён заключыў зь імі запавет вечны і абвясьціў ім свае суды.
13 Вочы іхнія бачылі веліч славы Ягонай, і вушы іхнія чулі голас славы Ягонай.
14 І сказаў ім: Сцеражыцеся ўсякай няпраўды; і даў кожнаму наказ адносна бліжняга.
15 Шляхі іхнія заўсёды перад Ім, і ад вачэй Ягоных не схаваюцца.
16 Кожны чалавек ад маладосьці сваёй аддадзены ліху; таксама яны не маглі зрабіць сабе сэрцаў мясістых дзеля каменных.
17 Бо пры падзеле народаў усёй зямлі Ён паставіў кіраўніка над кожным народам; а Ізраіль - доля Госпада.
18 Якога, першынца Свайго, Ён корміць настаўленьнем і, даючы яму сьвятло сваёй любові, не пакідае яго.
19 Таму ўсе справы іхнія, як сонца перад Ім, і вочы Ягоныя заўсёды на дарогах іхніх.
20 Ніякая няпраўда іхняя не ўтоена ад яго, але ўсе грахі іхнія перад Госпадам
21 Але Гасподзь, міласэрны і ведаючы твор Сваё, не пакінуў іх і не пакінуў іх, але пашкадаваў іх.
22 Міласціна чалавека - як пячатка з ім, і ён будзе захоўваць добрыя ўчынкі чалавека, як зрэнку вока, і дасць пакаянне сынам і дочкам сваім.
23 Пасьля ўстане і ўзнагародзіць іх, і ўзьнясе адплату на іхнія галовы.
24 Але тым, хто каецца, ён даў ім вяртанне і суцешыў тых, хто страціў цярпенне.
25 Навярніся да Госпада і пакінь грахі твае, маліся перад абліччам Ягоным і менш крыўдзі.
26 Зьвярніся да Ўсявышняга і адвярніся ад беззаконьня, бо Ён выведзе цябе зь цемры да сьвятла здароўя, і моцна зьненавідзіш брыдоту.
27 Хто будзе хваліць Усявышняга ў магіле замест тых, што жывуць і дзякуюць?
28 Падзяка знікае з мёртвых, як з тых, каго няма: жывыя і здаровыя сэрцам будуць славіць Госпада.
29 Якая вялікая міласьць Госпада Бога нашага і міласэрнасьць Яго да тых, што зьвяртаюцца да Яго ў сьвятасьці!

30 Бо не ўсё можа быць у людзях, бо сын чалавечы не бессмяротны.
31 Што ярчэй за сонца? аднак святло яго згасае; і плоць і кроў выдумаюць зло.
32 Ён бачыць сілу вышыні нябеснай; і ўсе людзі - толькі зямля і попел.

РАЗДЗЕЛ 18

1 Той, Хто жыве вечна, стварыў усё ў цэлым.
2 Праведны толькі Гасподзь, і няма іншага, акрамя Яго,
3 Які кіруе светам сваёй далонню, і ўсё падпарадкоўваецца волі Ягонай, бо Ён Цар усіх, сілай Сваёй аддзяляе паміж імі святое ад паганага.
4 Каму Ён даў уладу абвяшчаць справы Свае? і хто выведае яго высакародныя ўчынкі?
5 Хто палічыць сілу велічы Яго? і хто таксама адкрые міласьць Ягоную?
6 Што да цудаў Гасподніх, то нічога ня можа быць адабрана ў іх, і нічога ня можа быць дададзена ім, і падстава іх ня можа быць знойдзена.
7 Калі чалавек зрабіў, тады ён пачынае; і калі ён спыніцца, тады ён будзе сумнявацца.
8 Што такое чалавек і чаму ён служыць? у чым яго карысць, а ў чым зло?
9 Дзён чалавека больш за сто гадоў.
10 Як кропля вады да мора, і жвір у параўнанні з пяском; гэтак і тысяча гадоў да дзён вечных.
11 Таму Бог цярплівы да іх і вылівае на іх сваю міласьць.
12 Ён убачыў і зразумеў, што канец іх ліхі; таму ён памножыў сваю спагаду.
13 Міласэрнасьць чалавека да бліжняга; але міласэрнасьць Госпада да ўсякай плоці: Ён дакарае, і песьціць, і навучае, і вяртае, як пастух, свой статак.
14 Ён міласэрны над тымі, хто карае, і хто старанна выконвае суды Ягоныя.
15 Сыне мой, не ганьбі сваіх добрых учынкаў і не кажы нязручных слоў, калі даеш што-небудзь.
16 Ці ня раса зьменшыць цяпло? так слова лепшае за падарунак.
17 Вось, ці ня лепшае слова за дар? але абодва з добрым чалавекам.
18 Неразумны будзе ганіць, і дар зайздроснікаў выядае вочы.
19 Вучыся, перш чым казаць, і выкарыстоўвай physick або калі-небудзь ты будзеш хворы.
20 Перад судом выпрабуй сябе, і ў дзень наведваньня знойдзеш літасьць.
21 Упакорыся, перш чым захварэць, і ў часе грахоў пакаяйся.
22 Няхай нішто не перашкаджае табе выканаць зарок твой у належны час і не чакай апраўдання да смерці.
23 Перш чым маліцца, падрыхтуйся; і не будзь, як той, хто спакушае Госпада.
24 Падумай аб гневе, які будзе ў канцы, і аб часе помсты, калі ён адверне аблічча сваё.
25 Калі будзеш мець дастаткова, памятай пра час голаду;
26 Ад раніцы да вечара мяняецца час, і ўсё хутка робіцца перад Госпадам.
27 Мудры чалавек будзе баяцца ўсяго, і ў дзень граху ён будзе сцерагчыся спакусы, а дурны не будзе сачыць за часам.
28 Кожны разумны чалавек ведае мудрасьць і аддасьць хвалу таму, хто яе знайшоў.
29 Тыя, што разьбіраліся ў словах, самі сталіся мудрымі і расказвалі цудоўныя прыповесьці.
30 Не хадзі за пажадлівасьцямі тваімі, але стрымайся ад жаданьняў тваіх.
31 Калі ты аддасі душы сваёй жаданьні, якія падабаюцца ёй, яна зробіць цябе пасьмешышчам для ворагаў тваіх, якія зьневажаюць цябе.
32 Не цешыцеся вялікай радасьцю і не прывязвайцеся да яе.
33 Не рабі жабраком праз банкет пры пазыцы, калі ў цябе няма нічога ў кашальку, бо ты будзеш падпільноўваць сваё жыццё і будзеш лаяцца на цябе.

РАЗДЗЕЛ 19

1 Чалавек-працаўнік, п'яны, не разбагацее;
2 Віно і жанчыны адпадуць ад разумных людзей, і той, хто прывязваецца да распусніц, стане дзёрзкім.
3 Моль і чарвякі атрымаюць яго ў спадчыну, і адважны будзе адабраны.
4 Хто сьпяшаецца даць належнае, той легкадумны; і той, хто грэшыць, спакушае душу сваю.
5 Хто любіць бязбожнасьць, будзе асуджаны, а хто супраціўляецца задавальненьням, увянчае жыцьцё сваё.
6 Хто ўмее валодаць языком сваім, будзе жыць без сваркі; і той, хто ненавідзіць балбатню, будзе мець меншае зло.
7 Не паўтарай іншаму таго, што табе кажуць, і табе ніколі не будзе горш.
8 Ці сябру, ці ворагу, не гавары пра жыцьцё іншых людзей; і калі можаш без крыўды, не адкрывай іх.
9 Бо ён пачуў і заўважыў цябе, і калі прыйдзе час, узненавідзіць цябе.
10 Калі ты пачуў слова, няхай яно памрэ з табою; і будзьце смелымі, яна вас не лопне.
11 Неразумная мучыцца са словам, як жанчына ў родах.
12 Як страла, што ўпіваецца ў сьцягно чалавека, так слова ў жываце дурня.
13 Настаўляй сябра, можа быць, ён і не рабіў гэтага; а калі зрабіў, дык ня рабі болей.
14 Угавары сябра твайго, можа быць, ён і не сказаў гэтага, а калі сказаў, то не паўтарай.
15 Настаўляй сябра: бо шмат разоў гэта паклёп, і ня ўсякай казцы вер.
16 Бывае, што памыляецца ў словах, але не ў сэрцы; і хто той, што не крыўдзіў языком сваім?
17 Настаўляй блізкага твайго, перш чым пагражаць яму; і не гневаючыся, дай месца закону Усявышняга.
18 Страх Гасподні - першы крок, каб прыняць Яго, і мудрасьць здабывае любоў Ягоную.

19 Пазнанне запаведзяў Гасподніх ёсць навука жыцця: і тыя, хто робіць тое, што падабаецца Яму, атрымаюць плод з дрэва неўміручасці.
20 Страх Гасподні - усякая мудрасьць; і ва ўсякай мудрасьці выкананьне закону і веданьне Ягонай усемагутнасьці.
21 Калі слуга скажа гаспадару свайму: не зраблю, як табе хочацца; хоць потым ён робіць гэта, ён гневае таго, хто яго корміць.
22 Пазнаньне ліха ня ёсьць мудрасьць, і калі-небудзь парада грэшнікаў не разважлівасьць.
23 Ёсьць бязбожнасьць і тое самае мярзота; і дурню не хапае мудрасьці.
24 Лепей той, хто мае малы розум і баіцца Бога, чым той, хто мае вялікую мудрасьць і пераступае закон Усявышняга.
25 Ёсьць вытанчаная хітрасць, і яна несправядлівая; і ёсць той, хто адварочваецца, каб з'явіцца суд; і ёсць чалавек мудры, які апраўдвае ў судзе.
26 Бывае бязбожнік, які сумна апусціў галаву; але ўнутры ён поўны падману,
27 Паніжаючы твар свой і робячы так, быццам ня чуў; дзе ён невядомы, ён зробіць табе зло, перш чым ты ўсьведамляеш.
28 І калі з-за недахопу сілы ён будзе перашкаджаць грашыць, але, калі ён знойдзе магчымасць, ён будзе рабіць зло.
29 Чалавека пазнаеш па позірку, а разумнага - па абліччы, калі сустрэнеш яго.
30 Вопратка чалавека, і празьмерны сьмех, і хада паказваюць, які ён.

РАЗДЗЕЛ 20

1 Бывае дакор непрыстойны: ізноў хто стрымае язык свой, і ён мудры.
2 Нашмат лепш дакараць, чым таемна гневацца, і той, хто прызнае сваю віну, будзе захаваны ад крыўды.
3 Як добра, калі цябе дакараюць, пакаяцца! бо так пазбегнеш наўмыснага граху.
4 Як жаданне еўнуха пазбавіць дзевы; так і з тым, хто чыніць суд гвалтам.
5 Хтосьці маўчыць і знаходзіць сябе мудрым, а іншы праз шмат балбатні становіцца ненавісным.
6 Хтосьці трымае язык свой, бо няма чаго адказваць, а хтосьці маўчыць, ведаючы свой час.
7 Мудры чалавек стрымае язык свой, пакуль не ўбачыць зручнага выпадку, а балбатун і дурань не чакаюць часу.
8 Той, хто выкарыстоўвае шмат слоў, будзе агідны; і той, хто бярэ сабе ўладу ў ім, будзе ненавідзець.
9 Ёсць грэшнік, які мае добры поспех у злым; і ёсць здабытак, які абарочваецца стратай.
10 Ёсць дар, які не прынясе табе карысці; і ёсць дар, узнагарода якога падвойная.
11 Ёсьць прыніжэньне ад славы; і ёсць, хто падымае галаву з нізкага стану.
12 Бывае, што купляе шмат за мала, а аддае ў сем разоў.
13 Мудры чалавек сваімі словамі робіць яго каханым, але ласка дурняў выліваецца.
14 Дар дурня не прынясе табе карысьці, калі ты яго маеш; ні зайздросніка з-за патрэбы ягонай, бо ён чакае атрымаць шмат за аднаго.
15 Мала дае, а шмат дакарае; ён адкрывае вусны свае, як крыкун; сёння ён пазычае, а заўтра зноў просіць: такога ненавідзяць Бог і людзі.
16 Неразумны кажа: няма ў мяне сяброў, няма ў мяне падзякі за ўсе мае добрыя справы, і тыя, што ядуць мой хлеб, ліхасловяць мяне.
17 Як часта і з колькіх сьмехаў зь яго будуць! бо ён ня ведае, што гэта значыць мець; і ўсё гэта для яго адно, як калі б яго не было.
18 Лепей паслізнуцца на бруку, чым паслізнуцца языком: так хутка прыйдзе падзенне бязбожнікаў.
19 Нягодная гісторыя заўсёды будзе ў вуснах неразумных.
20 Мудры прысуд будзе адхілены, калі ён выходзіць з вуснаў дурня; бо ён не будзе гаварыць у свой час.
21 Хтосьці нястача перашкаджае грашыць, і калі спачывае, не трывожыцца.
22 Ёсць, хто губіць душу сваю сарамлівасцю і, прымаючы асобу, губіць сябе.
23 Бывае, што за сароменьне абяцае сябру свайму і робіць яго ворагам дарма.
24 Хлусня - гэта брыдкая пляма ў чалавеку, але яна заўсёды ў вуснах нявучанага.
25 Злодзей лепшы за чалавека, які прызвычаіўся да хлусьні;
26 Нораў хлуса ганебны, і ганьба ягоная заўсёды зь ім.
27 Мудры чалавек ушануе сябе словамі сваімі, а разумны дагаджае вялікім людзям.
28 Хто апрацоўвае зямлю сваю, памнажае груду сваю, і хто дагаджае вялікім, атрымае дараванне за беззаконне.
29 Дары і падарункі асляпляюць вочы мудрага і затыкаюць вусны ягоныя, каб ён не мог дакараць.
30 Мудрасьць схаваная і скарб назапашаны, якая карысьць ад таго і іншага?
31 Лепш той, хто хавае сваю глупства, чым чалавек, які хавае сваю мудрасьць.
32 Неабходная цярплівасьць у пошуках Госпада лепшая за таго, хто вядзе жыцьцё сваё без правадыра.

РАЗДЗЕЛ 21

1 Сыне мой, ты зграшыў? больш так не рабі, а прасі прабачэння за былыя грахі твае.
2 Уцякай ад грэху, як ад твару зьмея, бо калі наблізішся да яго, ён укусіць цябе: зубы яго, як зубы льва, што забіваюць душы людзей.
3 Усякае беззаконьне - як меч з двума канцамі, раны ад якіх не загойваюцца.
4 Жах і крыўда змарнуюць багацьце: так спустошыцца дом ганарыстых.
5 Малітва з вуснаў убогага даходзіць да вушэй Бога, і хутка прыходзіць суд ягоны.

6 Хто ненавідзіць дакараньня, той на дарозе грэшнікаў, а хто баіцца Госпада, ад сэрца свайго пакаецца.
7 Красамоўны чалавек вядомы зблізку; але чалавек разумны ведае, калі памыляецца.
8 Хто будуе дом свой за чужыя грошы, падобны да таго, хто зьбірае сабе камяні для магілы для пахаваньня.
9 Супольніцтва бязбожных падобнае да кудзелі, а канец іхні - полымя агню на зьнішчэньне іх.
10 Дарога грэшнікаў простая камянямі, але ў канцы яе — пякельная бездань.
11 Хто захоўвае закон Гасподні, той разумее яго, і дасканаласьць страху Гасподняга ёсьць мудрасьць.
12 Неразумны не навучыцца, але ёсць мудрасць, якая памнажае горыч.
13 Веды мудрага памножацца, як паток, і парада ягоная - як чыстая крыніца жыцьця.
14 Нутро дурня падобнае да разьбітай пасудзіны, і ён ня будзе мець ведаў, пакуль будзе жыць.
15 Калі разумны чалавек пачуе мудрае слова, ён пахваліць яго і дадасць да яго;
16 Гаворка дурнога - як цяжар на дарозе, але ласка ў вуснах мудрых.
17 Яны пытаюцца ў вуснаў мудрага на сходзе, і яны будуць разважаць над словамі яго ў сэрцы сваім.
18 Як разбураны дом, так і мудрасьць дурню, а веды неразумных - як бессэнсоўныя размовы.
19 Вучэнне для неразумных - як путы на нагах і як кайданы па правай руцэ.
20 Неразумны ўздымае голас свой са сьмеху; але мудры чалавек мала ўсміхаецца.
21 Вучнасьць для мудрага - як залаты ўпрыгожаньне і як бранзалет на правай руцэ ягонай.
22 Нага неразумнага чалавека хутка трапляе ў дом суседа ягонага, а чалавек вопытны саромеецца яго.
23 Дурны зазірне ў хату, а выхаваны застанецца звонку.
24 Грубасьць чалавека слухаць каля дзьвярэй, а мудры засмуціцца ганьбай.
25 Вусны тых, хто гаворыць, скажуць не да іх, а словы разумных узважваюцца на вагах.
26 Сэрца дурняў у іхніх вуснах, а вусны мудрых у іхніх сэрцах.
27 Калі бязбожнік праклінае сатану, ён сам праклінае сваю душу.
28 Шаптуха апаганьвае душу сваю, і яго ненавідзяць усюды, дзе ён жыве.

РАЗДЗЕЛ 22

1 Гультай параўноўваецца з брудным каменем, і кожны прашыпіць яго на ганьбу.
2 Гультай параўноўваецца з брудам у гной: кожны, хто возьме яго, пацісьне яму руку.
3 Дрэнна выхаваны чалавек - ганьба бацькі свайго, які спарадзіў яго, і неразумная дачка нарадзілася яму на страту.
4 Мудрая дачка прынясе спадчыну мужу свайму, а тая, якая жыве несумленна, - цяжар бацькі свайго.
5 Сьмелая ганьбіць і бацьку свайго, і мужа свайго, але абодва будуць пагарджаць ёю.
6 Казка не па часе, як музыка ў жалобе, але паласы і выпраўленьне мудрасьці ніколі не пазьней.
7 Хто вучыць дурня, той, што склейвае чарапок і як той, хто абуджае чалавека ад моцнага сну.
8 Хто гаворыць дурню, той гаворыць у сне: калі ён раскажа, скажа: што здарылася?
9 Калі дзеці жывуць сумленна і маюць што, яны павінны пакрываць нізасць бацькоў сваіх.
10 Але дзеці, будучы пыхлівымі, пагарджаньнем і недахопам выхаваньня пэцкаюць высакароднасьць свайго роду.
11 Плачце па мёртвым, бо ён страціў святло, і плачце па дурному, бо яму не хапае розуму; мала плачце па мёртвым, бо ён супакоіўся, а жыццё дурня горшае за смерць.
12 Сем дзён плачуць па памерлым; а для дурня і бязбожніка ва ўсе дні жыцця яго.
13 Ня размаўляй шмат з дурным і не хадзі да неразумнага: сьцеражыся яго, каб ня мець бяды, і ніколі не апаганішся глупствам ягоным; адыдзі ад яго, і знойдзеш супакой, і ніколі занепакоены вар'яцтвам.
14 Што цяжэй свінцу? і як гэтае імя, як не дурань?
15 Пясок, і соль, і кучу жалеза лягчэй несці, чым чалавека без розуму.
16 Як дрэва, аперазанае і зьвязанае ў будынку, нельга разьвязаць дрыжаньнем: так сэрца, умацаванае парадай, не спалохаецца ніколі.
17 Сэрца, якое трымаецца на думцы аб разуменні, падобнае да прыгожай тынкоўкі на сцяне галерэі.
18 Палессе, пастаўленае на высокім месцы, не ўстоіць супраць ветру: так і страшнае сэрца ў думцы неразумнага не ўстоіць супраць ніякага страху.
19 Хто выколвае вока, выкліча сьлёзы, а хто выколвае сэрца, выказвае веды свае.
20 Хто кідае камень у птушак, той разьбівае іх, і хто дакарае сябра свайго, разрывае сяброўства.
21 Хоць ты агаліш меч на сябра твайго, але не адчайвайся, бо можа быць адплата.
22 Калі ты адкрыў рот твой на сябра твайго, ня бойся; бо можа быць прымірэнне: хіба што папрокі, ці гонар, ці раскрыццё таямніц, ці вераломная рана: бо дзеля гэтага кожны сябар пакіне.
23 Будзь верны бліжняму свайму ў яго беднасці, каб ты мог цешыцца з яго дабрабыту; будзь верны яму ў час яго скрухі, каб ты мог быць спадкаемцам з ім у спадчыне ягонай: бо нязначны стан не заўсёды варта пагарджаць : ні багаты, які па-дурному захапляецца.
24 Як пар і дым з печы ідзе перад агнём; так ганіць перад крывёй.
25 Я не буду саромецца абараняць сябра; і я не буду хавацца ад яго.
26 І калі ад яго здарылася бяда са мною, кожны, хто пачуе, будзе сцерагчыся яго.
27 Хто паставіць варту перад вуснамі маімі і пячатку мудрасьці на вуснах маіх, каб я не ўпаў ім раптоўна і каб язык мой не загубіў мяне?

РАЗДЗЕЛ 23

1 Госпадзе, Ойча і Вядучы ўсяго майго жыцьця, не пакідай мяне іхнім радам і не дай мне ўпасьці ў іх.
2 Хто пакладзе біч над думкамі маімі і пакаранне мудрасці над сэрцам маім? каб яны не пашкадавалі мяне з-за няведання майго і не абмінулі грахі мае.
3 Каб не павялічылася няведаньня маё, і каб грахі мае не памножыліся на пагібель маю, і каб я не ўпаў перад праціўнікамі маімі, і каб не цешыўся нада мной вораг мой, надзея якога далёкая ад міласьці Тваёй.
4 Госпадзе, Ойча і Божа жыцця майго, не кідай на мяне ганарлівага выгляду, але адвярні ад слуг Тваіх заўсёды пыху.
5 Адвярні ад мяне марныя надзеі і пажадлівасьць, і ты ўтрымаеш таго, хто заўсёды жадае служыць табе.
6 Няхай не авалодаюць мною сквапнасьць чэрава і пажада плоці; і не аддай мне раба твайго дзёрзкаму розуму.
7 Слухайце, дзеці, настаўленьне вуснаў: хто захоўвае яго, той ніколі не будзе схоплены вуснамі сваімі.
8 Грэшнік будзе пакінуты ў неразумнасьці сваёй: і ліхаслов, і ганарлівы загінуць ад гэтага.
9 Не прывучай вуснаў тваіх да лаянкі; і не называй сябе Сьвятым.
10 Бо, як слуга, якога ўвесь час б'юць, не будзе без сіняга плямы;
11 Чалавек, які шмат лаецца, напоўніцца беззаконьнем, і пошасьць ніколі не адыдзе ад дому ягонага; калі ён зробіць крыўду, грэх ягоны на ім; калі ён марна клянецца, ён не будзе невінаваты, але дом яго будзе поўны бедстваў.
12 Ёсьць слова, апранутае сьмерцю: дай Бог, каб не было яго ў спадчыне Якава; бо ўсе такія рэчы будуць далёкія ад пабожных, і яны не загразнуць у грахах сваіх.
13 Не ўжывай вуснаў тваіх, каб лаяцца, бо ў ім слова граху.
14 Успомні бацьку твайго і маці тваю, калі сядзеш сярод вялікіх людзей. Не будзь перад імі забыўны, каб ты, паводле звычаю твайго, стаў дурнем і пажадаў, каб ты не нарадзіўся, і праклiналі яны дзень нараджэння твайго.
15 Чалавек, які прызвычаіўся да непрыстойных слоў, не паправіцца ва ўсе дні жыцця свайго.
16 Два роду людзей памнажаюць грэх, а трэці прыносіць гнеў: гарачы розум, як палаючы агонь, ён не патухне, пакуль не згасне; распуснік у целе сваёй плоці не спыніцца, пакуль не запаліць агонь.
17 Усякі хлеб салодкі для распусніка, ён не пакіне, пакуль не памрэ.
18 Чалавек, які разрывае шлюб, кажучы ў сэрцы сваім: хто мяне бачыць? Мяне акружае цемра, сцены закрываюць мяне, і ніхто не бачыць мяне; чаго мне трэба баяцца? Усявышні не ўспомніць грахоў маіх:
19 Такі чалавек баіцца толькі вачэй людзкіх і ня ведае, што вочы Госпада ў дзесяць тысяч разоў сьвятлейшыя за сонца, яны глядзяць на ўсе шляхі людзей і разглядаюць самае патаемнае.
20 Ён ведаў усё, перш чым яно было створана; так і пасля таго, як яны былі ўдасканалены, ён паглядзеў на іх усіх.
21 Гэты чалавек будзе пакараны на вуліцах горада, і куды ён нічога не падазрае, ён будзе ўзяты.
22 Так павінна быць і з жонкай, якая пакінула мужа свайго і нарадзіла спадчынніка праз іншага.
23 Па-першае, яна не паслухалася закону Усявышняга; а па-другое, яна зграшыла супраць уласнага мужа; і па-трэцяе, яна была блудніцай у пералюбе і нарадзіла дзяцей ад іншага мужчыны.
24 Яе выведуць у супольства, і будуць дасьледаваць дзяцей яе.
25 Сыны яе ня пусьцяць карані, і галіны яе ня дадуць плоду.
26 Яна пакіне памяць сваю на праклён, і ганьба яе ня будзе сагладжаная.
27 І тыя, што застануцца, даведаюцца, што няма нічога лепшага за страх Гасподні, і што няма нічога саладзейшага, чым прытрымлівацца запаведзяў Гасподніх.
28 Вялікая слава - ісці за Госпадам, і быць прынятым Ім - гэта доўгае жыццё.

РАЗДЗЕЛ 24

1 Мудрасьць хваліць сябе і хваліцца сярод народу свайго.
2 У зборы Усявышняга яна разявіць вусны свае і пераможа перад уладай Ягонай.
3 Я выйшаў з вуснаў Усявышняга і пакрыў зямлю, як воблака.
4 Я жыў на вышынях, і трон мой у слупе хмарным.
5 Я адзін абышоў круг нябёсаў і хадзіў на дне бездані.
6 На хвалях марскіх і на ўсёй зямлі, і ў кожным народзе і племені я атрымаў маёмасьць.
7 З усім гэтым я шукаў супакою; і ў чыёй спадчыне мне застацца?
8 І Творца ўсяго даў мне загад, і Той, Хто стварыў мяне, спыніў жытло маё і сказаў: хай будзе жытло тваё ў Якаве і спадчына твая ў Ізраілі.
9 Ён стварыў мяне ад пачатку перад светам, і я ніколі не адступлю.
10 У сьвятой скініі я служыў перад ім; і так я ўсталяваўся ў Сіёне.
11 Таксама і ў горадзе ўмілаваным Ён супакоіў мяне, і ў Ерусаліме была ўлада мая.
12 І я ўкараніўся ў паважаным народзе, у долі спадчыны Гасподняй.
13 Я быў узвышаны, як кедр на Ліване, і як кіпарыс на гарах Хермона.
14 Я быў узвышаны, як пальма ў Эн-Гадзі, і як ружа ў Ерыхоне, як прыгожая аліўка ў прыгожым полі, і вырас, як платан каля вады.
15 Я даў салодкі пах, як карыца і аспалат, і даў прыемны пах, як найлепшая сьмірна, як гальбан, і анікс, і салодкі стораксу, і як дым ладану ў скініі.
16 Як шкіпінар, Я раскінуў свае галіны, і мае галіны - галіны гонару і ласкі.

17 Як вінаградная лаза, я прынёс прыемны водар, і мае кветкі - плод пашаны і багацьця.
18 Я — маці міласэрнасьці, і страху, і веды, і сьвятой надзеі;
19 Прыйдзеце да Мяне, усе жадаючыя Мяне, і насыціцеся пладамі Маімі.
20 Бо памяць Моя саладзейшая за мёд, і спадчына Мая - за соты мёду.
21 Тыя, што ядуць мяне, яшчэ будуць галодныя, і тыя, што п'юць мяне, яшчэ будуць прагнуць.
22 Той, хто слухаецца мяне, ніколі не будзе пасаромлены, і тыя, што працуюць са мною, не зробяць зла.
23 Усё гэта ёсьць кніга запавету Бога Ўсявышняга, закон, які даў Майсей у спадчыну зборам Якава.
24 Не знемагайце, каб умацавацца ў Госпадзе; каб Ён умацаваў вас, прыляпіцеся да Яго, бо Гасподзь Усемагутны ёсць Бог адзін, і акрамя Яго няма іншага Збаўцы.
25 Ён напаўняе ўсё сваёй мудрасьцю, як Фізон і як Тыгр у час новых пладоў.
26 Ён памнажае розум, як Еўфрат, і як Ярдан у час жніва.
27 Ён робіць, што навука веды з'яўляецца святлом і як Геон у час вінаграду.
28 Першы чалавек не ведаў яе дасканала, і апошні ўжо не знойдзе яе.
29 Бо думкі яе большыя за мора, і задумы яе глыбейшыя за вялікую бездань.
30 І я выйшаў, як ручай з ракі, і як вадаправод у сад.
31 Я сказаў: буду паліваць лепшы сад свой і паліваць градку сваю; і вось, ручай мой стаў ракой, і рака мая зрабілася морам.
32 Я яшчэ зраблю так, каб навука зьзяла, як зара, і пашлю сьвятло яе здалёк.
33 Я яшчэ выллю навуку, як прароцтва, і пакіну яе для ўсіх вякоў навекі.
34 Вось, я не для сябе аднаго працаваў, але для ўсіх, хто шукае мудрасьці.

РАЗДЗЕЛ 25

1 У трох рэчах я ўпрыгожыўся і стаў прыгожым і перад Богам, і перад людзьмі: адзінствам братоў, любоўю да бліжняга, мужам і жонкай, якія згодныя.
2 Тры віды людзей ненавідзіць душа мая, і я вельмі крыўдую за жыцьцё іхняе: беднага, які ганарыцца, і багатага, які хлусіць, і старога пералюбніка, які здраджвае.
3 Калі ты нічога не сабраў у маладосці сваёй, як ты знойдзеш што-небудзь у веку?
4 О, як добра суд над сівымі валосамі, і для старажытных людзей ведаць параду!
5 Якая прывабнасьць мудрасьці старых, і розум і парада ў людзей пачэсных.
6 Вялікі вопыт - вянок старых, і страх Божы - іх слава.
7 Ёсць дзевяць рэчаў, якія я прызнаў у сэрцы маім шчаслівымі, а дзесятае вымаўлю языком маім: чалавек, які радуецца дзецям сваім; і той, хто дажыве, каб убачыць падзенне свайго ворага:
8 Добры той, хто жыве з жонкай разумнай, і хто не памыляўся языком сваім, і хто не служыў чалавеку, больш нягоднаму за сябе.
9 Добры той, хто знайшоў разважнасьць, і той, хто гаворыць на вушы тых, хто слухае:
10 О, які вялікі той, хто знайшоў мудрасць! але няма нікога вышэй за таго, хто баіцца Госпада.
11 Але любоў Гасподняя пераўзыходзіць усё прасьвятленьне: да чаго прыраўняецца той, хто трымае яе?
12 Страх Гасподні - пачатак любові Ягонай, і вера - пачатак прылепленасці да Яго.
13. Дай мне якую бяду, апрача пошасьці сэрца, і любую ліхадзейнасьць, апрача ліхасьці жанчыны;
14 І ўсякая пакута, але пакута ад тых, хто ненавідзіць мяне, і любая помста, але помста ворагаў.
15 Няма галавы над галавой змяі; і няма гневу вышэй за гнеў ворага.
16 Я хацеў бы жыць са львом і цмокам, чым трымаць дом з нягоднай жанчынай.
17 Бязбожнасьць жанчыны зьмяняе аблічча яе і зацямняе аблічча яе, як вярэта.
18 Муж яе сядзе сярод суседзяў; і, пачуўшы, горка ўздыхне.
19 Усялякая ліхасьць малая да бязбожнасьці жанчыны: хай выпадзе на яе доля грэшніцы.
20 Як нагам старога падымацца па пясчанай дарозе, так шматслоўная жонка ціхаму чалавеку.
21 Не спатыкайся з прыгажосцю жанчыны і не жадай яе для задавальнення.
22 Жанчына, калі падтрымлівае мужа, поўная гневу, дзёрзкасьці і шмат папрокаў.
23 Бязбожная жанчына губляе мужнасьць, робіць аблічча цяжкім і сэрца параненым; жанчына, якая ня суцешыць мужа свайго ў бядзе, робіць слабыя рукі і слабеюць калені.
24 Пачатак грэху быў ад жанчыны, і праз яе мы ўсе паміраем.
25 Не прапускай ваду; ні злая жанчына не свабода гадзіць за мяжу.
26 Калі ж яна ня пойдзе так, як табе хацелася б, адарві яе ад цела твайго і дай ёй разводны ліст, і адпусьці яе.

РАЗДЗЕЛ 26

1 Шчаслівы чалавек, які мае дабрадзейную жонку, бо колькасць дзён яго падвоіцца.
2 Дабрадзейная жанчына цешыць свайго мужа, і ён закончыць гады жыцьця свайго ў спакоі.
3 Добрая жонка - добрая доля, якая будзе дадзена ў долю тых, што баяцца Госпада.
4 Багаты чалавек ці бедны, калі сэрца ў яго добрае перад Госпадам, увесь час павінен весяліцца з вясёлым тварам.
5 Ёсць тры рэчы, якіх баіцца сэрца маё; а чацьвёртага я вельмі баяўся: паклёпу гораду, збору

непакорнага народу і фальшывага абвінавачаньня: усё гэта горш за сьмерць.
6 Але смутак сэрца і смутак - гэта жанчына, якая раўнуе да другой жанчыны, і біч на язык, які размаўляе з усімі.
7 Благая жонка - ярмо, якое хістаецца ўперад і ўперад;
8 П'яная жанчына і гайд на чужыне выклікае вялікі гнеў, і яна не хавае ганьбы сваёй.
9 Блудадзейства жанчыны відаць па пыхлівым позірку і павеках яе.
10 Калі дачка твая бессаромная, трымай яе ў строгасці, каб яна не злоўжывала сабой сваёй свабодай.
11 Сачы за дзёрзкім вокам і не дзівуйся, калі яна зграшыць супраць цябе.
12 Яна разявіць вусны свае, як прагнены вандроўнік, знайшоўшы крыніцу, і нап'ецца любой вады, што побач з ёю; ля кожнай загарадзі яна сядзе і адкрые калчан свой супраць кожнай стралы.
13 Ласка жонкі даспадобы мужу, і разважнасьць яе ўкорміць косьці яго.
14 Маўклівая і любячая жанчына - дар Госпада; і няма нічога больш каштоўнага, чым добра навучаны розум.
15 Жанчына сарамлівая і верная - гэта падвойная ласка, і яе кантынентальны розум нельга ацаніць.
16 Як сонца, калі ўзыходзіць на высокім небе; такая прыгажосць добрай жонкі ў парадку ў доме яе.
17 Як яснае сьвятло на сьвятым сьветачы; такая і краса твару ў сталым веку.
18 Як залатыя слупы на срэбных падножжах; так і светлыя ногі з нязменным сэрцам.
19 Сыне мой, захавай кветку веку твайго здаровай; і чужынцам не аддавай сілы тваёй.
20 Калі ты здабудзеш ураджай на ўсім полі, засей яго ўласным насеннем, спадзяючыся на добрае расліна тваё.
21 Так павялічыцца род твой, які ты пакідаеш, маючы ўпэўненасьць у сваім добрым паходжаньні.
22 Блудадзейка залічана як плявок; а замужняя жанчына - вежа супраць сьмерці мужу свайму.
23 Бязбожная жанчына даецца ў долю бязбожніку, а пабожная жанчына даецца таму, хто баіцца Госпада.
24 Несумленная жанчына пагарджае ганьбай, а сумленная жанчына будзе баяцца свайго мужа.
25 Бессаромная жанчына будзе лічыцца сабакам; а пасаромленая будзе баяцца Госпада.
26 Жанчына, якая шануе свайго мужа, будзе прызнана мудрай з усіх; але тая, што ганьбіць яго ў сваёй пыхі, будзе палічана за бязбожную.
27 Жанчына, якая плача, і лаянка будуць шукацца, каб адагнаць ворагаў.
28 Ёсць дзве рэчы, якія засмучаюць маё сэрца; і трэці мяне злуе: чалавек ваяўнічы, які церпіць галечу; і людзі разумныя, якія не ўсталяваныя; і той, хто вяртаецца ад праведнасьці да граху; Гасподзь рыхтуе такога да меча.
29 Купец цяжка ўтрымацца ад крыўды; і барыг не вызваліцца ад граху.

РАЗДЗЕЛ 27

1 Многія зграшылі за малую справу; і той, хто шукае багацця, адвядзе вочы свае.
2 Як цьвік утыкаецца паміж злучэньнямі камянёў; так грэх трымаецца паміж купляй і продажам.
3 Калі чалавек не трымаецца старанна ў страху Гасподнім, дом яго хутка разбурыцца.
4 Як прасейваюць праз сіта, смецце застаецца; таму бруд чалавека ў яго размове.
5 Печ правярае посуд ганчарскі; таму выпрабаванне чалавека ў яго развагах.
6 Плод абвяшчае, калі дрэва апрацаванае; так і ганарыстасць у сэрцы чалавека.
7 Не хваліце нікога, перш чым вы пачуеце яго гаварыць; бо гэта выпрабаванне людзей.
8 Калі пойдзеш за справядлівасьцю, здабудзеш яе і апранешся ў яе, як у шыкоўную вопратку.
9 Птушкі будуць звяртацца да падобных сабе; так вернецца праўда да тых, хто ў ёй жыве.
10 Як леў падпільноўвае здабычу; таму грэх для тых, што робяць беззаконьне.
11 Слова пабожнага чалавека заўсёды з мудрасьцю; а дурны мяняецца, як месяц.
12 Калі ты сярод неразважных, пільнуйся часу; але будзь заўсёды сярод людзей разумных.
13 Словы дурняў цяжкія, і забава іхняя - распуста граху.
14 Ад таго, хто шмат лаецца, валасы ўстаюць; і іх бойкі прымушаюць затыкаць вушы.
15 Сваркі ганарлівых - праліваньне крыві, і ліхасловы іхнія цяжкія для слыху.
16 Хто адкрывае таямніцы, губляе сваю заслугу; і ніколі не знойдзе сабе сябра.
17 Любі сябра твайго і будзь яму верны; але калі ты выдаеш ягоныя таямніцы, больш не хадзі за ім.
18 Бо як чалавек зьнішчаў ворага свайго; так ты страціў любоў да бліжняга твайго.
19 Як той, хто выпускае птушку з рук сваіх, так і ты адпусьціш блізкага твайго і ня возьмеш яго назад
20 Не ідзіце за ім больш, бо ён занадта далёка; ён, як сарна, што вырвалася з пасткі.
21 Рану можна перавязаць; і пасля ліхаслову можа быць прымірэнне, але той, хто выдае таямніцы, не мае надзеі.
22 Хто падміргвае вачыма, робіць зло, і хто ведае яго, той адступіцца ад яго.
23 Калі ты прысутнічаеш, ён будзе гаварыць міла і захапляцца словамі тваімі, але ўрэшце скрывіць вусны свае і паклёпнічаць на словы твае.
24 Я шмат чаго ненавідзеў, але нічога падобнага да яго; бо Гасподзь будзе ненавідзець яго.
25 Хто кідае камень у вышыню, той кідае яго сабе на галаву; і падманны ўдар наробіць раны.
26 Хто капае яму, упадзе ў яе, а хто ставіць пастку, трапіць у яе.
27 Хто чыніць зло, на таго яно ўпадзе, і ён ня ведае, адкуль яно.
28 Насмешка і ганьба ад ганарыстых; але помста, як леў, будзе падпільноўваць іх.

29 Тыя, што радуюцца падзеньню праведніка, будуць схоплены ў сетку; і пакуты з'ядуць іх перад смерцю.
30 Зласьлівасьць і гнеў - гэта агіды; і грэшны чалавек атрымае абодва.

РАЗДЗЕЛ 28

1 Той, хто помсьціць, знойдзе помсту ад Госпада і памятае грахі свае.
2 Даруй бліжняму свайму крыўду, якую ён зрабіў табе, так будуць дараваныя і грахі твае ў малітве тваёй.
3 Адзін чалавек ненавідзіць другога, і ці просіць прабачэння ў Госпада?
4 Ён не чыніць літасьці да падобнага да сябе чалавека, і ці просіць дараваньня грахоў сваіх?
5 Калі той, хто ёсьць целам, жывіць нянавісьць, хто будзе маліць аб адпушчэньні грахоў ягоных?
6 Памятай пра свой канец, і хай спыніцца варожасьць; памятай пра тленьне і сьмерць і трымайся запаведзяў.
7 Памятай запаведзі і не май злосці да бліжняга твайго: памятай запавет Усявышняга і падміргвай няведанні.
8 Устрымайся ад сваркі, і паменшыш грахі твае, бо раз'юшаны чалавек распаліць сварку,
9 Грэшны чалавек трывожыць сяброў і вядзе спрэчку паміж мірнымі.
10 Якая справа агню, такі ён гарыць, і якая сіла чалавека, такая і гнеў яго; і паводле багацьця свайго падымаецца гнеў ягоны; і чым мацней яны змагаюцца, тым мацней будуць запаляцца.
11 Паспешная сварка распальвае агонь, і паспешлівая сварка пралівае кроў.
12 Калі дзьмухнеш у іскру, яна згарыць; калі плюнеш на яе, яна згасне, і тое і другое выйдзе з вуснаў тваіх.
13 Пракляні шаптуха і двухмоўнага, бо такія пагубілі многіх мірных.
14 Многіх язык ліхасловіць і выганяе з народу ў народ, разбурае ўмацаваныя гарады і разбурае дамы вялікіх людзей.
15 Злосны язык выкінуў дабрадзейных жанчын і пазбавіў іх працы.
16 Той, хто слухае яго, ніколі не знойдзе супакою і ніколі не будзе жыць у спакоі.
17 Удар бізуна робіць сляды на целе, а ўдар языка ламае косці.
18 Шмат хто загінуў ад вастрыя мяча, але ня так шмат, каб загінуць ад языка.
19 Добры той, хто абаронены атрутай яе; хто ня цягнуў ярма яго і ня быў зьвязаны путамі яго.
20 Бо ярмо яго - ярмо жалезнае, і павязкі яго - павязкі медныя.
21 Сьмерць ягоная - злая сьмерць, магіла лепшая за яе.
22 Ня будзе яна панаваць над тымі, што баяцца Бога, і ня будуць яны спалены ў полымі яе.
23 Хто пакіне Госпада, упадзе ў яго; і будзе гарэць у іх, і не згасне; ён будзе пасланы на іх, як леў, і пажарэ іх, як барс.
24 Глядзі, агаражы валоданьне сваё цернямі і завяжы срэбра і золата сваё,
25 І ўзважы словы твае на вагах, і зрабі дзьверы і засаўку для вуснаў тваіх.
26 Сцеражыся, не скаціся па ім, каб не ўпасці перад тым, хто чакае.

РАЗДЗЕЛ 29

1 Міласэрны пазычыць бліжняму; і хто ўмацоўвае руку сваю, той захоўвае запаведзі.
2 Пазыч бліжняму свайму ў час яго патрэбы, а ты плаці бліжняму свайму ў належны час.
3 Трымай слова сваё і паступай з ім верна, і заўсёды знойдзеш тое, што патрэбна табе.
4 Многія, калі пазычалі што-небудзь, лічылі, што яно знойдзена, і кідалі на сябе клопаты, якія дапамагалі ім.
5 Пакуль не атрымае, ён будзе цалаваць руку; і за грошы блізкага свайго ён будзе гаварыць пакорліва; але калі ён павінен адплаціць, ён падоўжыць час, і адказвае словамі гора, і скардзіцца на час.
6 Калі ён пераможа, то наўрад ці атрымае палову, і будзе лічыць, быццам знайшоў; калі не, ён пазбавіў яго грошай і набыў сабе ворага без прычыны: ён адплачвае яму праклёнамі і парэнчы; і за гонар заплаціць яму ганьбу.
7 Таму многія адмаўляліся пазычаць на чужое зло, баючыся быць ашуканымі.
8 А ты май цярплівасьць да чалавека беднага і не марудзь зь літасьцю да яго.
9 Дапамажы беднаму дзеля запаведзі, і не адвярні яго з-за беднасьці ягонай.
10 Загубі грошы твае дзеля брата твайго і сябра твайго, і няхай яны не іржавеюць пад каменем, каб прапасьці.
11 Збірай скарб свой паводле запаведзяў Усявышняга, і ён прынясе табе большы прыбытак, чым золата.
12 Зачыні міласціну ў скарбніцах тваіх, і яна ўратуе цябе ад усякага гора.
13 Яно будзе змагацца за цябе з ворагамі тваімі лепш, чым магутны шчыт і моцная дзіда.
14 Сумленны чалавек паручыцца за бліжняга свайго, а дзёрзкі пакіне яго.
15 Не забывай сяброўства паручыцеля твайго, бо ён аддаў жыцьцё сваё за цябе.
16 Грэшнік разбурыць добры стан паручыцельства свайго:
17 І той, хто няўдзячнага розуму, пакіне таго ў небясьпецы, што выратавала яго.
18 Сэрэтыцыя зьнішчыла многіх добрых маёмасьцяў і ўзрушыла іх, як марская хваля; моцных выгнала з дамоў іхніх, так што яны блукалі сярод чужых народаў.
19 Бязбожны чалавек, які парушае запаведзі Гасподнія, упадае ў паручыцельства, і той, хто

бярэцца за чужыя справы дзеля карысьці, упадае ў суды.
20 Дапамагай бліжняму свайму паводле сіл тваіх і сьцеражыся, каб сам не трапіў у гэтае самае.
21 Галоўнае ў жыцьці - вада, і хлеб, і вопратка, і дом, каб пакрыць ганьбу.
22 Лепей жыцьцё бедняка ў беднай хаце, чым лагодная ежа ў чужым доме.
23 Ці мала, ці многа, будзь задаволены, каб ня чуць ганьбы дома твайго.
24 Бо няшчаснае жыцьцё — хадзіць па хатах, бо там, дзе ты прыхадзень, ня сьмееш адкрыць вуснаў тваіх.
25 Будзеш частаваць і частаваць, а падзякі не будзеш мець;
26 Хадзі, прыхадзень, накрый стол і накармі мяне гатовым.
27 Саступі месца, прыхадзень, чалавеку паважанаму; брат мой прыйшоў начаваць, і мне патрэбен дом мой.
28 Гэта цяжка для чалавека разумнага; папрокі дома і папрокі пазыкадаўца.

РАЗДЗЕЛ 30

1 Хто любіць сына свайго, той часта абмацвае яго дубцом, каб урэшце радавацца яму.
2 Хто карае сына свайго, той будзе радавацца з яго і будзе радавацца з яго сярод знаёмых.
3 Хто вучыць сына свайго, засмучае ворага, і перад сябрамі радуецца ім.
4 Хоць і памрэ бацька ягоны, але ён як бы ня памёр, бо пакінуў пасьля сябе падобнага да сябе.
5 Пры жыцці ён бачыў яго і цешыўся з яго; і калі ён памёр, не сумаваў.
6 Ён пакінуў пасьля сябе мсьціўца супроць ворагаў сваіх і таго, хто аддасьць міласьцю сябрам сваім.
7 Хто над сынам перавязвае, той раны перавяжа; і нутро ягонае будзе трывожыцца ад кожнага крыку.
8 Конь, які не зламаны, становіцца наравістым, а дзіця, пакінуты сам сабе, будзе свавольным.
9 Песьці дзіцяці твайго, і ён напалохае цябе; гуляй з ім, і ён давядзе цябе да цяжару.
10 Не сьмейся зь ім, каб табе ня было з ім смутку і каб не скрыгатаць зубамі тваімі ўрэшце.
11 Не давай яму волі ў маладосці ягонай і не падміргвай глупствам ягоным.
12 Схіляй шыю яму, пакуль ён малы, і бі яго па баках, пакуль ён малы, каб ён не стаў упартым і не стаў табе непаслухмяным, і каб не засмуціць сэрца твае.
13 Карай сына твайго і трымай яго на працы, каб ягоная распуста не была табе ў крыўду.
14 Лепей бедны, здаровы і моцны целам, чым багаты, які пакутуе целам.
15 Здароўе і добры стан цела вышэй за ўсякае золата, і моцнае цела вышэй за бясконцае багацце.
16 Няма багацьця вышэй за здаровае цела і няма радасьці вышэй за радасьць сэрца.
17 Сьмерць лепшая за горкае жыцьцё або бесперапынную хваробу.
18 Смачныя стравы, вылітыя на замкнёныя вусны, - як каша, пастаўленая на магілу.
19 Якая карысць ад ахвяры ідалу? бо не можа ні есці, ні пахнуць: так бывае з гнаным Госпадам.
20 Ён бачыць вачыма сваімі і стогне, як еўнух, які абдымае дзеву і ўздыхае.
21 Не паддавайся смутку твайму і не прыніжай сябе ў радах тваіх.
22 Весялосьць сэрца - жыцьцё чалавека, і радасьць чалавека падаўжае дні ягоныя.
23 Любі душу тваю і суцешы сэрца свае, аддалі ад сябе смутак, бо смутак забіваў многіх, і няма ў ім карысьці.
24 Зайздрасьць і гнеў скарачаюць жыцьцё, а асьцярожнасьць раней старэе.
25 Вясёлае і добрае сэрца будзе клапаціцца пра сваё мяса і ежу.

РАЗДЗЕЛ 31

1 Назіранне за багаццем з'ядае цела, і клопат пра яго праганяе сон.
2 Назіранне не дасць заснуць чалавеку, як хвароба парушае сон,
3 Багаты мае вялікую працу, зьбіраючы багацьце; і калі ён адпачывае, ён насычаецца сваімі далікатэсамі.
4 Бедны працуе ў сваім убогім маёнтку; і калі ён спыняецца, ён усё яшчэ мае патрэбу.
5 Хто любіць золата, той не будзе апраўданы, і хто ідзе за тленнасцю, той насыціцца ім.
6 Золата было пагібеллю для многіх, і пагібель іх прысутнічала.
7 Гэта камень спатыкненьня для тых, хто прыносіць яму ахвяру, і кожны дурань будзе захоплены ім.
8 Дабрашчасны багаты, які знойдзены без заганы і не шукае золата.
9 Хто ён? і будзем называць яго блаславёным, бо цуды ўчыніў ён сярод народа свайго.
10 Хто быў выпрабаваны гэтым і прызнаны дасканалым? тады хай славіцца. Хто мог пакрыўдзіць і не пакрыўдзіў? ці зрабіў ліха і не зрабіў?
11 Маёмасьць ягоная будзе ўсталяваная, і грамада абвесьціць міласьціну ягоную.
12 Калі ты сядзіш за шчодрым сталом, не шкадуй яго і не кажы: на ім шмат мяса.
13 Памятай, што ліхое вока - ліхая рэч; і што створана ліхей за вока? таму яно плача пры кожнай нагодзе.
14 Не працягвай рукі тваёй, куды яна глядзіць, і не сунь яе з ім у талерку.
15 Не судзі блізкага твайго па сабе і будзь разважлівы ва ўсім.
16 Еш, як належыць чалавеку, тое, што табе пададуць; і пажырай нататку, каб цябе ненавідзелі.
17 Пакіньце спачатку дзеля звычкі; і не будзь ненасытным, каб не пакрыўдзіць.
18 Калі сядзіш сярод многіх, не працягвай раней рукі сваёй.

19 Чалавеку, добра выхаванаму, дастаткова мала, і ён не прынясе ветру свайго на ложак свой.
20 Моцны сон прыходзіць ад умеранага харчаваньня: ён рана ўстае, і розум ягоны зь ім, але пакута ад начлегу, холка і боль у жываце ў чалавека ненасытнага.
21 І калі цябе прымусілі есьці, устань, выйдзі, вырвіся, і будзеш супакоіцца.
22 Сыне мой, паслухай мяне і не пагарджай мною, і нарэшце знойдзеш, як я сказаў табе: ва ўсіх справах тваіх будзь хуткі, каб не прыйшла да цябе хвароба.
23 Хто шчасьлівы да ежы, пра яго будуць добра гаварыць; і справаздачу аб яго добрай гаспадарцы паверацьь.
24 Але супроць таго, хто скупы на ежу, будзе наракаць увесь горад; і сведчанні яго скупасці не выклікаюць сумнення.
25 Не паказвай у віне мужнасьці сваёй; бо віно многіх пагубіла.
26 Печ правярае лязо акунаннем, так віно п'янствам сэрцы ганарыстых.
27 Віно чалавеку, як жыцьцё, калі яго піць у меру; якое ж жыцьцё чалавеку без віна? бо гэта было зроблена, каб радаваць людзей.
28 Віно, выпітае ў меру і ў час, прыносіць радасьць сэрцу і бадзёрасьць розуму;
29 Але віно, распітае празмерна, выклікае горыч у душы, сваркі і сваркі.
30 П'янства ўзмацняе гнеў дурня аж да таго, што ён зграшыць;
31 Не дакарай бліжняга твайго за віном і не пагарджай ім у весялосьці ягонай;

РАЗДЗЕЛ 32

1 Калі цябе паставяць гаспадаром сьвята, не ўзвышайся, але будзь сярод іх, як адзін з астатніх; клапаціцеся пра іх старанна, і таму сядайце.
2 І калі ты выканаеш усе свае абавязкі, займі сваё месца, каб ты мог весяліцца з імі і атрымаць карону за тое, што ты добра арганізаваў свята.
3 Гавары ты, старэйшы, бо гэта табе належыць, але з розумам; і не перашкаджаць musick.
4 Не ліце слоў там, дзе ёсць музыкант, і не выказвайце мудрасці па-за часам.
5 Музычны канцэрт у вінным банкеце - гэта як пячатка з карбункула ў золаце.
6 Як смарагдавая пячатка, умацаваная ў залатым вырабе, так мелодыя музыкі з прыемным віном.
7 Гавары, малады чалавек, калі ты маеш патрэбу, але наўрад ці калі цябе двойчы спытаюць.
8 Гаворка твая няхай будзе кароткай, каб многае зразумела ў некалькіх словах; будзь як той, хто ведае, але трымае язык на языке.
9 Калі ты сярод вялікіх людзей, не прыраўноўвай сябе да іх; і калі старажытныя людзі на месцы, не ўжывайце шмат слоў.
10 Перад громам ідзе маланка; і перад сарамлівым чалавекам будзе ласка.
11 Паўстань раней і не будзь апошнім; але вяртайся дадому без затрымкі.
12 Забаўляйся там і рабі, што хочаш, але не грашы пыхаю.
13 І за гэта дабраславі Таго, Хто стварыў цябе і напоўніў цябе сваімі дабротамі.
14 Хто баіцца Госпада, той атрымае пакараньне; і тыя, што шукаюць Яго рана, знойдуць ласку.
15 Хто шукае закону, насыціцца ім, а крывадушнік спакушаецца ім.
16 Тыя, што баяцца Госпада, знойдуць суд і запаляць справядлівасьць, як сьвятло.
17 Грэшны чалавек не дакараецца, але знаходзіць апраўданне паводле волі сваёй.
18 Чалавек савета будзе разважлівы; але чужы і ганарлівы чалавек не палохаецца страху, нават калі сам з сябе абыходзіцца без парады.
19 Нічога не рабі без парады; і калі ты аднойчы зрабіў, не кайся.
20 Не хадзі дарогаю, дзе можна ўпасці, і не спатыкайся сярод камянёў.
21 Не будзьце ўпэўненыя ў сабе простым спосабам.
22 І сцеражыся дзяцей тваіх.
23 У кожнай добрай справе спадзявайся на душу тваю; бо гэта захаванне запаведзяў.
24 Хто верыць у Госпада, той трымаецца запаведзі; і таму, хто спадзяецца на Яго, ніколі не будзе горш.

РАЗДЗЕЛ 33

1 Не спаткае бяда таго, хто баіцца Госпада; але і ў спакусе Ён вызваліць яго.
2 Мудры чалавек не ненавідзіць закон; а крывадушнік у ім падобны да карабля ў шторм.
3 Чалавек разумны спадзяецца на закон; і закон верны яму, як аракул.
4 Падрыхтуйся, што сказаць, і будзеш пачуты; і зьвяжы настаўленьне, і тады адказвай.
5 Сэрца неразумнага - як кола; і думкі ягоныя, як вось, якая каціцца.
6 Жарабец, як сябар-насмешнік, ржэ пад кожным, хто сядзіць на ім.
7 Чаму адзін дзень пераўзыходзіць другі, калі ўсё сьвятло кожнага дня ў годзе паходзіць ад сонца?
8 Веданнем Госпада яны былі адметныя, і Ён змяніў поры года і святы.
9 Адны з іх учыніў днямі святымі і асвяціў іх, а некаторыя ўчыніў днямі звычайнымі.
10 І ўсе людзі ад зямлі, і Адам быў створаны з зямлі:
11 Разьдзяліў іх Гасподзь у вялікай веды і падзяліў шляхі іхнія.
12 Некаторых з іх Ён бласлявіў і ўзвысіў, а некаторых асвяціў і паставіў каля сябе; але некаторых пракляў і прынізіў, і адвярнуў ад месца іхняга.
13 Як гліна ў руцэ ганчара, каб ляпіць яе па сваёй волі, так і чалавек у руцэ таго, хто стварыў яго, каб аддаваць ім, як яму падабаецца.

14 Дабро супроць зла, і жыцьцё супроць сьмерці: так пабожны супроць грэшніка, і грэшнік супроць пабожнага.
15 Дык зірні на ўсе справы Ўсявышняга; і двое і двое, адзін супраць аднаго.
16 Прачнуўся я апошнім, як зьбіральнік вінаграду: з блаславеньня Гасподняга я атрымліваў выгаду і давіла сваю, як зьбіральнік вінаграду.
17 Уважайце, што я не толькі для сябе працаваў, але і для ўсіх, хто шукае навукі.
18 Паслухайце мяне, вяльможы народу, і паслухайце вушамі вашымі, правадыры грамады.
19 Не аддавай над сабой улады сыну твайму і жонцы, брату і сябру твайму, пакуль жывеш ты, і не аддавай іншаму маёмасці твайго, каб не пашкадаваў цябе і каб ты зноў не прасіў аб тым жа.
20 Пакуль жывеш ты і дыханьне ёсьць у табе, не аддавайся нікому.
21 Бо лепей, каб дзеці твае звярталіся да цябе, чым каб ты падтрымліваў іх ветлівасць.
22 Ва ўсіх справах тваіх захавай першынство; не пакінь плямы на гонару тваім.
23 У той час, калі скончацца дні твае і скончыцца жыццё тваё, раздай спадчыну тваю.
24 Корм, жазло і ношы - для асла; і хлеб, папраўка, і праца, для слугі.
25 Калі ты паставіш раба твайго на працу, знойдзеш супакой; а калі адпусьціш яго бяз працы, ён будзе шукаць волі.
26 Ярмо і ашыйнік схіляюць шыю: гэткія катаванні і пакуты для злога раба.
27 Пашлі яго на працу, каб ён не быў без працы; бо гультайства вучыць многаму злу.
28 Прыстаўце яго да працы, як належыць яму; калі ён не будзе слухацца, надзеньце больш цяжкія кайданы.
29 Але ні да каго не будзьце празмернымі; і без разважлівасці нічога не рабіць.
30 Калі маеш раба, хай будзе ён табе, як табе, бо ты купіў яго дарагою цаною.
31 Калі маеш раба, малі яго, як брата, бо ён табе патрэбен, як душы сваёй;

РАЗДЗЕЛ 34

1 Спадзяваньні чалавека неразумнага марныя і ілжывыя, і мары падымаюць дурняў.
2 Хто бачыць сны, падобны да таго, хто ловіць цень і ганіцца за ветрам.
3 Бачаньне ў сьне ёсьць падабенства аднаго да другога, нават як падабенства твару да твару.
4 Што можна ачысціць ад нячыстага? і з таго, што ілжывае, якая праўда можа быць?
5 Варажба, і вяшчунства, і сны марныя, і сэрца марыць, як сэрца жанчыны ў родах.
6 Калі яны ня будуць пасланыя ад Усявышняга ў наведваньне Тваё, не зьвяртайся да іх сэрцам.
7 Бо мары падманулі многіх, і загінулі тыя, хто спадзяваўся на іх.
8 Закон будзе знойдзены дасканалым без хлусні, і мудрасць - дасканаласць для верных вуснаў.
9 Чалавек, які падарожнічаў, ведае шмат; і той, хто мае вялікі вопыт, абвяшчае мудрасць.
10 Хто ня мае вопыту, той мала ведае, а той, хто вандраваў, поўны разважнасьці.
11 Калі я падарожнічаў, я бачыў шмат рэчаў; і я разумею больш, чым магу выказаць.
12 Я часта быў у небясьпецы сьмерці, але я быў вызвалены праз гэта.
13 Дух тых, што баяцца Госпада, будзе жыць; бо надзея іхняя на Таго, Хто іх збаўляе.
14 Хто баіцца Госпада, той ня будзе баяцца і ня будзе баяцца; бо ён яго надзея.
15 Дабрашчасная душа таго, хто баіцца Госпада: на каго ён глядзіць? і хто яго сіла?
16 Бо вочы Гасподнія зьвяртаюцца да тых, што любяць Яго, Ён ім моцная абарона і моцная апора, абарона ад спёкі і покрыва ад сонца апоўдні, абарона ад спатыкненьня і дапамога ад падзеньня.
17 Ён падымае душу і прасьвятляе вочы: дае здароўе, жыцьцё і дабраславеньне.
18 Хто прыносіць у ахвяру несправядлівае, ахвяра ягоная сьмешная; і дары несправядлівых людзей не прымаюцца.
19 Усявышні не даспадобы ахвярам бязбожных; і мноствам ахвяраў ён не супакойвае грэх.
20 Хто прыносіць ахвяру з маёмасьці ўбогіх, робіць тое самае, што забівае сына на вачах у бацькі.
21 Хлеб убогіх - жыцьцё іхняе: хто крадзе яго, той чалавек крыві.
22 Хто адбірае жыцьцё блізкага свайго, забівае яго; а той, хто крадзе працаўніка, той крывапраліцей.
23 Калі адзін будуе, а другі разбурае, дык якая ім карысьць, акрамя працы?
24 Калі адзін моліцца, а другі лае, чый голас пачуе Гасподзь?
25 Хто абмываецца пасьля таго, як дакрануўся да мёртвага цела, калі ён зноў дакранецца да яго, якая карысьць ад абмываньня?
26 Так бывае з чалавекам, які посьціцца за грахі свае, і вяртаецца, і робіць тое самае: хто пачуе малітву ягоную? ці якая карысць яму ўпакорэнне?

РАЗДЗЕЛ 35

1 Хто захоўвае закон, прыносіць дастатковыя ахвяры; хто захоўвае запаведзь, прыносіць мірную ахвяру.
2 Той, хто адплачвае дабром, прыносіць пшанічнай мукі; і той, хто дае міласціну, ахвяруе хвалу.
3 Ухіленьне ад бязбожнасьці - прыемнае Госпаду; а пакінуць няпраўду - уміласціўленне.
4 Не зьяўляйся пустым перад Госпадам.
5 Бо ўсё гэта трэба рабіць дзеля запаведзі.
6 Ахвяра праведнікаў насычае ахвярнік, і духмянасьць яго перад Усявышнім.
7 Ахвяра справядлівага чалавека прымальная. і памяць пра гэта ніколі не будзе забыта.
8 Аддай Госпаду славу Ягоную з добрым вокам і не памяншай першых пладоў рук тваіх.

9 Ва ўсіх дарах тваіх пакажы вясёлы выгляд і прысьвячай дзесяціну тваю з радасьцю.
10 Аддай Усявышняму, як Ён цябе ўзбагаціў; а як здабыў, аддай з вясёлым вокам.
11 Бо Гасподзь аддае і дасьць табе ў сем разоў.
12 Не думай псаваць дарамі; бо такіх ён не прыме: і не спадзявайся на неправедныя ахвяры; бо Гасподзь - суддзя, і ў Яго няма твару.
13 Ён не прыме нікога супраць беднага, але пачуе малітву прыгнечаных.
14 Ён не пагрэбуе маленьнем сіраты; ні ўдава, калі яна вылівае скаргу сваю.
15 Ці не цякуць слёзы па шчоках удавы? і хіба яе крык не супраць таго, хто збівае іх?
16 Той, хто служыць Госпаду, будзе ўпадабаны, і малітва ягоная дасягне аблокаў.
17 Малітва пакорнага пранізвае хмары, і пакуль не наблізіцца, ён не суцешыцца; і не адступіцца, пакуль не ўбачыць Усявышні, каб судзіць справядліва і ўчыніць суд.
18 Бо Гасподзь не будзе марудзіць, і Моцны не будзе цярплівы да іх, пакуль не разаб'е сьцёгны неміласэрных і не адпомсьціць паганам; пакуль не зьнішчыць мноства ганарыстых і не зламае скіпетр няправедных;
19 Пакуль не аддасьць кожнаму паводле ўчынкаў ягоных і ўчынкам людзей паводле намераў іхніх; пакуль не разбурыць справу народа Свайго і не парадуе іх міласэрнасцю Сваёй.
20 Міласэрнасьць прыгодная ў час скрухі, як хмары дажджу ў час засухі.

РАЗДЗЕЛ 36

1 Зьмілуйся над намі, Госпадзе Божа ўсіх, і паглядзі на нас:
2 І пашлі страх твой на ўсе народы, якія не шукаюць цябе.
3 Падымі руку Тваю на чужыя народы, і няхай яны ўбачаць сілу Тваю.
4 Як Ты асьвяціўся ў нас перад імі, так узьвялічыся сярод іх перад намі.
5 І хай пазнаюць Цябе, як і мы пазналі Цябе, што няма Бога, апроч Цябе, Божа.
6 Пакажы новыя знакі і зрабі іншыя дзіўныя цуды; праслаў руку Тваю і правую руку Тваю, каб яны абвяшчалі цуды Твае.
7 Узьнімі гнеў і вылі гнеў: забяры праціўніка і зьнішчы ворага.
8 Дзеля кароткага часу, памятай запавет, і няхай абвяшчаюць цуды твае.
9 Няхай той, хто ўратуецца, будзе знішчаны лютасцю агню; і няхай згінуць тыя, што прыгнятаюць народ.
10 Разбіце галовы правадыроў народаў, якія кажуць: «няма нікога, акрамя нас».
11 Зьбяры ўсе плямёны Якава і вазьмі іх у спадчыну, як ад пачатку.
12. Памілуй, Госпадзе, народ, які названы імем Тваім, і Ізраіля, якому Ты назваў першынца Твайго.
13 Будзь літасьцівы да Ерусаліма, сьвятога горада Твайго, месца спачынку Твайго.
14 Напоўні Сіён невымоўнымі словамі Тваімі і народ Твой славаю Тваёю.
15 Дай сьведчаньне тым, якімі Ты валодаў ад пачатку, і пастаў прарокаў у імя Тваё.
16 Аддай тым, што спадзяюцца на Цябе, і няхай прарокі Твае будуць вернымі.
17. Пачуй, Госпадзе, малітву рабоў Тваіх, паводле дабраславеньня Аарона над народам Тваім, каб пазналі ўсе, хто жыве на зямлі, што Ты ёсьць Госпад, Бог вечны.
18 Жывот паядае ўсякае мяса, але адно мяса лепшае за другое.
19 Як смак густу дзічыны, так і сэрца, якое разумее ілжывыя словы.
20 Падступнае сэрца прычыняе цяжар, але чалавек вопытны адплаціць яму.
21 Жанчына прыме кожнага мужчыну, але адна дачка лепшая за другую.
22 Прыгажосьць жанчыны весяліць твар, і мужчына ня любіць нічога лепшага.
23 Калі ласка, лагоднасьць і суцяшэньне на языку яе, дык муж яе ня такі, як іншыя людзі.
24 Хто набывае жонку, той пачынае здабытак, дапамогу, падобны да сябе, і слуп супакою.
25 Дзе няма агароджы, там маёмасьць разрабавана, і хто ня мае жонкі, будзе блукаць у жалобе.
26 Хто даверыцца злодзею добраму, што бегае з горада ў горад? Дык хто ж паверыць чалавеку, што ня мае дома і начуе ўсюды, дзе застане яго ноч?

РАЗДЗЕЛ 37

1 Кожны сябар кажа: я таксама яму сябар; але ёсць сябар, які сябар толькі па імені.
2 Хіба гэта не гора да смерці, калі таварыш і сябар ператвараецца ў ворага?
3 О ліхая фантазія, адкуль ты прыйшоў, каб пакрыць зямлю падманам?
4 Ёсць сябар, які радуецца дабрабыту сябра, але ў час бяды будзе супраць яго.
5 Ёсць таварыш, які дапамагае сябру свайму за жывот і бярэ шчыт супраць ворага.
6 Не забывай сябра твайго ў думках тваіх і не грэбуй ім у багацьці тваім.
7 Кожны дарадца хваліць параду; але ёсць некаторыя, што раяць для сябе.
8 Сьцеражыся дарадчыка і раней ведай, у чым ён мае патрэбу; бо ён сам сабе будзе раіцца; каб ён не кінуў на цябе жэрабя,
9 і скажа табе: добры шлях твой, а потым стане на другім баку, каб убачыць, што будзе з табою.
10 Не райцеся з тым, хто падазрае вас, і хавайце параду тваю ад зайздроснікаў.
11 І не райцеся з жанчынаю, дакранаючыся яе, да якой яна раўнуе; ні з баязліўцам у справах вайны; ні з гандляром адносна абмену; ні з пакупнікам продажу; ні з зайздроснікам падзякі; ні з неміласэрным чалавекам кранальнай дабрыні; ні з

гультаямі ні да якой працы; ні з наймітам на год аздобных работ; ні з бяздзейным слугою вялікай справы: ня слухай іх ні ў якой радзе.
12 Але будзь увесь час з пабожным чалавекам, пра якога ты ведаеш, што захоўвае запаведзі Гасподнія, чый розум па душы тваім, і ён будзе смуткаваць з табою, калі ў цябе будзе выкідак.
13 Няхай захаваецца надума сэрца твайго, бо няма больш вернага табе чалавека.
14 Бо розум чалавека часам мае звычай гаварыць яму больш, чым сем вартавых, што сядзяць уверсе ў высокай вежы.
15 А над усім гэтым маліся да Усявышняга, каб Ён скіраваў шлях твой у праўдзе.
16 Перад кожным пачынаньнем няхай будзе розум, перад кожным учынкам - парада.
17 Аблічча - знак змены сэрца.
18 Чатыры рэчы зьяўляюцца: дабро і зло, жыццё і сьмерць, але язык валадарыць над імі заўсёды.
19 Ёсць адзін мудры, які навучае многіх, але сам сабе некарысны.
20 Ёсьць той, хто выяўляе мудрасьць у словах, і яго ненавідзяць: ён будзе пазбаўлены ўсякай ежы.
21 Бо не дадзена яму мілаты ад Госпада, бо ён пазбаўлены ўсякай мудрасьці.
22 Іншы сам сабе мудры; і плады розуму пахвальныя ў вуснах Ягоных.
23 Мудры чалавек навучае свой народ; і плён розуму ягонага не губляюць.
24 Мудры напоўніцца дабраславеньнем; і ўсе, хто бачыць яго, палічаць яго шчаслівым.
25 Можна палічыць дні жыцьця чалавека, а дні Ізраіля незлічоныя.
26 Мудры атрымае ў спадчыну славу ў народзе сваім, і імя ягонае будзе навечна.
27 Сыне мой, выпрабуй душу тваю ў жыцьці тваім і паглядзі, што ёй ліха, і не давай ёй гэтага.
28 Бо не ўсё карысна для ўсіх, і не кожная душа даспадобы ўсім.
29 Не будзь ненасытны ні ў чым прысмакам і не прагны да ежы;
30 Бо лішак мяса прыносіць хваробу, а пераяданне ператвараецца ў холею.
31 Ад аб'яды шмат загінула; а хто сьцеражэцца, той працягвае жыцьцё сваё.

РАЗДЗЕЛ 38

1 Ушаноўвайце лекара пашанай, якая належыць яму за тое, што вы можаце выкарыстоўваць яго, бо Гасподзь стварыў яго.
2 Бо ад Усявышняга прыходзіць ацаленне, і ён атрымае славу караля.
3 Майстэрства лекара падыме галаву, і ў вачах вялікіх людзей ён будзе ў захапленні.
4 Гасподзь стварыў лекі з зямлі; і той, хто мудры, не пагрэбуе імі.
5 Хіба не дрэвам вада стала салодкай, каб пазнаць сілу яе?
6 І Ён даў людзям майстэрства, каб Ён мог быць ушанаваны ў Яго дзівосных справах.
7 Такім ён аздараўляе людзей і здымае іхнія болі.
8 З такіх робіць аптэкар кандытарскія вырабы; і дзеям Ягоным няма канца; і ад Яго мір на ўсёй зямлі,
9. Сыне мой, у хваробе сваёй не будзь нядбайны, але маліся Госпаду, і Ён вылечыць цябе.
10 Пакінь грэх, і ўпарадкуй рукі твае, і ачысьці сэрца сваё ад усякага зла.
11 Дайце духмянасьць і памятку з пшанічнай мукі; і прынясіце тлушч, як нябыт.
12 Дык дай месца лекару, бо Гасподзь стварыў яго; няхай не адыходзіць ад цябе, бо ён табе патрэбен.
13 Бывае час, калі ў руках іх добры поспех.
14 Бо яны таксама будуць маліцца Госпаду, каб Ён спрыяў таму, што яны даюць для палёгкі і леку, каб падоўжыць жыцьцё.
15 Хто грашыць перад Творцам сваім, хай трапіць у рукі лекара.
16. Сыне мой, няхай сьлёзы льюцца па мёртвых і пачнуць плакаць, як быццам ты сам пацярпеў вялікую шкоду; а затым пакрыйце цела яго паводле звычаю і не занядбайце пахаваньня яго.
17 Горка плач, і моцна стогн, і плач, як яму належыць, і дзень ці два, каб цябе не ліхасловілі, і тады суцешы сябе ў тузе сваёй.
18 Бо ад тугі прыходзіць сьмерць, і туга сэрца руйнуе сілу.
19 У пакутах застаецца і смутак, і жыцьцё ўбогага - праклён сэрца.
20 Не бяры цяжару да сэрца: прагані яго і ўшчамі ў апошні канец.
21 Не забывайся, бо няма вяртаньня: не зробіш яму дабра, а нашкодзіш сабе.
22 Памятай суд мой, бо так будзе і з табой; учора для мяне, а сёння для цябе.
23 Калі мёртвы спачывае, спачывае памяць пра яго; і суцешыцеся за Яго, калі адыйдзе ад Яго Дух Ягоны.
24 Мудрасьць вучонага чалавека прыходзіць ад вольнага часу, а той, хто мае малыя справы, стане мудрым.
25 Адкуль здабудзе мудрасьць той, хто трымае плуг і хваліцца рэзком, хто гоніць валоў і заняты працай іхняй, і хто гаворыць пра быкоў?
26 Ён аддае розум свой, каб рабіць баразны; і старанна дае каровам корм.
27 Так і кожны цесляр і майстар, што працуе дзень і ноч, і тыя, што выразаюць і пячацяць, і стараюцца рабіць вялікую разнастайнасць, і аддаюцца фальшывым выявам, і пільнуюць, каб скончыць працу:
28 Каваль таксама сядзіць каля кавадла і разглядае жалезную працу, пара агню з'ядае яго цела, і ён змагаецца з жарам печы: шум молата і кавадла заўсёды ў яго вушах, і яго вочы глядзяць нерухома на ўзор таго, што ён робіць; ён настроены скончыць сваю працу і сочыць за тым, каб адшліфаваць яе дасканала:

29 Так робіць і ганчар, які сядзіць за працай сваёй і круціць кола нагамі сваімі, і ён заўсёды ўважлівы да працы сваёй і робіць усю працу сваю па ліку;
30 Ён лепіць гліну рукою Сваёю і кладзе сілу Сваю перад нагамі Сваімі; ён прыкладае сябе, каб кіраваць ім; і ён старанна ачышчае печ:
31 Усе яны спадзяюцца на рукі свае, і кожны мудры ў справе сваёй.
32 Без іх ня можа быць населены горад, і яны ня будуць жыць, дзе захочуць, і ня будуць хадзіць уверх і ўніз.
33 Іх ня трэба шукаць на судах публічных, і яны не павінны сядзець высока ў супольніцтве; і ня будуць яны там, дзе гавораць прыповесьці.
34 Але яны будуць падтрымліваць стан сьвету, і ўсё жаданьне іхняе ў справе майстэрства іхняга.

РАЗДЗЕЛ 39

1 Але той, хто аддае свой розум закону Усявышняга і заняты разважаннем аб ім, будзе шукаць мудрасці ўсіх старажытных і будзе заняты прароцтвамі.
2 Ён захавае словы славутых, і дзе хітрыя прытчы, там будзе і Ён.
3 Ён будзе шукаць таямніцы цяжкіх прысудаў і будзе ведаць змрочныя прытчы.
4 Ён будзе служыць сярод знатных людзей і зьяўляцца перад князямі; бо ён выпрабаваў дабро і зло сярод людзей.
5 Ён аддасьць сэрца сваё, каб зьвярнуцца да Госпада, Які стварыў яго, і будзе маліцца перад Усявышнім, і адкрые вусны свае ў малітве, і замаліць за грахі свае.
6 Калі захоча вялікі Гасподзь, Ён напоўніцца духам разумення: выльє мудрыя словы і падзякуе Госпаду ў малітве сваёй.
7 Ён будзе накіроўваць параду і веды свае, і ў таямніцах сваіх будзе разважаць.
8 Ён будзе абвяшчаць тое, чаму навучыўся, і будзе хваліцца законам запавету Гасподняга.
9 Многія хваляць розум ягоны; і пакуль свет існуе, ён не будзе знішчаны; памяць пра яго не адыдзе, і імя яго будзе жыць з роду ў род.
10 Народы будуць абвяшчаць мудрасьць Ягоную, і сход абвяшчаць хвалу Ягоную.
11 Калі ён памрэ, пакіне імя большае за тысячу, а калі ажыве, памножыць яго.
12 Але я маю яшчэ сказаць, пра што я думаў; бо я насычаны, як месяц у поўню.
13 Паслухайце мяне, дзеці святыя, і распусціцеся, як ружа, якая расце ля ручая палявога:
14 І дайце духмяны водар, як ладан, і расквітнейце, як лілея, пашлеце водар і сьпявайце песьню хвалы, дабраслаўляйце Госпада ва ўсіх справах Ягоных.
15 Узьвялічвайце імя Ягонае і абвяшчайце хвалу Яго песьнямі вуснаў вашых і гусьлямі, і, праслаўляючы Яго, кажыце такім чынам:
16 Усе справы Госпада вельмі добрыя, і ўсё, што Ён загадае, будзе выканана ў свой час.
17 І ніхто не скажа: што гэта? навошта гэта? бо ў зручны час усе яны будуць адшуканы: па загадзе Ягоным вада сталася, як куча, і па словах вуснаў Ягоных - ёмістасці для вады.
18 Па загадзе Ягоным робіцца ўсё, што Яму падабаецца; і ніхто не можа перашкодзіць, калі ён выратуе.
19 Дзеі ўсякай плоці перад Ім, і ніштo ня можа схавацца ад вачэй Ягоных.
20 Ён бачыць ад веку да веку; і няма нічога цудоўнага перад ім.
21 Чалавеку ня трэба казаць: што гэта? навошта гэта? бо Ён стварыў усё для іх выкарыстання.
22 Дабраславеньне Яго пакрыла сушу, як рака, і напаіла яе, як паток.
23 Як Ён ператварыў ваду ў салёную, так народы атрымаюць у спадчыну гнеў Ягоны.
24 Як шляхі Ягоныя простыя для сьвятога; так яны - спатыкненьні для бязбожнікаў.
25 Бо дабро - гэта дабро, створанае ад пачатку, а зло для грэшнікаў.
26 Галоўныя рэчы для ўсяго жыцця чалавека - вада, агонь, жалеза і соль, пшанічная мука, мёд, малако і кроў вінаграда, і алей, і адзенне.
27. Усё гэта на карысць пабожным, а грэшнікам - у зло.
28 Ёсьць духі, створаныя для помсты, якія ў лютасьці сваёй ляжаць на раны; у час знішчэння яны выліваюць сваю сілу і супакойваюць гнеў таго, хто іх стварыў.
29 Агонь, і град, і голад, і сьмерць - усё гэта створана дзеля помсты;
30 Зубы зьвяроў, і скарпіёны, і зьмеі, і меч караюць бязбожных на пагібель.
31 Запаведзямі Ягонымі будуць радавацца, і на зямлі будуць гатовыя, калі спатрэбіцца; і калі прыйдзе іх час, яны не пераступяць слова Ягонага.
32 Таму я з самага пачатку быў цвёрды, і думаў пра гэта, і пакінуў гэта ў запісе.
33 Усе справы ў Госпада добрыя, і ўсё, што трэба, Ён дасьць у свой час.
34 Так што ня можа чалавек сказаць: гэта горш за тое;
35 І таму хваліце Госпада ўсім сэрцам і вуснамі, і дабраслаўляйце імя Госпада.

РАЗДЗЕЛ 40

1 Вялікая пакута створана кожнаму чалавеку, і цяжкае ярмо на сынах Адамавых ад таго дня, калі яны выйдуць з улоньня маці сваёй, да таго дня, калі яны вернуцца да маці ўсяго.
2 Уяўленьне іх пра тое, што будзе, і пра дзень сьмерці трывожыць думкі іхнія і выклікае страх у сэрцах;
3 Ад таго, хто сядзіць на троне славы, да таго, хто прыніжаны ў зямлі і попеле;
4 Ад таго, хто носіць пурпуру і карону, да таго, хто апрануты ў ільняную сукенку.
5 Гнеў і зайздрасьць, бяда і трывога, страх сьмерці і гнеў і сварка, і ў час спакою на ложку ягоным начны сон зьмяняюць яго веды.

6 Крыху ці зусім ня спачывае ён, а потым ён у сьне, як у дзень варты, з трывогай у вачах сэрца свайго, нібы вырваўся зь бітвы.
7 Калі ўсё ў бяспецы, ён прачынаецца і дзівіцца, што страху няма.
8 Такое здараецца з усякай плоцццю, як з чалавекам, так і з быдлам, і гэта ў сем разоў болей з грэшнікамі.
9 Смерць і кровапраліцце, сварка і меч, бедствы, голад, скруха і біч;
10 Гэта створана для бязбожнікаў, і дзеля іх прыйшоў патоп.
11 Усё, што ад зямлі, вернецца ў зямлю, і што ад вады, вернецца ў мора.
12 Усялякае хабарніцтва і несправядлівасьць будуць вынішчаныя, але праўдзівыя справы будуць трываць вечна.
13 Мабыт няправедных высахне, як рака, і зьнікне з шумам, як моцны гром падчас дажджу.
14 Калі ён адкрые руку сваю, ён будзе радавацца, і злачынцы будуць знішчаны.
15 Сыны бязбожных ня будуць пускаць шмат галінаў, але будуць, як нячыстыя карані на цьвёрдым камені.
16 Пустазелле, якое расце на кожнай вадзе і на беразе ракі, павінна быць вырвана перш за ўсё травы.
17 Шчодрасьць - як самы пладаносны сад, а міласэрнасьць трывае вечна.
18 Працаваць і быць задаволеным тым, што мае чалавек, - гэта салодкае жыццё, але той, хто знайшоў скарб, вышэйшы за іх абодвух.
19 Дзеці і будова горада працягваюць імя чалавека, але беззаганная жонка вышэй за іх абодвух.
20 Віно і музыка цешаць сэрца, але любоў да мудрасьці вышэй за іх абодвух.
21 Дудка і гусьлі гучаць салодка, але мова прыемная над імі абодвума.
22 Вока тваё жадае ласкі і красы, але болей за зерне, пакуль яно зялёнае.
23 Сябар і таварыш ніколі не сустракаюцца дрэнна, але над абодвума жонка з мужам.
24 Браты і дапамога супраць часу смутку, але міласціна дасць больш за іх абодвух.
25 Золата і срэбра трымаюць ногі, але парада вышэй за іх абодвух.
26 Багацьце і сіла падымаюць сэрца, але страх Гасподні вышэй за іх абодвух: няма нястачы ў страху Гасподнім і ня мае патрэбы ў дапамозе.
27 Страх Гасподні - гэта плодны сад, які атуляе Яго вышэй за ўсякую славу.
28. Сыне мой, не жабрачай жыцця; бо лепш памерці, чым жабраваць.
29 Жыцьцё таго, хто залежыць ад чужога стала, ня лічыцца за жыцьцё; бо ён апаганьвае сябе чужой ежай, але мудры чалавек, добра выхаваны, будзе сцерагчыся гэтага.
30 Жабрацтва салодкае ў вуснах бессаромнага, але ў чэраве ягоным гарыць агонь.

РАЗДЗЕЛ 41

1 О смерць, які горкі ўспамін пра цябе для чалавека, які жыве спакойна ў сваёй маёмасці, для чалавека, якому няма чаго дакучаць, і які мае дабрабыт ва ўсім: так, для таго, хто яшчэ можа атрымаць мяса!
2 О сьмерць, прыгавор твой убогім і таму, чыя сіла аслабла, хто цяпер у апошнім веку і пакутуе ад усяго, і таму, хто ў роспачы і страціў цярпеньне!
3 Ня бойся сьмяротнага прысуду, памятай тых, што былі да цябе і якія прыйдуць пасьля; бо гэта прысуд Госпада над усякай плоццю.
4 І чаму ты супраць волі Ўсявышняга? няма інквізіцыі ў магіле, ці жыў ты дзесяць, ці сто, ці тысячу гадоў.
5 Сыны грэшнікаў - агідныя дзеці, і тыя, што ведаюць у жытлішчы бязбожных.
6 Спадчына дзяцей грэшнікаў загіне, і нашчадкі іхнія будуць мець вечную ганьбу.
7 Дзеці будуць наракаць на бязбожнага бацьку, бо за яго будуць ганяцца.
8 Гора вам, бязбожнікі, што пакінулі закон Бога Ўсявышняга! бо калі памножыцеся, то на пагібель вам;
9 І калі вы народзіцеся, вы народжаныя для праклёну; і калі вы памрэце, праклён будзе вашай доляй.
10 Усё зямное вернецца ў зямлю, і пойдзе бязбожны ад праклёну да пагібелі.
11 Плач людзей па целах іхніх, а ліха грэшнікаў будзе зьнішчана.
12 Паважай імя Тваё; бо гэта будзе працягвацца з табой больш за тысячу вялікіх скарбаў золата.
13 Добрае жыццё мае мала дзён, а добрае імя вечна.
14. Дзеці мае, захоўвайце пакаранне ў спакоі: бо схаваная мудрасць і нябачны скарб - якая карысць з іх абодвух?
15 Чалавек, які хавае сваё глупства, лепшы за чалавека, які хавае сваю мудрасьць.
16 Дык вось, пасаромейцеся слова майго, бо нядобра захоўваць у сабе сорам; і не ва ўсім яно цалкам ухвалена.
17 Саромейцеся блудадзейства перад бацькам і маці, ілжы перад князем і дужым;
18 Пра правіну перад суддзёй і кіраўніком; беззаконня перад сходам і людзьмі; несправядлівасці перад партнёрам і сябрам;
19 і крадзяжу ў месцы твайго пасяленьня і ў праўдзе Божай і ў запавеце Ягоным; і абаперціся локцем на мяса; і пагарды даваць і браць;
20 І маўчаньня перад тымі, што вітаюць цябе; і глядзець на блудніцу;
21 і адвярнуць твар твой ад сваяка твайго; або забраць частку або падарунак; або глядзець на чужую жонку.
22 Або каб быў заняты служанкай сваёй і не падыходзіў да ложка яе; або паблажлівых прамоваў перад сябрамі; і пасля таго, як ты даў, не дакарай;
23 Або паўтараць і казаць зноў тое, што ты чуў; і раскрыцця таямніц.

24 Так ты будзеш пасаромлены і знойдзеш ласку перад усімі людзьмі.

РАЗДЗЕЛ 42

1 Не саромся гэтага і не прымай нікога ў грэх гэтым:
2 Пра закон Усявышняга і запавет Ягоны; і пра суд, каб апраўдаць бязбожных;
3 разьліку з таварышамі і падарожнікамі; або дар спадчыны сяброў;
4 дакладнасці балансу і вагаў; або атрымаць шмат ці мала;
5 І аб абыякавым продажы купцоў; шмат карэкцыі дзяцей; і прымусіць бок злога слугі сыходзіць крывёй.
6 Добра захоўваць, дзе злая жонка; і маўчы, дзе шмат рук.
7 Дастаўце ўсё па колькасці і вазе; і запісвайце ўсё, што вы выдаяце або атрымліваеце.
8 Не саромся паведамляць неразумным і дурным, і вельмі старым, якія спрачаюцца з маладымі: так ты будзеш сапраўды вучоным і ўхвалены ўсімі людзьмі.
9 Бацька будзіць па дачцэ, і ніхто ня ведае; і клопат пра яе пазбаўляе сну; і замужам, каб яе не зненавідзелі:
10 у дзявоцтве сваім, каб не апаганілася і не зачала ў доме бацькі свайго; і маючы мужа, каб яна не паводзіла сябе дрэнна; і калі яна выйдзе замуж, каб яна не была бясплоднай.
11 Сцеражы бессаромную дачку, каб яна не зрабіла цябе пасьмешышчам для ворагаў тваіх, і паганаваньнем у горадзе, і ганьбаю ў народзе, і каб не пасароміла цябе перад натоўпам.
12 Не глядзі на красу кожнага цела і не сядзі сярод жанчын.
13 Бо ад вопраткі выходзіць моль, а ад жанчын - ліха.
14 Лепей няголнасьць мужчыны, чым пачцівая жанчына, жанчына, кажу, што наводзіць сорам і ганьбу.
15 Успомню дзеі Гасподнія і абвяшчу тое, што я бачыў: у словах Госпада дзеі Ягоныя.
16 Сонца, якое асьвятляе, глядзіць на ўсё, і дзея яго поўная славы Гасподняй.
17 Не даў Гасподзь улады сьвятым абвяшчаць усе цуды Ягоныя, якія Ўсемагутны Госпад цьвёрда ўстанавіў, каб усё, што ёсьць, усталявалася дзеля славы Ягонай.
18 Ён шукае глыбіню і сэрца, і разглядае іх хітрасці, бо Гасподзь ведае ўсё, што можна ведаць, і бачыць знакі свету.
19 Ён абвяшчае мінулае і будучае і адкрывае крокі схаванага.
20 Ніякая думка не абміне яго, ні слова не схавана ад яго.
21 Ён упрыгожыў цудоўныя ўчынкі сваёй мудрасьці, і Ён ад веку да веку: да яго нельга нічога дадаць, і нельга яго зьменшыць, і ён ня мае патрэбы ў дарадцы.
22 О, якія жаданыя ўсе справы Ягоныя! і каб чалавек мог убачыць нават іскру.
23 Усё гэта жыве і застаецца вечна для ўсіх мэтаў, і ўсё паслухмянае.
24 Усё падвойваецца адно супраць аднаго, і Ён нічога не зрабіў недасканалым.
25 Адно сьцьвярджае дабро або іншае; і хто насыціцца, гледзячы на славу Ягоную?

РАЗДЗЕЛ 43

1 Пыха вышыні, ясная цьвердзь, прыгажосьць нябёсаў у слаўным выглядзе яго;
2 Сонца, калі яно зьяўляецца, абвяшчаючы пры сваім узыходзе, як дзівосная прылада, твор Усявышняга:
3 Апоўдні ён сушыць зямлю, і хто вытрымае пякоту яе?
4 Чалавек, які раздзьмухвае печ, - у справах цяпла, але сонца ўтрая спальвае горы; выдыхаючы вогненныя пары і пасылаючы яркія прамяні, зацямняе вочы.
5 Вялікі Гасподзь, Які стварыў гэта; і па загадзе ягоным сьпяшаецца.
6 Ён таксама зрабіў месяц, каб служыць у свой час для абвяшчэння часоў і знаку свету.
7 Ад месяца - знак сьвятаў, сьвятло, якое зьмяншаецца ў сваёй дасканаласьці.
8 Месяц названы імем яе, дзівосна ўзрастаючы ў сваёй зьмене, будучы прыладай войскаў угары, зьзяючы на цьвердзі нябеснай;
9 Прыгажосьць нябёсаў, слава зорак, аздоба, якая сьвеціць на вышынях Госпада.
10 Па загадзе Сьвятога яны будуць стаяць у сваім парадку і ніколі не паслабяцца ў сваёй варце.
11 Глядзі на вясёлку і хвалі таго, хто яе стварыў; вельмі прыгожы ён у сваёй яркасці.
12 Ён акружае нябёсы слаўным колам, і рукі Ўсявышняга сагнулі яго.
13 Запаведзям Сваім Ён рассыпае снег і хутка пасылае маланкі суда Свайго.
14 Праз гэта адкрываюцца скарбы, і хмары ляцяць, як птушкі.
15 Вялікаю сілаю Сваёю Ён цьвёрдае хмары, і каменьчыкі граду разьбіваюцца.
16 Ад позірку Яго дрыжаць горы, і ад волі Яго дзьме паўднёвы вецер.
17 Ад раскату грому дрыжыць зямля: паўночная бура і завіруха: як птушкі лётаюць, раскідвае ён сьнег, і падзеньне яго - як бляск саранчоў;
18 Вока дзівіцца харастве беласці яе, і сэрца дзівіцца дажджу яе.
19 Іней, як соль, сыпле на зямлю, і, застыўшы, кладзецца на вострыя калы.
20 Калі дзьме халодны паўночны вецер, і вада застывае ў лёд, яна застаецца на кожным зборышча вады і апранае ваду, як панцыр.
21 Ён пажырае горы і паліць пустыню, і зьнішчае траву, як агонь.
22 Цяперашні лек ад усіх - гэта імгла, якая прыходзіць хутка, раса, якая прыходзіць пасля спёкі, асвяжае.

23 Радай Сваёй Ён супакойвае бездань і насаджвае ў ёй астравы.
24 Тыя, што плывуць па моры, кажуць пра небясьпеку яго; і калі мы чуем гэта на свае вушы, мы дзівімся гэтаму.
25 Бо ў ім ствараюцца дзіўныя і дзівосныя ўчынкі, усялякая разнастайнасьць зьвяроў і кітоў.
26 Празь Ім канец іх мае посьпех, і словам Ягоным усё трымаецца.
27 Мы можам гаварыць многа, але не хапае: таму, увогуле, Ён - усё.
28 Як мы можам узвялічыць Яго? бо Ён большы за ўсе справы Свае.
29 Страшны Гасподзь і вельмі вялікі, і дзіўная сіла Ягоная.
30 Калі вы праслаўляеце Госпада, узьвялічвайце Яго, наколькі можаце; бо нават ён яшчэ значна перавысіць; бо вы ніколі не можаце зайсці дастаткова далёка.
31 Хто бачыў Яго, каб Ён сказаў нам? і хто можа ўзвялічыць Яго, як Ён ёсць?
32 Ёсць яшчэ схаваныя большыя рэчы, чым гэтыя, бо мы бачылі толькі некаторыя з яго твораў.
33 Бо Гасподзь стварыў усё; і пабожным даў мудрасьць.

РАЗДЗЕЛ 44

1 Ухвалім жа славутых мужоў і бацькоў нашых, што нарадзілі нас.
2 Вялікую славу даў ім Гасподзь вялікай сілай Сваёй ад пачатку.
3 Такія, што кіравалі ў каралеўствах сваіх, людзі, славутыя сваёй магутнасьцю, якія давалі парады сваім розумам і абвяшчалі прароцтвы:
4 Правадыры народу парадамі сваімі і веданьнем сваім ідуць насустрач народу, мудрыя і красамоўныя настаўленьні іхнія:
5 Такія, як знайшлі музычныя мелодыі і пісьмова дэкламавалі вершы:
6 Багатыя людзі, абсталяваныя здольнасцямі, якія жывуць мірна ў селішчах сваіх:
7 Усе яны былі ў пашане ў родах сваіх і былі славаю часоў сваіх.
8 Ёсць з іх, што пакінулі пасля сябе імя, каб іх хвала была абвешчана.
9 А ёсьць і такія, што ня маюць памяці; якія загінулі, быццам іх і не было; і сталіся, быццам ніколі не нараджаліся; і іх дзеці за імі.
10 Але гэта былі міласэрныя людзі, чыя справядлівасьць не забытая.
11 З нашчадкамі іхнімі заўсёды застанецца добрая спадчына, і сыны іхнія ў запавеце.
12 Насеньне іхняе трывала, і дзеці іхнія дзеля іх.
13 Нашчадкі іхнія застануцца вечна, і слава іх не загіне.
14 Целы іхнія пахаваныя ў міры; але імя іх жыве вечна.
15 Народ абвяшчае мудрасьць іхнюю, і грамада абвяшчае хвалу іхнюю.
16. І спадабаўся Энох Госпаду і быў пераселены, будучы прыкладам пакаяньня для ўсіх пакаленьняў.
17 Ной быў знойдзены дасканалым і праведным; у час гневу ён быў узяты ў абмен на свет; таму ён застаўся на зямлі, калі прыйшоў патоп.
18 Запавет вечны быў заключаны зь ім, што ўсякая плоць не загіне больш ад патопу.
19 Абрагам быў вялікі бацька многіх народаў: у славе ня было падобнага да яго;
20 Які захаваў закон Усявышняга і быў у запавеце зь Ім; і калі ён быў выпрабаваны, ён быў прызнаны верным.
21 Таму ён запэўніў яго праз прысягу, што дабраславіць народы ў семені ягоным і памножыць яго, як пыл зямны, і ўзвысіць семя ягонае, як зоркі, і дасьць ім спадчыну ад мора да мора, і ад ракі да самага краю зямлі.
22 З Ісаакам таксама ўстанавіў дзеля Абрагама, бацькі свайго, дабраславеньне ўсім людзям і запавет, і паклаў яго на галаву Якава. Ён прызнаў яго ў сваім блаславенні, і даў яму спадчыну, і падзяліў яго долі; паміж дванаццаццю плямёнамі ён падзяліў іх.

РАЗДЗЕЛ 45

1 І вывеў зь яго чалавека міласэрнага, які знайшоў упадабаньне ўсякае плоці, Майсея, улюбёнага Богам і людзьмі, памяць пра якога блаславёная.
2 Ён упадобніў яго да слаўных сьвятых і ўзвялічыў яго, так што ворагі баяліся яго.
3 Сваімі словамі ён спыніў цуды, і прыславіў яго ў вачах каралёў, і даў яму наказ для народа ягонага, і паказаў яму частку сваёй славы.
4 Ён асьвяціў яго ў нявернасьці і лагоднасьці і выбраў яго з усіх людзей.
5 Ён даў яму пачуць голас свой, і ўвёў яго ў цёмную хмару, і даў яму загады перад абліччам сваім, закон жыцьця і веды, каб навучыць Якава запаветам Сваім і Ізраіля законам Сваім.
6 Ён узвысіў Аарона, сьвятога чалавека, падобнага да яго, брата ягонага, з калена Лявіінага.
7 Ён заключыў зь ім запавет вечны і даў яму сьвятарства ў народзе; ён упрыгожыў яго прыгожымі ўпрыгожаннямі і апрануў яго ў мантыю славы.
8 Ён усклаў на Яго дасканалую славу; і ўмацаваў яго багатай вопраткай, нагавіцамі, доўгай рызай і наплечнікам.
9 І ён акружыў яго гранатамі і многімі залатымі званочкамі вакол, каб, калі ён ішоў, быў гук і шум, які можна было пачуць у храме, на памяць сынам народу ягонага;
10 у сьвятой вопратцы, з золатам, з блакітнага шоўку і пурпуру, з вышыўкай, з нагруднікам суда і з Урымам і Тумімам;
11 З кручанай чырвані, праца майстра, з каштоўнымі камянямі, выразанымі, як пячаткі, і ўмацаванымі золатам, праца ювеліра, з надпісам, выгравіраваным на памяць, паводле ліку плямёнаў Ізраілевых.

12 Ён усталяваў залаты вянок на мітру, на якой была выгравіравана святасць, упрыгожванне пашаны, дарагая праца, жаданні вачэй, добрыя і прыгожыя.
13. Да яго не было такіх, і ніхто чужы не апранаў іх, а толькі дзеці ягоныя і сыны сыноў ягоных заўсёды.
14 Ахвяры іхнія будуць спажытыя кожны дзень двойчы запар.
15 Майсей асьвяціў яго і памазаў яго сьвятым алеем; гэта было вызначана яму вечным запаветам і нашчадкам ягоным, пакуль будуць нябёсы, каб яны служылі яму і выконвалі чын сьвятарства, і дабраслаўляйце народ у імя Ягонае.
16 І выбраў яго з усіх жывых, каб прыносіць ахвяры Госпаду, дымленьне і пахучасьць на памяць, дзеля прымірэньня народу Свайго.
17 Ён даў яму запаведзі Свае і ўладу ў пастановах, каб ён вучыў Якава сьведчаньням і настаўляў Ізраіля законамі сваімі.
18 Чужынцы змовіліся супроць яго і зьняважалі яго ў пустыні, нават людзі, якія былі з боку Датана і Абірона, і грамада Кора, у лютасьці і гневе.
19 Убачыў гэта Гасподзь, і гэта было незадаволена Яму, і ў гневе Ягоным яны зьнішчалі;
20. Але ён уславіў Аарона і даў яму спадчыну, і падзяліў яму першыя пляды; асабліва ён прыгатаваў хлеба ўдосталь:
21 Бо яны ядуць ахвяры Госпада, якія Ён даў яму і нашчадкам ягоным.
22 Але ў зямлі народу ня меў ён спадчыны, і ня меў ён долі сярод народу, бо сам Гасподзь - доля ягоная і спадчына.
23 Трэці ў славе Фінээс, сын Элеазара, бо ён быў руплівы ў страху Гасподнім і стаяў з адвагай сэрца, калі народ адвярнуўся і мірыўся з Ізраілем.
24 Таму зь ім быў заключаны запавет міру, каб ён быў правадыром сьвятыні і свайго народу, і каб ён і яго нашчадкі мелі годнасьць сьвятарства навекі.
25. Паводле запавету, заключанага з Давідам, сынам Есэевым, з племя Юдавага, каб спадчына караля належала толькі нашчадкам ягоным, гэтак і спадчына Аарона належала нашчадкам ягоным.
26 Бог дасьць табе мудрасьці ў сэрцы тваім, каб судзіць народ Свой па праўдзе, каб ня былі зьнішчаныя даброты іхнія і каб слава іх заставалася вечна.

РАЗДЗЕЛ 46

1 Ісус, сын Нефа, быў адважны ў войнах і быў наступнікам Майсея ў прароцтвах, які паводле імя свайго стаў вялікім дзеля выратаваньня выбраных Божых і помсты ворагам, якія паўсталі на іх, каб паставіць Ізраіля ў спадчыну іхнюю.
2 Якую вялікую славу здабыў ён, калі падняў рукі свае і працягнуў меч свой на гарады!
3 кім перад ім так стаяў? бо сам Гасподзь прывёў да Яго ворагаў Ягоных.
4 Ці не сонца вярнулася праз яго? і ці не адзін дзень быў даўжэйшы за два?
5 Ён заклікаў Усявышняга Госпада, калі ворагі ціснулі на яго з усіх бакоў; і вялікі Пан пачуў яго.
6 І камянямі магутнай моцы ён абрушыў бітву на народы, і пры спуску з Бэтарона ён зьнішчыў тых, што супраціўляліся, каб народы пазналі ўсю сілу іхнюю, бо ён ваяваў перад вачыма Госпада. , і ён рушыў услед за Магутным.
7 І ў часы Майсея ён зьдзейсьніў міласэрнасьць, ён і Халеў, сын Ефаніі, у тым, што яны супрацьстаялі сходу і ўтрымлівалі народ ад граху, і супакойвалі нараканьне бязбожных.
8 І з шасцісот тысяч чалавек пешых захаваліся яны двое, каб увесці іх у спадчыну, у зямлю, што цячэ малаком і мёдам.
9 І даў Гасподзь сілу Халеву, і яна засталася зь ім да старасьці ягонай, і ён увайшоў на вышыні зямлі, і нашчадкі яго атрымалі гэта ў спадчыну.
10 каб усе сыны Ізраілевыя бачылі, што добра ісьці за Госпадам.
11 А пра судзьдзяў, кожнага паймення, чыё сэрца не блудадзейнічала і не адступіла ад Госпада, хай будзе блаславёная іх памяць.
12 Няхай расквітнеюць косьці іхнія зь месца свайго, і хай застанецца імя шанаваных на сынах іхніх.
13 Самуіл, прарок Гасподні, каханы сваім Госпадам, заснаваў царства і памазаў князёў над сваім народам.
14 Законам Гасподнім ён судзіў супольства, і Гасподзь убачыў Якава.
15 Вернасьцю сваёй ён стаўся прарокам, і словам яго вызналі верным у відзеньні.
16 Ён заклікаў магутнага Госпада, калі ворагі ціснулі на яго з усіх бакоў, калі ён ахвяраваў ягня.
17 І загрымеў Гасподзь зь нябёсаў і з вялікім шумам даў голас Свой.
18 І вынішчыў князёў Тырыйскіх і ўсіх князёў Філістымскіх.
19. І перад доўгім сном ён сказаў перад вачыма Госпада і памазанца Ягонага: я ня браў ні ў каго маёмасьці, нават абутку, і ніхто не вінаваціў яго.
20 І пасьля сьмерці сваёй ён прарочыў, і абвясьціў цару канец свой, і ўзьняў голас свой зь зямлі ў прароцтве, каб зьнішчыць бязбожнасьць людзей.

РАЗДЗЕЛ 47

1 Пасьля яго ўстаў Натан, каб прарочыць у часы Давіда.
2 Як тлушч, адабраны ад мірнай ахвяры, так выбраны Давід з сыноў Ізраілевых.
3 Ён гуляў са ільвамі, як зь казьлянятамі, і зь мядзьведзямі, як зь ягнятамі.
4 Хіба ён не забіў волата, калі той быў яшчэ малады? і ці не зьняў ён ганьбы з людзей, калі падняў руку з каменем у прашчы і разьбіў пахвальбу Галіяфа?
5 Бо ён заклікаў Усявышняга Госпада; і ён даў яму сілу ў правую руку, каб забіць гэтага магутнага ваяра і падняць рог народа свайго.
6 І народ ушанаваў яго дзесяткамі тысячаў і праславіў яго ў дабраслаўленьні Госпада, бо Ён даў яму вянок славы.

7 Бо ён зьнішчыў ворагаў з усіх бакоў і зьнішчыў Філістымлянаў, праціўнікаў сваіх, і разьбіў ім рогі да сёньняшняга дня.
8 Ва ўсіх творах сваіх славіў Сьвятога Ўсявышняга словамі хвалы; усім сэрцам спяваў песні і любіў таго, хто яго стварыў.
9 Ён таксама паставіў сьпевакоў перад ахвярнікам, каб яны гучалі салодкімі песьнямі і кожны дзень сьпявалі ў песьнях сваіх.
10 Ён упрыгожыў іхнія сьвяты і наладзіў урачыстасьці да канца, каб яны маглі славіць сьвятое імя Ягонае і каб сьвятыня гучала з раніцы.
11 Гасподзь зьняў грахі ягоныя і ўзвысіў рог яго навекі, даў яму запавет цароў і трон славы ў Ізраілі.
12 Пасьля яго паўстаў мудры сын, і дзеля яго жыў на волі.
13 Саламон валадарыў у мірны час і быў праслаўлены; бо Бог супакоіў усё вакол Яго, каб пабудаваць дом у імя Ягонае і падрыхтаваць сьвятыню Сваю навекі.
14 Як мудры быў ты ў маладосьці сваёй і, як рэка, напоўнены розумам!
15 Душа Твая пакрыла ўсю зямлю, і Ты напоўніў яе змрочнымі прытчамі.
16 Імя тваё дайшло да астравоў; і дзеля міру твайго ты быў умілаваны.
17 Краіны дзівіліся табе песьнямі і прыказкамі, і прытчамі, і тлумачэньнямі тваімі.
18 Імем Госпада Бога, Якога называюць Панам Богам Ізраілевым, ты сабраў золата, як волава, і памножыў срэбра, як сьвінец.
19 Ты схіліў сьцёгны твае перад жанчынамі, і целам тваім ты быў пакораны.
20 Ты апаганіў гонар тваю і апаганіў нашчадкаў тваіх, і навёў гнеў на сыноў тваіх і засмуціўся дурнотай тваёю.
21. І падзялілася царства, і ад Яфрэма запанавала мяцежнае царства.
22 Але Гасподзь ніколі не пакіне міласэрнасьці Сваёй, і не загіне ніводная дзея Ягоная, і не знішчыць нашчадкаў выбраных Сваіх, і семені ў таго, хто любіць Яго, не адбярэ: таму Ён даў рэшту Якаву , і з яго корань у Давіда.
23 Так спачыў Саламон з бацькамі сваімі, і з нашчадкаў сваіх пакінуў пасля сябе Раваама, дурноту народу і неразумнага, які адвярнуў народ сваёй парадай. Быў таксама Ераваам, сын Наватаў, які ўвёў Ізраіля ў грэх і паказаў Яфрэму шлях граху.
24 І памножыліся грахі іхнія вельмі так, што яны былі выгнаныя з зямлі.
25 Бо яны шукалі ўсякага зла, пакуль не прыйшла на іх помста.

РАЗДЗЕЛ 48

1 І ўстаў прарок Ільля, як агонь, і слова ягонае загарэлася, як сьветач.
2 Ён навёў на іх люты голад і сваёй руплівасьцю зьменшыў іх лік.
3 Словам Госпадонім ён замкнуў неба і тройчы звёў агонь.
4 О Ільля, як ты ўшанаваны ў цудах тваіх! і хто можа славіцца, як ты!
5 Які ўваскрасіў мёртвага са сьмерці і душу яго зь месца мёртвых словам Усявышняга:
6 Які звёў цароў на пагібель і паважаных з ложкаў іхніх,
7 Ты чуў папрокі Госпадонія на Сінаі і на Харыве - суд помсты,
8 Які памазваў цароў, каб помсьціць, і прарокаў, каб пасьпяваць за ім,
9 Які быў узяты ў віхуры вогненнай і ў калясьніцы вогненных коней,
10 Які быў прызначаны для выкрыцьцяў у свае часы, каб суцішыць гнеў суду Госпадоняга, перш чым ён выліўся ў лютасьць, і каб павярнуць сэрца бацькі да сына і аднавіць плямёны Якава.
11 Шчаслівыя тыя, што бачылі Цябе і заснулі ў любові; бо мы абавязкова будзем жыць.
12 Гэта быў Ільля, які быў ахоплены віхурай; і Елісей быў напоўнены духам сваім: пакуль ён жыў, ён не кранаўся прысутнасцю ніякага князя, і ніхто не мог яго скарыць.
13 Ніякае слова не магло адолець яго; і пасля смерці яго цела прарочыла.
14 Ён чыніў цуды ў сваім жыцьці, і ў сьмерці ягоныя былі дзівосныя справы ягоныя.
15. За ўсё гэта народ не пакаяўся і не адступіўся ад грахоў сваіх, пакуль не былі выкрадзены і вывезены зь зямлі сваёй, і не былі расьсеяны па ўсёй зямлі; аднак застаўся малы народ і кіраўнік у доме Давідавым. :
16 З іх адны рабілі тое, што заўгодна Богу, а другія памнажалі грахі.
17. І ўмацаваў Эзэкія горад свой і ўвёў у яго ваду; ён выкапаў цьвёрдую скалу жалезам і зрабіў студні для вады.
18 У свой час падышоў Сэнахерыб і паслаў Рабсака, і падняў руку на Сіён, і ганарліва хваліўся.
19 Тады задрыжэлі сэрцы іхнія і рукі, і яны пакутавалі, як жанчыны ў родах.
20 Але яны заклікалі Госпада міласэрнага і працягнулі да Яго рукі свае, і адразу пачуў іх Сьвяты зь нябёсаў і выратаваў іх служэньнем Эсая.
21 Ён пабіў войска Асірыйскае, і анёл Ягоны зьнішчыў іх.
22 Бо Эзэкія зрабіў тое, што было даспадобы Госпаду, і ўмацаваўся на шляху Давіда, бацькі свайго, як загадаў яму прарок Ісай, вялікі і верны ў праяве сваёй.
23 У яго час сонца зайшло назад, і ён падоўжыў жыццё каралю.
24 Ён убачыў цудоўным духам, што ўрэшце павінна было адбыцца, і суцешыў тых, што плакалі ў Сіёне.
25 Ён паказаў, што павінна адбыцца назаўсёды, і таемнае, ці калі-небудзь яно прыйшло.

РАЗДЗЕЛ 49

1 Успамін пра Ёсію падобны на склад духмянасьці, вырабленай аптэкарскім мастацтвам: яна салодкая, як мёд ва ўсіх вуснах, і як музыка на бяседзе з віном.
2 Ён паводзіў сябе сумленна ў навяртанні людзей і зняў мярзоты беззаконня.
3 Ён скіраваў сэрца сваё да Госпада і ў час бязбожных усталяваў пакланеньне Богу.
4 Усе, апрача Давіда, Эзэкіі і Ёсіі, былі паганыя: бо пакінулі закон Усявышняга, нават цары Юдэйскія пацярпелі паразу.
5 Таму ён аддаў іх уладу іншым, і іх славу іншаму народу.
6 Яны спалілі абраны горад сьвятыні і спустошылі вуліцы, паводле прароцтва Ераміі.
7 Бо яны крыўдзілі Яму, Які, аднак, быў пракокам, асьвечаным ва ўлоньні маці сваёй, каб выкарчоўваць, мучыць і губіць; і каб ён таксама будаваў і садзіў.
8 Гэта быў Езэкііль, які ўбачыў слаўную візію, якая была паказаная яму на калясьніцы херувімаў.
9 Бо ён згадаў ворагаў пад выявай дажджу і накіраваў тых, што ішлі направа.
10 І пра дванаццаць пракокаў хай будзе блаславёны ўспамін, і косьці іхнія хай расквітнеюць зь месца свайго, бо яны суцешылі Якуба і выратавалі іх цвёрдаю надзеяю.
11 Як нам узвялічыць Зарававэля? нават ён быў як пячатка на правай руцэ:
12 Такім быў Ісус, сын Ёсэдэка, які ў свой час пабудаваў дом і паставіў святыню Госпаду, прыгатаваную для вечнай славы.
13 І сярод абраных быў Неэмія, чыя вядомасць вялікая, які ўзвёў для нас сцены, якія былі павалены, і паставіў вароты і засаўкі, і зноў узняў нашыя руіны.
14 Але на зямлі не было чалавека, створанага як Энох; бо ён быў узяты з зямлі.
15 І не было такога юнака, як Язэп, правадыра братоў сваіх, апоры ў народзе, косьці якіх Госпад шанаваў.
16 Сэм і Сэт былі ў вялікай пашане сярод людзей, а таксама Адам быў вышэй за ўсё жывое ў стварэнні.

РАЗДЗЕЛ 50

1 Сымон першасвятар, сын Аніі, які пры жыцці аднавіў дом і ў дні яго ўмацаваў храм,
2 Ім была збудаваная з асновы ўдвая вышэйшая высокая цьвярдыня сьцяны вакол храма,
3 У ягоныя дні цыстэрна для вады, якая была ў компас, як мора, была пакрыта меднымі лістамі:
4 Ён паклапаціўся пра храм, каб ён не разваліўся, і ўмацаваў горад ад аблогі,
5 Як уславіўся Ён у народзе, калі выйшаў са сьвятыні!
6 Ён быў як ранішняя зорка сярод хмары і як месяц у поўню.
7 Як сонца, што свеціць над храмам Усявышняга, і як вясёлка, што свеціць у яркіх хмарах,
8 І як кветка ружаў вясной года, як лілеі каля патокаў водаў і як галінкі ладану ў летні час,
9 Як агонь і дымленьне ў кадзільніцы і як посуд з каванага золата, усыпаны ўсялякімі каштоўнымі камянямі,
10 І як прыгожая масьліна, якая расьце, і як кіпарыс, які расьце да аблокаў.
11 Калі Ён апрануўся ў пачэсную вопратку і апрануўся ў дасканаласьць славы, калі ўзышоў да сьвятога ахвярніка, учыніў сьвятую вопратку пачэснай.
12 Калі ён узяў часткі з рук сьвятароў, сам стаў каля вогнішча ахвярніка, акружаны, як малады кедр на Ліване; і, як пальмы, абступалі яго.
13. Так былі ўсе сыны Ааронавыя ў славе сваёй і прынашэньні Госпаду ў руках іхніх перад усім супольствам Ізраілевым.
14 і закончыўшы службу каля ахвярніка, каб упрыгожыць ахвяру Найвышэйшага Усемагутнага,
15 Ён працягнуў сваю руку да кубка, і выліў крыві вінаграда, ён выліў да падножжа алтара салодкую духмянасць Найвышэйшаму Каралю ўсіх.
16 Тады закрычалі сыны Ааронавыя, і затрубілі ў срэбныя трубы, і зрабілі вялікі шум, каб было чуваць, на памяць перад Усявышнім.
17 Тады ўсе людзі разам паспяшаліся і ўпалі ніцма на зямлю, каб пакланіцца Госпаду свайму Богу Усемагутнаму, Усявышняму.
18 Спевакі таксама спявалі хвалу сваімі галасамі, з вялікай разнастайнасцю гукаў была зроблена салодкая мелодыя.
19 І прасіў народ Госпада Ўсявышняга малітвай перад Міласэрным, пакуль не скончылася ўрачыстасьць Госпада і не скончылася служба Ягоная.
20. І сышоў, і падняў рукі свае на ўсё супольства сыноў Ізраілевых, каб дабраславіць Госпада вуснамі сваімі і весяліцца ў імя Ягонае.
21 І пакланіліся другі раз пакланіцца, каб атрымаць дабраславеньне ад Усявышняга.
22 Дык вось, блаславіце цяпер Бога ўсіх, які адзіны творыць цуды паўсюль, які ўзвышае дні нашыя ад улоньня маці і дзейнічае з намі паводле сваёй міласьці.
23 Ён дасьць нам радасьць сэрца, і мір будзе ў дні нашыя ў Ізраілі вечна.
24 Каб Ён пацьвердзіў міласэрнасьць Сваю да нас і вызваліў нас у свой час!
25 Ёсьць два народы, якіх брыдзіць сэрца маё, а трэці ня народ:
26 Тыя, што сядзяць на гары Самарыі, і тыя, што жывуць сярод Філістымлянаў, і той неразумны народ, які жыве ў Сіхеме.
27 Іісус, сын Сірахаў, Ерусалімскі, напісаў у гэтай кнізе настаўленне розуму і веды, які з сэрца свайго выліў мудрасць.
28 Шчасьлівы той, хто навучаны гэтым; і той, хто пакладзе іх у сэрца сваім, стане мудрым.
29 Бо калі ён выконвае іх, ён будзе моцны на ўсё, бо вядзе яго сьвятло Госпада, які дае мудрасьць

пабожным. Хай будзе імя Гасподняе навекі. Амін, амін.

РАЗДЗЕЛ 51

1 Малітва Ісуса, сына Сірахава. Буду славіць Цябе, Госпадзе і Цару, і славіць Цябе, Божа, Збаўца мой, слаўлю імя Тваё.
2 Бо Ты - мой абаронца і памочнік, і захаваў цела маё ад пагібелі, і ад пасткі паклёпніцкага языка, і ад вуснаў, якія выдумваюць ілжу, і быў мне памочнікам супроць праціўнікаў маіх.
3 І вызваліў мяне, паводле вялікай міласьці і велічы імя Твайго, ад зубоў тых, што былі гатовыя зьесьці мяне, і ад рук тых, што шукалі жыцьця майго, і ад шматлікіх пакутаў, якія Я меў;
4 Ад заглушэньня агню з усіх бакоў і ад агню, якога Я не распальваў;
5 З глыбіні чэрава пекла, з нячыстага языка і з ілжывых слоў.
6 Праз абвінавачаньне каралю ад няправеднага языка душа мая наблізілася да сьмерці, жыцьцё маё наблізілася да пекла.
7 Яны абступілі мяне з усіх бакоў, і не было чалавека, які б мог дапамагчы мне; я шукаў дапамогі ў людзей, але яе няма.
8 Тады я падумаў пра міласьць Тваю, Госпадзе, і пра дзеі Твае даўнія, як Ты вызваляеш тых, што чакаюць Цябе, і выратоўваеш іх з рук ворагаў.
9 Тады я ўзняў малітвы мае ад зямлі і маліўся аб вызваленні ад смерці.
10 Я заклікаў Госпада, Айца Госпада майго, каб Ён не пакінуў мяне ў дні скрухі маёй і ў час ганарыстасці, калі дапамогі няма.
11 Заўсёды буду славіць імя Тваё і буду пяяць хвалу з падзякай; і вось мая малітва была пачутая:
12 Бо Ты выратаваў мяне ад пагібелі і вызваліў мяне ад ліхога часу; таму я буду дзякаваць і славіць Цябе і дабраслаўляць імя іхняе, Госпадзе.
13 Калі я быў яшчэ малады, ці калі-небудзь выязджаў за мяжу, я адкрыта жадаў мудрасці ў малітве маёй.
14 Я маліўся за яе перад храмам і буду шукаць яе да канца.
15 Ад цьвету да сьпеласьці вінаграду сэрца маё цешылася ёю; нага мая ступала правільным шляхам, ад маладосьці маёй я шукаў яе.
16 Я крыху нахіліў вуха маё і прыняў яе, і шмат навучыўся.
17 Я атрымаў з гэтага карысць, таму аддам славу таму, хто дае мне мудрасць.
18 Бо я намерыўся паступіць за ёю і сьледаваў за дабром; так я не пасаромеюся.
19 Душа мая змагалася зь ёю, і ў дзеяньнях маіх я быў дакладны;
20 Я скіраваў душу маю да яе, і я знайшоў яе ў чысьціні; сэрца маё было зьвязана зь ёю ад пачатку, таму я не буду пакінуты.
21 Трывожылася сэрца маё, шукаючы яе; таму я здабыў добрую маёмасьць.
22 Гасподзь даў мне язык дзеля ўзнагароды, і я буду ім славіць Яго.
23 Набліжайцеся да Мяне, нявучы, і жывеце ў доме навукі.
24 Чаму вы марудзьце і што скажаце на гэта, калі душы вашы вельмі прагнуць?
25 Я адкрыў вусны мае і сказаў: купіце яе сабе без срэбра.
26 Падай шыю тваю пад ярмо, і няхай душа твая пryме настаўленьне: яе цяжка знайсьці.
27 Паглядзіце вачыма сваімі, як я мала працую, а шмат спачываю.
28 Атрымлівайце навуку з вялікімі грашыма і атрымайце ад яе шмат золата.
29 Няхай радуецца душа твая з міласэрнасці Ягонай і не саромейся хвалы Ягонай.
30 Рабі працу сваю раней, і ў свой час Ён дасьць табе ўзнагароду.

Book of Baruch

Кніга Баруха

РАЗДЗЕЛ 1

1 Вось словы кнігі, якую напісаў Барух, сын Нэрыі, сын Маасіі, сын Сэдэкіі, сын Асадыі, сын Хелкіі, у Вавілоне,
2 У пяты год і ў сёмы дзень месяца, калі Халдэі ўзялі Ерусалім і спалілі яго агнём.
3 І прачытаў Варух словы гэтай кнігі ў вушы Ехоніі, сына Ёахіма, цара Юдэйскага, і ў вушы ўсяго народу, які прыходзіў паслухаць кнігу,
4 І ў слыху вяльможаў і сыноў царскіх, і ў слыху старэйшынаў і ўсяго народу, ад ніжэйшага да высокага, усіх, што жылі ў Вавілоне каля ракі Суд.
5 Тады яны плакалі, пасьціліся і маліліся прад Госпадам.
6 Яны таксама зьбіралі срэбра па сілах кожнага:
7 І паслалі гэта ў Ерусалім да Ёакіма, першасьвятара, сына Хелкіі, сына Саломавага, і да сьвятароў, і да ўсяго народу, які быў зь ім у Ерусаліме,
8 У той самы час, калі ён прыняў посуд дома Гасподняга, які быў вынесены з храма, каб вярнуць яго ў зямлю Юдэйскую, у дзясяты дзень месяца Сівана, гэта значыць, срэбны посуд, які Сэдэкія сын Ёсіі, цар Яды,
9 Пасьля таго, як Навухаданасор, цар Вавілонскі, выгнаў Ехонію, і князёў, і палонных, і моцных, і народ зямлі зь Ерусаліма, і прывёў іх у Вавілон.
10. Яны сказалі: вось, мы паслалі вам грошы, каб купіць вам цэласпаленьня і ахвяры за грэх і дымленьня, і прыгатаваць манну, і прынесьці яе на ахвярнік Госпада Бога нашага;
11 І маліцеся за жыцьцё Навуханоносара, цара Вавілонскага, і за жыцьцё Бальтазара, сына ягонага, каб дні іхнія былі на зямлі, як дні неба;
12 І дасьць нам Гасподзь сілу і прасьвятліць вочы нашы, і будзем жыць у ценю Навуханадора, цара Вавілонскага, і ў ценю Вальтазара, сына ягонага, і будзем служыць ім шмат дзён і здабыць ласку ў іхніх вачах .
13 Маліцеся і за нас Госпаду Богу нашаму, бо мы зграшылі супроць Госпада Бога нашага; і да гэтага дня лютасьць Госпада і гнеў Яго не адвярнуліся ад нас.
14 І вы будзеце чытаць гэтую кнігу, якую мы паслалі вам, каб спавядацца ў доме Гасподнім у сьвяты і ўрачыстыя дні.
15 І скажаце: Госпаду Богу нашаму належыць праведнасьць, а нам сарам на тварах, як гэта сталася сёньня ў Юдэі і ў жыхароў Ерусаліма,
16 і царам нашым, і князям нашым, і святарам нашым, і прарокам нашым, і бацькам нашым:
17 бо мы зграшылі перад Госпадам,
18 і не паслухаліся яго і не паслухаліся голасу Госпада Бога нашага, каб пастурапаць паводле запаведзяў, якія Ён даў нам адкрыта;
19. З таго дня, калі Гасподзь вывеў бацькоў нашых зь зямлі Егіпецкай, аж да сёньняшняга дня, мы былі непаслухмяныя Госпаду Богу нашаму, і не паслухаліся голасу Ягонага.
20 Дзеля гэтага прыляпілася да нас зло і праклён, які наказаў Гасподзь праз Майсея, раба Свайго, у час, калі вывеў бацькоў нашых зь зямлі Егіпецкай, каб даць нам зямлю, у якой цячэ малако і мёд, як і гэта ўбачыць гэты дзень.
21 Але мы ня слухаліся голасу Госпада Бога нашага, паводле ўсіх слоў прарокаў, якіх Ён пасылаў да нас.
22 Але кожны чалавек кіраваўся памкненьнямі ліхога сэрца свайго, каб служыць чужым багам і рабіць благое ў вачах Госпада Бога нашага.

РАЗДЗЕЛ 2

1. І спраўдзіў Гасподзь слова Сваё, якое вымавіў супроць нас і судзьдзяў нашых, якія судзілі Ізраіля, і цароў нашых, і князёў нашых, і супроць Ізраільцянаў і Юдэяў,
2 каб навесьці на нас вялікія пошасьці, якіх ня было пад усім небам, як гэта было ў Ерусаліме, паводле напісанага ў законе Майсея;
3 каб чалавек еў мяса сына свайго і мяса дачкі сваёй.
4 І аддаў іх у пакору ўсім царствам вакол нас, каб яны былі на ганьбу і на спусташэньне ўсім навакольным народам, куды расьсеяў іх Гасподзь.
5 Такім чынам мы былі паніжаны, а не ўзнесены, бо зграшылі перад Госпадам Богам нашым і не паслухаліся голасу Ягонага.
6 У Госпада, Бога нашага, належыць праўда, а ў нас і ў бацькоў нашых адкрыты сорам, як сёньня відаць.
7 бо ўсе гэтыя пошасьці на нас, якія Гасподзь вымавіў на нас
8 Але мы не маліліся перад Госпадам, каб адвярнуць кожнага ад умыслаў ліхога сэрца свайго.
9 Таму Гасподзь пільнаваў нас на зло, і Гасподзь навёў яго на нас, бо справядлівы Гасподзь ва ўсіх учынках Сваіх, якія наказаў нам.
10 Але мы ня слухаліся голасу Ягонага, каб хадзіць паводле запаведзяў Госпада, якія Ён даў нам.
11 І сёньня, Госпадзе Божа Ізраілеў, Ты вывеў народ Твой зь зямлі Егіпецкай рукою моцнаю і мышцаю высокаю, і знакамі, і цудамі, і сілаю вялікаю, і здабыў сабе імя, як выглядае гэты дзень:

12. Госпадзе, Божа наш, мы зграшылі, мы ўчынілі бязбожнасьць, мы ўчынілі несправядлівасьць ва ўсіх пастановах Тваіх.
13 Няхай адвернецца ад нас гнеў Твой, бо мала нас засталося сярод народаў, куды Ты нас расьсеяў.
14 Пачуй малітвы нашы, Госпадзе, і просьбы нашыя, і дзеля Цябе выбаў нас, і дай нам ласку перад вачыма тых, што завялі нас.
15 каб уся зямля ведала, што Ты - Гасподзь Бог наш, бо Тваім імем названа Ізраіль і нашчадкі яго.
16 Паглядзі, Госпадзе, са сьвятога дому Твайго і паглядзі на нас; прыхілі вуха Тваё, Госпадзе, каб пачуць нас.
17 Расплюшчы вочы твае і паглядзі; бо памерлыя ў магілах, чые душы вынятыя з целаў іхніх, не аддадуць Госпаду ні хвалы, ні праўды;
18 Але душа моцна засмучаная, якая схілілася і кволая, і вочы слабеюць, і душа галодная дадуць хвалу і праўду Табе, Госпадзе.
19 Таму мы не молімся перад Табою, Госпадзе Божа наш, за праўду бацькоў нашых і каралёў нашых.
20 Бо Ты паслаў на нас гнеў Твой і гнеў Твой, як Ты казаў праз рабоў Тваіх, прарокаў, кажучы:
21 Так кажа Гасподзь: схіліце плечы вашыя на службу цару Вавілонскаму, і застанецеся на зямлі, якую Я даў бацькам вашым.
22 Калі ж вы не паслухаецеся голасу Гасподняга, каб служыць цару Вавілонскаму,
23 І знішчу ў гарадах Юдэі і па-за межамі Ерусаліма голас весялосці і голас весялосці, голас жаніха і голас нявесты, і ўся зямля будзе пустыняю жыхароў.
24 Але мы не хацелі слухацца голасу твайго, каб служыць цару Вавілонскаму; таму Ты спраўдзіў словы, якія Ты прамовіў праз рабоў Тваіх, прарокаў, каб косьці цароў нашых і косьці бацькоў нашых зняць са свайго месца.
25 І вось, яны выкінутыя на сьпёку дзённую і на начны мароз, і памерлі яны ў вялікіх пакутах ад голаду, ад мяча і ад пошасьці.
26 І дом, які названы тваім імем, ты спустошыў, як гэта бачна сёньня, за бязбожнасьць дому Ізраілевага і дому Юдавага.
27. Госпадзе, Божа наш, Ты ўчыніў з намі па ўсёй дабрыні Тваёй і па ўсёй вялікай міласэрнасьці Тваёй,
28 Як Ты казаў праз Майсея, раба Твайго, у той дзень, калі Ты загадаў яму напісаць закон перад сынамі Ізраілевымі, кажучы:
29 Калі вы не паслухаеце голасу Майго, дык гэты вельмі вялікі натоўп ператворыцца ў малую колькасць сярод народаў, куды Я расьсею іх.
30 Бо я ведаў, што яны не паслухаюць мяне, бо гэта народ цвёрдахрыбетны, але ў зямлі палону свайго яны ўспомняць пра сябе.
31 І ўведаюць, што Я Гасподзь Бог іхні, бо дам ім сэрца і вушы, каб чуць;
32 І будуць славіць Мяне ў зямлі палону свайго, і будуць успамінаць імя Маё,
33 І вернуцца ад цьвёрдахрыбта іхняга і ад ліхіх учынкаў сваіх, бо ўспомняць шлях бацькоў сваіх, якія зграшылі перад Госпадам.
34 І вярну іх у зямлю, якую Я абяцаў бацькам іхнім Абрагаму, Ісааку і Якаву з прысягаю, і будуць яны гаспадарамі над ёю; і памножу іх, і яны не паменшацца.
35. І заключу зь імі запавет вечны, каб быць ім Богам, і яны будуць Маім народам; і ня буду больш выганяць народу Майго, Ізраіля, зь зямлі, якую Я даў ім.

РАЗДЗЕЛ 3

1 Госпадзе Ўсемагутны, Божа Ізраілеў, душа ў тузе, устрывожаны дух кліча да Цябе.
2 Пачуй, Госпадзе, і памілуй; бо Ты міласэрны, і зьлітуйся над намі, бо мы зграшылі перад Табою.
3 Бо Ты трываеш вечна, а мы загінем зусім.
4 Госпадзе Усемагутны, Божа Ізраілеў, пачуй цяпер малітвы памерлых ізраільцянаў і сыноў іхніх, якія зграшылі перад Табою і не паслухаліся голасу Твайго, Бога свайго; .
5 Не памятай пра беззаконьні нашых продкаў, але думай пра сілу Тваю і імя Тваё цяпер, у гэты час.
6 Бо Ты - Гасподзь Бог наш, і Цябе, Госпадзе, славім.
7 І дзеля гэтага Ты ўклаў страх Твой у сэрцы нашыя, каб мы заклікалі імя Тваё і славілі Цябе ў палоне нашай, бо мы ўспомнілі ўсе беззаконьні бацькоў нашых, якія зграшылі перад Табою.
8 Вось, мы яшчэ сёньня ў палоне нашай, куды Ты расьсеяў нас, на ганьбу і на праклён і на адплату за ўсе беззаконьні бацькоў нашых, якія адступілі ад Госпада Бога нашага.
9 Слухай, Ізраэль, запаведзі жыцьця: услухайся, каб зразумець мудрасьць.
10 Як сталася, Ізраіле, што ты ў зямлі ворагаў тваіх, што ты састарэў у краіне чужой, што ты апаганіўся з мёртвымі,
11 Што ты залічаны да тых, што сыходзяць у магілу?
12 Ты пакінуў крыніцу мудрасьці.
13 Бо калі б ты хадзіў шляхам Божым, ты жыў бы ў міры вечна.

14 Даведайцеся, дзе мудрасьць, дзе сіла, дзе розум; каб і ты ведаў, дзе даўгата дзён і жыццё, дзе святло вачэй і спакой.
15 Хто знайшоў яе месца? ці хто ўвайшоў у яе скарбы?
16 Дзе князі паганаў і тыя, што панавалі над зьвярамі на зямлі?
17 Тыя, што забаўляліся з птушкамі нябеснымі, і тыя, што назапашвалі срэбра і золата, на якія спадзяюцца людзі, і не трымалі канца?
18 Для тых, што працавалі ў срэбры і былі так дбайныя, і чые справы недасьледныя,
19 Яны зьніклі і сышлі ў магілу, і іншыя ўзышлі замест іх.
20 Юнакі ўбачылі сьвятло і жылі на зямлі, але дарогі веды ня спазналі,
21 Не разумелі сьцежак яе і не трымаліся за яе: дзеці іхнія былі далёка ад гэтай дарогі.
22 У Ханаане пра гэта ня чулі, і ў Тэмане ня бачылі.
23 Агаранцы, што шукаюць мудрасьці на зямлі, гандляры Мэрану і Тэману, аўтары баек і шукальнікі розуму; ніхто з іх не спазнаў дарогі мудрасці і не памятае сцежак яе.
24 Як вялікі дом Божы, Ізраіль! і якое вялікае месца валодання яго!
25 Вялікі і не мае канца; высокі і невымерны.
26 Былі волаты, знакамітыя з самага пачатку, якія былі такога вялікага росту і такія знаўцы вайны.
27 Не тых выбраў Гасподзь і не даў ім дарогі веды;
28 Але яны былі зьнішчаныя, бо ня мелі мудрасьці, і загінулі праз сваю дурноту.
29 Хто ўзышоў на неба, узяў яе і зьвёў з воблакаў?
30 Хто перайшоў мора і знайшоў яе, і прынясе яе за чыстае золата?
31 Ніхто не ведае дарогі яе і не думае пра сцежку яе.
32 Але той, хто ведае ўсё, ведае яе і знайшоў яе сваім розумам;
33 Хто пасылае сьвятло, і яно ідзе, зноў кліча яго, і яно са страхам слухаецца яго.
34 Зоркі зазьзялі ў гадзінах сваіх і ўзрадаваліся; калі кліча іх, яны кажуць: вось мы; і таму яны з радасцю асвятлялі таго, хто іх стварыў.
35 Гэта ёсьць Бог наш, і ніхто іншы ня будзе падобны да Яго
36 Ён адкрыў усю дарогу ведаў і даў яе Якаву, слузе Свайму, і Ізраілю, каханаму Свайму.
37 Пасьля зьявіўся ён на зямлі і размаўляў зь людзьмі.

РАЗДЗЕЛ 4

1 Гэта кніга запаведзяў Божых і закон вечны: усе, хто захоўвае яго, ажывуць; а хто пакіне, памрэ.
2 Навярніся, Якаве, і вазьмі яго; хадзі перад сьвятлом яго, каб ты асьвятляўся.
3 Не аддавай славы сваёй іншаму, ні таго, што табе карысна, чужому народу.
4 Шчасьлівыя мы, Ізраіль, бо даспадобы Богу адкрыліся нам.
5 Бадзёрыся, народ мой, памяць Ізраіля.
6 Вы былі прададзеныя народам не на пагібель, але таму, што вы выклікалі гнеў у Бога, вы былі аддадзеныя ворагам.
7 Бо вы абуралі таго, хто вас стварыў, прыносячы ахвяры дэманам, а не Богу.
8 Вы забыліся пра вечнага Бога, Які выхаваў вас; і вы засмуцілі Ерусалім, які гадаваў вас.
9 Бо яна, убачыўшы гнеў Божы, які ідзе на вас, сказала: слухайце, жыхары Сіёна! Бог навёў на мяне вялікі плач;
10 Бо я бачыў палон сыноў і дачок маіх, які навёў на іх Вечны.
11 З радасьцю Я карміў іх; але адпусціў іх з плачам і галашэннем.
12 Няхай ніхто не цешыцца з мяне, удавы і многімі пакінутай, якая за грахі дзяцей маіх пакінута; таму што яны адышлі ад закона Божага.
13 Яны ня ведалі пастановаў Ягоных, і ня хадзілі шляхамі запаведзяў Ягоных, і не ступалі сьцежкамі пакараньня ў праўдзе Ягонай.
14 Няхай прыйдуць жыхары Сіёна і ўспомняць пра палон сыноў і дачок маіх, які навёў на іх Вечны.
15 Бо прывёў на іх народ здалёку, народ бессаромны і з чужой мовай, які ні старога чалавека не шкадаваў, ні дзіцяці не шкадаваў.
16 Яны забралі дарагіх улюбёных дзяцей удавы і пакінулі тую, што была адна, спустошаная без дачок.
17 Але чым я магу вам дапамагчы?
18 Бо той, хто навёў на вас гэтыя пошасьці, вызваліць вас ад рук ворагаў вашых.
19 Ідзіце, дзеці мае, ідзіце, бо я застаўся пусты.
20 Я скінуў з сябе вопратку міру і апрануўся ў вярэту малітвы маёй: буду клікаць Вечнага ў дні мае.
21 Адважвайцеся, дзеці мае, усклікніце да Госпада, і Ён вызваліць вас ад улады і рукі ворагаў.
22 Бо мая надзея на Вечнага, што Ён выратуе цябе; і прыйшла мне радасьць ад Сьвятога за міласьць, якая неўзабаве прыйдзе да вас ад Вечнага Збаўцы нашага.
23 Бо я выслаў цябе з плачам і плачам, але Бог верне цябе мне з радасцю і весялосцю навекі.

24 Як цяпер суседзі Сіёна ўбачылі тваю няволю, так убачаць неўзабаве збаўленьне тваё ад Бога нашага, якое прыйдзе на цябе зь вялікай славаю і бляскам спрадвечнага.
25 Дзеці мае, цярпліва цярпіце гнеў, які прыйшоў на вас ад Бога, бо вораг ваш перасьледаваў вас; але неўзабаве ты ўбачыш пагібель ягоную і наступіш на шыю яму.
26 Далікатныя мае пайшлі нялёгкімі шляхамі і былі забраныя, як статак, злоўлены ворагамі.
27 Суцяшайцеся, дзеці мае, і ўсклікніце да Бога, бо Той, хто прывёў гэта на вас, будзе ўспомнены.
28 Бо як вы думалі адступіцца ад Бога, так, вярнуўшыся, шукайце Яго ў дзесяць разоў.
29 Бо той, хто навёў на вас гэтыя пошасьці, прынясе вам вечную радасьць збаўленьнем вашым.
30 Будзь добрым сэрцам, Ерусаліме, бо суцешыць цябе Той, Хто даў табе гэтае імя.
31 Няшчасныя тыя, што крыўдзілі цябе і цешыліся з падзення твайго.
32 Няшчасныя гарады, якім рабілі сыны твае; няшчасная тая, што прыняла сыноў тваіх.
33 Бо, як яна цешылася з гібелі тваёй і цешылася з падзеньня твайго, так яна будзе перажываць за сваё спусташэньне.
34 Бо Я адбяру весялосьць мноства яго, і ганарыстасьць яго зьменіцца ў плач.
35 Бо прыйдзе на яе агонь адвеку, працяглы; і яна будзе населена д'яблaмі на доўгі час.
36. Азірніся, Ерусаліме, на ўсход і паглядзі на радасьць, якая ідзе табе ад Бога.
37 Вось, ідуць сыны твае, якіх ты адпусьціў, ідуць, сабраныя ад усходу да захаду словам Сьвятога, радуючыся ў славе Божай.

РАЗДЗЕЛ 5

1 Скінь, Ерусаліме, вопратку смутку і смутку і апраніся ў красу славы, якая ад Бога навекі.
2 Апраніся ў падвойнае адзеньне праўды, якая ад Бога; і ўскладзі на галаву тваю дыядэму славы Вечнага.
3 Бо Бог пакажа бляск тваю кожнай краіне пад небам.
4 Бо імя Тваё будзе называцца ў Бога вечна: супакоем праўды і славай пакланення Божага.
5 Устань, Ерусаліме, і стань высока, і паглядзі на ўсход, і паглядзі на дзяцей тваіх, сабраных ад захаду да ўсходу словам Сьвятога, якія радуюцца ў памяці Божай.
6 Бо яны пешшу адышлі ад цябе і былі адведзены ворагамі сваімі, але Бог прывядзе іх да цябе ў славе, як сыноў валадарства.
7 Бо Бог пастанавіў, каб кожны высокі пагорак і трывалыя берагі былі разбураны, і даліны засыпаны, каб выраўнаваць зямлю, каб Ізраіль ішоў бяспечна ў славе Божай,
8 І нават лясы і ўсякае пахучае дрэва ахінуць Ізраіля паводле загаду Божага.
9 Бо Бог будзе весьці Ізраіль з радасьцю ў сьвятле славы Сваёй зь міласэрнасьцю і справядлівасьцю, што ад Яго.

Letter of Jeremiah

Ліст Ерамії

РАЗДЗЕЛ 1

1 Копія пасланьня, якое Ярэмія паслаў да тых, каго кароль Вавілонскі меў вывесьці ў палон у Вавілон, каб пацьвердзіць іх, як загадаў яму Бог.
2 За грахі, якія вы ўчынілі перад Богам, вы будзеце адведзены ў палон у Вавілон Навухаданосарам, царом Вавілонскім.
3. І калі вы прыйдзеце ў Вавілон, засядзеце там шмат гадоў і доўгі час, а менавіта сем родаў, і пасьля гэтага Я выведу вас адтуль зь мірам.
4 Цяпер вы ўбачыце ў Вавілоне багоў срэбных, залатых і драўляных, якія нясуцца на плячах і выклікаюць страх у народаў.
5 Дык сьцеражыся, каб не прыпадабняцца да чужынцаў, ані да іх, калі ўбачыш натоўп перад імі і за імі, які пакланяецца ім.
6 Але скажыце ў сэрцах вашых: Госпадзе, мы павінны пакланяцца Табе.
7 Бо анёл Мой з вамі, і Я сам клапачуся пра душы вашыя.
8 Што тычыцца языка іхняга, то ён адшліфаваны майстрам, а самі яны пазалочаныя і срэбраныя; але яны фальшывыя і не могуць гаварыць.
9 І, узяўшы золата, як бы для дзяўчыны, якая любіць весяліцца, яны робяць кароны на галовы сваіх багоў.
10 Часам таксама жрацы перадаюць ад сваіх багоў золата і срэбра і аддаюць іх сабе.
11 Так, яны аддадуць з гэтага звычайным блудніцам і ўпрыгожаць іх, як людзей, вопраткай, будучы багамі срэбранымі, багамі золата і дрэва.
12 Але гэтыя багі не могуць выратавацца ад іржы і молі, хоць яны і пакрытыя пурпуровым адзеннем.
13 Яны выціраюць твары свае ад пылу ў храме, калі шмат на іх.
14 І той, хто ня можа пакараць сьмерцю таго, хто крыўдзіць яго, трымае скіпетр, як бы судзьдзя краіны.
15 Ён таксама мае ў правай руцэ кінжал і сякеру, але не можа выратавацца ад вайны і злодзеяў.
16 З чаго яны пазнаюцца, што яны не багі; дык ня бойцеся іх.
17 Бо як посуд, якім карыстаецца чалавек, ня мае ніякай вартасьці, калі ён разьбіты; так бывае і з багамі іхнімі: калі яны пастаўлены ў храме, дык вочы іх поўняцца пылам праз ногі тых, што ўваходзяць.
18 І як дзьверы з усіх бакоў надзейныя супраць таго, хто крыўдзіць цара, як таго, хто павінен пакутаваць сьмерцю, так і сьвятары зачыняюць свае храмы дзьвярыма, замкамі і засаўкамі, каб багоў іхніх не спустошылі разбойнікі.
19 Яны запальваюць ім свечкі, так, больш, чым для сябе, з якіх яны не бачаць ніводнай.
20 Яны як адна з бэлек храма, але яны кажуць, што іхнія сэрцы з'едзены тымі, што паўзуць з зямлі; і калі ядуць іх і вопратку іхнюю, не адчуваюць гэтага.
21 Іх твары чорныя ад дыму, які выходзіць з храма.
22 На іхніх целах і галовах сядзяць кажаны, ластаўкі і птушкі, а таксама каты.
23 Па гэтым пазнаеце, што яны ня багі; дык ня бойцеся іх.
24 Нягледзячы на золата, якое акружае іх, каб зрабіць іх прыгожымі, яны ня будуць сьвяціць, калі не адцяруць іржу;
25 Рэчы, у якіх няма дыхання, купляюцца даражэй.
26 Іх нясуць на плячах, ня маючы ног, чым яны заяўляюць людзям, што яны нічога ня вартыя.
27 І тыя, што служаць ім, саромеюцца: бо калі яны ўпадуць на зямлю, ня могуць самі ўстаць; ні, калі хто іх паставіць, ня могуць паварушыцца самі; ні, калі схіліцца, могуць выправіцца, але дары кладуць перад сабою, як мёртвым.
28 Што да таго, што прыносіцца ім у ахвяру, сьвятары іхнія прадаюць і злоўжываюць; такім жа чынам іхнія жонкі кладуць частку ў соль; а бедным і нямоглым нічога не даюць.
29 Жанчыны ў менструацыі і ў парадзіх ядуць ахвяры свае; па гэтым пазнаеце, што яны ня багі; ня бойцеся іх.
30 Бо як іх можна назваць багамі? таму што жанчыны ставяць мяса перад багамі з срэбра, золата і дрэва.
31 Сьвятары ж сядзяць у храмах сваіх з падранай вопраткай, з паголенымі галовамі і бародамі, і на галовах іхніх няма нічога.
32 Равуць і плачуць перад багамі сваімі, як людзі на балі, калі хто памёр.
33 Сьвятары таксама здымаюць вопратку сваю і апранаюць жонак і дзяцей сваіх.
34 Ці ліхо ім робіць, ці дабро, ня могуць заплаціць: ня могуць ні паставіць цара, ні зрынуць яго.
35 Падобным чынам яны ня могуць даць ні багацьцяў, ні грошай: хоць бы чалавек даў ім зарок і ня выканаў яго, яны не запатрабуюць гэтага.
36 Яны не могуць нікога выратаваць ад смерці і не вызваліць слабога ад моцнага.
37 Яны не могуць вярнуць зрок сляпому і не могуць дапамагчы нікому ў бядзе яго.

38 Яны не могуць аказаць міласэрнасці ўдаве і зрабіць дабро сіраце.
39 Багі іхнія драўляныя, абкладзеныя золатам і срэбрам, падобныя да камянёў, высечаных з гары: тыя, што пакланяюцца ім, будуць пасаромленыя.
40 Як жа чалавек думае і кажа, што яны багі, калі і самі Халдэі ганьбяць іх?
41 Калі яны ўбачаць нямога, што ня можа гаварыць, прыводзяць яго і просяць Бэла, каб ён мог гаварыць, як бы ён мог разумець.
42 Але яны самі ня могуць зразумець гэтага і пакідаюць іх, бо ня маюць веданьня.
43 Жанчыны, акружаныя вяроўкамі, седзячы на дарогах, спальваюць вотруб'е для духмянасці; але калі якая з іх, пацягнутая прахожымі, ляжа з ім, яна дакарае бліжняга свайго, што лічылі яго не такім вартым, як яна сама. , ні яе шнур абарваўся.
44 Усё, што робіцца сярод іх, - ілжыва; як жа тады можна лічыць або казаць, што яны багі?
45 Іх зрабілі цесляры і залатыя майстры: яны не могуць быць нічым іншым, чым жадаюць быць рабочым.
46 І тыя, што стварылі іх, ня могуць доўга існаваць; як жа тое, што зроблена з іх, павінна быць багамі?
47 Бо яны пакінулі хлусьню і ганьбу тым, што прыйдуць пасьля.
48 Бо калі прыйдзе на іх якая-небудзь вайна або пошасьць, сьвятары раяцца паміж сабою, дзе ім схавацца зь імі.
49 Як жа тады людзі не могуць зразумець, што яны не багі, якія не могуць выратавацца ні ад вайны, ні ад чумы?
50 Бо, бачачы, што яны толькі з дрэва і пакрыты срэбрам і золатам, потым будзе вядома, што яны ілжывыя:
51 І стане ясна ўсім народам і каралям, што яны не багі, але творы рук чалавечых, і што ў іх няма справы Божай.
52 Дык хто ня ведае, што яны ня багі?
53 Бо яны ня могуць ні паставіць цара ў зямлі, ні даць дажджу людзям.
54 Не могуць яны ні судзіць сваю справу, ні загладзіць крыўду, не маючы магчымасці, бо яны, як вароны паміж небам і зямлёю.
55 Дзеля гэтага, калі агонь упадзе на дом багоў з дрэва, або выкладзены золатам або срэбрам, іх жрацы ўцякуць і ўцякуць; але самі яны будуць спалены, як бэлькі.
56 Акрамя таго, яны не могуць супрацьстаяць ні цару, ні ворагам: як тады можна думаць або казаць, што яны багі?
57. І тыя багі драўляныя, пакрытыя срэбрам або золатам, ня могуць уцячы ні ад злодзеяў, ні ад разбойнікаў.
58 Золата, і срэбра, і вопратку, у якую яны апранутыя, моцныя бяруць і адыходзяць, і ня могуць дапамагчы сабе.
59 Таму лепей быць каралём, які выяўляе ўладу сваю, альбо карысным посудам у доме, якім павінен карыстацца гаспадар, чым такімі фальшывымі багамі; або быць дзвярыма ў доме, захоўваць у ім такія рэчы, чым такія ілжывыя багі. або драўляны слуп у палацы, чым такія ілжывыя багі.
60 Бо сонца, месяц і зоркі, будучы яркімі і пасланыя выконваць свае абавязкі, паслухмяныя.
61 Падобным чынам маланку, калі яна вырываецца, лёгка ўбачыць; і такім жа чынам вецер дзьме ў кожнай краіне.
62 І калі Бог загадвае воблакам накрыць увесь сьвет, яны робяць тое, што ім загадана.
63 І агонь, пасланы зь вышыні, каб пажэрці ўзгоркі і лясы, робіць так, як яму загадана: але яны не падобныя да іх ні навідавоку, ні ў сіле.
64 Таму нельга ні меркаваць, ні казаць, што яны багі, бо яны ня здольныя ані судзіць справы, ані рабіць людзям дабро.
65 Дык ведаючы, што яны ня багі, ня бойцеся іх,
66 Бо яны не могуць ні праклінаць, ні дабраслаўляць каралёў:
67 І ня могуць яны даваць азнакі на нябёсах сярод народаў, ня могуць сьвяціць, як сонца, і ня могуць сьвеціць, як месяц.
68 Звяры лепшыя за іх: бо яны могуць залезці пад покрыва і дапамагчы сабе.
69 Тады нам зусім не ясна, што яны багі: таму ня бойцеся іх.
70 Бо як страшыдла ў агурковым садзе нічога не трымае, так і багі іхнія драўляныя, абкладзеныя срэбрам і золатам.
71 Таксама і багі іхнія з дрэва, пакрытыя срэбрам і золатам, падобныя да белага церну ў садзе, на якім сядзіць кожная птушка; як і да мёртвага цела, што на ўсход у цемру.
72 І вы пазнаеце іх, што яны не багі, па яркай пурпуры, што гніе на іх;
73 Дык лепш справядлівы чалавек, які ня мае ідалаў, бо ён далёкі ад паганьбеньня.

Малітва Азарыі

РАЗДЗЕЛ 1

1 І хадзілі яны сярод агню, славячы Бога і дабраслаўляючы Госпада.
2 Тады Азарыя ўстаў і маліўся такім чынам; і, адкрыўшы рот сярод агню, сказаў:
3 Дабраслаўлёны Ты, Госпадзе, Божа айцоў нашых;
4 Бо Ты справядлівы ва ўсім, што зрабіў нам; і ўсе справы Твае праўдзівыя, шляхі Твае справядлівыя, і ўсе суды Твае праўдзівыя.
5 Над усім, што Ты навёў на нас і на сьвяты горад бацькоў нашых, на Ерусалім, Ты ўчыніў праўдзівы суд, бо па праўдзе і па праву Ты навёў на нас усё гэта за грахі нашыя.
6 Бо мы зграшылі і ўчынілі беззаконьне, адышоўшы ад Цябе.
7 Ва ўсім мы грашылі, і не паслухаліся запаведзяў Тваіх, і не захавалі іх, і не зрабілі так, як Ты загадаў нам, каб нам было добра.
8 Таму ўсё, што Ты навёў на нас, і ўсё, што Ты зрабіў нам, Ты зрабіў па праўдзе.
9 І аддаў ты нас у рукі бязбожных ворагаў, самых ненавісных пакінутых Богам, і цару несправядліваму, і самаму бязбожнаму ва ўсім сьвеце.
10 І цяпер мы ня можам адкрыць вуснаў нашых, мы сталіся сорамам і ганьбай рабам Тваім; і тым, што пакланяюцца Табе.
11 Але дзеля імя Твайго не аддай нас цалкам і не разрывай запавету Твайго;
12. І не адступі ад нас міласэрнасьці Тваёй дзеля Абрагама, умілаванага Твайго, дзеля Ісаака, раба Твайго, і дзеля сьвятога Ізраіля Твайго;
13 Тым, якім Ты казаў і абяцаў, што памножыш насеньне іх, як зоркі нябесныя і як пясок, што ляжыць на беразе мора.
14 Бо сталіся мы, Госпадзе, меншымі за любы народ і захоўваемся сёньня ва ўсім сьвеце за грахі нашыя.
15 Няма ў гэты час князя, ані прарока, ані правадыра, ані цэласпаленьня, ані ахвяры, ані прынашэньня, ані кадзіла, ані месца, каб прынесьці ахвяру перад Табою і атрымаць памілаваньне.
16 Але ў скрушаным сэрцы і пакорным духу няхай нас прымуць.
17 Як у цэласпаленьнях бараноў і цялят, як у дзясятках тысяч укормленых ягнят, так няхай сёньня будзе ахвяра наша перад вачыма Тваімі і дай нам цалкам ісьці за Табою, бо яны не пасаромеюцца таго, што даверыліся Табе.
18 І цяпер мы ўсім сэрцам ідзём за Табою, баімся Цябе і шукаем аблічча Твайго.
19 Не пасаромі нас, але ўчыні з намі паводле міласьці Тваёй і паводле вялікай міласьці Тваёй.
20 Вызвалі нас таксама паводле цудаў Тваіх, і дай славу імені Твайму, Госпадзе;
21 І хай пасаромеюцца яны ва ўсёй сваёй моцы і моцы, і хай іх сіла будзе зламаная;
22 І няхай ведаюць, што Ты Бог, адзіны Бог і слаўны на ўвесь сьвет.
23 І царскія слугі, якія клалі іх, не пераставалі распальваць печ каніфоллю, смалою, пакуллем і дровамі;
24 І полымя цягнулася над печчу на сорак дзевяць локцяў.
25 І прайшоў, і спаліў тых Халдэяў, якіх знайшоў каля печы.
26 Але анёл Гасподні сышоў у печ разам з Азарыям і таварышамі ягонымі і выгнаў полымя агню з печы;
27 І зрабіў сярэдзіну печы падобным да вільготнага сьвісту ветру, так што агонь зусім не дакранаўся іх, не шкодзіў і не турбаваў іх.
28 Тады трое, як з адных вуснаў, хвалілі, славілі і дабраслаўлялі Бога ў печы, кажучы:
29 Дабраславёны Ты, Госпадзе Божа айцоў нашых, хвалены і праслаўлены навекі.
30 І дабраславёнае слаўнае і сьвятое імя Тваё, і хвала і ўзьвялічэньне навекі.
31 Дабраславёны Ты ў храме сьвятой славы Тваёй, хвала і праслаўленьне перад усімі вавекі.
32 Дабрашчасны Ты, што глядзіш на бездані і сядзіш на херувімах, і хвалёны і праслаўлены навекі.
33 Дабраслаўлёны Ты на троне славы Царства Твайго, хвала і праслаўленьне над усімі навекі.

34 Дабраславёны Ты на цьвердзі нябёснай, і над усімі пахвалены і праслаўлены навекі.
35 Усе дзеі Гасподнія, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі,
36 Благаслаўляйце, нябёсы, Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
37 Благаслаўляйце, анёлы Гасподнія, Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
38 Усе воды, што над небам, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
39 Усе сілы Гасподнія, дабраслаўляйце Госпада, слаўце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
40 Сонца і месяц, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
41 Благаслаўляйце, зоркі нябесныя, Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
42 Усялякі дождж і раса, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
43 Усе вятры, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі,
44 Агонь і жар, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго vе ўсё назаўжды.
45 Благаслаўляйце, зіма і лета, Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
46 Росы і буры сьнежныя, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
47 Дабраслаўляйце, ночы і дні, Госпада: дабраслаўляйце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
48 Сьвятло і цемра, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
49 Дабраслаўляйце, лёд і холад, Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
50 Мароз і сьнег, блаславіце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
51 Благаслаўляйце, маланкі і хмары, Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
52 Хай дабраслаўляе зямля Госпада, слаўце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
53. Благаслаўляйце, горы і пагоркі, Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
54. Дабраслаўляйце, усё, што расьце на зямлі, Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
55 Благаслаўляйце, горы, Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
56 Благаслаўляйце, мора і рэкі, Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
57. Благаслаўляйце, кіты і ўсё, што рухаецца ў водах, Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
58 Благаслаўляйце Госпада, усе птушкі нябесныя, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
59 Усе жывёлы і быдла, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
60 Сыны чалавечыя, бласлаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
61 Дабраслаўляйце, Ізраіле, Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
62. Сьвятары Гасподнія, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго вавекі.
63 Слугі Гасподнія, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
64 Духі і душы праведных, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
65 Мужы сьвятыя і пакорныя сэрцам, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі.
66 Ананія, Азарыя і Місаіл, дабраслаўляйце Госпада, хвалеце і ўзьвялічвайце Яго навекі, бо Ён вызваліў нас ад пекла, і выратаваў нас ад рукі сьмерці, і вызваліў нас з сярэдзіны печы. і полымя палаючае: і з сярэдзіны агню Ён вызваліў нас.
67 Слаўце Госпада, бо Ён міласэрны, бо вечная міласьць Ягоная.
68 Усе шануючыя Госпада, дабраслаўляйце Бога багоў, слаўце Яго і слаўце Яму, бо вечная міласьць Ягоная.

СУЗАНА

РАЗДЗЕЛ 1

1 Жыў у Вавілоне чалавек, якога звалі Ёакім.
2 І ўзяў ён жонку, імя якой Сузана, дачку Хелкіі, жанчыну вельмі прыгожую і баяльную Госпада.
3 Бацькі яе таксама былі праведныя і вучылі дачку сваю паводле закону Майсея.
4 Ёакім быў вялікім багатым чалавекам і меў прыгожы сад пры сваім доме; і да яго звярталіся жыды; таму што ён быў больш паважаны за ўсіх.
5 У той жа год былі пастаўлены судзьдзямі двое са старэйшынаў народу, як сказаў Гасподзь, што бязбожнасьць прыйшла з Вавілона ад старажытных судзьдзяў, якія, здавалася, кіравалі народам.
6 Яны шмат сядзелі ў доме Ёакіма, і ўсе, хто меў спрэчкі, прыходзілі да іх.
7. Калі апоўдні людзі разышліся, Сузана пайшла ў сад мужа свайго пагуляць.
8 І два старэйшыны бачылі, як яна кожны дзень заходзіла і хадзіла; так што пажадлівасьць іхняя загарэлася да яе.
9 І перакруцілі розум свой і адвярнулі вочы свае, каб не глядзець на неба і не памятаць судоў справядлівых.
10 І хаця яны абодва былі параненыя яе любоўю, аднак адзін не адважыўся паказаць аднаму свайго гора.
11 Бо яны саромеліся заявіць пра сваю пажадлівасьць, што жадаюць мець зь ёю справы.
12 Але яны з дня ў дзень пільна глядзелі на яе.
13 І сказаў адзін другому: пойдзем дадому, бо час абеду.
14 І вось, выйшаўшы, аддзяліліся адзін ад другога і, павярнуўшыся, прыйшлі на тое ж месца; і пасля таго, як яны спыталіся адзін у аднаго аб прычыне, яны прызналі сваю пажадлівасць; затым яны прызначылі час абодва разам, калі яны маглі знайсці яе адну.
15 І сталася, як яны сачылі за патрэбным часам, яна ўвайшла, як і раней, толькі з дзвюма служанкамі і захацела памыцца ў садзе, бо было горача.
16 І не было там нікога, акрамя двух старэйшых, якія схаваліся і глядзелі на яе.
17. І сказала яна служанкам сваім: прынясіце мне алею і шароў для мыцця і замкніце дзверы ў сад, каб я памылася.
18 І яны зрабілі, як яна загадала ім, і зачынілі дзьверы ў садзе, і самі выйшлі праз тайныя дзьверы, каб узяць тое, што яна загадала ім; але не ўбачылі старэйшынаў, бо яны былі схаваныя.
19 Калі служанкі выйшлі, абодва старэйшыны ўсталі і падбеглі да яе, кажучы:
20 Вось, дзьверы саду зачыненыя, каб ніхто ня мог бачыць нас, і мы закаханыя ў цябе; таму пагадзіся з намі і ляжы з намі.
21 Калі ж не захочаш, то мы будзем сьведчыць супраць цябе, што з табою быў малады чалавек, і таму ты адпусьціла ад сябе служанак тваіх.
22 Тады Сюзана ўздыхнула і сказала: "Мне цяжка з усіх бакоў; бо, калі я зраблю гэта, гэта для мяне смерць; а калі я гэтага не зраблю, я не змагу пазбегнуць тваіх рук".
23 Лепей мне трапіць у рукі твае і не ўчыніць гэтага, чым зграшыць перад вачыма Госпада.
24 Пры гэтым Сузана закрычала моцным голасам, і два старэйшыны закрычалі на яе.
25 Тады той пабег і адчыніў дзверы ў сад.
26 Дык слугі дома, пачуўшы крык у садзе, кінуліся ў каморку паглядзець, што з ёю сталася.
27 Але калі старэйшыны выклалі сваю справу, слугі былі вельмі засароменыя, бо ніколі не было такога даносу пра Сузану.
28 І сталася на наступны дзень, калі народ сабраўся да яе мужа Ёакіма, прыйшлі таксама абодва старэйшыны, поўныя ліхіх намераў супраць Сузаны, каб забіць яе;
29 І сказаў перад народам: пашліце за Сузану, дачку Хелкія, жонку Ёакімава. І вось паслалі.
30 І прыйшла яна з бацькам сваім і маці яе, і дзецьмі сваімі, і ўсім родам яе.
31 Сузана была жанчынай вельмі далікатнай і прыгожай на выгляд.
32 І гэтыя бязбожнікі загадалі адкрыць яе твар, (бо яна была накрыта), каб яны напоўніліся яе прыгажосцю.
33. І плакалі сябры яе і ўсе, хто бачыў яе.
34 Тады абодва старэйшыны ўсталі пасярод народу і ўсклалі рукі на яе галаву.

35 І яна з плачам паглядзела на неба, бо спадзявалася сэрца яе на Госпада.
36 І сказалі старэйшыны: калі мы гулялі ў садзе адны, гэтая жанчына ўвайшла з дзвюма служанкамі і зачыніла дзверы ў сад і адпусціла служанак.
37. І прыйшоў да яе малады чалавек, які быў там схаваны, і спаў зь ёю.
38 Тады мы, што стаялі ў куце саду, убачыўшы гэтае ліхадзейства, пабеглі да іх.
39 І калі мы ўбачылі іх разам, чалавека мы не маглі ўтрымаць, бо ён быў мацнейшы за нас, і адчыніў дзьверы, і выскачыў.
40 Але, узяўшы гэтую жанчыну, мы спыталіся, хто гэты малады чалавек, але яна не захацела сказаць нам: гэта мы сьведчым.
41 Тады сход паверыў ім, як старэйшынам і судзьдзям народу, і асудзілі яе на сьмерць.
42 Тады Сузана ўсклікнула моцным голасам і сказала: О вечны Божа, які ведаеш таямніцы і ведаеш усё раней, чым яны паўстануць:
43 Ты ведаеш, што яны фальшыва сьведчаць супраць мяне, і вось, я павінен памерці; у той час як я ніколі не рабіў такіх рэчаў, якія гэтыя людзі зламысна выдумалі супраць мяне.
44 І пачуў Гасподзь голас яе.
45 Таму, калі яе вялі на сьмерць, Гасподзь уваскрасіў сьвяты дух юнака, якога звалі Данііл.
46 Які ўсклікнуў моцным голасам, я чысты ад крыві гэтай жанчыны.
47 Тады ўвесь народ павярнуўся да яго і сказаў: што значаць гэтыя словы, якія ты сказаў?
48 І ён, стоячы пасярод іх, сказаў: няўжо вы такія неразумныя, сыны Ізраілевыя, што без разбору і без веды праўды асуджаеце дачку Ізраіля?
49 Вяртайцеся зноў на месца суду, бо яны фальшыва сьведчаць супраць яе.
50 І ўвесь народ пасьпешліва зьвярнуўся, і старэйшыны сказалі яму: хадзі, сядзь сярод нас і раскажы нам, бо Бог даў табе гонар старэйшыны.
51 Тады Данііл сказаў ім: адстаўце гэтых двух далей аднаго ад другога, і я пагляджу на іх.
52 Дык калі яны былі разлучаныя адзін з адным, ён паклікаў аднаго з іх і сказаў яму: О ты, састарэлы ў бязбожнасці, цяпер выявіліся грахі твае, якія ты ўчыніў раней.
53 Бо ты вынес ілжывы прысуд і асудзіў нявіннага, а вінаватага адпусьціў на волю; але Гасподзь кажа: нявіннага і праведнага не забівай.
54 Дык вось, калі ты бачыў яе, скажы мне: пад якім дрэвам ты бачыў іх, якія збіраліся разам? Хто адказаў: Пад масцікавым дрэвам.
55 І Данііл сказаў: добра; ты хлусіў на сваю галаву; бо ўжо цяпер анёл Божы атрымаў прысуд Божы рассячы цябе напалам.
56. І адставіў яго ўбок, і загадаў прывесьці другога, і сказаў яму: о, семя Ханаанскае, а не Юдава, прыгажосьць падманула цябе, і пажадлівасьць скруціла сэрца тваё.
57. Так рабілі вы з дочкамі Ізраілевымі, і яны са страху дружылі з вамі; але дачка Юдава не цярпела ліхадзейства вашага.
58 Дык вось, скажы мне: пад якое дрэва ты ўзяў іх разам? Хто адказаў: Пад чэрпам.
59 Тады Данііл сказаў яму: добра; ты таксама хлусіў на сваю галаву, бо анёл Божы чакае мячом, каб рассячы цябе напалам і загубіць.
60 Пры гэтым увесь сход усклікнуў моцным голасам і праслаўляў Бога, Які збаўляе тых, што спадзяюцца на Яго.
61 І паўсталі яны супраць двух старэйшынаў, бо Данііл іхнімі ўласнымі вуснамі выкрыў іх у ілжывым сьведчаньні.
62. І паводле закону Майсеевага яны ўчынілі зь імі тое, што намерыліся зрабіць бліжнім сваім, і пакаралі іх сьмерцю. Такім чынам нявінная кроў была захавана ў той жа дзень.
63. Дык Хелкія і жонка яго праславілі Бога за дачку сваю Сузану, і за мужа яе Ёакіма, і за ўвесь род, бо не было ў ёй няпраўды.
64. З таго дня Данііл меў вялікую славу ў вачах народу.

Bel and the Dragon

Бел і цмок

РАЗДЗЕЛ 1

1 І цар Астыяг быў далучаны да сваіх бацькоў, і Кір Персідскі атрымаў сваё каралеўства.
2 І Данііл размаўляў з каралём і быў ушанаваны больш за ўсіх сяброў сваіх.
3 У Вавілонаў быў ідал, які называўся Бэл, і на яго трацілі кожны дзень дванаццаць вялікіх мер пшанічнай мукі, сорак авечак і шэсць сасудаў віна.
4 І кароль пакланяўся яму і кожны дзень хадзіў пакланяцца яму, а Данііл пакланяўся свайму Богу. І сказаў яму цар: чаму ты не пакланяешся Белу?
5 Ён адказаў і сказаў: таму што я магу пакланяцца не рукатворным ідалам, але Богу жывому, які стварыў неба і зямлю і валадарыць над усякай плоццю.
6. І сказаў яму кароль: ці ня думаеш ты, што Бэл ёсьць Бог жывы? ці не бачыш, колькі ён есць і п'е кожны дзень?
7 Тады Данііл усьміхнуўся і сказаў: не падманвайся, кароль, бо ўнутры гэта толькі гліна, а звонку медзь, і ён ніколі нічога ня еў і ня піў.
8. І разгневаўся цар, і паклікаў сваіх сьвятароў і сказаў ім: калі вы не скажаце мне, хто гэта з'ядае гэтыя выдаткі, вы памрэце.
9 Але калі вы пасьведчыце мне, што Бэл пажырае іх, дык Данііл памрэ, бо ён блюзьнерстваў на Бэла. І сказаў Данііл каралю: няхай будзе паводле твайго слова.
10 А сьвятароў Бэла было семдзесят, апроч жонак і дзяцей іхніх. І пайшоў кароль з Данілам у храм Бел.
11 І сказалі жрацы Бэла: вось, мы выходзім, а ты, цару, пастаў мяса і прыгатуй віно, і замкні дзьверы, і запячатай іх сваёй пячаткай;
12 А заўтра, калі ты ўвойдзеш, калі не знойдзеш, што Бэл з'еў усё, мы пацерпім смерць, або Данііл, які гаворыць на нас ілжыва.
13 І яны мала зважалі на гэта, бо пад сталом зрабілі тайны ўваход, праз які ўвесь час уваходзілі і ўжывалі тое.
14 І калі яны выйшлі, кароль паставіў ежу перад Белам. Цяпер Данііл загадаў сваім слугам прынесці попел, і яны рассыпалі яго па ўсім храме ў прысутнасці аднаго караля; тады яны выйшлі, і зачынілі дзверы, і запячаталі іх каралеўскай пячаткай, і так пайшлі.
15 Уначы прыйшлі сьвятары з жонкамі і дзецьмі сваімі, як звычайна рабілі, і елі і пілі ўсё.
16 Раніцай устаў кароль і Данііл зь ім.
17 І сказаў кароль: Данііл, ці цэлыя пячаткі? І сказаў ён: так, кароль, хай будуць здаровыя.
18 І як толькі ён адчыніў дзьверы, кароль паглядзеў на стол і ўсклікнуў моцным голасам: Вялікі ты, о Бэл, і няма ў цябе падману.
19 Тады Данііл засьмяяўся і стрымаў караля, каб ён не ўваходзіў, і сказаў: паглядзі цяпер на брук і добра адзнач, чые гэта сьляды.
20 І сказаў кароль: я бачу сьляды мужчын, жанчын і дзяцей. І тады цар раззлаваўся,
21 І ўзяў сьвятароў з іхнімі жонкамі і дзецьмі, і яны паказалі яму тайніцтвы, куды ўваходзілі, і спажылі тое, што было на стале.
22 Таму кароль забіў іх і аддаў Вэла ва ўладу Данііла, які разбурыў яго і храм ягоны.
23 І на тым самым месцы быў вялікі цмок, якому вавілоняне пакланяліся.
24 І сказаў кароль Данілу: хочаш сказаць, што і гэта медзь? вось, ён жывы, ён есць і п'е; вы не можаце сказаць, што ён не жывы бог: таму пакланяцца яму.
25 І сказаў Данііл цару: Госпаду Богу майму пакланюся, бо Ён Бог жывы.
26 Але дазволь мне, кароль, і я заб'ю гэтага цмока без мяча і посаху. Кароль сказаў: я дапускаю цябе.
27 Тады Данііл узяў смалу, і тлушч, і валасы, і зварыў іх разам, і зрабіў з іх камякі; ён паклаў гэта ў пашчу цмоку, і цмок разляцеўся на часткі; і Данііл сказаў: вось, гэта багі, якія вы набажэнства.
28. Пачуўшы гэта, Вавілоняне моцна абурыліся і склалі змову супроць цара, кажучы: кароль зрабіўся Юдэем і зьнішчыў Бэла, забіў цмока і забіў сьвятароў.
29 І прыйшлі яны да караля і сказалі: выдай нам Данііла, а то мы зьнішчым цябе і дом твой.
30. Цар, убачыўшы, што яны моцна ціснуць на яго, будучы ўціскам, аддаў ім Данііла.
31 хто ўкінуў яго ў львіную яму, дзе ён быў шэсьць дзён.
32 А ў рове было сем ільвоў, і яны давалі ім кожны дзень па два трупы і дзьве авечкі, якіх тады ім не давалі, каб яны зьелі Данііла.
33 Быў жа ў Юдэі прарок, якога звалі Авакум, які зварыў варыва і разламаў хлеб у місу, і пайшоў у поле, каб занесьці яго жнеям.
34 Але анёл Гасподні сказаў Авакуку: ідзі, занясі абед, які маеш, у Вавілон Данілу, які ў львіную роў.
35 І сказаў Авакум: Госпадзе, я ніколі ня бачыў Вавілона; і я не ведаю, дзе логава.
36 Тады анёл Гасподні, узяўшы яго за вянок, адарваў яго за валасы на галаве ягонай, і ад лютасьці духу ягонага паставіў яго ў Вавілоне над ямай.
37 І закрычаў Авакум, кажучы: Данііл, Данііл, прымай абед, які паслаў табе Бог.
38 І сказаў Данііл: Ты ўспомніў пра мяне, Божа, і не пакінуў тых, што шукаюць Цябе і любяць Цябе.
39. І ўстаў Данііл і еў; і анёл Гасподні адразу паставіў Авакума на ягонае месца.
40 На сёмы дзень пайшоў кароль аплакаць Данііла; і, прыйшоўшы да ямы, зазірнуў, і вось, Данііл сядзіць.
41. І закрычаў кароль моцным голасам, кажучы: вялікі Гасподзь Бог Данілаў, і няма іншага, акрамя Цябе.
42 І ён выцягнуў яго, і кінуў тых, што былі прычынай яго пагібелі, у яму, і яны былі з'едзены ў імгненне перад абліччам ягоным.

Prayer of Manasseh

Малітва Манасіі

Госпадзе, Усемагутны Божа бацькоў нашых, Абрагама, Ісаака і Якуба, і іх праведнага семені; Які стварыў неба і зямлю з усімі ўпрыгожаннямі іх; Ты словам запаведзі Тваёй звязаў мора; Ты замкнуў бездань і запячатаў яе страшным і слаўным імем Тваім; якога ўсе баяцца і дрыжаць перад сілаю Тваёю; бо невыносная веліч славы Тваёй, і гнеў Твой на грэшнікаў важны; бо Ты - Усявышні Гасподзь, міласэрны, доўгацярплівы, вельмі міласэрны і раскайваешся ў ліхіх людзей. Ты, Госпадзе, па вялікай дабрыні Тваёй абяцаў пакаянне і прабачэнне тым, што зграшылі перад Табою, і з бязмежнай міласэрнасці Тваёй прызначыў грэшнікам пакаянне, каб яны выратаваліся. Дык Ты, Госпадзе, Бог праведнікаў, не прызначыў праведнікам пакаяньня, як Абрагаму, Ісааку і Якаву, якія не зграшылі перад Табою; а мне, грэшніку, Ты прызначыў пакаянне, бо я зграшыў больш, чым пяску марскога. Памножыліся правіны мае, Госпадзе, памножыліся правіны мае, і я ня варты глядзець і бачыць вышыню нябёсаў дзеля мноства беззаконьняў маіх. Многімі жалезнымі ланцугамі я скаваны, што не магу падняць галавы маёй і не маю паратунку, бо я выклікаў гнеў Твой і ўчыніў зло перад Табою; учынілі гідоты і памножылі злачынствы. Таму цяпер я схіляю калена сэрца майго, просячы ў цябе ласкі. Зграшыў я, Госпадзе, зграшыў я і прызнаю беззаконьні мае: таму пакорліва малю Цябе: даруй мне, Госпадзе, даруй мне і не губі мяне беззаконьнямі маімі. Не гневайся на мяне вечна, захаваўшы зло для мяне; і не асуджай мяне на ніжнія часткі зямлі. Бо Ты Бог, Бог тых, хто каецца; і на мне пакажаш усю дабрыню Тваю, бо Ты збаўляеш мяне, нягоднага, паводле вялікай міласэрнасьці Тваёй. Таму я буду славіць Цябе вечна ва ўсе дні жыцьця майго, бо славяць Цябе ўсе сілы нябесныя, і Твая слава на векі вечныя. Амін.

Першыя Макавеі

РАЗДЗЕЛ 1

1 І сталася пасьля таго, як Аляксандар, сын Піліпа Македоняніна, які выйшаў зь зямлі Хэтым, разьбіў Дарыя, цара Пэрсаў і Мідыяў, зацараваў замест яго першы над Грэцыяй,
2 І вялі шмат войнаў, і заваявалі шмат крэпасьцяў, і забілі цароў зямных,
3 І прайшоў да краёў зямлі і забраў здабычу ў многіх народаў, так што зямля супакоілася перад ім; пасля чаго ён быў узвышаны і сэрца яго ўзвышалася.
4 І ён сабраў магутнае моцнае войска і кіраваў краінамі, і народамі, і каралямі, якія сталі яму данінай.
5 Пасьля гэтага ён захварэў і адчуў, што павінен памерці.
6 Дзеля гэтага ён паклікаў сваіх слуг, такіх, якія былі паважаныя і выхоўваліся зь ім з маладосьці ягонай, і падзяліў сваё каралеўства паміж імі, пакуль ён быў яшчэ жывы.
7 Так Аляксандар валадарыў дванаццаць гадоў і памёр.
8 І слугі ягоныя кіравалі кожны на сваім месцы.
9 А пасьля сьмерці яго ўсе ўсклалі на сябе вянкі; так рабілі сыны іхнія пасьля іх праз шмат гадоў, і ліха памножылася на зямлі.
10 І выйшаў зь іх злы корань Антыёх, празваны Эпіфанам, сын цара Антыёха, які быў закладнікам у Рыме, і валадарыў ён на сто трыццаць сёмым годзе царства Грэкаў.
11 У тыя дні выйшлі зь Ізраіля ліхія людзі, якія ўгаворвалі многіх, кажучы: пойдзем і заключым запавет з народамі, якія вакол нас;
12 Такім чынам, гэтая прылада ім спадабалася.
13 Тады некаторыя з народу былі настолькі настойлівыя, што пайшлі да цара, які даў ім дазвол дзейнічаць паводле пастановаў язычнікаў:
14 Дзеля гэтага яны пабудавалі ў Ерусаліме гімнастыю паводле звычаяў язычнікаў:
15 І зрабілі сябе неабрэзанымі, і пакінулі сьвяты запавет, і далучыліся да паганаў, і былі прададзеныя, каб чыніць зло.
16 Цяпер, калі царства было ўстаноўлена перад Антыёхам, ён думаў валадарыць над Егіптам, каб мець уладу над двума царствамі.
17 Дзеля гэтага ён увайшоў у Егіпет зь вялікім мноствам, з калясьніцамі, і сланамі, і вершнікамі, і вялікім флотам,
18 І ваяваў супраць Пталамея, цара Егіпецкага, але Пталамей спалохаўся яго і ўцёк; і многія былі параненыя да смерці.
19 Такім чынам яны атрымалі ўмацаваныя гарады ў зямлі Егіпецкай, і ён узяў іх здабычу.
20 І пасьля таго, як Антыёх разьбіў Эгіпет, ён вярнуўся ў сто сорак трэцім годзе і пайшоў на Ізраіль і Ерусалім зь вялікім натоўпам,
21 і ганарліва ўвайшоў у сьвятыню, і ўзяў залаты ахвярнік, і сьвяцільнік, і ўвесь посуд яго,
22 і стол хлебаў пакладных, і посуд для разьліваньня, і чары. і залатыя кадзілы, і заслону, і карону, і залатыя ўпрыгажэнні, якія былі перад храмам, усё гэта ён зняў.
23 Ён узяў і срэбра, і золата, і каштоўны посуд, і схаваныя скарбы, якія знайшоў.
24 І калі ён забраў усё, ён пайшоў у сваю зямлю, зрабіўшы вялікую разню і гаварыў вельмі ганарліва.
25. І была вялікая жалоба ў Ізраілі ўсюды, дзе яны былі;
26 Так што князі і старэйшыны аплаквалі, дзяўчаты і юнакі аслабелі, і прыгажосьць жанчын зьмянілася.
27 Кожны жаніх падняў плач, і тая, што сядзела ў вясельным пакоі, была ў тузе,
28. І заварушылася зямля дзеля жыхароў яе, і ўвесь дом Якава пакрыўся смутаю.
29 І пасьля таго, як скончыліся два гады, цар паслаў свайго галоўнага зьбіральніка даніны ў гарады Юдэйскія, якія прыйшлі ў Ерусалім зь вялікім мноствам,
30 І гаварыў зь імі мірныя словы, але ўсё было падманам; бо калі яны паверылі яму, ён зьнянацку напаў на горад і моцна разьбіў яго, і вынішчыў шмат народу Ізраіля.
31 І калі ён здабыў горад, ён падпаліў яго і разбурыў дамы і сцены яго з усіх бакоў.
32. Але жанчын і дзяцей узялі ў палон і завалодалі быдлам.
33. І пабудавалі яны горад Давідаў сьцяной вялікай і моцнай і вежамі магутнымі, і зрабілі яго ўмацаваньнем для сябе.
34 І пасялілі ў ім народ грэшны, людзей злых, і ўмацаваліся ў ім.
35 Яны таксама захоўвалі яго з даспехамі і харчамі, і, калі яны сабралі разам здабычу Ерусаліма, яны склалі іх там, і так яны сталі моцнай сеткай.
36 Бо гэта была засада на сьвятыню і злы праціўнік Ізраілю.
37 І пралілі нявінную кроў з усіх бакоў сьвятыні і апаганілі яе,
38 Да таго, што жыхары Ерусаліма паўцякалі ад іх, і зрабіўся горад жыльлём прыхадняў і стаў чужым для нараджэнцаў яго; і дзеці яе пакінулі яе.
39 Сьвятыня яе была спустошана, як пустыня, сьвяты яе ператварыліся ў жалобу, суботы яе - у ганьбу, гонар яе - у пагарду.
40 Як была слава яе, так павялічылася ганьба яе, і вялікасьць яе ператварылася ў плач.
41 І напісаў цар Антыёх усяму царству свайму, каб усе былі адным народам,
42 І кожны павінен пакінуць свае законы, і ўсе народы пагадзіліся паводле загаду караля.
43 Так, многія ізраільцяне пагадзіліся на ягоную рэлігію і прыносілі ахвяры ідалам і парушалі суботу.
44 Бо кароль паслаў пасланцамі лісты ў Ерусалім і ў гарады Юдэі, каб яны выконвалі чужыя законы зямлі,
45 і забараніце цэласпаленьні і ахвяры і выліваньні ў сьвятыні; і каб яны зневажалі суботы і сьвяты,
46 І апаганіць сьвятыню і сьвятых людзей:
47 Пастаўце ахвярнікі і гаі і капліцы ідалаў і прыносьце ў ахвяру мяса сьвіней і зьвяроў нячыстых,
48 Каб і дзяцей сваіх пакідалі неабрэзанымі і душы свае брыдотнымі рабілі ўсялякай нячыстасьцю і ганьбай,
49 Да канца могуць забыць закон і зьмяніць усе пастановы.
50 А хто не будзе рабіць паводле загаду цара, той павінен памерці, сказаў ён.
51 Такім жа чынам напісаў ён усяму царству свайму і прызначыў наглядчыкаў над усім народам, загадваючы гарадам Юдэі прыносіць ахвяры, горад за горадам.

52 Тады сабралася да іх многа народу, і кожны, хто пакінуў закон; і таму яны чынілі зло на зямлі;
53 І гналі ізраільцянаў у патаемныя месцы, нават усюды, адкуль яны маглі ўцячы па дапамогу.
54. У пятнаццаты дзень месяца Каслеў, у сто сорак пятым годзе, яны паставілі гідоту спусташэньня на ахвярніку і пабудавалі ахвярнікі ідалам па гарадах Юдэйскіх з усіх бакоў;
55 і кадзілі каля дзьвярэй дамоў сваіх і на вуліцах.
56 І калі яны знайшлі кнігі закона, разарваўшы, спалілі іх агнём.
57 І ў каго знойдзецца якая-небудзь кніга запавету, або ў каго-небудзь з тых, хто падпарадкоўваецца закону, каралеўскі загад аддаць сьмерці.
58 Так рабілі яны паводле сваёй улады Ізраільцянам кожны месяц, усім, хто знаходзіўся ў гарадах.
59 У дваццаць пяты дзень месяца яны прыносілі ахвяру на ахвярніку ідалам, які быў на ахвярніку Божым.
60 Тады паводле запаведзі забілі некаторых жанчын, якія абрэзалі дзяцей сваіх.
61 І вешалі немаўлят на шыю, і рабавалі дамы іхнія, і забівалі тых, што абрэзалі іх.
62 Але многія ў Ізраілі былі цалкам цвёрдыя і цвёрдыя ў сабе не есці нічога нячыстага.
63 Дзеля гэтага лепей памерці, каб не апаганіцца ежаю і каб не паганіць сьвятога запавету: так яны памерлі.
64 І быў вельмі вялікі гнеў на Ізраіля.

РАЗДЗЕЛ 2

1 У тыя дні паўстаў з Ерусаліма Матафія, сын Яна, сына Сымона, сьвятар з сыноў Ёарыба, і жыў у Модыне.
2 І было ў яго пяцёра сыноў: Янан, якога звалі Кадзіс;
3 Сымона; паклікаў Тасі:
4 Юда, якога звалі Макавей:
5. Элеазар, званы Аваран, і Ёнатан, званы Апф.
6 І ўбачыўшы блюзьнерствы, якія чыніліся ў Юдэі і Ерусаліме,
7 Ён сказаў: гора мне! навошта я нарадзіўся, каб бачыць гэту няшчасце майго народа і святога горада і жыць там, калі ён быў аддадзены ў рукі ворага і святыня ў рукі чужынцаў?
8 Храм яе зрабіўся, як чалавек без славы.
9 Яе слаўны посуд вязуць у палон, немаўлятаў яе забіваюць на вуліцах, юнакоў яе варожым мячом.
10 Які народ ня меў долі ў царстве яе і ня здабыў яе?
11 Усе аздобы яе зьнятыя; са свабоднай жанчыны яна стала рабыняй.
12 І вось сьвятыня наша, прыгажосьць наша і слава наша спустошана, і язычнікі апаганілі яе.
13 Дык да чаго ж нам жыць далей?
14 Тады Матафія і сыны ягоныя разадралі вопратку сваю і апрануліся ў вярэту, і моцна аплаквалі.
15 Тым часам каралеўскія афіцэры, якія прымусілі людзей паўстаць, прыйшлі ў горад Модзін, каб прымусіць іх прынесьці ахвяры.
16 І калі многія Ізраільцяне сышліся да іх, сабраліся і Матафія з сынамі ягонымі.
17 Тады адказалі каралеўскія слугі і сказалі Матафію так: ты валадар, і паважаны, і вялікі чалавек у гэтым горадзе, і ўмацаваны сынамі і братамі;
18 Дык вось, ідзі ты першы і выканай загад цара, як рабілі ўсе народы, а таксама мужы Юдэі і тыя, што засталіся ў Ерусаліме; так ты і дом твой будзеш у ліку цара сябры, і ты і твае дзеці будуць ушанаваны срэбрам і золатам і шматлікімі ўзнагародамі.
19 Тады Матафія адказаў і сказаў моцным голасам: хоць усе народы, якія знаходзяцца пад уладай караля, слухаюцца яго і адступаюць кожны ад веры бацькоў сваіх і згаджаюцца з запаведзямі ягонымі,
20 Але я і сыны мае і браты мае будзем хадзіць у запавеце бацькоў нашых.
21 Барані нас Божа, каб мы не пакінулі закон і пастановы.
22 Мы ня будзем слухацца словаў цара, каб адысьці ад нашай веры ні направа, ні налева.
23 Калі ён перастаў гаварыць гэтыя словы, прыйшоў адзін з Юдэяў на вачах ва ўсіх, каб прынесьці ахвяру на ахвярніку, які быў у Модыне, паводле загаду караля.
24 Калі Матафія ўбачыў гэта, ён загарэўся руплівасцю, і павады яго задрыжалі, і ён не мог утрымацца, каб выказаць свой гнеў паводле суда: таму ён пабег і забіў яго на ахвярніку.
25 І царскага ўпаўнаважанага, які прымушаў да ахвяраў, ён забіў у той час і ахвярнік разбурыў.
26 Такім чынам ён рупіўся аб законе Божым, як Фінээс у адносінах да Замврыя, сына Саломавага.
27 І закрычаў Матафія па ўсім горадзе моцным голасам, кажучы: хто рупіцца аб законе і захоўвае запавет, няхай ідзе за мною.
28 І ўцёк ён з сынамі сваімі ў горы і пакінуў усё, што меў у горадзе.
29 Тады многія, якія шукалі праўды і суда, сышлі ў пустыню, каб жыць там.
30 І яны, і дзеці іхнія, і жонкі іхнія; і іх быдла; таму што пакуты памножыліся на іх.
31 І данесьлі слугам цара і войску, якое было ў Ерусаліме, у горадзе Давідавым, што некаторыя людзі, якія парушылі загад цара, сышлі ў таемныя месцы ў пустыні,
32 І гналіся за імі ў вялікай колькасьці, і, дагнаўшы іх, разьмясьціліся супраць іх табарам і вялі супроць іх вайну ў дзень суботні.
33 І сказалі ім: няхай хопіць таго, што вы зрабілі дагэтуль; выйдзіце і зрабіце паводле загаду цара, і будзеце жывыя.
34 Але яны сказалі: ня пойдзем і ня будзем выконваць загад цара, каб паганіць дзень суботні.
35 І тады яны далі ім бой з усёй хуткасьцю.
36 Але яны не адказалі ім, і не кінулі ў іх камень, і не спынілі месцаў, дзе яны схаваліся;
37 Але сказаў: памрэм усе ў сваёй невінаватасьці; неба і зямля сьведчаць за нас, што вы забілі нас несправядліва.
38 І паўсталі супроць іх бітвай у суботу, і забілі іх з жонкамі і дзецьмі і быдлам іхнім да тысячы чалавек.
39 Калі Матафія і сябры яго зразумелі гэта, яны аплаквалі іх да болю.
40 І адзін зь іх сказаў другому: калі мы ўсе будзем рабіць так, як рабілі нашыя браты, і ня будзем змагацца за свае жыцьці і за законы супраць паганаў, яны хутка выкарчуюць нас зь зямлі.
41. У той час яны пастанавілі, кажучы: хто прыйдзе ваяваць з намі ў дзень суботні, з тым будзем ваяваць; і

мы не памром усе, як браты нашы, забітыя ў тайных месцах.
42 Тады да яго падышла група асідэйцаў, якія былі моцнымі людзьмі Ізраіля, нават усе тыя, што былі добраахвотна адданыя закону.
43 І ўсе, што ўцякалі ад перасьледу, далучыліся да іх і былі ім падпораю.
44 Так яны аб'ядналі свае сілы і пабілі грэшных людзей у гневе сваім і бязбожных людзей у гневе сваім, а астатнія ўцяклі да язычнікаў па дапамогу.
45 Тады Матафія і сябры ягоныя абышлі і разбурылі ахвярнікі.
46 І ўсіх дзяцей, якіх яны знаходзілі ў межах Ізраіля, неабрэзаных, яны абразалі мужна.
47 Яны таксама гналіся за ганарлівымі людзьмі, і праца ў іх руках пасьпехавала.
48 Так яны вынялі закон з рук язычнікаў і з рук каралёў, і не дазволілі грэшніку перамагчы.
49 Цяпер, калі наблізіўся час сьмерці Матацці, ён сказаў сваім сынам: «Цяпер узмацніліся гонар і папрокі, і час зьнішчэньня, і гнеў гневу:
50 Дык вось, сыны мае, будзьце руплівымі да закону і аддавайце жыццё сваё за запавет бацькоў вашых.
51 Заклік да памяці, якія ўчынкі нашы бацькі зрабілі ў свой час; так вы атрымаеце вялікую пашану і вечнае імя.
52 Ці не быў Абрагам верны ў спакушэнні, і гэта залічана яму ў праведнасць?
53. Язэп у час ліхалецця свайго выканаў запаведзь і стаў уладаром Егіпта.
54 Фінээс, бацька наш, руплівасцю і запалам атрымаў запавет вечнага сьвятарства.
55 Дзеля спаўнення слова Езус стаў суддзёй у Ізраілі.
56 Халеб за сьведчаньне перад супольствам атрымаў спадчыну зямлі.
57. Давід за сваю міласэрнасць атрымаў трон вечнага царства.
58 Ільля за руплівасьць і руплівасьць да закону быў узяты на неба.
59 Ананія, Азарыя і Місаіл, паверыўшы, выратаваліся ад полымя.
60 Даніл за сваю невінаватасць быў вызвалены ад пашчы львоў.
61 І так разважайце ва ўсе стагоддзі, што ніхто, хто спадзяецца на Яго, не будзе пераможаны.
62 Дык ня бойся словаў грэшнага чалавека, бо слава яго будзе гноем і чарвякамі.
63 Сёньня ён будзе ўзьняты, а заўтра яго ня знойдзецца, бо ён вярнуўся ў пыл свой, і думка ягоная зьнікла.
64 Такім чынам, вы, сыны мае, будзьце мужнымі і пакажыце сябе мужамі ў справе закону; бо праз гэта атрымаеце славу.
65 І вось, я ведаю, што ваш брат Сымон - чалавек саветны, заўсёды слухайце яго: ён будзе вам бацькам.
66 Што да Юды Макавея, то ён быў магутны і моцны, нават з юнацтва свайго: няхай ён будзе вашым правадыром і вядзе бітву народа.
67 Вазьміце да сябе ўсіх, хто захоўвае закон, і адпомсціце за крыўду народу вашага.
68 Адплаціце язычнікам і ўважайце запаведзі закону.
69 І дабраславіў іх, і прыклаўся да бацькоў сваіх.
70 І памёр ён у сто сорак шостым годзе, і сыны пахавалі яго ў магілах бацькоў у Модыне, і ўвесь Ізраіль моцна аплакваў яго.

РАЗДЗЕЛ 3

1 Тады замест яго паўстаў сын яго Юда, якога звалі Макавей.
2 І ўсе браты ягоныя дапамагалі яму, і ўсе, што былі з бацькам ягоным, і бадзёра змагаліся ў бітве зь Ізраілем.
3 І аказаў ён народу свайму вялікую пашану, і апрануўся ў панцыр, як волат, і аперазаўся сваёй ваеннай збруяй, і вёў бітвы, абараняючы войска сваім мячом.
4 Дзеямі сваімі ён быў падобны да льва і як ільвяня, што рыкае на здабычу сваю.
5 Бо Ён гнаўся за бязбожнікамі і шукаў іх, і спаліў тых, што крыўдзілі народ Ягоны.
6 Дзеля гэтага бязбожнікі хіліліся ад страху перад ім, і ўсе, хто чыніць беззаконьне, былі ўстрывожаныя, таму што выратаваньне пасьпявала ў руцэ ягонай.
7 Ён засмуціў многіх цароў і ўзрадаваў Якуба сваімі ўчынкамі, і блаславёная памяць пра яго навекі.
8 І прайшоў ён па гарадах Юдэі, вынішчаючы зь іх бязбожных і адводзячы гнеў Ізраіля.
9 Так што ён быў вядомы да канца зямлі, і ён прымаў да сябе тых, хто быў гатовы загінуць.
10 Тады Апалоній сабраў язычнікаў і вялікае войска з Самарыі, каб ваяваць супраць Ізраіля.
11 Іуда, калі заўважыў гэта, выйшаў насустрач яму і, ударыўшы яго, забіў; многія таксама ўпалі забітыя, а астатнія паўцякалі.
12 Таму Юда ўзяў іх здабычу, а таксама меч Апалонія, і змагаўся з ім усё сваё жыццё.
13 Калі Сэрон, князь войска Сірыйскага, пачуў, што Юда сабраў да сябе мноства і грамаду верных, каб ісьці зь ім на вайну;
14 Ён сказаў: я здабу сабе імя і гонар у царстве; бо я пайду ваяваць з Юдаю і з тымі, што з ім, якія пагарджаюць загадам цара.
15 І ён падрыхтаваў яго ісьці, і пайшло зь ім моцнае войска бязбожнікаў, каб дапамагчы яму і адпомсьціць сынам Ізраілевым.
16 І калі ён наблізіўся да ўзвышша Вэтарон, Юда выйшаў яму насустрач зь невялікай групай.
17 Яны, убачыўшы войска, якое ідзе насустрач ім, сказалі Юду: як мы зможам, будучы такімі нешматлікімі, змагацца з такім вялікім мноствам і такімі моцнымі, калі мы гатовы страціць прытомнасць ад посту ўвесь гэты дзень?
18 Юда адказаў яму: многім няцяжка быць у руках нямногіх; і ў Бога нябеснага ўсё адно, каб выратаваць з вялікім мноствам альбо з малым натоўпам.
19 Бо перамога ў бітве не залежыць ад шматлікасьці войска; але сіла з нябёсаў.
20 Яны прыходзяць на нас у вялікай пыхі і беззаконьні, каб зьнішчыць нас, і нашых жонак і дзяцей, і абрабаваць нас;
21 Але мы змагаемся за сваё жыццё і нашы законы.
22 Таму сам Гасподзь зьнішчыць іх перад абліччам нашым, а вы ня бойцеся іх.
23 Як толькі ён перастаў гаварыць, ён раптоўна кінуўся на іх, і так Серон і яго войска былі зрынуты перад ім.

24 І яны гналіся за імі ад спуску з Вэтарона да раўніны, дзе было забіта каля васьмісот чалавек зь іх; а рэшта ўцякла ў зямлю Філістымскую.
25 Тады пачаўся страх перад Юдаю і братамі ягонымі і вельмі вялікі жах ахопліваць народы вакол іх.
26. І дайшла слава пра яго да цара, і ўсе народы гаварылі пра бітвы Юды.
27 Калі цар Антыёх пачуў гэтыя рэчы, ён быў поўны гневу; таму ён паслаў і сабраў усе сілы свайго царства, нават вельмі моцнае войска.
28 Ён таксама адкрыў свой скарб і даў сваім воінам плату за год, загадаўшы ім быць гатовымі, калі яны яму спатрэбяцца.
29 Тым не менш, калі ён убачыў, што грошы з яго скарбаў скончыліся і што даніна ў краіне малая з-за сваркі і чумы, якія ён навёў на зямлю, адмяняючы законы, якія былі з даўніх часоў,
30 Ён баяўся, што ня зможа болей несці абавязкаў і ня мець такіх дароў, каб даваць так шчодра, як раней, бо ён быў багацейшы за каралёў, якія былі перад ім.
31 Таму, будучы ў вялікім збянтэжэнні ў сваім розуме, ён вырашыў пайсці ў Персію, каб узяць там даніну з краін і сабраць шмат грошай.
32 І пакінуў ён Лісія, вяльможу і аднаго з каралеўскай крыві, назіраць за справамі караля ад ракі Еўфрат да межаў Егіпта.
33 І выхоўваць сына свайго Антыёха, пакуль ён ня вернецца.
34 Акрамя таго, аддаў яму палову войска свайго і сланоў, і даручыў яму ўсё, што ён хацеў зрабіць, таксама і адносна тых, што жылі ў Юдэі і Ерусаліме.
35 Гэта значыць, каб ён паслаў супраць іх войска, каб зьнішчыць і вынішчыць сілу Ізраіля і рэшту Ерусаліма, і зьнішчыць іх памяць з таго месца;
36 і каб ён пасяліў чужынцаў ва ўсіх іхніх мясьцінах і падзяліў зямлю іхнюю жэрабем.
37 І ўзяў кароль палову войска, што засталося, і выйшаў з Антыёхіі, горада свайго царства, у сто сорак сёмым годзе; і, прайшоўшы раку Ефрат, прайшоў праз высокія краіны.
38 Тады Лісій выбраў Пталамея, сына Дарымена, Ніканора і Горгія, моцных людзей з сяброў караля:
39 І паслаў зь імі сорак тысяч пешых і сем тысяч вершнікаў, каб ісьці ў зямлю Юдэйскую і зьнішчыць яе, як загадаў цар.
40 І выйшлі яны з усёй сілай сваёй, і прыйшлі, і разьмясьціліся табарам каля Эмаўса на раўніне.
41 І купцы краіны, пачуўшы славу пра іх, узялі вельмі шмат срэбра і золата са слугамі, і прыйшлі ў табар, каб купіць сыноў Ізраілевых у рабства, і сіла Сірыі і зямлі Філістымскай далучыліся да іх.
42 Цяпер, калі Юда і яго браты ўбачылі, што пакуты памножыліся, і што войскі сталі табарам у сваіх межах, бо яны ведалі, як кароль загадаў знішчыць народ і цалкам знішчыць яго;
43 Яны сказалі адзін аднаму: вернем заняпалую долю народу нашага і будзем змагацца за народ наш і за сьвятыню.
44 Тады сабралася грамада, каб быць гатовымі да бітвы, і каб яны маліліся і прасілі літасьці і спагады.
45 А Ерусалім быў пусты, як пустыня, і ніхто з сыноў яго не ўваходзіў і не выходзіў; язычнікі мелі сваё жытло ў тым месцы; і радасць была адабрана ў Якуба, і жалейка з арфай сціхлі.
46. І сабраліся Ізраільцяне і прыйшлі ў Масфу, насупраць Ерусаліма; бо ў Масфе было месца, дзе яны маліліся раней у Ізраілі.
47 І пасьціліся ў той дзень, і апрануліся ў вярэту, і пасыпалі попелам галовы свае, і падралі вопратку сваю,
48 І адкрыў кнігу закону, у якой язычнікі імкнуліся намаляваць падабенства сваіх вобразаў.
49 Прынесьлі і сьвятарскае адзеньне, і першыя плады, і дзесяціну, і падбухторылі назарэяў, якія скончылі свае дні.
50 Тады яны закрычалі моцным голасам да неба, кажучы: Што нам рабіць з гэтымі і куды іх павязём?
51 Бо сьвятыня Твая патаптаная і апаганеная, і сьвятары Твае ў цяжкім стане і прыніжаныя.
52 І вось, народы сабраліся супраць нас, каб зьнішчыць нас; ты ведаеш, што яны намышляюць супраць нас.
53 Як мы можам супрацьстаяць ім, калі ня Ты, Божа, не будзеш нам на дапамогу?
54 Тады затрубілі ў трубы і закрычалі моцным голасам.
55 Пасьля гэтага Юда паставіў начальнікаў над народам, тысячнікаў, і сотнікаў, і пяцідзясятнікаў, і дзесятнікаў.
56 А тым, што будавалі дамы, або мелі заручаных жонак, або саджалі вінаграднікі, або былі баязьлівыя, загадаў, каб яны вярнуліся кожнаму ў свой дом паводле закону.
57 І рушыўся табар і разьмясьціўся табарам на паўднёвым баку Эмаўса.
58 І сказаў Юда: узброіцеся і будзьце мужнымі, і глядзіце, каб вы былі ў гатоўнасьці да раніцы, каб змагацца з гэтымі народамі, якія сабраліся супраць нас, каб зьнішчыць нас і сьвятыню нашу.
59 Бо лепей нам загінуць у бітве, чым глядзець на бедствы народу нашага і сьвятыні нашай.
60 Аднак, як воля Божая ў небе, так і хай робіць.

РАЗДЗЕЛ 4

1 Тады Горгій узяў пяць тысяч пешых і тысячу лепшых вершнікаў і выехаў з лагера ўначы;
2 У канчатковым выніку ён мог бы кінуцца на лагер яўрэяў і раптоўна разбіць іх. І людзі крэпасці былі яго праваднікамі.
3 Калі Юда пачуў гэта, ён сам і адважныя людзі зь ім пайшлі, каб разьбіць царскае войска, якое было ў Эмаусе,
4 Пакуль сілы былі раскіданы з лагера.
5 Тым часам Горгій прыйшоў ноччу ў табар Юды; і, не знайшоўшы там нікога, ён шукаў іх у гарах, бо сказаў: гэтыя ўцякаюць ад нас
6 Але як толькі настаў дзень, Юда зьявіўся на раўніне з трыма тысячамі чалавек, у якіх не было ні даспехаў, ні мячоў.
7 І ўбачылі яны табар язычнікаў, што ён быў моцны і добра запрэжаны і акружаны вершнікамі; і яны былі знаўцамі вайны.
8 Тады Юда сказаў людзям, якія былі зь ім: ня бойцеся іх мноства і ня бойцеся іх нападу.
9 Памятаеце, як айцы нашыя былі выратаваны ў Чырвоным моры, калі фараон гнаўся за імі з войскам.

10 Дык вось, усклікнем да неба, калі можа Гасподзь зьлітуецца над намі і ўспомніць запавет бацькоў нашых і зьнішчыць гэтае войска перад абліччам нашым сёньня?
11 Каб усе народы ведалі, што ёсьць Той, Хто вызваляе і збаўляе Ізраіля.
12 Тады чужаземцы паднялі вочы свае і ўбачылі, што яны ідуць да іх.
13. І выйшлі яны з табара на бітву; а тыя, што былі з Юдам, затрубілі ў трубы.
14 Такім чынам, яны ўступілі ў бой, і язычнікі, збянтэжаныя, уцяклі на раўніну.
15 Але ўсе заднія зь іх былі перабіты мячом, бо яны гналіся за імі да Газэры і да раўнін Ідумэі, і Азоту, і Ямніі, так што было забіта з іх тры тысячы чалавек.
16 Зрабіўшы гэта, Юда вярнуўся з войскам сваім ад пагоні за імі,
17 І сказаў народу: ня прагніце да здабычы, бо перад намі бітва,
18 І Горгій і яго войска тут, побач з намі, у гары: але вы супрацьстаіце нашым ворагам і пераможаце іх, і пасля гэтага вы можаце смела браць здабычу.
19 Калі Юда яшчэ гаварыў гэтыя словы, зьявілася частка іх, што глядзела з гары:
20 Якія, калі заўважылі, што Юдэі разганялі войска сваё і палілі намёты; бо дым, які быў бачны, абвяшчаў тое, што было зроблена:
21 Убачыўшы гэта, яны вельмі спалохаліся і, убачыўшы на раўніне войска Юды, гатовае да бітвы,
22 Усе паўцякалі ў зямлю чужую.
23 Тады Юда вярнуўся, каб абрабаваць палаткі, дзе яны здабылі шмат золата, і срэбра, і блакітнага шоўку, і пурпуру мора, і вялікае багацце.
24 Пасьля гэтага яны пайшлі дамоў і сьпявалі хвалебную песьню, і славілі Госпада ў нябёсах, бо гэта добра, бо вечная міласьць Ягоная.
25. І атрымаў Ізраіль у той дзень вялікае выратаваньне.
26 Усе чужаземцы, якія ўцяклі, прыйшлі і расказалі Лісію, што здарылася:
27 Ён, пачуўшы пра гэта, зьбянтэжыўся і зьбянтэжыўся, бо ня тое, што ён хацеў, было зроблена зь Ізраілем, і тое, што загадаў яму цар, ня сталася.
28 На наступны год Лісій сабраў семдзесят тысяч адборных пешых людзей і пяць тысяч вершнікаў, каб скарыць іх.
29 І прыйшлі яны ў Ідумею і паставілі намёты ў Бэтсуры, і Юда сустрэў іх зь дзесяцьцю тысячамі чалавек.
30 І, убачыўшы гэтае моцнае войска, ён маліўся і сказаў: дабраславёны Ты, Збаўца Ізраіля, што ўціхамірыў гвалт дужага рукою раба Твайго Давіда і аддаў войска чужынцаў у рукі Ёнатан, сын Саўлаў, і зброяносец ягоны;
31. аддай войска гэтае ў рукі народа Твайго Ізраіля, і хай пасаромеюцца яны ў сіле сваёй і ў вершніках;
32 Знясілі іх і аслабі адвагу сілы іхняй, і хай задрыжаць яны ад пагібелі сваёй;
33 Зьнішчы іх мячом тых, што любяць Цябе, і хай славяць Цябе з удзячнасьцю ўсе, хто ведае імя Тваё.
34 І ўступілі ў бой; і было забіта з войска Лісія каля пяці тысяч чалавек, яшчэ раней яны былі забітыя.
35 Калі Лісій убачыў, што ягонае войска разьбітае, і мужнасьць Юдавых жаўнераў, і тое, што яны былі гатовыя альбо жыць, альбо памерці мужна, ён пайшоў у Антыёхію, і сабраў групу чужынцаў, і ўзмацніў сваё войска чым гэта было, ён меў намер зноў прыйсьці ў Юдэю.
36 Тады Юда і браты ягоныя сказалі: вось, ворагі нашыя ў замяшаньні: пойдзем ачысьціць і асьвяціць сьвятыню.
37 Пры гэтым усё войска сабралася разам і ўзышло на гару Сіён.
38 І калі яны ўбачылі сьвятыню спустошанай, і алтар апаганены, і брамы спаленыя, і хмызнякі, якія растуць у дварах, як у лесе, або ў адной з гор, так, і пакоі сьвятароў разбураныя;
39 Яны разьдзіраюць вопратку сваю, і плачуць вяліка, і пасыпаюць попелам галовы свае,
40 І ўпалі ніцма на зямлю, і затрубілі ў трубы, і закрычалі да неба.
41 Тады Юда паставіў некаторых людзей ваяваць з тымі, што былі ў крэпасьці, пакуль не ачысьціць сьвятыню.
42 І выбраў сьвятароў беззаганнага жыцьця, тых, што любілі закон,
43 Які ачысьціў сьвятыню і вынес апаганеныя камяні ў месца нячыстае.
44 І калі яны раіліся, што рабіць з ахвярнікам цэласпаленьняў, які быў апаганены,
45 Яны палічылі за лепшае зруйнаваць яго, каб не было ім на ганьбу, бо пагане апаганілі яго; таму і зруйнавалі яго,
46 І паклалі камяні на гары храма ў зручным месцы, пакуль не прыйдзе прарок, каб паказаць, што з імі рабіць.
47 Тады яны ўзялі цэлыя камяні паводле закону і пабудавалі новы ахвярнік паводле ранейшага;
48 І зладзіў сьвятыню і тое, што было ў храме, і асьвяціў двары.
49 І зрабілі новы сьвяты посуд, і ўнесьлі ў сьвятыню сьвяцільнік, і ахвярнік цэласпаленьняў, і кадзіла, і стол.
50 І на ахвярніку запалілі фіміям і запалілі лампады, якія былі на сьвечніку, каб асьвятляць сьвятыню.
51 Акрамя таго, яны паклалі хлябы на стол, і раскінулі заслоны, і скончылі ўсе справы, якія яны пачалі рабіць.
52 У дваццаць пяты дзень дзевятага месяца, які называецца месяцам Каслеў, у сто сорак восьмым годзе ўсталі яны рана раніцай,
53 і прынесьлі ахвяру паводле закону на новым ахвярніку цэласпаленьня, які зрабілі.
54 Паглядзіце, у які час і ў які дзень язычнікі апаганілі яго, нават у той час ён быў асьвечаны песьнямі, і цытрамі, і арфамі, і цымбаламі.
55. І ўпаў увесь народ на абліччы свае, кланяючыся і славячы Бога нябеснага, які даў ім добры поспех.
56 І так яны спраўлялі асьвячэньне ахвярніка восем дзён і прыносілі цэласпаленьні з радасьцю, і прыносілі ахвяру вызваленьня і хвалы.
57 І ўпрыгожылі перад храмам залатыя вянкі і шчыты; і брамы і каморы абнавілі, і павесілі на іх дзьверы.
58 І была вельмі вялікая радасьць у народзе, бо зьнята ганьба язычнікаў.
59 І Юда і браты ягоныя з усёй грамадой Ізраэля пастанавілі, каб дні асьвячэньня ахвярніка трымаліся ў свой час з году ў год праз восем дзён, пачынаючы з

дваццатага пятага дня месяца Касьлева , з весялосцю і радасцю.
60 У той час пабудавалі і гару Сіён з высокімі мурамі і моцнымі вежамі вакол, каб язычнікі не прыйшлі і не патапталі яе, як раней.
61 І яны паставілі там гарнізон, каб ахоўваць яго, і ўмацавалі Бэтсуру, каб захаваць яго; каб людзі маглі абараніцца ад Ідумеі.

РАЗДЗЕЛ 5

1 Калі навакольныя народы пачулі, што ахвярнік пабудаваны і сьвятыня адноўленая, як і раней, гэта ім вельмі не спадабалася.
2 Таму яны думалі знішчыць род Якава, які быў сярод іх, і пасля гэтага яны пачалі забіваць і знішчаць людзей.
3 Тады Юда ваяваў супраць сыноў Ісава ў Ідумеі ў Арабатыні, таму што яны аблажылі Гаэль; і ён нанёс ім вялікае паражэнне, і зменшыў іх адвагу, і забраў іх здабычу.
4 Таксама ён успомніў раны дзяцей Біна, якія былі сеткай і крыўдай для людзей, бо падпільноўвалі іх на дарогах.
5 І замкнуў іх у вежах, і разьмясьціўся супраць іх табарам, і вынішчыў іх, а вежы таго месца спаліў агнём і ўсё, што было ў ім.
6 Потым ён перайшоў да сыноў Амонавых, дзе знайшоў магутную сілу і шмат людзей, з Цімафеем, іх камандзірам.
7 І вёў ён зь імі шмат бітваў, пакуль нарэшце яны не былі зьбітыя перад ім; і пабіў іх.
8 І, узяўшы Язар і належачыя да яго гарады, вярнуўся ў Юдэю.
9 Тады народы, якія былі ў Галаадзе, сабраліся супраць Ізраільцянаў, якія былі ў іхніх мястэчках, каб зьнішчыць іх; але яны ўцяклі ў крэпасць Датэма.
10 І паслаў лісты да Юды і братоў ягоных: народы, якія вакол нас, сабраліся супраць нас, каб зьнішчыць нас.
11 І яны рыхтуюцца прыйсці і ўзяць крэпасць, у якую мы ўцяклі, Цімафей быў правадыром іх войска.
12 Дык прыйдзі цяпер і выратуй нас з рук іхніх, бо многа з нас загінула.
13 Так, усе нашы браты, якія былі ў месцах Тобі, забітыя: жонак іхніх і дзяцей іхніх яны таксама забралі ў палон і вынесьлі іхнія рэчы; і зьнішчылі там каля тысячы чалавек.
14 Калі яшчэ чыталіся лісты гэтыя, вось, прыйшлі іншыя пасланцы з Галілеі ў падранай вопратцы і паведамілі пра гэта,
15 І сказаў: Пталемаіды, і Тыры, і Сідоны, і ўся Галілея язычнікаў сабраліся супраць нас, каб знішчыць нас.
16 Калі Юда і народ пачулі гэтыя словы, сабралася вялікая грамада, каб параіцца, што ім зрабіць для сваіх братоў, якія апынуліся ў бядзе і на якіх нападалі.
17 Тады Юда сказаў Сымону, брату свайму: выберы сабе мужоў і ідзі і вызвалі братоў тваіх, якія ў Галілеі, бо я і Ёнатан, брат мой, пойдзем у краіну Галаадскую.
18 І пакінуў ён Язэпа, сына Захарыі, і Азарыю, правадыроў народу, з рэштаю войска ў Юдэі, каб ахоўваць яго.
19 Ён даў ім загад, кажучы: вазьміце нагляд за гэтым народам і глядзіце, каб не ваяваць з народамі да таго часу, калі мы вернемся.
20 Сымону ж было дадзена тры тысячы чалавек, каб ісьці ў Галілею, а Юду — восем тысяч чалавек у краіну Галаадскую.
21 Тады Сымон пайшоў у Галілею, дзе вёў шмат бітваў з язычнікамі, так што язычнікі былі ім у замяшанні.
22 І ён гнаўся за імі да брамы Пталемаіды; і было забіта язычнікамі каля трох тысяч чалавек, здабычу якіх ён узяў.
23 А тых, што былі ў Галілеі і Арбатыдзе, з жонкамі іхнімі і дзецьмі іхнімі, і ўсё, што яны мелі, узяў з сабою і прывёў іх у Юдэю з вялікай радасьцю.
24 І Юда Макабэй і Ёнатан, брат яго, перайшлі Ярдан і ішлі тры дні па пустыні,
25 Дзе яны сустрэліся з Набатэямі, якія прыйшлі да іх мірна і расказалі ім усё, што здарылася з іх братамі ў зямлі Галаадскай:
26 І як тое, што многія зь іх былі зачыненыя ў Басоры, і Босоры, і Алеме, Касфоры, Македзе і Карнаіме; усе гэтыя гарады моцныя і вялікія:
27 І што яны былі зачыненыя ў астатніх гарадах краіны Галаад, і што на заўтрашні дзень яны прызначылі накіраваць сваё войска на крэпасці, узяць іх і знішчыць усіх у адзін дзень.
28. І Юда з войскам сваім раптоўна павярнулі праз пустыню да Басоры; і калі ён заваяваў горад, ён забіў усіх мужчын вастрыём мяча і забраў усю іх здабычу, а горад спаліў агнём,
29 Адкуль ён выйшаў уначы і ішоў, пакуль не прыйшоў у крэпасць.
30 Раніцай зірнулі яны, і вось, незлічонае мноства людзей з лесвіцамі і іншымі ваявымі машынамі, каб узяць крэпасць, бо яны напалі на іх.
31 Калі Юда ўбачыў, што пачалася бітва і што крык горада падняўся да неба з трубамі і моцным гукам,
32 Ён сказаў войску свайму: змагайся сёньня за братоў сваіх.
33 І ён выйшаў за імі трыма атрадамі, якія трубілі ў трубы і ўсклікалі малітвай.
34 Тады войска Цімафея, даведаўшыся, што гэта Макабей, уцякло ад яго; таму ён нанёс ім вялікую бойню; так што забіта зь іх у той дзень каля васьмі тысяч чалавек.
35 Зрабіўшы гэта, Юда пайшоў у Масфу; і пасля таго, як ён напаў на яго, ён узяў і забіў усіх мужчын у ім, атрымаў здабычу і спаліў яго агнём.
36 Адтуль ён пайшоў і ўзяў Касфон, Магед, Басор і іншыя гарады краіны Галаад.
37 Пасьля гэтага Цімафей сабраў іншае войска і разьмясьціўся табарам супраць Рафона за ручаём.
38. І паслаў Юда людзей угледзець войска, і тыя паведамілі яму, што ўсе народы вакол нас сабраліся да іх, вельмі вялікае войска.
39 Ён таксама наняў арабаў, каб дапамагчы ім, і яны паставілі свае намёты за ручаём, гатовыя прыйсці і змагацца з табою. На гэта Юда выйшаў ім насустрач.
40 Тады Цімафей сказаў ваеначальнікам свайго войска: калі Юда з войскам сваім наблізіцца да ручая, калі ён першы пяройдзе да нас, мы не зможам супрацьстаяць яму; бо Ён моцна пераможа нас:

41 Але калі ён спалохаецца і разьмесьціцца табарам за ракою, мы пяройдзем да яго і адолеем яго.
42 Калі Юда наблізіўся да патока, дык загадаў кніжнікам з народу застацца каля патока і загадаў ім, кажучы: нікога не пакідайце ў табары, але хай усе ідуць на бітву.
43 І пайшоў ён першы да іх, а ўвесь народ за ім; тады ўсе язычнікі, зьбянтэжаныя перад ім, кінулі зброю сваю і ўцяклі ў храм, што ў Карнаіме.
44 Але яны ўзялі горад і спалілі храм з усім, што было ў ім. Такім чынам Карнаім быў скараны, і яны не маглі больш стаяць перад Юдай.
45 Тады Юда сабраў усіх Ізраільцянаў, якія былі ў краіне Галаадскай, ад малога да вялікага, нават жонак іхніх і дзяцей іхніх і маёмасьць іхнюю, вельмі вялікае войска, каб яны прыйшлі ў зямлю Юдэя.
46 І калі яны прыйшлі да Эфрона (гэта быў вялікі горад у дарозе, як ім ісьці, вельмі добра ўмацаваны), яны не маглі зьвярнуць ад яго ні направа, ні налева, але трэба было прайсьці празь сярэдзіну гэта.
47 Тады жыхары горада зачынілі іх і заклалі брамы камянямі.
48 Тады Юда паслаў да іх мірна кажучы: дазвольце нам прайсьці праз вашу зямлю, каб ісьці ў нашую зямлю, і ніхто ня зробіць вам нічога дрэннага; мы пройдзем толькі пешшу: але яму не адчыняць.
49 Дзеля гэтага Юда загадаў абвясьціць у войску, каб кожны паставіў свой намёт на тым месцы, дзе ён знаходзіцца.
50 І разьмясьціліся жаўнеры табарам і штурмавалі горад увесь той дзень і ўсю тую ноч, пакуль нарэшце горад ня быў аддадзены ў ягоныя рукі.
51 Ён тады забіў усіх мужчын вастрыём мяча, і спустошыў горад, і ўзяў здабычу яго, і прайшоў праз горад над забітымі.
52 Пасьля гэтага перайшлі Ярдан на вялікую раўніну перад Бэтсанам.
53 І сабраў Юда тых, што ішлі ззаду, і ўгаворваў людзей на ўсім шляху, пакуль яны не прыйшлі ў зямлю Юдэйскую.
54 І ўзышлі яны на гару Сіён з радасьцю і радасьцю, дзе прынесьлі цэласпаленьні, бо ніхто зь іх ня быў забіты, пакуль ня вярнуліся зь мірам.
55 У той час, калі Юда і Ёнатан былі ў зямлі Галаадскай, а Сымон, брат ягоны, у Галілеі перад Пталемаідай,
56 Іосіф, сын Захарыі, і Азарыя, начальнікі гарнізонаў, пачулі пра мужныя ўчынкі і ваяўнічыя ўчынкі, якія яны зрабілі.
57. І сказалі яны: набудзем сабе імя і пойдзем змагацца з народамі, якія вакол нас.
58 Дык, калі яны загадалі гарнізону, які быў зь імі, яны пайшлі да Ямніі.
59 Тады Горгій і яго людзі выйшлі з горада, каб змагацца з імі.
60 І так сталася, што Язэп і Азар былі адкінуты ўцякаць і гналіся да межаў Юдэі; і было забіта ў той дзень з народу Ізраіля каля дзьвюх тысяч чалавек.
61. Так было вялікае парушэньне сярод сыноў Ізраілевых, таму што яны не былі паслухмяныя Юдзе і братам ягоным, але думалі зрабіць нейкі адважны ўчынак.
62 Прытым гэтыя людзі не паходзілі з семені тых, чыёй рукою было дадзена выратаванне Ізраілю.
63 Але чалавек Юда і браты ягоныя былі вельмі вядомыя ў вачах усяго Ізраіля і ўсіх народаў, усюды, дзе чулася імя іхняе;
64 Так што людзі сабраліся да іх з радаснымі ўсклiканнямі.
65 Пасьля выйшаў Юда з братамі сваімі і ваяваў з сынамі Ісава ў паўднёвай зямлі, дзе разьбіў Хэўрон і гарады яго, і разбурыў крэпасьць яго, і спаліў вежы яго вакол.
66 Адтуль ён выправіўся, каб ісьці ў зямлю Філістымскую, і прайшоў праз Самарыю.
67 У той час некаторыя святары, жадаючы паказаць сваю адвагу, былі забітыя ў бітве, таму што яны выйшлі ваяваць неасцярожна.
68. І зьвярнуўся Юда да Азота ў зямлі Філістымскай і, разбурыўшы ахвярнікі іхнія, і спаліўшы балваноў агнём, і разрабаваўшы гарады іхнія, вярнуўся ў зямлю Юдэйскую.

РАЗДЗЕЛ 6

1 Прыблізна ў той час цар Антыёх, вандруючы па высокіх землях, пачуў словы, што Элімаіда ў краіне Персідскай была горадам, вельмі славутым багаццем, срэбрам і золатам;
2 І што ў ім быў вельмі багаты храм, у якім былі залатыя покрывы, і панцыры, і шчыты, якія пакінуў там Аляксандар, сын Філіпа, македонскага цара, які валадарыў першым сярод грэкаў.
3 Дзеля гэтага ён прыйшоў і хацеў узяць горад і разрабаваць яго; але ён не мог, таму што жыхары горада, атрымаўшы аб гэтым папярэджанне,
4 Паўсталі супроць яго ў бітве, і ён уцёк, і пайшоў адтуль зь вялікім цяжарам і вярнуўся ў Вавілон.
5 А яшчэ прыйшоў нехта, які прынёс яму вестку ў Пэрсію, што войскі, якія ішлі на зямлю Юдэю, разьбітыя.
6 І той Лісій, які выйшаў першым з вялікай сілай, быў прагнаны ад Юдэяў; і што яны ўмацаваліся даспехамі, моцай і запасам здабычы, якую яны здабылі з войскаў, якія яны знішчылі.
7 Таксама што яны разбурылі мярзоту, якую ён паставіў на ахвярніку ў Ерусаліме, і што яны акружылі сьвятыню высокімі мурамі, як і раней, і горад яго Бэтсуру.
8 Калі кароль пачуў гэтыя словы, ён зьдзівіўся і моцна ўзрушыўся, і паклаў яго на ложак свой, і захварэў ад гора, бо ня здарылася зь ім таго, чаго ён чакаў.
9 І прабыў там шмат дзён, бо смутак ягоны быў усё большы і большы, і ён думаў, што павінен памерці.
10 Таму ён склікаў усіх сяброў сваіх і сказаў ім: сон адышоў ад вачэй маіх, і сэрца маё знясілена ад вялікай турботы.
11 І думаў я ў сабе: у якую бяду я прыйшоў, і які вялікі патоп няшчасьцяў, у якіх я цяпер! бо я быў шчодры і любімы ў маёй уладзе.
12 Але цяпер я ўспомніў зло, якое я зрабіў у Ерусаліме, і што я забраў увесь залаты і срэбны посуд, які быў у ім, і паслаў знішчыць жыхароў Юдэі без прычыны.

13 Дык я бачу, што з гэтай прычыны напалі на мяне гэтыя беды, і вось, я гіну ад вялікага гора ў чужой зямлі.
14 Тады ён паклікаў Піліпа, аднаго з сяброў сваіх, якога паставіў валадаром над усім сваім царствам,
15 І даў яму карону, і вопратку сваю, і пячатку, каб ён выхаваў сына свайго Антыёха і гадаваў яго на царства.
16 І памёр там цар Антыёх у сто сорак дзевятым годзе.
17 Калі Лісій даведаўся, што цар памёр, ён паставіў царавацъ замест сябе Антыёха, сына свайго, якога ён выхаваў у дзяцінстве, і назваў яго імем Еўпатар.
18 Прыблізна ў гэты час тыя, што былі ў вежы, замкнулі Ізраільцянаў вакол сьвятыні і заўсёды шукалі ім ліха і ўмацаваньня паганаў.
19 Таму Юда, маючы намер зьнішчыць іх, сабраў увесь народ, каб аблажыць іх.
20. І сабраліся яны, і аблажылі іх у сто пяцідзесятым годзе, і ён зрабіў супраць іх падстаўкі для стрэлу і іншыя машыны.
21 Але некаторыя з абложаных выйшлі, да якіх далучыліся некаторыя бязбожнікі Ізраільцяне,
22 І прыйшлі яны да караля і сказалі: ці доўга ты будзеш чыніць суд і помсьціць за братоў нашых?
23. Мы былі гатовыя служыць бацьку твайму і рабіць тое, што ён хоча ад нас, і выконваць запаведзі яго;
24 Дзеля гэтага яны з нашага народу абложваюць вежу і адлучаюцца ад нас; больш за тое, колькі з нас змаглі наляцець, яны забілі і разрабавалі нашу спадчыну.
25 І ня толькі на нас працягнулі руку сваю, але і на межы свае.
26 І вось, сёньня яны абложваюць вежу ў Ерусаліме, каб узяць яе; сьвятыню і Бэтсуру яны ўмацавалі.
27 Таму, калі ты хутка не перашкодзіш ім, яны зробяць большыя рэчы, чым гэтыя, і ты не зможаш кіраваць імі.
28 Калі цар пачуў гэта, ён разгневаўся і сабраў усіх сяброў сваіх, і военачальнікаў свайго войска, і тых, што наглядалі за канём.
29 Прыходзілі да яго таксама з іншых каралеўстваў і з астравоў марскіх атрады наёмных воінаў.
30 Так што лік войска ягонага было сто тысяч пешых і дваццаць тысяч вершнікаў і трыццаць два сланы, падрыхтаваных да бітвы.
31 Яны прайшлі праз Ідумею і разгарнуліся супраць Бэтсуры, якую штурмавалі шмат дзён, ствараючы баявыя машыны; але жыхары Бэтсуры выйшлі, спалілі іх агнём і змагаліся мужна.
32 Пасьля гэтага Юда выйшаў з вежы і разьмясьціўся табарам у Батзахарыі, насупраць каралеўскага табару.
33 Тады кароль, падняўшыся вельмі рана, люта рушыў са сваім войскам да Батзахарыі, дзе яго войскі падрыхтавалі іх да бітвы, і трубілі ў трубы.
34 І каб яны маглі справакаваць сланоў на бойку, яны паказвалі ім кроў вінаграду і шаўкоўніцы.
35 Акрамя таго, яны падзялілі жывёл паміж войскамі, і для кожнага слана яны прызначылі тысячу чалавек, узброеных даспехамі і з меднымі шлемамі на галовах; і акрамя гэтага, для кожнага звера было прызначана пяцьсот лепшых вершнікаў.
36 Яны былі гатовыя на ўсякі выпадак: дзе б ні быў зьвер і куды б ні пайшоў зьвер, ішлі і яны, і не адыходзілі ад яго.
37 І на зьвярах былі моцныя драўляныя вежы, якія пакрывалі кожную зь іх і былі моцна аперазаны прыладамі; таксама на кожнай былі трыццаць два моцных мужчыны, якія змагаліся зь імі, акрамя індзейца, які кіраваў яго.
38 А рэшту вершнікаў паставілі з абодвух бакоў войска, даючы ім знакі, што рабіць, і запрэжаныя ў шэрагі.
39 Калі сонца зазьзяла на шчытах з золата і медзі, горы зазьзялі ад іх і зьзялі, як вогненныя лямпы.
40. Частка каралеўскага войска, разьмешчаная на высокіх гарах, а частка ў далінах унізе, ішлі бясьпечна і ў парадку.
41 Таму ўсе, хто чуў шум натоўпу іхняга, і марш роты, і бразгат збруі, зварухнуліся, бо войска было вельмі вялікае і моцнае.
42 Тады Юда і войска яго наблізіліся і ўступілі ў бой, і было забіта з царскага войска шэсьцьсот чалавек.
43 І Элеазар, празваны Саваран, убачыўшы, што адзін зь зьвяроў, узброены царскай збруяй, вышэйшы за ўсіх, і падумаўшы, што цар над ім,
44 Падвяргай сябе небясьпецы, каб выратаваць народ Свой і здабыць яму вечнае імя.
45 Таму ён адважна кінуўся на яго пасярод бітвы, забіваючы справа і зьлева, так што яны аддзяліліся ад яго на абодва бакі.
46. І зрабіўшы гэта, ён падкраўся пад слана і штурхнуў яго, і забіў яго; пасьля чаго слон упаў на яго, і там ён памёр.
47 Але астатнія Юдэі, убачыўшы моц караля і жорсткасьць войска ягонага, адвярнуліся ад іх.
48 Тады царскае войска пайшло да Ерусаліма насустрач ім, і цар паставіў намёты свае супроць Юдэі і супроць гары Сіёна.
49 Але з тымі, што былі ў Бэтсуры, ён заключыў мір, бо яны выйшлі з горада, таму што не было ў іх там ежы, каб вытрымаць аблогу, бо гэта быў год адпачынку для зямлі.
50 І ўзяў кароль Бэтсуру і паставіў там гарнізон, каб ахоўваць яе.
51. Што да сьвятыні, то ён трымаў у аблозе яе шмат дзён і паставіў там артылерыю з машынамі і прыладамі, каб кідаць агонь і камяні, і гарматы, каб кідаць дроцікі і прашчы.
52 Пасля чаго яны таксама зрабілі машыны супраць сваіх машын і вялі бой з імі доўгі час.
53 Але нарэшце, калі іхні посуд быў без ежы (бо быў сёмы год, і тыя ў Юдэі, што былі вызваленыя ад язычнікаў, з'елі рэшту запасу),
54 У сьвятыні засталося нямногіх, бо голад апанаваў іх так, што яны хацелі разысьціся кожны ў сваё месца.
55 У той час Лісій пачуў, што Філіп, якога Антыёх, цар, пры жыцці прызначыў выхоўваць свайго сына Антыёха, каб той стаў царом,
56 Быў вернуты з Персіі і Мідыі, а таксама войска караля, якое ішло з ім, і што ён імкнуўся ўзяць на сябе кіраванне справамі.
57 Таму ён пасьпешна пайшоў і сказаў каралю і начальнікам войска і войска: штодня мы слабеем, і ежы ў нас мала, і месца, якое мы абложваем, моцнае, і справы каралеўства ляжаць на нас:
58 Дык вось, будзем сябрамі з гэтымі людзьмі і заключым мір зь імі і з усім народам іхнім;
59 І заключыце з імі запавет, што яны будуць жыць паводле сваіх законаў, як рабілі раней; таму што яны

незадаволеныя і зрабілі ўсё гэта, таму што мы адмянілі іхнія законы.
60 Так кароль і князі былі задаволеныя; таму ён паслаў да іх заключыць мір; і яны прынялі гэта.
61 І прысягнулі ім кароль і князі, і яны выйшлі з умацаваньня.
62 Тады цар увайшоў на гару Сіён; але, убачыўшы сілу таго месца, парушыў клятву сваю, якую даў, і загадаў разбурыць мур вакол.
63 Пасьля гэтага ён пасьпешна сышоў і вярнуўся ў Антыёхію, дзе знайшоў Філіпа гаспадаром гораду; таму ён ваяваў супраць яго і ўзяў горад сілай.

РАЗДЗЕЛ 7

1 У сто першым пяцідзесятым годзе Дэметрый, сын Селеўка, пакінуў Рым і падышоў з невялікай колькасцю людзей у горад на марскім узбярэжжы і валадарыў там.
2 І калі ён увайшоў у палац сваіх продкаў, так і здарылася, што яго войска схапіла Антыёха і Лісія, каб прывесці іх да яго.
3 Таму, даведаўшыся, сказаў: няхай я ня бачу твараў іхніх.
4 І забіў іх войска ягонае. Цяпер, калі Дзімітрый быў пастаўлены на трон свайго каралеўства,
5 Прыйшлі да яго ўсе бязбожныя і бязбожныя людзі Ізраіля, маючы начальнікам Алкіма, які жадаў быць першасвятаром.
6 І абвінавацілі яны народ перад царом, кажучы: Юда і браты ягоныя забілі ўсіх тваіх сяброў, а нас выгналі з нашай зямлі.
7 Дык вось, цяпер пашлі чалавека, якому ты давяраеш, і няхай ён пойдзе і паглядзіць, якое спусташэнне ён учыніў сярод нас і ў царскай зямлі, і няхай пакарае іх разам з усімі, хто дапамагае ім.
8 Тады цар выбраў Вакхіда, сябра цара, які кіраваў за патокам і быў вялікім чалавекам у каралеўстве і верным цару,
9 І ён паслаў яго з тым ліхім Алкімам, якога зрабіў першасвятаром, і загадаў яму адпомсціць сынам Ізраілевым.
10 Дык яны пайшлі і прыйшлі з вялікай сілай у зямлю Юдэйскую, дзе паслалі паслоў да Юды і братоў ягоных з мірнымі словамі падманам.
11 Але яны не зьвярнулі ўвагі на словы іхнія; бо яны бачылі, што прыйшлі з вялікай сілай.
12 Тады сабралася да Алкіма і Вакхіда група кніжнікаў, каб патрабаваць справядлівасці.
13 Асіды былі першымі сярод сыноў Ізраілевых, якія шукалі міру ў іх:
14 Бо яны сказалі: сьвятар з семені Ааронавага прыйшоў з гэтым войскам, і ён не зробіць нам крыўды.
15 І гаварыў ён зь імі мірна і прысягнуў ім, кажучы: мы не прычынім шкоды ні табе, ні сябрам тваім.
16 Тады яны паверылі яму, але ён узяў зь іх семдзесят чалавек і забіў іх у адзін дзень, паводле слоў, якія напісаў:
17 Цела сьвятых Тваіх выкінулі, і кроў іхнюю пралілі вакол Ерусаліма, і ня было каму пахаваць іх.
18. І напаў жах перад імі на ўвесь народ, і яны казалі: няма ў іх ні праўды, ні праўды; бо яны парушылі запавет і клятву, якую заключылі.
19 Пасьля гэтага вывеў Вакхіда зь Ерусаліму і разьбіў намёты свае ў Бэцэце, куды паслаў і ўзяў многіх з людзей, якія пакінулі яго, а таксама некаторых зь народу, і, забіўшы іх, кінуў у вялікі яма.
20 Потым ён даручыў краіну Алкіму і пакінуў яму ўладу, каб дапамагчы яму: так Вакхід пайшоў да караля.
21 Але Алкім змагаўся за першасвятарства.
22 І зьвярталіся да яго ўсе, хто турбаваў народ, які, атрымаўшы зямлю Юдэйскую ў сваю ўладу, учыніў шмат шкоды Ізраілю.
23 Калі Юда ўбачыў усё зло, якое Алкім і яго таварыства ўчынілі сярод ізраільцянаў, нават над народамі,
24 Ён хадзіў па ўсіх ваколіцах Юдэі і адпомсьціў тым, што адступіліся ад яго, так што яны не адважваліся большісьці ў краіну.
25 З іншага боку, калі Алкім убачыў, што Юда і яго таварыства ўзялі верх, і даведаўся, што ён не ў стане вытрымаць іх сілы, ён зноў пайшоў да караля і сказаў усё горшае з іх, што мог.
26 Тады цар паслаў Ніканора, аднаго са сваіх шаноўных князёў, чалавека, які меў сьмяротную нянавісьць да Ізраіля, з загадам зьнішчыць народ.
27 І прыйшоў Ніканор у Ерусалім з вялікім войскам; і паслаў да Юды і братоў ягоных падступныя словы прыязныя, кажучы:
28 Няхай ня будзе бітвы паміж мною і табою; Я прыйду з некалькімі людзьмі, каб спаткацца з вамі.
29 Ён прыйшоў да Юды, і яны мірна прывіталі адзін аднаго. Аднак ворагі былі гатовыя забраць Юду гвалтам.
30 Пасля таго, як Юда даведаўся, што ён прыйшоў да яго з падманам, вельмі спалохаўся яго і больш не хацеў бачыць твару ягонага.
31. Ніканор таксама, убачыўшы, што рада яго раскрытая, выйшаў ваяваць супраць Юды побач з Кафарсаламам:
32 Дзе было забіта з боку Ніканора каля пяці тысяч чалавек, а астатнія ўцяклі ў горад Давідаў.
33 Пасьля гэтага Ніканор падняўся на гару Сіён, і выйшлі са сьвятыні некаторыя сьвятары і некаторыя старэйшыны народу, каб мірна прывітаць яго і паказаць яму цэласпаленьне, прынесенае за караля.
34 Але ён кпіў зь іх, і сьмяяўся зь іх, і ганьбіў іх, і гаварыў ганарліва:
35 І прысягнуў у гневе сваім, кажучы: Калі Юда і войска ягонае ня будуць аддадзеныя ў мае рукі, калі я вярнуся ў бясьпецы, спалю дом гэты, і пры гэтым ён выйшаў у вялікай лютасьці.
36 Тады ўвайшлі сьвятары і сталі перад ахвярнікам і храмам, плачучы і кажучы:
37 Ты, Госпадзе, выбраў гэты дом, каб называцца імем Тваім і быць домам малітвы і маленьня народу Твайму;
38 Адпомсьціце чалавеку гэтаму і войску ягонаму, і няхай яны загінуць ад мяча; памятайце аб блюзьнерствах іхніх і не дазваляйце ім больш працягвацца.
39. І выйшаў Ніканор зь Ерусаліму і разьбіў намёты свае ў Вэтароне, дзе сустрэла яго войска зь Сірыі.
40 А Юда разьмясьціўся табарам у Адасе з трыма тысячамі чалавек і маліўся там, кажучы:

41. Госпадзе, калі пасланыя ад цара Асірыйскага блюзнерылі, анёл Твой выйшаў і пабіў іх сто восемдзесят пяць тысяч.
42 Дык ты ж сёньня зьнішчы гэтае войска перад намі, каб астатнія даведаліся, што ён блюзьнерыў супраць сьвятыні Тваёй, і судзі яго паводле ліхадзейства ягонага.
43 Такім чынам, у трынаццаты дзень месяца Адара войскі ўступілі ў бітву; але войска Ніканора было збянтэжана, і ён сам быў першым забіты ў бітве.
44. Калі войска Ніканора ўбачыла, што ён забіты, яны кінулі зброю сваю і ўцяклі.
45 І гналіся за імі цэлы дзень дарогі ад Адасы да Газеры, трубячы за імі ў трубы.
46 Тады яны выйшлі з усіх гарадоў Юдэйскіх навокал і замкнулі іх; так што ўсе яны, павярнуўшыся да тых, што гналіся за імі, былі перабіты мячом, і ніводнага з іх не засталося.
47 Потым яны ўзялі здабычу і здабычу, і адсеклі Ніканора галаву і правую руку ягоную, якую ён так горда выцягнуў, і павялі іх, і павесілі ў Ерусаліме.
48 Дзеля гэтага народ вельмі ўзрадаваўся, і дзень той быў днём вялікай весялосьці.
49 Акрамя таго, яны пастанавілі кожны год сьвяткаваць гэты дзень, які быў трынаццатага месяца Адара.
50 Такім чынам, зямля Юдава супакоілася на некаторы час.

РАЗДЗЕЛ 8

1 Цяпер Юда чуў пра рымлян, што яны былі моцныя і адважныя людзі, якія з любоўю прымалі ўсіх, хто далучаўся да іх, і заключалі саюз сяброўства з усімі, хто прыходзіў да іх;
2 І што яны былі людзьмі вялікай адвагі. Яму таксама расказалі пра іх войны і высакародныя ўчынкі, якія яны рабілі сярод галатаў, і як яны заваявалі іх і абклалі данінай;
3 І тое, што яны зрабілі ў краіне Гішпаніі, каб здабыць там срэбра і золата на капальнях;
4 І што сваёй палітыкай і цярпеннем яны заваявалі ўсё месца, хоць яно было вельмі далёка ад іх; а таксама цары, якія прыйшлі на іх з канца зямлі, пакуль не збілі іх з панталыку і не моцна знішчылі іх, так што астатнія штогод плацілі ім даніну.
5 Апрача гэтага, як яны пабілі ў бітве Філіпа і Пэрсея, цара цытымаў, зь іншымі, якія паўсталі супраць іх і перамаглі іх:
6 Як і Антыёх, вялікі цар Азіі, які выйшаў супраць іх у бітве, маючы сто дваццаць сланоў, з вершнікамі і калясьніцамі, і вельмі вялікае войска, быў зьбіты імі з панталыку;
7 І як яны схапілі яго жывога і заключылі запавет, што ён і тыя, хто валадарыў пасьля яго, будуць плаціць вялікую даніну і даваць закладнікаў, і тое, што было дамоўлена,
8 І краіну Індыю, і Мідыю, і Лідыю, і з найлепшых краін, якія яны ўзялі ў яго і аддалі цару Яўмену,
9 Акрамя таго, як грэкі вырашылі прыйсці і знішчыць іх;
10 І што яны, даведаўшыся пра гэта, паслалі супраць іх нейкага военачальніка і, ваюючы зь імі, забілі многіх зь іх, і забралі ў палон іхніх жонак і дзяцей іхніх, і абрабавалі іх, і завалодалі іхнімі землямі, і разбурылі іх моцныя трымае, і прывялі іх у слугі сабе да сёньняшняга дня.
11 Акрамя таго, было сказана яму, як яны зьнішчылі і падпарадкавалі сваёй уладзе ўсе іншыя каралеўствы і астравы, якія калі-небудзь супраціўляліся ім;
12 Але зь сябрамі сваімі і з тымі, хто спадзяваўся на іх, яны захавалі прыязнасьць, і што яны заваявалі каралеўствы як далёкія, так і блізкія, так што ўсе, хто чуў імя іхняе, баяліся іх.
13 А каму захочуць дамагчыся каралеўства, тыя царуюць; і каго зноў хочуць, яны выцясняюць; урэшце, што яны былі моцна ўзвышаны.
14 Але пры ўсім гэтым ніхто з іх не насіў кароны і не быў апрануты ў пурпуру, каб праз гэта быць узвялічанымі.
15 Акрамя таго, як яны зрабілі для сябе палату сената, у якой трыста дваццаць чалавек штодзённа засядалі на раду, раячыся заўсёды з народам, каб мець добры парадак;
16 І што кожны год яны даручалі свой урад аднаму чалавеку, які кіраваў усёй іх краінай, і што ўсе былі паслухмяныя гэтаму аднаму, і што сярод іх не было ані зайздрасьці, ані перайманьня.
17 Зважаючы на гэта, Юда выбраў Эўпалема, сына Іаана, сына Акоса, і Ясона, сына Элеазара, і паслаў іх у Рым, каб заключыць з імі саюз сяброўства і згоды,
18 і ўпрасіць іх зняць з іх ярмо; бо яны бачылі, што царства Грэкаў прыгнятала Ізраіль у рабстве.
19 Дык яны пайшлі ў Рым, а гэта было вельмі доўгае падарожжа, і прыйшлі ў сенат, дзе гаварылі і казалі.
20 Юда Макабей з братамі сваімі і народ Юдэйскі паслаў нас да вас, каб заключыць з вамі канфедэрацыю і мір і каб мы былі запісаны вашымі паплечнікамі і сябрамі.
21 Такім чынам, гэтая справа спадабалася рымлянам.
22 І вось копія ліста, якую сенат зноў напісаў на медных табліцах і паслаў у Ерусалім, каб мець там памяць міру і згоды:
23 Посьпех рымлянам і народу Юдэйскаму на моры і на сушы навекі; таксама меч і вораг хай будуць далёка ад іх,
24 Калі спачатку прыйдзе якая-небудзь вайна супраць рымлян або каго-небудзь з іх саюзнікаў ва ўсім іх панаванні,
25 Народ Юдэйскі будзе дапамагаць ім у прызначаны час усім сэрцам сваім;
26 Яны таксама не павінны даваць нічога тым, хто вядзе з імі вайну, або дапамагаць ім харчамі, зброяй, грашыма або караблямі, як гэта здавалася добрым рымлянам; але яны будуць захоўваць свае запаветы, нічога не прымаючы таму.
27 Такім жа чынам, калі вайна спачатку прыйдзе на народ Юдэйскі, Рымляне будуць дапамагаць ім усім сэрцам сваім, як будзе ім прызначаны час:
28. Ані ежы, ані зброі, ані грошай, ані караблёў тым, што бяруць удзел у супроць іх, ня будуць даваць, як гэта здавалася рымлянам; але яны будуць захоўваць свае запаветы, і гэта без падману.
29 Паводле гэтых артыкулаў рымляне заключылі запавет з народам жыдоўскім.

30 Тым не менш, калі ў далейшым той ці другі бок падумае сустрэцца, каб дадаць або паменшыць штонебудзь, яны могуць зрабіць гэта па сваім жаданні, і ўсё, што яны дададуць або адбяруць, будзе зацверджана.
31 А адносна зла, якое чыніць Дзімітрый Юдэям, мы напісалі яму, кажучы: Навошта ты наклаў сваё ярмо цяжкім на нашых сяброў і паплечнікаў Юдэяў?
32 Дык вось, калі яны яшчэ будуць скардзіцца на цябе, мы аддадзім ім справядлівасць і будзем змагацца з табою на моры і на сушы.

РАЗДЗЕЛ 9

1 Акрамя таго, калі Дзімітрый пачуў, што Ніканор і яго войска загінулі ў бітве, ён другі раз паслаў Вакхіда і Алкіма ў зямлю Юдэю, а з імі і галоўныя сілы свайго войска:
2 Яны выйшлі па дарозе, якая вядзе ў Галгалу, і паставілі намёты перад Масалотам, што ў Арбэле, і, заваяваўшы яе, перабілі шмат людзей.
3 І ў першы месяц сто пяцьдзясят другога году яны разьмясьціліся табарам перад Ерусалімам.
4 Адкуль яны выправіліся і пайшлі ў Бэрыю з дваццацьцю тысячамі пешых і дзьвюма тысячамі вершнікаў.
5 А Юда паставіў намёты свае ў Элеасе, і зь ім тры тысячы выбраных мужоў.
6 Яны, убачыўшы так вялікае мноства другога войска, вельмі спалохаліся; пасля чаго многія выйшлі з войска, так што іх месца пражывання было не больш за восемсот чалавек.
7 Іуда, убачыўшы, што войска ягонае выслізгвае і што бітва націскае на яго, моцна занепакоіўся і засмуціўся, бо не меў часу сабраць іх.
8 Тым не менш, тым, што засталіся, ён сказаў: устанем і пойдзем супроць ворагаў нашых, калі, магчыма, мы зможам змагацца з імі.
9 Але яны адгаворвалі яго, кажучы: Мы ніколі не зможам; цяпер лепш захаваем свае жыцці, а потым вернемся з нашымі братамі і будзем змагацца з імі, бо нас мала.
10. І сказаў Юда: ня дай мне Бог зрабіць гэта і ўцячы ад іх; калі надышоў наш час, памром мужна за братоў нашых і не апаганім гонару свайго.
11 Пры гэтым войска Вакхідаў выйшла з намётаў і стала насупраць іх, вершнікі іхнія былі падзелены на два атрады, а іх пращчары і лучнікі ішлі наперадзе войска, і ўсе тыя, што ішлі наперадзе, былі моцныя.
12 Што тычыцца Вакхіда, то ён быў на правым крыле; так што войска падышло з абодвух бакоў і затрубіла ў свае трубы.
13 І тыя з боку Юды таксама трубілі ў свае трубы, так што зямля задрыжала ад шуму войскаў, і бітва працягвалася ад раніцы да ночы.
14 Калі Юда заўважыў, што Вакхід і сіла ягонага войска на правым баку, ён узяў з сабою ўсіх стойкіх людзей,
15 Ён зьбянтэжыў правае крыло і перасьледаваў іх да гары Азот.
16 Але тыя, што зь левага крыла ўбачылі, што тыя, што з правага крыла, зьбітыя з панталыку, гналіся ззаду за Юдаю і за тымі, што былі зь ім,
17 Пасьля гэтага адбылася жорсткая бітва, так што шмат было забіта з абодвух бакоў.
18 І Юда таксама быў забіты, а астатнія ўцяклі.
19 Тады Ёнатан і Сымон узялі Юду, брата свайго, і пахавалі яго ў магіле бацькоў яго ў Модыне.
20 І аплаквалі яго, і ўвесь Ізраіль моцна плакаў па ім і аплакваў яго шмат дзён, кажучы:
21 Як загінуў адважны, што выратаваў Ізраіля!
22 Іншае пра Юду і пра ягоныя войны, і пра высакародныя ўчынкі, якія ён рабіў, і пра веліч яго не напісана, бо іх было вельмі шмат.
23 Цяпер пасьля сьмерці Юды бязбожнікі пачалі выстаўляць свае галовы ва ўсіх краінах Ізраіля, і паўсталі ўсе, што чынілі беззаконьне.
24 У тыя дні таксама быў вельмі вялікі голад, з-за чаго краіна паўстала і пайшла з імі.
25 Тады Вакхід выбраў бязбожнікаў і зрабіў іх уладарамі краіны.
26 І распыталі і адшукалі сяброў Юды і прывялі іх да Вакхіда, які помсціў ім і выкарыстоўваў іх злосна.
27 І была вялікая бяда ў Ізраілі, якой не было з таго часу, як ня было ў іх прарока.
28 Дзеля гэтага сабраліся ўсе сябры Юды і сказалі Ёнатану:
29. З таго часу, як памёр брат твой Юда, няма ў нас такога чалавека, як ён, каб выйсьці супроць ворагаў нашых і Вакхідаў і супроць тых з народу нашага, што праціўнікі нам.
30 Дык вось, сёньня мы выбралі цябе нашым князем і начальнікам замест яго, каб ты мог весці нашыя бітвы.
31 Пры гэтым Ёнатан узяў на сябе кіраванне ў той час і паўстаў замест свайго брата Юды.
32 Але калі Вакхід даведаўся пра гэта, ён шукаў, каб забіць яго
33 Тады Ёнатан і Сымон, брат ягоны, і ўсе, што былі зь ім, убачыўшы гэта, уцяклі ў пустыню Тэкоі і паставілі намёты свае каля вады сажалкі Асфар.
34 Калі Вакхід зразумеў гэта, ён з усім сваім войскам у суботу наблізіўся да Ярдана.
35. Ёнатан паслаў брата свайго Яна, правадыра народу, каб папрасіць сваіх сяброў Набатэяў, каб яны пакінулі зь імі сваю каляску, якая была вялікай.
36 Але сыны Ямврыя выйшлі з Мэдавы і ўзялі Яна і ўсё, што ў яго было, і пайшлі з гэтым.
37 Пасьля гэтага прыйшла вестка Ёнатану і Сымону, брату ягонаму, што сыны Ямврыя заключылі вялікае жаніцьбу і прывезьлі нявесту з Надаваты вялікім шлейфам, як дачку аднаго зь вялікіх князёў Ханаана.
38 Таму ўспомнілі пра Яна, брата свайго, і, падняўшыся, схаваліся пад покрывам гары.
39 Дзе яны паднялі вочы свае і ўбачылі, і вось, шмат шуму і вялікая павозка; і выйшаў жаніх, і сябры ягоныя і браты насустрач ім з барабанамі і музычнымі прыладамі і шматлікай зброяй.
40 Тады Ёнатан і тыя, што былі зь ім, паўсталі супраць іх з таго месца, дзе яны стаялі ў засадзе, і ўчынілі ім такое пабоішча, што многія ўпалі мёртвымі, а астатнія ўцяклі ў гару, і захапілі ўсіх іх здабыча.
41. Так ператварылася вясельле ў жалобу, і гук іх песьні ў галашэньне.
42 І калі яны цалкам адпомсьцілі за кроў брата свайго, яны вярнуліся да балота Ярданскага.

43 Калі Вакхід пачуў пра гэта, ён прыйшоў у суботу да берагоў Ярдана з вялікай сілай.
44. І сказаў Ёнатан народу свайму: пойдзем і пазмагаемся за душы нашыя, бо сёньня ня варта нам гэтага, як раней;
45 Бо вось, бітва перад намі і за намі, і вада Ярданская па гэты бок і па той бок, таксама балота і лес, і няма нам месца, каб звярнуць.
46 Дзеля гэтага клічаце цяпер да неба, каб выратавацца вам ад рук ворагаў вашых.
47 Пры гэтым яны ўступілі ў бой, і Ёнатан працягнуў руку, каб пабіць Вакхіда, але той адвярнуўся ад яго.
48. Тады Ёнатан і тыя, што былі зь ім, ускочылі ў Ярдан і пераплылі на той бераг; але той не перайшоў да іх Ярдана.
49 І было забіта ў той дзень з боку Вакхіда каля тысячы чалавек.
50 Пасьля гэтага Вакхід вярнуўся ў Ерусалім і паправіў умацаваныя гарады ў Юдэі; крэпасць у Ерыхоне, і Эмаус, і Бэтарон, і Вэтыль, і Тамната, Фаратоні і Тафон, іх ён умацаваў высокімі мурамі, брамамі і засаўкамі.
51 І паставіў у іх гарнізон, каб чыніць зло Ізраілю.
52 Ён таксама ўмацаваў горад Бэтсуру, і Газеру, і вежу, і паставіў у іх войска і запас ежы.
53 Акрамя таго, ён узяў сыноў правадыроў у краіне ў закладнікі і пасадзіў іх у вежу ў Ерусаліме на захаванне.
54 Акрамя таго, у сто пяцьдзесят трэцім годзе, у другім месяцы, Алкім загадаў разбурыць сцяну ўнутранага двара святыні; ён разбурыў і справы прарокаў
55 І калі ён пачаў руйнавацца, нават у той час Алкім быў забіты, і яго прадпрыемствы былі перашкоджаны: таму што яго рот быў заткнуты, і ён быў паралізаваны, так што ён не мог больш нічога гаварыць, ні аддаваць загады адносна яго дом.
56 І памёр Алкім у той час у вялікіх пакутах.
57. Калі Вакхід убачыў, што Алкім памёр, ён вярнуўся да караля, пасля чаго Юдэйская зямля спачывала два гады.
58 Тады ўсе бязбожнікі сабраліся, кажучы: «Вось, Ёнатан і яго таварыства спакойныя і жывуць без клопату; цяпер мы прывядзем сюды Вакхіда, які захопіць іх усіх за адну ноч».
59 Яны пайшлі і параіліся зь ім.
60 Тады ён выйшаў і прыйшоў з вялікім войскам, і тайна паслаў лісты сваім прыхільнікам у Юдэі, каб яны ўзялі Ёнатана і тых, што былі з ім; але яны не змаглі, таму што рада іх была вядомая ім.
61 Таму яны ўзялі з жыхароў краіны, якія былі аўтарамі гэтага ліха, каля пяцідзесяці чалавек, і забілі іх.
62 Пасьля гэтага Ёнатан і Сымон і тыя, што былі зь ім, адвялі іх у Бэтбасі, што ў пустыні, і паправілі яго зруйнаваную і ўмацавалі.
63 Калі Вакхід даведаўся пра гэта, ён сабраў усё сваё войска і паслаў вестку да тых, што былі з Юдэі.
64 Тады ён пайшоў і аблажыў Бэтвасі; і яны ваявалі супраць яго доўгі час і рабілі ваенныя машыны.
65 Але Ёнатан, пакінуўшы брата свайго Сымона ў горадзе, а сам пайшоў у поле, і пайшоў з некаторымі людзьмі.
66 І пабіў Аданаркеса і братоў ягоных і сыноў Фасіронавых у намёце іхнім.
67 І калі ён пачаў іх разбіваць і падышоў са сваімі войскамі, Сымон з кампаніяй сваёй выйшаў з горада і спаліў ваенныя машыны,
68 І ваявалі супраць Вакхіда, які быў імі збіты з панталыку, і яны прычынілі яму цяжкія пакуты: бо яго парады і роды былі марныя.
69 Таму ён моцна разгневаўся на бязбожнікаў, якія раілі яму прыйсці ў краіну, паколькі ён забіў многіх з іх і меў намер вярнуцца ў сваю краіну.
70. Даведаўшыся пра гэта, Ёнатан паслаў да яго паслоў, каб заключыць зь ім мір і выдаць ім палонных.
71 Што ён прыняў і зрабіў згодна з яго патрабаваннямі, і пакляўся яму, што ніколі не будзе рабіць яму зла ва ўсе дні жыцця яго.
72. І калі ён вярнуў яму палонных, якіх раней узяў з зямлі Юдэйскай, ён вярнуўся і пайшоў у сваю зямлю, і больш не ўваходзіў у межы іхнія.
73. Так спыніўся меч у Ізраіля, а Ёнатан жыў у Махмасе і пачаў кіраваць народам; і вынішчыў бязбожнікаў зь Ізраіля.

РАЗДЗЕЛ 10

1 У сто шасьцідзесятым годзе Аляксандар, сын Антыёха, празваны Эпіфанам, падняўся і ўзяў Пталемаіду, бо народ прыняў яго, дзякуючы якому ён там валадарыў,
2 Калі цар Дзімітрый пачуў пра гэта, ён сабраў вельмі вялікае войска і выступіў супраць яго ваяваць.
3 Акрамя таго, Дзімітрый паслаў да Ёнатана лісты з ласкавымі словамі, каб ён уславіў яго.
4 Бо ён сказаў: спачатку заключым з ім мір, перш чым ён злучыўся з Аляксандрам супраць нас.
5 Інакш ён успомніць усё зло, якое мы ўчынілі яму і братам ягоным і народу ягонаму.
6 Таму ён даў яму ўладу сабраць войска і даць зброю, каб ён мог дапамагчы яму ў бітве; ён таксама загадаў аддаць яму закладнікаў, якія былі ў вежы.
7. І прыйшоў Ёнатан у Ерусалім і прачытаў лісты перад усім народам і тымі, што былі ў вежы,
8 Яны вельмі спалохаліся, калі пачулі, што кароль даў яму ўладу збіраць войска.
9 Пасьля чаго тыя з вежы аддалі сваіх закладнікаў Ёнатану, а ён аддаў іх бацькам іхнім.
10 І зрабіўшы гэта, Ёнатан пасяліўся ў Ерусаліме і пачаў будаваць і рамантаваць горад.
11 І загадаў ён рабочым пабудаваць сьцены і гару Сіён і вакол з квадратных камянёў для ўмацаваньня; і яны так і зрабілі.
12 Тады чужынцы, якія былі ў крэпасцях, якія пабудаваў Вакхід, уцяклі;
13 Пакуль кожны пакінуў сваё месца і пайшоў у сваю краіну.
14 Толькі ў Бэтсуры некаторыя з тых, што пакінулі закон і запаведзі, засталіся нерухомымі: бо гэта было іх месцам прытулку.
15 Калі кароль Аляксандар пачуў абяцаньні, якія Дэмэтрый паслаў Ёнатану, калі таксама было сказана яму пра бітвы і высакародныя ўчынкі, якія зьдзейсьнілі ён і ягоныя браты, і пра пакуты, якія яны перажылі,

16 Ён сказаў: ці знойдзем мы яшчэ такога? таму цяпер мы зробім яго нашым сябрам і паплечнікам.
17 Пасьля гэтага ён напісаў ліст і паслаў яму, паводле гэтых слоў, кажучы:
18 Цар Аляксандар да брата свайго Ёнатана шле прывітаньне:
19 Мы чулі пра цябе, што ты чалавек вялікай улады і годны быць нашым сябрам.
20 Таму сёньня мы пасьвячаем цябе першасьвятаром народу твайго і будзем называць цябе сябрам караля; (і разам з тым ён паслаў яму пурпуровую вопратку і залаты вянок:) і патрабуем ад цябе прыняць наш удзел і захаваць сяброўства з намі.
21. І ў сёмы месяц сто шасьцідзясятага году, у сьвята Кучак, Ёнатан апрануўся ў сьвятую вопратку, і сабраў войска, і даў шмат зброі.
22 Пачуўшы пра гэта, Дзімітрый вельмі пашкадаваў і сказаў:
23 Што мы зрабілі, што Аляксандар перашкодзіў нам завязацца з Юдэямі дзеля ўмацаваньня?
24 Я таксама напішу ім словы падбадзёрваньня і абяцаю ім годнасьці і падарункі, каб атрымаць іх дапамогу.
25 І паслаў да іх вось што: цар Дзімітрый перадае прывітанне народу Юдэйскаму:
26 За тое, што вы захавалі запаветы з намі і заставаліся ў сяброўстве нашым, не далучаючыся да ворагаў нашых, мы пачулі гэта і ўзрадаваліся.
27 Таму цяпер працягвайце заставацца вернымі нам, і мы добра адплацім вам за тое, што вы робіце дзеля нас,
28 І дасць вам шмат імунітэтаў і дасць вам узнагароды.
29 А цяпер я вызваляю цябе і дзеля цябе вызваляю ўсіх Юдэяў ад даніны, і ад мыта солі, і ад падаткаў,
30 І з таго, што належыць мне атрымаць за трэцюю частку або насенне, і палову пладоў дрэў, я вызваляю з гэтага дня, каб яны не былі ўзятыя з зямлі Юдэйскай, ні трох урадаў, якія дадаліся да яго з краіны Самарыі і Галілеі, з гэтага дня і навекі.
31 І Ерусалім няхай будзе сьвяты і вольны, і межы яго ад дзесяцін і даніны.
32 А што да вежы, што ў Ерусаліме, то я аддаю ўладу над ёю і даю першасьвятару, каб ён паставіў у ёй людзей, якіх ён абярэ, каб ахоўваць яе.
33 Акрамя таго, я свабодна адпускаю на свабоду кожнага з Юдэяў, якія былі вывезены ў палон з зямлі Юдэйскай у любую частку майго каралеўства, і я хачу, каб усе мае слугі змяншалі даніну нават са свайго быдла.
34 Акрамя таго, я жадаю, каб усе сьвяты, і суботы, і маладзікі, і ўрачыстыя дні, і тры дні перад святам, і тры дні пасля свята былі імунітэтам і свабодай для ўсіх яўрэяў у маім царстве.
35 Таксама ніхто не павінен мець улады ўмешвацца з імі або прыставаць да каго-небудзь з іх у любой справе.
36 Хачу таксама, каб сярод царскіх войскаў было залічана каля трыццаці тысячаў Юдэяў, якім будзе дадзена плата, як належыць усім царскім войскам.
37 І зь іх некаторыя будуць разьмешчаны ва ўмацаваньнях караля, зь якіх таксама некаторыя будуць пастаўлены над справамі каралеўства, якія належаць даверу; і я хачу, каб іхнія наглядчыкі і кіраўнікі былі ад сябе і каб яны жылі пасьля свае законы, як наказаў кароль у зямлі Юдэйскай.
38 А што тычыцца трох урадаў, якія далучаны да Юдэі з краіны Самарыі, няхай яны будуць злучаны з Юдэяй, каб яны былі залічаны пад адно і не абавязаны падпарадкоўвацца іншай уладзе, акрамя ўлады першасьвятара.
39 Што тычыцца Пталемаіды і зямлі, якая адносіцца да яе, я даю гэта як бясплатны дар сьвятыні ў Ерусаліме на неабходныя выдаткі сьвятыні.
40 Акрамя таго, я даю кожны год пятнаццаць тысяч сікляў срэбра з царскіх рахункаў з належных месцаў.
41 І ўвесь лішак, які служачыя не заплацілі, як раней, з гэтага часу будзе аддавацца на працы храма.
42 І акрамя гэтага, пяць тысяч сікляў срэбра, якія яны бралі з рахункаў у храме кожны год, нават тыя рэчы павінны быць вызваленыя, таму што яны належаць сьвятарам, якія служаць.
43 І кожны, хто ўцякае ў храм у Іерусаліме, або знаходзіцца ў межах гэтых свабодаў, будучы даўжнікам каралю, або па якой-небудзь іншай справе, няхай будзе на волі, і ўсё, што яны маюць у маім царстве.
44 Выдаткі на пабудову і рамонт сьвятыні належаць з царскіх рахункаў.
45 Так, і на будаваньне сьценаў Ерусаліма і на ўмацаваньне яго вакол выдаткі будуць дадзены з царскіх рахункаў, як і на будову сьценаў у Юдэі.
46 Калі Ёнатан і народ пачулі гэтыя словы, яны не паверылі ім і не прынялі іх, таму што памяталі вялікае зло, якое ён зрабіў Ізраілю; бо Ён вельмі пакутаваў іх.
47 Але Аляксандрам яны былі вельмі задаволены, таму што ён быў першым, хто прасіў аб сапраўдным міры з імі, і яны заўсёды былі з ім у канфедэрацыі.
48 Тады сабраў цар Аляксандар вялікае войска і разьмясьціўся табарам супраць Дзімітрыя.
49 І пасьля таго, як два каралі ўступілі ў бітву, войска Дэметрыя ўцякло, але Аляксандар пасьледаваў за ім і перамог іх.
50 І працягваў ён вельмі жорсткую бітву, пакуль не зайшло сонца; і ў той дзень Дзімітрый быў забіты.
51 Пасьля гэтага Аляксандар паслаў паслоў да егіпецкага цара Пталамея з такім паведамленьнем:
52 Паколькі я зноў вярнуўся ў маё валадарства і сядзеў на троне маіх прабацькоў, і атрымаў панаванне, і зрынуў Дэметрыя, і вярнуў нашу краіну;
53 Бо пасьля таго, як я ўступіў зь ім у бітву, і ён, і войска ягонае былі збянтэжаныя намі, так што мы сядзім на троне яго каралеўства.
54 Дык вось, заключым угоду паміж сабою і дадзім мне дачку тваю за жонку, і я буду зяцем тваім і аддам і табе, і ёй, як табе годна.
55 Тады цар Пталамей адказаў, кажучы: Шчаслівы дзень, у які ты вярнуўся ў зямлю бацькоў тваіх і сядзеў на троне іх каралеўства.
56 І цяпер я зраблю з табою, як ты напісаў: дык сустрэнься са мной у Пталемаідзе, каб мы ўбачылі адзін аднаго; бо я выдам сваю дачку за цябе замуж па тваім жаданні.
57 Такім чынам, Пталамей выйшаў з Егіпта са сваёй дачкой Клеапатрай, і яны прыйшлі ў Пталемаіду ў сто семдзесят другім годзе:
58 Там, дзе цар Аляксандр сустрэў яго, ён аддаў яму сваю дачку Клеапатру і адсвяткаваў яе шлюб у Пталемаідзе з вялікай славай, як і ў каралёў.

59. Кароль Аляксандар напісаў Ёнатану, каб той прыехаў сустрэць яго.
60 Пасля гэтага ён з гонарам адправіўся ў Пталемаіду, дзе сустрэў двух каралёў і даў ім і іх сябрам срэбра і золата і шмат падарункаў і знайшоў ласку ў іхніх вачах.
61 У той час сабраліся супроць яго некаторыя злыя людзі Ізраільскія, людзі бязбожныя, каб абвінаваціць яго, але цар не паслухаўся іх.
62 Больш за тое, кароль загадаў зняць з яго вопратку і апрануць яго ў пурпуру, і яны так і зрабілі.
63 І пасадзіў яго сам-насам і сказаў князям ягоным: ідзіце зь ім у сярэдзіну горада і абвясьцеце, каб ніхто ні ў чым не скардзіўся на яго і каб ніхто ні за што не турбаваў яго .
64 Калі абвінаваўцы яго ўбачылі, што ён ушаноўваецца паводле абвешчаньня і апрануты ў пурпуру, усе паўцякалі.
65 І кароль ушанаваў яго, і запісаў яго ў лік сваіх галоўных сяброў, і зрабіў яго князем і ўдзельнікам свайго валадарства.
66 Пасьля гэтага Ёнатан вярнуўся ў Ерусалім зь мірам і радасьцю.
67 Акрамя таго, у; сто шэсьцьдзясят пяты год прыйшоў Дэмэтрый, сын Дэмэтрыя, з Крыта ў зямлю бацькоў сваіх;
68. Калі кароль Аляксандар пачуў пра гэта, ён пашкадаваў і вярнуўся ў Антыёхію.
69 Тады Дэметрый паставіў Апалонія, кіраўніка Цэласірыі, сваім генералам, які сабраў вялікае войска і размясціўся лагерам у Ямніі, і паслаў да першасвятара Ёнатана сказаць:
70 Ты адзін уздымаешся на нас, і я сьмяюся з цябе і ганюся; і чаму ты хвалішся над намі ў гарах сваёй сілаю?
71 Дык вось, калі ты спадзяешся на ўласную сілу, спусціся да нас на раўніну, і там паспрабуем разам: бо са мною ўлада гарадоў.
72 Спытай і даведайся, хто я і іншыя, што прымаюць нашу частку, і яны скажуць табе, што нага твая не можа ўцячы ў іхняй зямлі.
73 Таму цяпер ты не зможаш вытрымаць коннікаў і такой вялікай моцы на раўніне, дзе няма ні каменя, ні крэменю, ні месца, куды можна было б уцячы.
74 Дык калі Ёнатан пачуў гэтыя словы Апалонія, ён быў узрушаны сваім розумам, і, выбраўшы дзесяць тысяч чалавек, ён выйшаў з Ерусаліма, дзе яго сустрэў Сымон, брат ягоны, каб дапамагчы яму.
75 І паставіў ён намёты свае супроць Ёпіі; яны з Ёппіі выгналі яго з горада, таму што Апалоній меў там гарнізон.
76 Тады Ёнатан аблажыў яго, і жыхары горада са страху адпусцілі яго, і так Ёнатан заваяваў Ёппу.
77 Калі Апалоній пачуў пра гэта, ён узяў тры тысячы вершнікаў і вялікую колькасць пешых людзей і пайшоў у Азот, як той, хто падарожнічаў, і тым самым вывеў яго на раўніну. таму што ў яго было шмат вершнікаў, на якіх ён спадзяваўся.
78 Затым Ёнатан рушыў услед за ім у Азот, дзе войскі ўступілі ў бой.
79 Цяпер Апалоній пакінуў тысячу вершнікаў у засадзе.
80. І даведаўся Ёнатан, што ззаду яго чакае засада; бо яны атачылі войска ягонае і кідалі дроцікі ў народ з раніцы да вечара.
81 Але народ спыніўся, як загадаў ім Ёнатан, і коні варожых сталіліся.
82 Тады Сымон вывеў сваё войска і наставіў іх супраць пешых, (бо коннікі былі вычарпаныя), якія былі збіты ім з панталыку і ўцяклі.
83 Вершнікі таксама, рассыпаўшыся ў полі, уцяклі ў Азот і ўвайшлі ў Бэтдагон, храм свайго ідала, дзеля бяспекі.
84 Але Ёнатан падпаліў Азот і навакольныя гарады і ўзяў іх здабычу; і храм Дагона з тымі, што ўцяклі ў яго, ён спаліў агнём.
85 Такім чынам было спалена і забіта мячом амаль восем тысяч чалавек.
86 І адтуль Ёнатан вывеў сваё войска і разьмясьціўся табарам супраць Аскалёна, адкуль выйшлі жыхары гораду і сустрэлі яго зь вялікай пышнасьцю.
87 Пасьля гэтага Ёнатан і войска яго вярнуліся ў Ерусалім, маючы здабычу.
88 Калі цар Аляксандар пачуў гэтыя рэчы, ён ушанаваў Ёнатана яшчэ больш.
89 І паслаў яму залатую спражку, як належыць карыстацца тым, хто з крыві караля; ён даў яму таксама Акарон з межамі яго ў валоданне.

РАЗДЗЕЛ 11

1 І сабраў кароль Егіпта вялікае войска, як пясок, што ляжыць на беразе мора, і мноства караблёў, і пайшоў падманам, каб атрымаць царства Аляксандра і далучыць яго да свайго.
2 Пасля чаго ён мірна паехаў у Іспанію, так як жыхары гарадоў адчыніліся яму і сустрэлі яго, бо кароль Аляксандр загадаў ім зрабіць так, таму што ён быў яго шваграм.
3 Цяпер, калі Пталамей увайшоў у гарады, ён паставіў у кожным з іх гарнізон салдат, каб ахоўваць яго.
4 І калі ён наблізіўся да Азота, яны паказалі яму храм Дагона, які быў спалены, і Азот і яго прыгарады, якія былі разбураны, і целы, якія былі выкінутыя за мяжу, і тых, што ён спаліў у бітве; бо насыпалі іх на дарогу, па якой Ён павінен быў праходзіць.
5 І расказалі яны цару пра ўсё, што зрабіў Ёнатан, каб абвінаваціць яго; але цар маўчаў.
6 І сустрэў Ёнатан цара з вялікай пышнасьцю ў Ёпіі, дзе яны прывіталі адзін аднаго і начавалі.
7 Потым Ёнатан, пайшоўшы з царом да ракі, званай Элеўтэр, зноў вярнуўся ў Ерусалім.
8 Дык вось, цар Пталамей, атрымаўшы панаванне ад гарадоў пры моры да Селеўкіі на марскім узбярэжжы, замышляў супраць Аляксандра ліхія парады.
9 Пасля гэтага ён паслаў паслоў да цара Дзімітрыя, кажучы: хадзем, заключым паміж намі змову, і я аддам табе дачку маю, якую мае Аляксандр, і ты будзеш валадарыць у каралеўстве бацькі твайго.
10 Бо я каюся, што аддаў сваю дачку яму, бо ён хацеў мяне забіць.
11 Так ён паклёпнічаў на яго за тое, што ён жадаў каралеўства ягонага.

12 Таму ён адабраў у яго дачку ягоную і аддаў яе Дзімітрыю, а Аляксандра пакінуў, так што нянавісць іх стала вядомая.
13 Затым Пталамей увайшоў у Антыёхію, дзе ўсклаў дзве кароны на сваю галаву, карону Азіі і карону Егіпта.
14 Тым часам быў цар Аляксандар у Кілікіі, бо тыя, што жылі ў тых краях, адступіліся ад яго.
15 Але калі Аляксандар пачуў пра гэта, ён пайшоў на яго вайною, пасьля чаго цар Пталамей вывеў сваё войска і, сустрэўшы яго з магутнаю сілаю, прымусіў яго ўцячы.
16 І ўцёк Аляксандар у Аравію, каб там абараняцца; але цар Пталамей быў узвышаны:
17 Бо Заўдзііл Арабец зьняў галаву Аляксандра і паслаў яе Пталамею.
18 На трэці дзень памёр і цар Пталамей, і тыя, што былі ў крэпасцях, былі перабіты адзін адным.
19 Такім чынам Дзімітрый зацараваў у сто шасцідзесяці сёмым годзе.
20 У той самы час Ёнатан сабраў тых, што былі ў Юдэі, каб узяць вежу, што ў Ерусаліме, і зрабіў супраць яе шмат ваенных машын.
21. І прыйшлі бязбожнікі, якія ненавідзелі свой народ, і пайшлі да цара і сказалі яму, што Ёнатан аблажыў вежу,
22 Калі ён пачуў гэта, ён разззлаваўся і неадкладна адышоў, прыйшоў у Пталемаіду і напісаў Ёнатану, каб ён не абложваў вежу, а прыйшоў і пагаварыў з ім у Пталемаідзе ў вялікай спешцы.
23 Але Ёнатан, пачуўшы гэта, загадаў працягваць аблогу яго і выбраў некаторых са старэйшынаў Ізраілевых і сьвятароў і падвергнуў сябе небясьпецы;
24 І ўзяў срэбра і золата, і вопратку, і розныя падарункі, акрамя таго, і пайшоў у Пталемаіду да цара, дзе ён знайшоў ласку ў ягоных вачах.
25 І хоць некаторыя бязбожнікі з народу скардзіліся на яго,
26. Але кароль папрасіў яго, як раней рабілі яго папярэднікі, і павысіў яго перад вачыма ўсіх сяброў ягоных,
27 І зацьвердзіў яго ў першасьвятарстве і ва ўсіх пашанах, якія ён меў раней, і даў яму першынство сярод першых сяброў ягоных.
28 Тады Ёнатан прасіў цара, каб ён вызваліў Юдэю ад даніны, як і тры ўрады, з краінай Самарыяй; і абяцаў яму трыста талантаў.
29. Цар згадзіўся і напісаў лісты да Ёнатана пра ўсё гэта такім чынам:
30 Цар Дзімітрый пасылае прывітанне брату свайму Ёнатану і народу Юдэйскаму:
31 Мы пасылаем вам сюды копію ліста, які мы напісалі нашаму стрыечнаму брату Ластэну адносна вас, каб вы маглі яго ўбачыць.
32 Цар Дзімітрый шле прывітанне свайму бацьку Ластэну:
33 Мы рашуча чыніць дабро народу Юдэйскаму, які з'яўляецца нашым сябрам, і захоўваць запаветы з намі, дзеля іх добрай волі да нас.
34 Таму мы ратыфікавалі ім межы Юдэі з трыма ўрадамі Аферэмы, Ліды і Раматэма, якія далучаны да Юдэі з краіны Самарыі, і ўсё, што да іх належыць, для ўсіх, хто прыносіць ахвяры ў Ерусаліме, замест плацяжоў, якія кароль атрымліваў ад іх штогод раней з пладоў зямлі і дрэў.
35 А што тычыцца іншых рэчаў, якія належаць нам, з дзесяцін і мытаў, якія адносяцца да нас, як таксама саляныя кар'еры і каронныя падаткі, якія належаць нам, мы вызваляем іх ад усіх іх для іх палягчэння.
36 І нішто з гэтага не будзе адменена з гэтага часу назаўжды.
37 Дык вось, глядзі, каб ты зрабіў копію з гэтых рэчаў, і хай яна будзе перададзена Ёнатану і хай будзе пастаўлена на сьвятой гары на відным месцы.
38 Пасьля гэтага, калі цар Дзімэтрый убачыў, што зямля ціха перад ім і што ніякага супраціўленьня яму не аказваецца, ён адаслаў усё сваё войска, кожнага ў сваё месца, акрамя некаторых дружын чужынцаў, якіх ён сабраў з астравы паганаў: таму ўсе войскі бацькоў яго ненавідзелі яго.
39 Акрамя таго, быў нейкі Трыфан, які раней быў з боку Аляксандра, які, убачыўшы, што ўсё войска наракае на Дэметрыя, пайшоў да Сімалкуя Арабіна, які выхаваў Антыёха, малога сына Аляксандравага,
40 І моцна патрабаваў ад яго выдаць яму гэтага маладога Антыёха, каб той мог валадарыць замест свайго бацькі; ён расказаў яму пра ўсё, што зрабіў Дэметрый, і пра тое, што ягоныя ваяўнікі варагавалі з ім, і прабыў там доўга сезон.
41 Тым часам Ёнатан паслаў да цара Дэметрыя, каб той выгнаў з Ерусаліма тых, хто быў у вежы, а таксама тых, што былі ў крэпасцях, бо яны ваявалі супраць Ізраіля.
42 Дымітрый паслаў да Ёнатана сказаць: я не толькі зраблю гэта для цябе і твайго народа, але я вельмі ўшаную цябе і твой народ, калі будзе магчымасць.
43 Дык вось, ты зробіш добра, калі пашлеш мне людзей на дапамогу; бо ўсе сілы мае адышлі ад мяне.
44 Пасьля гэтага Ёнатан паслаў да яго тры тысячы моцных людзей у Антыёхію; і калі яны прыйшлі да цара, цар вельмі ўзрадаваўся іх прыходу.
45 Але тыя, што былі з горада, сабраліся ў сярэдзіне горада ў колькасці ста дваццаці тысяч чалавек і хацелі забіць караля.
46 Таму кароль уцёк у двор, але жыхары горада ўтрымлівалі праходы горада і пачалі біцца.
47 Тады кароль паклікаў на дапамогу Юдэяў, якія адразу прыйшлі да яго і, разышўшыся па горадзе, забілі ў той дзень у горадзе да ста тысяч.
48 І запалілі яны горад, і здабылі шмат здабычы ў той дзень, і выратавалі цара.
49. Калі жыхары горада ўбачылі, што Юдэі занялі горад, як хацелі, іхняя адвага аслабла; таму яны маліліся цару і крычалі, кажучы:
50 Дай нам мір, і няхай Юдэі перастануць нападаць на нас і на горад.
51 Пры гэтым яны кінулі зброю сваю і заключылі мір; і габрэі атрымалі пашану ў вачах караля і ў вачах усіх, хто быў у яго царстве; і вярнуліся ў Ерусалім, маючы вялікую здабычу.
52 І сеў цар Дзімітрый на троне свайго каралеўства, і зямля супакоілася перад ім.
53 Аднак ён хіліўся ва ўсім, што калі-небудзь гаварыў, і аддзяліўся ад Ёнатана, і не ўзнагародзіў яго паводле дабротаў, якія ён атрымаў ад яго, але моцна яго непакоіў.

54 Пасьля гэтага вярнуўся Трыфан, а зь ім малалетні Антыёх, які валадарыў і быў каранаваны.
55 Тады сабраліся да яго ўсе ваенныя людзі, якіх Дэметрый выгнаў, і ваявалі супраць Дэметрыя, які адвярнуўся і ўцёк.
56 Акрамя таго, Трыфан узяў сланоў і заваяваў Антыёхію.
57 У той час малады Антыёх напісаў Ёнатану, кажучы: Я пацвярджаю цябе ў першасвятары і прызначаю цябе кіраўніком над чатырма ўрадамі і быць адным з сяброў караля.
58 Пасля гэтага ён паслаў яму залаты посуд, каб у ім падаваць, і дазволіў яму піць золата, апранушча ў пурпуру і насіць залатую спражку.
59 Сымона, брата свайго, паставіў начальнікам ад месца, званага Лесвіца Тыра, да межаў Егіпта.
60 Тады Ёнатан выйшаў і прайшоў праз гарады за вадой, і ўсе войскі Сірыйскія сабраліся да яго, каб дапамагчы яму; і калі ён прыйшоў у Аскалон, жыхары горада сустрэлі яго з пашанай.
61 Адкуль ён пайшоў у Газу, але жыхары Газы закрылі яго; таму ён аблажыў яго і спаліў прыгарады яго агнём і разрабаваў іх.
62 Пасьля гэтага, калі жыхары Газы маліліся Ёнатану, ён заключыў зь імі мір, і ўзяў сыноў правадыроў іхніх у закладнікі, і паслаў іх у Ерусалім, і прайшоў праз краіну да Дамаска.
63 Калі Ёнатан пачуў, што князі Дзімітрыя прыйшлі ў Кадэс, які ў Галілеі, з вялікай сілай, каб выгнаць яго з краіны,
64 Ён пайшоў ім насустрач, а Сымона, брата свайго, пакінуў у вёсцы.
65 Тады Сымон разьмясьціўся табарам супроць Бэтсуры і ваяваў зь ёй доўгі час, і зачыніў яе.
66 Але яны пажадалі заключыць з ім мір, і ён даў ім, а потым выгнаў іх адтуль, узяў горад і паставіў у ім гарнізон.
67 Што да Ёнатана і войска ягонага, то яны разьмясьціліся табарам ля вады Гэнэсар, адкуль пад раніцу прыйшлі да раўніны Насор.
68 І вось, войска чужынцаў сустрэла іх на раўніне, якія, зрабіўшы яму засаду ў гарах, самі выступілі супраць яго.
69 І калі тыя, што ляжалі ў засадзе, падняліся са сваіх месцаў і ўступілі ў бой, усе, хто быў з боку Ёнатана, уцяклі;
70 Так што не засталося ніводнага зь іх, апрача Мататыі, сына Авэсаломавага, і Юды, сына Калфіявага, военачальнікаў.
71. І разадраў Ёнатан вопратку сваю, і насыпаў зямлі на галаву сваю, і маліўся.
72 Пасьля зноў зьвярнуўшыся да бітвы, ён уцякаў іх, і яны ўцяклі.
73 Цяпер, калі яго ўласныя людзі, якія ўцякалі, убачылі гэта, яны зноў павярнуліся да яго, і разам з ім пераследвалі іх да Кадэса, нават да іх уласных намётаў, і там яны размясціліся лагерам.
74. І было забіта паганамі ў той дзень каля трох тысяч чалавек, а Ёнатан вярнуўся ў Ерусалім.

РАЗДЗЕЛ 12

1 Цяпер, калі Ёнатан убачыў, што час служыць яму, ён выбраў некаторых людзей і паслаў іх у Рым, каб пацвердзіць і аднавіць сяброўства, якое яны мелі з імі.
2 З той жа мэтай ён паслаў лісты да лакедэманян і ў іншыя месцы.
3 Такім чынам, яны пайшлі ў Рым і ўвайшлі ў сэнат, і сказалі: Ёнатан першасьвятар і народ Юдэйскі паслалі нас да вас, каб вы аднавілі сяброўства, якое ў вас было зь імі, і саюз , як у былыя часы.
4 Пасля гэтага рымляне далі ім лісты да кіраўнікоў кожнай мясцовасці, каб яны мірна ўвялі іх у зямлю Юдэю.
5 Вось копія лістоў, якія Ёнатан напісаў да лакэдэманян:
6 Ёнатан, першасьвятар, і старэйшыны народу, і сьвятары, і іншыя Юдэі, Лакедэманянам, братам сваім, пасылаюць прывітаньне.
7 Былі лісты, пасланыя ў мінулыя часы да Аніі, першасьвятара ад Дарыя, які валадарыў тады сярод вас, каб пазначыць, што вы нашы браты, як паказвае копія, падпісаная тут.
8 У гэты час Анія папрасіў ганарова высланага пасла і атрымаў лісты, у якіх заяўлялася аб саюзе і сяброўстве.
9 Таму і мы, хоць і не маем патрэбы ў гэтым, але маем у руках сьвятыя кнігі пісаньня для суцяшэньня,
10 Аднак паспрабаваў паслаць да вас дзеля аднаўленьня братэрства і сяброўства, каб мы не сталіся для вас зусім чужымі: бо мінула шмат часу, як вы пасылалі да нас.
11 Таму мы ўвесь час няспынна, і ў сьвяты нашыя, і ў іншыя зручныя дні, успамінаем вас у ахвярах, якія прыносім, і ў малітвах нашых, як розум і як належыць нам думаць пра братоў нашых:
12 І мы вельмі рады вашаму гонару.
13 Што ж да нас, то мы мелі вялікія беды і войны з усіх бакоў, таму што цары, якія вакол нас, ваявалі супраць нас.
14 Аднак мы не будзем турбаваць ні вас, ні іншых нашых паплечнікаў і сяброў у гэтых войнах:
15 Бо мы маем дапамогу з нябёсаў, якая дапамагае нам, так што мы выбаўляемся ад ворагаў нашых і ворагі нашы падрываюцца.
16 Дзеля гэтага мы выбралі Нумэнія, сына Антыёха, і Антыпатра, сына Язона, і паслалі іх да рымлян, каб аднавіць сяброўства, якое мы мелі зь імі, і ранейшы саюз.
17 Мы таксама загадалі ім пайсці да вас і прывітаць і перадаць вам нашы лісты аб аднаўленні нашага братэрства.
18 Таму цяпер вы зробіце добра, калі дасце нам на гэта адказ.
19 А гэта копія лістоў, якія даслаў Аніярэс.
20 Арэй, цар Лакедэмонаў, першасьвятару Анію, вітаючы:
21 Напісана, што Лакедэманяне і Юдэі - браты, і што яны з роду Абрагама,
22 Дык цяпер, калі мы даведаліся пра гэта, добра зробіце, калі напішаце нам аб сваім дастатку.
23 Мы зноў пішам вам, што ваша скаціна і маёмасьць належаць нам, а нашы належаць вам. Таму загадваем нашым паслам далажыць вам аб гэтым.
24 Калі Ёнатан пачуў, што князі Дэмэбія прыйшлі ваяваць супраць яго з большым войскам, чым раней,

25 Ён выйшаў з Ерусаліма і сустрэў іх у зямлі Аматыс, бо не даў ім часу ўвайсці ў сваю краіну.
26 Ён таксама паслаў выведнікаў у іхнія намёты, якія вярнуліся і сказалі яму, што ім было прызначана напаткаць іх уначы.
27 Таму, як толькі зайшло сонца, Ёнатан загадаў сваім людзям быць пільнымі і быць узброенымі, каб усю ноч яны былі гатовыя да бою; таксама ён паслаў цэнтынелі вакол войска.
28 Але калі праціўнікі пачулі, што Ёнатан і людзі ягоныя гатовыя да бітвы, спалохаліся і задрыжалі ў сэрцах сваіх, і распалілі агонь у табары сваім.
29. Але Ёнатан і людзі ягоныя не даведаліся пра гэта да раніцы, бо ўбачылі гарэлыя агні.
30. І пагнаўся Ёнатан за імі, але не дагнаў іх, бо яны перайшлі раку Элеўтэр.
31. І зьвярнуўся Ёнатан да Аравітаў, якія называліся Забадэйцамі, і разьбіў іх, і ўзяў іх здабычу.
32 І, выйшаўшы адтуль, прыйшоў у Дамаск і так прайшоў праз усю краіну,
33 Сымон таксама выйшаў і прайшоў праз краіну да Аскалона і прылеглых там умацаванняў, адкуль ён павярнуў у Ёпію і заваяваў яе.
34 Бо ён чуў, што яны аддадуць крэпасць тым, хто браў удзел у Дэметрыя; таму ён паставіў там гарнізон, каб захаваць яго.
35. Пасьля гэтага Ёнатан вярнуўся дадому і, склікаўшы старэйшынаў народу, параіўся зь імі аб пабудове крэпасьцяў у Юдэі,
36 І павысіўшы сьцены Ерусаліма, і паставіўшы вялікую гару паміж вежай і горадам, каб аддзяліць яго ад гораду, каб ён быў адзін, каб не маглі ні прадаваць, ні купляць у ім.
37 Пасьля гэтага яны сабраліся, каб пабудаваць горад, бо частка сьцяны да ручая з усходняга боку была разбураная, і яны направілі тое, што называлася Кафэната.
38 Сымон таксама паставіў Адыду ў Сэфэле і ўмацаваў яе варотамі і засаўкамі.
39 Цяпер Трыфан збіраўся атрымаць каралеўства Азіі і забіць цара Антыёха, каб той мог ускласці карону на сваю галаву.
40. Але ён баяўся, каб Ёнатан не дапусьціў яго і не стаў біцца зь ім; таму ён шукаў спосабу, як узяць Ёнатана, каб забіць яго. І ён выйшаў і прыйшоў у Бэтсан.
41. І выйшаў Ёнатан насустрач яму з сарака тысячамі чалавек, выбраных для бітвы, і прыйшоў да Бэтсана.
42. Калі Трыфан убачыў, што Ёнатан прыйшоў з такім вялікім войскам, ён не адважыўся працягнуць руку супраць яго;
43 Але прыняў яго з пашанаю, і рэкамэндаваў яго ўсім сваім сябрам, і даў яму падарункі, і загадаў сваім воінам быць гэтак жа паслухмянымі яму, як і яму самому.
44 І сказаў Ёнатану: навошта ты давёў да вялікай бяды ўвесь гэты народ, калі няма вайны паміж намі?
45 Таму адпраў іх цяпер назад дадому і выберы некалькі чалавек, каб яны чакалі цябе, а ты ідзі са мной у Пталемаіду, бо я аддам яе табе, а таксама астатнім крэпасцям і сілам, і ўсім, хто мае што-небудзь падпарадкаванае: а я вярнуся і пайду, бо гэта прычына майго прыходу.
46 І Ёнатан, паверыўшы яму, зрабіў, як той загадаў яму, і адпусьціў войска сваё, і яно пайшло ў зямлю Юдэйскую.
47 І пакінуў пры сабе толькі тры тысячы чалавек, зь якіх дзьве тысячы паслаў у Галілею, а тысяча пайшла зь ім.
48 Як толькі Ёнатан увайшоў у Пталемаіду, яны з Пталемаіды зачынілі вароты і схапілі яго, і ўсіх, хто прыйшоў з ім, забілі мячом.
49 Тады Трыфан паслаў войска пешых і вершнікаў у Галілею і на вялікую раўніну, каб знішчыць усё войска Ёнатана.
50 Але калі даведаліся, што Ёнатан і тыя, што былі зь ім, схоплены і забіты, яны падбадзёрвалі адзін аднаго; і ішлі побач, падрыхтаваныя да бою.
51 Дык тыя, што ішлі за імі, убачыўшы, што яны гатовыя змагацца за жыцьцё сваё, вярнуліся назад.
52 Пасьля чаго ўсе мірна прыйшлі ў зямлю Юдэйскую, і аплаквалі Ёнатана і тых, што былі зь ім, і моцна спалохаліся; таму ўвесь Ізраіль учыніў вялікі плач.
53 Тады ўсе народы, якія былі вакол, імкнуліся зьнішчыць іх, бо яны казалі: «Няма ў іх ні начальніка, ні каму-небудзь, хто б ім дапамагаў; дык вось, распачнем зь імі вайну і пазбяром памяць пра іх у людзей».

РАЗДЗЕЛ 13

1 Калі Сымон пачуў, што Трыфан сабраў вялікае войска, каб уварвацца ў зямлю Юдэю і зьнішчыць яе,
2 І ўбачыўшы, што народ у вялікім дрыжыку і страху, ён пайшоў у Ерусалім і сабраў народ,
3 І настаўляў іх, кажучы: вы самі ведаеце, якія вялікія рэчы ўчынілі я і браты мае і дом бацькі майго для законаў і сьвятыні, таксама бітвы і беды, якія мы бачылі.
4 Дзеля гэтага ўсе мае браты забітыя дзеля Ізраіля, а я застаўся адзін.
5 Дык вось, няхай я не пашкадую жыцьця свайго ў час бяды, бо я ня лепшы за братоў маіх.
6 Безумоўна, я адпомшчу за народ мой і за сьвятыню, і за жонак нашых і за дзяцей нашых, бо ўсе народы сабраліся, каб зьнішчыць нас з вялікай злосьці.
7 Як толькі людзі пачулі гэтыя словы, ажыў дух іхні.
8 І адказалі яны моцным голасам, кажучы: ты будзеш нам правадыром замест Юды і Ёнатана, брата твайго.
9 Вядзі нашы бітвы, і ўсё, што ты загадаеш нам, мы зробім.
10 І тады ён сабраў усіх ваенных людзей і пасьпяшаўся скончыць сцены Ерусаліма і ўмацаваў яго вакол.
11 І паслаў ён Ёнатана, сына Авэсаломавага, і зь ім вялікае войска ў Ёппу, якая, выгнаўшы тых, што былі ў ёй, засталася ў ёй.
12 Такім чынам, Трыфан адышоў ад Пталемая з вялікай сілай, каб уварвацца ў зямлю Юдэю, і Ёнатан быў з ім пад вартай.
13 Але Сымон паставіў намёты ў Адыдзе, насупраць раўніны.
14 Калі Трыфан даведаўся, што Сымон паўстаў замест свайго брата Ёнатана і мае намер уступіць зь ім у бой, ён паслаў да яго ганцоў, кажучы:

15 У той час як у нас Ёнатан, брат твой, за грошы, якія ён вінен царскай скарбе за справу, якая была яму даручана.
16 Дык вось, цяпер пашліце сто талантаў срэбра і двух сыноў ягоных у закладнікі, каб, калі ён будзе на волі, ён не адступіўся ад нас, і мы адпусьцім яго.
17 У сувязі з гэтым Сымон, хоць і заўважыў, што яны гавораць з ім падманам, усё ж паслаў грошы і дзяцей, каб не наклікаць на сябе вялікай нянавісці народа:
18 Хто б мог сказаць: Ёнатан памёр, таму што я не паслаў яму грошай і дзяцей.
19 І ён паслаў ім дзяцей і сто талантаў; але Трыфан хіліў і не адпусьціў Ёнатана.
20 І пасля гэтага прыйшоў Трыфан, каб уварвацца ў зямлю і знішчыць яе, абыходзячы дарогу, якая вядзе да Адоры; але Сымон і яго войска ішлі супраць яго паўсюль, куды б ён ні пайшоў.
21 А тыя, што былі ў вежы, паслалі ганцоў да Трыфана, каб ён паскорыў прыход да іх праз пустыню і прыслаў ім харчы.
22 Таму Трыфан падрыхтаваў усіх сваіх коннікаў, каб прыйсці ў тую ноч, але выпаў вельмі вялікі снег, з-за чаго ён не прыйшоў. І ён пайшоў і прыйшоў у краіну Галаад.
23 І калі ён наблізіўся да Баскамы, ён забіў Ёнатана, які быў там пахаваны.
24 Пасьля гэтага Трыфан вярнуўся і пайшоў у сваю зямлю.
25 Тады паслаў Сымон і ўзяў косьці Ёнатана, брата свайго, і пахаваў іх у Модыне, горадзе бацькоў ягоных.
26 І ўвесь Ізраіль моцна плакаў па ім і аплакваў яго шмат дзён.
27 Сымон таксама пабудаваў помнік на магіле свайго бацькі і сваіх братоў і паставіў яго ўгору для віду, з часаным каменем ззаду і спераду.
28 Акрамя таго, ён паставіў сем пірамід, адну супраць адной, для свайго бацькі, і сваёй маці, і сваіх чатырох братоў.
29 І ў іх ён зрабіў мудрагелістыя прылады, вакол якіх ён паставіў вялікія слупы, і на слупах ён зрабіў усю іхнюю зброю для вечнай памяці, і каля даспехаў выразаныя караблі, каб іх маглі бачыць усе, што плывуць па моры .
30 Гэта магіла, якую ён зрабіў у Модыне, і стаіць яна дагэтуль.
31 Трыфан абышоўся з маладым каралём Антыёхам і забіў яго.
32 І зацараваў ён замест яго, і каранаваў сябе царом Азіі, і навёў на зямлю вялікае бедства.
33 Тады Сымон пабудаваў умацаваньні ў Юдэі і абгарадзіў іх высокімі вежамі і вялікімі сьценамі, і брамамі, і засаўкамі, і паклаў у іх харчы.
34 Акрамя таго, Сымон выбраў людзей і паслаў да караля Дэметрыя, каб ён даў зямлі імунітэт, таму што ўсё, што зрабіў Трыфан, гэта рабаванне.
35 Яму цар Дзімітрый адказаў і напісаў так:
36 Цар Дзімітрый перадае прывітанне Сымону першасьвятару і сябру каралёў, а таксама старэйшынам і народу Юдэйскаму:
37 Залатую карону і пунсовую вопратку, якія вы даслалі нам, мы атрымалі; і мы гатовыя заключыць з вамі трывалы мір, так, і напісаць нашым афіцэрам, каб пацвердзіць імунітэт, які мы далі.
38 І ўсе запаветы, якія мы заключылі з вамі, будуць трываць; і крэпасці, якія вы пабудавалі, будуць вашымі.
39. Мы даруем усялякі недагляд або правіну, зробленую да сёньняшняга дня, а таксама падатак, які вы павінны нам;
40 І паглядзіце, хто з вас можа быць у нашым судзе, хай будзе залічаны, і хай будзе мір паміж намі.
41 Так было зьнята ярмо паганаў зь Ізраіля ў сто сямідзесятым годзе.
42. Тады сыны Ізраілевыя пачалі пісаць у сваіх актах і дагаворах: у першы год Сымона, першасьвятара, начальніка і правадыра Юдэйскага.
43. У тыя дні Сымон разьмясьціўся табарам супраць Газы і аблажыў яе з усіх бакоў; ён таксама зрабіў ваенную машыну, і паставіў яе каля горада, і разбіў нейкую вежу, і ўзяў яе.
44 А тыя, што былі на машыне, ускочылі ў горад; пасьля чаго ў горадзе падняўся вялікі бунт:
45 Да таго, што жыхары гораду разьдзіралі вопратку на сабе, і лезлі на сьцены з жонкамі і дзецьмі сваімі, і крычалі моцным голасам, просячы Сымона даць ім супакою.
46 І сказалі яны: не па нашай злосьці, але па Тваёй міласэрнасьці.
47 Такім чынам, Сымон супакоіўся з імі і больш не ваяваў супраць іх, але выгнаў іх з горада і ачысьціў дамы, у якіх былі ідалы, і так увайшоў у яго з песнямі і падзякамі.
48 Так, ён выгнаў з яго ўсякую нячыстасць і паставіў там людзей, якія будуць выконваць закон, і зрабіў яго мацнейшым, чым ён быў раней, і пабудаваў у ім жыллё для сябе.
49 І тыя з вежы ў Ерусаліме былі ў такой цеснаце, што не маглі ані выйсьці, ані пайсьці ў зямлю, ані купіць, ані прадаць; таму яны былі ў вялікай бядзе з-за недахопу ежы, і вялікая колькасьць зь іх загінула праз голад.
50 Тады яны закрычалі Сымону, просячы яго быць адзіным з імі; што ён даў ім; і, вывеўшы іх адтуль, ачысьціў вежу ад бруду.
51 І ўвайшоў у яго ў дваццаць трэці дзень другога месяца ў сто семдзесят першым годзе з удзячнасцю і пальмавымі галінамі, і гуслямі, і цымбаламі, і гуслямі, і гімнамі, і песнямі, бо там быў знішчаны вялікі вораг з Ізраіля.
52 Ён таксама распарадзіўся сьвяткаваць гэты дзень кожны год з радасьцю. Акрамя таго, пагорак храма, які быў каля вежы, ён зрабіў больш моцным, чым ён быў, і жыў там сам са сваёй кампаніяй.
53 І калі Сымон убачыў, што Ян, сын ягоны, чалавек адважны, паставіў яго правадыром над усім войскам; і жыў ён у Газеры.

РАЗДЗЕЛ 14

1 У сто семдзесят дванаццатым годзе цар Дэметрый сабраў свае сілы і пайшоў у Мідыю, каб атрымаць дапамогу для барацьбы з Трыфонам.
2 Але калі Арсак, цар Персіі і Мідыі, пачуў, што Дэметрый увайшоў у яго межы, ён паслаў аднаго са сваіх князёў, каб схапіць яго жывым:

3 Ён пайшоў і разбіў войска Дэметрыя, і ўзяў яго, і прывёў яго да Арсака, у якога ён быў аддадзены пад варту.
4 Што тычыцца зямлі Юдэйскай, якая была ціхаю ва ўсе дні Сымона; бо ён шукаў дабра сваёй нацыі такім чынам, што яго ўлада і гонар заўсёды падабаліся ім.
5 І як ён быў пачэсны ва ўсіх сваіх учынках, так і ў тым, што ён узяў Ёпію за прыстанішча і зрабіў выхад на астравы марскія,
6 І пашырыў межы свайго народу, і вярнуў краіну,
7 І сабраў вялікую колькасьць палонных, і заваладаў Газерай і Бэтсурай і вежаю, зь якой вынес усю нячыстасьць, і не было нікога, хто супрацўляўся яму.
8 Тады яны апрацоўвалі зямлю сваю ў міры, і зямля давала ўраджай свой, і дрэвы ў полі плод свой.
9 Старыя мужчыны сядзелі ўсе на вуліцах, размаўляючы разам аб добрых справах, а юнакі апраналіся ў слаўныя і ваяўнічыя ўборы.
10 Ён забяспечваў гарады прадуктамі харчавання і ўсталёўваў у іх усякую зброю, каб яго пачэснае імя праслаўілася да канца свету.
11 І ўчыніў мір на зямлі, і ўзрадаваўся Ізраіль вялікай радасьцю.
12 Бо кожны сядзеў пад сваёй вінаграднай лазой і пад сваёй смакоўніцай, і не было каму ламаць іх;
13 І не засталося нікога ў зямлі, каб ваяваць зь імі; і самі каралі былі скінуты ў тыя дні.
14 І ўмацаваў усіх прыніжаных з народу Свайго; і кожнага парушальніка закону і бязбожнікаў ён забраў.
15 Ён упрыгожыў сьвятыню і памножыў посуд сьвятыні.
16 Калі ў Рыме і ў Спарце данесліся, што Ёнатан памёр, яны вельмі пашкадавалі.
17 Але як толькі яны пачулі, што брат ягоны Сымон быў зроблены замест яго першасьвятаром і кіраваў краінай і гарадамі яе,
18 Яны напісалі яму на медных скрыжалях, каб аднавіць сяброўства і саюз, які заключылі з Юдаю і Ёнатанам, братамі ягонымі:
19 Якія творы былі прачытаны перад сходам у Ерусаліме.
20 І гэта копія лістоў, якія даслалі лакедэманяне; Начальнікі Лакедэмоніі з горадам першасьвятару Сымону, і старэйшыны, і сьвятары, і рэшта народу Юдэйскага, браты нашыя, пасылаюць прывітаньне:
21 Амбасадары, пасланыя да народу нашага, сьведчылі нам пра тваю славу і гонар; таму мы былі рады іх прыходу,
22 І запісаў тое, што яны казалі ў радзе народу такім чынам; Нуменій, сын Антыёха, і Антыпатр, сын Язона, юдэйскія пaслы, прыйшлі да нас, каб аднавіць сяброўства, якое яны мелі з намі.
23 І спадабалася народу пачаставаць людзей пачэсна і ўнесьці копію іхняга пасланьня ў грамадзкія запісы, каб народ Лакедэманаў мог мець памяць пра гэта; акрамя таго, мы напісалі копію гэтага Сымону першасьвятару .
24 Пасля гэтага Сымон паслаў Нуменія ў Рым з вялікім залатым шчытом вагой у тысячу фунтаў, каб пацвердзіць саюз з імі.
25 Людзі, пачуўшы, казалі: што падзякаваць Сымону і сынам ягоным?
26 Бо ён і браты ягоныя і дом бацькі ягонага ўмацавалі Ізраіль і адагналі ад яго ворагаў іхніх у бітве і ўмацавалі свабоду іхнюю.
27 І напісалі гэта на медных табліцах, якія паставілі на слупах на гары Сіёне; і вось копія пісьма; У васемнаццаты дзень месяца Элул сто шэсьцьдзесят дванаццатага году, трэцяга году Сымона першасьвятара,
28 У Сарамэлі ў вялікім сходзе сьвятароў і народу, і правадыроў нацыі і старэйшынаў краіны было абвешчана гэта нам.
29 Бо часта ў краіне адбываліся войны, у якіх дзеля падтрыманьня сьвятыні і закону Сымон, сын Мататыі, з роду Ярыба, разам з братамі сваімі падвяргалі сябе небясьпецы і супрацўляліся ворагам сваёй нацыі аказалі свайму народу вялікую гонар:
30. Бо пасьля таго, як Ёнатан сабраў народ свой і быў ягоным першасьвятарам, быў далучаны да народу свайго,
31 Ворагі іхнія рыхтаваліся ўварвацца ў іхнюю краіну, каб зьнішчыць яе і накласьці руку на сьвятыню,
32 У той час Сымон падняўся і ваяваў за свой народ, і выдаткаваў вялікую частку сваёй уласнасьці, і ўзброіў адважных людзей свайго народу і даў ім плату,
33 І ўмацаваў гарады Юдэі разам з Бэтсураю, якая ляжыць на межах Юдэі, дзе раней была зброя ворагаў; але ён паставіў там гарнізон габрэяў:
34 Акрамя таго, ён умацаваў Ёппу, якая ляжыць на моры, і Газеру, што мяжуе з Азотам, дзе раней жылі ворагі; але ён пасяліў там Юдэяў і забяспечыў іх усім неабходным для папраўкі.)
35 Таму народ апяваў дзеі Сымона і тое, да якой славы ён думаў прынесці свой народ, паставіў яго сваім кіраўніком і першасвятаром, таму што ён зрабіў усё гэта, і за справядлівасць і веру, якія ён захаваў для свайго народа, і дзеля гэтага ён імкнуўся ўсімі сродкамі ўзвысіць свой народ.
36 Бо ў ягоны час усё пасьпела ў руках ягоных, так што народы былі выгнаныя зь зямлі сваёй, а таксама тыя, што былі ў горадзе Давідавым у Ерусаліме, якія зрабілі сабе вежу, зь якой выйшлі і апаганілі усё пра сьвятыню, і зрабіў шмат шкоды ў сьвятым месцы:
37 Але ён пасяліў там Юдэяў. і ўмацаваў яго для бяспекі краіны і горада, і ўзвёў сцены Ерусаліма.
38 І цар Дзімітрый зацвердзіў яго ў першасвятароў паводле таго,
39 І зрабіў яго сябрам сваім і аддаў яму вялікую пашану.
40 Бо ён чуў, што Рымляне называлі Юдэяў сваімі сябрамі, паплечнікамі і братамі; і што яны ганарова прымалі паслоў Сымона;
41 Таксама Юдэі і сьвятары ўпадабалі, каб Сымон быў іхнім намесьнікам і першасьвятарам вечна, пакуль ня паўстане верны прарок;
42 Больш за тое, каб ён быў іхнім правадыром і кіраваў сьвятыняй, каб ставіць іх над справамі іхнімі, і над краінай, і над зброяй, і над цьвярдынямі, каб, я кажу, ён кіраваў ім свяцілішча;
43 Апрача гэтага, каб кожны слухаўся яго, і каб усе пісьмы ў краіне рабіліся ад імя ягонага, і каб ён быў апрануты ў пурпуру і насіў золата;
44 Таксама нікому з народу і сьвятароў не павінна быць дазволена парушаць што-небудзь з гэтага, або

пярэчыць словам Ягоным, або зьбіраць сход у краіне безь яго, або апранацца ў пурпуру, або насіць спражку золата;
45 А хто зробіць інакш ці парушыць што-небудзь з гэтага, той будзе пакараны.
46 Такім чынам усяму народу спадабалася паступіць з Сымонам і зрабіць так, як было сказана.
47 Тады Сымон прыняў гэта і ўпадабаў быць першасвятаром, і начальнікам, і кіраўніком Юдэяў і святароў, і абараняць іх усіх.
48 І загадалі пакласьці гэтае пісьмо на медныя дошчачкі і паставіць іх у межах сьвятыні на відным месцы;
49 Таксама каб копіі яго былі складзены ў скарбніцу, каб яны былі ў Сымона і яго сыноў.

РАЗДЗЕЛ 15

1 І Антыёх, сын цара Дзімітрыя, паслаў лісты з астравоў марскіх да Сымона, сьвятара і князя Юдэйскага, і да ўсяго народу;
2 Зьмест гэтага быў такі: цар Антыёх Сымону, першасьвятару і князю свайго народу, і народу Юдэйскаму, вітаючы:
3 Паколькі пэўныя шкоднікі захапілі каралеўства нашых бацькоў, і мая мэта складаецца ў тым, каб кінуць яму выклік зноў, каб я мог аднавіць яго ў ранейшым стане, і з гэтай мэтай сабраў мноства замежных салдат і падрыхтаваў караблі вайна;
4 Маё намер таксама прайсьці краіну, каб адпомсьціць тым, што спустошылі яе і спустошылі многія гарады ў каралеўстве;
5 Дык вось, цяпер я пацьвярджаю табе ўсе ахвяраваньні, якія давалі табе цары да мяне, і ўсе дары, апрача іх.
6 Дазваляю табе таксама чаканіць грошы сваёй пячаткай для краіны тваёй.
7 А Ерусалім і сьвятыня хай будуць вольныя; і ўсе даспехі, якія ты зрабіў, і крэпасці, якія ты пабудаваў і трымаеш у руках тваіх, хай застануцца табе.
8 І калі што-небудзь будзе або будзе належаць цару, хай будзе даравана табе з гэтага часу і навекі.
9 Акрамя таго, калі мы здабудзем наша каралеўства, мы будзем ушаноўваць цябе, і народ твой, і храм твой вялікай пашанай, каб слава твая была вядомая па ўсім свеце.
10 У сто сямідзесяці чатырнаццатым годзе Антыёх пайшоў у зямлю бацькоў сваіх; у гэты час усе войскі сабраліся да яго, так што мала хто застаўся з Трыфанам.
11 Таму, перасьледаваны царом Антыёхам, ён уцёк у Дору, якая ляжыць на беразе мора.
12 Бо ён убачыў, што беды напалі на яго адразу, і што сілы яго пакінулі яго.
13 Тады Антыёх разьмясьціўся табарам супраць Доры, маючы зь ім сто дваццаць тысяч чалавек і восем тысяч вершнікаў.
14 І, абышоўшы горад навокал і злучыўшы караблі з боку мора, наблізіў горад, мучыў горад на сушы і на моры, не дазваляючы ні выходзіць, ні ўваходзіць.
15 Тым часам Нуменій і яго кампанія прыбылі з Рыма з лістамі да каралёў і краін; дзе было напісана наступнае:
16 Луцый, консул рымскі цара Пталамея, вітаючы:
17 Паслы Юдэйскія, нашы сябры і паплечнікі, прыбылі да нас, каб аднавіць старое сяброўства і саюз, пасланыя ад Сымона першасьвятара і ад народу Юдэйскага:
18 І прынесьлі залаты шчыт у тысячу фунтаў.
19 Таму мы палічылі добрым напісаць каралям і краінам, каб яны не чынілі ім шкоды і не ваявалі супраць іх, іх гарадоў або краін, і каб яны не дапамагалі сваім ворагам супраць іх.
20 Нам таксама здалося добрым прыняць іхні шчыт.
21 Дык вось, калі хто-небудзь з язваў уцячэ з краіны сваёй да вас, то аддайце іх Сымону першасьвятару, каб ён пакараў іх паводле закону іхняга.
22 Тое самае напісаў ён цару Дэметрыю і Аталу, Арыярату і Арсаку,
23 І ўсім краінам, і Самсаму, і Лакедэмонянам, і Дэлусу, і Мінду, і Сікіёну, і Карыі, і Самосу, і Памфіліі, і Лікіі, і Галікарнасу, і Радусу, і Араду, і Косу, і Сіду , і Арад, і Гартына, і Кнід, і Кіпр, і Кірэна.
24 А копію гэтага напісалі Сымону першасьвятару.
25 Дык Антыёх, кароль, разьмясьціўся табарам супраць Доры на другі дзень, увесь час нападаючы на яе і робячы машыны, такім чынам ён заткнуў Трыфану, каб той ня мог ні выйсьці, ні ўвайсці.
26 У той час Сымон паслаў яму на дапамогу дзьве тысячы выбраных людзей; таксама срэбра, і золата, і шмат даспехаў.
27 Але ён не захацеў прыняць іх, але парушыў усе запаветы, якія раней заключыў з ім, і стаўся для яго чужым.
28 Акрамя таго, ён паслаў да яго Афінобія, аднаго са сваіх сяброў, каб пагаварыць з ім і сказаць: вы не даяце Ёппіі і Газеры; з вежай, што ў Ерусаліме, гэта гарады майго царства.
29. Вы спустошылі межы яе і нарабілі вялікае ліха на зямлі, і завалодалі многімі месцамі ў царстве маім.
30 Дык вось, аддавайце гарады, якія вы ўзялі, і даніну зь мясьцінаў, якімі вы завалодалі па-за межамі Юдэі.
31 Альбо дайце мне за іх пяцьсот талантаў срэбра; і за шкоду, якую вы зрабілі, і даніну з гарадоў, іншыя пяцьсот талантаў; калі не, мы прыйдзем і будзем змагацца з вамі
32 Дык Атэнобій, царскі сябар, прыйшоў у Ерусалім і, убачыўшы славу Сымона, і шафу з золата і срэбра, і вялікую прысутнасьць яго, зьдзівіўся і пераказаў яму царскае паведамленьне.
33 Тады Сымон сказаў яму ў адказ: мы не ўзялі чужой зямлі і не трымалі чужой, а толькі спадчыну бацькоў нашых, якой некаторы час неправамерна валодалі ворагі нашыя.
34 Таму мы, маючы магчымасьць, трымаем спадчыну бацькоў нашых.
35 І калі ты патрабуеш Ёппіі і Газеры, хоць яны і зрабілі вялікую шкоду народу ў нашай краіне, мы дамо табе за іх сто талантаў. На гэта Афінобій не адказаў яму ні слова;
36 Але вярнуўся ў гневе да караля і расказаў яму пра гэтыя прамовы і пра славу Сымона і пра ўсё, што ён бачыў, на што кароль вельмі разгневаўся.
37 Тым часам Трыфан уцёк на караблі ў Артасію.

38 Тады кароль паставіў Кэндэбея начальнікам марскога ўзбярэжжа і даў яму войска пешых і вершнікаў,
39 І загадаў яму рушыць войска сваё ў Юдэю; таксама ён загадаў яму пабудаваць Кедрон, і ўмацаваць брамы, і ваяваць супраць людзей; але што да самога караля, то ён пераследваў Трыфана.
40 І прыйшоў Кэндэбэй у Ямнію і пачаў раздражняць народ і ўрывацца ў Юдэю, і браць людзей у палон і забіваць іх.
41 І калі ён пабудаваў Кедру, ён паставіў там вершнікаў і войска пешых, каб яны, выйшаўшы, прайшлі дарогі Юдэі, як загадаў яму кароль.

РАЗДЗЕЛ 16

1 Тады прыйшоў Ян з Газэры і расказаў Сымону, бацьку свайму, што зрабіў Кэндэбэй.
2 Таму Сымон паклікаў двух сваіх старэйшых сыноў, Юду і Яна, і сказаў ім: Я, і мае браты, і дом бацькі майго, з маладосьці маёй да сёньняшняга дня ваявалі супраць ворагаў Ізраіля; і так добра ў нашых руках, што мы шмат разоў ратавалі Ізраіля.
3 Але цяпер я стары, а вы, з міласэрнасці Божай, у сталым узросце: будзьце замест мяне і брата майго, і ідзіце ваюйце за народ наш, і дапамога з неба няхай будзе з вамі.
4 Такім чынам, ён выбраў з краіны дваццаць тысяч ваенных людзей з вершнікамі, якія выйшлі супраць Кэндэбея і адпачылі ў тую ноч у Модыне.
5 І калі яны ўсталі раніцай і выйшлі на раўніну, вось, моцнае вялікае войска, як пешых, так і конных, выступае супраць іх; але паміж імі быў паток.
6. І стаў ён з народам сваім табарам насупраць іх; і калі ён убачыў, што людзі баяцца пераходзіць паток, ён перайшоў першы праз сябе, а потым людзі, якія ўбачылі яго, прайшлі за ім.
7 Зрабіўшы гэта, ён падзяліў людзей сваіх і паставіў вершнікаў пасярод пешых, бо вершнікаў у ворагаў было вельмі шмат.
8 Затым яны затрубілі ў святыя трубы: пасля чаго Кендэбей і яго войска былі адкінуты ўцякаць, так што многія з іх былі забітыя, а рэшта давяла іх да крэпасці.
9 У той час быў паранены брат Іуды Яна; але Іаан усё яшчэ ішоў за імі, пакуль не прыйшоў да Кедрона, які пабудаваў Кендэбей.
10 Такім чынам, яны ўцяклі нават да вежаў на палях Азота; таму ён спаліў яго агнём, так што загінула з іх каля дзвюх тысяч чалавек. Пасьля ён зь мірам вярнуўся ў зямлю Юдэю.
11 Акрамя таго, на Ерыхонскай раўніне Пталемей, сын Абуба, быў зроблены начальнікам, і ў яго было мноства срэбра і золата:
12 Бо ён быў зятем першасьвятара.
13 Дзеля гэтага, узняўшыся ў сэрцы ягоным, ён думаў займець краіну да сябе, і тады падманна раіўся супраць Сымона і ягоных сыноў, каб загубіць іх.
14 Сымон жа наведваў гарады, якія былі ў краіне, і клапаціўся аб іх добрым парадку; у той час ён прыйшоў у Ерыхон з сынамі сваімі Матафіяй і Юдам у сто сямдзесят сямнаццатым годзе, у адзінаццатым месяцы, які называўся Шабат.
15 Дзе сын Абуба, падманам прыняўшы іх у невялікую крэпасць, званую Докус, якую ён пабудаваў, зладзіў ім вялікі банкет; аднак ён схаваў там людзей.
16 Дык калі Сымон і сыны ягоныя моцна выпілі, Пталамей і людзі ягоныя падняліся і, узяўшы зброю, напалі на Сымона ў памяшканьні банкетаў і забілі яго, і двух ягоных сыноў, і некаторых з ягоных слуг.
17 Гэтым учыніў вялікую здраду і заплаціў злом за дабро.
18 Тады Пталамей напісаў гэтыя рэчы і паслаў да караля, каб той прыслаў яму войска на дапамогу, і ён аддасць яму краіну і гарады.
19 Ён таксама паслаў іншых у Газеру, каб забіць Яна;
20 А іншых паслаў узяць Ерусалім і гару храма.
21 Цяпер адзін пабег у Газеру і паведаміў Яну, што яго бацька і браты забітыя, і, сказаў ён, Пталамей паслаў забіць і цябе.
22 Калі ён пачуў гэта, ён вельмі зьдзівіўся; і наклаў рукі на тых, што прыйшлі загубіць яго, і забіў іх; бо ён ведаў, што яны шукалі яго.
23 Астатнія дзеі Яна, і войны ягоныя, і годныя ўчынкі, якія ён учыніў, і будоўлю муроў, якія ён зрабіў, і ўчынкі ягоныя,
24 Вось, гэта напісана ў хроніках сьвятарства ягонага з таго часу, як ён стаў першасьвятарам пасьля бацькі свайго.

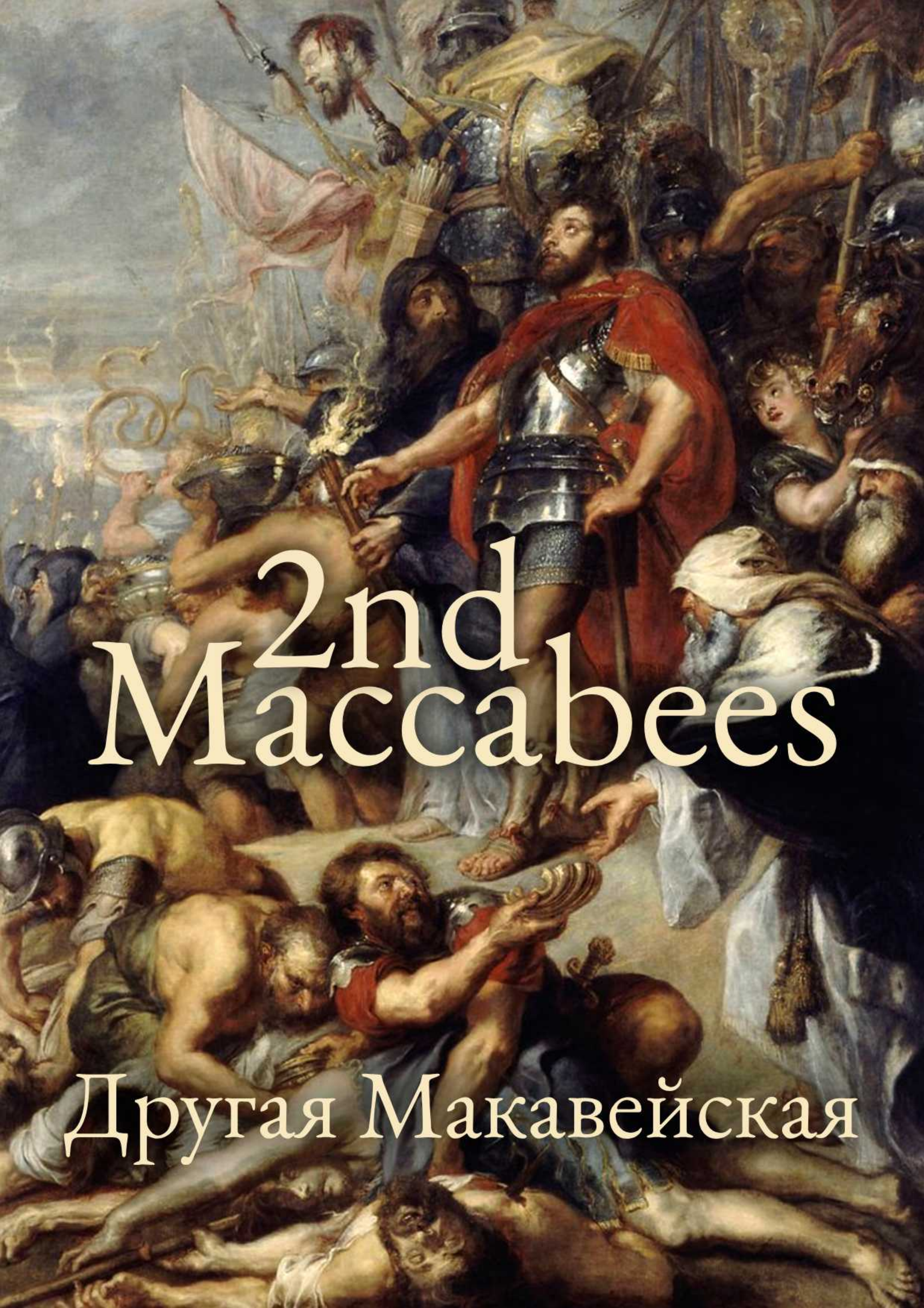

2nd Maccabees

Другая Макавейская

РАЗДЗЕЛ 1

1 Браты, Юдэі, што ў Ерусаліме і ў зямлі Юдэйскай, жадаюць братам, Юдэям, што ў Егіпце, здароўя і міру,
2 Няхай Бог будзе літасьцівы да вас, і памятайце запавет Ягоны, які Ён заключыў з Абрагамам, Ісаакам і Якавам, вернымі слугамі Сваімі;
3 І дасьць усім вам сэрца, каб служыць Яму і выконваць волю Ягоную з добрай мужнасьцю і ахвотаю;
4 І адкрыйце сэрцы вашыя ў законе і запаведзях Ягоных, і пашле вам мір,
5 І выслухай малітвы твае, і будзь з табою, і не пакінеш цябе ў час бяды.
6 І цяпер мы тут молімся за вас.
7 У той час, калі цараваў Дзімітрый, у сто семдзесят дзевятым годзе, мы, Юдэі, напісалі вам у крайняй бядзе, якая спасцігла нас у тыя гады, з таго часу, як Язон і яго таварыства паўсталі са святой зямлі і каралеўства,
8 І спалілі ганак, і пралілі кроў нявінную; тады мы маліліся Госпаду, і былі пачутыя; мы прынесьлі таксама ахвяры і пшанічную муку, і запалілі лямпы, і паставілі хлябы.
9 І цяпер глядзіце, каб вы сьвяткавалі сьвята Кучак у месяцы Каслеў.
10 У сто восемдзесят восьмым годзе народ, які быў у Ерусаліме і ў Юдэі, і Рада, і Юда, паслалі прывітанне і здароўе Арыстобулу, настаўніку цара Пталамея, які быў з роду памазаных святароў, і габрэі, якія былі ў Егіпце:
11 За тое, што Бог вызваліў нас ад вялікіх небясьпекаў, мы дзякуем Яму вельмі, як змагаючыся з каралём.
12 Бо ён выгнаў тых, што змагаліся ў сьвятым горадзе.
13 Бо калі правадыр прыйшоў у Персію і войска з ім, якое здавалася непераможным, яны былі забітыя ў храме Нанэі падманам святароў Нанэі.
14. Бо Антыёх, нібыта ён хацеў ажаніцца зь ёю, прыйшоў у гэтае месца і сябры ягоныя, якія былі зь ім, каб атрымаць грошы ў імя пасагу.
15 Калі жрацы Нанэі выйшлі і ён увайшоў з невялікай групай у ваколіцу храма, яны зачынілі храм, як толькі ўвайшоў Антыёх.
16 І, адчыніўшы тайныя дзьверы на даху, кінулі камяні, як грымоты, і, уразіўшы капітана, разьсеклі іх на часткі, адсеклі ім галовы і кінулі тым, што былі звонку.
17 Дабраславёны ва ўсім Бог наш, які выдаў бязбожнага.
18 Такім чынам, паколькі цяпер мы маем намер правесьці ачышчэньне храма ў дваццаць пяты дзень месяца Каслеў, мы палічылі неабходным засьведчыць вас аб гэтым, каб і вы маглі сьвяткаваць яго, як сьвята кучак і агонь, які быў дадзены нам, калі Нэмія прынёс ахвяру, пасля гэтага ён пабудаваў храм і алтар.
19 Бо калі айцоў нашых павялі ў Пэрсію, сьвятары, якія тады былі набожнымі, узялі агонь з ахвярніка таемна і схавалі яго ў пустэчы без вады, дзе захоўвалі яго надзейна, так што месца было невядомае усе мужчыны.
20 Праз шмат гадоў, як было заўгодна Богу, Нэмія, пасланы ад цара Персідскага, сапраўды паслаў нашчадкаў тых святароў, якія схавалі яго, у агонь; але калі яны сказалі нам, што знайшлі не агонь, а густую ваду ;
21 Тады загадаў ім падняць і прынесьці; і калі ахвяры былі прынесены, Неэмія загадаў святарам акрапіць дровы і рэчы, пакладзеныя на іх, вадой.
22 Калі гэта было зроблена, і надышоў час, калі зазьзяла сонца, якое раней было схавана ў воблаку, загарэўся вялікі агонь, так што ўсе дзівіліся.
23 І святары маліліся, пакуль ахвяра паядала, я кажу, і святары, і ўсе астатнія, Джанатан пачынаў, а астатнія адказвалі на гэта, як рабіў Нэмія.
24 І малітва была такім чынам; Пане, Пане Божа, Творца ўсяго, Ты страшны і моцны, і справядлівы, і міласэрны, і адзіны і літасцівы Цару,
25 Адзіны, адзіны Даўца ўсяго, адзіны, усемагутны і вечны, што вызваляеш Ізраіля ад усякай бяды, і выбраў бацькоў і асьвяціў іх.
26 Прымі ахвяру за ўвесь народ Твой, Ізраіля, і захавай долю Тваю і асьвяці яе.
27 Зьбяры расьсеяных ад нас, вызвалі тых, што служаць сярод паганаў, паглядзі на пагарджаных і пагарджаных, і хай пазнаюць паганы, што Ты Бог наш.
28 Карайце тых, што прыгнятаюць нас, і з гонарам крыўдзіце нас.
29 Вярні народ Твой на сьвятым месцы Тваім, як казаў Майсей.
30 А сьвятары сьпявалі псальмы падзякі.
31 Цяпер, калі ахвяра была спажыта, Нэмія загадаў ваду, што засталася, выліць на вялікія камяні.
32 Калі гэта было зроблена, загарэлася полымя, але яно згарэла ад святла, якое ззяла з ахвярніка.
33 Такім чынам, калі гэтая справа стала вядомай, было сказана цару Персіі, што ў тым месцы, дзе жрацы, якіх завялі, схавалі агонь, з'явілася вада, і што Нэмія ачысціў ёю ахвяры.
34. І зачыніў цар гэтае месца і асьвяціў яго, паспрабаваўшы.
35 І ўзяў кароль шмат падарункаў і раздаў іх тым, каго хацеў задаволіць.
36 І Нэмія назваў гэтую рэч нафтарам, што, як бы сказаць, ачышчэннем; але многія людзі называюць гэта нефіем.

РАЗДЗЕЛ 2

1 Таксама знойдзена ў летапісах, што Ерамія прарок загадаў тым, хто быў вынесены, каб узяць з агню, як было пазначана:
2 І як тое, што прарок, даўшы ім закон, загадаў ім не забываць запаведзяў Гасподніх і каб яны не

памыляліся ў сваім розуме, калі ўбачаць срэбныя і залатыя ідалы з іх упрыгожаньнямі.
3 І іншымі такімі словамі ён заклікаў іх, каб закон не адыходзіў ад сэрцаў іхніх.
4 У гэтым жа пісанні сказана, што прарок, атрымаўшы папярэджанне ад Бога, загадаў скініі і каўчэгу ісці з ім, калі ён ішоў на гару, на якую ўзышоў Майсей і ўбачыў спадчыну Божую.
5 І калі Ерамі прыйшоў туды, ён знайшоў пустую пячору, у якой паклаў скінію, і каўчэг, і ахвярнік кадзіла, і такім чынам зачыніў дзверы.
6 І некаторыя з тых, што ішлі за ім, прыйшлі адзначыць дарогу, але не знайшлі яе.
7 Калі Ерамі заўважыў гэта, ён абвінаваціў іх, кажучы: што да таго месца, яно будзе невядомым да таго часу, калі Бог ізноў зьбярэ Свой народ і прыме яго да міласэрнасьці.
8 Тады Гасподзь адкрые ім гэтыя рэчы, і зьявіцца слава Гасподняя і воблака, як было паказана пры Майсеі, і як Саламон жадаў, каб гэтае месца было пачэсна асьвечана.
9 Было таксама абвешчана, што ён, будучы мудрым, прынёс ахвяру пасьвячэньня і заканчэньня храма.
10 І як калі Майсей маліўся Госпаду, сышоў агонь зь неба і зжэр ахвяры, так маліўся і Саламон, і сышоў агонь зь неба і зжэр цэласпаленьні.
11 І сказаў Майсей: таму што ахвяра за грэх ня была зьедзеная, яна была з'едзеная.
12 І правёў Саламон тыя восем дзён.
13 Пра тое ж самае паведамлялася ў творах і каментарыях Неэміі; і як ён, заснаваўшы бібліятэку, сабраў дзеі цароў, і прарокаў, і Давіда, і пасланні цароў аб святых дарах.
14 Падобным чынам і Юда сабраў усё, што загінула ў выніку вайны, якая была ў нас, і застаецца ў нас,
15 Дык вось, калі вам спатрэбіцца, пашліце прынесьці вам.
16 У той час як мы збіраемся ўчыніць ачышчэнне, мы напісалі вам, і вы будзеце добра рабіць, калі будзеце захоўваць тыя самыя дні.
17 Спадзяемся таксама, што Бог, Які вызваліў увесь народ Свой і даў усім спадчыну, і царства, і сьвятарства, і сьвятыню,
18 Як абяцаў у законе, неўзабаве зьмілуецца над намі і зьбярэ нас з усякай зямлі пад небам у сьвятыню, бо Ён вызваліў нас ад вялікіх бедаў і ачысьціў гэтае месца.
19 Што тычыцца Юды Макавея і братоў ягоных, а таксама ачышчэння вялікага храма і асвячэння ахвярніка,
20 І войны супраць Антыёха Эпіфана і Эўпатара, сына ягонага,
21 І яўныя знакі, якія прыйшлі з неба да тых, што мужна паводзілі сябе дзеля гонару за Юдаізм, так што, будучы нямногімі, яны перамаглі ўсю краіну і перасследвалі варварскія натоўпы,
22 І аднавілі храм, знакаміты ва ўсім свеце, і вызвалілі горад, і захавалі законы, якія выходзілі, і Гасподзь быў літасцівы да іх з усёй ласкай:
23 Усё гэта, я кажу, абвешчанае Ясонам Кірынейскім у пяці кнігах, мы прааналізуем, каб скараціць у адным томе.
24 Улічваючы бясконцую колькасць і цяжкасці, якія яны знаходзяць у жаданні зазірнуць у апавяданні гісторыі, з-за разнастайнасці матэрыялу,
25 Мы клапаціліся, каб тыя, хто будзе чытаць, мелі асалоду, і каб тыя, хто жадае запомніць, мелі палёгку, і каб усе, у чые рукі гэта трапляе, мелі карысць.
26 Таму для нас, якія ўзялі на сябе гэтую пакутлівую працу скарачэньня, гэта было нялёгка, але справа поту і назіраньня;
27 Гэтак жа, як нялёгка таму, хто рыхтуе банкет і шукае карысці для іншых: усё ж дзеля задавальнення многіх мы ахвотна возьмем на сябе гэтыя вялікія клопаты;
28 Пакідаючы аўтару дакладную апрацоўку кожнай дэталі і імкнучыся выконваць правілы скарачэння.
29 Бо, як будаўнік новага дома, павінен клапаціцца пра ўвесь будынак; але той, хто бярэцца намаляваць яго і намаляваць, павінен шукаць прыдатныя рэчы для яго ўпрыгожвання: я думаю, што так і ў нас.
30 Стаяць на кожным пункце і разглядаць рэчы ў цэлым і быць цікаўнымі ў прыватнасцях належыць першаму аўтару гісторыі:
31 Але карыстацца сьцісласьцю і пазьбягаць вялікай працы ў працы належыць таму, хто будзе рабіць скарачэньні.
32 Вось тут мы і пачнем апавяданне: толькі дадамо да таго, што было сказана, што гэта глупства рабіць доўгі пралог і быць кароткім у самой гісторыі.

РАЗДЗЕЛ 3

1 Калі сьвяты горад быў заселены мірам і законы выконваліся вельмі добра, з прычыны пабожнасьці першасьвятара Аніі і нянавісьці яго да бязбожнасьці,
2 Здарылася, што нават самі каралі ўшанавалі гэтае месца і ўзвялічылі храм сваімі лепшымі падарункамі;
3 Настолькі, што Селеўк з Азіі са сваіх даходаў браў на сябе ўсе выдаткі, звязаныя з ахвярапрынашэннямі.
4 Але нейкі Сымон з племя Веньямінавага, які быў пастаўлены кіраўніком храма, пасправаўся з першасьвятаром аб беспарадках у горадзе.
5 І калі ён не мог адолець Анія, ён аддаў яго да Апалонія, сына Фразея, які тады быў кіраўніком Келасірыі і Фінікіі,
6 І сказаў яму, што скарбніца ў Ерусаліме поўная бясконцай сумы грошай, так што мноства іх багацьцяў, якія не адносяцца да ліку ахвяраў, незлічонае, і што можна ўсё ўнесьці ў каралеўскі рука.
7 Калі Апалоній прыйшоў да караля і паказаў яму грошы, пра якія яму было сказана, цар выбраў свайго скарбніка Геліядора і паслаў яго з загадам прынесці яму гэтыя грошы.
8 Такім чынам, Геліядор неадкладна адправіўся ў падарожжа; пад знакам наведвання гарадоў

Келасірыі і Фінікіі, але сапраўды для выканання мэты караля.
9 І калі ён прыйшоў у Ерусалім і быў ветліва прыняты першасвятаром горада, ён расказаў яму, што было дадзена пра грошы, і абвясціў, дзеля чаго ён прыйшоў, і спытаўся, ці гэта сапраўды так.
10 Тады першасьвятар сказаў яму, што ёсьць такія грошы, сабраныя на дапамогу ўдовам і сіротам:
11 І што частка гэтага належала Гіркану, сыну Тобіі, чалавеку вялікай годнасці, а не так, як той бязбожнік Сымон памылкова паведаміў: агульная сума складала чатырыста талантаў срэбра і дзвесце золата:
12 І што было зусім немагчыма, каб такія крыўды былі зроблены ім, якія ўчынілі гэта святасці месца і велічы і непарушнай святасці храма, шанаванага ва ўсім свеце.
13 Але Геліядор, з-за дадзенага яму загаду караля, сказаў, што ў любым выпадку гэта павінна быць унесена ў царскую скарбніцу.
14 Такім чынам, у дзень, які ён прызначыў, ён увайшоў, каб распарадзіцца гэтай справай; таму ва ўсім горадзе была немалая агонія.
15 Але сьвятары, упаўшы ніцма перад алтаром у сваіх сьвятарскіх вопратках, заклікалі да неба таго, хто выдаў закон адносна рэчаў, якія яму захоўваюцца, каб яны былі надзейна захаваны для тых, хто даручыў іх захоўваць.
16 Тады той, хто зірнуў бы першасьвятару ў твар, параніў бы яго сэрца: бо аблічча ягонае і зьмена колеру ягонага паказвалі ўнутраную пакуту ягонага розуму.
17 Бо чалавек быў ахоплены такім страхам і жахам цела, што тым, хто глядзеў на яго, было відаць, які смутак у яго цяпер на сэрцы.
18 Іншыя выбеглі з дамоў сваіх на ўсеагульнае маленьне, бо гэтае месца было падобнае на пагарду.
19 І жанчыны, аперазаныя зрэбамі пад грудзямі, былі ў вялікай колькасці на вуліцах, і панны, якія трымаліся, беглі, адны да брамаў, а некаторыя да сцен, а іншыя глядзелі ў вокны.
20 І ўсе, узняўшы рукі свае да неба, маліліся.
21 Тады было б шкада чалавеку бачыць, як падаюць усялякія натоўпы і баяцца першасьвятара ў такой агоніі.
22 Затым яны заклікалі Усемагутнага Госпада, каб захаваў рэчы, зробленыя з даверу, у бяспецы для тых, хто іх учыніў.
23 Тым не менш Геліядор выканаў загад.
24 Цяпер, калі ён быў там са сваёй аховай каля скарбніцы, Уладар духаў і Князь усялякай улады выклікаў вялікае зьява, так што ўсе, хто сьмеў прыйсьці зь ім, зьдзіўляліся моцы Божай, і страцілі прытомнасць, і вельмі спалохаліся.
25 Бо зьявіўся ім конь з жахлівым вершнікам на ім, упрыгожаным вельмі прыгожым покрывам, і ён пабег люта, і ўдарыў Геліядора пярэднімі нагамі, і здавалася, што той, хто сядзеў на кані, меў поўную збрую золата.
26. З'явіліся перад ім яшчэ два маладыя чалавекі, выдатныя сілаю, выдатнай прыгажосцю і прыгожымі ў вопратцы, якія сталі з абодвух бакоў яго; і бічаваў яго ўвесь час, і нанёс яму шмат ранаў.
27 І Геліядор раптоўна ўпаў на зямлю, і яго акружыла вялікая цемра; але тыя, што былі зь ім, паднялі яго і паклалі ў насьцілку.
28 Так таго, што нядаўна прыйшоў з вялікім абозам і з усёй аховай у згаданую скарбніцу, яны вынеслі, не маючы магчымасці дапамагчы сабе зброяй; і яўна прызналі моц Божую.
29 Бо ён быў скінуты рукою Божаю і ляжаў бязмоўны без усялякай надзеі жыцьця.
30 Але яны праславілі Госпада, Які цудам ушанаваў сваё месца: за храм; які крыху раней быў поўны страху і бяды, калі з'явіўся Усемагутны Пан, быў напоўнены радасцю і радасцю.
31 Тады некаторыя з сяброў Геліядора адразу ж папрасілі Онія, каб той заклікаў Усявышняга дараваць яму жыццё, які ляжаў гатовы аддаць дух.
32 Дык першасьвятар, падазраючы, каб кароль не падумаў, што Юдэі здрадзілі Геліядору, прынёс ахвяру за здароўе гэтага чалавека.
33 Калі першасьвятар рабіў ачышчэньне, зьявіліся тыя самыя юнакі ў такім жа адзеньні і сталі каля Геліядора, кажучы: Скажы вялікую падзяку першасьвятару Аніі, бо дзеля яго Гасподзь даў табе жыцьцё.
34 І, бачачы, што ты бічаваны з нябёсаў, абвяшчай усім пра магутную моц Божую. І калі яны прамовілі гэтыя словы, больш не зьявіліся.
35 Такім чынам, Геліядор, прынёсшы ахвяру Госпаду і склаўшы вялікія абяцанні таму, хто выратаваў яму жыццё, і прывітаўшы Анія, вярнуўся са сваім войскам да караля.
36 Тады ён сьведчыў усім пра справы вялікага Бога, якія бачыў сваімі вачыма.
37 І калі кароль Гэліядор, якога можна было зноў паслаць у Ерусалім, сказаў:
38 Калі ў цябе будзе вораг ці здраднік, пашлі яго туды, і ты прыму яго добра бічаваным, калі ён уцячэ з жыцьцём сваім: бо ў тым месцы, несумненна,; ёсць асаблівая сіла Бога.
39 Бо Той, Хто жыве ў нябёсах, мае вока на тым месцы і бароніць яго; і ён б'е і знішчае тых, хто прыходзіць прычыніць яму шкоду.
40 І рэчы адносна Геліядора і захавання скарбніцы выпалі на гэты конт.

РАЗДЗЕЛ 4

1 Гэты Сымон, пра якога мы казалі раней, быўшы здраднікам грошай і сваёй краіны, паклёпнічаў на Онію, нібы ён напалохаў Геліядора і быў творцам гэтага зла.
2 Такім чынам, ён адважыўся назваць яго здраднікам, які заслужыў добрае ў горадзе, і пашкадаваў свой уласны народ, і быў такім руплівым да законаў.
3 Але калі іх нянавісьць дайшла да таго, што адзін з атрадаў Сымона ўчыніў забойствы,

4 Анія, бачачы небяспеку гэтай спрэчкі і тое, што Апалоній, як кіраўнік Келасірыі і Фінікіі, раз'юшыўся і ўзмацніў злосць Сымона,
5 Ён пайшоў да караля не для таго, каб быць абвінаваўцам суайчыньнікаў сваіх, але шукаючы дабра ўсім, як публічным, так і асабістым:
6 Бо ён бачыў, што немагчыма, каб дзяржава працягвалася ціха, а Сымон пакінуў сваю дурноту, калі б кароль не паглядзеў на гэта.
7 Але пасьля сьмерці Сэлеўка, калі Антыёх, званы Эпіфан, заняў каралеўства, Ясон, брат Анія, падпольна працаваў, каб быць першасьвятарам,
8 Абяцаўшы каралю праз заступніцтва трыста шэсьцьдзесят талантаў срэбра, а зь іншых даходаў восемдзесят талантаў,
9 Апрача гэтага, ён абяцаў прызначыць яшчэ сто пяцьдзесят чалавек, калі ён атрымае дазвол зладзіць сабе месца для практыкаванняў і для выхавання моладзі ў язычніцкіх звычаях, і запісаць іх у Ерусалім праз назва антыяхійцаў.
10 Калі кароль дазволіў, і ён атрымаў у свае рукі кіраванне, ён адразу ж прывёў свой уласны народ да грэчаскага ладу.
11 І каралеўскія прывілеі, нададзеныя габрэям асаблівай прыхільнасцю праз Яна, бацьку Эўпалема, які хадзіў паслом у Рым па прыязнасць і дапамогу, ён адабраў; і, адмяніўшы ўрады, якія былі паводле закону, увёў новыя звычаі супраць закону.
12 Бо ён ахвотна пабудаваў пляцоўку для заняткаў пад самай вежай, і падпарадкаваў галоўных юнакоў сабе, і прымусіў іх насіць шапкі.
13 Такім быў разгар грэчаскай моды і рост язычніцкіх нораваў праз надзвычайную брыдкаслоўе Ясона, гэтага бязбожнага нягодніка, а не першасьвятара;
14 Што сьвятары ня мелі сьмеласьці больш служыць пры алтары, але, пагарджаючы храмам і занядбаўшы ахвярапрынашэньнямі, пасьпяшаліся прыняць удзел у незаконнай ахвяраваньні на месцы практыкаваньняў, пасьля таго, як іх выклікала гульня ў дыскус;
15 Не ставячыся пашанамі бацькоў, але болей за ўсіх любячы славу Грэкаў.
16 З-за чаго на іх напаткала вялікая бяда: бо яны мелі іх за ворагаў і мсьціўцаў, чыіх звычаяў яны так старанна прытрымліваліся і да якіх жадалі быць падобнымі ва ўсім.
17 Бо нялёгка чыніць зло супраць законаў Божых, але наступны час пакажа гэта.
18. І калі ў Тыры, прысутным царом, ладзілася гульня, якая выкарыстоўвалася кожны год веры,
19 Гэты нядобразычлівы Ясон паслаў спецыяльных ганцоў з Ерусаліма, якія былі антыахійцамі, каб прывезці трыста драхмаў срэбра для ахвяры Геракла, якія нават тыя, хто іх прынесіў, палічылі патрэбным не даваць ахвяры, таму што гэта было нязручна, але каб быць зарэзерваваны для іншых плацяжоў.
20 Гэтыя грошы, у дачыненьні да адпраўніка, былі прызначаныя на ахвярапрынашэньне Геракла; але з-за носьбітаў яго выкарыстоўвалі для вырабу галеяў.
21 Калі Апалоній, сын Менэстэя, быў пасланы ў Егіпет для каранацыі цара Пталамея Філаметара, Антыёх, разумеючы, што гэта не так добра ў яго справах, паклапаціўся аб яго ўласнай бяспецы; пасля чаго ён прыйшоў у Ёппу, а адтуль у Ерусалім :
22 Дзе ён быў пачэсна прыняты Ясонам і горадам, і быў уведзены з запаленай паходняй і з вялікімі крыкамі; і таму пасля гэтага ён пайшоў са сваім войскам у Фінікію.
23 Праз тры гады Язон паслаў Менелая, брата вышэйзгаданага Сымона, каб той прынёс каралю грошы і загадаў яму некаторыя неабходныя справы.
24 Але ён быў прыведзены да прысутнасьці караля, калі той узвялічыў яго дзеля слаўнага аблічча сваёй улады, атрымаў сьвятарства сабе, ахвяраваўшы больш за Язона трыста талантаў срэбра.
25 Такім чынам, ён прыйшоў з даручэннем караля, не прыносячы нічога вартага першасвятарства, але меў лютасць жорсткага тырана і лютасць дзікага звера.
26 Тады Язон, які падкопваў свайго роднага брата, быўшы падкопаны іншым, вымушаны быў уцякаць у краіну Амонавых.
27 Такім чынам, Менелай атрымаў княства; але што да грошай, якія ён абяцаў каралю, ён не ўзяў добрага загаду на іх, хаця Сострат, кіраўнік замка, патрабаваў іх:
28 Бо яму належаў зьбіраньне мытаў. Таму яны абодва былі выкліканыя да караля.
29 Менелай пакінуў свайго брата Лісімаха замест сябе ў святарстве; і Састрат пакінуў Кратэса, які быў кіраўнікам Кіпрыян.
30. У той час, калі гэта рабілася, тарсяне і маляне паднялі паўстанне, бо былі аддадзены наложніцы караля, якую звалі Антыёх.
31 Тады кароль пасьпешна прыбыў, каб супакоіць справу, пакінуўшы Андроніка, чалавека ўладнага, сваім намесьнікам.
32 Цяпер Менелай, мяркуючы, што ён знайшоў зручны час, скраў некаторыя залатыя пасудзіны з храма, і аддаў некаторыя з іх Андроніку, а некаторыя ён прадаў у Тыр і навакольныя гарады.
33 Калі Анія даведаўся пра гэта, ён папракнуў яго і сышоў у свяцілішча ў Дафне, што ляжыць каля Антыёхіі.
34 Таму Менелай, разбіраючы Андроніка, маліў яго, каб атрымаць Анія ў яго рукі; які, быўшы перакана

ны ў гэтым і прыйшоўшы да Аніі ў падмане, даў яму правую руку з клятвамі; і хаця ён падазраваў яго, аднак пераканаў яго выйсці са святыні;
35 Дзеля гэтага ня толькі Юдэі, але і многія з іншых народаў моцна абурыліся і моцна засмуціліся несправядлівым забойствам чалавека.
36 І калі кароль вярнуўся з ваколіц Кілікіі, Юдэі, якія былі ў горадзе, і некаторыя з грэкаў, якія таксама ненавідзілі гэты факт, скардзіліся, што Анія быў забіты без прычыны.
37. Таму Антыёх шчыра пашкадаваў і зліताваўся, і заплакаў з-за цвярозых і сціплых паводзінаў памерлага.

38 І, загарэўшыся гневам, ён зараз жа зьняў у Андроніка ягоную пурпуру і разьдзёр зь яго вопратку, і, ведучы яго праз увесь горад аж да таго самага месца, дзе ён учыніў бязбожнасьць супраць Аніі, там забіў праклятага забойцу. Такім чынам, Гасподзь узнагародзіў яго, як ён заслужыў.
39 Цяпер, калі Лісімах са згоды Менелая ўчыніў у горадзе шмат святотатстваў, і плён іх распаўсюдзіўся, натоўп сабраўся супраць Лісімаха, і шмат залатога посуду было ўжо вывезена.
40 Пасля чаго просты народ падняўся і быў напоўнены лютасцю, Лісімах узброіў каля трох тысяч чалавек і пачаў першым чыніць гвалт; адзін Аўран быў правадыром, чалавекам далёкага веку і не меншым у дурасці.
41 Убачыўшы спробу Лісімаха, некаторыя з іх схапілі камяні, некаторыя дубіны, іншыя жменямі пылу, які быў побач, кінулі ўсе разам на Лісімаха і на тых, хто накінуўся на іх.
42 Такім чынам, многіх з іх яны паранілі, а некаторых павалілі на зямлю, і ўсіх прымусілі бегчы; а самога рабаўніка царквы забілі каля скарбніцы.
43 У гэтых справах было выстаўлена абвінавачванне супраць Менелая.
44 Калі кароль прыйшоў у Тыр, тры чалавекі, пасланыя з сената, выступілі перад ім у справе:
45 Але Менелай, будучы цяпер асуджаным, паабяцаў Пталамею, сыну Дарымена, даць яму шмат грошай, калі той супакоіць караля ў адносінах да яго.
46 Пасля чаго Пталамей, адвёўшы караля ў бок у нейкую галерэю, нібы падыхаць паветрам, прывёў яго да іншага меркавання:
47 Настолькі, што ён вызваліў Менелая ад абвінавачванняў, які, тым не менш, быў прычынай усіх бедаў: і тых бедакоў, якія, калі б яны расказалі сваю справу, так, перад скіфамі, былі б асуджаны невінаватымі, іх ён асудзіў на смерць .
48 Такім чынам, тыя, што сачылі за справай горада, і людзей, і святых начынняў, неўзабаве панеслі несправядлівае пакаранне.
49 Таму нават яны з Тыра, узрушаныя нянавісцю да гэтага бязбожнага ўчынку, прымусілі іх пахаваць з гонарам.
50 І таму праз сквапнасць тых, хто меў уладу, Менелай усё яшчэ заставаўся ва ўладзе, узрастаючы ў злосці і будучы вялікім здраднікам грамадзян.

РАЗДЗЕЛ 5

1 Прыблізна ў той самы час Антыёх падрыхтаваў сваё другое падарожжа ў Егіпет:
2 І тады здарылася, што па ўсім горадзе на працягу амаль сарака дзён бачылі вершнікаў, якія беглі ў паветры ў залатых вопратках і ўзброеных дзідамі, як атрад воінаў,
3 І войскі коньнікаў у страі, сутыкаючыся і бягучы адзін супраць аднаго, з трэсканьнем шчытоў, і мноствам пікаў, і выцягваньнем мячоў, і кіданьнем дроцікаў, і зіхаценьнем залатых упрыгожаньняў, і ўсякай збруі.
4 Таму кожны чалавек маліўся, каб гэтая прывід абярнуўся дабром.
5 Цяпер, калі пайшлі ілжывыя чуткі, што Антыёх памёр, Язон узяў прынамсі тысячу чалавек і раптоўна напаў на горад; і тыя, што былі на сценах, былі адкінуты, і горад у рэшце рэшт узяты, Менелай уцёк у замак.
6 Але Язон забіў сваіх грамадзян без літасці, не лічачы, што атрымаць дзень іх уласнага народа будзе для яго самым няшчасным днём; але думаў, што яны былі яго ворагамі, а не суайчыннікамі, якіх ён перамог.
7 Аднак пры ўсім гэтым ён не атрымаў княства, але ўрэшце атрымаў ганьбу за ўзнагароду за сваю здраду і ўцёк зноў у краіну Амонаў.
8 Такім чынам, у рэшце рэшт ён вярнуўся няшчасна, быў абвінавачаны перад Арэтам, каралём аравійцаў, уцякаў з горада ў горад, пераследваўся ўсімі людзьмі, ненавідзеўся як парушальнік законаў і быў агідны як адкрыты вораг сваю краіну і суайчыннікаў, ён быў выгнаны ў Егіпет.
9 Такім чынам, той, хто выгнаў многіх з іхняй краіны, загінуў у чужой краіне, адышоўшы да лакедэманян, і думаў знайсці там паратунак праз сваю радню:
10 І таму, хто выгнаў многіх непахаваных, не было па кім аплакаць, ані ўвогуле ніякіх урачыстых пахаванняў, ані магілы з бацькамі.
11 Калі тое, што адбылося, дайшло да караля, ён падумаў, што Юдэя ўзбунтавалася; і, выйшаўшы з Егіпта ў лютым розуме, ён узяў горад сілай зброі,
12 І загадаў сваім воінам не шкадаваць тых, хто сустрэнецца, і забіваць тых, хто нападае на дамы.
13 Такім чынам, забівалі маладых і старых, забівалі мужчын, жанчын і дзяцей, забівалі нявінніц і немаўлят.
14 І былі знішчаны на працягу трох цэлых дзён восемдзесят тысяч, з якіх сорак тысяч былі забітыя ў бітве; і не менш прададзена, чым забіта.
15 Аднак ён не задаволіўся гэтым, але адважыўся ўвайсці ў найсвяцейшы храм усяго свету; Менелай, гэты здраднік законам і сваёй краіне, быўшы яго правадніком:
16 І, узяўшы сьвятыя пасудзіны апаганенымі рукамі і нячыстымі рукамі выцягнуўшы рэчы, якія былі прысьвечаныя іншымі каралямі дзеля павелічэньня і славы і гонару гэтага месца, ён аддаў іх.
17 І Антыёх быў такім пыхлівым у галаве, што не падумаў, што Гасподзь некаторы час гневаўся за грахі тых, хто жыў у горадзе, і таму яго вока не было на гэтым месцы.
18 Бо калі б яны раней не былі агорнуты многімі грахамі, гэты чалавек, як толькі прыйшоў, быў бы адразу бічаваны і адхілены ад сваёй дзёрзкасці, як і Геліядор, якога цар Селеўк паслаў паглядзець на скарбніцу.
19 Аднак не дзеля месца выбраў Бог людзей, а месца дзеля людзей.
20 І таму само месца, якое было саўдзельнікам зь імі няшчасьцяў, якія здарыліся з народам, пасьля

падзялілася дабротамі, пасланымі ад Госпада: і як яно было пакінута ў гневе Усемагутнага, так ізноў, вялікі Гасподзь прымірыўшыся, гэта было створана з усёй славай.
21 Такім чынам, калі Антыёх вынес з храма тысячу васемсот талентаў, ён паспешліва адправіўся ў Антыёхію, змучаючыся ў сваім гонару зрабіць зямлю суднаходнай, а мора праходнай пешшу: такая была ганарыстасць яго розуму.
22 І ён пакінуў ваяводаў, каб турбаваць народ: у Ерусаліме Філіпа, па сваёй краіне фрыгійца і з-за звычаяў больш варварскіх, чым той, што паставіў яго туды;
23 У Гарызіме Андронік; і акрамя таго, Менелай, які горш за ўсіх астатніх трымаў цяжкую руку над грамадзянамі, маючы злы настрой супраць сваіх суайчыннікаў, яўрэяў.
24 Ён таксама паслаў таго агіднага правадыра Апалонія з войскам у дваццаць дзве тысячы, загадаўшы яму забіць усіх, хто быў у лепшым узросце, і прадаць жанчын і малодшых:
25 Ён, прыйшоўшы ў Ерусалім і ўдаючы мір, затрымаўся да сьвятога дня суботы, калі ўзяў Юдэяў, якія сьвяткуюць сьвяты дзень, і загадаў сваім людзям узброіцца.
26 І так ён забіў усіх, што ішлі на святкаванне суботы, і, бегучы па горадзе са зброяй, забіў мноства людзей.
27 Але Юда Макавей з дзевяццю іншымі, ці каля таго, сышоў у пустыню і жыў у гарах, як звяры, са сваёй кампаніяй, якая пастаянна карміласяа зёлкамі, каб не стаць удзельнікамі забруджвання.

РАЗДЗЕЛ 6

1 Неўзабаве пасьля гэтага кароль паслаў старога афіняніна, каб прымусіць Юдэяў адступіць ад законаў бацькоў іхніх і ня жыць паводле законаў Божых:
2 І таксама апаганіць храм у Ерусаліме і назваць яго храмам Юпітэра Алімпійскага; і што ў Гарызіме, Юпітэра, Абаронцы чужынцаў, як жадалі тыя, што жылі ў гэтым месцы.
3 Прыход гэтага ліха быў цяжкім і цяжкім для людзей:
4 Бо храм быў напоўнены бунтам і гуляннем язычнікаў, якія гулялі з блудніцамі і мелі зносіны з жанчынамі ў ваколіцах святых месцаў, і, акрамя таго, уносілі тое, што не было законна.
5 І ахвярнік быў напоўнены рэчамі паганымі, якія забароненыя законам.
6 Чалавеку таксама не дазвалялася захоўваць суботнія дні або старажытныя пасты, ані ўвогуле вызнаваць сябе Юдэем.
7 І кожны месяц у дзень нараджэньня цара прыводзілі іх з горкім прыгнётам есьці ахвяры; і калі захоўваўся пост Бахуса, габрэі былі вымушаны ісці ў працэсіі да Бахуса, несучы плюшч.
8 Акрамя таго, па прапанове Пталамея быў выдадзены ўказ у суседнія гарады язычнікаў супраць Юдэяў, каб яны прытрымліваліся такіх жа звычаяў і ўдзельнічалі ў іхніх ахвярах:
9 А хто не будзе прыстасоўвацца да звычаяў язычнікаў, павінен быць аддадзены сьмерці. Тады б чалавек мог бачыць цяперашняе гора.
10 Бо былі прыведзены дзьве жанчыны, якія абрэзалі дзяцей сваіх; якіх, калі яны адкрыта вялі па горадзе, немаўлят, падняўшы іх да грудзей, яны скінулі іх на галаву са сцяны.
11 А іншыя, што збегліся ў бліжэйшыя пячоры, каб таемна святкаваць суботу, былі выяўлены Філіпам, і ўсе разам былі спалены, таму што яны зрабілі сумленне, каб дапамагчы сабе дзеля гонару самага святога дня.
12 Прашу тых, хто чытае гэту кнігу, каб яны не падалі духам з-за гэтых бедстваў, але каб яны палічылі гэтыя пакаранні не за знішчэнне, але за пакаранне нашага народа.
13 Бо гэта знак вялікай дабрыні Ягонай, калі ліхадзейцаў доўга не церпяць, але адразу ж караюць.
14 Бо не так, як з іншымі народамі, якіх Гасподзь цярпліва не карае, пакуль яны не прыйдуць да паўнаты грахоў сваіх, так паступае з намі,
15 каб, дасягнуўшы вышыні граху, потым не адпомсціў нам.
16 І таму Ён ніколі не пазбаўляе нас сваёй міласэрнасьці: і хоць і карае пакутамі, але ніколі не пакідае народу Свайго.
17 Але тое, пра што мы гаворым, няхай будзе нам на перасьцярогу. А зараз у некалькіх словах пяройдзем да выкладу справы.
18. І Элеазар, адзін з галоўных кніжнікаў, чалавек стары і прыгожага выгляду, вымушаны быў адкрыць рот свой і з'есці мяса свінога.
19 Але ён, абраўшы лепей слаўную сьмерць, чым жыць, заплямлены такой мярзотай, выплюнуў яе і сам па сабе прыйшоў на мукі,
20 Як і належала прыйсьці тым, хто рашуча выступіць супраць таго, што нельга пакаштаваць дзеля жыццялюбства.
21 Але тыя, хто быў адказны за тое ліхае сьвята, з-за даўняга знаёмства, якое яны мелі з чалавекам, адвялі яго ўбок і прасілі яго прынесьці мяса з яго ўласных запасаў, якое яму было дазволена ўжываць, і зрабіць так, быццам ён елі мяса, узятае з ахвяры, загаданай каралём;
22 каб, робячы так, ён быў вызвалены ад сьмерці і за даўнюю дружбу зь імі знайшоў ласку.
23 Але ён пачаў стрымана разглядаць, і як стаўся яго ўзрост, і дасканаласць яго старадаўніх гадоў, і пашана яго сівой галавы, на якой была прыведзена, і яго самая сумленная адукацыя з дзіцяці, ці, дакладней, святы закон, зроблены і дадзены Богам: таму ён так і адказаў і пажадаў, каб яго зараз жа адправілі ў магілу.
24 Бо не прыходзіцца нашаму веку, сказаў ён, ні ў якім разе хітраваць, з-за чаго многія маладыя людзі маглі б падумаць, што Элеазар, маючы васьмідзесяці дзесяць гадоў, цяпер адышоў да чужой рэлігіі;

25 І таму яны праз маю крывадушнасьць і жаданьне пражыць крыху часу і імгненьне даўжэй павінны быць падманутыя мною, і я нанясу пляму на сваю старасьць і зраблю яе агіднай.
26 Бо хаця б цяпер я быў вызвалены ад пакараньня чалавечага, але не пазьбег бы я рукі Ўсемагутнага ні жывы, ні мёртвы.
27 Таму цяпер, мужна змяняючы гэтае жыццё, я пакажу сябе такім, якога патрабуе мой век,
28 І пакіньце выдатны прыклад маладым, каб ахвотна і мужна памерці за пачэсныя і сьвятыя законы. І, сказаўшы гэтыя словы, адразу пайшоў на муку:
29 Тыя, што вялі яго, зьмяніўшы добрую волю, крыху раней выклікалі ў яго нянавісьць, таму што вышэйпамянёныя прамовы паходзілі, як яны думалі, з адчайнага розуму.
30 Але калі ён быў гатовы памерці з ударамі, ён застагнаў і сказаў: Ясна Госпаду, які мае сьвятое веданьне, што я мог бы быць вызвалены ад сьмерці, цяпер я цярплю моцныя болі ў целе ад зьбіцьця : але ў душы добра цярпець гэта, таму што я баюся яго.
31 І такім чынам гэты чалавек памёр, пакінуўшы сваю смерць як прыклад высакароднай мужнасці і памяць аб цнотах не толькі для маладых людзей, але і для ўсёй сваёй нацыі.

РАЗДЗЕЛ 7

1 Здарылася таксама, што сем братоў з маці іх былі схоплены і вымушаныя каралём супраць закону пакаштаваць свінога мяса і катаваныя бічамі і бізунамі.
2 Але адзін з тых, што гаварылі першыя, сказаў так: пра што ты хочаш спытаць ці навучыцца ў нас? мы гатовы памерці, чым пераступіць законы бацькоў нашых.
3 Тады цар, раз'юшаны, загадаў напаліць патэльні і катлы,
4 І адразу ж, разгарачыўшыся, ён загадаў адрэзаць язык таму, хто гаварыў першым, і адсекчы канец цела ягонага, астатніх братоў і маці ягонай.
5 Калі ён быў так скалечаны ва ўсіх членах сваіх, ён загадаў яго, яшчэ жывога, прынесьці на агонь і пасмажыць на патэльні; іншы з маці памерці мужна, кажучы так:
6 Гасподзь Бог глядзіць на нас і сапраўды суцяшае нас, як і Майсей у песьні сваёй, які сьведчыў ім у вочы, абвясьціў, кажучы: і ўцешыцца рабамі сваімі.
7 І калі памёр першы пасьля гэтага ліку, прывялі другога, каб зрабіць зь яго зьдзек; і, зьдзёршы зь яго галаву з валасамі, спыталіся ў яго: ці хочаш ты есьці, перш чым цябе пакараюць ва ўсім кожны член твайго цела?
8 Але ён, адказваючы на сваёй мове, сказаў: не. Таму і ён атрымаў наступную муку па парадку, як і ранейшую.
9 І калі ён на апошнім дыханні сказаў: Ты, як гнеў, выводзіш нас з цяперашняга жыцця, але Цар свету ўваскрасіць нас, памерлых за законы Ягоныя, да жыцця вечнага.
10 Пасьля яго быў зьдзекаваўся трэці: і калі яго патрабавалі, ён высунуў язык свой, і тое адразу, мужна выставіўшы рукі свае.
11 І сказаў адважна: гэта я меў з неба; і за яго законы я пагарджаю імі; і ад яго я спадзяюся атрымаць іх зноў.
12 Да таго, што кароль і тыя, што былі зь ім, зьдзівіліся адвазе юнака, бо ён не зьвяртаў увагі на боль.
13 Калі ж і гэты чалавек памёр, падобным чынам мучылі і калечылі чацвёртага.
14 Дык вось, калі ён быў гатовы да сьмерці, ён сказаў так: добра, будучы забітым людзьмі, чакаць ад Бога надзеі на ўваскрасеньне праз Яго;
15 Пасьля прывялі і пятага і скалечылі яго.
16 Тады ён паглядзеў на караля і сказаў: ты маеш уладу над людзьмі, ты падкупны, ты робіш, што хочаш; але не думайце, што наш народ пакінуты Богам;
17 Але пачакай крыху і ўбачыш вялікую моц Ягоную, як Ён будзе мучыць цябе і нашчадкаў тваіх.
18 Пасьля яго прывялі і шостага, які, гатовы да сьмерці, сказаў: не падманвайцеся без прычыны;
19 Але ты, які бярэшся спрачацца з Богам, ня думай, што застанешся беспакараным.
20 Але маці была дзівосная больш за ўсё і вартая пачэснай памяці: бо, калі яна ўбачыла сваіх семярых сыноў забітымі на працягу аднаго дня, яна насіла гэта з добрай мужнасцю, з-за надзеі, якую мела на Госпада.
21 Так, яна заклікала кожнага зь іх на сваёй мове, напоўненая мужнасьцю; і, узбуджаючы свае жаночыя думкі з мужным жыватом, яна сказала ім:
22 Я ня ведаю, як вы ўвайшлі ў маё ўлоньне;
23 Але, несумненна, Стварыцель сьвету, Які сфармаваў пакаленьне чалавека і знайшоў пачатак усяго, таксама з міласэрнасьці Сваёй зноў дасьць вам дыханьне і жыцьцё, калі вы цяпер не лічыце сябе за Ягоныя законы' саке.
24 Антыёх жа, лічачы сябе пагарджаным і падазраючы, што гэта дакорлівая гаворка, яшчэ пры жыцці малодшага не толькі словамі ўгаворваў яго, але і клятвамі запэўніў, што зробіць яго і багатым, і шчаслівым чалавек, калі б ён адвярнуўся ад законаў бацькоў сваіх; і што ён таксама возьме яго за сябра і даверыць яму справы.
25 Але калі малады чалавек не хацеў яго слухацца, кароль паклікаў сваю маці і ўгаворваў яе, каб яна параіла маладому чалавеку выратаваць яму жыццё.
26 І калі ён угаворваў яе шматлікімі словамі, яна абяцала яму, што дасьць параду сыну свайму.
27 Але яна, схіліўшыся перад ім, насміхаючыся з жорсткага тырана, загаварыла так на роднай мове; О сын мой, пашкадуй мяне, што нарадзіла цябе дзевяць месяцаў ва ўлонні маім, і дала табе такія тры гады, і карміла цябе, і выхавала цябе да гэтага ўзросту, і цярпела нягоды выхавання.

28 Прашу цябе, сыне мой, паглядзі на неба і на зямлю і на ўсё, што на іх, і падумай, што Бог стварыў іх з нябытнага; і так было створана чалавецтва.
29 Ня бойся гэтага мучыцеля, але, будучы годным братоў тваіх, прымі сьмерць тваю, каб я зноў прыняў цябе ў міласьці да братоў тваіх.
30 Калі яна яшчэ гаварыла гэтыя словы, малады чалавек сказаў: Каго вы чакаеце? Я ня буду слухацца загаду цара, але буду выконваць загад закону, які быў дадзены бацькам нашым праз Майсея.
31 І ты, які быў прычынай усякага ліха супраць Габрэяў, не ўцячэш ад рук Божых.
32 Бо мы пакутуем за грахі нашыя.
33 І хоць жывы Гасподзь прагневаецца на нас ненадоўга за нашае пакараньне і выпраўленьне, аднак зноў будзе адзін са сваімі слугамі.
34 Ты ж, бязбожнік і з усіх іншых найзлыднейшых, не ганарыся без прычыны і не надзімайся няпэўнымі надзеямі, падымаючы руку тваю на слугаў Божых:
35 Бо ты яшчэ не ўцёк ад суда Бога Усемагутнага, Які ўсё бачыць.
36 Бо браты нашы, якія цяпер пацярпелі кароткі боль, памерлі паводле запавету жыцьця вечнага Божага;
37 Але я, як мае браты, ахвярую сваё цела і жыцьцё за законы нашых бацькоў, молячы Бога, каб Ён хутка быў міласэрны да нашага народу; і каб ты пакутамі і пошасцямі вызнаў, што толькі Ён ёсць Бог;
38 І каб на мне і маіх братах спыніўся гнеў Усемагутнага, які справядліва наведзены на наш народ.
39 Тады кароль, раз'юшыўшыся, аддаў яму горш за ўсіх астатніх і горка ўспрыняў, што з яго здзекаваліся.
40. І памёр гэты чалавек чыстым, і ўсё спадзяваўся на Госпада.
41 Апошняй за сынамі памерла маці.
42. Няхай хопіць цяпер казаць пра ідалапаклонніцкія сьвяты і жорсткія катаваньні.

РАЗДЗЕЛ 8

1 Тады Юда Макавей і тыя, што былі з ім, патаемна пайшлі ў гарады і склікалі сваіх сваякоў, і ўзялі да сябе ўсіх, хто захоўваў юдэйскую рэлігію, і сабралі каля шасці тысяч чалавек.
2 І заклікалі яны Госпада, каб Ён паглядзеў на народ, патаптаны з усіх; а таксама пашкадуй храма, апаганенага бязбожнымі людзьмі;
3 І каб ён злітаваўся над горадам, моцна зьнявечаным і гатовым зраўняцца з зямлёю; і пачуй кроў, якая клікала да яго,
4 І ўспомніце бязбожнае забойства бяскрыўдных немаўлят і блюзнерства, учыненае супраць імя ягонага; і што ён будзе выяўляць сваю нянавісць да бязбожнікаў.
5 Цяпер, калі Макавей быў вакол сябе, язычнікі не маглі супрацьстаяць яму, бо гнеў Гасподні зьмяніўся на міласьць.
6 Таму ён прыйшоў зьнянацку, і спальваў гарады і гарады, і атрымаў у свае рукі найбольш багатыя месцы, і перамог і звярнуў ва ўцёкі немалую колькасьць сваіх ворагаў.
7 Але ён спецыяльна выкарыстаў ноч для такіх таемных спробаў, каб плён яго святасці быў распаўсюджаны паўсюль.
8 Такім чынам, калі Філіп убачыў, што гэты чалавек патроху расце і што справы ў яго ўсё больш і больш пасьпяхоўюць, ён напісаў Пталемею, кіраўніку Келасірыі і Фінікіі, каб ён аказваў больш дапамогі ў справах караля.
9 Затым адразу выбраўшы Ніканора, сына Патрокла, аднаго са сваіх асаблівых сяброў, ён паслаў яго з не менш чым дваццаццю тысячамі з усіх народаў пад ім, каб выкараніць усё пакаленне яўрэяў; і разам з ім ён далучыўся таксама да Горгія, капітана, які меў вялікі вопыт у ваенных справах.
10 Такім чынам, Ніканор абавязаўся зарабіць столькі грошай на палонных жыдоў, колькі павінна было аплаціць даніну ў дзьве тысячы талентаў, якую кароль павінен быў заплаціць рымлянам.
11 Таму ён неадкладна паслаў у гарады на марскім узьбярэжжы, абвяшчаючы продаж палонных яўрэяў і абяцаючы, што яны атрымаюць восемдзесят целаў за адзін талент, не чакаючы помсты, якая павінна была адбыцца над ім ад Усемагутнага Бога.
12 Калі ж Юдзе данесьлі вестку пра прыход Ніканора, і ён абвясьціў тым, што былі зь ім, што войска блізка,
13 Тыя, што былі напалоханыя і не верылі ў справядлівасьць Божую, уцяклі і разьбегліся.
14 Іншыя прадалі ўсё, што ў іх засталося, і прасілі Госпада вызваліць іх, прададзеныя бязбожным Ніканорам, перш чым яны сустрэліся разам:
15 І калі не дзеля іх саміх, то дзеля запаветаў, якія Ён заключыў з бацькамі іхнімі, і дзеля сьвятога і слаўнага імя Ягонага, якім яны называліся.
16 Такім чынам, Макавей склікаў сваіх людзей у колькасці шасці тысяч і заклікаў іх не ахопліваць жах ворага і не баяцца вялікага мноства язычнікаў, якія беспадстаўна выступілі супраць іх; але змагацца мужна,
17 І каб паказаць перад вачыма іх шкоду, якую яны несправядліва нанесьлі сьвятому месцу, і жорсткае абыходжаньне з горадам, зь якога яны зьдзекаваліся, а таксама адабраньне ўлады продкаў іхніх,
18 Бо яны, сказаў ён, спадзяюцца на сваю зброю і адвагу; але мы спадзяёмся на Усемагутнага, які адразу можа зрынуць і тых, што выступаюць супраць нас, і ўвесь свет.
19 Акрамя таго, ён расказаў ім, якую дапамогу знайшлі іхнія продкі, і як яны былі выратаваны, калі пад Сэнахерыбам загінула сто восемдзесят пяць тысяч.
20 І ён расказаў ім пра бітву, якую яны мелі ў Вавілоне з Галатамі, як яны прыйшлі ўсяго восем тысяч на справу, з чатырма тысячамі Македонцаў, і што Македоняне, збянтэжаныя, восем тысяч

зьнішчылі сто дваццаць тысяч з-за дапамогі, якую яны мелі з неба, і так атрымалі вялікую здабычу.
21 Такім чынам, калі ён зрабіў іх адважнымі гэтымі словамі і гатовымі памерці за закон і краіну, ён падзяліў сваё войска на чатыры часткі;
22 І далучыў да сябе сваіх братоў, правадыроў кожнай групы, а таксама Сымона, і Язэпа, і Ёнатана, даўшы кожнаму тысячу пятсот чалавек.
23 І даручыў ён Элеазару чытаць сьвятую кнігу, і даў ім гэтае слова: Дапамога Божая! сам узначальвае першую групу,
24 І з дапамогай Усемагутнага яны забілі больш за дзевяць тысяч сваіх ворагаў, і паранілі і пакалечылі большую частку войска Ніканора, і такім чынам звярнулі ўсіх ва ўцёкі;
25 І ўзялі грошы ў іх, якія прыйшлі іх купіць, і гналіся за імі далёка; але, не маючы часу, яны вярнуліся.
26 Бо гэта быў дзень перад шабатам, і таму яны не хацелі больш гнацца за імі.
27 Такім чынам, калі яны сабралі сваю зброю разам і разрабавалі сваіх ворагаў, яны занялiся сабой каля суботы, узносячы надзвычайную хвалу і падзяку Госпаду, Які захаваў іх да таго дня, які быў пачаткам міласэрнасці, якая пралівалася на іх.
28 А пасьля суботы, калі частку здабычы раздалі калекам, удовам і сіротам, рэшту падзялілі паміж сабою і сваімі слугамі.
29 Калі гэта было зроблена, і яны склалі супольную малітву, яны прасілі міласэрнага Госпада, каб назаўсёды прымірыўся са сваімі слугамі.
30 Акрамя таго, з тых, што былі з Цімафеем і Вакхідам, якія ваявалі супраць іх, яны забілі больш за дваццаць тысяч, і вельмі лёгка занялі высокія і моцныя ўмацаванні, і падзялілі паміж сабой вялікую здабычу, і зрабілі калекамі, сіротамі, удовамі, так, і старыя таксама, роўныя сабе здабычамі.
31 І калі яны сабралі разам сваю зброю, яны старанна паклалі яе ў зручных месцах, а рэшту здабычы прывезьлі ў Ерусалім.
32 Забілі таксама Філарха, ліхога чалавека, які быў з Цімафеем і многа дапякаў Юдэям.
33 Акрамя таго, у той час, калі яны святкавалі перамогу ў сваёй краіне, яны спалілі Калісфена, які падпаліў святыя вароты, які ўцёк у невялікі дом; і таму ён атрымаў узнагароду, адпаведную сваёй бязбожнасці.
34 Што да таго самага няміласцівага Ніканора, які прывёў тысячу купцоў, каб купіць Юдэяў,
35 Ён быў з дапамогай Госпада скінуты імі, на Якіх менш за ўсё глядзеў; і, скінуўшы з сябе пышнае адзенне і распусціўшы роту, ён, як слуга-ўцякач, прыйшоў праз сярэдзіну краіны да Антыёхіі, маючы вельмі вялікую ганьбу, таму што войска яго было знішчана.
36 Такім чынам, той, які ўзяў на сябе абавязак вярнуць рымлянам іх даніну з дапамогай палонных у Ерусаліме, сказаў за мяжой, што жыды маюць Бога, каб змагацца за іх, і таму яны не могуць пацярпець, таму што яны прытрымліваюцца законаў, якія ён даў ім.

РАЗДЗЕЛ 9

1 У той час Антыёх выйшаў з ганьбай з краіны Пэрсіі
2 Бо ён увайшоў у горад, званы Персеполь, і збіраўся абрабаваць храм і ўтрымаць горад; пасля чаго натоўп, які бег абараняцца са зброяй, прымусіў іх уцячы; і так здарылася, што Антыёх, уцякаючы ад жыхароў, вярнуўся з ганьбай.
3 Калі ён прыйшоў у Экбатан, яму данеслі вестку пра тое, што здарылася з Ніканорам і Цімафеем.
4 Потым пухне ад гневу. ён думаў адпомсціць яўрэям за ганьбу, якую ўчынілі яму тыя, што прымусілі яго ўцячы. Таму ён загадаў свайму возніку ехаць без перапынку і адправіцца ў дарогу, бо суд Божы цяпер ішоў за ім. Бо ён гаварыў з гонарам такім чынам, што прыйдзе ў Ерусалім і зробіць яго агульным месцам пахавання яўрэяў.
5 Але Гасподзь Усемагутны, Бог Ізрэаля, уразіў яго невылечнай і нябачнай чумой: або, як толькі ён прамовіў гэтыя словы, боль у нутры, які быў безвылечны, ахапіў яго, і моцныя пакуты ўнутраных органаў;
6 І гэта вельмі справядліва, бо ён мучыў нутро іншых людзей шматлікімі і дзіўнымі пакутамі.
7 Аднак ён зусім не спыняў сваёй хвальбы, але ўсё яшчэ быў напоўнены гонарам, выдыхаючы агонь у сваім гневе супраць жыдоў і загадваючы паскорыць падарожжа; але здарылася, што ён упаў з калясьніцы, моцна панесены ; так што, упаўшы, моцна балелі ўсе члены ягонага цела.
8 І такім чынам той, хто крыху раней думаў, што можа кіраваць марскімі хвалямі (настолькі ганарыўся ён па-над чалавекам) і ўзважыць высокія горы на вагах, цяпер быў кінуты на зямлю і вынесены ў кані. , паказваючы ўсім праяўленую сілу Бога.
9 Так што чарвякі падняліся з цела гэтага бязбожнага чалавека, і пакуль ён жыў у смутку і болю, цела яго адпала, і бруд яго пах быў агідны для ўсяго яго войска.
10 І чалавек, які думаў крыху раней, што мог дацягнуцца да зорак нябесных, ніхто не мог вытрымаць з-за яго невыноснага смуроду.
11 Дык вось, пакутуючы, ён пачаў пакідаць сваю вялікую пыху і спазнаваць сябе бічам Божым, бо ягоны боль з кожнай хвілінай павялічваўся.
12 І калі ён сам не мог цярпець свайго ўласнага паху, ён сказаў гэтыя словы: Добра быць падпарадкаваным Богу, і што чалавек смяротны не павінен думаць пра сябе, калі б ён быў Богам.
13 Гэты бязбожнік таксама даў прысягу Госпаду, які цяпер ужо не шкадуе яго, кажучы так:
14. што сьвяты горад (у які ён сьпяшаўся, каб засыпаць яго з зямлёю і зрабіць яго агульным месцам пахаваньня) ён адпусьціць;

15 А што да Юдэяў, якіх Ён палічыў не вартымі нават пахаваньня, а выгнаньня зь дзецьмі іхнімі на зьяданьне птушкам і дзікім зьвярам, то Ён зробіць іх усіх роўнымі з грамадзянамі Атэнаў:
16 І сьвяты храм, які перад тым ён разбурыў, ён упрыгожыць добрымі дарамі і аднавіць усе сьвятыя начыньні з многім іншым, і са сваіх даходаў пакрые выдаткі, якія належаць да ахвяраў;
17 Так, і што ён сам стане юдэем і пройдзе праз увесь населены сьвет і абвяшчае моц Божую.
18 Але пры ўсім гэтым ягоныя болі не спыняліся, бо надышоў на яго справядлівы суд Божы: таму, зняверыўшыся ў здароўі сваім, ён напісаў да Юдэяў пісьмо з падпіскай, якое ўтрымлівала форму просьбы, наступным чынам:
19 Антыёх, кароль і намесьнік, добрым габрэям жадае шмат радасьці, здароўя і дабрабыту:
20 Калі вы і дзеці вашыя будзеце добра, і справы вашыя будуць да задавальненьня, я вельмі дзякую Богу, маючы надзею на небе.
21 Што да мяне, то я быў слабы, інакш я добра ўспомніў бы вашу пашану і добрую волю, калі вы вярнуліся з Персіі, і, будучы хворым на цяжкую хваробу, я лічыў неабходным клапаціцца пра агульную бяспеку ўсіх:
22 Не давяраючы здароўю майму, але маючы вялікую надзею пазбегнуць гэтай хваробы.
23 Але калі ўлічыць, што нават мой бацька, у які час ён вёў войска ў высокія краіны. прызначаны пераемнікам,
24 Каб, калі што-небудзь здарыцца насуперак чаканням, або калі прынясуць цяжкую вестку, жыхары зямлі, ведаючы, каму засталася дзяржава, не трывожыліся:
25 Зноў жа, улічваючы тое, што князі, якія памежныя і суседнія з маім каралеўствам, чакаюць магчымасцяў і чакаюць таго, што адбудзецца. Я паставіў каралём майго сына Антыёха, якога я часта даручыў і рэкамендаваў многім з вас, калі хадзіў у высокія правінцыі; якому я напісаў наступнае:
26 Таму я малюся і прашу вас памятаць пра даброты, якія я зрабіў вам увогуле і асабліва, і каб кожны чалавек быў па-ранейшаму верны мне і майму сыну.
27 Бо я перакананы, што той, хто разумее мой розум, прыхільна і міласэрна паддасца жаданьням тваім.
28 Такім чынам, забойца і блюзнер пацярпеў вельмі цяжка, як ён упрошваў іншых людзей, так і памёр пакутлівай смерцю ў чужой краіне ў гарах.
29 І Філіп, які выхоўваўся разам з ім, забраў яго цела, і ён таксама, баючыся сына Антыёха, пайшоў у Егіпет да Пталамея Філаметара.

РАЗДЗЕЛ 10

1 Макабей і яго таварыства пад кіраўніцтвам Госпада вярнулі храм і горад:
2 Але алтары, якія язычнікі пабудавалі на адкрытай вуліцы, а таксама капліцы яны разбурылі.
3 І, ачысьціўшы сьвятыню, зрабілі другі ахвярнік, і, стукаючы камянямі, вынялі зь іх агонь, і праз два гады прынесьлі ахвяру, і паставілі дымленьне, і сьвятло, і хлебы пакладныя.
4 Калі гэта было зроблена, яны ўпалі ніцма і прасілі Госпада, каб яны больш не траплялі ў такія беды; але калі яны яшчэ будуць грашыць супраць яго, каб ён сам пакараў іх з міласэрнасцю і каб яны не былі аддадзены блюзнерскім і варварскім народам.
5 У той самы дзень, калі чужынцы апаганілі сьвятыню, у той самы дзень яна была зноў ачышчаная, нават у дваццаць пяты дзень таго самага месяца, гэта значыць Каслеў.
6 І яны сьвяткавалі восем дзён з радасьцю, як у сьвята Кучак, памятаючы, што нядоўга раней яны спраўлялі сьвята Кучак, калі блукалі па гарах і норах, як зьвяры.
7 Таму яны нараджалі галіны, і прыгожыя галіны, і пальмы, і пяялі псальмы таму, хто даў ім добры поспех у ачышчэнні месца свайго.
8 Яны пастанавілі таксама агульным статутам і ўказам, каб кожны год адзначаліся тыя дні ўсім Юдэйскім народам.
9 І гэта быў канец Антыёха, званага Эпіфанам.
10 Цяпер мы аб'явім дзеі Антыёха Еўпатара, які быў сынам гэтага бязбожніка, коратка збіраючы бедствы войнаў.
11 Такім чынам, калі ён прыйшоў да кароны, ён паставіў нейкага Лісія кіраваць справамі свайго каралеўства і прызначыў яго сваім галоўным кіраўніком Келасірыі і Фінікіі.
12 Бо Пталамей, якога звалі Макрон, вырашыўшы аддаць юдэям справядлівасць за крыўду, якая ім была ўчынена, імкнуўся працягваць мір з імі.
13 З-за чаго яго абвінавацілі сябры караля перад Еўпатарам і кожны раз называлі здраднікам, таму што ён пакінуў Кіпр, што даверыў яму Філамэтар, і адышоў да Антыёха Эпіфана, і, бачачы, што ён не займае пачэснага месца, ён быў вельмі знявераны , што ён атруціўся і памёр.
14 Але калі Горгій быў кіраўніком крэпасцяў, ён наняў салдат і вёў бесперапынную вайну з яўрэямі:
15 А разам з тым ідумейцы, атрымаўшы ў свае рукі найкаштоўнейшыя ўладанні, занялі яўрэяў і, прымаючы выгнаных з Ерусаліма, пайшлі развязваць вайну.
16 Тады тыя, што былі з Макавеем, маліліся і прасілі Бога, каб Ён быў ім памочнікам; і таму яны кінуліся з гвалтам на ўмацаванні Ідумеяў,
17 І моцна напаўшы на іх, яны заваявалі крэпасці і адбілі ўсіх, хто біўся на сцяне, і перабілі ўсіх, хто трапіў у іх рукі, і забілі не менш за дваццаць тысяч.
18 І паколькі некаторыя, якіх было не менш за дзевяць тысяч, уцяклі разам у два вельмі моцныя замкі, маючы ўсё магчымае, каб вытрымаць аблогу,
19 Макабей пакінуў Сымона і Язэпа, а таксама Закхея і тых, што былі з ім, якіх было дастаткова, каб аблажыць іх, і адышоў у тыя месцы, якія больш патрабавалі яго дапамогі.
20 А тыя, што былі з Сымонам, кіраваныя хціваcьцю, былі ўгавораны за грошы праз некаторых з тых, што

былі ў замку, і ўзялі семдзесят тысяч драхмаў, а некаторым дазволілі ўцячы.
21 Але калі Макавею данеслі аб тым, што адбылося, ён склікаў кіраўнікоў народа і абвінаваціў тых людзей у тым, што яны прадалі сваіх братоў за грошы, і вызвалiў сваіх ворагаў, каб змагацца з імі.
22 Такім чынам, ён забіў тых, хто быў знойдзены здраднікамі, і адразу ўзяў два замкі.
23 І маючы добры поспех са зброяй сваёй ва ўсім, што браў у рукі, ён забіў у двух крэпасцях больш за дваццаць тысяч.
24 Цімафей жа, якога Юдэі перамаглі перад тым, калі ён сабраў вялікае мноства чужаземнага войска і нямнога коней з Азіі, прыйшоў, як быццам хацеў узяць Юдэю сілаю зброі.
25 Але калі ён наблізіўся, тыя, што былі з Макавеем, павярнуліся, каб памаліцца Богу, і пасыпалі зямлёю галовы свае, і аперазалі сьцёгны свае вярэтаю,
26 І ўпалі да падножжа ахвярніка і прасілі яго быць літасцівым да іх і быць ворагам іх ворагам і праціўнікам іх праціўнікам, як абвяшчае закон.
27 Дык пасьля малітвы яны ўзялі сваю зброю і пайшлі далей ад горада; і калі наблізіліся да ворагаў сваіх, трымаліся асобна.
28 Як толькі ўзышло сонца, яны злучылі абодва разам; адна частка разам са сваёй цнотай мае таксама прытулак перад Госпадам у якасці закладу свайго поспеху і перамогі; другі бок робіць сваю лютасць правадыром сваёй бітвы
29 Але калі бітва ўзмацнілася, з'явіліся ворагам з неба пяць прыгожых мужоў на конях з залатымі аброцямі, і двое з іх павялі Юдэяў,
30 І ўзялі Макавея паміж сабою, і накрылі яго з усіх бакоў зброяй, і ахоўвалі яго, але стралялі стрэламі і маланкамі на ворагаў: так што яны, ашаломленыя слепатой і поўныя бяды, былі забітыя.
31 І было забіта пешых дваццаць тысяч пяцьсот і шэсьцьсот вершнікаў.
32 Сам жа Цімафей уцёк у вельмі моцны крэпасьць, званую Гаўра, дзе ваяводам быў Хэрэй.
33 Але тыя, што былі з Макавеем, мужна абложвалі крэпасць чатыры дні.
34 А тыя, што былі ўнутры, спадзяючыся на моц гэтага месца, моцна блюзнерылі і казалі злыя словы.
35 Тым ня менш, на пяты дзень раніцы дваццаць юнакоў з кампаніі Макавея, распаленыя гневам з-за блюзнерстваў, мужна напалі на сцяну і з лютай адвагай забівалі ўсіх, каго сустракалі.
36 Іншыя таксама падняліся за імі, пакуль яны былі занятыя тымі, што былі ўнутры, спалілі вежы, і распальваючы вогнішчы, спалілі жывымі блюзнераў; а іншыя ўзламалі брамы і, прыняўшы астатняе войска, узялі горад,
37 І забіў Цімафея, які быў схаваны ў адной яме, і Херэя, брата ягонага, з Апалафанам.
38 Калі гэта было зроблена, яны псальмамі і падзякамі праслаўлі Госпада, Які ўчыніў такія вялікія справы Ізраілю і даў ім перамогу.

РАЗДЗЕЛ 11

1 Неўзабаве Лісій, абаронца і стрыечны брат цара, які таксама кіраваў справамі, адчуў вялікую незадаволенасць за тое, што было зроблена.
2 І, сабраўшы каля васьмідзесяці тысячаў з усімі вершнікамі, выступіў супроць Юдэяў, думаючы зрабіць горад жыльлём язычнікаў,
3 І каб здабываць сьвятыню, як і іншыя капліцы паганаў, і штогод прадаваць першасьвятарства,
4 Зусім ня гледзячы на моц Божую, але ганарыўся сваімі дзесяцьцю тысячамі пешых, і тысячамі коньнікаў, і васьмюдзесяцьцю сланамі.
5 Такім чынам, ён прыйшоў у Юдэю і наблізіўся да Бэтсуры, які быў моцны горад, але аддалены ад Ерусаліма каля пяці стадый, і моцна аблажыў яго.
6 Калі тыя, што былі з Макавеем, пачулі, што ён аблажыў крэпасці, яны і ўвесь народ з плачам і слязьмі прасілі Госпада, каб Ён паслаў добрага анёла, каб выратаваць Ізраіля.
7 Тады сам Макабей перш за ўсё ўзяў зброю, заклікаючы другіх, што яны будуць рызыкнуць разам з ім, каб дапамагчы сваім братам; так што яны пайшлі наперад разам з ахвотай.
8 І калі яны былі ў Ерусаліме, з'явіўся перад імі на кані нехта ў белым адзенні, які махаў залатымі даспехамі.
9 Тады яны ўсе разам усхвалілі міласэрнага Бога і адважыліся так, што былі гатовыя біцца не толькі з людзьмі, але і з самымі жорсткімі звярамі, і прабіць сцены жалезныя.
10 Так ішлі яны наперад у сваёй зброі, маючы памочніка зь нябёсаў, бо Гасподзь быў міласэрны да іх
11 І кідаючыся на сваіх ворагаў, як ільвы, яны забілі адзінаццаць тысяч пешых і тысяча шаснаццаць коньнікаў, а ўсіх астатніх прымусілі ўцячы.
12. Многія зь іх, таксама параненыя, уцяклі голыя; а сам Лісій ганебна ўцёк і так выратаваўся.
13 Ён, будучы чалавекам разумным, разлічваючы на тое, што пацярпеў, і лічачы, што Габрэяў немагчыма адолець, бо Усемагутны Бог ім дапамагае, паслаў да іх,
14 І пераканаў іх пагадзіцца на ўсе разумныя ўмовы, і паабяцаў, што ён пераканае караля, што ён павінен быць ім сябрам.
15 Тады Макабей згадзіўся на ўсё, чаго пажадаў Лісій, дбаючы пра агульнае дабро; і ўсё, што Макабей напісаў Лісію адносна яўрэяў, цар задаволіў.
16 Бо ад Лісія былі напісаны пісьмы да Юдэяў: Лісій вітае народ Юдэйскі:
17 Ян і Авэсалом, пасланыя ад цябе, перадалі мне падпісанае прашэньне і прасілі выкананьня зьместу яго.
18 Дык я абвясьціў тое, што трэба было паведаміць каралю, і ён дазволіў усё, што магло быць.
19 І калі тады вы будзеце захоўваць вернасць дзяржаве, то і пасля гэтага я буду старацца быць сродкам вашага дабра.

20 Але пра падрабязнасці я загадаў пагаварыць з вамі і гэтым, і другім, якія прыйшлі ад мяне.
21 Бывайце здаровы. Сто восьмы саракавы год, дваццаць чацвёрты дзень месяца Дыяскарынція.
22 Каралеўскі ліст утрымліваў такія словы: вітае цар Антыёх свайму брату Лісію:
23 Паколькі наш бацька перададзены да багоў, наша воля, каб тыя, хто ў нашым царстве жылі спакойна, каб кожны займаўся сваімі справамі.
24 Мы таксама разумеем, што Юдэі не пагадзіліся б з бацькам нашым, каб яны былі прыведзены да звычаяў язычнікаў, але лепш трымаліся свайго ладу жыцця; дзеля чаго яны патрабуюць ад нас, каб мы дазволілі ім жывуць па сваіх законах.
25 Таму мы думаем, каб гэты народ быў у спакоі, і мы вырашылі аднавіць ім іх храм, каб яны маглі жыць паводле звычаяў сваіх продкаў.
26 Дык добра зробіш, калі пашлеш да іх і дасі ім супакой, каб яны, калі паверацца ў нашым розуме, маглі супакоіцца і заўсёды весяло займацца сваімі справамі.
27 Ліст караля да народу Юдэйскага быў такім: Цар Антыёх пасылае прывітаньне сынедрыёну і астатнім Юдэям.
28 Калі ў вас усё добра, мы маем жаданьне; мы таксама ў добрым здароўі.
29 Менелай абвясціў нам, што вы хочаце вярнуцца дадому і заняцца сваімі справамі:
30 Такім чынам, тыя, хто адыдзе, будуць мець бяспеку да трыццатага дня Ксантыка.
31 І Юдэі будуць карыстацца сваёй уласнай ежай і законамі, як раней; і ні адзін з іх не павінен быць прыгнёту за ўчынкі па няведанні.
32 Я паслаў таксама Менелая, каб ён суцешыў вас.
33 Бывайце здаровы. У сто сорак восьмым годзе, у пятнаццаты дзень месяца Ксантыка.
34 Рымляне таксама паслалі да іх ліст з такімі словамі: Квінт Мэмій і Ціт Манлій, рымскія паслы, вітаюць народ Юдэйскі.
35 Усё, што даў Лісій, стрыечны брат караля, тым і мы рады.
36 Але што тычыцца тых рэчаў, якія ён палічыў патрэбнымі перадаць каралю, то пасля таго, як вы паведаміце пра гэта, пашліце аднаго неадкладна, каб мы маглі абвясціць, як вам зручна, бо цяпер мы накіроўваемся ў Антыёхію.
37 Дык пашліце хутчэй, каб мы даведаліся, што вы думаеце.
38 Развітанне. Гэта сто восьмы саракавы год, пятнаццаты дзень месяца Ксантыка.

РАЗДЗЕЛ 12

1 Калі гэтыя запаветы былі заключаны, Лісій пайшоў да цара, а Юдэі былі на сваёй гаспадарцы.
2 Але з кіраўнікоў некаторых мясцінаў Цімафей і Апалоній, сын Генея, таксама Гіеранім і Дэмафонт, і акрамя іх Ніканор, правіцель Кіпра, не дазволілі ім супакоіцца і жыць у міры.
3 Жыхары Ёппіі таксама зрабілі такі бязбожны ўчынак: яны прасілі Юдэяў, якія жылі сярод іх, каб яны ўвайшлі з жонкамі і дзецьмі ў чаўны, якія яны падрыхтавалі, як быццам не жадалі ім крыўдзіць.
4 Яны прынялі гэта паводле агульнага пастанову горада, як жадаючыя жыць у міры і нічога не падазраючы; але калі яны сышлі ў бездань, яны патапілі не менш за дзвесце з іх.
5 Калі Іуда пачуў пра гэткую жорсткасьць суайчыньнікаў, загадаў тым, што былі зь ім, падрыхтаваць іх.
6 І, паклікаўшы Бога, праведнага Судзьдзю, ён прыйшоў супраць тых забойцаў сваіх братоў, і спаліў прыстань уначы, і падпаліў лодкі, а тых, што ўцякалі туды, забіў.
7 І калі горад быў замкнёны, ён пайшоў назад, быццам хацеў вярнуцца, каб выкараніць усіх з горада Ёппіі.
8 Але калі ён пачуў, што Ямніты хочуць зрабіць тое самае з Юдэямі, якія жылі сярод іх,
9 Ён таксама напаткаў Ямнітаў уначы і падпаліў гавань і карабель, так што сьвятло агню было відаць у Ерусаліме за дзьвесьце сорак стадыяў.
10 Цяпер, калі яны адышлі адтуль на дзевяць стадый у сваім падарожжы да Цімафея, не менш за пяць тысяч чалавек пешых і пяцьсот коннікаў з аравійцаў рушылі на яго.
11 Пасьля гэтага адбылася вельмі жорсткая бітва; але бок Юды з дапамогай Божай атрымаў перамогу; так што качэўнікі Аравіі, будучы пераможанымі, прасілі Юду аб міры, абяцаючы як даць яму быдла, так і дагадзіць яму іншым чынам.
12 Тады Юда, сапраўды думаючы, што яны будуць карысныя ў многім, даў ім мір; пасля чаго яны паціснулі адзін аднаму рукі і разышліся ў свае намёты.
13 Ён таксама збіраўся зрабіць мост да аднаго моцнага горада, які быў агароджаны мурамі і населены людзьмі з розных краін; і імя яму было Каспіс.
14 Але тыя, хто быў у ім, так спадзяваліся на трываласьць сьценаў і запас харчоў, што паводзілі сябе груба ў адносінах да тых, хто быў зь Юдам, ліхасловячы і блюзьнерстваючы, і прамаўляючы такія словы, якіх нельга было прамаўляць.
15 Дзеля гэтага Юда з войскам сваім, заклікаючы вялікага Ўладара сьвету, які без таранаў і баявых машын разьбіў Ерыхон у часы Ісуса Навіна, люта атакаваў сьцены,
16 І ўзялі горад па волі Божай і ўчынілі невымоўныя пабоішчы, так што возера ў два стадыі ў шырыню побач з ім, напоўненае, было бачна, што заліта крывёю.
17 Затым адышлі адтуль на семсот пяцьдзесят стадыяў і прыйшлі ў Хараку да Юдэяў, якія называюцца Тубіэні.
18 Цімафея ж не знайшлі на месцах: бо перш, чым што-небудзь адправіць, ён адышоў адтуль, пакінуўшы ў адной крэпасці вельмі моцны гарнізон.

19 Аднак Дасіфей і Сасіпатр, якія былі з камандзіраў Макавея, выйшлі і забілі тых, каго Цімафей пакінуў у крэпасці, больш за дзесяць тысяч чалавек.
20 І Макабей разбіў сваё войска па атрадах і паставіў іх над атрадамі і пайшоў супраць Цімафея, які меў каля сябе сто дваццаць тысяч пешых людзей і дзве тысячы пяцьсот коннікаў.
21 Калі Цімафей даведаўся аб прыходзе Юды, ён паслаў жанчын і дзяцей і іншы багаж у крэпасць, званую Карніён; .
22 Калі ж зьявіўся Юда, ягоны першы атрад, ворагі, ахопленыя страхам і жахам ад зьяўленьня Таго, Хто бачыць усё, разьбегліся, адзін кідаючыся туды, другі сюды, так што часта іх ранілі. сваіх людзей і параненыя вастрыямі сваіх мячоў.
23 І Юда таксама вельмі старанна гнаўся за імі, забіваючы тых ліхіх нягоднікаў, з якіх ён забіў каля трыццаці тысяч чалавек.
24 Акрамя таго, сам Цімафей трапіў у рукі Дасіфея і Сасіпатра, якіх ён вельмі хітра прасіў адпусціць яго з жыццём, таму што ў яго было шмат бацькоў Юдэяў і братоў некаторых з іх, якія, калі б яны былі выстаўлены яго да смерці, не варта разглядаць.
25 Дык калі ён многімі словамі запэўніў іх, што верне іх бяз шкоды, паводле змовы, яны адпусьцілі яго дзеля выратаваньня сваіх братоў.
26 Затым Макабей рушыў да Карніёна і да храма Атаргаціса, і забіў там дваццаць пяць тысяч чалавек.
27 І пасьля таго, як ён уцякаў і зьнішчыў іх, Юда адвёў войска да Эфрона, моцнага гораду, у якім жыў Лісій і вялікае мноства розных народаў, і моцныя юнакі трымалі сьцены і моцна абаранялі іх, у якім таксама было выдатнае забеспячэнне рухавікоў і дроцікаў.
28 Але калі Юда і яго таварыства заклікалі ўсемагутнага Бога, які сваёй сілай разбівае сілу ворагаў ягоных, яны заваявалі горад і забілі дваццаць пяць тысяч тых, што былі ўнутры,
29 Адтуль яны выправіліся ў Скіфапаль, які ляжыць за шэсьцьсот стадый ад Ерусаліма,
30 Але калі габрэі, якія жылі там, засведчылі, што скіфапаліты абыходзіліся з імі з любоўю і ласкава прасілі іх у час іх нягоды;
31 Яны падзякавалі ім, жадаючы, каб яны былі яшчэ прыязнымі да іх, і прыйшлі ў Ерусалім, калі набліжалася сьвята тыдняў.
32 А пасьля сьвята, званага Пяцідзесятніцай, яны выйшлі супраць Горгія, правіцеля Ідумэі,
33 Ён выйшаў з трыма тысячамі пешых і чатырма сотнямі вершнікаў.
34 І здарылася, што ў супольных змаганьнях загінула некалькі Юдэяў.
35 У той час Дасіфей, адзін з кампаніі Бацэнора, які быў на кані і моцны чалавек, усё яшчэ быў на Горгію і, схапіўшы яго за плашч, пацягнуў яго сілай; і калі ён хацеў схапіць гэтага праклятага чалавека жывым, вершнік з Фракіі, які напаткаў яго, ударыў яго з пляча, так што Горгій уцёк да Марысы.
36 Калі тыя, што былі з Горгіем, доўга змагаліся і былі стомленыя, Юда заклікаў Госпада, каб Ён паказаў сябе іхнім памочнікам і кіраўніком бітвы.
37 І з гэтага ён пачаў на сваёй роднай мове, і спяваў псалмы гучным голасам, і кінуўшыся знянацку на людзей Горгія, ён прымусіў іх уцячы.
38 І сабраў Юда сваё войска і прыйшоў у горад Одолам, і калі настаў сёмы дзень, яны ачысьціліся, як было ў звычаі, і сьвяткавалі суботу там жа.
39 А на наступны дзень, як і належала, прыйшоў Юда і ягонае таварыства, каб забраць целы забітых і пахаваць іх разам са сваякамі ў магілах бацькоў.
40 А пад вопраткай кожнага забітага знайшлі рэчы, асьвечаныя ідалам Ямнітаў, што забаронена Юдэям законам. Тады кожны ўбачыў, што гэта была прычына, па якой яны былі забітыя.
41 Дык усе славяць Госпада, Суддзю праведнага, Які адкрыў схаванае,
42 Заняліся малітвай і прасілі Яго, каб цалкам выкрасьліць з памяці ўчынены грэх. Акрамя таго, той высакародны Юда заклікаў людзей трымацца ад граху, бо яны бачылі перад вачыма тое, што адбывалася за грахі забітых.
43 І, сабраўшы з усяго таварыства дзьве тысячы драхмаў срэбрам, ён паслаў іх у Ерусалім, каб прынесьці ахвяру за грэх, зрабіўшы гэта вельмі добра і сумленна, памятаючы пра ўваскрасеньне.
44 Бо калі б ён не спадзяваўся, што забітыя ўваскрэснуць, то было б лішнім і марным маліцца за памерлых.
45 І таксама ў тым, што ён зразумеў, што была вялікая ласка, захаваная для тых, хто памёр пабожна, гэта была святая і добрая думка. Пасля гэтага Ён учыніў прымірэнне памерлых, каб яны былі вызвалены ад граху.

РАЗДЗЕЛ 13

1 У сто сорак дзевятым годзе было сказана Юдзе, што Антыёх Еўпатар ідзе з вялікай сілай у Юдэю,
2 І зь ім Лісій, яго абаронца і кіраўнік ягоных справаў, маючы кожны зь іх грэцкую армію пяхоты, сто дзесяць тысяч, і вершнікаў пяць тысяч трыста, і дваццаць дзьве сланы, і трыста калясьніц, узброеных гаплікі.
3 Менелай таксама далучыўся да іх і з вялікай хітрасцю падбадзёрваў Антыёха не дзеля абароны краіны, а таму, што ён думаў, што яго зрабілі губернатарам.
4 Але Цар цароў падштурхнуў Антыёха супраць гэтага нягодніка, і Лісій паведаміў цару, што гэты чалавек быў прычынай усіх бед, так што цар загадаў прывесці яго ў Вэрыю і пакараць смерцю, як манера ў тым месцы.
5 Была на тым месцы вежа вышынёй у пяцьдзесят локцяў, поўная попелу, і мела круглыя прылады, якія з усіх бакоў звісалі ў попел.
6 І кожнага, хто быў асуджаны ў святатацтве або ўчыніў якое-небудзь іншае злачынства, усе людзі кідалі яго на смерць.

7 Такой сьмерцю здарылася, што ліхі чалавек памёр, ня маючы нават пахаваньня ў зямлі; і што найбольш справядліва:
8 Бо, паколькі ён шмат грахоў учыніў перад ахвярнікам, агонь і попел якога былі сьвятымі, дык і памёр у попеле.
9 І прыйшоў кароль з варварствам і ганарыстасцю, каб зрабіць Юдэям значна горш, чым рабілася ў часы бацькі ягонага.
10 Іуда, зразумеўшы гэта, загадаў натоўпу заклікаць Госпада ўдзень і ўначы, каб, калі калі-небудзь у іншы час, Ён таксама дапамог ім цяпер, будучы ў стане адхіленьня ад закону іхняга, ад айчыны сваёй, і ад сьвятога храма:
11 І што ён не дапусьціў, каб народ, які нават цяпер крыху абнавіўся, падпарадкоўваўся народам блюзьнерскім.
12 Дык калі ўсе разам зрабілі гэта і прасілі міласэрнага Госпада з плачам і постам і тры дні ляжалі на зямлі, Юда, угаворваючы іх, загадаў ім быць у гатоўнасьці.
13 І Юда, быўшы асобна са старэйшынамі, пастанавіў, перш чым каралеўскае войска ўвойдзе ў Юдэю і здабудзе горад, выйсьці і паспрабаваць справу ў бітве з дапамогай Госпада.
14 Такім чынам, калі ён даручыў усё Творцу свету і заклікаў сваіх салдат мужна змагацца, нават да смерці, за законы, храм, горад, краіну і супольнасць, ён размясціўся лагерам каля Модзіна:
15 І даўшы гавор тым, што былі вакол Яго: Перамога ад Бога; з самымі адважнымі і адборнымі юнакамі ён увайшоў уначы ў царскі намёт і забіў у лагеры каля чатырох тысяч чалавек і галоўных сланоў з усімі, што былі на ім.
16 І нарэшце яны напоўнілі табар страхам і мітуснёю і адышлі з добрым поспехам.
17 Гэта было зроблена на сьвітанку, бо абарона Гасподняя дапамагла яму.
18 Калі кароль адчуў смак мужнасьці Юдэйскай, ён зьбіраўся захапіць уладаньнямі,
19 І рушыў да Бэтсуры, якая была ўмацаваньнем габрэяў; але ён быў звернуты ўцякаць, праваліўся і страціў сваіх людзей:
20 Бо Юда перадаў тым, што былі ў ім, усё неабходнае.
21 Але Радок, які быў у жыдоўскім войску, адкрыў таямніцы ворагам; таму яго шукалі і, схапіўшы, пасадзілі ў турму.
22 Кароль у другі раз папрацаваў з імі ў Бэтсуме, даў руку, узяў іх, пайшоў, змагаўся з Юдаю, быў пераможаны;
23 Чуў, што Філіп, які быў пакінуты над справамі ў Антыёхіі, быў адчайна схілены, збянтэжаны, дамагаўся Юдэяў, падпарадкоўваўся і кляўся ўсім быць роўнымі, згаджаўся зь імі і прыносіў ахвяры, ушаноўваў сьвятыню і абыходзіўся з імі ласкава месца,
24 І добра прыняў Макавея, зрабіўшы яго галоўным губернатарам ад Пталемаіды да Геррэніяў;
25 Прыйшоў у Пталемаіду: людзі там засмучаны запаветамі; бо яны кінуліся на штурм, каб скасаваць запаветы свае.
26 Лісій падняўся да суда, сказаў усё, што мог, у абарону справы, пераканаў, супакоіў, зрабіў на іх добры ўплыў, вярнуўся ў Антыёхію. Такім чынам, гэта датычылася прыходу і ад'езду караля.

РАЗДЗЕЛ 14

1 Праз тры гады Юда быў абвешчаны, што Дзімітрый, сын Селеўка, увайшоўшы ў гавань Трыпалі з вялікай сілай і флотам,
2 Захапіў краіну і забіў Антыёха і Лісія, яго абаронцу.
3 Нейкі Алкім, які быў першасвятаром і самавольна апаганіў сябе ў часы іх змяшання з язычнікамі, бачачы, што ніякім чынам не можа выратавацца і не мець больш доступу да святога ахвярніка,
4 Прыйшоў да караля Дзімітрыя ў сто пяцідзесятым годзе, падаўшы яму залатую карону і пальму, а таксама з галін, якія ўрачыста выкарыстоўваліся ў храме; і таму ў той дзень ён маўчаў.
5 Аднак, атрымаўшы магчымасьць разгарнуць сваю дурную задуму і, будучы пакліканым да парады Дзімітрыем і спытаным, як пацярпелі Юдэі і што яны маюць намер, ён адказаў на гэта:
6 Тыя з юдэяў, якіх ён назваў асідамі, каторым камандуе Юда Макавей, падтрымліваюць вайну і бунтуюць, і не дадуць спакою астатнім.
7 Таму я, пазбаўлены гонару продкаў маіх, я маю на ўвазе першасьвятарства, цяпер прыйшоў сюды:
8 Па-першае, сапраўды за няўтворны клопат, які маю пра рэчы, якія адносяцца да караля; і па-другое, нават для гэтага я маю намер дабра маіх уласных суайчыннікаў: для ўсёй нашай нацыі ў немалой няшчасьці з-за неабдуманых дзеянняў з іх вышэйзгаданым.
9 Таму, о кароль, бачачы, што ты ведаеш усё гэта, будзь уважлівы да краіны і нашага народу, якія цісьнуць з усіх бакоў, паводле міласэрнасьці, якую ты ахвотна праяўляеш да ўсіх.
10 Пакуль жывы Юда, немагчыма, каб дзяржава была ціхаю.
11 Не раней гэта было сказана пра яго, але іншыя сябры караля, злосна настроеныя супраць Юды, яшчэ больш акадзілі Дзімітрыя.
12 І адразу паклікаўшы Ніканора, які быў гаспадаром сланоў, і паставіўшы яго кіраўніком Юдэі, паслаў яго,
13 загадваючы яму забіць Юду і расьсеяць тых, што былі зь ім, і паставіць Алкіма першасьвятаром вялікага храма.
14 Тады язычнікі, якія ўцяклі з Юдэі ад Юды, прыходзілі да Ніканора статкамі, лічачы ліха і бедствы Юдэяў сваім дабрабытам.
15 Цяпер, калі Юдэі пачулі пра прыход Ніканора і што паганцы паўсталі супраць іх, яны пасыпалі зямлёю галовы свае і маліліся да Таго, Хто ўмацаваў

свой народ назаўсёды і хто заўсёды дапамагае сваёй долі яўкай сваёй прысутнасьці .
16 Такім чынам, па загадзе капітана яны неадкладна рушылі адтуль і наблізіліся да іх у горадзе Дэсаў.
17 Сымон, брат Юды, уступіў у бітву з Ніканорам, але быў крыху збянтэжаны раптоўным маўчаннем сваіх ворагаў.
18 Аднак Міканор, пачуўшы пра мужнасць тых, што былі з Юдам, і пра адвагу, якую яны мелі ў барацьбе за сваю краіну, не адважыўся выпрабаваць справу мячом.
19 Таму ён паслаў Пасідонія, і Феадота, і Мататыю, каб заключыць мір.
20 І калі яны доўга раіліся наконт гэтага, і капітан азнаёміў з гэтым натоўп, і аказалася, што ўсе яны былі адной думкі, яны пагадзіліся на запаветы,
21 і прызначылі дзень спатканьня паасобку;
22 Люда расставіў узброеных людзей у зручных месцах, каб непрыяцелі раптоўна не ўчынілі здрады: так яны склікалі мірную нараду.
23 А Ніканор заставаўся ў Ерусаліме і не чыніў шкоды, але адпусьціў народ, які зьбегся да яго.
24 І Юду ён не хацеў адкідаць ад сябе, бо ён любіць гэтага чалавека ўсім сэрцам сваім
25 Ён таксама прасіў яго, каб узяў жонку і нарадзіў дзяцей; і ён ажаніўся, супакоіўся і прыняў удзел у гэтым жыцці.
26 Але Алкім, заўважыўшы каханне, якое было паміж імі, і зважаючы на запаветы, якія былі заключаны, прыйшоў да Дзімітрыя і сказаў яму, што Ніканор не мае добрага ўплыву на дзяржаву; для гэтага ён прызначыў Юду, здрадніка свайго каралеўства, пераемнікам караля.
27 Тады кароль, раз'юшаны і раздражнёны абвінавачаннямі самага ліхога чалавека, напісаў Ніканору, паказваючы, што ён вельмі незадаволены запаветамі, і загадваючы яму хутчэй адправіць Макавея ў палон у Антыёхію.
28. Калі Ніканор пачуў гэта, ён вельмі збянтэжыўся ў сабе і горка ўспрыняў тое, што павінен ануляваць дамоўленыя артыкулы, бо чалавек ні ў чым не вінаваты.
29 Але, паколькі не было справы супраць цара, ён пільнаваў часу, каб зрабіць гэта шляхам палітыкі.
30 Тым не менш, калі Макабей убачыў, што Ніканор пачаў ставіцца да яго нядобразычліва і што ён абыходзіўся з ім больш груба, чым звычайна, разумеючы, што такія рэзкія паводзіны не на карысць, ён сабраў немалую колькасць сваіх людзей і адышоў. ад Ніканора.
31 А другі, ведаючы, што асабліва перашкаджае палітыка Юды, увайшоў у вялікі і сьвяты храм і загадаў сьвятарам, якія прыносілі свае звычайныя ахвяры, выдаць яму гэтага чалавека.
32 І калі яны прысягнулі, што ня ведаюць, дзе той чалавек, якога ён шукае,
33 Ён працягнуў правую руку сваю да храма і прысягнуў так: калі вы не выдасце мне Юду ў вязень, я зруйную гэты храм Божы з зямлёю і разбуру ахвярнік, і пабудаваць знакаміты храм Бахусу.
34 Пасьля гэтых слоў ён пайшоў. Тады сьвятары падняli рукі да неба і прасілі таго, хто заўсёды быў абаронцам іх нацыі, кажучы такім чынам;
35 Ты, Госпадзе ўсяго, што ні ў чым ня маеш патрэбы, спадабаўся, каб сьвятыня жытла Твайго была сярод нас;
36 Дык цяпер жа, Сьвяты Ўладар усякай сьвятасьці, захавай заўсёды чыстым дом гэты, нядаўна ачышчаны, і замкні ўсякія вусны няправедныя.
37 Там быў абвінавачаны перад Ніканорам нейкі Разіс, адзін са старэйшын Ерусаліма, які любіў сваіх суайчыннікаў і чалавек з вельмі добрай вядомасцю, якога за сваю дабрыню называлі бацькам юдэяў.
38 Бо ў былыя часы, калі яны не зьмешваліся з язычнікамі, ён быў абвінавачаны ў юдаізме, і ён адважна падвяргаў небясьпецы сваё цела і жыццё з усёй лютасьцю за рэлігію юдэяў.
39 Дык Ніканор, жадаючы аб'явіць сваю нянавісьць да Юдэяў, паслаў больш за пяцьсот воінаў, каб схапіць яго.
40 Бо ён думаў, узяўшы яго, зрабіць вялікую шкоду Юдэям.
41 Цяпер, калі натоўп захацеў захапіць вежу і жорстка ўварвацца ў вонкавыя дзьверы, і загадаў прынесьці агонь, каб спаліць яе, ён, гатовы быць узятым з усіх бакоў, упаў на свой меч;
42 Выбраўшы мужна памерці, чым патрапіць у рукі бязбожнікаў, быць гвалтам іншым, чым належыць яго высакароднаму паходжанню:
43 Але не атрымаўшы ўдару з-за спешкі, натоўп таксама кінуўся ў дзверы, ён смела падбег да сцяны і мужна кінуўся сярод самых густых з іх.
44 Але яны хутка вярнуліся, і, зрабіўшыся месцам, ён упаў у сярэдзіну пустэчы.
45 Але, калі яшчэ было дыханьне ў ім, ён, загарэўшыся гневам, устаў; і хоць кроў яго лілася, як вада, і раны яго былі цяжкія, аднак ён бег праз натоўп; і стоячы на крутой скале,
46 Калі кроў у яго цалкам скончылася, ён вырваў вантробы свае і, узяўшы іх у абедзьве рукі, кінуў на натоўп і, заклікаючы Госпада жыцьця і духу аднавіць яго, ён памёр такім чынам.

РАЗДЗЕЛ 15

1 Але Ніканор, пачуўшы, што Юда і яго таварыства знаходзяцца ва ўмацаваных месцах вакол Самарыі, вырашыў без усякай небяспекі напасці на іх у суботу.
2 Але Юдэі, што былі вымушаныя ісьці зь ім, сказалі: о, не зьнішчайце так жорстка і па-варварску, але аддайце пашану таму дню, які той, хто бачыць усё, ушанаваў сьвятасьцю больш за ўсе іншыя дні.
3 Тады самы няміласцівы нягоднік запатрабаваў, ці ёсць на небе Магутны, які загадаў захоўваць суботні дзень.
4 І калі яны сказалі: ёсьць на небе Гасподзь жывы і магутны, Які загадаў сьвяткаваць дзень сёмы.
5 Тады другі сказаў: і я моцны на зямлі, і я загадваю ўзяць зброю і выконваць каралеўскую справу. Тым

не менш, ён дамогся таго, што яго злая воля не выконвалася.
6 Дык Ніканор у надзвычайнай ганарлівасці і ганарыстасці вырашыў паставіць публічны помнік сваёй перамогі над Юдам і тымі, што былі з ім.
7 Але Макабей заўсёды быў упэўнены, што Гасподзь дапаможа яму:
8 Таму ён заклікаў свой народ не баяцца прыходу паганаў на іх, але памятаць пра дапамогу, якую ў былыя часы яны атрымалі з неба, і цяпер чакаць перамогі і дапамогі, якія прыйдуць да іх ад Усемагутнага.
9 І такім чынам, суцяшаючы іх законам і прарокамі і нагадваючы ім пра бітвы, якія яны выйгралі раней, ён зрабіў іх больш бадзёрымі.
10 І калі ён узбудзіў іхні розум, ён даў ім загад, паказаўшы ім разам з гэтым ілжывасьць паганаў і парушэньне прысягі.
11 Такім чынам, ён узброіў кожнага з іх, не столькі абаронай шчытоў і дзідаў, колькі зручнымі і добрымі словамі; і, акрамя гэтага, ён расказаў ім сон, варты веры, як быццам гэта было сапраўды так, што і зрабіў ня мала радуйся ім.
12 І гэта было яго бачанне: той Анія, які быў першасвятаром, дабрадзейны і добры чалавек, шаноўны ў размове, далікатны ў стане, таксама добра размаўляючы, і з дзяцінства навучаны ўсім дабрадзейнасці, трымаючы рукі маліліся за ўсё цела габрэяў.
13 Гэта было зроблена, такім жа чынам з'явіўся чалавек з сівымі валасамі, і надзвычай слаўны, які быў цудоўнай і выдатнай велічы.
14 Тады Анія адказаў, кажучы: гэта браталюбец, які шмат моліцца за народ і за сьвяты горад, гэта значыць Ерамія, прарок Божы.
15 Тады Ерамія, працягнуўшы правую руку сваю, падаў Юду залаты меч і, аддаючы яго, сказаў так:
16 Вазьмі гэты святы меч, дар Божы, якім ты будзеш раніць праціўнікаў.
17 Такім чынам, суцешаныя словамі Юды, якія былі вельмі добрымі і здольнымі падбадзёрыць іх да адвагі і падбадзёрыць сэрцы маладых людзей, яны вырашылі не разбіваць табар, але мужна накіравацца на іх, і па-мужску разабрацца ў сварцы, бо горад, сьвятыня і храм былі ў небясьпецы.
18 Бо клопат, які яны праяўлялі пра сваіх жонак і дзяцей сваіх, братоў сваіх і народзе, быў у меншай ступені для іх, але найбольшы і галоўны страх быў за сьвяты храм.
19 Таксама і тыя, што былі ў горадзе, не клапаціліся пра гэта, будучы заклапочанымі з-за сваркі на чужыне.
20 І цяпер, калі ўсе глядзелі, што павінна быць суд, і ворагі ўжо наблізіліся, і войска было выстраена, і звяры зручна размешчаны, і вершнікі расставілі крылы,
21 Макавей, убачыўшы надыход натоўпу, і разнастайныя вырабы даспехаў, і лютасць звяроў, працягнуў рукі да неба і заклікаў Госпада, які творыць цуды, ведаючы, што перамога прыходзіць не зброяй, але нават як яму здаецца добрым, ён дае годным;
22 Таму ў сваёй малітве ён сказаў такім чынам: Госпадзе, Ты паслаў анёла Твайго ў часы Эзэкіі, цара Юдэйскага, і забіў у войску Сэнахерыма сто восемдзесят пяць тысяч.
23 Таму і цяпер, Госпадзе нябёсаў, пашлі добрага анёла перад намі на страх і жах ім;
24 І моцай рукі Тваёй хай будуць ахоплены жахам тыя, што прыходзяць на сьвяты народ Твой, каб блюзьнерыць. І скончыў ён так.
25 Тады Міканор і тыя, што былі зь ім, выступілі з трубамі і песьнямі.
26 Але Юда і яго таварыства сустрэлі ворагаў заклікам і малітвай.
27 Так што змагаючыся рукамі сваімі і молячыся Богу сэрцам сваім, яны забілі ня менш за трыццаць пяць тысяч чалавек, бо празь зьяўленьне Бога яны вельмі ўзрадаваліся.
28 Калі ж бітва скончылася, вярнуўшыся з радасьцю, яны даведаліся, што Ніканор ляжыць мёртвы ў сваёй збруі.
29 І паднялі вялікі крык і шум, славячы Ўсемагутнага на сваёй мове.
30 І Юда, які заўсёды быў галоўным абаронцам грамадзян і целам, і розумам, і які працягваў сваю любоў да сваіх суайчыннікаў усё жыццё сваё, загадаў адсекчы галаву Ніканора і руку з пляча ягонага, і прывесці іх у Ерусалім .
31 І калі ён быў там і склікаў людзей свайго, і паставіў сьвятароў перад ахвярнікам, паслаў паклікаць тых, што былі з вежы,
32 І паказаў ім галаву паганага Ніканора і руку таго блюзнера, якую ён з ганарлівай хвальбай працягнуў на сьвяты храм Усемагутнага.
33 І калі ён выразаў язык таму бязбожнаму Ніканору, загадаў аддаць яго па кавалачках птушкам, а ўзнагароду за вар'яцтва яго павесіць перад храмам.
34 Дык кожны славіў да неба слаўнага Госпада, кажучы: дабраслаўлёны той, хто захаваў сваё месца беззаганным!
35 Ён таксама павесіў галаву Ніканора на вежы, відавочны і відавочны знак дапамогі Господняй для ўсіх.
36 І пастанавілі ўсім агульным указам ні ў якім разе не пакідаць гэты дзень без урачыстасьці, але сьвяткаваць трынаццаты дзень дванаццатага месяца, які па-сырыйску завецца Адар, за дзень да дня Мардахея.
37 Так здарылася з Ніканорам, і з таго часу Габрэі трымалі горад ва ўладзе. І тут я скончу.
38 І калі я зрабіў добра, і як належыць гісторыі, гэта тое, чаго я жадаў; але калі стройна і подла, гэта тое, чаго я мог дасягнуць.
39 Бо як шкодна піць віно ці ваду ў адзіночку; і як віно, зьмешанае з вадою, прыемнае і насычае смак, так і прыгожа афармленая гаворка радуе вушы тых, хто чытае гісторыю. І тут будзе канец.